MDK

Gy. Molnár István, grafikus

Jó műveket választottak
tőle.

Rózsa Gyula: Az állami Képzőművészeti
Választottak Kiállításáról 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. júl. 15.

Gy. Molnár István

Kafkai hatásra emlékeztett „Kastély" és „Berlin" c. művei. Papírra vetett tussal dolgozik, de szerepelnek művei között rézkarcok is. „Hitérítő" c. grafikáját is bemutatta e kiállításon.

Bolgár Kálmán: Gy. Molnár István kiállítása. „Művészet" folyóirat, Sp. 1968. febr. 38 l.

Gy. Molnár István

a legutóbbi években olykor nálunk új-
szerű formálással jelentkezett.

Solymár István: A mai magyar grafika
kiállítása a M. Nemzeti Galériában. „Mű-
vészet" folyóirat, Bp. 1968. febr. 2. sz.

4 l.

Gy. Molnár István

a régi városok múltjának, a stílusok-
nak ma is élő jelentését dolgozza fel
lapjain.

D. Fekér Zsuzsa: A miskolci grafikai

Biennale. „Művészet" folyóirat, Budapest,
1968. febr. 2/2. 131

Gy. Molnár István

„A költő" című „fekete-fehér, szövegbenyomott reprodukció".

Molnár István: A mai magyar grafika kiállítása a M. Nemzeti Galériában. „Művészet" folyóirat, kp. 1968. febr. 2p. 61.

GY. MOLNÁR ISTVÁN

GRAFIKUS. KIÁLLITÁSA NYILT A DERKOVITS-TEREMBEN. (A TV. GALÉRIÁJA).

SZOCIALISTA MÜVÉSZETÉRT. 1970. OKT.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM
1900 AUG 27

1021

GY. MOLNÁR ISTVÁNNÁL

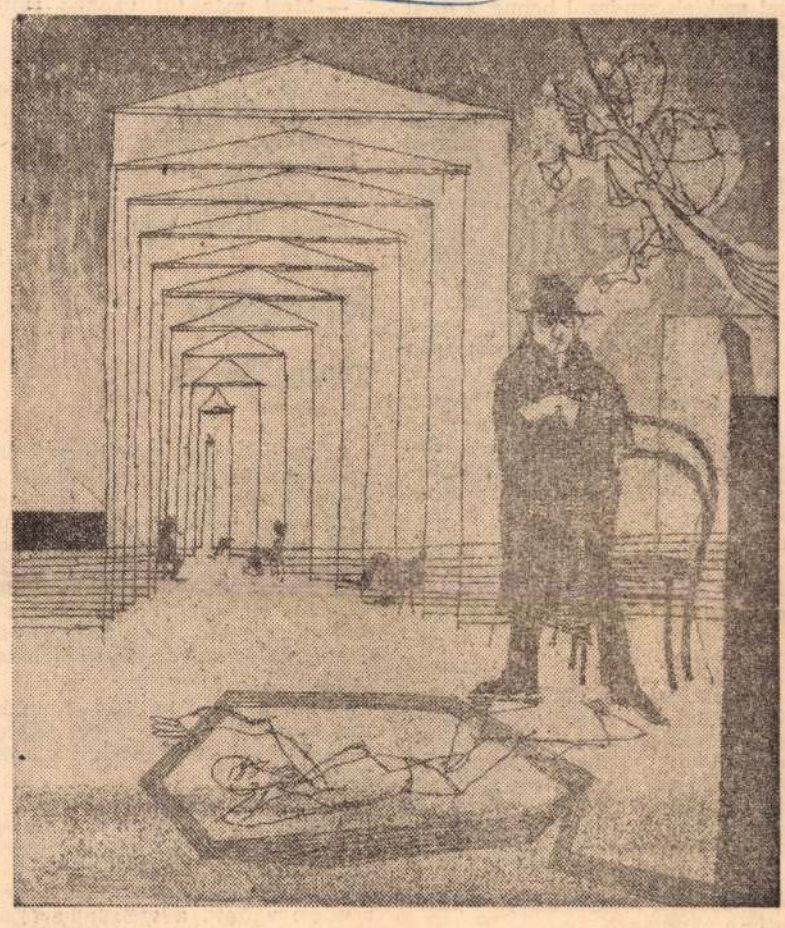

Gyorsan betört a magyar képgrafika élvonalába. Néhány éve tűnt fel rézkarcaival a Fiatalok Stúdiójának kiállításain; tavaly a Műcsarnokban, a nagy nemzeti kiállításon már egész sorozatát mutatták be. A Stúdió 66 tárlatán díjat kapott. Szerepelt a Luganoi Grafikai Biennálén, a Kulturális Kapcsolatok Intézete most küldi négy művét Tokióba, egy UNESCO-kiállításra, s egy nagyobb — huszonegy lapos — anyagát Görögországba. Így az első önálló kiállítása Athénben lesz... Ajtaján — stílszerűen — maratott réz névtábla. Csöngetek. Irreális látvány fogad. Szorosan az ajtó mellett — nem előszobába, hanem egy szűk, rengő vaslépcsőre kell lépnem. Ez vezet — hogy máris szaknyelven beszéljek — vertikálisan a műterembe.

— Restellem, hogy csak az utóbbi években készült grafikáira emlékszem.

— Nem is emlékezhetik régebbiekre. 1961 óta csinálok rézkarcot, csak azóta foglalkozom grafikával. A főiskolán tudniillik festőművész diplomát kaptam. Sokszorosító grafikából megbuktam.

— ?

— Megérdemeltem. El se jártam a grafikai órákra. Most aztán nehezebb volt mindent egyedül megtanulni.

— Miért ment annak idején Képzőművészeti Főiskolára?

— A testnevelő tanár biztatására. Én nem tartom ezt véletlennek. Azt tapasztaltam, hogy a más területen élők hamarabb fogadják el, hamarabb érzik meg az újat.

— Tehát most elsősorban sokszorosító grafikával foglalkozik?

— Igen. Azelőtt tulajdonképpen nem volt külön grafika; a festő azt csinálta a lemezen, amit a képein. Azóta felismerték a grafika önálló sajátságait, olyasmit, ami a festészetben nincs. Szemben a rajzzal, „nemes grafikának" nevezzük ezt. A nemes grafikánál anyagban dolgozunk. Olyan ez, mint amikor a szobrász kőbe faragja a szobrát. A sokszorosító grafikának valamennyi levonata — a művész aláírásával együtt — eredeti műnek számít. Vannak olyan munkák is, amelyeket csak korlátozott példányszámban nyomnak utána, a lemezt megsemmisítik. De nem is az a lényeg a grafikánál, hogy sokszorosítható, hogy többet lehet nyomtatni belőle. A grafika mozgékonyabb, mint a festészet, szobrászat. Az életnek, a szellemi életnek a legkisebb rezdüléseit is hajlékonyabban követheti, mint a képzőművészet többi ága. A grafika rangját mutatja, hogy világszerte rendeznek külön grafikai biennálékat, például Luganoban, Tokióban, Ljubjanában.

— A rézkarc és a többi ilyen eljárás előkelő módja az illusztrációnak. Készít illusztrációkat is?

— Csináltam már Kafka- és Madách-illusztrációkat. Most az Irodalmi Múzeumtól kaptam megbízást — tíz kollégámmal együtt — Babits-illusztrációkra. Bár ezt a műfajt nem is nevezném illusztrációnak. Az én illusztrációim nem könyvet díszítenek, nem is azzal a céllal születtek. Nem írják le még egyszer a történetet. Inkább a költő gondolatainak képzőművészeti kivetülését szeretném ábrázolni.

— A jó könyvillusztrációnak sem a történetet kell még egyszer leírnia. A könyvet díszítő képnek voltaképpen ugyanazok a kritériumai, amiket az előbb mondott.

Átnézzük a műveket. Grafikusnál nem kell képeket emelgetni, csak a mappában lapozni. Gy. Molnár István kedvelt eljárásai a rézmetszet, rézkarc, aquatinta és az egyéni „vaskarc". A karcolótű legkeményebb vonalait vegyíti a foltmaratás lágy hatásával, a tónusátmeneteket a vonalhálók struktív rendszerével. Vonalai, formái dinamikusak, távol áll tőle a geometrikus fegyelmezettség; lapjaira mintegy a moderált expresszívitás a jellemző. A legjobb értelemben vett bravúros technikával dolgozik, de úgy, hogy üres virtuózkodásra, zsonglőrködésre nem is gondolhatunk. A technikában fölényes művészeknek — muzsikusra is gondolok — ezt a veszélyét elkerülni nem kis dolog. Lírai művész. Alkatában, absztrahálásában, kifejezésében is. Az értelem szükséges ellenőrzése mindig idejében kapcsolódik be nála. Grafikáinak tartalma hol nyíltabban, hol burkoltabb módon jelenik meg. Erőssége a tartalom, a kompozíció és az előadás belső és külső egysége.

— Mi köti ilyen erősen a grafika formanyelvéhez?

— Én a feketét is, a fehéret is színnek tekintem. A fekete és a fehér is passzív, nyugalmuk tulajdonképpen abszolút; de a fehér mégis már magában hordja a keletkezés lehetőségeit. A fekete aztán eltolódik a hideg és a meleg fekete felé, sőt a szürke felé is. A rézlemezen a legmélyebb feketét metszéssel (tehát fizikai úton), a melegebb és a szürkés tónusokat kémiailag, maratással, vonal- és foltmaratással érzékeltetem. A festék természetéből adódóan a szürke árnyalat a barátságosabb barnához közelít. A maratástól nagyon sok függ, ahogy az ember kiszámítja, tudja, érzi a sav munkáját — bár csak passzívan irányíthatja. A mondanivalóm közlésének *teljességéhez* feltétlenül szükségem van ezekre a fogásokra, mint a festőnek a színre, költőnek a szavakra.

— Hogy áll „eredeti foglalkozásával", a festészettel?

— Amióta a grafika önálló műfaj, kell, hogy a grafikus fessen is. Én is festek állandóan — ha az időm engedi —, itt lóg a falon egy pár újabb képem. És szeretnék nagy képeket festeni, nagyméretű kompozíciókat. Úgy kellene festeni — ez a grafikára is vonatkozik —, mint amikor az ember csavarog az utcán. A festés ne legyen ünnep, hanem valami nagyon jóleső öröm. És talán éppen ezért ünnep.

Frank János

ket szoktak rendezni benne, s most kissé szokatlanul hatottak a minőségi termelésre és tervteljesítésre vonatkozó feliratok. A terem egyik sarkában, mint valami kiállításon, megtekinthető volt a jó csomó nászajándék, mindenki szemügyre vehette, mit adtak a többiek. A főasztal közelében elhelyezett dobogón a zenekar játszott, csökönyösen, nagy igyekezettel, megszakítás nélkül. A repertoár meglehetősen bőséges volt, magyar nótáktól kezdve, a dzsesszen keresztül, az operaáriákig minden ment, ami egy cigányzenekartól igazán szép teljesítmény.

A vacsora három órát tartott, egy idő után úgy érezte magát az ember, mintha híg, langyos zsírban úszkálna, és alig tudta összeszedni az erejét, hogy a borospohárért nyúljon.

— Mindjárt kezdődik a menyasszonytánc — mondta a násznagy. — Gondolom, nem akarja kihagyni, szaki. Ha esetleg vékonyan lenne elereszve, szívesen adok magának kölcsön.

A fiatalasszony pöttyös ruhába öltözött, a fején kendő volt és nagyon törékenynek, kiszolgáltatottnak látszott, ahogy a násznagy a terem közepére vezette. Láttam, amint pillantást vált a férjével, és a ruha ujjába gyűri zsebkendőjét. Anyja nagy, fonott kosarat tartva állt a közelében.

— Eladó a menyasszony — kiáltotta a násznagy.

A tánc egy százassal kezdődött, amit az egyik unokatestvér hajított a kosárba.

— Száz forint a menyasszony — kiáltotta a násznagy.

Néhány forduló után a menyasszonyt lekérték, majd jött a következő, a negyedik, az ötödik, a tizedik. Aztán valaki felmutatott két darab százast, és a menyasszonyt magához húzta.

— Kétszáz forint a menyasszony — kiáltotta a násznagy.

A zenekar gyors számokat játszott, a fiatal nő gépiesen, érzéketlenül táncolt, kendője lecsúszott és ruháján nedves foltokban ütött ki az izzadság. Mint valami árverésen, a taksa egyre feljebb emelkedett. Italos, bolond licitálás folyt, a menyasszonyt már ötszázért „adták", de akkor már egyre kevesebb lett a jelentkező. A násznagy táncolt utoljára, ezer forintért... Az anya vidáman a kötényébe ürítette a pénzt, a fiatalasszonyt ketten kitámogatták a mosdóba.

— Már nagyon elegem van ebből az egészből — mondta.

— Tudom, hogy nem tehetett másként.

— Jó képet kell vágnom ehhez a cirkuszhoz.

— Mások nem tartják annak.

— Tudom. Nézzen a szüleimre, sugárzik róluk az öröm. Ezért kellett belemennem mindenbe. Heteken át veszekedtünk, már odáig jutottam, hogy azt mondtam, inkább eljövök otthonról.

— Most már túl vannak rajta.

— Nem tudom.

— Hogy érti?

— Nem tudom, mikor élhetek már úgy, ahogy szeretnék.

— Hogy szeretne élni, Éva?

— Másként.

— De azért boldog.

— Azt hiszem, igen.

Minden rendben

A teremben a szabályszerű lakodalmak hangulata uralkodott. A zenészek szétoszlottak az asztalokhoz, három helyen, háromféle zene szólt, néhányan vadul táncoltak, az abroszokat megfestették a kiömlött bor tócsái. A konyhában egy idevetődött cigányasszony siránkozott élelemért, majd kint megszólított egy férfit az udvar néptelen hátsó része felé mutatva:

— Adjon egy húszast, fiatalúr, megmutatom az igazi rókatáncot — és combközépig felhúzta a szoknyáját.

A nyitott ablakokon kiáradt a lárma és a cigarettafüst, hangoskodó, bizonytalan alakok járkáltak az udvaron, a mellékhelyiség körül. A társaság egy része a borról a sörre váltott, a székek karfáján ütötték le a palackok kupakját, és jóízűen ittak az üvegből.

— Megint egy pasas, aki belemászott — mondta Viktor az ifjú férjre nézve.

— Így van — felelte az. — Elkapott a gépszíj.

— Te kerested magadnak — mondtam.

— Én hát. De még mennyire.

— Akartok gyereket?

— Akarunk, de előbb be kell rendezkedni.

— Nászút?

— Jó vicc. Algebrából meghúztak az estin, nincs mese, készülni kell.

— Egyébként minden rendben van?

— Egyébként igen.

A fiatal pár már régen elment, erősen hajnalodott, behallatszott az utcáról az autóbuszok és a villamosok zaja. A lakodalom nem akart véget érni. Az asztalokat újból megterítették és a násznagy izzadtan támolyogva bejelentette a korhelylevest.

— A házasság, úgy, ahogy van, nem valami modern dolog — közölte Viktor. — De hát mi a fenét lehet tenni?

— Semmit — mondtam.

— Biztos ez?

— Biztos.

Elém tolt egy tele poharat.

— Erre iszunk.

— Ihatunk mindenre, ami csak eszünkbe jut — mondtam.

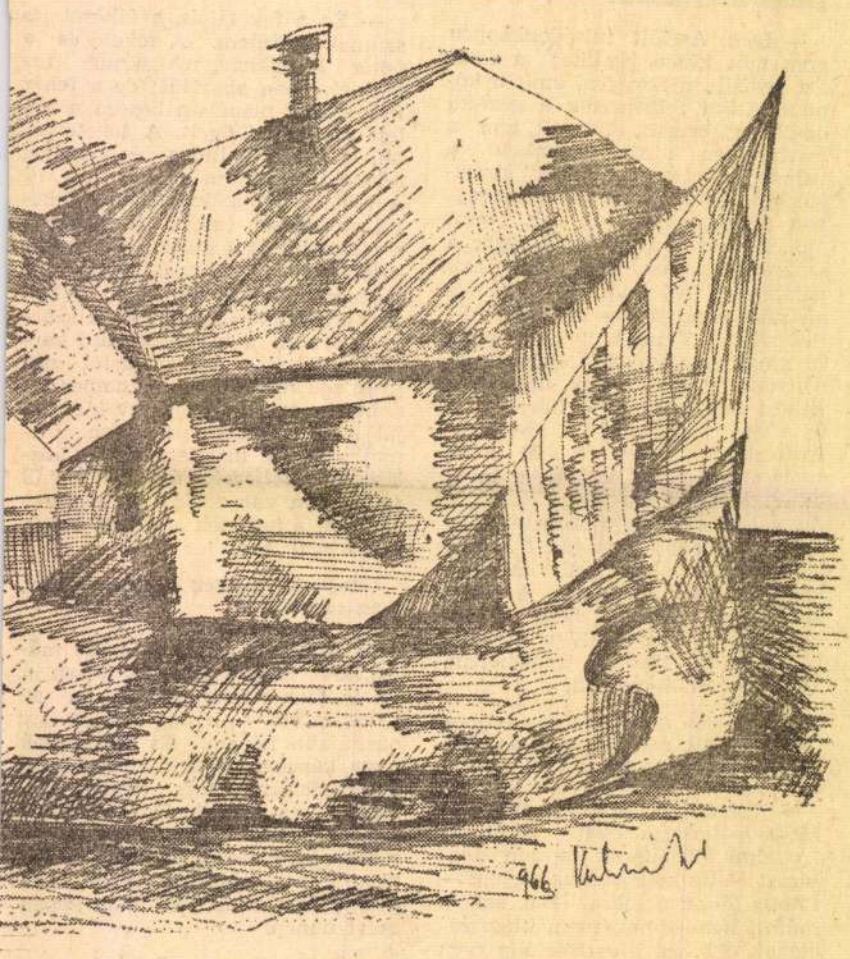

Kecskeméti Kálmán: Ház

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1970 SEP 25

1021

A Derkovits-teremben

Bizony meglehetősen hosszú idő, s némi előtanulmány szükséges ahhoz, hogy értsük — jól értsük — a modern képzőművészet formanyelvét. Most amikor (és így lesz ez még sokáig) többféle ízlés él egymás mellett és egymás ellenére, képzőművészeinknek bizony gondot okoz, a közlés.

Ezért kell örülnünk a Tv Galériája sorozatnak, ennek a rendre ismétlődő műteremlátogatásnak. Mert nemcsak egy-egy alkotó népszerűsítéséről van itt szó csupán. A művek, a műtörténész, a művész és a riporter (*Rapcsányi László* kitűnően vezeti ezeket a műsorokat) értő kalauzolásával beszédesebbé válnak, mint általában. A kamerák azonban nem csupán a kész műveket pásztázzák végig. Betekintést nyerhetünk — ez egészen kivételes eset — az alkotás lélektani és technikai folyamatába is. A szakembereken kívül ehhez természetesen olyan művészpartnerre van szükség, aki szívesen és különösebb gátlások nélkül hajlandó magát megmutatni.

Ezért örültünk tegnap este *Gy. Molnár István* grafikusművész kiállításának. Úgy hiszem, hogy mindazok, akik a Derkovits teremből sugárzott közvetítést végignézték, még a nehezen érthető szürrealizmushoz is közelebb kerültek. De ennél sokkal fontosabb, hogy *Gy. Molnár* vallomásán (mert nem nyilatkozatokra, vallomásokra van itt szükség) keresztül sok mindent megértettünk a fiatal alkotók útkereső, gondolataiból, felfedező vágyukból.

Valami ilyenfajta „ismeretterjesztő előadásra" lenne szükség mindenütt, ha közönségünk látáskultúráját fejleszteni akarjuk. És még valamit: jó lenne, ha egyszer már a grafika hazájába, Miskolcra is ellátogatna a kamera.

GY—

létrehozni.

A lemondott jordániai bornok-miniszterelnök, Da Husszein királyhoz intéz levelében azzal indokolta határozását, hogy

csak nemzeti egységk mány vethet véget a j dániai polgárháború nak. Husszein király a lemondást elfogadta, de felkérte a kormány többi tagjait, hogy marad janak a helyükön.

Daud egyébként — aki lemondólevele megírása után

letartóztatott arab partizántányt, amíg az összes túszokat el nem engedik. A palesztinai Vörös Félhold nevű szervezet vezetője bejelentette, hogy a túszok a körülményekhez képest biztonságban vannak.

Az egyetlen megoldás

Mint híranyagunk elején már közöltük, lehet, hogy mire e sorok megjelennek, Arafat már megkezdte a tárgyalást a Nimeri elnök vezette arab békéltető bizottsággal. *Reménykedő várakozással* fogadjuk a bejelentést, mert az a tény, hogy a tűzszünet ellenére Jordánia északi részében tovább folynak a harcok és Irbid városa — mint közölték — már lángokban áll, nem követelhet mást, mint a tárgyalások *azonnali megkezdését*. A tárgyalások hírét alátámasztja az a tény, hogy a Palesztinai Felszabadítási Szervezet végül mégis 24 órás *tűzszünetet* kért. Bár ez Irbid lángokban állása előtt megtörtént volna!

A tárgyalás a vérontások elkerülésén kívül azért is fontos, mert az izraeli túlzók — mint Allon és Dajan nyilatkozatából egyaránt kitűnik — ismét *fenyegetőztek*, megint felhasználták Jordánia belső zavarait a tervezett katonai
es továbbá a tárgyalás azért
áciai munkájának eredménye-
merikai politika csak akkor
ivatkozhat beavatkozási szán-
első harcokra, bizonyos „ame-
gére". Szükséges végül a rend
állítása Jordániában azért is,
jog felrúgásával végrehajtott
szélsőséges, magukat „balol-
t a rendet helyreállító hata-
túszok szabadon bocsátására.
gessé, hogy a szemben álló fe-
tárgyalást válasszák és annak
a rend, amelyet követhet a
olytatása. *Ez az egyetlen út az*
bea.

MÁTÉ IVAN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 AUG 17

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gy. Molnár István

1021

és az embernek ember által való gyár táncot táncolnak. Új kultusza magukratalálást, elviselhetőbb-em- építeni, hogy Marxnak és Leninnek kában.

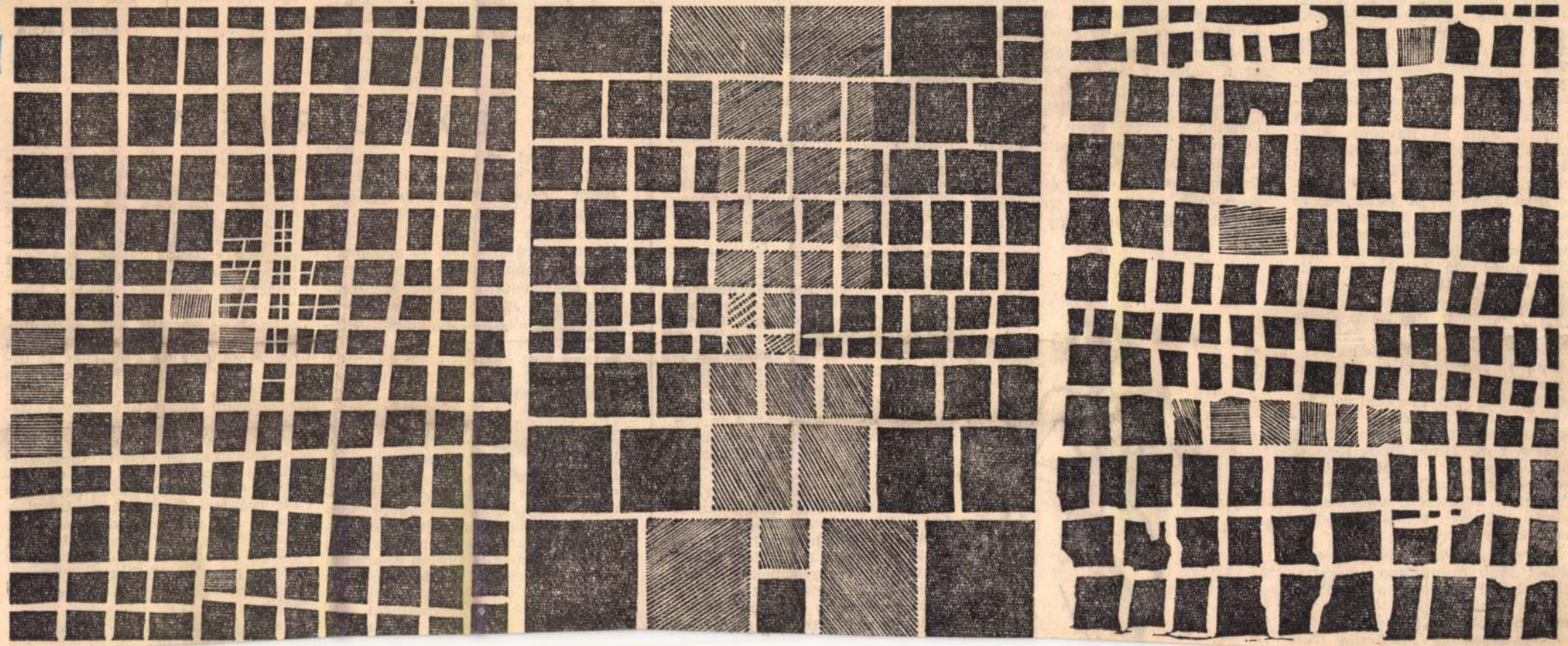

Gy. Molnár István fametszete

kor angol irodalmát, bár nagyság tekintetében Joyce és Eliot mellé valószínűleg csak Auden sorakozik föl. Isherwood Auden barátja és drámaíró társa volt; 1938-ig bejárta Eurázsiát, Spanyolországtól Kínáig. Korai műveit a marxizmustól a freudizmusig változatos hatások érték. A háború alatt az Egyesült Államokban telepedett le; 1940-től a Metro—Goldwyn—Mayer cégnek írt forgatókönyveket, ő vitte filmre Dosztojevszkij A játékos-át és Evelyn Waugh A megboldogult-ját. A háború után fokozatosan keleti misztikusok hatása alá került; buddhista kolostorbeli élményeit őrzi 1967-es regénye, a *Meeting by the River* (Találkozás a folyónál). 1973-ban *Cathleen and Frank* címmel önmagáról és családjáról írt életrajzi regényt. Ennek problematikájával kapcsolatban — hetero- és homoszexualitás, önmagunkkal való kíméletlen szembenézés — a következőket mondta Arthur Bellnek, a New York Times Book Review munkatársának: „Mindenfajta rejtőzködés, amellyel a művész elkendőzi az életét, sebet ejt az alkotó művész voltán, éppúgy, mint ember voltán."

Isherwood közép-európai emlékeit több munkában megírta. Ezek közül ismert az 1945-ös *Prater Violet* (Bécsi ibolyák) című kisregény és elődje, az 1939-es *Goodbye to Berlin* (Bú-

című folyóirat ez évi második száma — jellegzetesen balatoni anyaggal. Korábban a Jelenkor adott nyaranta egy-egy összeállítást; most ennek helyébe lépett az újjáalakult lap, negyedik számával. Nem csupán a témák, de a szerzők túlnyomó többsége is Balaton környéki vagy somogyi származású. *Takáts Gyula, Lajta Kálmán, Veress Miklós, Somlyó György, Fodor András* és mások képviselik a megyét a művészeti rovatban. Két tanulmány foglal-

AZ ÚJ „KINCSKERESŐ"

Szegeden, a Tanárképző Főiskola kiadásában indult meg néhány évvel ezelőtt a *Kincskereső* című folyóirat. A magas színvonalú és igényű, műfajában is teljesen új vállalkozásról — irodalmi és művészeti lap gyerekeknek — annak idején hírt adtunk. A Kincskereső most, ez év őszétől az *Úttörő Szövetség* lapjaként országos folyóirattá válik, két-háromezer helyett 40—50 000 példányban jelenik meg, és így eljuthat minden iskolába.

A folyóirat számai két-két ív terjedelműek lesznek; évente tízszer jelenik meg (szünidőben dupla számokkal). *Hegedűs András*nak, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főigazgatójának szerkesztésében megjelenő számok egyaránt tartalmaznak szépirodalmi alkotásokat, valamint az irodalomhoz és a társművészetekhez kapcsolódó írásokat. A tervek szerint minden egyes lapszámot más és más grafikus illusztrál majd.

A megújult szerkezetben az októberi szám lesz az első, *Csanádi Imre, Illyés Gyula, Nagy László* és *Weöres Sándor* verseivel. Részletek találhatók majd *Hárs László* Mi is voltunk gyermekek című regényéből, amely az 1945-ös, 46-os évekről, a magyar úttörőmozgalom hőskoráról szól. A

esznek, az útból félrehúzódva".

A szöuli önkényuralmat kigúnyoló költő nem kommunista — hivő katolikus. Pártfogója és mecé-

BÖLL ÚJ

A *Spiegel* megkezdte Heinrich Böll új regényének, *Katharina Blum elvesztett tisztességé*-nek folytatásos közlését. A könyv élményalapja közismert. 1972 januárjában az író megtámadta a hírhedt Springer-lapot, a Bild-et, amiért ez az anarchista Baader-Meinhof-csoportról szóló tudósításaiban a sajtóetika elemi szabályainak fittyet hányva lincshangulatot akart kelteni, és esztelen, hisztérikus hecckampányba kezdett minden baloldali erő ellen. „Uszítás, hazugság, mocsok" — ilyen jelzőket talált Böll a Bild-re. Persze a jobboldali sajtó sem maradt adós a válasszal. „A Böllök veszélyesebbek, mint Baader-Meinhof" — vélte némi joggal a *Quick*. Az írónak szemére vetették, hogy könyvei népszerűek a Szovjetunióban, meggyanúsították azzal, hogy nyilván ő is rejtegetett már a lakásán anarchistákat, sőt, Baader letartóztatásának napján rendőrök fogták körül Böll vidéki házat, és két vendégét igazoltatták is. Két évvel később —

keztet, akkor ezek a hasonlóságok nem szándékosak és nem is véletlenszerűek, hanem elkerülhetetlenek." A regény hősnője éjszakára befogad egy régóta körözött „bandát", és így magára vonja a bűnüldöző szervek gyanúját. A kihallgatások — bármily kevéssé brutálisak — szakadatlanul megsértik női és emberi méltóságában, az újságok körülmocskolják, szavait és a róla szóló kijelentéseket lelkiismeretlenül kifordítják, anyja belehal az izgalmakba, és amikor az egyik különlegesen piszkos újságíró tolakodó és durván megfogalmazott ajánlatával be akarja fejezni megbecstelenítésének folyamatát, előveszi pisztolyát, és lelövi a fickót. „Ez a mocsok, ez az átkozott mocsok" — visszhangozza Böllnek a *Bild*-ről alkotott véleményét a könyv hősnője, Katharina Blum, a regénybeli újságról, a *Zeitung*-ról szólva.

A közölt regényrészlet azt bizo-

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG
1968 MÁJ

1021

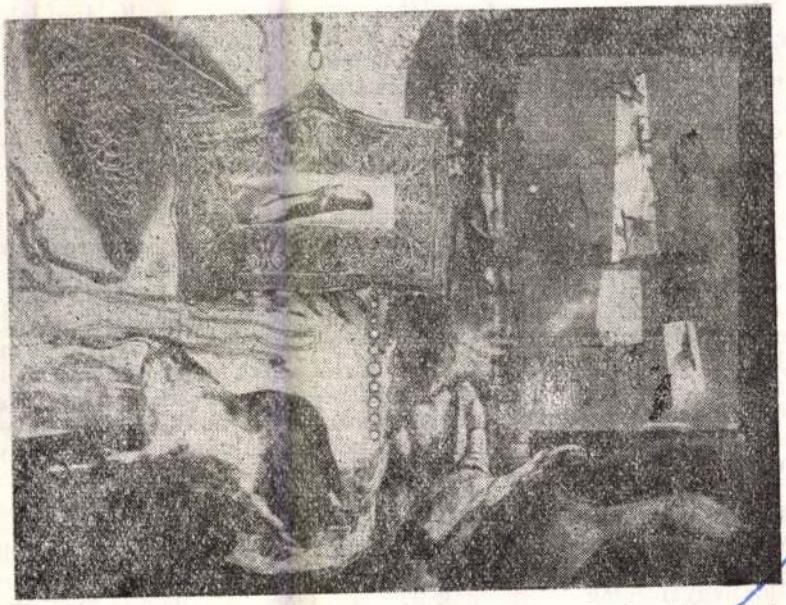

Major János—Gy. Molnár István: Társulások

tika vitájának újraéledésével is.

A vita, mint harminc évvel ezelőtt, a történelm
újra a jelen kérdéseiben való kétféle magatartás: a for
vitája. Természetesen nem a forradalom és reform a
független, egymást kizáró, egyedül kívánatos vagy el
szó, hanem arról a polémiáról, mely a reformista
általában idealizálja, a forradalmi irányzatot pedig
irreális célkitűzésnek minősíti. A kétféle irányzat s
állapítása egyébként önmagában is fontos. Ilyen vité
országban is, és Lenin a két irányzat általános értékelé
...„a forradalmi időszakok éppen a történelmi alkotó
oldalúbb, tudatosabb, tervszerűbb, rendszeresebb volt
elevenségével tűnnek ki" — nem hagyott kétséget afelől, hogyan vélekedik a reformizmus általános piedesztálra emeléséről.

Az általános jellemzésnél azonban nyilvánvalóan még fontosabb az irányzatok konkrét megítélése. Így történelmünkben a forradalmi irány realizmusának megítéléséről újra meg újra kiújuló vitát sem lehet elvontan csak a történelem, közelebbről a történész-vita oldaláról eldönteni, mert az — mint 1935 és 1945 között, most is — szorosan összefügg a jelen harcaival, az új történelmi feladatok következetes megoldásáért való küzdelemmel. Ha tehát az újra kiéleződő vita tényleges megoldását kívánjuk segíteni, úgy — mint azt Révai József annak idején a *Marxizmus és népiesség*ben tette — a történelem nemzeti sorskérdéseit a társadalom szociális struktúrájával, megoldandó kérdéseinek konkrét nemzeti és nemzetközi feltételeivel összefüggésben kell megvizsgálni, azaz ma is abból kell kiindulnunk, hogy miben van az ideológiai vita társadalmi bázisa, problémáinak forrása és lényege. Harminc évvel, egy nemzedékkel ezelőtt egyfelől a nemzeti fejlődés kispolgári, harmadikutas, másfelől a munkásság, parasztság és értelmiség antifasiszta szövetségét képviselő irányzatai közti vita bázisát akkor egyik oldalon a kistulajdonhoz ragaszkodó — többségben levő — parasztság és kispolgárság, másik oldalon az új utat kereső munkásosztály képezte. Ma Magyarország dolgozóinak 97%-a a szocialista ipar és mezőgazdaság dolgozója vagy a szocialista állam alkalmazottja. Így fel kell tenni a kérdést: miben van e vita

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1974 JUL 20
Gy. Molnár István
1021

Bemutatjuk GY. MOLNÁR ISTVÁN grafikáit

Gy. Molnár István grafikusművész 1933-ban született Kunhegyesen. Képzőművészeti főiskolai tanulmányait 1959-ben fejezte be festő szakon (a grafikai tárgyakból megbukott); 1960 óta grafikus, a műfaj technikáját autodidaktaként tanulta meg. Egyéni kiállítása Görögországban (1966), az NDK-ban, Jugoszláviában, idehaza 1967-ben és 1970-ben (a Derkovits teremben) volt. Műveivel szerepelt 1964-ben a Luganói Grafikai Biennálén, 1966-ban Tokióban az UNESCO kiállításán, 1967-ben az Intergrafik berlini tárlatán, továbbá Essenben, Nyugat-Berlinben és Svájcban. Magyarországon részt vesz a grafikai bemutatókon, rendszeresen a Miskolci Grafikai Biennálékon. 1966-ban a Fiatal Képzőművészek Stúdiója kiállításán I. díjat nyert. A szentendrei új művésztelep lakója.

★

A sokszorosító eljárásoknak szinte valamennyi ágával foglalkozik, a hagyományos rézkarctól a saját, leleményű metszetekig. Azon kevesek közé tartozik, akik rajzbeli virtuozitásukkal csakis a tartalom közvetítésének kedvéért élnek. Ez nyilvánvaló Madách-, Babits-, vagy Kafka-illusztrációinál, de — bár áttettebben — ugyanúgy érezzük elvont művein is. Erőszakos és moderált formák jellemzik lapjait — és a legtöbbször együtt látjuk őket —, súlyos megjelenítés és könnyedség, a — látszólag — komolyan vett mértaniasság és a játék egyesülnek a többnyire centrálisan épített kompozicióinak telitalálatain. Ez a művész makacs, kemény alkat, érdekes, hogy Szentendre mégoly intenzív szelleme egyáltalán nyomot hagyott néhány munkáján. A gazdag magyar grafikában szinte egyedülálló Gy. Molnár István világos és tiszta előadása: világos és tiszta gondolatok grafikai formanyelve ez.

Frank János

...jabb, ahol jelentősebb művek várhatók műhelyükből. Művek, amelyek az itt megismertekhez hasonló következetességgel vallatják a sokszínű szovjet valóságot, melyet alapvető karakterében — úgy tetszik — mindkét író kiválóan ismer.

Fazil Iszkander az abház hegyek vidékéről érkezik hozzánk, és magával hozza nemcsak a tájék auráját, de sajátos mesélő stílusát is. Onnét való csalafinta humora, melyhez hasonlót a magyar olvasó Sólem Aléchem vagy Tamási Áron írásaiból kedvelhetett meg. A kötet legjelentősebb műve, a címadó *Tiltott gyümölcs* azonban félreismerhetetlenül orosz nagyvárosi környezetet és hangulatot idéz.

Iszkander elbeszélő stílusára kétségkívül döntő hatással volt a török népek irodalmaiban oly eleven anekdotázó kedv, a furfangos mesék szelleme. Írásainak többsége egyetlen csattanóra kihegyezett novella. Legjobb elbeszélései azonban szakítanak a hagyománnyal. Csík egy napja című, lírikusan gyöngéd gyerektörténetébe is bele tudja szőni a személyi kultusz éveinek torokszorító tragikumát. Mi több (akárcsak A Gazdag Szabó és a többiek) árnyalt rajzát adja a korabeli szovjet társadalom bonyolult rétegződésének. A meséből, az anekdotából tehát nem marad más,

Trifonov eszköztára más, ízei is mások. A történet vázát csak elnagyoltan, valamiféle szemérmetességgel rajzolja föl. A hangsúly szinte kivétel nélkül a közérzeten van. *Hosszú búcsúzás* című kisregénye mégis sok szemléletbeli rokonságot mutat Iszkander említett hosszú elbeszélésével. Valahogy úgy, mint egy Csehov drámában, ahol a hősök mindig másról beszélnek, mint amiről szó van. De így érezzük meg leginkább, miről is beszél az *író*.

Trifonov kisregénye egy egyéni sors alakulásának rajza. Ami azonban fontosabb a szerző számára, az a személyi kultusz korszakának *közérzete* — a városi intelligencia tükrében. A műben szituációk vannak, már-már megoldhatatlan helyzetek. A fölületes szemlélő pedig enervált figurákat lát, akik képtelenek a fatálissal szembenézni. De csak a fölületes szemlélő gondolhatja ezt. Trifonov ugyanis a dolgok hátterében egy zord gépezetet sejtet, s megrajzolja a fönnmaradás küzdelmét. Illúziótlan világa jószerivel nem kínál többet az önismeretnél.

Illúziókkal Fazil Iszkander sem vigasztalja magát. Egy-egy írása után azonban kétségtelenül jobb az olvasó szájíze; humora sok mindenen átsegít. Mintha nosztalgia-féle is érződnék prózájából egy tűnékeny világ értékei iránt. Főként a morális értékek iránt. Mert ebben az abház íróban észre kell vennünk

...nal. Nem engedi cinizmusba átcsapni, Iszkandernél a csipkelődő humort és íróniát, Trifonovnál pedig az illúziótlanságot.

●

A két szerző annyiban is méltó reprezentánsa a szovjet kisprózának, hogy a műfaj művelőjéről, a középgenerációról, mint írói nemzedékről is hiteles képet ad. Rájuk jellemző ugyanis elsősorban, hogy a lelkendezést fölváltották a józanabb, a tárgyilagosabb szemlélettel, amely a közvetlen szovjet valóságra, s nem az ábrándok ellenőrizhetetlen világára koncentrál. Lehet, hogy ez a valóság fakóbb, szürkébb, esetleg kevésbé lelkesítő, mint az illúzióké. De bizonyos, hogy ez kínálja az előrelépést, mind az életben, mind pedig a művészetben A kettő — Iszkandernél, Trifonovnál — igen közel van egymáshoz.

Az Európa Könyvkiadó mindkét szovjet írónak megfelelő tolmácsolót talált. Ez már csak azért sem volt könnyű, mert nyelvük sok speciális elemet tartalmaz. Alkalmazkodó készséget, fordítói leleményt követel. Az ismertek mellett (*Makai Imre, Árvay János, Gerencsér Zsigmond*) pályakezdő fordítók is szóhoz jutottak. Megállták a helyüket.

Fábián László

Gy. Molnár István: Kompozíció

Gy. Molnár István

Kunhegyesen született 1933.-ban. A Képzőművészeti Főiskolán 1959-ben kapott diplomát. 1961 óta rézkarcaival csaknem minden hazai kiállitáson vesz részt. Egyéni kiállitása a Dürer teremben 1967-ben.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kiállitott Franciaországban, Svájban, az Ndk-ban, Jugoszláviában, Görögországban. 1967-ben részt vett a tokiói UNESCO , az Intergrafik 67 kiállitásokon. 1968-ban a Nemzeti Galéria grafikai kiállitásán.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Továbbá bemutatta műveit a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának jubileumi tárlatán, az esseni, moszkvai, nyugat-berlini magyar tárlatokon. A Fiatal Képzőművészek Stúdiója család-pályázatán II díjat nyert.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest. 1972.

Gy. Molnár István

Reprodukciók:

122.sz. A grafikus, 1964, rézkarc, 295 x 340 mm.

123.sz. A költő útja, 1966, rézkarc, 270 x 215 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Gy. Molnár István

a rézkarc s általában a sokszorositott grafika minden technikai efekktusát mozgósitja, ha szükség van rá mondanivalója érdekében.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest,

1972 22 l 19 l.

1021

ISTVÁN GY. MOLNÁR

Sein Bild Meditation scheint auf den ersten Blick ein unauflösbares Wirrwarr zu sein. Ein geheimnisvoll verträumter Zustand der irrenden, wandelnden, dem Fernen nachhängenden Seele, der einem inneren Befehl zufolge fixiert wurde. Das ist die eine Hälfte von Gy. Molnárs Bildwelt. (Meditation, verschiedenartige Blumen an einem Baum.) Es sind epische Bilder, doch gerade die Bühne der Handlung ist die Innenwelt des Künstlers.

Untersetzte, schwere, dickwändige Bastionen, schlanke Kirchtürme, alte Häuser, ein in Gedanken versunkenes Mädchen auf einer Chaiselongue, ein Wald mit Jungbäumen, eine entzückende Landschaft mit Bach: daraus, daß in ihnen die äußere Welt beschrieben ist, daß sich diese Bilder überhaupt beschreiben lassen, sieht man, daß die Kunst von Gy. Molnár auch einen anderen Aspekt hat. Diese durchaus realistischen, handgreiflichen, lebensnahen, handgroßen kleinen Graphiken umgeben die nonfigurative Welt auf dem Bild Inventar. Die Mannigfalt der Anschauungsweise gibt Gy. Molnár Gelegenheit, sein bildliches Erlebnis nicht in das Prokrustesbett eines prefabrizierten Stils zu zwängen, sondern umgekehrt: von seinem Erlebnis die Darstellungsform selbst bestimmen zu lassen. Auf diese Weise kann er nach Herzenslust im herrlichen Reichtum der objektiven Welt wühlen, wie er in seiner Komposition — einer Invokation der Welt Kafkas — Das Schloß es auch tut. Hier umgeben die kapriziös übereinander geballten, hochstrebenden Mauern einen Raum, in den es keinen Einblick gibt: das ist das Schloß, in das das Leben nicht einzudringen vermag, nur die Mauern ohne Ausgang leben in sich verschlossen, ihr Geheimnis nie einem Menschen preisgebend.

Gy. Molnár hat viele Antlitze. Sein Diaposon erstreckt sich vom Figurativen über die Collage und Montage bis zum Abstrakten im lexikalen Sinne des Wortes. Seine erste Gesamtausstellung berichtet über einen bemerkenswerten Abschnitt des Leidens- und Freudensweges eines sich selbst aufrichtig suchenden Künstlers.

Ferenc Szamosi

István Gy. Molnár: Federzeichnung

(„Die Hoffnungslosen", und „Sterne an den Mützen" ein neuer, in sowjetischer Koproduktion hergestellter Film über die Interventionsjahre) irgendein Thema? Nein: die *ungarische Filmkunst ist in ihrer derzeitigen Konstellation mannigfacher, als daß man sie aufgrund von gemeinsamen inhaltlichen Kennzeichen in ein einheitliches Prokrustesbett zwängen könnte!* Das künstlerische Vorhaben *nicht die Erfüllung ei strikten Programms.* Sie f ren keine Tätigkeit in Gr pen aus und dennoch ha sie eine Eigenschaft, de folge sie organisch zuei der zu gehören scheinen: die Traditionen verwerfe kompromißlose Experi tieren.

János Ker

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Budapesti Rundschau
1967 NOV 24

Aus dem Streifen „Sterne an den Mützen"

GY. MOLNÁR ISTVÁN grafikái

Gy. *Molnár* Istvánnak első önálló bemutatkozását láttuk a Dürer teremben. Festőként végzett a főiskolán. Első rézkarcát 1961-ben készítette. 1962-ben Albérlet című hidegtűjére a Fiatalok Stúdiójának pályázatán második díjat kapott. Azóta szinte kizárólag rézkarcokat állít ki. Többször szerepelt külföldön; 1964-ben a lugánói Grafikai Biennálén, 1965-ben a párizsi Ifjúsági Biennálén, 1965-ben és 67-ben a berlini *Intergrafik*-on, 1966-ban Athénben. Az 1966-os Stúdió kiállításon Rabszolgák és Kutya—macska című rézkarcát díjazták.

Mindemellett igen szerényen azt vallja, hogy eddigi munkái csak kezdeti lépések. Mit képvisel, milyen úton halad Gy. Molnár István? Ezt akkor határozhatjuk meg, ha megfigyeljük, korunknak milyen törekvései állnak hozzá közel, milyen irányban tájékozódik. A főiskola elvégzése után kezdett ismerkedni Paul *Klee*, később *Malévits* és *Kandinszkij* művészetével és írásaival. Mindez felszívódott eddigi munkáiba. Az említett művészek — ha elméletükben nem is mindig következetesen — művészi gyakorlatukban azok közé tartoztak a XX. századi művészetben, akik új kollektív stílus alapjait rakták le. Ismerjük szerepüket a korai szovjet fejlődésben, majd a *Bauhaus*-ban. Művészetük általános, átfogó képzőművészeti kérdéseket feszeget; hatásuk — természetesen más egyéb hatásokkal együtt — azóta az építészetre éppen úgy kiterjedt, mint az ipari termékek legkisebbjeire. Ezt az átfogóképességet, amely ma már a Szovjetuniótól Japánon keresztül Amerikáig szinte elválaszthatatlan a korszerű termeléstől — részben rendkívüli egyszerűségükkel, a képzőművészeti alakítás alapelemekre való redukciójával érték el. Nagy, új korszakok művészete mindig is egyszerűen indult, mintegy alapállásból. E művészeteknek is nem egyszer volt indítójuk a primitív népek művészete, a népművészet és a gyermekművészet.

Ezeket az irányulásokat figyelhetjük meg Gy. Molnár István grafikáin is. Ugyanakkor — miközben az alapelemekre való redukálás felé halad — munkáinak van egy személyes alkatából következő erősen lírai alapvonása; ezt mutatják költői képcímei is. Ez a lírai alapvonás a szürrealizmushoz közelíti; a lírai, az érzelmek, intuíciók kifejezése korunk szintjén valamiképpen mindig együtt jelentkezik a szürrealizmussal. A klasszikus szürrealisták az ember belső felszabadításának programját tűzték zászlójukra *Marx* és *Freud* nevével. A szürrealizmus nem jelent stílust, hanem felfogást — képzőművészeti jelentkezése az alkotó szubjektumához, egyéniségéhez kötött.

Gy. Molnár István munkái jelenleg átmenetet mutatnak a narratív, elbeszélő jellegű szürrealizmustól (közismert képviselője ennek *Picasso*, nálunk *Kondor* Béla) a felé a konstruktivizmussal egybefonódó szürrealizmus felé, amely *Klee* és olykor *Max Ernst* sajátja. A konstruktív szürrealizmusnak nálunk is vannak kitűnő hagyományai, *Vajda* Lajos és *Korniss* Dezső személyében, *Gy. Molnár* István azonban inkább a nemzetközi példákra figyel.

Kultúrált, a XX. századi művészetben tájékozódó, annak nagy, kollektív jellegű mozgalmait szem előtt tartó, ugyanakkor erősen lírai, költői alkatú fiatal művészszel ismerkedhettünk meg ezen a kiállításon.

Haulisch Lenke

Kompozíció fehér körrel

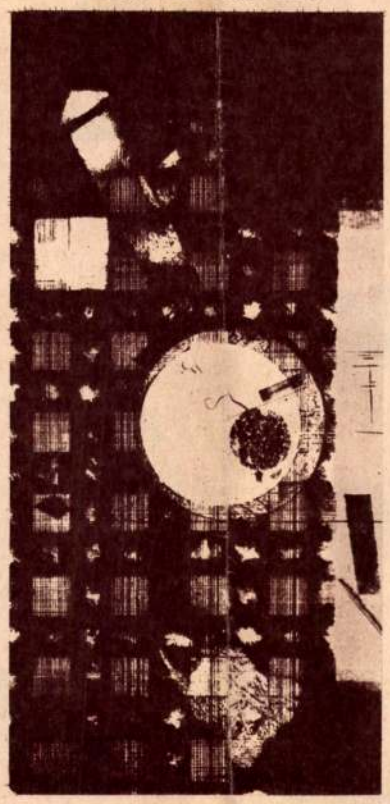

A XIV. VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT

Egyetemesség és korszerűség: e két követelményt állította szembe a „vásárhelyi iskolával" Erdei Ferenc a megnyitáson. S a kérdésre, hogy az ide sorakozó művészek munkásságának összképe mennyiben felel meg ez igényeknek, pozitív értelemben válaszolt. Elég igazolásként a legjelentősebb egyéniségeket említenünk: *Tornyait*, *Medgyessyt*, *Kosztát*, *Rudnayt*, később *Kohánt*, *Kurucz* D. Istvánt, *Szabó* Ivánt, az utolsó hullámból pedig *Németh* Józsefet, *Szalay* Ferencet, *Fejér* Csabát, *Kajárit*, akik emberi azonosulás, művészi szándék tekintetében valamennyien a drámákkal teljes és izgató paraszt-népi élet, a mindenhol, mindenki számára érvényes és érdekes tartalom hordozói.

Pusztán a stílust tekintve akár konzervatívnak bélyegezhetnénk a vásárhelyieket. Mégis miért *korszerűek?* Mert szenvedéllyel nyúlnak témáikhoz. Mert felelősséggel és kritikusan vetik pillantásukat az élet jelenségeire. Mert az emberiességért aggódnak, az emberarcú társadalomért gyúlnak fel s égnek, az automatizálás és kibernetika nagy korszakában. Közösségben élő, közösségben gondolkodó, közösségre hatni akaró művészetet jelent tehát a vásárhelyi iskola.

Ezúttal — az immár egy éve halott Kohán György műveinek hiányát pótlandó — *Németh* József képei azok, melyek a széles ecsetkezelést, a drámai hangvételt, az itteni művészéletre oly jellemző szuggesztivitást leginkább képviselik. Munkái nem egyszer színtanulmányként hatnak. Mintha a kék, zöld, barna és sárga egymáshoz való viszonyát kutatná csak újabban. Van is, aki a nonfiguratív nagy lehetőségét véli benne.

Merőben más alkat a most éppen Ausztriában is kiállító *Fejér* Csaba. Oly lirikus alkat, akit a természet tökéletes, plasztikusan átfogó kifejezőkészséggel, gazdag nyelvezettel ajándékozott meg. S ehhez az otthon, a családi kör, a hétköznapok, a meghitt tárgyak szeretete társul.

Szalay Ferenc, csúcsokat megjárván, mintha most pihengetne. Túljutott a *Cantata Profana*, a *Tsz közgyűlés* vívódásokkal terhes alkotókorszakán, s elhajlik kicsit a csendes derű játékai felé. Két nagyobb munkája, az *Esküvői kép* és a *Temetés* kitűnő lélekismeretről tanúskodó, karakterisztikus elemekkel feloldott, mélyen emberi pillanatokat megörökítő kísérlet és beteljesülés.

Kurucz D. István szokott tónusú és színvonalú, végtelenbe nyúló alföldi tájaival szerepel a tárlaton. Újat sem tartalomban, sem formában nem ad, miként a derékhadhoz, az idősebb generációhoz tartozó *Almási Gy.* Béla és *Füstös* Zoltán is emlékeiből él. *Lelkes* István kompozíciója, e háromtól eltérő színhatásokat keresve, a kék és zöld árnyalataival teremti meg a vásárhelyi esték különös atmoszféráját, hangulatát.

A legifjabbak s leginkább vásárhelyiek: *Fodor* József, *Hézső* Ferenc, *Fülöp* Erzsébet és *Erdős* Péter. Hézső a legkulturáltabb, de még hangját keresi. Részben áll ez a finomabb hangulatokat teremtő Fülöpre is. Fodor ösztönösen épít, s a különböző stílusokat magán legszerencsésebben és leggyorsabban átszűrő egyéniség. Ám ugyanakkor mintha a dolgok mélyén, eredetében mindnégyen *Németh* hatása alatt állanának! E példakép hasznos leküzdésében talán Fodor jutott már a legmesszebbre.

Az Őszi Tárlat díját, a Tornyai-plakettet idén *Vecsési* Sándornak ítélte a zsüri, habár munkássága — most kiállított műveinek tanúsága szerint is! — a vásárhelyi iskola egészéhez eléggé távol esik. Annál inkább benne él, együtt lélegzik e tájjal a fiatal *Meszlényi* János. *Leány kecskével* című rézdomborítása, legyűrve a forrasztásos technika buktatóit, uralja a szobormezőnyt, amely ezuttal mind mennyiség, mind pedig minőség tekintetében felnőtt a festményekhez, grafikákhoz.

A főiskoláról Vásárhelyre került *Tóth* Sándor egy évtized küzdelme után szintén most kezdi a hozz… zött remények valóra váltását. *Rozika* és *Feleségem* című portréi érett alkotások. Érmei ugyanúgy szerves folytatását jelentik annak a magáratalálásnak, amelyet szegedi kiállításán tavaly már örömmel felfedeztünk. A véle egyivású, bizarr felé hajló *Ligeti* Erika négerplasztikával készített önportréja a kiegyensúlyozottság és a belőle fakadó maró önirónia ötvözete.

Hatásos, mesteri szintű alkotással, kedves halottainkra emlékező ólomtriptichonnal fémjelzi a tárlat kisplasztikai anyagát *Szabó Iván.* Ki ne fájlalná, különösen e tájon, a Vásárhelynek és művészetének oly sokat jelentő *Ritli* Valéria műtörténész korai halálát. S a másik nagy veszteség: *Kohán* György, kinek Szabó Iván által megmunkált *Siratóját* szívesen

1

2

3

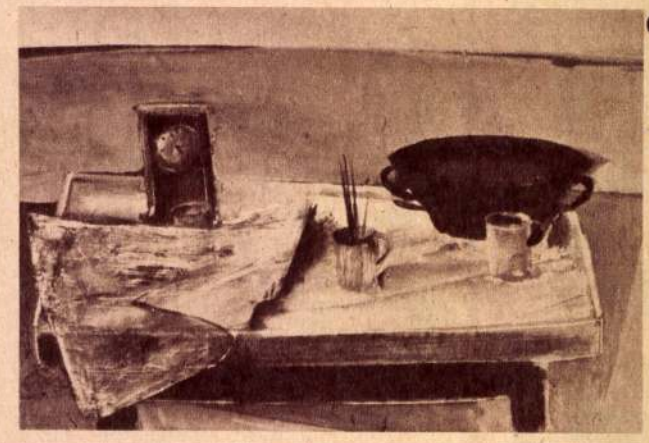
4

5

6

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

NÉPMŰVELÉS

1967 DEC

...nk a művész gyulai sírdombja felett, vagy szülőfalujában, Gyulavári-ban, ahol áll még a kis kovácsműhely, amelyben apja oldalán dolgozott.

Végezetül a kerámiában szintén erős iskola két tehetségéről szeretnénk szólni. *Végvári* Gyula már külföldön is bizonyított. Alig fél esztendeje Olaszországból hozott haza első díjat. Társa, *Fekete* János ezúttal rézdomborítással lép a közönség elé.

Mindent egybevetve, megállapíthatjuk: a XIV. Vásárhelyi Őszi Tárlat, ha korszakos művel, felfedezéssel nem is szolgál, arra mindenképpen *méltó* és *alkalmas*, hogy az iskola létjogosultságát igazolja. Szólnunk róla ezért kötelesség.

Moldvay Győző

7

1. Szabó Iván: Sirató Kohán György emlékére
2. Vecsési Sándor: Parasztember
3. Németh József: Asszony pulykával
4. Fejér Csaba: Csendélet
5. Kurucz D. István: Hóolvadás
6. Szalay Ferenc: Temetés
7. Meszlényi János: Leány kecskével

(Egető János felvételei)

MUTATNAK

A TÁRSASTÁNC MOZGALOMBAN — több évtizedes pangás után — erőteljes pezsgés indult az utóbbi években. A lazább szerkezetű *táncklubok* lassan a műkedvelő együttesek fegyelmével és tudatosságával dolgozó *kollektívákká* válnak. Az eredmények pedig vonzzák a legfiatalabbakat. A legjobb klubok, együttesek mellett utánpótlás-csoportok, úttörő-klubok is alakulnak. Ezt az útat és fejlődést érdemes két kiemelkedő csoport példáján vizsgálni.

Társastánc-kollektíva idén először kapott *Kiváló Együttes* címet. A *békéscsabai Balassi Társastánc Együttes* 1961 elején alakult meg, és a legjobb táncosok júliusban már részt vettek az első országos táncversenyen; hatodikok lettek, és több párjuk bekerült a középdöntőbe. Ettől kezdve minden jelentős versenyen dobogóra került egy-egy csabai. Az 1965-ös miskolci országos versenyen Békéscsaba táncosai a D-2-es osztályban az 1., 2., 4. és 7., a D-1-es osztályban az 1., 4., a C osztályban az 5. helyen végeztek.

Az 1966. évi szombathelyi országos versenyre az erős mezőny ellenére Békéscsabáról *tíz pár* került. Itt a D-1-es osztályban 4., 5., a C-osztályban a 3., a B-osztályban az 5. helyezést érték el. A még erősebb szelektálást jelentő 1967-es szombathelyi országos versenyen hét párral indultak és a C-osztályban a 2., 4. és 7., a B-osztályban az 5. helyen végeztek. *A vidékiek közül egyedül a békéscsabaiak értek el ilyen jelentős helyezéseket.*

Mindezeket a lengyel és az NDK táncklubokkal történt csapatversenyek egészítik ki. A megyei szintű eredmények már a népművelés „sűrűjében", a sárral, hideggel, mostoha körülményekkel küzdve születnek. Az együttes átlag *évi 40—50 előadást tart Békésben.* Felkeresik a legkisebb falvakat is, és segítenek a KISZ szervezeteknek a színes, változatos klubprogramok megteremtésében.

Miközben a kollektíva a lazább keretet jelentő „Balassi Táncklub" nevet viselte — kötelességvállalásban, eredményekben, megyei, országos és nemzetközi hírnévben a legjobb műkedvelő együttesek művészi és pedagógiai normáit teljesítette.

Ezt az eredményt — a segítőkész, az újat felkaroló fenntartó szerv támogatásával — *Nyiri Lajos* táncpedagógus érte el. Mögötte húszéves népművelő múlt, A-kategóriás néptáncoktatói engedély, sok továbbképző tanfolyam és korábban aranyérmes néptáncegyüttes is áll. Az állandó önképzés, az újat keresés, a széles

Gy. Molnár István

---

a formailag dadaista és szürrealista gyökereket

éreztető " uj hullám"-hoz tartozik.

Solymár István : Mai Magyar Rajzművészet, Budapest,

1972 22 l. 9 l.

Gy. Molnár István, grafikusművész

Színekre komponált variációk

Nagy szeretettel mutatja be *Mucsi András Gy. Molnár István* grafikusművész alkotásait a szentendrei Művésztelep Galériájában, melyet a közönség szeptember végéig tekinthet meg. Kulturált a rendezés, kulturált az előszó. Ebből idézem Mucsi András szavait: *...grafikái ezúttal színes, magasnyomású metszetek: sikformára és színekre komponált témavariációk, ugyanazon problémakörhöz kapcsolódó térplasztikákkal.* Mind igaz, gondos a kivitel, vonzó a *művész mértéktartó komolysága*, mégis úgy érezzük, a szobor és színrajz ezúttal nem lépi át a vizuális alapképletet, új művek ígéretét hordozzák, *nem testesítik* azokat. Mintha kicsit többet is átvenne azon törekvésekből, melyeket *Vásárhelyi Győző* megoldott. Egyszóval: *jó amit látunk, de kevés.* Túlságosan is purifikáltak az eszközök, s ezért *a képző- és iparművészet határán* érezzük a számmal jelölt sorozatokat. Akkor lehetünk igazságosak, ha tárgyilagos várakozással annyit

Lasonci Miklós: Megjei kiállítás[illegible]en.
Pest Megjei Hírlap, 1976. szept. 14.

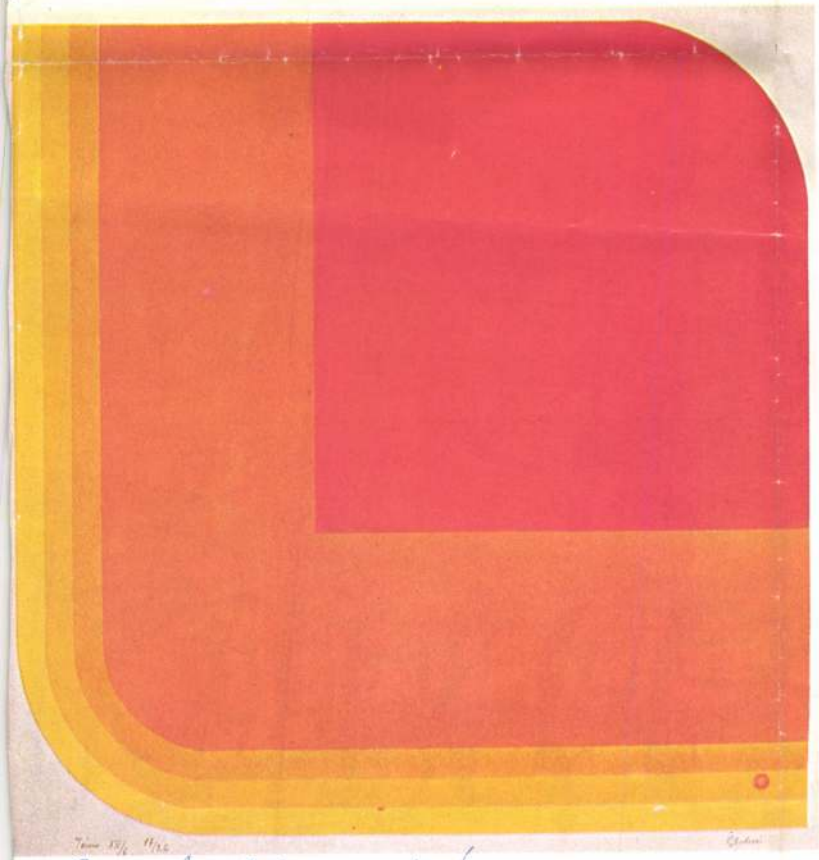

3

Gy. Molnár István.

Művészet, 1976. 10. 3. old.

7 Gy. Molnár István: Téma XIV/b.,
műanyag-nyomat, 40×30 cm (fotó Haris)

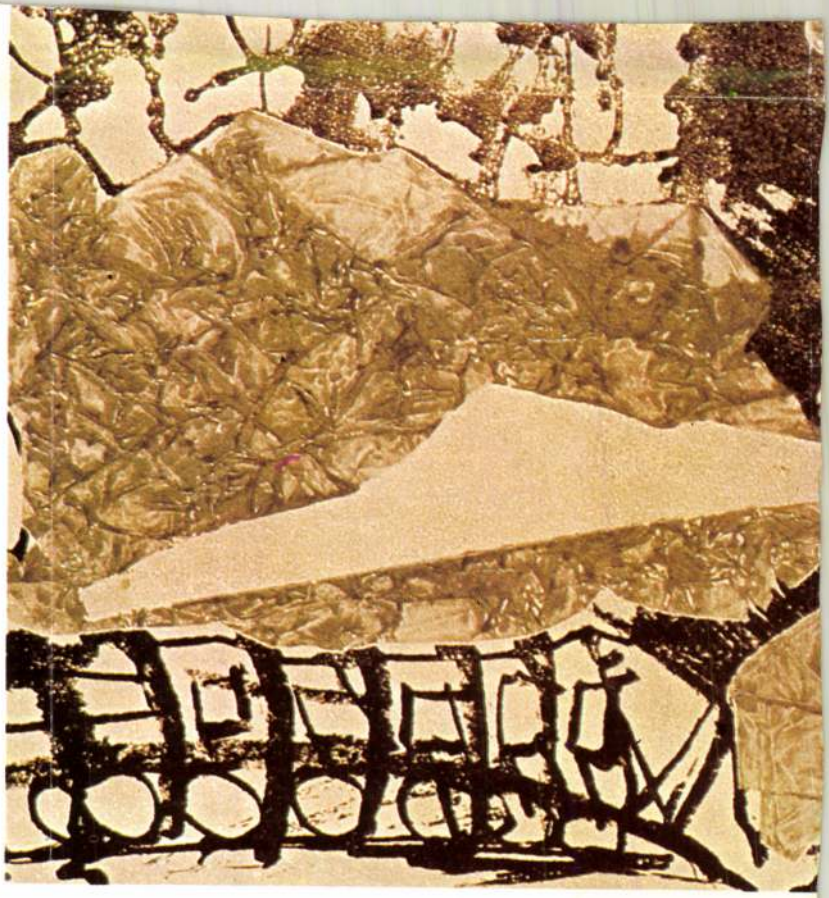

4

1 Feledy Gyula: Karancslejtős V., litográfia, 38×47,5 cm, 1973

5. Gy. Molnár István

Gy. Molnár István szenvedélye a fafaragás. Furulyákat készít. A bodzafát csavarhúzóval kivési, utána megcsinálja a lyukakat, meg a sípot, majd az életre kelt hangszert felöltözteti: játékos ábrákkal, a népművészetre emlékeztető sajátos vonalakkal.

— A hangja egyiknek sem jó. Már vagy tizet csináltam, de egyiknek sem tiszta a hangja. A boltban vett tiszta, de a gyári hangját nem állhatom.

Egy öreg szék a műterem közepén. Rajta elsötétedett írás: „Ez a szék Albert Jánosé, 1855". Mellette rögtön „Princess Mangel" mángorló; ő alakította át nyomdagéppé, melyen grafikáit készíti. Bútorok patinaszaggal — az előtérben modern, világosbarna, pácolt íróasztal.

— Jellegtelen tucatmunka. Ehhez én nem jövök haza. A többihez igen.

És az öreg székre csap, játékosan, mint ahogy barátai vállát veregeti az ember.

— Népdalokra nagyanyám tanított. Tisztelem, szeretem a a népművészetet, de az csak akkor él, ha élünk vele.

A karcolás a rézre fárasztó, szemet ölő munka. A szerszámait maga készíti. Minden ujjának megvan a helye rajtuk. Ez nemcsak művészet, hanem nagyszerű mesterség. A mesterség szónak pedig nagyobb a múltja, mint a művészetnek. Ha hétköznapibbnak hat, akkor is.

Grafikái összetettek, egyesek szürrealistának mondják, mások nem bírnak stílusjegyet akasztani rá, ő nem is sorolja be műveit sehová, alkotásait nem indokolja, megteszik a művészettörténészek, a kritikusok. A grafikákon monogrammjának, a „Gy" betűnek funkciója van, az a centruma a képnek, bár utoljára kerül helyére, mégis a vonalak onnan indulnak el, és oda érkeznek vissza. A „Gy" betű mindig jól olvasható, megformált, mint az ősi nyolcasok rímei.

— Első kiállításom 1967-ben volt a Dürer-teremben. A második idén, szeptember végén a Derkovits-teremben. Ezt a televízió is közvetítette. Számomra izgalmas feladatot jelentett a szereplés. Bár szerintem a színésznek a dolga, hogy beszéljen, a grafikus csak művén keresztül vallhat. Örültem azért, hogy sokan megismertek, nem tagadom.

Kisújszálláson járt gimnáziumba, aztán jött a főiskola. Mikor elvégezte, a Lövölde-téren egy ötször hat méteres szobában kisméretű rézlemezekre dolgozott. A mosdó, meg a konyha, a szoba alatt, a csigalépcső tövében volt.

— Hun itt, hun ott dolgoztam. Volt egy öltözet ruhám, egy pár cipőm és semmi gondom.

Feleségével egy Express-úton ismerkedett meg. Az utolsó napon az NDK-ban megtetszett neki egy német kislány. Címet cseréltek, egy-két levél jött és elment és *Gy. Molnár István* megnősült.

A műterem falán egyetlen grafikája sincs *Gy. Molnár Istvánnak.*

— Minek az? Eleget látom őket. Meg is unnám, ha még a fejem fölött is mutogatnák magukat.

Két fia van. Rajzaik végighullámoznak a falon, rikítóan bátor színekkel, naivan merész világukkal, nénikkel, bácsikkal, kunyhókkal, kockákkal és hóemberekkel. *Gy. Molnár István* Kunhegyesen született 1933-ban. Négyéves korában rajzolta első grafikáját, egy lovat. Méreteiben túlzott és aránytalan, de lendületes vonalú, könnyed rajz.

Gy. Molnár István szelíd estéken az ajtaja előtt ül, elmerülten furulyázik, mint a pásztor a mesében, aki muzsikájával elveszett nyáját keresi, csalogatja.

„Szépen legel a báróné
gulyája,
A kisasszony maga sétál
utána..."

Tamás Ervin
Foto: Urbán Tamás

GY. MOLNÁR ISTVÁN

...nek újabb lendületet adott az, hogy mindezt most a X. kongresszus tiszteletére végezhetik el.

k. i.

az egész népnek é... lik a munkásérde... az egész nép érde...

Ugyanúgy nincs ... lehet szűken vett ...

egész társadalom ...

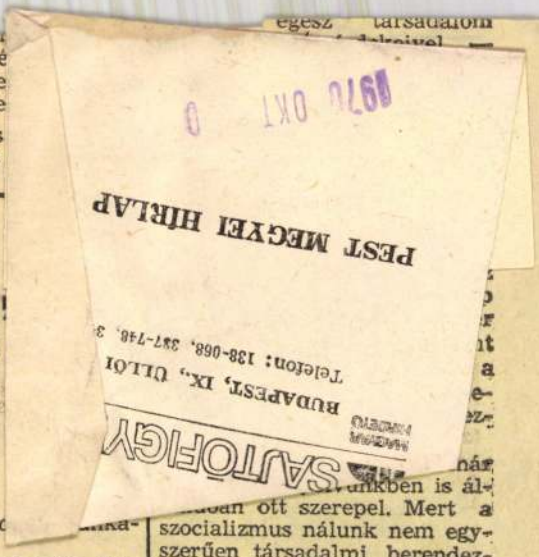

gozók

llemidézés
unakeszin

zetét"; szinte csak az *anyagi érdekeltségről* beszélünk, keveset a *munkásöntudatról*, a fizikai munka *erkölcsi* elismeréséről...

A TECHNOLÓGUS

Holovits István, a technológia vezetője: „Feladatunk, hogy a legmodernebb technológiai előírásokat tervezzük meg — figyelembe véve a vállalat gépi berendezéseit."

A technológiai rendelkezések állandóan változnak az új gépek, az új módszerek miatt. A vállalatnál ritka az a technológiai utasítás, amely másfél évnél öregebb lenne. A *jó technológiai utasítás* biztosítja, hogy *annyian* és úgy csinálják a feladatot, ahogy *szükséges*. *A jó technológia kiszorítja az élősdieket.*

Milyen normát ír elő a technológia? A technológus a következő választ adja: általában a táblázatokban *előírt* műszaki normákat állapítják meg, 15 éve *állandó* itt a norma és nagyon *kevés* az ilyen probléma; a normát a dolgozó feszítettség nélkül tudja teljesíteni, ezek *erős* normák, amelyeket 104—106 százalékra *túlteljesítenek*. A jó norma kiszorítja az élősdieket.

— Van-e a vállalatnál kapun belüli munkanélküliség?

— *Nincs!*

A MUNKAÜGYI VEZETŐ

A Járműjavítóban *2080-an* dolgoznak, *280* munkás hiányzik — a vállalat éves tervét *mégis* teljesítette.

— Hogyan sikerült *mégis* a tervteljesítés? — kérdeztük *Gács Lászlótól*, a személyzeti és munkaügyi osztály vezetőjétől.

— A meglevő emberek 280 munkás *helyett* is dolgoztak, *nagy intenzitással* tevékenykedtek.

— A „bértömeg" gazdálkodás lehetővé teszi, hogy *kevesebb*, de *jobban* fizetett dolgozóval teljesítsék feladataikat?

— Igen, idén *30 fős* létszámmegtakarítást jelentettünk be és az első nyolc hónapban *167 dolgo... ...nkaját* pótoltuk.

— Van-e a vállalatnál kapun belüli munkanélküliség?

— *Igen.* Véleményem szerint napi *hat és fél óránál* többet nem dolgozik egy ember. Ha mindenki kihasználná a munkaidőt, akkor nem lenne ez a nagy *névleges* munkáshiány.

Ezek szerint minden munkanapból *másfél óra* hiányzik. Szorozzuk be ezt a számot *2080-nal*, a dolgozó létszámmal. Ekkor megkapjuk, hogy naponta *3120* dologtalan munkaórára fizetik a munkabért. Osszuk el a 3120-at nyolccal, hogy megkapjuk, *hány* munkás egynapi munkaideje tevődik ki a mulasztásokból. Az eredmény: *naponta 390 „fiktív munkás", kapun belüli munkanélküli élősködik a vállalaton, a dolgozók kollektíváján.*

A MUNKÁS

Földi János kovács beszámol egy munkanapjáról: „Hat óra 50 perckor már melegszik az anyag a kemencében, aztán az egyik nap tüzelek, a második nap segítek, a harmadik nap mester vagyok a kalapácsnál. 8 óra 50-től 9-ig reggelizek. Tíz percet melegszik az anyag és újra folytatjuk a munkát. Nem mondhatjuk, hogy *mindig* dolgozunk, kis időközök vannak, nem lehet mérni, hogy négy, vagy öt percet állunk. Így is nehezen éljük meg a nyugdíjat. Délelőtt, délután így folytatódik a nap."

— *Dupla pénzért tudna e kétszer ennyit dolgozni?*

— Biztos tudnék *egy-két napig* többet dolgozni, de aztán az *egészség rovására* menne.

A vezetés *szaktudással*, a dolgozó kollektíva pedig forinttól és munkáserkölcstől támogatott *fegyelmezett munkával* küzdhet a kapun belüli munkanélküliség ellen. *Hogy ne kelljen — képzeletben — a vállalat udvarán köszöngetni, a hosszú sorokban lézengő „szellemek", árnyemberek előtt.*

Fóti Péter

...ban ott szerepel. Mert a szocializmus nálunk nem egyszerűen társadalmi berendezkedés, nem egyszerűen a termelőeszközök tulajdonán nyugvó társadalmi forma, hanem ma már életforma. A szocializmus a központi helyre az embert állítja, mert a szocializmus maga a humánum — az ember, a felszabadult ember társadalma.

A dolgozók tudják, hogy következetesen teljesítjük a szocializmus egyik alapelvét, hogy a termelés emelkedésével arányban szüntelenül javulnia kell a dolgozó tömegek életszínvonalának. Persze egyik évről a másik évre ebben a vonatkozásban nem lehet látványos fordulatokat elérni. De már egy ötéves terv, vonatkozásában — például a most befejeződő ötéves terv folyamán is — határozottan látszik, hol voltunk az életszínvonallal a tervidőszak kezdetén, és hova jutottunk el ennek az évnek a végéig.

Hová akarunk haladni az elkövetkezendő öt esztendőben? Erre az országgyűlés nemrég befejeződött ülésszakán elfogadott negyedik ötéves tervtörvény világos választ ad. Egyik területen lassabban, máshol gyorsabban, előre megyünk. Ez a stabilitás és folyamatosság szintén a szocializmussal járó tulajdonság. A dolgozó milliók és az egyes családok maguk is bátran tervezhetnek előre. A magyar népgazdaság fejlődése és a hazai életszínvonal — éppen a kapitalista társadalom hagyatéka miatt — még ma is elmarad a gazdag államok fejlettségi szintjétől. De biztosak vagyunk abban, hogy a szocializmus építésével, ha nem is hamar —, de történelmileg belátható időn belül — a még meglevő elmaradásunkat is sikerül leküzdenünk.

És még valamit. A szocializmus nem egyszerűen a népnek épül, de egyszerűen nem is valósulhat meg a nép mindennapos alkotó tevékenysége nélkül. Ez is a szocializmus természetéhez tartozik.

Rácz Lajos

Berkes Erzsébet

Képzőművészet

A tízéves Miskolci Grafikai Biennálé

Tíz év, úgy látszik, nagy idő egy biennálé életében. A miskolci mindenesetre kissé *fáradtnak* tűnt a legutóbbi alkalommal. A hirtelen megemberesedett, erősnek, izmosnak, tettre késznek mutatkozó, sok eredményt elért bemutatón *most a sorvadás enyhe jelei mutatkoztak, annak ellenére, hogy a látszatot őrizni igyekezett,* s költséget, fáradságot nem kímélve bőven alkalmazta a neves külhoni és a legdivatosabb hazai képzőművészeti szépítőszereket a lényeges és lényegi mondanivaló hiányainak elkendőzésére. A mostani kiállítás katalógusának előszóírója azt mondja, hogy szerinte a magyar grafika tartja azt a színvonalat, amit elért. Dodonai megállapítás. Egyértelműbb lenne, ha úgy szólna, hogy

igen keveset tudunk meg róla, amit megtudunk az nagyon is á[illegible]s ahhoz, hogy jobban felizgasson, [illegible] egy újsághír vagy egy látásból ismert útitárs halála. A színpadi változat ugyanis *egyetlen döntés bemutatására korlátozta* azt, amit a regényben, gazdagon motivált események és döntések sora tett érzékletessé. Csupán annak lehettünk tanúi, hogy egy kommunista etikai frazeológiával s erős temperamentummal megáldott leányzót — Valit — hősünk elhagyja, mert az közös gyermeküket nem akarja vállalni. S amikor a lány — lényegében mit sem változva — ismét Makráért jön, hogy külföldre disszidálva magával vigye, a szerelmes férfi nem őt választja, hanem egyéniségében ugyan jóval jelentéktelenebb, de szolgálatkész bajtársiasságában megbízhatóbb feleségét. Az, hogy ez a feleség az évek múltán csak a háztartási gondok izgalmát és a horgolt csipkékkel ékített otthon biztonságát adhatta, még nem jelenti, hogy Valinak bármiben is igaza volt. (Azaz: nagyhevületű szónoklataiban igen, de tetteiben?) Mégis, amikor Makra emlékezetében — egy méltatlan kis szerető hatására — ismét, s most már felejthetetlenül felmerül Vali, a reális környezet egyen-

Kunt Ernő: Bányászok

a magyar grafika tartja a legutóbbi években elért magas színvonalát; így viszont még kevésbé lenne igaz. Az ábra szerint ugyanis még léteznek azok a problémák, amelyeket a Dürer-évforduló alkalmából rendezett tárlatról írott kritikák szinte egyhangúlag tettek szóvá: *a rutinos, a felszínes, technikailag, mesterségbelileg jóllehet kielégítő, tartalmilag azonban üres, semmitmondó, a mától így vagy úgy, de elforduló alkotások* eluralkodása. Az összkép a korábbinál most még halványabb, mert kiváló grafikusaink közül sokan — többek között a miskolci nagydíjasok egy része — távol tartották magukat a bemutatótól.

A baj ott lehet, hogy a grafika, amelyről oly sokszor megállapították már, hogy a „legmozgékonyabb", „a napi eseményekre a legközvetlenebbül reagáló" műfaj, valóban nem nélkülözheti tartósan ezeket a jellemző jegyeket, kell, hogy a szín, a forma, a vonal, a felület szépségein, különleges hatásain túl mondjon *mást is* a művész, kell, hogy véleményt nyilvánítson, *állást foglaljon* az élet dolgaiban, legyen köze mindahhoz, ami napjaink emberét érdekli, vagy kell hogy érdekelje. Egyik korábbi — a negyedik biennálé katalógusában olvasható megállapítás most talán még fokozottabban érvényes: „Művészeink egyre frissebben lépést tartanak azzal, ami szakmailag-mesterségbelileg világszerte feltűnik, de mintha tartózkodóbbak lennének azzal szemben, ami a világon társadalmilag és esztétikailag történik."

Ha viszont a közérdekűbb, közéletibb grafika iránti igényünket feledjük, ha hiányérzetünket e tekintetben leküzdjük, akár elégedettek is lehetünk. Amit láthattunk, az nem rossz, csak más. Úgy tűnik, hogy grafikusaink egy részét mindinkább a tiszta formákból, színekből építkező *dekoratív megoldások* vonzzák: ezek kerülni igyekeznek mindenféle témát, az ún. irodalmi tartalmat, a szavakkal megközelítőt, s valamiféle tiszta képzőművészeti nyelven beszélő, a szemnek szép, harmóniát és egyensúlyt, vagy mozgást és indulatot kifejező lapok alkotására törekszenek.

A legszélsőségesebb törekvést, azaz a legtisztább képletet közelítette meg a fenti értelemben például *Gy. Molnár István* három *Téma* (!) című lapja, melyeken egyenes, vagy szögben megtörő, igen szép színsávokat láthattunk. *Gyarmathy Tihamér* artisztikus megoldású rézkarcain kis vonalkákkal ért

el hasonlóan optikai hatást (*Homogén összefüggések, A mag, Tér és mozgás*).

Pásztor Gábor két évvel ezelőtti bemutató nagydíjasa — akinek műveit most külön teremben állították ki — a maga nemében tökéletesnek mondható, az op-art és pop-art hatásos egyesítését mutató lapokkal jelentkezett. Egy-egy *Kompozícióját* (a címük is ez) több színvariációban sorakoztatta fel. A rendkívüli műgonddal, ízléssel, kiváló szín- és formaérzékkel alkotott ábrák hol az élővilág valamely stilizált és felnagyított motívumára emlékeztetnek (szőrtüsző, légyszárny, mirigyek), hol pedig az ugyancsak titokzatosnak tűnő műszaki mikrokozmosz valamely elemére. Más jellegűek, kevésbé pedánsak, de hasonlóan kiválóak voltak *Czinke Ferenc Koskirály* változatai. Ízes-zamatos előadásukkal, népi hangvételükkel, barokkos formajátékukkal igazán nagyszerű élményt nyújtottak. A kunkorodó szarvú, koronás kosfej, valamint a kos-lét egyéb, játékos-stilizált jegyei, minden elvontság, absztraháltság ellenére, a cím nélkül is eligazítanak a látványban. Ez viszont nem mondható el *Bálint Endre* színes, festői jellegű linotypia sorozatáról. A líraian fogalmazott címeknek itt a nézőt befolyásoló, hangulatot sugalló, a beleérzést segítő szerepük van. Az *Ablakok, rácsok lírája, Zsennyei régi szép padlókról, Haldokló piros* stb. című lapok szürrealisztikus sejtelmessége kétségkívül érzékelhető, de a beleérzés és a fantázia e címek mankóival sem juthat azért túlságosan messze.

A technika kiszámíthatatlan véletlenjei által teremtett különleges felületi hatások együttes eredménye érdekessé teszi *Mizser Pál* halvány színezésű alugrafikáit. *Maurer Dóra B11, B12, B13* elnevezésű rézkarcai közül az *„In memoriam E. Kuhn"* alcímű érdemel különösebb figyelmet. Fölül a tiszta fekete négyzet, alatta az elmúlást idéző, korhadó deszkára, bomló anyagokra emlékeztető felület ellentéte valóban kifejező. Szinte teljesen hasonló eszközökkel él a hasonló gondolatok megfogalmazására *Rozanits Tibor* a *Pusztítás őrülete* c. linóján.

Ez utóbbi példákkal elérkeztünk azokhoz a művekhez, amelyeknek alkotói *a tudati-társadalmi valósághoz is kapcsolódni kívánnak*, keresve azt a tisztán grafikai nyelvet, amelyen igen áttételesen, elvontan, de mégis megérthetően közölhetik mondanivalójukat. Hogy az ilyen törekvés eredménnyel járjon, ahhoz persze több tényező

Csohány Kálmán: Föld és Hold között

1972 MÁR
Gy. Molnár Viktor

szükséges, de ezek közül is talán az igazán közérdekű mondanivaló az elsődleges. Ennek hiányában csak *ráfogásos művek* születhetnek: azaz a művész csinál valamit, s aztán kitalál hozzá egy hangzatos címet, ami történetesen ezen a kiállításon is bőven akadt. Néhány manapság divatos téma: Genezis, Mikrokozmosz, Troposzféra, Csend, Visszhang, és így tovább.

A kritikus igyekezete persze eléggé reménytelen, ha rövid áttekintésében néhány probléma körül próbálja csoportosítani a hasonlóan sok művet felsorakoztató, nem eléggé szigorúan és következetesen válogatott anyagú, s főképpen nem elég világosan rendszerezett-rendezett kiállítások tanulságait. Mert végső fokon bármennyire igaznak tűnnek is a fentebb vázolt következtetések, *a kép sokkal árnyaltabb, bonyolultabb,* a művek a fő tendenciákon belül és azon túlmenően is *számos törekvést jeleznek.* A korábbi biennálék egyik katalógus-előszó írója két megfigyelését rögzítette: úgy látta, hogy a grafika újabb megoldása a falkép dekorációk műfajához közelítenek. A nagy formák, a tömör összefoglalás, a síkszerűségre való törekvés ezúttal — mint nyilván akkor is — leginkább *Kunt Ernő* nagyméretű, de még nagyobb méreteket is elviselő színes fametszeteire jellemző. Ezeken igen szerencsésen ötvöződik a dekorativitás és kifejezőerő. A másik megfigyelés: terjedőben van az egy lapon többféle jelenetet, különböző motívumokat egymás mellé tevő ábrázolásmód. A mostani kiállítás *Furcsaságok, Eklektika* stb. című lapjai valóban igen elterjedt módszerre mutatnak, de az ilyen montázsgrafika bizonyára alkalmas lehet — mint már volt példa rá — mélyebb tartalmak kifejezésére is annál, amit a bemutatón felsorakoztatott lapok mutattak. A tővel-heggyel összehányt jelenetek, figurák, tárgyak, a tücsköt-bogarat megjelenítő, kompozíciótlan kompozíciók ezúttal inkább csak az alkotás gyötrelmeire, a gondolatnélküliségre engedtek következtetni.

A nagydíjat az idén *Würtz Ádám* kapta, könnyed, szellemes, virtuóz előadású *Szentivánéji álom* rézkarc illusztrációjáért. Rajta kívül Váci Mihály *Százhuszat verő szív* című kötetéhez *Váci András* által készített gondos és kifejező, kellő önállósággal és kellő alázattal fogalmazott linómetszetei érdemesek a kiemelésre ebben a bőterméső, de napjainkban (amikor az „irodalmi tartalom" sokak fülének oly riasztóan hangzik és az önállóság az első mindenek felett) mégsem eléggé megbecsült műfajban.

Végezetül említsük meg, hogy a mostani biennálénak külföldi résztvevői is voltak: *lengyel grafikusok.* Műveiket külön állították ki, de az egyidejűség így is hasznos összevetésekre, egymás megismerésére, a tanulságok kölcsönös levonására adott alkalmat a résztvevőknek, és kétségkívül gondolatébresztő volt a látogatók számára is.

Kontha Sándor

Zene

Társadalmi Szemle
Magyar Hírlapterjesztő
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

jelentését szabad asszociációk sorozatával továbbgördítő zenekar a közlésben, kifejezésben egyenrangú társ. E két réteg zenei anyaga is azonos: egyazon szerkesztési elv határozza meg az énekszólam és a zenekari partitúra kidolgozását, hangközeinek rendjét csakúgy, mint ritmikáját. Az énekszólam épp oly szikáran ritmikus, mint hangszeres környezete, fellobbanásai, kitörései a hangszerek effektusaival egyívásúak. Prófétikus szenvedély fűti a verset, s ezt az indulatot sokszorozza meg sajátos eszközeivel a muzsika. Ha a zene szépségén andalító, gondűző, felelőtlen privát játszadozást értenék, a Diagnózis 69-et szépnek nem minősíthetném. De ha társadalmi igazság kifejezését, gondolatok [illegible]

sajátos nyelvére. Nyilvánvaló, [illegible] hamis képet kapunk zenei áramlatainkról, ha elszakítjuk az abszolútummá emelt formát — értve ez alatt a nyelvet, a technika, az eszközök összességét — a tartalomtól, a kifejezéstől. Az is nyilvánvaló, hogy ez a megtévesztő felfogás befolyásolja egész zenei gyakorlatunkat. Lám, Sárai Tibor műve is *1969-ben keletkezett*, de csupán *1972 januárjában került először élő előadásban* — Erdélyi Miklós vezényletével, Palcsó Sándor szólójával s a Budapesti Filharmonikus Társaság Zenekarának közreműködésével — *közönség elé*.

Nem tenném szóvá ezt a késedelmet, ha a zenekari műveknek nálunk szükségszerűen két és fél év lenne az átfutási idejük. Csakhogy ez nincs így. Megesik, hogy a bemutató dátumát kitűzik, mielőtt a mű elkészült. Arra is volt példa már, nem is egy, hogy az ily módon meghirdetett bemutató, darab híján, éppenséggel elmaradt. Ezek persze nem tipikus esetek, de a kompozíciók többségének a megírástól az elhangzásig kevesebb időre van szükségük, mint a Diagnózis 69-nek, vagy — teszem — Sárközy István néhány újabb darabjának.

A korszerű és a politizáló zeneművek hamis alternatíváját erősíti, hogy a tájékoztatás, közvélemény-formálás egynémely hangsúlyos fórumán *már-már rendszerré vált az elkötelezett művek agyonhallgatása*, ami hatásában rosszabb, mint a ledorongoló bírálat, hisz egyszerűen megsemmisítő erejű. Másrészt, ezzel egyidejűleg merőben új és szokatlan jelenség tűnt fel a kritikai életben: előzetes műbírálat olyan kompozíciókról, amelyek első elhangzására a beszámolót követő első, második, netán harmadik héten kerül csak sor. Ezek az antedatált kritikák történetesen olyan műveket propagáltak — elismerem, jelentős zenei teljesítményeket —, amelyek nemigen sorolhatók a politizáló műalkotások közé.

Nos, egy figyelmet érdemlő új magyar zenemű ürügyén meglehetősen elkalandoztam választott témámtól. Mindezek után pedig kérem az olvasót, ne értsen félre. Megkülönböztetést, kiváltságokat, érdemtelen előnyöket nem kérek sem elkötelezett zeneszerzőinknek, sem műveiknek. Kapjanak *ugyanolyan* lehetőséget, mint azok a társaik, akik műhelyükbe zárkózva cizellálják stílusukat, technikájukat, s művészetük artisztikumát nem feltétlenül állítják eszméink hirdetésének szolgálatába.

Breuer János

1963 1021

Gy. Molnár István

GALGÓCZI ERZSÉBET:

PILINCKE

Az asszisztensnő beengedte a következő beteget. Tizennyolc éves, sötétbarna fiú volt, arca kimunkált, mint a sokat szenvedett embereké. Szeme fémesen csillogott.

Az öreg belgyógyász felállt az asztal mellől s kezet nyújtott. Éles szemének egyetlen pillantásával felmérte a fiút.

— Baj van, Gyurka? — kérdezte halkan. Gégerákja volt, háromszor operálták már, alig tudott beszélni.

— Ahogy vesszük, doktor úr — mondta a fiú, de a hetyke mondathoz nem derült hozzá az arca.

— Ülj le — mondta az orvos.

A fiú leült az íróasztal másik oldalára. A háttérben leült a szelíd asszisztensnő is.

— Nem bírom tovább doktor úr — mondta a fiú halálos komolyan. — Elmegyek dolgozni.

Az orvos gyorsan utánaszámolt — annyi betege volt, hogy nem tudott minden pillanatban mindenkit észbentartani — tizenhét és fél éves a fiú, hat hónap múlva tizennyolc éves lesz, akkor már szülői engedély nélkül is megoperálhatják — s izgalmát elfojtva, nehogy a fiú észrevegye, szelíden mondta:

— Nem teheted, fiam. A te szívednek olyan baja van....

A fiú közbevágott.

— Ne mondja el, doktor úr, ne mondja el még egyszer! Istenem, annyiszor elmondta már, milyen baja van a szívemnek! Kímélje a hangját, maga még sok emberen segíthet... A legelső, amit megtanultam, az volt, hogy beteg a szívem és egyetlen heves mozdulat az életembe kerülhet... Hány éves voltam? Kettő? Másfél?

— Ne kínozd magad — szólt az orvos szigorúan. — Ez is az életedbe kerülhet, tudod?

A fiú lecsillapodott, legalábbis a hangját lehalkította.

— Tudom... Egyetlenegy valamit ismerek az életből: az önfegyelmet. De azt aztán alaposan, kimerítően, túlontúl!... Doktor úr, életemben nem dobtam el egyetlenegy labdát. Egyetlen pilinckét sem! Én csak lestem, hasalva a kapu alatt, hogy Galgócziéknál a gyerekek hogyan pilinckéznek. Csak hasaltam a kapu alatt... Most is csak hasalok a kapu alatt s nézem, hogy a többiek hogyan pilinckéznek. Pilinckézni akarok, doktor úr. Tudja, milyen játék a pilincke? Egy kis faágat kihegyeznek a két végén...

— Tudom, fiam — mondta az orvos, s lopva az asszisztensnőre pillantott: készítse elő az injekciót. A nő hangtalanul dolgozni kezdett.

— Egy kis faágat kihegyeznek a két végén... Azóta szeretem a fákat. Áll az udvarunkban egy diófa, ismeri. Akkor ültette az apám, amikor én születtem. Egyidős velem, de magas, erős, hogyis mondjam: nagy lélegzetű fa. Igazán, esténként hallom néha sóhajtani... Annyiszor szerettem volna felmászni rá... nem tettem meg, doktor úr. Meddig kell még a kapu alatt hasalnom? Meddig? Doktor úr...

— Hagyd abba, Gyurka — szólt rá az orvos.

— A vizeket is szeretem — dadogta égő szemmel a fiú. Annyi víz van a világon és én soha nem úsztam keresztül egy folyót. Egy patakot sem, olyan kicsi kis patakot sem, mint a Sztarávoda. Én csak hasaltam, hasaltam a kapu alatt...

— Hagyd abba! — kiáltotta az orvos, amennyire kiáltani tudott, de ez a rekedt hang összegyűjtötte az orvos minden erejét, hogy megszelídítse ezt a tébolyult, eszeveszett állatot. Itt fog meghalni az asztalom előtt, gondolta rettenetes haraggal, tizenhét és fél éve nevelem már és még mindig ilyen fegyelmezetlen... rettenetes.

A fiú elhallgatott, nehezen lélegzett.

— Doktor úr — mondta remegő hangon —, tudom, hogy fegyelmezetlen vagyok. De egyszer el kell mondanom. Én még beszélni sem mertem soha. Mert tudtam — fanyar gúnnyal elhúzta a száját —, hogy egy hevesebb mondat az életembe kerülhet. — Nem emelte fel a hangját. — Tudja mit, doktor úr? Kerüljön, kerüljön az életembe. Mostmár mindegy.

— Idefigyelj, Gyurka — mondta az orvos, visszafojtva felindultságát. — Azt mondod, hogy soha mégcsak nem is beszélhettél. Megértelek. Mondj el most mindent. De halkan és lassan. Érted? Érted, mit mondok? Csöndes hangon és lassú ritmusban... Gyere, feküdj le. Fölteszek egy lemezt. Egy ideig figyelj a lemezre és ennek a ritmusára beszélj. Jó?

A fiú lefeküdt a heverőre, az orvos odahúzta székét s kezét a fiú homlokára tette. Forogni kezdett a lemez — fiú nem ismerte, valami lassú, fájdalmas hegedűszóló volt. Mintha finom, gyöngéd ujjakkal szétfejtették volna

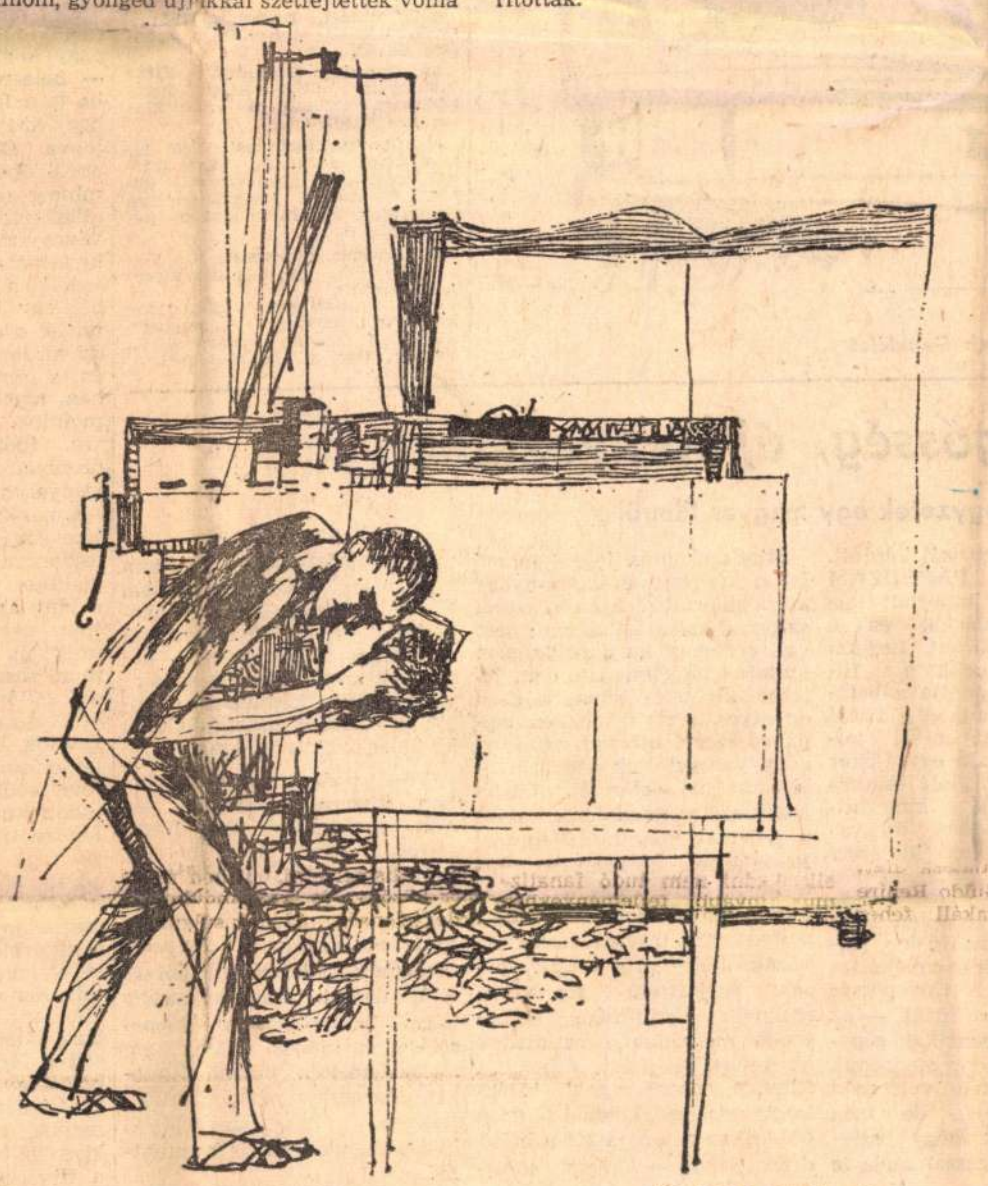

Gy. Molnár István rajza

a testét s a gerincét simogatták volna. Kéjes fájdalom öntötte el. Szeméből megindultak a könnyek.

Összefüggéstelenül és zaklatottan elmondta első és egyetlen szerelme történetét. Kilencéves volt, a kislány is annyi lehetett. — Doktor úr, tudja, mennyire tud egy kilenc éves gyerek szeretni? — A kislány parasztok gyereke volt, egész nyáron mezítláb járt, neki meg szandált kellett húznia. Reggel, amikor elszökött hazulról, a kiskertben levetette szandálját, felakasztotta egy bokorra, mert ő is mezítláb akart járni. Aszály volt azon a nyáron, kicserepesedett a föld s a cserepek véresre horzsolták a talpát. — Este, amikor édesanyám megmosta a lábamat, csak szörnyűlködött: Jó isten, mitől sebes a talpad? Csak én tudtam: a szerelemtől... Csak ment a kislány után, csak ment utána, követte, mint az árnyék, és ez elég is volt, nem is akarta megszólítani, attól félt, rosszul lesz, ha egyszer szemtől-szembe kerül vele. S egyszer mégis... a templom udvarán álltak, sütött a nap — azon a nyáron mindig milyen izzón sütött a nap — ... nem emlékszem, miről beszéltünk, alighanem semmiről s én éreztem, hogy meg kellene fognom a kezét. Alig bírtam parancsolni az ujjaimnak, mindenáron meg akartak mozdulni, meg akarták érinteni a kislány bőrét, de azt mondtam nekik: nekem rossz a szívem, fegyelmeznem kell magamat. Ha megfogjátok a kezét, abba én belehalok... Nem fogtam meg a kezét. Nem sajnálom, doktor úr. Akkor még fontosabb volt az életem... Nem akkor — rosszul mondom —, *annál* volt fontosabb.

Elhallgatott. Mozdulatlanul feküdt két ottfelejtődött könnycseppel a szeme sarkában.

— Figyelj a zenére — mondta az orvos suttogva, majdnem érthetetlenül. Háromszor operálták a torkát.

A fiú szeme sarkából lassan elgurult a két könnycsepp, mert újabb könnycseppek kiszorították.

— Három héttel ezelőtt — folytatta csendesen — elmentem az iparitanuló-kiállításra. Csodálatos művek voltak ott — doktor úr nem látta véletlenül? Én nem tudom azt a gyönyörűséget elmondani... Azt hittem, megszakad a szívem. Igen, a szívem, a beteg... Volt ott egy asztal. Semmi különös: négy lába van, s a négy lábon nyugszik egy deszkalap. Fából. Abból az anyagból, amiből a pilinckét is csinálják. Ez tetszett a legjobban. És éreztem, doktor úr, éreztem, hogy én is tudnék ilyen asztalt csinálni... Én is! Rá volt írva, hogy II. díj, és hogy Suha Ferenc ipari tanuló készítette... Kimentem a műhelybe, doktor úr. Megnéztem ezt a fiút. Egy évvel fiatalabb, mint én. Egy kicsit kölcsönadta a gyalut... — s elcsuklott a hangja, nem tudta folytatni.

Az orvos keze remegett az idegességtől. Ezzel a remegő kézzel intett az asszisztensnőnek: az rögtön megértette, nem engedte egészen lejárni a lemezt, kezdte elölről. De volt egy pillanat szünet. S ez a szünetjel mintha az egész beszélgetést kettévágta volna.

A fiú megérezte, mit forralnak ellene, megérezte a lefegyverző gyengédséget és nem akarta, hogy újra lefegyverezzék. Olyan erővel harapta össze száját, hogy belecsikordultak a fogai. Egyetlen heves mozdulattal letépte magát az ágyról — s közben gúnyosan gondolta: heves mozdulat — de csak kerüljön...! Többé nem hagyja magát lefegyverezni se szeretettel, se szépséggel.

— Oltsa el a lemezt — szólt rá az asszisztensnőre, s majdnem mosolygott ezen a fura kifejezésen: oltsa el. Mint egy gyertyát. S udvariasan, de cseppet sem mentegetőzve nézett az orvosra.

— Ebből én már kinőttem, doktor úr... Ott a műhelyben.

S a nagy csöndben visszaült az íróasztal elé.

Az orvos is a helyére ült. Szomorúan és tanácstalanul kérdezte: Nos?

— Elmegyek abba az asztalosműhelybe dolgozni.

— Gyurka — mondta az orvos komolyan. — Fél év múlva nagykorú leszel...

— Hét hónap múlva.

— Fél év! Már csak fél év! Akkor megoperáljuk a szívedet s meggyógyulsz.

— És ha nem? — metszett a fiú hangja. — Ha belehalok?

— Csendesebben — szólt rá az orvos. — Nem halsz bele.

— De ha esetleg mégis belehalok?! Tervezni úgy kell, doktor úr, hogy mindig a legrosszabb eshetőséget veszi figyelembe az ember. Ha árvíz is lesz, ha aszály is lesz, ha jégverés is lesz, és ha ráadásul a parasztok is hanyagul dolgoznak — *akkor* miből lesz az országnak kenyere? Tervezni így kell.

— De meggyógyulsz, fiam. Az orvostudomány mai színvonala szerint...

— Mit gondol, doktor úr, én nem tudom, hogy a szüleim mért nem mertek felelősséget vállalni az operációmért?

Az orvos nem felelt.

— És akkor úgy haljak meg, hogy semmi nem maradt utánam? Még egy asztal sem? Négy falában egy deszkalap? Tizennyolc éves koromig éltem...

— Tizenhét és fél — helyesbített az orvos.

— ... Így meghalni tizennyolc éves korban? Szégyen!... Ha háború lenne, elmennék katonának. De az én halálomnak mi értelme lesz?

— Gyurka — mondta az orvos élesen, de csak a szeme volt éles, a hangja nem, alig tudott beszélni —, remélem, azzal tisztában vagy, hogy ha meghalsz, abba az édesanyád is bele fog pusztulni?

A fiú összezárt szájjal sokáig meredt maga elé. S nagyon csöndesen, kegyetlen, öngyötrő eltökéltséggel mondta:

— Engem már az édesanyám sem érdekel.

Felkelt az asztal mellől s kezetnyújtott. Az orvos nem fogadta el a kezét. A szemébe gyűjtötte minden erejét, minden szeretetét, hogy visszatartsa a fiút.

Az a kezére nézett, amely ott csüngött visszautasítottan az asztal fölött, aztán elmosolyodott: ezzel a kézzel fogok asztalt csinálni. Az első asztalomat a doktor úrnak csinálom, de nem mondom meg, hadd érje meglepetés.

Az ajtóban visszafordult — tán mindent meg akart köszönni, vagy csak valami keveset akart mondani —, félszeg, boldog mosollyal a szája sarkában ezt dadogta:

— A két végén kihegyeznek egy kis faágat...

A szelíd asszisztensnő megengedte magának egy indulatos megjegyzést:

— Kényszerzubbonyt kellene húzni rá, kibírja ezt a hét hónapot.

Az orvos öregen, csüggedten suttogta:

— Akkor meg a kényszerzubbonyt nem bírná ki. Hallotta: már az édesanyja sem érdekli.

Egy hét múlva kiment a műhelybe. A fiú éppen egy könyvespolcot fényezett, felegyenesedett, lángvörös lett az arca. Tenyerét a nadrágjába törölte, úgy fogadta el az orvos kezét.

— Úgy féltem, hogy haragszik rám a doktor úr.

— Féltél, de nem bántad, ugye?

— Nem — vallotta be a fiú.

— Azért jöttem, hogy megmondjam: vigyázz magadra — suttogta az orvos. — Ne dolgozz nehezet, ne dolgozz sokat. Gyorsan se dolgozz. Megígéred?

A fiú szomorkásan elfintorította az arcát.

— Alig is bíznak rám valamit. Azt mondják, inas, tanuljon. Pedig...

— Nincs pedig! — mondta az orvos szigorúan. — Fogadj szót és tanulj.

A fiú kelletlenül bólintott, aztán körülnézett s felragyogott a szeme.

— Érzi ezt a szagot, doktor úr? Most értem, hogy miért szerettem mindig a pilinckét. Mert az is fából van.

— A mestert hol találom? — kérdezte az orvos.

A nagydarab, pocakos mesterrel leültek a hűs irodán, de ide is utánuk jött a műhely fanyar szaga. A mester hangosan szuszogott.

Az orvos elmondott neki mindent.

A mester hitetlenkedve csóválta nagy fejét.

— Ez nem fér a fejembe. Szereti a fát, és a szíve nem engedi, hogy szeresse a fát? Éppen a szíve? Ez nem fér a fejembe.

Az orvos még egyszer elmondta ugyanazt. A mester hosszan tűnődött.

— Az én kezem alatt sok ügyes fiú dolgozott már, legutóbb is elhoztuk az iparitanuló kiállításról a második díjat, de ilyen még nem, mint a Gyurka. Olyan érzéke van a fához... Elnéztem az első nap, sose volt még szerszám a kezében, hogy csinálja? Nem tudtam másra gondolni: segít neki a fa. Úgy fekszik a keze alá, szinte kínálja magát: így nyúlj hozzám, akkor engedelmeskedem... Bármelyik pillanatban rábíznék egy önálló munkát — s hosszan csóválta a fejét.

— Ne bízzon rá önálló munkát — kérte az orvos —, majd az operáció után.

Gyurka hamarosan kikunyerált magának egy önálló munkát — ettől fogok meggyógyulni, mester úr —, s megszállottként dolgozott. Habzsolta a munkát s boldog volt. Kerüljön — gondolta néha kajánul —, kerüljön az életembe. De amíg nem kerül, addig jól kitolok a sorssal.

Hat hónap múlva meghalt. Egy gyönyörű, faragott asztal maradt utána, meg sok-sok pilincke. Azon a nyáron minden szentendrei gyerek megtanult pilinckézni.

DEMÉNY OTTÓ:

A költő mondja

Én, aki a háttérben állok
— arcom, alakom ismeretlen.
Az sem lényeges honnan jöttem
és honnan vettem eszközeimet.

Vagyok a legszelídebb fajta,
aki kitér, ha tülekednek
s ha elismerést osztogatnak
makacsul csak a vállát vonja.

Aki a részletekben néha
téved, de később nem tagadja.
Ne keressetek! mire jó az,
másolni kócos frizurámat?

Biztosan egyet tudjatok csak:
ha van e földön maradandó
gondolat — az bennem ölt formát,
hogy többé soha el ne vesszen.

VAJTHÓ LÁSZLÓ:

Epigrammák

Egy méregtoknak

Sérteget ok nélkül, hát sértegetem,
hogy ezentúl
Kedve ne támadjon sérteni oktalanul

Nemszeretem feddhetetlen

„Lépre csalom, fűzöm, de ha támad a férfi,
pofont kap" —
Lám, duplán arat a szüzike-szende ribanc

Betegágynál

Szemedben izzó gyűlölet ragyog —
Drága lélek,
Kérve kérlek:
Bocsásd meg, hogy egészséges vagyok!

Mentőkörülmény

Mért nevetik ki e nőt, amiért zseninek
hiszi férjét?
Hisz hozzá képest géniusz az csakugyan

Szerelmes tűzifák?

Különös dolgot láttam, tüzet rakva —
Hogy mi az oka, tudj' az ég:
Kályhámban magánosan a fa
Pislákol, — de ha társat vetek mellé,
Mindjárt meglobban és lángolva ég.

Egy könyvemről

Hallom a bókot untalan:
„Jobb lenne, ha kicsit több lenne —
Nem az rossz, ami benne van,
Hanem az jó, ami nincsen benne."

Barátok — ellenségek

Jók a barátok! ezer gyengém gyengéden
ápolják.
Visszariasztnak, ahol búsmeredélyes az út
Jobbak elleneim: marnak, gáncsolva
aláznak,
Irtják hívságom, nagyranövesztik erőm.

Magyar h
SAJTÓFIGY.
Budapest V., Petőfi Sá
Telefon: 188-296, 188
ÉLET ÉS IRODALOM

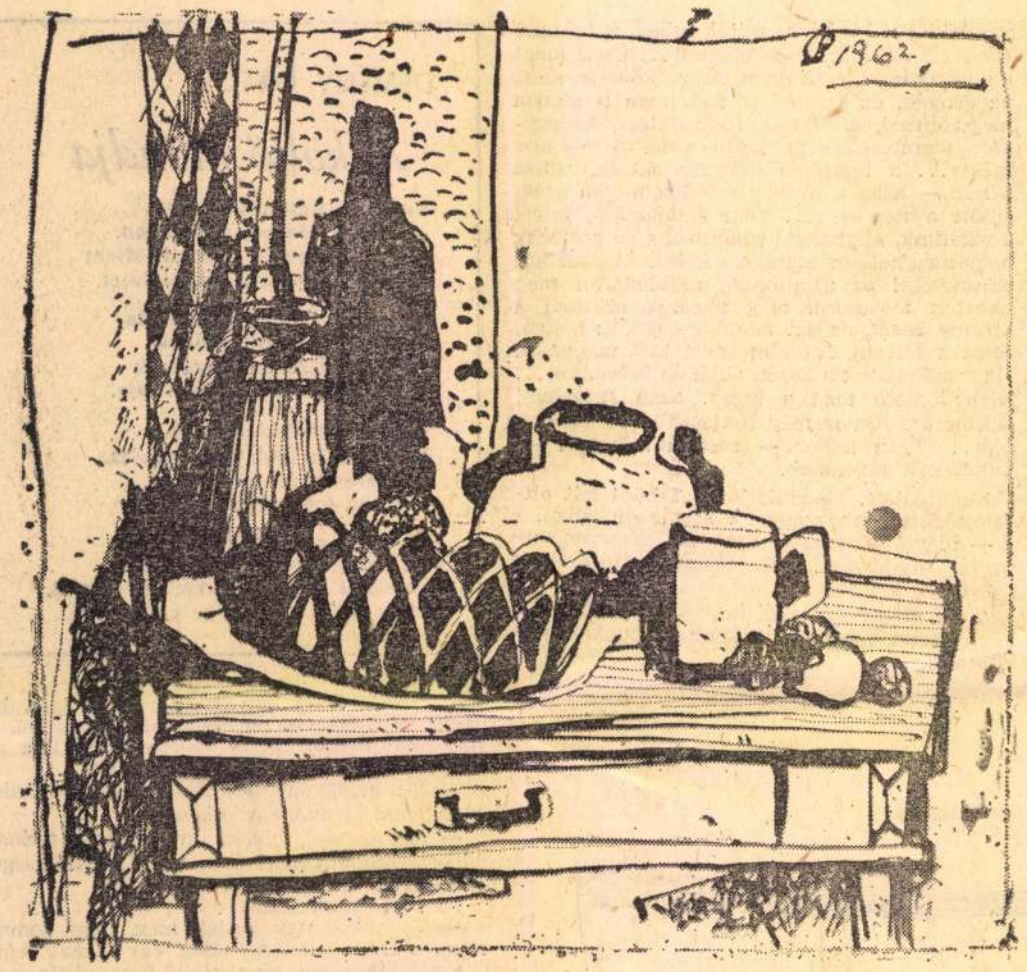

Bakallár József: Csendélet

ÜZEN a szerkesztő

„Matematikus". Érdemes versfrással foglalkoznia, de meg kellene tanulnia a verselés alaptörvényeit.

— Z — a, Bp. Századvégi hangok, elavult verselés . . .

Cz. Mária, Györszentiván. Versei még igen kezdetlegesek.

G. N. L. Tunyogmatolcs. Formás, jól szerkesztett versek, csak éppen érdektelenek.

G. Károly, Bpest, Ásatag kifejezések és — főleg prózaverseiben — modernkedés. Mondanivalója nincs.

H. Péter, Budapest. A régebbi keltezésű vers sokkal jobb.

„Gimnazista, 18": Jó ritmusérzékkel versel, de a dalszövegek színvonalára sem juthat el ilyen mesterkélt sorokkal:

„S szivednek újszerű zenéje
E neonvilágos utca alkonyán
Örömteli énem felé hatolt."

Dr. A. Katalin, Budapest: Kérjük, hogy ugyanazt az írását ne küldje be kétszer.

Bélai Marcel, Budapest, György Ernő, Brescia: Levelét köszönjük, üdvözöljük.

M. György, Budapest, XIII.: Vérszegény ötletecskéjét meglehetősen kezdetleges színvonalon írta meg.

M. György, Budapest: Nem tehetségtelen, de kusza, kicsit szétesö írás a „Jégbedermedt lelkek". Ne csak a hangulatfestésre törekedjék, hanem az alakok jellemzésére is.

T. Kázmér, Budapest, X.: Versei ötletesek, de még korántsem költemények.

Nem közölhető kéziratokat küldtek: **„Helikon", „Maclug", „Edit", Z. Zoltán, Budapest, V., Sándor, Vác, K. A. Budapest.**

Régi érzelgősség, új környezetben

Jegyzetek egy magyar filmről

MITŐL VÁLIK ez a korszerűség kellékeivel gazdagon teleaggatott új magyar film, az „Asszony a telepen", mégis korszerűtlenné? A hiba nem egyszerűen a rendezés vagy a forgatókönyv művészi gyengeségeiben keresendő. A logikailélektani következetlenségek egy *következetes kispolgári szentimentalizmus* eredői.

A film korunk egyik égető kérdését tárgyalja: szerethet-e nő nála jóval fiatalabb férfit? Félreértés ne essék: nem a probléma puszta feldolgozása, csupán a feldolgozás miként je nyomán támad kifogásunk. Nem vagyunk hívei az „időtlen" műalkotásoknak, de azok még (mint például Mészöly Miklós Ablakmosó című színműve) lehetőséget nyújtanak bizonyos, ma is érvényes igazságok kimondására. Ám itt visszalépés történt egy olyan szenvelgő szemléletmódhoz, melyből nemhogy megoldani, de a kor színvonalán *felvetni* sem lehet a választott kérdést.

FELTŰNŐ A PÁRHUZAM az innen-onnan importált álromantikus szituációk és e film helyzetei között. Logikai bakugrások terhelik a filmet; ezek csúcspontja a befejező képsor, amikor a fiatal főszereplő bánatában új kocsit járat be, majd egy „jókor érkező" földgázkitörés elfojtásában segédkezik, a kimerültségtől ideiglenesen megvakul (!), és nem tud idejében visszaérkezni. E leleményes fordulat teszi lehetővé a telepi gyűlést, ahol „minden kiderül", a sematikus idők legszebb önkritikáira emlékeztető modorban. A fiút persze autólopással gyanúsítják — az ország híradástechnikai gépezete rejtélyes módon megbénul, s így nyilván nem volt mód értesítést küldeni —, de még idejében érkezik, hogy szívtépő, vak tántorgással zárja le a cselekményt.

Mindezek után joggal tehető fel a kérdés: érdemes-e egy nem sikerült filmről ennyi szigorral szólni? Valóban: nem volt érdemes, *ha a példa nem mutatna túl önmagán*, nem jelezné kivételes sűrítettségben az egyes hazai filmekben lappangó szervi hibákat, melyek komolyan gátolják a nemzetközi színvonal elérését. Olyan jelenségekre gondolunk, mint *a jellemek motiválatlansága.* Ki-bejárnak ezekben a filmekben az érdekesnek eltervezett, de hézagosságuk miatt rejtvénynek maradt karaktervázak. Jellemző a *mesterségesen gerjesztett feszültség,* melynek erőltetése előbb-utóbb megtámadja az alakok ábrázolási egységét; ebben a filmben robogó vonat, túráztatott gépkocsi, lángoló földgáz dübörgése zajongja túl a belső drámaiságot — amely tulajdonképpen nincs is.

A LEGFŐBB HIBA azonban *a művészi hitelesség hiánya.* Ennek következtében nem húsvérből, hanem dramaturgiai elemekből állnak össze a hősök, akiknek örömeiben-szenvedéseiben képtelenek vagyunk osztozni, menthetetlenül kívül rekedünk világukon.

Végül, de nem utolsósorban, bizonyos gazdasági és művészi kérdések összefüggéseiről is szólni kell néhány szót. Igaz, egy film elkészítése drága mulatság, s természetesen nem örülünk a milliós tévedéseknek. *De helyes-e tévedést tévedéssel korrigálni?* A gazdasági kárt kulturális kárral helyreütni? A dobozsírjukban időnek előtte, ám megérdemelten pihenő filmeket, „fussunk a pénzünk után" jelszóval hosszabb-rövidebb huzavona után mégis bemutatni?

HORVÁTH GYÖRGY

A RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

Martimer: Ebédidő

Látszólag egy átfutó ötletből indult ki az angol író rádiójátéka, ez az ötlet azonban, amelyből most legutóbb filmet is írt, kitűnő lélektani megfigyelésen épül, s mögötte, ha nem is társadalmi, de lényeges pszichológiai igazságok állanak. Elsősorban az, milyen fontos szerepe van életünkben a formáknak, milyen alaposan tönkretehet még egy tökéletes szerelmet is néhány látszólag csupán külsődleges körülmény.

Egy angol kistisztviselő — főkalkulátor egy londoni nagyvállalat export-osztályán — beleszeret egy fiatal lányba (s a lány is belé); minthogy azonban nős ember, csak lopva szerethetik egymást, ebédidőben találkozhatnak, mindig nyilvános helyen, az állatkertben, a moziban. Hogy végre zavartalanul együtt lehessenek és szerelmük kiteljesedjék, a férfi kivesz egy szobát egy kis szállóban, a pályaudvar mellett. Egy órára veszi ki, hogy ne legyen túl drága, s mindkettejük ebédidejében, amellyel nem kell elszámolniok. Ez a szokatlanul rövid időtartamú szobabérlet azonban némi magyarázatot igényel, s a férfi egy kerek kis mesét talál ki, hogy a szállócskája jó hírére ügyelő tulajdonosnő esetleges gyanúját elaltassa. Ebben a történetben a lány az ő felesége, aki három gyerekével vidéken él (míg őt a fővároshoz köti munkahelye), s most váratlanul fel kellett utaznia, és egy órát zavartalanul kell beszélgetniök, és így tovább. A tulajdonosnő kotnyeles kisfia jóvoltából ez a történet a lány tudomására jut, akit amúgy is felidegesített a furcsa szituáció meg a fiú állandó zavargása; a hallottak reakciójaképpen megmerevedik és visszariad a férfi közeledésétől, pedig valóban őszintén szerette. S nemcsak hogy elhidegül tőle, hanem — egy abszurd, de lélektanilag mégis sikeres fantázia-játék során — továbbmeséli a férfi kitalált történetét, beleélve magát az általa kreált nem-létező asszony szerepébe, megdöbbenve annak kiszolgáltatottságától — s így a fikcióból kiindulva a férfi fejére olvassa kíméletlenségét, tapintatlanságát, összes — valóban meglevő — ellenszenves tulajdonságát. És otthagyja. Miután a rendelkezésükre álló ebédidő amúgyis lejárt.

Minthogy a férfi környezetéről és körülményeiről semmit sem tudunk, s mindkettejük családi viszonyáról is csak keveset, nem lehet társadalmi szempontból ítélni, vagy általánosítani az esettel kapcsolatban. Azt sem tudjuk, szabad-e pártolnunk ezt a szerelmet, vagy sem. Az a látszólagos képtelenség azonban, amellyel a nő egy kényszerűségből kieszelt történetből valóságot teremt és annak alapján ítél, itt olyan hiteles, s az úgynevezett „női logika" síkján (amely az esetleges körülményekből következtet a lényegre, s bármily valószínűtlen: rendszerint *helyesen* következtet) annyira reális, hogy ez a lélektani bravúr létjogosultságot ad a rövid, s igen rádiószerű játéknak. És ha valaki messzemenő következtetéseket akar levonni, még az angol kisemberek kiszolgáltatottságára, az érzelmek és az álszent társadalmi berendezkedés konfliktusára is következtethet — félő azonban, hogy aki így tesz, az már egy kissé messzire megy el.

Molnár Mihály rendezése kihasználta a játékban rejlő lehetőségeket, *Vass Éva* pedig a lány szerepében imponálóan „nő" volt, vagyis teljesen hitelessé tudta tenni a logikai síkok közötti átmenetet anélkül, hogy alakítása bármit vesztett is volna realitásából. Indulatmenetei a figura érzelmi skáláján maradva is egészen kiválóak. *Velenczei István* nehezebb feladatot kapott, mert a férfi alakja kevésbé motivált, s ezért karakterének minden összetevőjét a legjobb igyekezettel sem tudta felmutatni.

Elfogadtuk tehát ezt a hangjátékot és a maga szűkebb keretében eredetinek és egyéninek találtuk. Valószínűtlennek tartjuk azonban, hogy a modern angolnyelvű dráma- és hangjátékirodalomban ez lett volna a rádió legsürgősebb törlesztésre váró adóssága.

LUKÁCSY ANDRÁS

Nono, Shakespeare!

Az ellenszenv rendszerint igazságtalan, de hozzátartozik az élet tényeihez. Ellenszenv nélkül számos halhatatlan konfliktussal lennénk szegényebbek. Bennem az ellenszenv fejletlenebb ugyan, mint a vakbél, de megvallom őszintén, görbe szemmel nézek azokra az irodalmi sznobokra, akik könyveiket széljegyzetekkel látják el, aláhúzgálják, összefirkálják a legnagyobb remekműveket, elismernek és korholnak, vállonveregetnek, vagy úgy leteremtik az írókat, hogy azok alig állnak a lábukon.

Amikor például Sanyi barátom könyveit nézegettem, megdöbbenve tapasztaltam, hogy ezekbe a könyvekbe nemcsak Homérosz, Tolsztoj és mások írtak, hanem Sanyi is.

Először a Shakespeare-köteteket nézegettem. Hamlet monológja mellett ez a ceruzával írt néhány szó állt: *„Nagyon igaz!"* Képzelem, Shakespeare hogy elpirult volna a büszkeségtől, ha olvasta volna ezeket a dicsérő szavakat. Igaz, hogy Sanyi nem mindig veregette vállon az avoni bárdot. A Romeo és Júlia egyik részlete mellett, amikor Júlia éppen ezt mondja: „Ó, Romeo, mért vagy te Romeo?" — barátom ezt írta: *„Na, mért?"* A Julius Caesarban Antonius gyászbeszéde mellett ezt olvasom Sanyi kézírása jóvoltából: *„Kétszínű alak!"* De Lear király is megkapja a magáét. Az egyik legfenségesebb átkozódása mellé Sanyi ezt írta: *„Vén szamár, helyesebben tenné, ha megértené a fiatalokat. Nálunk a vállalatnál Bódog bácsi bömböl ugyanígy."* III. Richárd egyik különösen gonosz kirohanása miatt az író ilyen korholásban részesült: *„Nono!"*

Egyre ingerültebben lapoztam tovább. Az Oedipusban ezt a széljegyzetet fedeztem fel: *„Mondja, nem tűnt fel, hogy a kedves felesége egy kicsit idős hölgy? Ahogy mondani szokták, az anyja lehetne."* Dosztojveszkij „Bűn és bűnhődés"-ének egyik oldalára, éppen ott, ahol Raszkolnyikov megöli az öregasszonyt, ezt írta Sanyi: *„Hogy egyesek miket megengednek maguknak azon a címen, hogy idegesek!"* Az Iliász egyik oldalán ez a ceruzajegyzet olvasható: *„Aki ennek a fa-ló marhaságnak beugrik, pusztulásra van ítélve."* Goethe „Rémkirály"-a mellett ezek a sorok állnak: *„Nem világos. Ki ez a rémkirály? Jó, megölte a gyereket. És akkor mi van?"*

Sanyi különben másutt is hiányolta az alapgondolatot. „A nyomorultak" végén ez a rövid megállapítás áll: *„Mit akar ez mondani? Hogy a jóság öl, butít és romlásba dönt?"* „A csendes Don" Grigorija is megkapta a magáét: *„Ejnye, elvtárs!"*

Minden rendszer nélkül Hegel Enciklopédiájának első kötetét nyitottam ki találomra. Egy hatvansoros, kissé nehezen követhető mondat mellé ezt írta Sanyi: *„Kedves!"* Gogol „Köpönyegé"-nek margóján viszont ez a kifogás áll: *„Talán jobb megoldás lett volna, ha Akakij Akakijevics délre költözik, hiszen köztudomású, hogy Pétervárnak igen egészségtelen volt az éghajlata. A Krimben nem lett volna szüksége prémes kabátra."*

Az igaz, hogy időnként a dicséretekkel sem fukarkodott. Balzac „Szamárbőr"-ének egyik oldalán elismerően állapította meg: *„Szimbólikus kifejezése annak, hogy milyen szamár tud lenni az ember és milyen vastag a bőre."* Nietzsche Zarathustrájának egyik különösen hömpölygő lendületű oldalán így fejezte ki Sanyi az elismerését: *„Aranyos!"* Kant már nem járt ilyen jól, mert a „Tiszta ész kritikájá"-nak az antinómiákat tárgyaló részét Sanyi így kommentálta: *„Kis csacsi!"* Ady „A fekete zongora" című versét viszont ezzel az oktató megjegyzéssel látta el: *„Lila vagy zöld zongorát még senki sem látott."*

Megvallom őszintén, akkor fogott csak el igazán a méreg, amikor az „Isteni színjáték" Purgatórium-részében ezt a bejegyzést találtam: *„Dante, Dante, ezt magad sem gondoltad komolyan!"*

Bosszúra szomjaztam. Egy óvatlan pillanatban elővettem Sanyi menetrendjét és az utolsó oldalra ezt írtam *„A vége esik."* A telefonkönyvnek a Kovácsokat tartalmazó oldalára ezeket a költői szavakat firkantottam: *„Mennyi Kovács és mind mással beszél!"* Végül egy vastag francia—magyar szótár egyik oldalát ezzel a kifogással láttam el: *„Micsoda szószaporítás!"*

Emelt fővel távoztam és éreztem, hogy a szellemóriások a felhőkből hálásan tekintenek rám.

FELEKI LÁSZLÓ

A mű és hatása

Ha egy mű (regény, filmalkotás) nagyon is céltudatosan él a hatáskeltés legerősebb eszközeivel, ezen mit sem enyhít az, hogy a mű alkotója közben elvont, morális elvek felett is ítéletet mond. Itt a hangsúly azon van, hogy a hatáskeltés eszközei rendkívül szuggesztívek, viszont az úgynevezett moralizáló tendenciának csak homályos körvonalai láthatók a háttérben. S azt is csak az látja, aki hajlamos rá, hogy felismerje a robogó és agresszív cselekmény mögé rejtett filozófiát.

Tehát: lehet-e egyébként kiváló egy mű, amelynek hatására pl. gyilkosságot, tolvajlást kísérelnek meg zavarosfejű, még zavarosabb erkölcsű fiatalemberek? Nem! . . . 1. vízszintes és függőleges.

(A rejtvény két sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni **1963. július 1-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Szabó Magda „Az őz" című regényéből.)

VIZSZINTES (kétbetűsek: SD, KE, RF, VT). — **1. Az idézet első része.** 12. Hányad. 13. Falu Győr-Sopron megyében. 14. Elhagyja a sort. 15. Kijavítva lemásol. 16. A Kohlhaas Mihály írója. 18. Elevenen. 19. Rámol. 20. Szovjet folyó Kisinyov fölött. 21. Nyílt terület. 23. Skálahangok. 24. Szájtáti. 25. Megye. 27. A béke szimbóluma. 29. Erre mondjuk, hogy nem disznóláb. 31. Klasszikus latin irodalmi irányzat. 34. Amerikai csendbiztos. 36. . . . Regia. 37. Csehszlovák traktor. 39. MEÜ. 40. Félig leránt. 42. Szélhárfák. 44. . . . Beach: Los Angeles kikötője. 45. Hiányzó, kihagyott részek (latin). 48. Lottó-érzelem. 50. Oltóanyag. 52. Érettségi. 54. Almafajta. 55. Görög betű. 57. Névelők. 59. Vissza: kacat. 60. Fizetsége. 61. Kanóc. 62. Fok, németül. 64. Női név. 66. Tésztaféle. 67. Alaszkai folyó. 68. Az illetőtül. 69 Bolzano olasz város német neve.

FÜGGŐLEGES (kétbetűsek: ÉD, ÉK, NO, BS). — **1. Az idézet második része.** 2. Mire számíthatunk tőle? 3. Hajszolják. 4. Bántalmaz. 5. Osztrák üdülő- és gyógyhely. 6. Eszme. 7. Leány becenév. 8. Tunyák. 9. Melyikük tulajdona? 10. Az ő lakásán. 11. Nézetek. 16. Magyar kutyafajta. 17. Hibás. 20. Természetes kereskedelmi súlyveszteség. 22. Banda — fúvósokból. 24. Régi közlegény. 26. Árpalé. 27. Ritka férfinév. 28. Nem ijedős. 30. Érzékeny virág (latinosan). 32. A zseblámpa lelke. 33. Agyagember. 35. Köszörülé. 38. Leírás, pl. Augustus korából. 41. Villanófény-égő. 43. Időpont. 44. Zongoramárka. 46. Sérülés. 47. Járművek. 49. Horony, vájat, német szóval. 51. Fehér-néger keverék. 53. Egyiptom utolsó királya. 56. Kereskedelmi akció. 58. Kabát. 60. A lasszó dél-amerikai megfelelője. 61. Reménykedő. 63. Ógörög törzs. 65. Bőrbetegség. 66. Helyettesítő.

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés a 23. számból: Csak azt a szép-rezgést érzi, amelyet a művész érzett, mikor a művet fogant, mikor a művét alkotta és befejezte.

JUTALMAZOTTAK:

Gárdonyi Géza „Ida regénye" című könyvét nyerték: Farkas Sándorné, Mindszent; Dózsa Dánielné, Környe-Fagyospuszta; P. Oskó Julianna, Békés; Csekő István, Solt; Farkas Andrásné, Füzesabony. — Juhász István, Fecske Ella, Gondos József, Bak Klára és Endrei Péter budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

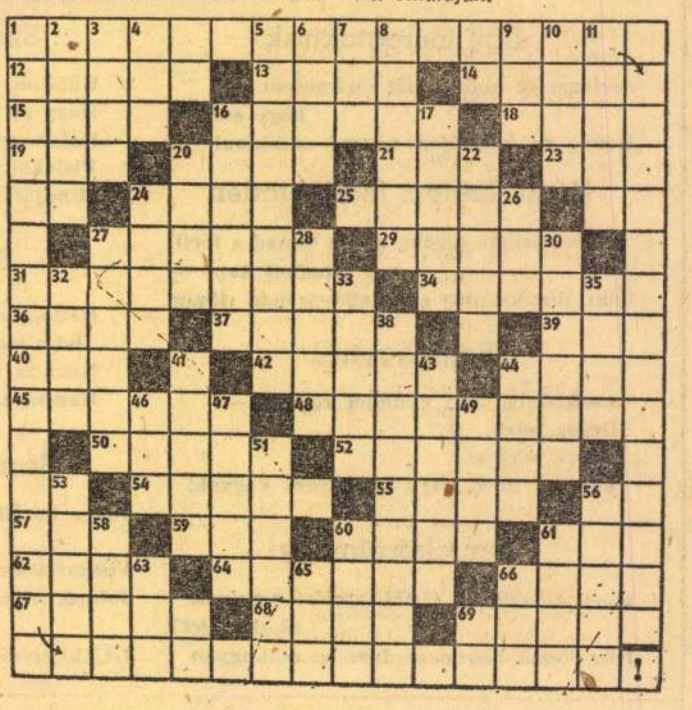

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP 1971 SEP 24

CSÜTÖRTÖK A TV-BEN

1021

A mai Fórum-műsor témája a külpolitika. Tulajdonképpen ezzel is kezdődött annak idején e nagy sikerű közönségműsor karrierje, s mindmáig a nemzetközi politika kérdései maradtak adásaiban a legnépszerűbbek. A mai jelentkezés érdekessége az lesz, hogy nem egyszerűen külpolitikai újságírók, de *külföldi tudósítók* fognak válaszolni a közönség kérdéseire. Központi lapjaink egy-egy kairói, bonni, berlini, moszkvai, párizsi, londoni és washingtoni tudósítója ül majd a tévéstúdióban és várja az érdeklődést. Legtöbbjük éppen e műsor kedvéért utazott haza állomáshelyéről. Igen könnyű megjósolni, hogy a mai műsor középpontjában a közel-keleti helyzetre vonatkozó kérdések fognak állni; ezek megbeszélésére szánják a leghosszabb műsoridőt is.

A Tv Galériája ma *Gy. Molnár* István grafikusművészt mutatja be, a Derkovits-teremben megrendezett kiállítás alapján. Ez a fiatal grafikus Bernáth Aurél tanítványaként végezte a Képzőművészeti Főiskolát 1959-ben, és számos külföldi tárlat után — Olaszország, NDK, Jugoszlávia, NSZK, Görögország, Japán és Szovjetunió — ez az első nagyobb magyarországi bemutatkozása. A kiállítás áttekintést akar adni a művész egész eddigi munkásságáról.

Rizi-bizi... címmel új könnyűzenei összeállítás jelentkezik délután. Ez az állandó műsor az aktualitások jegyében készül és a könnyű- és tánczene berkeiben jelentkező újdonságokról kíván számot adni. A mai jelentkezés slágere Kovács Kati új nagylemezének bemutatása. A műsor házigazdája, a népszerű és csinos fiatal színésznő, *Halász* Judit lesz.

L. A.

folytatás.

A geológusok számára különösen érdekes a Holdról származó anyagok mielőbbi kutatása, mert ennek révén jobban meg lehet majd érteni azokat a mélyben lezajló folyamatokat, amelyek sok földi képződmény létrejöttét eredményezik.

Az *Humanité* moszkvai tudósítója rámutat: a Luna 16. útja után olyan bolygók megközelítése is lehetségessé válik, amelyekre az ember még évtizedekig vagy évszázadokig nem tehetné a lábát. A Luna 16. sikere annak az űrkutatási koncepciónak a győzelmét is jelenti, amely automata szerkezetek kidolgozásával talán hosszabb időt igénybe vevő, kerülő utat választott, de hosszú távlatra jobb koncepció, mert egyedül ez teszi lehetővé, hogy már a közeljövőben robotokat küldhessenek a Marsra és Vénuszra, s onnan talajmintákat hozzanak a Földre.

A gaulle-ista *La Nation* „A Luna 16. csodálatos és váratlan hőstette" címmel méltatja a szovjet űrhajózás újabb sikerét és hangsúlyozza, hogy a Luna 16. útja rendkívül nagy jelentőségű esemény, amelynek eredményeképpen *„Moszkva hosszú ideig a Hold főbérlője lesz"*. „Ami pedig a dolog technikai oldalát illeti — folytat-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Gy. Molnár István

1968 OKT 28

HÁROM KIS TÁRLAT

Három művész — két magyar és egy külföldi alkotó — munkáiból nyílt kiállítás a napokban Budapesten.

Gy. Molnár István

grafikáinak bemutatója a Bajcsy-Zsilinszky úti *Dürer-teremben* nyílt meg. A művész harminc műve sorakozik, három nagy grafikai műfaj titkaiba vezetve be az érdeklődőket.

A legnépesebb csoportot a rézkarcok képviselik. Kompozíciójuk részben a műfaj klasszikus formálási hagyományait követik, részben a modern művészet merész vágásait, montázstechnikai eredményeit használja: az asszociációs sor — lehető legnagyobb szabadságot biztosító — fonalára fűzi fel változatos elemeit, mint a Riviéra, illetve a Leltár és a Geometria tanár úr című műveken.

A sokszorosító alkotások után a *tollrajzok* és más egyedi eljárással komponált lapok sorozata következik. A tollrajzok születési folyamata ugyanazt az asszociatív utat képviseli, mint a karcoké, bár az előbbieken a rajz elemei — szemben az utóbbiak valós részleteivel — már eljutottak a teljes elvonatkoztatás fokára. A színes kompozíciók egy csoportja a szürrealizmus mirói felszabadult-vidám ágának hatását mutatja, önálló képzelettel építve tovább a spanyol származású mester képi világában jelentkező tendenciákat.

Végül a montázsok következnek Gy. Molnár István kiállításán. Művészetelméletileg ugyan ezek nem tartoznak szorosan a grafika körébe, Gy. Molnár montázsai azonban tiszta, grafikai jellegű kompozíciójukkal, a karcokhoz hasonló felépítésükkel mégis e műfajhoz állnak legközelebb.

Kapicz Margit

festőművész kiállításán, amely a *Hazafias Népfront VI. kerületi helyiségében* nyílt meg, útiképek csoportjával találkozik a látogató. Alkotójuk Olaszországban tett utazása során örökítette meg — a gouache könnyed, a benyomásokat teljes frisseségükben megőrizni képes technikájával — azokat az élményeket, amelyeknek a klasszikus művészet egyik szülőföldjén részese volt. Kapicz Margit képeinek legnagyobb része kettős ihletettségű: egyaránt vall a táj, s a benne élő, vele együtt lélegző emberi alkotások szépségéről. Lágy, posztimpresszionisztikus formákkal idézi fel a látott szépségeket, a firenzei városkép részleteit, Velence, Róma, Taormina házait, tájait.

Rudolf Krivos

festőművész kiállítását a *Csehszlovák Klub* Rózsa Ferenc utca 61. szám alatti helyiségében rendezte a *Csehszlovák Kultúra*, amely már hosszú ideje ad hírt kiállításainak sorával a csehszlovákiai képzőművészet helyzetéről, törekvéseiről és problémáiról.

E formai kísérletek, amelyek Rudolf Krivos munkásságát, a Bratislavai Képzőművészeti Főiskola elvégzése óta a szlovák avantgarde köréhez kapcsolják, két forrásból táplálkoznak: felhasználják a szlovák művészet régebbi hagyományait és a mai nyugati képzőművészet legkülönbözőbb formai eredményeit. A festői nyelv, amely e két eredő kölcsönös egymásra hatása nyomán kialakul, a lírai absztrakció határán mozgó eszközökkel önti formába a művész gondolatait. Egyszerre adja vissza a kapott benyomásokat, s a festő hozzájuk fűződő — szabadon fogalmazott — lírai »kommentárjait«.

Horváth György

koztattak közöt
geket a bérezés
anyagi ellátás vo
te, a kormány
problémákkal, ke
oldás útjait. Kért
vezet elnökségét,
reális javaslatoka
latlan különbsége
sére, illetve megszüntetésére.

— A szükséges anyagi eszközök egyik forrása, sőt fő forrása lehet a jövőben *az államigazgatási apparátus észszerű csökkentése nyomán jelentkező megtakarítás*, az így megmaradt béralap. A kormány úgy rendelkezett, hogy a reformban átszervezésre került, vagy kerülő közhivatalokban és intézményekben a létszámcsökkentéssel megtakarított béralap 75 százaléka tartható vissza az átlagbérek javítására. Ha a megtakarítás nagyobb, mint az engedélyezhető legfeljebb 4 százalékos átlagbéremelés, a többlet jutalmazásra fordítható. Az átszervezéssel nem érintett állami hivatalokban a mechanizmusreform megvalósítása során foglalkoznak majd a megfelelőbb bérarányok kialakításával, a jutalmak rendezésével — mondotta beszéde végén Fehér Lajos.

A Közalkalmazottak Szakszervezetének kongresszusa ma folytatja tanácskozását.

zaki együttműködés

mű fejlesztését. Nagy segítséget kaptunk a Szovjetuniótól az izotópintézet tervezésé-

és forgalmazás, valamint az export egyaránt feladata lehet a szövetkezeteknek. Tovább bővül ugyanakkor a szövetkezetek és a szövetkezeti vállalatok önállósága: a gazdasági tevékenységet nem felülről szabják meg, hanem *maga a szövetkezeti tagság fogja meghatározni.* A szövetkezetek munkájában operatív irányítás helyett mind fontosabb szerepet kap az *érdekvédelem, a felügyelet és az ellenőrzés.*

A vízellátás fejlesztése a KNEB előtt

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság pénteki ülésén előterjesztették az ivó- és ipari vízellátás fejlesztésére fordított beruházások vizsgálatának zárójelentését. A jelentés megállapítja: mind az ipari, mind az ivóvíz termelése jelentősen növekedett az elmúlt években. A II. ötéves tervben több mint 2,2 milliárd forintot fordítottak hazánkban a vízellátás fejlesztésére, *a beruházások azonban a városok többségében nem bizonyultak elegendőnek.* Különösen a nyári csúcsidőszakokban volt sok zavar az ellátásban. A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság a jelentést rövidesen a Minisztertanács elé terjeszti.

Folyik a Budapesti Épületelemgyár bővítése és korszerűsítése

Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium felügyelete alá tartozó Budapesti Épületelemgyárban nagyarányú rekonstrukció folyik. E beruházás befejeztével a gyár az eddiginél sokkal nagyobb ömegben bocsátja majd rendelkezésre a lakásépítkezés éljaira szükséges betonelemeet. A beruházás kivitelezésében nagy részt vállalt az ÉVM *Mélyépítő Vállalat,* amely ez vben nyolcmillió, a jövő évn 12 millió forint értékű mélyépítési munkát végez.

Sz. Molnár István

1021

1970. IX.24. 18.30.TV/Sné

A TV Galériája. /6/

Sorozatunk ez évi 10.adását látják.

Köszöntöm kedves vendégeinket itt a Derkovits teremben,a TV nézőit G. Molnás István grafikusművész tárlatának megnyitásán.

A tárlat megnyitásának sajátos és vissza nem adható varázsa van. Ez a premierek hangulata,első könyv,az első vers,az első alkotás bemutatása.

Nem lehet visszaadni azt a hagmulatot és felfütöttséget ami ilyenkor van. Különösen ha a müvész több év eredményeit mutatja be, mint jelent esetben Gy. Molnár István is.

Ugyanakkor nemcsak hangulata hanem rendre is van egy ilyen tárlat nyitásnak,van aki a megnyitót tartja,és van aki a tárlat vezetést. Ezt annyiban kombináltuk hogy dr. Selymár István a Magyar Nemzeti Galéria igazgatóhelyettese megnyitja a tárlatot,és egyuttal nézőink számára tárlatvezetést tart,bepillantva Gy. Molnár István alkotásainak érdekes,különös hangulatu világába.

- Tisztlet megnyitó közönség,kedves nézők!

A képzőművészetnek van a maga sajátos nyelve Mnden müvészetnek. A képzőművészet a látható fenrák nyelvén adja elő mondanivalóját.

A képzőművész olgan ember,akinek sajátos tehetsége van ahhoz, hogy kifejezze magát ezen a sajátos nyelven.

A képzőművész nemcsak érti azt a nyelvet,hanem egyuttal beszéli továbbteremti ,ilyen móden ,mivel ezen a nyelven tudja megaát a legjobban kifejezni,a képzőművész soha nem éri el egyébként bármi más alkotásban azt a szinvonalat,legalábbis a legjobbakra és a jókra ez vonatkozik,azt a sbinvonalat,amelyet a müvészetében

1970. IX.24. 18.30.TV/Sné

A TV Galériája. /6/

Sorozatunk ez évi 10.adását létjük.

Köszöntöm kedves vendégeinket itt a Derkovits teremben,a TV nézéit

Gy.Molnár István grafikusművész tárlatának megnyitásán.

A tárlat megnyitásának sajátos és vissza nem adható varázsa van.

Ez a premierek hangulata,első Gönyv,az első vers,az első alkotás

bemutatása.

Nem lehet visszaadni azt a hangulatot és felfütöttséget ami ilyenkor

van. Különösen ha a művész több év eredményeit mutatja be,

mint jelent esetben Gy.Molnár István is.

Ugyanakkor nemcsak hangulata hanem rendre is van egy ilyen tárlat

nyitásnak,van aki a megnyitót tartja,és van aki a tárlat vezetést.

Ezt annyiban kombináltuk hogy dr.Solymár István a Magyar Nemzeti

Galéria igazgatóhelyettese megnyitja a tárlatot,és egyuttal nézőink

számára tárlatvezetést tart,bepillantva Gy.Molnár István alkotásá-

inak érdekes,különös hangulata világába.

- Tisztlet megnyitó közönség,kedves nézők!

A képzőművészetnek van a maga sajátos nyelve

Minden művészetnek. A képzőművészet a látható fonrák nyelvén

adja elő mondanivalóját.

A képzőművész olyan ember,akinek sajátos tehetsége van ahhoz,

hogy kifejezze magát ezen a sajátos nyelven.

A képzőművész az nemcsak érti azt a nyelvet,hanem egyuttal beszéli

továbbteremti ,ilyen módon ,mivel ezen a nyelven tudja megaát

a legjobban kifejezni,a képzőművész soha nem éri el egyébként

bármi más alkotásban azt a szinvonalat,legalábbis a legjobbakra

és a jókra ez vonatkozik,azt a szinvonalat,amelyet a művészetében

Ez az ami az ő legjava,és ez az ami azután az időben tovább fennmarad.
Érdekes dolog,hogy pontosan azok a képzőművészek tipikusak és azokra érvényes leginkább,amit eddig mondottam,akik expresszív alkatuak,tehát valamilyen formában olyanok,akik nagyon erős programmal jelentkeznek.
Akár indulati,akár meggyőződésbeli ez a program,de minden esetre az a tipikus,ilyen esetben hogy a művész kizár egy csomó más lehetőséget és valamire nagyon is intenzíven koncentrál.
Vannak természetesen kivételek is.
Ilyen különös kivétel a most bemutatkozó Gy.Molnár István.
Talán éppen ellekezőleg a meditáció,a kételyek jellemzőek,ilyen igen sokféle ajtót hagy nyitva,igen sok lehetőséggel operál.
E közben azonban ez a lassan alakuló művész nagyon szivósnak bizonyul. A művészetének légikáját illetően.
Pillantsuk talán át röviden az ő készülődését is,amikor a tárlatvezetést elkezdem.
A műtermében láttam egy rajzot,véletlenül,vagy talán nem is véletlenül maradt fenn,egy 4 éves korából való rajz,levat ábrázol rajta.
Mint elmondotta hogy gyerekkorában a legkedvesebb játéka a rajzolás volt,és őt.levakat szeretett rajzolni.
Ezen a régi halvány rajzon nagyon jól megfigyelhető és kis tulzással talán bele tudnánk magyarázni a művészetének a későbbi karakter jegyeit.VAgyis a valóság megfigyelését, a pontosságra való törekvést,ahogyan a szerszámot ,az istrángot, a hámot megrajzolja, a fudat, és ugyanakkor azt a ngyvonalu rajzolási módot,amely e korban is nagyon érdekes 1 vonallal követni formát,nem satirozva, nem bizonytalankodva,hanem határozottan,mintegy a művészetnek a kereső formáit

nyujtva. Hát a gyerekkor nagyon érdekes ált. a művészek felkészülésében és aztán a nehezebb időt, a felkészülést át is ugorhatjuk akkor ha amikor a Kiállitásnak egy laprajára térünk át,amelyik magasabb nivóban egy uj alkotásaként már adja a részlezető megfigyelésnek és a kompenáló rendnek ezt az érdekes ötvözetét,amit az Egész világ cimü rézkarcán láthatunk.

Nagyon sok gondos részlet áll ittt össze egy kompozicióba,és tényleg mindnet sürütteni akart a művész ezen a lapon,ami őt régebben foglalkoztatta, valahgy átölelni a világot,alátványt,megtekinteni azokat a momentumokat, ami ez előzményeként felépül azó grafikai munkássága.

Másik hires lapja a legalábbis a szakmában nagyon elismert lap Babits illusztráció, a költő utja,ez kompozicióban már sokkal dinamikusabb,nagyobb ellentét feszül itt,mint ahogy a téma maga is annyi hogy a költőnek előre kell haladnia,nem szabad szebérré merednednie,azt amin tullépett már el kell hagynia,különben egy nevetséges emlékké válik.

Természetesen közvetve mondja ezt a lap,ugyanugy közvetve,mint ahogyan egy Pruszt Ekszlibrisz elmondja,hgy ngyon röviden sejtetve Pruszinak ezt a viszsatekintő,a pillanatban is a multat is belehező világát ,amit Pruszt egy tea,teasütemény izében be tud mutatni.

Ez a lapja,amiben előttünk vagn egy hidegtü munkája,hidegtü kompoziciója,szereti és kedvvel müvelte a grafika legkülönbözőbb a szekseresitő grafika legkülönbözőbb mufajait,legkülönbözőbb fogásait, Itt is megvan az érdekes ellentét a nyugalmi pontok a kompozicionak a szilárd elemei és a mottó elemei köüött, amelyek végigkiséri és át is köt talán legujabb müveire is.

Szintén válogatottan szép lapjai közül való az a lap,amely a éjszakát, az éjszaka emlékét ábrázolja,ill.kompenálja át képben sok részlettel,nagyon sok finom részlettel,mégis tömören,és teljes egységben.

Az egyik általa is talán legkedvesebbnem mondható lep ez a rézmetszet,amelyet itt látunk, az előbbihez hasonló cimmel, annak párdarabjaként, nem előlegez a müvész későbbi jelenlegi munkásságából,már nagyon tömör a formavilág ,egyre koncentrálódik a müvész mondanivalója,és valahogy nagyon szerencsésen alakult a helyzet, éppen amikor ide eljött,kde eljutott,akkor érkezett Szentendrére is ahol olyan hagyományokkal találkozott a magyar müvészet mondern hagyományaival,amielyek segithettek neki,ha nem is befolyásolták mindenesetre ott vannak a légkörben,segithettek neki további kibontakozásához.

A mostani papirmetszetei közül vannak olyanok,amelyek még figurális elemeket tartalmaznak.Ábrázolnak. Nagyon finom részleteket ábrázolnak ,sokszor pedig maga a rajz is alkotóeleme ezeknek a lapoknak,t tehát a müvész nem csupán a nagy formákat nyomtatja le, hanem ugyanakkor a rajzi részletezéssel is részt vesz a kompoziczióban.Ez egyszerüsödik a továbbiakban,mindig Szentendre hangulatát idézve összeköttetésben Vajda és Korniss müvészetével, de egyéni módon a következő lapokon,amelyek nevezhetők szentendrei turistáknak bármely egyéb,hiszen nem a téma a fontos,nem a cim,hanem az hogy a foltok és a formák ,a kompenáltsága,a monumentáltság jellege kerül előtérbe ezeken a további munkáin. Mindig ha részletekbeh nézzük,amiről lesz is szó,hogy szerepel az ő monogramja. Ezt akérdést nem akarom most tovább érinteni, Tulajdonképpen a legfontosabb ezeknél ,e sorozat nyitólapjainál a formáknak és a finom részleteknek találkozása,

a kompozicióval való egyensulyba kerülése.

Hogy mennyire aprólékosan és müvesendolgozik mégilyen egészen monumentális jellegü munkáon is,ezt sok rajzánál nyomon követhetjük. Berajzelt részleteken.

A formák ismétlődnek egymásnak felelnek,egymással szemben ellentéteket támasztanak, hangulatot adnak,anélkül hogy különösen emlékeztetnének a látotakkal világból,de hiszen ez a modernm művészetnek az utja,az az ut,amely más nyelven el nem mondható dolgokat állit elénk,olyasmiket,amit sem a fótó,sem a film a legkorszerübb technikával nem tud megközeliteni,uj ritmusokat ,uj kompozicíókat, és ezen az uton indult el Gy.Molnás Istvón is az ó legujabb sorozatán.Nagy lépés ez a sorozat ,nem azért mintha minőségben mást jelentene,mint az ó rézmetszetei,egyéb munkái,grafiaki munkái,hanem valahogyan az önmagához érés,legalábbis szerinten egy nagyfoku szabadság érzete nyilvánul meg ezeken a lapokon.

Ennyit talán bevezetőben a müvek alá, és gondolom folytassuk az adást a müvész részvételével.

- Több mint 2o képes és lapon keresztül ismerkedtünk meg Gy.Molnár István müvészi világának repeant széles arcával.

Ezek után illik hogy bemutassuk a müvészt.

- Kinhegyesen születtem ,37 éves vagyok,a főiskolán Bernát Auréi tanitványa voltam,196o.óta részt veszek csaknem minden hazai kiállitáson,és 1964.óta elég gyakran külföldi Kiállitásokon is.

- Ami pedig még kimaradt, és még kiváncsi valaki,mondják el az alkotások nyilvón.

Nagyon sokan észrevették,főleg a tárlatlátogatók most,hogy az itt lévő alkotások a legkülönbözőbb technikai eljárással készültek. Érdemes és hasznos ezzel a nagynon fonderlatos ,és sokszázad emlékét őrző technikával megismerkedni,

és nemcsak ezzel, ahonem azzal is hogy hogy készülnek a legmodernel a folt és szinhatások?

Erről filmet készitettünk,kérem a filmet!

- A Kiállitáson átható müveim tökéletes munával készültek

Ezen kivül is legkedvesebb nekem az rézmetszés.

A metszés nagyon pontos munkát,sok türelmet,jó szemet igényel.

Nagyon fontos a lemez gondos előkészitése, finom polirozása, és természetesen jó szerzámok kellenek hozzá.

Szerszámjaimat is mgam készitem,és azokat igyekszen a legnagyobb rendben tartani.

Talán a legfontosabb a metszésnek a szerszám.

Tulajdonképpen a szerszámnyeleket azért is faragtam magam,hogy minden ujjamnak meg van rajta a helye,és ez nagyon megkönnyiti a munkát.

A szerszámok élesitése különös gonddal történik,nagy gyakorlatot igényel.

Rosszul élesitett vagy életlen szerzám könnyen kiugrik a fémből, nehézzé,görcsössé válik a metszés,a vonalak elvesztik azt a sajátos könnyedségüket, szabályosságukat,lendületüket, ami a rézmetszésnek talán a legfontosabb sajtátossága.

A klasszikus rézmetszésnek nagyon szigoru szabályai vannak.

Egy életen át kell tanulni,vagy legalábbis nagyon hosszu ideig mig az ember jó metszőmesternek vallhatná magát.

Ezeket a szabályokat én nem tartom be,inkább egy olyan szabadmetszésnek,szabadmetszési formának tekinteném az én próbálkozásaimat.

Ritkán, és akkor is csak egészen vázlatosan rajzolok elő valamit a lemezen,és utána szabadon a késre bizva formálom ,mintázom tervezem a metszést.

Annak ellenére,hgy nem igyeksezm betartani a klasszikus metszés szigoru szabályait és én azt nem is tudnám,sokkal több gyakorlatot kivánna,ennek ellenére igyekszem megtartani,megőrizni a rézmetszésnek minden szépségét.

A venalak,venalhálók tisztatása,a tiszta fogalmazás kéynszere származik ebből a szigoru ....

Az itt látható kép a legkedvesebb lemezeimből készült.

A rézmetszésnek ezt a formáját páresitva .....eljárással szeretném tovább fejleszteni.

Ez a lap az Egész világ cimü rézkarcomból készült.

A rézkarc technikája összehasenlitva az előbbi rézmetszettel könnyedebbnek,játékosabbnak tünik.Annak ellenére nem az.

Tulajdonképpen mindent bele akartam rajzolni ,amit a világon csak tudok,ami éppen eszembe jutott.

Ezért is lett az a cime hogy az egész világ.

Egyaránt megtalálható a képen a nagyvárosnak a jellemző nagy tájképi formái,motivumai,a kisvárosnak vagy a vidéki életnek a szépségek.

Érdekes megfigyelni,hogy ezek a kivágott képek bármely témát is ábrajzolnak,egyöntetüen hasenlitanak egymásra.

A Kiállitáson látható nagyobb méretü lapok megint csak másképp megint csak másképp.....

Ennek az indikó oka tulajdonképpen az ,hogy korunkban egyre nagyobb az igény a nagyméretü grafikai lapokra.

Megpróbáltam .....méreteit növelni,de azzal a módszerrel, amellyel dolgozom,akár metszésről,akár rézkarcról van szó, nem igenlehetséges,. EGy ujfajta technikát kerestem.

Ez a grafit metszet.

Először nagyméretü tusrajzokat készitettem,abból hiányoztak a nagyobb,dekorativ ...

Ezeket belefestettem,azt nem találtam megfelelőnek.

Akkor próbálkoztam a nyomtatás technikájával.

Ha ezket a foltokat nyomtatom,akkór sokkal hatásosabb ,és erőteljesebbek lesznek a lapok

A munka folyamán aztán egyre több szerepet,egyre nagyobb szerepet kaptak a lapokon ezek a nyomtatott foltok, és ezért.....

Az utólsó képeimen szinte már teljesen eltünt a kézzel tajzolt elem, csak a gy betü maradt meg.

Ez a gy betü tulajdonképpen aláirásnak is tekinthető,de bár mindig utóljára rajzolom bele,és ez a kompezició kiindulópontja.

- Hallottuk a filmben amikor arról beszélt Gy.Melnár István hogy a müvészi müvességet mennyire szereti és nagyon szép és megkapó volt ez a vallomás,amely századok müvészete. iránt tisztelgett.

Érdekes hogy ez a müvészi müvesség,amely annyi képen megfigyelhető hászen ezek a modern nonfiguratiy foltok,egyáltalán ezek a szinhatások milyen összefüggésben vannak egymással, egy alkotó lelkében - Elég szoros összefüggés van köztük.

Mert ha a méret növekedésről beszélünk, ennek azért nemcsak külső oka van,hanem belső oka is,nekem személyes igényem is volt erről hogy a méretet megpróbáljuk növelni.

Természetes hogy legelőször azokban azeken a formáken,módszereken belül akartam egzt csinálni,amélyeket eddig a kisebb méretü rézlemezeken is megpróbáltam.

Ugye ez nem mindig sikerült, és a végén mindenesetre az lettm hogy ahogy növekszik améret,hgy egyre több ,egyre nagyobb jelentősége xx kaptak a zártabb ,dekorativ formák.

És egyre kevesebb maradt benne a kézzel rajzolt elem.
Persze ez nem biztos,hogy ezzel le is van zárva,de én ezt én tovább szeretném folytatni,mert ezeket a kisérletezéseket,amikor ez a müvesség talán tovább élhet a nagyobb méretben is, mert sjanálnám, ha ez nem lehne.
- Ésnem ugy van hogy müvész is szivesen kipróbálná évszázados alkotási módszerének minden egyes forgájtá és monden egyes részletét
- Hát ez természetes hogy igy van,csakhogy előbb el kell jutni hogy ilyen technikával az ember valamelyes gyakorlatra tegyen szert mert anélkül nem tudja megérezni a varászát ezeknek a müvajoknak, Ha viszont megérezte akkor lehet hogy rabja lesz, és nem tud szabadulni tőle.
Nem biztos hogy baj ez.
- Egyáltalán nem biztos,és ettől szabadulni nem is lehet,mert hiszen hiába nem figurativ és hiába folt hatás,azért ez a régi müvesség , és a régi müvesség szeretete mindig visszatér.
Ez az alkotásokon is végikkövetkehető
Na nézzünk egymások mondatot,ami szép volt a filmben, és ez a monogramm.
Azt éreztük,hogy tulajdonképpen ez a monogramm egy virtuális központja aképnek,egy nem létező központja,mégis ha legutóljára kerül a képre,e köré komponálódikmár eleve az egész kép.
Itt is valami ősijegyet érzek.
HOgy ugy a végén rákerül,nemcsak szimbólumként és monogrammként hanem alkotóelemként a képnek.
- Ez igy van,kezdettől fogva megvan,ez a középpontja aképnek, e köré épitem a többi részét neki.
GYakran munakközben ez a középpont ez áthelyeződik egyik helyről a másikra,anélkül hogy meglenne,és a végén amikor ugy érzem hogy kész van,

Én egyre kevesebb maradt benne a kézzel rajzolt elem.

Persze ez nem biztos,hogy ezzel le is van zárva,de én ezt én tovább szeretném ~~xxxxx~~ folytatni,mert ezeket a kísérletezéseket,amikor ez a művesség tagán tovább élhet a nagyobb méretben is, mert sjanálném, ha ez nem lehne.

- Ésnem ugy van hogy művész is szivesen kipróbálná évszázados alkotási módszerének minden egyes forgájtá és monden egyes részletét

- Hát ez természetes hogy igy van,csakhogy előbb el kell jutni hogy ilyen technikával az ember valamelyes gyakorlatra tegyen szert mert anélkül nem tudja megérezni a varászát ezeknek a művajoknak, Ha viszont megérezte akkor lehet hogy rabja lesz, és nem tud szabadulni tőle.

Nem biztos hogy baj ez.

- Egyáltalán nem biztos,és ettől szabadulni nem is lehet,mert hiszen hiába nem figurativ és hiába folt hatás,azért ez a régi művesség , és a régi művesség szeretete mindig visszatér.

Ez az alkotásokon is végikkövetkehető

Na néhhünk egymások mondatot,ami szép volt a filmben, és ez a monogramm.

Azt éreztük,hogy tulajdonképpen egy ez a monogramm egy virtuális központja aképnek,egy nem létező központja,mégis ha legutóljára kerül a képre,e köré komponálódikmár eleve az egész kép.

Itt is valami őzijegyet érzek.

HOgy ugy a végén rákerül,nemcsak szimbólumként és monogrammként hanem alkotóelemként a képnek.

- Ez igy van,kezdettől fogva megvan,ez a középpontja aképnek, e köré épitem a többi részét neki.

GYakran munakközben ez a középpont ez áthelyeződik egyik helyről a másikra,anélkül hogy meglenne,és a végén amikor ugy érzem hogy kész van,

akkor belenyulók és odamutatok ahol ez,lesz és akkor oda rajzolom.
- Ennek a menogrammnak ez a szép rajzoltsága nem ismét ilyen százados emléleket idéző örökmivesség,mert itt csak a mivességet szabad kiejteni?
- Valószinü hogy .....
- Müvészettörténésznek mi a véleménye az elmondottakról hogy látja, mi a véleménye?
- Nagyon lényeges része a kompeziciónak,szignó sok más müvész esetében is,itt különösen jelentőséget nyer,mert a müvész a saját kezdőbetüjét helyezi el a kompezició küzepében ez,olyan mint ha kicsit önarcképe lenne a kép ezáltal,minthogy minden müvészi alkotás tulajdonképpen önarcképe a müvésznak.
- Amivel a müvészettörténéesz megnyitotta a tárlatot és végigvezetett benünnket a képeken,egy pillantsa szerettük volna magunkat az ön helyében érezni, és arra gondolni hogy xxxxxxxxxxxx reppant furcsa érzés lehet hogy itt állok,valaki beszél arról amit én csináltam.
DEhát annyi mindent beszélnek egy müvészről,pl. hogy érintette az amikor az a hir terjedt és a hir járta itt, és sokan mondták hogy szürrealista irányzatnak lehetne a képviselője,
Hallota ezt?
- Hallottam,nem is lepett tulságosan meg,már csaka azért sem mert a szürrealizmus az egy olyan széles,átfogó fogalom,annyi fajta képzőmüvészeti irányzat .részben vagy egészében bele tartozhat,hogy szinte az lenne a furcsa hogy valakinek ehhez nem lenne köze.
Hát én magam nem tartom szürrealistának,nem is tanulmányoztam én eléggé a szürrealizmusnak az elméletét,

és nem is tudném megmondani hogy tényleg oda tartozom-e vagy sem,de nem hiszem.

Mindenesetre nem védekezek ellene,mert hát nem is rosszabb, és hát a XX.sz.modern művészetében a szürrealizmus nagyon nagy szerepet játszott,nem egy olyan alávaló dolgg lenne,valamiképpen egy kicsit is hozzá tartozni.

- És ez talán összefügg ahzal,amit a már látott Egész világ cimü alkotása mutat,nagyon rokonszenves az,hogy átpillantását vágja az egésznek,szóval a nagyvilágban nemcsak erre meg arra kivéncsi hanem csak a mindenre.

- Mindenre kivácsni vagyok,de azért ennek a lapnak inkább képző-művészeti célja volt.

Először le akartam rajzolni mindent amit tudok,láttam,a világról, és azután megpróbáltam különböző kisebb helyeken ,különböző képeket kivágni belőle,és akkor döbbentett meg ennek a hasonlósága.

- Igen érdekes,elgondolkoztató kép,akik nézték a tárlat előtt, még a háromszög formában is amely a festő állványon van egy ősi szimnólumot,mindent látószemet vettek felfedezni.

Hát más a néző és más az alkotó.

Más mert ilyen szemre nem gondol,de én kivánczian figyelmte a világot,és annak á részleteit is összehasonlitottam.

- Vajon a tárlat megnyitásán megjelent közönség számára mit mondanak ezek az alkotások?

Nyilván azért jöttek Önök közül olyan sokan el,mert szeretik, vagy nem ismerik és meg akarják ismerni a művészét.

Hát én nem vagyok jó alanymert én ismerem ,a művészét és a munkáját is,

- Igen,

- Nem tudom tanácsoljam -e önnek hogy inkább mást kérdezzen meg

Hát itt a közönség közül.

- Tessék pl. Önnek hogy tetszik a tárlat?

- Nagyon szép, igen,

- Milyen jellegü alkotások tetszenek leginkább?

- Át inkább a régebbi stilus...

- Inká b a régebbi stilus,

- Igen az uj szép,szép,...

- Elt hatásu,nonfogurativ képeket,,,

- Em értek hozzá sajnos.

- TEtszik vagy nem tetszik?

- D hogy nem,menden nagyon tetszik,szép.Régebben ismerem már Pistát.

- Hát nyilván hey a tárlatmegnyitón mindig elsősorban azok a vendégek jelennek meg, akik kicsit közel is tarteznak a müvészhez.

Hadd kérdezzem meg még Önt itt az eszleb mellett.

- Nagyon tetszenek az alkotásai,főleg a régebbi tetszik nekem is.

- És az uj nem?

- Kicsit szürrealistának tartom és is.

- Akkor igaz amit mondtak róla?

- Hát kicsit igeh.

- Namost Ön ha valami móden ha irányithatná,vagy befolyásolhatná a müvészt élete pályáján ,akkor inkább a régi uton kisértetné?

- Hát a szerintem a régin,de egy müvészt nem lehet befolyásolni.

- Magának jobban tetszene a régi.

- Igen.

- Kösönöm szépen, hát amenyinyire elhallaotszott ide GY.Molnár István azért élt.érdekes hogy a régebbi formáju és mentalitásu képek tetszettek.

- Én azt hiszem hgy ez természetes dolgo,mert a müvesség még akkor is ha müvészi müvességet mondunk is,ami kissé különlegeset jelent az ismert iparágakhoz képest,akkor is talán jobban megfogja,közvetlenebbül megfogja,az embereket,mint esetleg a müvésznek bonyolultabb gondolatia,amiket vagy értünk vagy nem,
És mindenmnek a magánügye szinte,mindenki arra gondol amire akar,
- Igy van és szinte akkor a legtökéletesebb az alkotás,a nem Anatol Franz mondta hogy akkor értenek meg tökéletesen ha félreértenek.
És ez is segit a müvészi alkotás megismerésénél.
Beszélgettünk a müsör elején arról,Selymár Istvánnal,hogy ő maga is kivánesi lennne.
- Tulajdonképpen Gy.Molnár István ezeknek az ellentétes hatásoknak a vonzóerejében honnan hova jut?
- Igen feltétlen,ez az amit a müvész helyett nem lehet elmondani, bár ugy kb.ugy az ember sejti hogy mindazok alapján amit látott tehát a régi ,az u.n.müves grafikái,és azok az ujszerü kisérletei én azt mondanám efedményei,amelyekre még nincsen közmegyezés., amelyeket a közönség vagy elhiszi hogy jók vagyn nem hiszi el, a müvészettörténészeek , mindenesetre sokkal bizonytalanabb kategóriát jelentenek ,ezeknek pontosan az jelent örömöt,hogy ujat hoznak.
Hát ugyanakkor az ember gondol arra, hogy az ott a régebbiben elért,nemcsak oly móden ahogy benne van az ujban,hanem viszonyulásképpen mondjuk jelentkezhet-e a továbbiakban ,a müvész munkásságában gondol-e arra,hát ez egy olyan kérdés,amit a közönség jelyett tesz fel az ember.
- Azt lehárni én sem igen tudnán,annyit mindenesetre biztosan mondhatok,hogy le nem mondtam semmiről amit eddig megtanultam,

és megpróbáltam és valamelyest eredményre is jutottam.
Az persz e hogy mi lesz a következő évek müvészete,hogy ezzáx egy ujnak a kezdtete,vagy egy lezárt szakasza,
kezdete is mert nemrégen kezdtem,sajnos állomás is mert nálunk van belőleg egy néhány mü és én ezt már Kiállitásra hoztam a nyilvánosságg elé,tehát teljes tanulságokat már vontam le belőle ....
HOgy aztán a fúgura mint olyan visszajön,vagy elmarad,ez ...
- Ezt aligha lehet tudni.
- Többször lemondtam már róla, és egyszer megint igényt tartanak rá és lehet hogy elő fog fordulni a közlejövőben is.
Én nem tartom ezt olyan különösnek,mert a XX.sz. müvészetében elég gyakran előfordul az hogy a müvészek alkotói módszere stilusa,egég gyakrang gyorsan változik.
- Ez bizonyo s hogy igy van, és azt hiszem hogy aligha magyarázható ez.
- De arra viszont kiváncsiak lennénkhogy van itt néhány olyan kép ami irodalmi élménytől született.
Babits illusztráció és egyébb.
Gyakran előforduló, és képre alkotó fantáziát indit meg a könyv önnél?
- Hát van olyan könyv ami ezt meginditja
- Szivesen illusztrál?
- Szivesen csinálom,ha valamelyik könyv annyira megfog,igy voltam a Franz Kaffka irodalmával is,annyira megfogott hogy illusztrációt is készitettem,több különbséggel, ezeket kiállitásokon bemutatttam de könyvekben nem jelentek meg illusztrációim.
Szivesn illusztrálok,szeretnék is,de eddig még csak olyasmit próbáltam illusztrálni,ami engem különsképpen megfogott.
Nemtudom mi lesnne ha megbiznának egy olyan mü illusztrálásával ami

és megpróbáltam és valamelyest eredményre is jutottam.

Az persz e hogy mi lesz a következő évek művészete,hogy ezmár egy ujnak a kezdete,vagy egy lezárt szakasza,

kezdete is mert nemrégen kezdtem,zajnos állomás is mert nálunk van belőleg egy néhány mű és én ezt már Kiállitásra hoztam a nyilvánosságra elé,tehát teljes tanulságokat már vontam le belőle ....

HOgy aztán a fúgura mint ölyan visszajön,vagy elmarad,ez ...

- Ezt aligha lehet tudni.

- Többször lemondtam már róla, és egyszer megint igényt tartanak rá és lehet hogy elő fog gerdulni a közlejövőben is.

Én nem tartom ezt olyan különösnek,mert a XX.sz. művészetében elég gyakran előfordul az hogy a művészek alkotói módszere stilusa,egy gyakran gyorsan változik.

- Ez bizonyo s hogy igy van, és azt hiszem hogy aligha magyarázható ez.

- De arra viszont kiváncsiak lennénkhogy van itt néhány olyan kép ami irodalmi élménytől született.

Babits illusztráció és egyébb.

Gyakran előfordul, és képrekkel alkotó fangáziát indit meg a könyv ennél?

- Hát van olyan könyv ami ezt megindítja

- Szivesen illusztrál?

- Szivesen csinálom,ha valamelyik könyv annyira megfog,igy voltam a Franz Kaffka irodalmával is,annyira megfogott hogy illusztrációt is készitettem,több különbséggel, ezeket kiállitásokon bemutattam de könyvekben nem jelentek meg illusztrációim.

Szivesen illusztrálok,szeretnék is,de eddig még csak olyasmit próbáltam illusztrálni,ami engem különséppen megfogott.

Nemtudom mi lesznc ha megbiznának egy olyan mű illusztrálásával ami

érdektelen számomra.

- Ez érdekes gondolat, noha a könyv megfogta,akkor nyilván Szentendre,ahol otthona van,Szentedre különös hangulatu kisvárosa biztos hogy megfogta, és tudom hogy a vendégeket is hivott Szentendréről,?

- Igen .

- Szabad bemutatnom?

- Meghivtam a kiállitásomra dr.Szicsai Ivánt,a Pest megyei Tanács elnökét, Neki sok köze van a szetnendrei képzőművészethez. Éppen ezért is szeretném hogyha ő is szólva valamit.

- Szicsai et. aki elnökhelyeettes a Pestmegyei TAnácsnál,annyira elfogult Szentendre ügyében,hogy nem csodálném hogy Gy.Melnát azért kötötték volna Szentendréhez,hogy ez a nagyon megkaépó kisváros még ujabb müvészeti formákban világ elé kerüljön nem?

- Hát én azt hiszem hogy petmegyeiek örülhetünk annak ,hogy az egész ország nyilvánossága előtt egyilyen szép ,ágzalmas Kiállitást mutathatunk be egy fiatal szengendrei müvésztől,aki ugy hiszem hogy illeszkedik a szellemi légkörbe, zamit a szentendrei festészet jelent.

Hát hadd mondjak szubjektiv véleményt is.

- Örömmel.

- Nagyon izgalmasaknak tünnek,tetszenekm a grafikai munkák, tényleg elgondolkoztaótak és örömmel nézem őket.

A szürrealizmus nekem nem kedvenc irányzatem,de ugyanakkor ezek a képek ős azt mutatják hogy Melnár I.magasfoku mesterségvelő tudással igzalmasó szinekkel és nagy fantáziváál festi ezeket az alkotásokat. Igen eldongolkodtatóak ezek a képek.

- A t hisez eleget tettünk ennek az örömteli meghivásnak,

érdektelen számomra.

- Ez érdekes gondolat, noha a könyv megfogta,akkor nyilván Szent-endre,ahol otthona van,Szentedre különös hangulatu kisvárosa biztos hogy megfogta, és tudom hogy a vendégeket is hivott Szent-endréről,?

- Igen .

- Szabad bemutatnom?

- Meghivtam a kiállitásomra dr.Szicsai Ivánt,a Pest megyei Tanács elnökét, Neki sok köze van a szetnendrei képzőmüvészethez.

Éppen ezért is szeretném hogyha ő is szólva valamit.

- Szicsai et. nki elnökhelyettes a Pestmegyei Tanácsnál,annyira elfogult Szentendre ügyében,hogy nem csodálném hogy G_v.Molnát azért kötötték volna Szentendrékem,hogy ez a nagyon megkaépó kis-város még ujabb müvészeti formákban/ világ elé kerüljön nem?

- Hát én azt hiszem hogy petmegyeiek örülhetünk annak ,hogy az egész ország nyilvánossága előtt egyilyen szép ,igzalmas Kiállitást mutathatunk be egy fiatal szengendrei müvésztől,aki ugy hiszem hogy illeszkedik a szellemi légkörbe, zamit a szentendrei festészet jelent.

Hát hadd mondjak szubjektiv véleményt is.

- Örömmel.

- Nagyon izgalmasaknak tünnek,tetszenekm a grafikai munkák, tényleg elgendolkoztatóak és örömmel nézem őket.

A szürrealizmus nekem nem kedvenc irányzatom,de ugyanakkor ezek a képek és azt mutatják hogy Molnár I.magasfeku mesterségvelő tudással igzalmas/ szinekkel és nagy fantáziavál festi ezeket az alkotásokat.

Igen eldongolkodtatóak ezek a képek.

- A t hisez eleget tettünk ennek az örömteli meghivásnak,

Nem is csodálkozom azon hogy éppugy nint Szicsai Iván ugy másik is tulajdonképpen a mednern nonfiguratiy elemektől egy kicsit idegenkednek.

Hát megérne ha nem is egy misét,de egy percet az hogy erre is gondolunk,vajon miért idegenkednek ettől.....?

- ERre még nincs közmegggyezés.

Nincs semmi olyen begyakorlottság ami esetleg az iskolától vagy az otthontól vagy az egész multból elvezethetne minket ,hiszen hát valójában legjobban Rend Brandet tudjuk érteni, és ha valaki ha egészen ujat próbál mondani,azt sokkal nehezebb ma már megérteni,

Ma már nem ugy az absztrakt müvészet,hassan már a százada telik le és végereményben ez egy olyan irányzat ami tengeteget adott a dekorativ müvészetnek az életnek mnden téren és megitélni tuljadonképpen csak a jövőben fogják tudni a minőségeit ,tehát azt hogy mi emelkedett ki abból amib mi most vagy szeretünk vagy elutasitunk,végleges móden elhelyezni nem tudunk.

- Ez szellems egyébként,mert egy tiesztességes megüredegett müvészet ma,magam részéről ,aha a riporter lehet egyáltalán szubjektiv, hogy miért kell talán ezektől a felthatásoktól,szikhatásoktól ennyire idegenkédni,hiszen hogy milyen móden fejezi ki azt amit lát maga körül,egy modern világgban milyen izgalmi hatások alatt próbál visszatükrözni sienvedélyt,szint,vagy hatást,ez teljesen közömbös,annak szempontjából aki alkotja,mert valami móden csak ki kellett fejeznie magát.

Hát nem ?

- Hát ez olyan hogy beszélhetnénk róla bármit ez az alkotás,tessék ezt nézni.

- Igen.Azt hiszem hogy ma mármndenkone joga van megválasztani a neki

Men is ossaqlikemen ezon boÇy ebpuÇy niut Sçiosnt Ivan nÇy mesçk is
tuja]ennkébben e modenen nonligunnativ elemeltçl eÇy kicelt ibegen-
kednek.

Ilet megéjne be nem is eÇy nisel'de eÇy bercet as boÇy erre is conol-
ynk'vaj]ex nigxt ibegenkednem ettçl.....?

- Ep're meÇ nince kénnesznénedes.

Jy'noe ceund ejjem becÇvakorljottegÇ wni cosilag ez iapojelçl vneÇ e
e ethbentçl vneÇ ez egees muJJçdl ejvesethebne ninmel 'Nigeen Ilet
vaj]ébem Ieglobben Kenbxxxxxxxxxxx Eend Bnendet tudjk ertent'
éz be vajanI be eÇuaen njet bzdçJ nendani'aut bokkal nekeneb
ez ner negértent'
Be ner nen nÇv ez ebentxelt njvéneet'Bneben ner e nenéndn telik Ie
de végeremébben ez eÇv ejjem Ixéjvet wni tenzeteget vdélt
e demkezativ njvénetének ez éjetnéK mnden tekem éz negitéjni tuj]a-
denkébben nenk e Jövöben Ieglik tudni e nindegelt 'tebél net
beÇa wi emeljkedelt kl nbbél emij wi neet vneÇ enezetink vneÇ
ejntzeiinnk'végjeges mdden ejnejvenni nen tudnnk.
- En enellems eÇvéppként'nezt eÇv tiezteeségés negkredegelt njvézet
ne'megen ténezégél 'ejn e nibezben jenet eÇvéjtzjén eznjjekjtiv'
beÇ wiért kell tején enekjól e fejtnetéeskjl'ezijnetémenkjl
kl
ennjize idegenkédni'nizeen beÇ njjven mdden fejeni kl ez emit
jét mege Kénél'eÇ modern vjégében wijjem iegeini netések ejett
pzéjél vizezetKkzeni elevevéjt'neint'veÇ betéet'en tejéeen
Kénémbée'nnnek ezembentjépél ekl ajkejte'nezt vajeni mdden enek
kl kellett fejennie negét.

Ilet nen ?

- Ilet en ejjem beÇ beezéjnetnénk xéje béznit en en ajkejte'tenek
ez nésni.

- Igen.Ilet nizeen beÇ ne nézennénkene jége nnn negvéjezténi
a nekl

legmegfelelőbbeket.

HOgy GY.MOlnár I. nem szereti azt amikor kérdezgetik az alkotás módszereiről.

- Hát az én szakmám az alkotás és nem vagyok gyakorlattal a nyilatkozásban,de ez természetes dolog is, azonkivül nem is mindig pontosan fogalmazom meg azt hogy mit akarok én kifejezni.

Nem is tudnán.

Hát ezt megfogalmazni nem az én dolgom.

Tudom,és azt hiszem,ez az én munkámban elég,itt lehet hogy nem elég,azért hivtuk ~~segitségemre~~ segitségemre a művészettörténészt, segitsen ebben az ügyben.

- Bucsuzásul egy kérdést engedjen meg.

Annyi alkotás van itt.

Van-e kedvence?

-Kedvencem,most nekem is a lemezgrafika, lemezgrafikában van, mert azt hiszem hogy abban azt hiszem komolyabb eredményeket értem el de bizom abban hgy ebben a számomra uj müfajban,mert nem ujdonság ez,ebben is még sokkal komolyabba é és jobbat fogok majd csinálni.

- Könnyen alkot vagy nehezen?

- Hát ez az elkaomtól függ,van amikor könnyen megy,van amikor nehezen,ha egyszer rájöttem hogy mit akarok, akkor megy önagától.

- Legközelebbi tervei?

- Legközelebbi terveim,ezt a müfajt szeretném én tökéletesiteni tehcnikában,mind pedig elméletben elgondolásaimat is, tisztázni mégjobban.

És mindezt pedig ugy szeretném hogy ne felejtkezzem el a régebbi jól begyakorolt ,klassikus technikáról sem.

- ~~Köszönöm~~

- Köszönöm szépen, kedves vendégeinknek és kedves nézőinknek.

A TV Galériája mai adását ezzel befejeztük és nyilván akik ellátogattak a Derkovits terembe igazán ,élménnyel távoznak majd innen.

Legközelebb okt.22. jelentkezünk,Lóránt János salgótarjáni festőmüvészt mutatjuk be Önöknek.
Nézzenek meg előzetes képet alkotásaiból,a Tárat egyébként okt.26. nyilik.
Mely szerint a vidékiek a vendégkönyvbe tett bejegyzéssel,tehetnek észrevételt és érdeklődhetnek a müvész alkotásai iránt.
A budapestiek akár levélben akár az itt való megjelenés során.
Amennyiben levelet irnak a következő cimre kérjük.
TV Galériája.Bp.V.Szabadság tér 17.
Kedves nézőink viszontlátásra.OK.t.22.Lóránt János salgótarjáni festőmüvész alkotásainak bemutatóján.
A viszontlátásra,

1971

Hódmezővásárhely nevének hallatán nemcsak az alföldi sík tájra, a szélesen terpeszkedő városra gondolunk, hanem a képzőművészetre is. Festmények, szobrok jelennek meg az ember képzeletében, olyanok legfőképpen, amelyekben a sajátos alföldi tájat, s emberét örökítette meg a művész. Vásárhely igen jelentős központja a magyar képzőművészetnek már hosszú évtizedek óta. Ott született, vagy más vidékről odaszármazott művészein kívül Tisza-parti – mártélyi – művésztelepét is igen sokan keresik fel hosszabb-rövidebb időre. De nemcsak azok, akik állandóan lent élnek, hanem a „vendégek" is azt vallják magukról, hogy

VÁSÁRHELYI MŰVÉSZEK

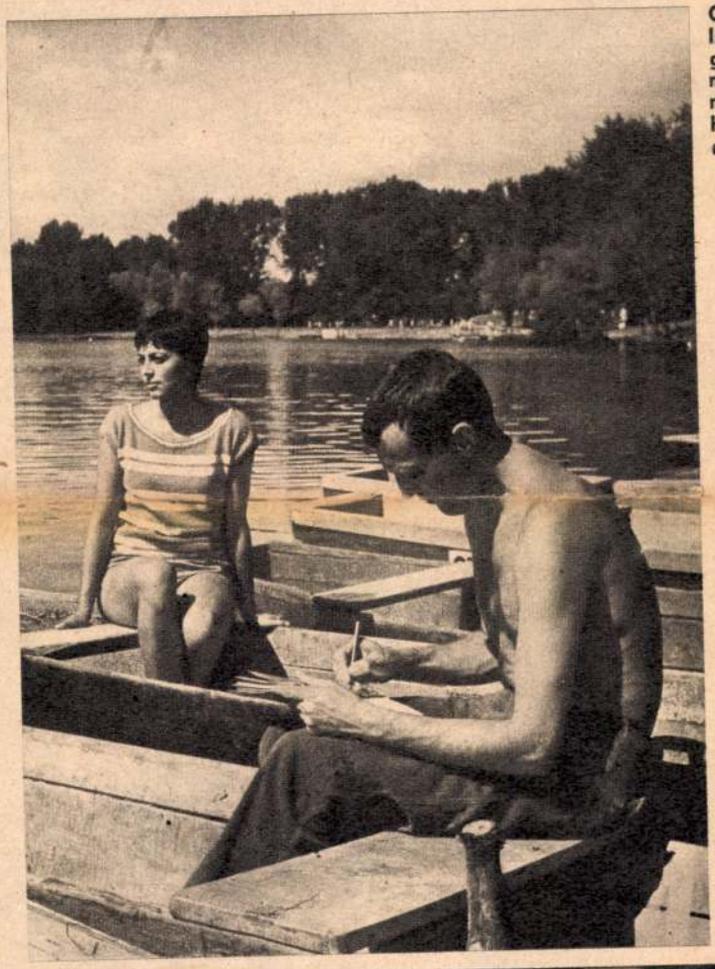

Gy. Molnár István grafikus mindenkori modellje Hella, a felesége

A „Fekvő csikó" egy országos kiállításon

A feldúlt sziget. Még az év vége előtt re

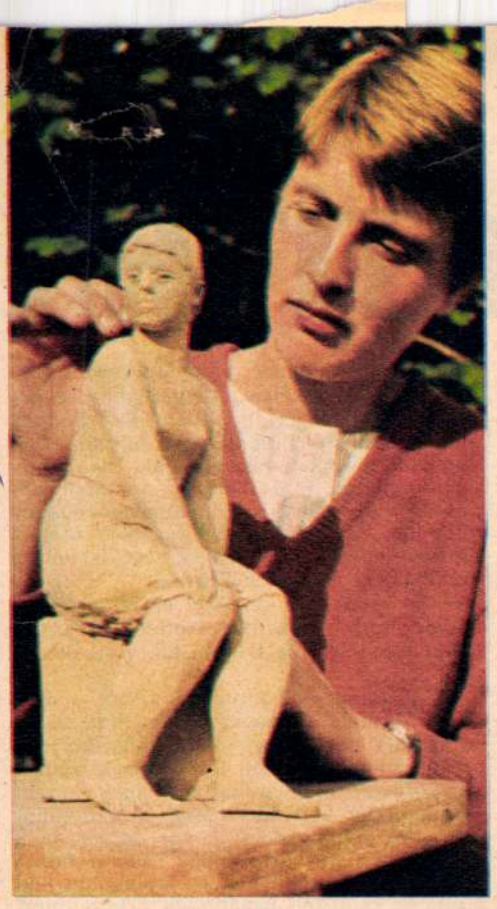

Samu Katalin munka közben
(Fotó: Molnár Miklós)

A FEKVŐ CSIKÓ ALKOTÓJA

Budapesti kiállításon ismerkedtem meg egy művésszel. A művei ismertettek össze vele, titokban, anélkül, hogy ő tudomást szerzett volna róla. Egy sárga ruhás, viruló szépségű lányalak, egy mokány, barna lovacska, egy szürke kőbe faragott – nem is faragott, inkább „költött" – kiscsikó és a sárgásfehér, puha mészkőből lágyan kibomló két kisborjú.

A kiállítás katalógusa szűkszavúan ennyit közölt a művek alkotójáról: „Samu Katalin 1934-ben született Hódmezővásárhelyen. Az Iparművészeti Főiskolát 1958-ban végezte el Borsos Miklós növendékeként. 1963-ban Olaszországban járt tanulmányúton. 1958 óta szerepelnek művei kiállításokon. Hódmezővásárhelyen él."

Azóta keresem az ismeretséget a művésszel.

És most itt beszélgetünk egy vásárhelyi kertes házban.

Készülő munkát, sajnos, nem láthatjuk. Idehaza nincs elég hely a munkához, odabenn dolgozik a Kultúrházban. Itthon nincs is jelentős szobra, ami eddig készült, az nagyrészt mind múzeumba került már, vagy tárlaton szerepel. Egy-két készülőfélben levő kisebb méretű munkát tud csak mutatni.

Később, a vásárhelyi múzeum udvarán, ott álltunk a „Fekvő csikó" előtt. Bájosan esetlen, féltenivalóan kedves kis állat – élni, lélegezni látszik, szinte halljuk a lihegését, ahogyan csekély ereje megfeszítésével próbálja felemelni aránytalanul nagy fejét. Tiszta, szárnyaló költészet – kemény, fáradságos, férfinak is megerőltető munkával kőbe faragva.

Tán túlzásnak hat, de az az ember érzése, hogy ennek a szobornak a megalkotásához is Vásárhely levegője kellett.

Pap Gábor

Szabó István festőművész a mártélyi művésztelep előtt
(Bohanek Miklós felv.)

TELEP A CSEND SZIGETÉN

– Itt akarnak riportot csinálni?...

Rövidnadrágos, pipázó férfi néz ránk csodálkozva a mártélyi művésztelep kis teraszán.

Nagyot kacag, harsányan, de nem gúnyos azért. Megszán bennünket, messziről jött vándorokat, és azt mondja:

– Hát akkor tegyék magukat kényelembe.

Szótfogadunk, aztán körülnézünk a kis telepen.

A ház csak tíz éve épült. Azelőtt bozót volt erre, csakúgy, mint a holt-Tisza partján végig, meg szemben, azon a sejtelmes színekben villódzó kis szigeten.

– Az a jó, hogy itt nemigen találnak meg bennünket – mondja Szabó István festőművész.

A csaknem minden komfort nélküli kis ház öt szobáját már hónapokkal előbb lefoglalják azok, akik szeretik a csendet, rajongnak ennek a vidéknek szépségéért, s vágynak arra, hogy itt megbújva, pár hétig zavartalanul dolgozhassanak.

A fiatalok most is a határban vannak. Juhász Sándor festőművész és Gy. Molnár István grafikus egy ócska ladikon indulnak el nap, mint nap az élő Tisza irányába. Kikötik a csónakot, aztán barangolnak a tanyák között. Vázlatfüzet, festővászon mindig van náluk. No meg horgászbot. Mert a vacsorát ezen a tanyán úgy kell kifogni a Tiszából.

Alkonyodik. Ibolyaszínű most a Tisza. Rablóhal csap fel, s nyomában sokáig gyűrűzik a víz. Néha feltűnik egy ladik, halászok, no meg a csend világába húzódó nyaralók eveznek hazafelé.

Hangos csobbanással ütődik a parthoz a művésztelep kicsit lyukas öreg bárkája. Jönnek a fiatalok. A két ifjú festő madzaggal csomózott hálójában vagy húsz kisebb-nagyobb hal ficánkol.

Szabó István fát gyűjtögetett valahol a vacsorafőzéshez, s most rakja a tüzet, nagy hozzáértéssel.

Lángok nyaldossák az óriási kondért a szolgafán, készül a néhány hétre nomáddá vált művészek vacsorája.

Szekeres Ilona

Urbán Ernő:

A KAZAMATÁK [illegible]

Magas volt, karcsú. Igazi szálfa termet. Dús, válláig lobogó művészhaja merő ezüst már, s a járása mégis büszke, acélosan ruganyos szarvas-járás.

Tóninak méltán akadt meg rajta a szeme.

— Te, Gyurka, oda nézz! — mondta. — Ki jön ott Miska bácsival?

Gyurka is odaállt az ablakhoz.

— Nem ismered? — kérdezte. — Pedig... te vagy az idevalósi. Bozsoki Dénes, a festő.

— Festő?

— Miska bácsi már mesélt róla. A freskók miatt jött, a fogadóterem freskói miatt. Addig kérte Miska bácsi, míg legalább megnézni hazajött Pestről.

— Mi dolga van a freskókkal?

— Hát... talán a megmentőjük lesz. Tudod: pusztulnak, málladoznak. Némelyiket már csak az irgalom tartja össze... Hallod? Már föl is értek, az első emeleti szobákban vannak.

Úgy is volt.

Miután a néprajzi és helytörténeti szobákat bejárták, így nyilatkozott Bozsoki Dénes:

— Ez így igazán csinos. Erre nem számítottam... Ki tart itt rendet? Ki segít magának, Miska?

Az igazgató — amilyen lányos, ártatlan képe volt — szinte belepirult a dicséretbe.

— Hivatalosan, vagyis hát... pénzért, félállásban csak egy öreg kegydíjas, — mondta. — Ténylegesen viszont a néprajzi és helytörténeti szakkör.

— Az meg micsoda? — csodálkozott a festő — Eszik vagy isszák?

— Egy tucat fiú. A javarészük most kezdi a gimnáziumot és a mezőgazdasági technikumot... Tetszik tudni: abból indultam ki, az volt az elgondolásom, hogy a *ház* és a *haza* szó nem véletlenül fakad egy tőről a magyar nyelvben. Úgy is mondhatnám, hogy aki a szülőföldjét jól megismeri és meg is szereti, az a hazáját is majd szeretni fogja... A gyakorlatban viszont úgy fest, úgy valósul meg az az elgondolás, hogy... a fiúk, a szakkör tagjai nemcsak afféle... műkedvelő múzeumőrök és takarító nénik itten. A régészetbe is belekóstolnak, éppen a jövő héten is lesz egy feltárásunk, fényképezni, magnót kezelni is megtanulnak, és hát... hogy mást ne mondjak; a múzeum néprajzi anyagát is ők hordták-kunyorálták össze.

A festő mosolygott.

— Aztán... hol és mikor láthatók ezek az ügyes kis fickók? — kérdezte. — Hátha engem is bevesznek pártoló tagnak a körbe.

— Ez... ez komoly? — jött izgalomba az igazgató.

— De mennyire! Úgy határoztam, hogy maradok. Legalább egy hónapig, de az is meglehet, hogy az egész vakációt itt töltöm. De mikor hoz össze a fiúkkal?

— Azonnal! Most rögtön, ha...

Az igazgató a terem sarkába, a torony padlásáig csavarodó csigalépcsőhöz szaladt, és fölkiabált az aknájába.

— Gyurka! Vámos Gyurka! Itt vagytok?... Gyertek le.

Mire az igazgató most már szép csendesen visszasétált a festőhöz, az ezüstfejével mélyen egy kiállító asztal üvegére hajolva, valami ősnyomtatvány böngészésébe volt elmerülve.

— Ezt se tudtam — dörmögte —, hogy tudniillik jeles nyomdászunk és műfordítónk Sylveszter János egy latin nyelvtant is kiadott 1539-ben. Hallgassa csak, így magyarítja benne a hónapokat: április = *kinyíló*, július = *arató*, október = *borvető*, november = *borlátogató*, december = *viganlakó*. Bűbájos... Nézd csak, nézd, ez a példamondat meg, barátocskám, teljességgel a maga „elgondolás"-ára rímel. És micsoda gyönyörűen, micsoda szívbemarkoló zengéssel rímel. Azt mondja: *Ides az hazának szerelme*... És mikor mondja? Szolimán szultán két esztendő múlva kaparintja meg fondorlattal Budát.

Az utolsó mondatokat már a csigalépcsőn ledübörgő Gyurka és Tóni is hallotta.

Gyurka megilletődve, mert ismerte, hogyne ismerte volna: miféle „magyari" ritkaságok rejtőznek a szemlére kitett ősnyomtatványok között.

És Tóni?

Buda és Szolimán emlegetéséről a janicsárok ármányossága jutott eszébe. Hogy tudniillik békés, szájtáti kirándulók módjára lepték el a budai várat, s hogy talán éppen abban a pillanatban rántották elő elrejtett fegyvereiket, amidőn a karvaly orrú, csüngő bajuszú Szolimán megcsókolta és fiává fogadta a csecsemő János Zsigmond királyt. Az álnok. A vén pofátlan.

A csendet a festőművész törte meg.

— Hát ti? De nagyon fancsali a képetek! Gyertek csak, gyertek. Öreg csataló, egy vén Görbe-utcai cimbora vár itt, nem hivatalos személy.

A két fiú elébe járult és illedelmesen bemutatkozott.

— Téged már ismerlek — mondta Gyurkának. — Te a Takács néniék kuncsaftja vagy, tejért voltál náluk az este. Én most oda szállásoltam be. És téged — csodálkozott rá Tónira —, téged meg még inkább. Csak honnan?

Eltöprengett. Úgy vizsgálgatta Tóni zsupp-haját és nekipirult pulykatojás képét, hogy csupa ránc lett a homloka.

— Hogy'is hívnak? Mond csak még egyszer — kérdezte.

— Bencsik Antal.

A festő felkiáltott:

— Hát persze! Tóni! Kese Tóni! Apádat hívtuk így. Szakasztott ő vagy. Egy második kiadású Kese Tóni. Azért voltál azonnal olyan ismerős... Mi van apáddal?

— Köszönöm, megvan — felelte Tóni.

— Mit csinál mindig? Legalább... huszonöt esztendeje nem láttam.

— Lakatos. Művezető a konzervgyárban.

— És most hol laktok?

— A Vadkert alatt, a Pityer-köz végén. Ahol mindig is laktunk.

— Helyes. Estefelé elmegyek hozzátok.

A festő nevetett és zsupp-haján csípte Tónit:

— Te, te apád fia! És most lássuk azokat a halálra ítélt freskókat — fordult az igazgatóhoz. — Illetve... valami azért hiányzik ezekből a termekből.

— Ugyan micsoda? — kérdezte az igazgató.

— A herceg „hagyaték"-ából valami. A herceg kincseiből egy pitykegombot se látok itt... Semmi se került elő?

— Honnan és mi került volna elő? Amit tudott, mindent nyugatra szállított a herceg. Ami meg itt maradt, azt az utolsó délután a nyilasok égették el. Képeket, díszruhákat, ősnyomtatványokat, ilyesmiket.

— Ki mondta?

— Brunner Samu bácsi. Az a bizonyos öreg kegydíjas, akit említettem.

— No, nézd csak! Megvan még az öreg?

— Meg. Csak a reuma bántja. Most is hévizálni van, a bütykeit áztatja Bükön. Ma vagy holnap érkezik haza. Ő szokta mesélgetni, hogy micsoda máglya lobogott itt a menekülés éjszakáján.

— Az igaz: máglya az volt — bólintott a festő. — De mi égett azon a máglyán? Papiros, irattári szemét, a nyilas belügyminisztériumi hóbelevanca. Én is láttam, még megvolt, füstölgött az üszke, amikor beletúrtam. De még csak egy facér székláb vagy egy füzetes ponyvaregény se parázslott abban az üszökben. És rendjén, mert nemhogy prédálni — eliszkolni is alig volt idejük a fasisztáknak, olyan hirtelen szakadt át a front... A Rába hídjait és a konzervgyár kazánházát robbantotta fel valami fasiszta romboló osztag. És ezzel ámen: lényegében vége is volt a mindhalálig való ellenállásnak.

— És a vár? — kérdezte az igazgató. — A vár hogy' maradt sértetlen? Brunner Samu bácsi szerint szintén alá volt aknázva.

— Állítólag — bólintott a festő. — Bár én inkább telefonkábeleknek, nehézvezeték kábeleinek néztem az ő karvastagságú robbantó zsinórjait. Azok is el voltak vágva. Egy jóravaló magyar katona vágta el őket a biztonság kedvéért. Meg szánalomból is... No, igen, mert a vár akkor már üres volt, olyan üres, hogy csak a huzat vagdosta az ajtókat és az ablakokat, de a pincék és a déli kazamaták üregei mind tele voltak. Zsúfolásig. Menekültekkel.

A festő elgondolkodott, majd a tarkójához kapva zavartan elnevette magát:

— Úgy van, ez volt a helyzet, de... miről is beszéltünk?

— A kincsről! — vágta rá azonnal a zsupp-hajú Tóni, hogy a szeplői is mind kilángoltak. — Hogy előkerült-e valami a herceg hagyatékából?

— Ördögöd van! — markolta vállon és szorította magához a festő. — Mert egy és más azért csak előkerülhetett volna már. Ha se el nem vitték, se el nem égették. Igaz?

— Az ám, csak... honnan? — ellenkezett az igazgató.

— Innen! Alólunk! — dobbantott a festő. — Valamelyik kazamatából. Ahány sarokbástya — annyi kazamata. Meg még alagutak is voltak valamikor a vár alatt... Valamikor? Még az én süvölvény koromban is. Ide, a várba tilos volt a bejövetel, de az egyik alagútra mégis ráakadtunk. Szemközt a száraz-híd fejével, a Fehér Bárány vendéglő borospincéjében. Rabló-pandúroztunk, és úgy: búvóhelyet keresve akadtunk rá.

— Mmm-milyen volt? — kérdezte felajzottan, izgalomtól dadogva Tóni.

— Milyen? — nyomott egy barackot Tóni búbjára a festő. — Szűk, dohos meg aztán kátyús is. Igazi patkány-rezidencia. Az egyik bolthajtás záróköve meglazult és

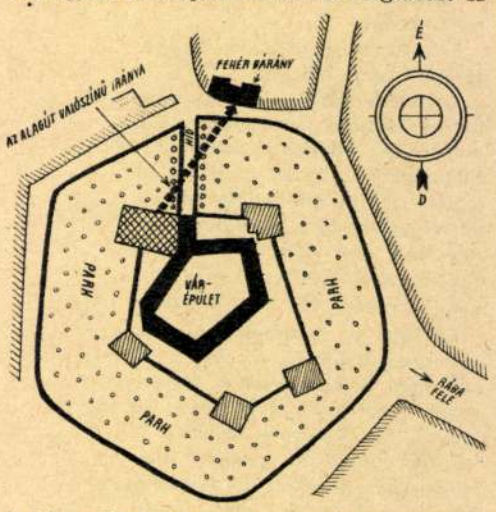

be is szakadt alattunk — úgy találtunk rá a borospince legsötétebb zugában. Márhogy egy rövid szakaszára, mert olyan huszonöt-harminc méter után a vár irányában is és az ellenkező irányban is be volt omolva.

— Kár, de nagy kár...! — sóhajtotta el magát önkénytelenül Tóni.

— Micsoda? — kérdezte a festő.

Gy. Molnár István

Egyik művének címe: „Hirosimai óra," e színes lap a szimbólumok, az allegóriák helyett nagyobb lehetőséget ad a gondolatiság terén tágabb átfogásra.

Bolgár Kálmán: Gy. Molnár István kiállítása. „Művészet" folyóirat, Bp. 1968. febr. 2. sz. 391.

Gy. Molnár István

A galéria egyik falán a mester színes rajzait, festményeit, kollázsait állította ki. Egy-két éve újra foglalkozott festéssel. Több szürrealista elemet fedezhettünk fel műveín.

Bolgár Kálmán: Gy. Molnár István kiállítása. „Művészet" folyóirat, Bp. 1968. febr. 2. p. 391

Gy. Molnár István

Festőként végezte a főiskolát, de bizonyos belső indítás és anyagi megfontolás alapján úgy 6-7 éve áttért a grafikára. Közvetlenül nem követte egy kortársát sem.

Bolgár Kálmán: Gy. Molnár István kiállítása. „Művészet" c. folyóirat. Sp. II. sz. 1968. febr. 38 l.

Gy. Molnár István

A korai, tehát a 60-as évek elején készült rézkarcai meglepően igényesek gondolatilag, ezekből azonban nem láttunk a kiállításon. Korábbi tárlatán „Albérlet" c. lapja meglehetős visszhangot keltett.

Bolgár Kálmán: Gy. Molnár István kiállítása. „Művészet" folyóirat, Bp. 1968. febr. 38 l.

M.D.K.

Gy. Molnár István

Művei a kiállitáson

Rézkarcok

Perneczky Géza: Fiatalok Studiója, 1966.

Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

. . .

Molnár Gy. István

finom metszetével szerepelt a tárlaton.

Körner Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1966. 24. p. 182 l.

Gy. Molnár István

Perneczky G.: Studió 67. Fiatalok
kiállítása az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet, 1967. [illegible]17. 4. o.

Molnár Gy. István

Másfél évvel korábban megnyílt kiállítás alkalmával főiskolai tanárai-, valamint a mult magyar művészet hagyományainak hatása alatt alkotott műveit mutatta be.

Körner Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Bpest, 1966. 24. sz. 180 l.

Molnár Gy. István

E hatás következményeként nem juthatta kifejezésre ama erőt, mely szükséges lett volna egy új irányzat ösvényének megnyitásához

Körner Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Bpest, 1966. 24. sz. 1801.

Molnár Gy. István

Az 1966-os tárlaton kiállított egy-egy műve sokatigérő tulajdonságával, azonban már annak alkotójára hívta fel a nézők figyelmét.

Körner Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1966. 24. sz. 180 l.

Molnár Gy. István

müve: „Vadászó kutya és macska",
egész táblán, fekete-fehér reprodukció

Körner Éva: Studio 66. The New
Hungarian Quarterly, Budapest,
1966. 24. sz. 182 l.

1949. III. 14. 21.25 O. T. V.
Művészeti Magazin

Szigethi Antal, szobrász

- Kedves Keresztury tanár ur, azért az Akadémia minden egyes terme egy külön regény, hát talán itt volt az Eszterházi gyüjtemény ezen az emeleten, de az bizonyos, hogy hogy Arany János titoknak, illetve főtitkár ur szolgálati lakásának ezek voltak a szobái.
- A főtitkárnak, a titoknok még nem itt lakott, még egy kicsit meg is sértődött, hogy mikor kinevezték főtitkárnak, akkor nem kapta meg a szolgálati lakásnak szánt épületrészt, pedig jobban járt volna azzal az ajánlattal, hogy az Akadémia bérházában kapjon egy rendes civil lakást. Mert ez a lakás ott volt az utolsó szobában, a mostani utolsó helyiségben az ő dolgozó szobája, nagyon rossz lakás volt, huzatos volt, hideg volt, kifüthetetlen volt, panaszkodott is rá, éppen eleget.
- Miután most sok szó esik Arany Jánosról, tisztelettel megérintem hires kapcsos könyvének ezt az oldalát, itt a tengeri hántás van, és a kötet a Szondy két apródjával kezdődik.
- Ezt megérintheted, mert ez tényleg fontos akadémiai dokumentum is. A szigeten éppen 100 évvel ezelőtt 1877-ben amikor látehtette végre az akadémiai főtitkárságot, akkor irta az Őszikéket, s azokat mind ebbe a kapcsos könyvbe irta bele.
- No most mi ott folytassuk a gondolatot, ahol Keresztury Dezső fölvette az akadémiai főkönyvtárosság nehéz gondját, és ugy tudom, hogy itt volt a szolgálati lakása szintén.
- Azért is mergm, azért tudok róla pont beszélni, nagon nehéz hideg, rossz lakás olt ez, de az előirások szerint legalább egy akadémiai vezető tisztviselőnek itt kellett laknia a palotában.
- Ez még romos volt akkor?
- Romos, csupa romhalmaz volt az egész, már az állag megvási munkákon tul voltunk, de belül még minden romhalmaz volt, hát ez a lakás is akkor jött rendg ugy ahogy, és főképpen hát a könyvtár, amelyet nekem kellett átvennem, és amelyikben bizony inkább romokat találtam, mint valamiféle rendet.
- Na és a kéziratár, a kézirat gyüjtemény?
- Hát a kézirat gyüjtemény, ami az Akadémiának egyik legfontosabb gyüjteménye, az különben is, mint ahogy az egész könyvtárra azt lehet elmondani, hogy sose volt igazán iskolázott könyvtáros a gazdája.
- Na most kedves Keresztury tanár ur, mi volt az alapja tulajdonképpen az Akadémia könyvtárának.
- Az Akadémia könyvtára ugyanugy jött létre, mint egyéb más gyüjtemény, mint az egész épitkezés, mint az egész vállalkozás, nagy alapitványokból, hagyatékokból, az első Teleki az

alapitó, az első elnök könyvtára volt, ehhez járultak aztán ujabb nagy könyvtári könyvtáros kézirati hagyatékok, a Rák gyüjtemény, Kaufmann gyüjtemény, ami egy nagyon érdekes - gyüjtemény, sok keleti gyüjtemény. Elég az hozzá, hogy ez egy egy alapitványokból összetevő - aztán kezdődött a csere akadémiai nemzetközi csere és bizonyos vásárlások is. A két világháboru közt bizony nagym kevés könyvet vásároltunk, ugy hogy, de nagyon sok minden ide került igy megmaradt egy-egy társulati, beadta föloszlatott társulati beadta a könyvtárát és mindezt valamilyen módon el kellett rendezni, nagyon kevés emberrel.

- Tehát auljdonképpen az a társadalmi magatartás, amely az akadémiai szellemet megvalósitotta, az változatlanul érvényesült nem csak a mult századba, hanem még az század elején is.

- Nem az még a század elején is, sőt még még voltaképpen az én könyvtárosi koromba is még én is kaptam mint könyvtáros komoly ajándékokat, könyveket, könyvcsoportokat, amiket gyüjteményeket amiket ideadtak. Én megpróbáltam valamiféle emléket állitani ezeknek az olvasóteremben csináltattam Gyáa lics Elemérrel egy szép kis plakettet, egy kis domborművet, ezen is az alapitóknak az adományoknak a nevével mert hát külön tartani nem lehetett, ugye modern könyvtár nem állhat külön apró gyüjteményekből, azt össze kellett olvasztani.

- Igen, mert eszembe jutott valami, tehát a tanár életművének egyik fontos fejezete Arany Jánossal való foglalkozás. Na most Arany János és egyik egyik sürgető egyik kezdeményezője volt annak, hogy megszülessék a magyarnyelvü szinjátszás. Egyre-másra érkeztek a pályázatokra érkezett müvek.

- Hát várjunk, egy pillanatra. Itt egyet vegyünk tekintetbe, nem Arany egyedül volt ez, azok az intézmények, amelyekben Aranynak fontos szerepe volt. Mert a Kisfaludy Társaság is, malgik a magyar szépirodalom gazdája volt, amikor kivált voltaképpen az akadémiából, majdnem mint szépirodalmi társintézmény, meg az Akadémia maga is nagyon sokat tett ennek az ügynek az érdekében. Nem annyira a magyar szinjátszás elő- segitése érdekében, ez végül is nagyjából már akkor virágzott, vagy legalább is megált, hanem a magyar dráma megteremtése érdekében. Ne feledjük el, hogy hogy magyar klasszikus repertoár akkor még a szó mai értelmében egyáltalán nem volt.

- És érkeztek be ide a pályázatok

- Azok már külön pályázatok voltak, amiket kiirtak, s ezekben a birálati bizottságban Arany a Kisfaludy Társaságban is részben kezdeményező volt, gazdája volt egy-egy vállalatnak, mint a nagy Shakespeare forditásnak, vagy a biráló bi-

zettságnak tagja volt, igy került hozzá Madáchnak három műve is.
- Az ember tragédiája.
- Az ember tragédiája, a Csák végnapjai, és a Mózes is.
- Na most gondolok más gyüjteményekre, és talán érdekes és fontos is kitérnünk a népzenei gyüjtésre.
- Ez nagyon lényeges, nekem különösen szivügyem volt, nem utolsó sorban azért is, mert nagyon fiatal koromban magam is résztvettem ilyen dolgokba, Kodály Zoltán Eötvös kollegistája is volt, feleségem tanitványa volt, elég hamar jó barátságban is voltunk Kodályékkal, voltaképpen én beszéltem rá akkor, mikor hát gondoskodnom kellett az Akadémia tisztességes müvezetéséről, én beszéltem rá, hogy vállalja el az elnökséget. És természetes mindent elkövettünk, hogy ez a gyüjtemény különösképpen elindulhasson a munkájával. Még akkor, akkor kapta meg azokat a véglegesen a helységet, s azokat az elsők között hoztuk rendbe.
- Hát a mesterre emlékezve, hallgassuk meg együtt kedves nézőinkkel Kodály Zoltán szoló szonáta gordonkára cimü müvének egy részletét, Perényi Miklós gordonkamüvész előadásában.

ISTVÁN GYALAI

Esterházygasse 23/3/9, 1060 Wien, AUSTRIA

In 1954 he was born in Nagyvárad. He finished secondary school in his home town and after that he continued his studies at the Academy of Fine Arts in Kolozsvár at the graphic faculty. There he took his degree in 1981.
Until 1984 he lived in Bucuresti then till 1987 in Nagyvárad. Now he lives in Austria. In the last two - three years he had nearly no exhibitions.

Individual shows:

1983 Bucuresti
1984 Oradea
1987 Chiasso (Swirzerland)

Selected group exhibitions:

1984 Miro Exhibition of drawings, Barcelona
1986 Biennal of Graphic Art, Krakow

Works:

***Light dream I.** 1991 aquarele 755x565 mm
***Félálom I.** 1991 akvarell 755x565 mm
Light dream II. aquarele 755x565 mm
Félálom II. 1991 akvarell 755x565 mm

GYALAI Istvan

1. NGB

Gyalus László

BADSÁG 2002 VIII. 23

PEST

ÉNTEK

édte a fővárost

ült meg a támfal a Lánchídnál

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

s, a szentendrei HÉV a teljes vonalon jár

forintra becsülik a cég pluszkiadásait. További milliókra kell számítani azokon a vonalakon is, amelyeken pótló buszokat kellett üzemeltetni, vagy sűrítve kellett indítani a járatokat. Utóbbi például a piros és a kék metró, valamint a 4-es és 6-os villamos vonalán volt jellemző a rendkívüli helyzetben.

Az elmaradt tűzijáték is jelentős pluszmunkát és -kiadást jelentett a cégnek. Az ünnepre szervezett rendkívüli menetrendet néhány óra alatt kellett módosítani. Ehhez néhány óra alatt hétszáz BKV-s alkalmazottat kellett megváltozott munkarendjéről értesíteni.

A BKV-járművek az árvíz idején átlagosan 50-60 százalékos kihasználtsággal jártak. Ez, a nyári szabadságok miatt alig valamivel több, mint máskor, hasonló időszakban. Tartós zsúfoltságot egyetlen vonalon sem tapasztaltak, ami vélhetően a sűrített járatoknak is köszönhető – mondta a forgalmi igazgató.

N. H. E.

segítőket keresnek

Műhely
ny és az
Intézete
órás, az
bevevő
rtársse-
ot indít
észére –
szerve-
A Gyer-
tminisz-
polgár-
gatásá-
pzés in-
a pszi-
, a szen-
kábító-
éseivel,
ozások-
ú segítő
és gya-
lhetnek
nuniká-
ti prob-
feilesz-

A képzés akkreditált: segít a hatékonyabb stresszkezelésben, problémamegoldásban, emellett a továbbtanulásban felvételi előkészítőül is szolgál. Néhány felsőoktatási szakon pontot is ér: szívesen fogadják például az innen érkező fiatalokat a Gyógypedagógiai Főiskolán vagy a szociális munkásokat képző szakokon és a pszichológia szakon is. Általában azok végzik el a tanfolyamot, akik később is a bajbajutottakkal szeretnének foglalkozni, de nem ritka az sem, hogy olyan fiatal jelentkezik, aki más pályára készül ugyan, de maga körül, kortársai között felmérte a probléma súlyát, a segítség szükségességét. Az érdeklődők levélben jelentkezhetnek szeptember 20-ig az alapítvány címén: 1392 Budapest Pf. 272.

Cs. K. É.

LAPSZÉL

XVI. kerület

Működésének tízéves évfordulóját ünnepli a Dr. Kresz Mária Alapítvány, amely ebből az alkalomból népi iparművészeti kiállítást rendez a Maconkai Orosz László Galériával közösen a XVI. kerületben. A Batsányi utca 28–32. szám alatt ma délután hat órakor megnyíló kiállítás szeptember 12-ig tekinthető meg.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre

Fennállása ötvenedik évfordulójának megünneplésére készül a Zöld Liget napközi otthonos óvoda. A szeptemberben sorra kerülő ünnepségre várja a volt óvodásokat az intézmény. A hajdani kicsik jelentkezésére a jövő hónap elejéig számít az óvoda vezetősége.

Angyalföld

Képzési börzét rendez ma kilenc és tizenkét óra között

2002 VII.23

Értékvédelem Zuglóban: novemberre kész a rendelet

Zuglóban (várhatóan) novemberre rendeletté formálódik a kerületi városrendezési és -építési szabályzat, amely rendezi a helyi védelemben részesítendő épületek sorsát is – értesültünk. Ami az értékes házakat illeti, addigra elkészül végleges listájuk, tisztázódik, hogy az ilyen épületekben lakók ingatlanukkal a jövőben mit tehetnek és mit nem, ugyanakkor kiderül majd az is, hogy a beavatkozási korlátozásokat miféle kedvezményekkel kompenzálja az önkormányzat.

A XIV. kerület közelmúltban összeállt szabályozási tervének SAP-rendezvénycsarnokbeli bemutatása nyomán kiderült, hogy a helyi védettségre javasolt (tehát országos vagy fővárosi műemléki védelem alatt nem álló) épületek lakói rendkívül negatívan fogadták a kerületi elképzeléseket – nyilatkozta lapunknak Zugló főépítésze. *Miasnikov Péter* elmondta: az érintett lakók leveleiből kiderül, hogy félnek a védetté nyilvánítástól, sőt ellenzik. Attól tartanak ugyanis, hogy ezzel olyan tiltások lépnek életbe és olyan kötelezettségeket varrnak a nyakukba, amelyeket ők nem tudnak és nem akarnak teljesíteni. Újabb lakossági fórumokra lesz tehát szükség, hogy az (épített) értékvédelmi törekvéseivel egyébként úttörő zuglói önkormányzat kifejthesse: jogok is járnak a kötelezettségekkel. Az építészeti, műszaki beavatkozásokra vonatkozó korlátozásokat különféle kedvezményekkel gondolja kompenzálni a kerület, elfogadhatóvá téve a regulát. Miasnikov példaképpen elmondta, hogy a szóban forgó házak például akkor is kaphatnának tetőtéri bővítési lehetőséget, ha telkük beépítettsége miatt ezt különben nem tehetnék meg. Az önkormányzat – másik példa – valószínűleg úgy is megengedne egy-egy beavatkozást, ha a lakók vállalják, hogy egyes értékes épületrészeket, elemeket az ingatlanon belül máshová telepítenek, tehát megőriznek. A beavatkozásoknak persze egyetlen esetben sem szabad megbontaniuk a ház összképét – jegyezte meg a főépítész. A lakók pályázhatnak is majd, pénzt nyerhetnek a védettséggel járó kötelezettségek teljesítéséhez.

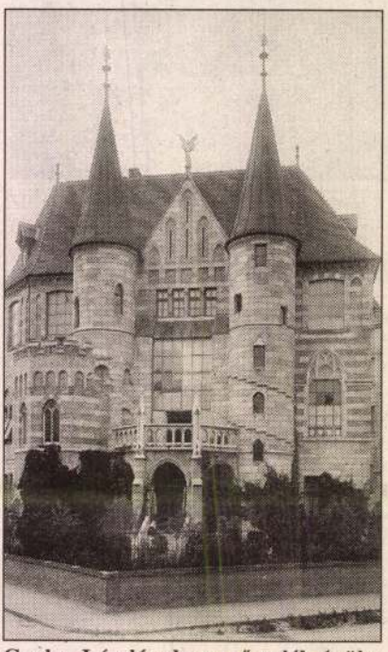

Gyalus Lászlónak, a műemlék épületek helyreállításában jeleskedő tervezőnek rajzai alapján 1897-ben épült fel a világhírű magyar portréfestő, László Fülöp villája a Zichy Géza és Abonyi utca sarkán. Felvételünk új korában mutatja a palotát. Szerepel a védettségre ajánlott épületek listáján, amelyet Herminamező Polgári Köre állított össze

Zugló helyi épített értékvédelmi koncepciója – mint arról már beszámoltunk – már tavaly év vége felé összeállt. A védendő házak azóta is folyamatosan változó listáján – amelyhez a Herminamező Polgári Köre által készített, fényképekkel illusztrált összeállítás és *Ferkai András* Pest építészete a két világháború között című könyvének a XIV. kerületet bemutató fejezete adta az alapot – csaknem száz objektum szerepel. Köztük van például a Cserei köz páratlan oldalának modern, art decós épületegyüttese, a Dorozsmai utcának és környékének zártsorú épületekből álló, előkertes házsora, az alsórákosi Postás-telep, a Gyarmat utca páros oldala, a Gervai utcának a Lőcsei utca és a Rákospatak utca közti szakasza, a Varsó utca 14–18., a Gyarmat utca 47–49. és a Cinka Panna utca 1–13. számú házból álló épületegyüttes, valamint a Vitézi-telep. A szakemberek mindemellett védelemre érdemesnek tartanak egy-egy zuglói utcaszakaszt is. Ilyen található például az Abonyi utcában, az Ajtósi Dürer soron, a Cházár András utcában, a Gizella úton, a Hermina úton, az Ida utcában, az Ilka utcában, a Stefánia úton, a Thököly úton és a Zichy Géza utcában.

B. T.

Az Alkotmányíróság a napokban megsemmisítette azt a rendeletet, amely lehetőséget biztosított volna a kerületeknek az értékvédelemmel kapcsolatos jogszabályok megalkotására. Zugló önkormányzata ettől függetlenül az előkészített anyagot – az építési törvény felhatalmazása alapján – felhasználja, beépítve azt kerületi szabályozási tervébe és szabályzatába.

REEMTSMA

TERÜLETI ÉRTÉKESÍTÉSI KÉPVISELŐT
keres Budapest területére.

A REEMTSMA Debreceni Dohánygyár Kft. olyan közismert és sikeres

Az értékesítési képviselő feladatai:
- márkáink kereskedelmi bemutatása,
- kapcsolattartás a már meglévő partnerekkel,
- új partnerek felkutatása,
- termékeink vendéglátó és szórakozóhelyeken belüli megjelenésének állandó javítása, szakszerű kihelyezés, árurendezés,
- értékesítés,
- éjszakai akciók, promóciók szervezése, lebonyolítása,
- a piaci folyamatok követése, információk gyűjtése.

Gyalus László

Szakosztályának anyaga szerepelt az iskola jubiláris kiállításán (1930).

Az O. M. Vür. Iparművészeti Iskola évkönyve, 1930-1934; Bpest 1934, 12. l.

GYALUS László építész

Jók helyreállításáról

Moravánszky 1988 39.p

und den Menschen, auf daß sie die Heiden zu Christus bekehren." Sollte Liuthars Widmungsbild beides inszenieren, Heroen-Mimese und erhöhtes Thronen? Verherrlicht die Miniatur das „Wunder der Welt", wie Otto gelegentlich heißt, indem es die ruhmreichsten römischen Imperatoren, die großen Verbreiter des Namens Christi, auf den gegenwärtigen Augustus zeigen läßt und ihnen allen zu Füßen die gegenwärtige Hofgesellschaft gruppiert? Ihre Ausstattung mit dem Fahneninsigne verbietet diese Deutung keinesfalls. Die heilige Lanze gilt ja noch bei Liudprand von Cremona als Speer Konstantins des Großen[4], und der Franke Karl soll nach gewissen Überlieferungen[5] das Lanzeneisen, welches Christi Blut benetzte, aus Jerusalem erhalten haben[6].

Das Zusammentreffen all dieser Umstände verlockt zur entsprechenden Bilddeutung — und doch muß sie verworfen werden. Es fehlen nicht nur ikonographische Parallelen, was angesichts der Neuerungen Ottos III. kaum ins Gewicht fiele. Aber der Künstler betont das hierarchische Gefälle zwischen dem Thronenden und den ihre Fahnen schulternden Kronenträgern zu nachdrücklich, als daß hier ranggleiche Personen repräsentiert sein könnten. Die „Könige" stehen zu deutlich „unter" dem „Augustus", nicht „neben" ihm auf einer Stufe. Vor allem aber mangeln ihrer Tracht, von der Krone abgesehen, alle eindeutigen Kaiserattribute. Es fehlt die lange Tunica und es fehlt der Kaisermantel, die beide um die Jahrtausendwende zum unverzichtbaren Kaiserornat rechnen. Stattdessen tragen beide den kurzen Rock und einen Mantel, wie ihn die Fürsten der unterster Bildzone aber

Gyalus László tanár

Nyugalomba vonulása alkalmával (1932. dec.) kormányzói elismerésben részesült.

A 2 O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934; Bpest 1934, 15. l.

Gyalus László

A történelmi stílusokban való építészeti tervezés c. tanára.
Nyugalomba vonult: 1932. VIII. 31.

A O.M.K. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–34; 43 l.

Gyalus László épitész

Kovács Dezső: "A Szolnoki Müvésztelep jubileuma" cimmel ir a müvésztelep tiz éves fennállásáról. A Szolnoki Müvészeti Egyesület nagy ünnepség keretében tizenkét termet betöltő retrospektiv kiállitást rendezett. A müvésztelepet Gyalus László épitész tervei szerint 1901-ben kezdték épiteni és 1903-ban a mütermekkel berendezett házakba beköltöztek a müvészek.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 8. V. évf. 23. sz. 724-726. lap.

Gyalus László építész

Később mint a Műemlékek Országos Bizottságának építésze Pozsonyban a ferencesek és a klarisszák templomait állította helyre és nevéhez fűződik a jaki tpl. restaurálása is.

dr. Buza Péter: Lovagvár a Ligetben

Budapest 1979/5 17.o.

Gyalus László építész 1

elsősorban műemlékek restaurálásával foglalkozott.
Talán egyetlen kalandja a gyakorlati építészet terén László
Fülöp Palma utcai rezidenciájának (ma: Zichy Géza u. 10)
tervezése. Schulek Frigyes oldalán részt vett a Mátyás tpl.
1887-ben rendédett restaurálási munkálataiban.

dr. Buza Péter: Lovagvár a Ligetben

Budapest 1979/5

17.o.

Gyalus . .

építén

~ - Schulek Frigyes retanválták a

jáki templomot / 1896-1904 /

Rados: Magyar építészettőrt 313.

Műszaki Kiadó 1971.

MDK

Gyalus épitésvezető

A Mátyás-templom torony gomjába szant okiratot, mely a templom történetét adja elő, Gyalus épitésvezető üvegtartóba helyezte. Még a tartóba tett egy-egy akkor forgalomban lévő arany- ezüst és ércpénzt. Az üvegtartót bádogtokba forrasztották, s azután bársony párnába téve, kötélen felhuzták a Mátyás-templom csúcsára .

Cikk: A főváros két nagy temploma.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 40.sz. 665,66 6.l

MDK

Gyalus iparm.

Heller S: Az Ipm.Társ. karácsonyi kiáll.
Magyer Iparművészet, 19ol. 6.sz. dec.

MDK

Gyalus

Fieber H: A modern müvészet és a papság.
Katholikus Szemle, 1908. 749 l.

Gyalus építész M.D.K.

volt segédje Schulek Frigyesnek a pozsonyi ferencrendiek templomának restaurálási munkáinál.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

aug. 4. sz. 3 old.

Gyalus MDK

mérnök

Pozsonyi müemlékek.
Vas. Ujs. 1898. 505.o.

GYALAY Simon épitész

Kunszemtmártoni illetőségü
1937,Csép rf.templom

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991
77., il.

GYALAY János fényk.

MIKLÓSI-SIKES Csaba: Adatok az erdélyi fényképezés történetéhez = Fotóművészet, XXXIII.évf. 3/4.sz. 1990

25.

Gyalay Korpos Gyula, építész

L. Lázár Antal

L.A. Tőrázosi Hulladékhasznosító mű, Bp 33

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/2

GYALUS László épitész

VÉN Zsuzsa: A Neugebaute hült helyén. = Budapest, 1983/9. 37.p.

Szabadság tér 13.

Gyalus László tervezte. 1900-1901 között Sváb Imre épitette.

ERDŐS RENÉE-HÁZ

Műterem
Galéria

Gyalai Béla festőművész
6060 Tiszakécske, Kossuth L. u. 82.
Tel.: 76/441-386

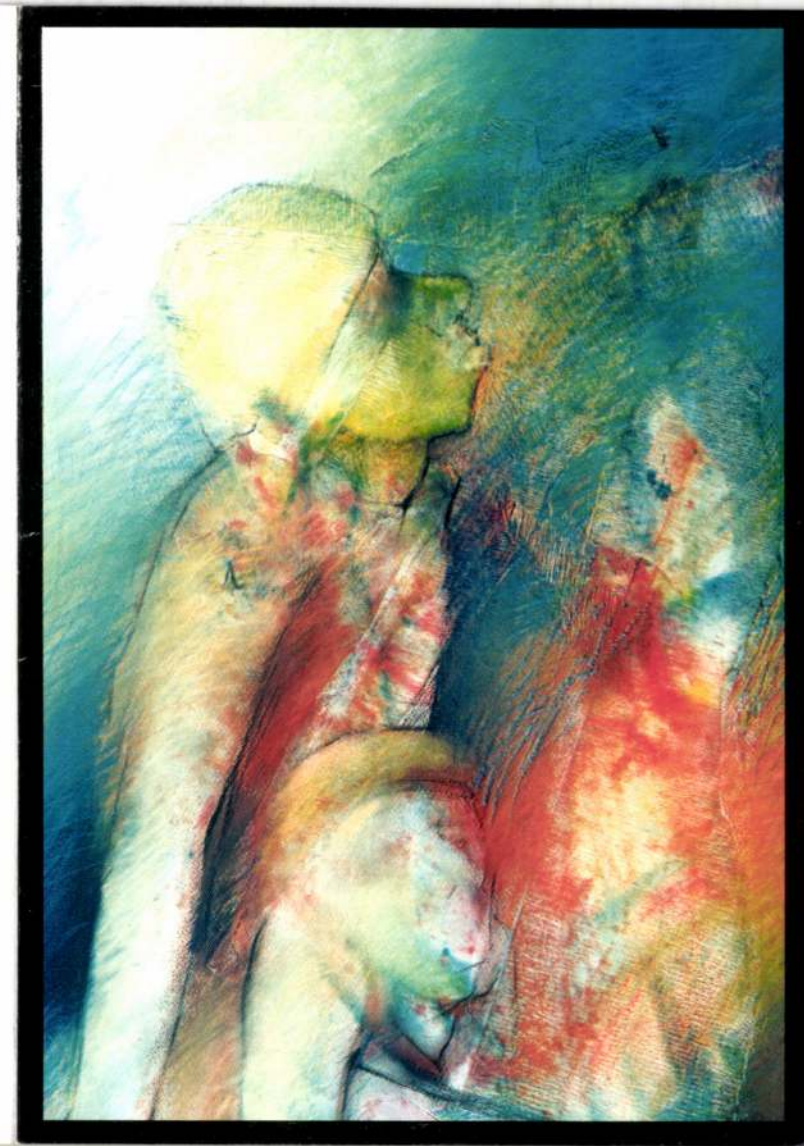

A VIGYÁZÓ FERENC MŰVELŐDÉSI TÁRSASÁG
ÉS A XVII. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
meghívja Önt és kedves ismerőseit

GYALAI BÉLA

festőművész

kiállításának megnyitójára

az ERDŐS RENÉE HÁZBA

(Budapest XVII. Rákoshegy, Báthory u. 31.)

2000. február 19-én, szombaton
délután 18 órára.

A tárlatot

Kriskó János
főiskolai adjunktus

nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető március 15-ig
naponta hétfő kivételével 15 és 18 óra között.

Megközelíthető: Kőbánya-Kispesttől a 80-as busszal, vagy az Örs vezér tértől a 61/E, majd a végállomástól 98-as buszokkal Rákoshegy vasútállomásig.

A következő kiállítás: 2000. március 18.

"Gyalai Béla *festőművész gondolati és tematikai elkötelezettsége szerves és töretlen. Számára az emberi létezés mineműsége a fontos.*

Magányos és csoportos alakjai mintha az álmok világából, a történelem félhomályos burkából kerülnének elénk, hogy kollektív emlékezetünket és morális érzékenységünket működésbe hozzák.

Nem nehéz felismerni a bibliai utalásokat, amelyeken a személyes, művészi elmélkedés kollektív arculatot ölt.

Elég csak a korpusz motívumokra, vagy Jákobra utalni. Miképp az is feltűnő, hogy a művész többször hivatkozik a csupasz nőalakokra, másrészt a szakállas aggastyán figurákra. Mintha számára élet és halál, jó és rossz, fenséges és groteszk, fölöttébb ismerős lenne. És mindenkor választanunk kell.

Ennek az emberi szinjátéknak fanyar, kesernyés, már-már tragikus színezete van. Látszólag eleven sárgák, vörösek, zöldek villanak a felületen. Mindezek hátterében a vívódó, szenvedő, küzdő ember jelenik meg.

Kiderül, az alkotó egyféle fenntartással, pesszimizmussal szemléli a világot.

Nem véletlenül, Gyalai Béla piktúrája a belső tájakat fürkészi. A maga művészi módján ő is oda lyukad ki, mint John Santayana, aki azt írja egy helyen: A természetben mindennek lírai és az eszményi lényege, tragikus a sorsa és komikus a léte. Ugyanakkor a kifinomult áthatások és a végtelentávlatú térképződmények művészi közegében vagyunk.

Az alkotó bizonyos mértékig tiszteletben tartja a konkrétan megfogható formákat, de pusztán csak azért, hogy innen kiindulva egyre mélyebbre tudjon hatolni az emberi létezés sejtelmes, mély világába. Ahol már csak elhalványuló, gesztusszerű foltok és vonalak tanyáznak, vagyis olyan képi elemek, amelyek már maguk mögött hagyják a földi valóság egzaktabb jegyeit. Ezért aztán a misztikus végtelenség, és a szellemi létforma nézeteit tolmácsolják.

Úgy néz ki hát, Gyalai Béla amolyan dualista elvekhez igazodó festői metódust követ. Szinte konfrontálja a földi és égi, anyagi és transzcendens világot.

Ami a lényeg, Gyalai Béla látomásai ilyen formán is repülni, szárnyalni tudnak ...„

Szuromi Pál
művészettörténész

Schanzerné drué

Grünwald Klára

Jesto

VI. Podmanického u. 10.

MKSz 1947

GYALAI István
Nagyvárad, 1954. június 29.
IA Képz. Főisk. Kvár. grafikus

Banner Erdély

várta a jámbor zarándok
III. Ottó udvarában, ma
nóba, s onnan hajóval,
ben Gdanskba utazott. A
és keresztelt, aztán a
felé hajózott. Nem lehe
suk helyét, valószinüle
rom téritőt az ottaniak
riteni, ám azok április
nak indultak. Egy tiszt
áldozatot, majd pihente
Akkor ébredtek föl, ami
rosz rájuk tört. Vezető
elsőként lándzsáját Ada

Gyalus László

Gyalus László

Művészi Ipar

1905. I. évf. 3. sz.

39. l.

Építési kölcsönök
(záloglevélért nincs levonás) kieszközlése lehetőleg az egész építési költség erejéig.
Iparosoknak és kereskedőknek személyhitelt.
KRAUSZ MÓR BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 1. SZÁM.

a szabadkai kir. jbiróság előtt 26956 | 974. sz. a. megejtett szakértői szemle egymagában még nem bizonyitja azt, hogy alperes, a kérdéses munkálatot a 2 ·/. a. szerződés ellenesen teljesitette másrészt, hogy ha az alperesi munkálat átfogasi méretei a 2 ·/. a. szerződés határozmányától el is tértek, ezt felperes jogelődje alperes ellenében most már nem érvényesithetné; mert ezen eltérés fenforgásáról a munkálat atvétele előtt meggyőződhetett volna, s azt, hogy az eltérésről nem tudott volna, nem is állitotta és mert ennek dacára a munkálatot kifogás és fentartás nélkül átvette, s az óvadék kiszolgáltatásával a teljesités szerződésszerüségét elismerte, az elismerés hatálytalanitására pedig, mint már kifejtetett, ok fenn nem forog. Ennélfogva az alperes által teljesitett palafedési munkálatot a felperes engedményezője szempontjából hiánytalannak tekinteni s felperest a munkálat hiányaira alapitott keresetével elutasitani kellett. A kereseti követelésnek perköltség cimén felszámitott 868 K. 50 f. összegre irányitott része a felhozott okon kivül azért is elutasitandó volt, mert a perköltség felmerültére nem a munkálat minősége, hanem az a körülmény szolgáltatott okot, hogy felperes jogelődje a H. és társai cég ellen alaptalan pert inditott. Nem jöhetett figyelembe felperes azon előadása sem, hogy alperes azzal, hogy a szakértői szemle alkalmával a szakértői tisztet elvállalta, valamint külön kijelentéssel is, a szemle eredményéből származó minden kárért a felelősséget elvállalta. egyrészt, mert Sz. D. tanu vallomása szerint alperes a felelősséget első sorban a munkálatáért vállalta el, az pedig, hogy munkálata szerződésellenes lett volna, bizonyitva nem lett, másrészt mivel nincs igazolva, hogy alperes akkor, mikor szakértőként a felperes jogelődjének érdekei képviseletére vállalkozott tudta volna azt, hogy felperes jogelődje a H. a. szerződés szerint, tehát más feltételek mellett tartozott a H. és tsa cég irányában teljesiteni, mint amily feltételek mellett alperes a 2·/. a. szerződés értelmében felperes jogelődje irányában kötelezve volt.

A budapesti kir. itélőtábla (1905. junius 6-án 5,251/905. P. sz. a.) következő itéletet hozott:

A kir. itélőtábla az elsőbiróság itéletét helybenhagyja.

Indokok: Az ellenirathoz 2·/. a. csatolt nem kifogásolt szerződés tartalma szerint, az alperes a felperes jogelődjétől az E. és tsa cégtől oly feltétel mellett vette ki vállalatba a m. kir. államvasutak szabadkai állomsán lévő fütőháznak palával leendő fedési munkálatát, hogy a palalemezeknek egymást 6 cm. átfogással kell fednie. Az E. és tsa cég által H. V. és tsa fővállalkozók ellen, bizonyos pótmunkálatok értéke és óvadéka visszaadása iránt lefolytatott s beszerzett sommás per irataival, az azok között fekvő K. és L. alatti okiratokkal, valamint H. és tsainak az előleges szakértői szemle iratai között fekvő kérvényével az is bizonyitva van, hogy a felperes jogelődje a palafedési munkálatot szintén a fentebbi feltétel mellett vállalta el H. és tsaitól; minélfogva téves az elsőbiróságnak az a megállapitása, hogy a felperes jogelődjének a fővállalkozókkal megkötött szerződése a munkálat kikötött minőségét illetőleg az alperes szerződésétől eltérne. Az a körülmény, hogy a felperes cég jogelődje az alperessel a munkálat teljesitése után leszámolt s utóbb az egy évi jótállási határidő eltelte után 1896. okt. 1-én az alperes óvadékát ennek minden fentartás nélkül visszaadta, nem zárja ki azt, hogy amennyiben később kiderül az, hogy a munkalat nem a szerződési megállapodásnak megfelelően készittetett el, a felperes jogelődje az alperest felelősségre vonhassa. A H. és társai által a felperes jogelőde ellen foganatositott előleges szemle alkalmával 1897. évi november hó 10-én a szakértők, ezek között az alperesnek és mindegyik alkalmazott szakértőnek egybehangzó véleményével megállapittatott, hogy a palafedési munkálat annyiban nem felel meg a szerződéses megállapodásnak, hogy a palalemezek nem 6 cm., hanem csak 5—6 cm. átlagban fedik egymást, s ugyanez alkalommal a szakértők többségének a véleményével az is megállapittatott hogy ez a hiány az oka annak, hogy az esőviz a fedelen itt-ott befolyik. Ezek szerint magának az alperesnek, mint egyik alkalmazott szakértőnek beismerésével van bizonyitva, hogy az általa teljesitett palafedési munkálat a szerződéses megállapodásnak részben nem felelt meg. Azt pedig az alperes nem bizonyitotta, hogy erről a hiányról a felperes a jótállási határidőn belül tudomással birt volna. Mindezek dacára a felperest a jelen perbeli követelésével elutasitani, illetve az elsőbiróság utasitó itéletét helyben kellett hagyni, azért, mert az emlitett hiány csak arra adott jogot a felperes jogelődjének, hogy az alperest a palafedési munkálat szerződésszerü helyreállitására felhivja, s amennyiben az alperes ennek a felhivásnak eleget nem tett volna, a helyreállitást az alperes költségére elvégeztesse. A felperes azonban nem bizonyitotta azt, hogy jogelődje az alperest a helyreállitásra felhivta, mert a tanuk által bizonyitott az a tény, hogy a felperes jogelődje H. és társainak, illetve az államvasutaknak a fedési munkálatot kifogásoló levelét az alperessel közölte a felhivással nem egy jelentőségü. De nem bizonyitotta a felperes azt sem, hogy jogelődje a munkálatot a saját költségén helyreállitotta, sőt a sommás per adatai az ott X. alatt a felebbezési tárgyalási jegyzőkönyvhöz becsatolt nem kifogásolt számla szerint a helyreállitást a H. és társai cég a saját költségén eszközölte. Ily körülmények között az, hogy a felperes jogelődje a H. és társai fővállalkozók ellen bizonyos pótmunkálatok értéke s az óvadéka visszaadása iránti keresetével elutasittatott, nem jogositja fel a felperest, mint engedményest arra, hogy azokat a követeléseket a sommás perben felmerült költségeivel együtt az alperes ellen érvényesitse, mert a kérdéses követelések jogalapjuk szerint az alperest nem terhelik, utóbbinak helyreállitási kötelezettségével okozati összefüggésben nem állanak s nem a felperes jogelődje által a helyreállitási kötelezettségnek az alperes helyett és veszélyére történt teljesitéséből származnak. Miért az elsőbiróság itéletének a per főtárgyára vonatkozó részét a jelen itéletben felhozott indokokból, annak a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését pedig saját indokai alapján helybenhagyni kellett.

A m. kir. Kuria (1906. május hó 3-án 7,346 P. sz. alatt) következő itéletet hozott:

A m. kir. Kuria a másodbiróság itéletét helybenhagyja.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1906. augusztus hó 27-én Kun Gyula biz. tag elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását: a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre**: 180639. M. kir. vallás és közoktatásügyi minister a VIII. ker. Mosonyi-u. 7280 hrsz. a. két emeletes iskola — 174039. Kammer testvérek. (X., Gyömrői-ut 8533. hrsz.) ugyanott egy em. ház, ép. Lemberger Alfréd — 182933. Dr. Minich Károly (VI., Nagy János-u 12.) a II., Törökvészdülő 5678. hrsz. a. egy emnyaraló ép. Patisti Károly — 181998 Róth Miksáné nev. Sebestyén Ignác (VIII. Baross-u. 59) a II., Fillér-u. 6614. hrsz. a. egy emnyaraló — ép. Schömer Ferenc — 182163. Dr. Wagner és tsa (IX., Tinódy-u. 3.) u. o. földsz. épületek — 174026. Ziegler Géza (VII., Csömöri-ut 21.) a VIII., Erzsébet-királyné-ut 42. szám a. földsz. ház — 184349. Szirmai Antal (IV. Gizella-tér 5.) az I. Fürj-u. 32. sz a. családi ház — 173267. Beranek Antalné (II. Csalogány-u. 31.) a II. Alvinci-u 6544. hrsz. a. nyaraló, ép. Ridel Márton — 174040. Fodor Adolf (VI. Szerecsen-u. 39.) a II. Pasaréti-ut 6947. hrsz. a. nyaraló, ép. Gubisch Alajos — 178065. Németh Viktor (I. Tétényi-u. 62.) u. o. családi ház ép. Pinkai Károly — 177252. Szondi József a (VII. Dembinszky-u. 21.) a III. Niedermayer-u. 3579. hrsz. a. földsz. ház — 183702. Szirmai Antal nev. Bloch és Holitscher (VII. Akácfa-u. 50.) a VII. Hajtsár-ut 2253. hrsz. a. földsz. ház — 180476. „Apenta" r.-t. (I. Ormeződ ülő 14402. hrsz.) u. o. földsz. épületek — 174876. Haluska Lajos (X. Mogyoródi-ut 10.) u. o. földsz. ház, ép. Wekerle Károly — 172529. Főző Józsefné (VII. Csömöri-ut 136.) a X. kerület, Mogyoródi-ut 2006 | 179 hrsz. alatt földszintes ház, ép. Zsolnay István. 174877. Schey Ernő (VI. Mozsár-u. 9. sz.) Ménesi-ut 13414. hrsz. a. toldalék, ép. Schlimka Alajos — 181997. Laumann József (I. Krisztina-körut 33.) ugyanott épületek, ép. Szakál Lukács — 175852. Ganz-féle villamossági r.-t. (II. Lövőház-u. 39.) ugyanott mühely és raktár — 179036. Ganz és tsa. nev. Dávid János és fia (VIII. Kender-u. 41.) a X. Kőbányai-ut 8628 hrsz. a. toldalék és istálló — 179035 Martinovich Elek nev. Scher Ferenc (VII. Dohány-u. 68.) a X. Szabóky-u. 229. hrsz. a. istálló — 173247. Fleischl Sándor (VI. Teréz-körut 40—42.) az I. Városmajor-u. 1507. hrsz. a támfal ép. Fleischl Robert — 174066. Arnheim S. J. (V. Árbóc-u. 3.) ugyanott mühely toldalék ép. Grossmann Ferenc — 173234. Wachtelschneider József (IX. Szvetenay-u. 20.) ugyanott kocsiszin és magtár ép. Hubert József — 175859. Lovag Beer Vilmos (VIII. Hunyadi-u. 13.) a VIII. Vig-u. 5719 hrsz. a. raktár, ép. Szamek Sándor — 21325. Zimmermann Náthán (VII. Erzsébet királyné-ut 8.) ugyanott kamra épitesére vonatkozó tervek jóváhagyattak; b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra**: 184334. Duna biztositó társaság (VI. Andrássy-ut 30.) ugyanott — 183433. Dr. Bacsák György (VII. Damjanich-u. 39. a IX. Bokréta-u. 8947 hrsz. a. — 179032. Auspitz Pálné (VIII. Kerepesi-ut 5846 hrsz.) ugyanott — 179741. Réhberger Adolf (VIII. Magdolna-u. 20.) ugyanott — 174054. Kőbányai Casino (X. Jászberényi-ut 8453. hrsz.) ugyanott — 177036. Hohenberg Ferenc (VI. Nagymező-u. 26.) ugyanott — 177037. Jesztrabszky Kálmán (VIII. Baross-utca 59.) ugyanott — 181776 Wellisch

LICHTMANN LAJOS
BUDAPEST,
VI. KER., PODMANICZKY-UTCA 61. SZÁM.
TELEFON 94—16.
ELVÁLLAL MINDENNEMŰ
TETŐZÉST TÜZMENTES TETŐPÉPPEL,
VALAMINT FACEMENTBŐL
több évi jótállás mellett.
Javitások jókarbantartását. Fekete, vörös és zöldbe való mázolást.

Sándor (I. kerület Fehérvári ut 2.) ugyanott 168191. Igmándy Mihály (II., Levél-utca 6153. hrsz.) ugyanott 174890. Maderlik Edéné II., Ponty-utca 4.) ugyanott — 169323. özv. Medek Vincéné (VII., Rottenbiller-utca 19.) a II., Mecset-utca 3609. hrsz. a. — 179061. Gr. Korniss Károly (I., Krisztina-körut 81.) ugyanott — 177578. Preiszler István (I., Kereszt-utca 4.) ugyanott — 174065. Beck Lipót (II., Szena-tér 1.) ugyanott — 182960. Magyar jelzálog hitel bank (V., Nádor utca) a VI., Béke-utca 1529. hrsz. a. — 170698 Havel Lipót (VII., Izabella-utca 40.) az I., Budafoki-ut 2. sz. a. — 181996. Cserna Sándor (VI., Andrássy-ut 21.) ugyanott — 180883. Gergelyi Kálmán (IV., Havas-utca 1.) a VII., József-körut 70. sz. a. — 180484. Szitanyi Ödön (VIII., Szent király-utca 6.) ugyanott — 180158. Luib János (X., Maglódi-ut 95.) ugyanott — 182956. Breslmayer Roman (VI., Nagymező-utca 26.) ugyanotti házra vonatkozó módositott épitési tervei jóváhagyattak; c) **jóvágyásra ajánltattak**: — 183718. Blau Ignác a VII., Csengeri-utca 4527 hrsz. a. — 170259. Frischfeld Vilmos a III., Polgár-tér 6. sz. a. — 170737. Szép Józsefné a II., Kapás-utca 28. sz. a. — 179781. Dr. Virava József a VII., Dob-utca 4495. hrsz. a. — 179747. Dr. Herczel Manó a VII., Városligeti-fasor 9. sz. a. — 182926. Grünstein Mór a VII., Kazincy-utca 5205. hrsz. a. — 183691. Dr. Rodriguez Béla a VI., Áldas-utca 6099. hrsz. a. — 180892. Kollerich Pál és fiai a IX., Ranolder-utca 8694. hrsz. a. — 181373. Magyar ruggyanta árugyár r. t. a X., Külsőkerepesi-ut 7280. hrsz. a. — 181839. Szauer József a X., Mogyoródi-ut 5. sz. a. — 174897. Surányi József a III., Lukács-utca 4732. hrsz. a. — 170291. Mocznik Lajos a VIII., Alföldi-utca 10. sz. a. — 180494. Finkóczy József a VII., Telep-utca 7. sz. a. — 174899. Fischer és Detoma az I., Naphegy 1197. hrsz. a. — 178154. Dr. Vizaknai Antal a II., Zivatar-utca 3785. hrsz. a. házra vonatkozó tervek; d) **gépekre és felvonókra**; 177617. Angol Asphalt r. t. (VI., Váci-ut 35.) — 177573. Gattein Ede (III., Bécsi-ut 96.) — 179756. Baumfeld Zsigmond (VIII., Rökk Szilárd-utca 5674. hrsz.) — 179757. Dr. Bródy Samu (V., Váci-körut 34.) — 179758. Kovald Péter és fia (VII., Szövetség-utca 37.) 82161. Hecht József (V., Lipót-tér 29. hrsz.) — 182957. „Nap" ujság vállalat (VIII., Rökk Szilárd-utca 9.) — 72507. Bpesti gázgyárak igazgatósága IX., Koppány-utca 9627. helyrajzi szám); e) **elutasittattak**: 180894., Mednyánszki (Kanitz) Henrik az I., Hidegkuti-ut 7713 hrsz. a. — 158422. Bárdos Arminné a VI., Alsó Rákosi rétek 1937. hrsz. a. — 175823. Berger Józsefné az I., Németvölgy 12762. hrsz. a. — 175853. Jakucs János az I., Krisztina-körut 109. sz. a. — 173224. Nagy Ferenc a III., Pusztaszeri-ut 5937. hrsz. a. — 182944. Mai Manó a VI., Nagymező-utca 20. sz. a. házra vonatkozó épitési tervei.

Kinevezések.

A kereskedelemügyi m. kir. minister Lukács József és Péchy Lajos kir. müszaki tanácsosi cimmel felruházott kir. főmérnököket, Bocskor Arpád, Dalwicz Hugó és Pöschl Gyula kir. főmérnököket, továbbá Kostial Antal müszaki tanácsosi cimmel felruházott kir. főmérnököt, Dolezil Vladimir kir. főmérnököt, Beke József, Buday Béla és Kinday Gyula ministeri főmérnököket, ugy végül Ferrich Imre müszaki tanácsosi cimmel felruházott ministeri főmérnököt a VII. fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. müszaki tanácsosokká, Pöppel Gyula és Bodor Károly kir. mérnököket, Flórián János kir. főmérnöki cimmel felruházott kir. mérnököt, ugy Zala József kir. mérnököt, Macher Ernő ministeri mérnököt, Nemes Gyula, Tóth Henrik, Politzer Lajos, Csellágh Gyula, Weisz Zsigmond, Kerekes Béla, Vajna Lajos kir. mérnököket, Koch Mihály és Brunswick Gyula hajózási hatósági szakaszmérnököket a VIII-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. főmérnökké, végül pedig Heintz Frigyes kir. segédmérnököt a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. mérnökké nevezte ki.

Áthelyezés.

A kereskedelemügyi minister Jámbor Adolf kir. mérnököt Besztercéről a máramarosszigeti, Botka Lajos kir. mérnököt Székesfehérvárról a makói, Vértes Alfréd kir. mérnököt Budapestről az esztergomi államépitészeti hivatalhoz — a közszolgálat érdekéből — áthelyezte.

Pályázatok tervkészitésre.

A földmivelésügyi ministerium palotájának átépitési tervpályázata. A m. kir. földmivelésügyi minister pályázatot hirdet, és pedig: I. a földmivelésügyi ministerium államépülete összes homlokzatainak átépitése céljából szükséges tervek beszerzésére, valamint II. ezen épület belső beosztásának célszerübbé és használhatóbbá tételére eszmei pályázatot. A pályázó által bemutatandók a következő 1:200 léptékben készitendő tervvázlatok: A) Az I. pályázatnál, a mely az épület összes homlokzatainak átépitésére vonatkozik: a) az épület minden egymástól eltérő homlokzatáról egy-egy homlokzati rajz és azonfelül a főhomlokzat egyik részletének 1.50 léptékü rajza; b) az összes munkálatokra kiterjedő és a kiviteli módokat is pontosan megismertető müszaki leirás; c) reális alapon számitott hozzávetőleges költségvetés, a melyben az összes szükséges munkálatok költségei szerepelnek; d) a mennyiben a tervezet megitéléséhez szükséges, fametszetek és magyarázó alaprajzok. B) A II. pályázatnál, a mely az épület belső beosztásának célszerübbé és használhatóbbá tételét célzó tervezetek beszerzésére hirdettetik, bemutatandók magyarázó müszaki leirással kapcsolatban mindazon tervvázlatok (alap és metszet rajzok), a melyek a tervezet megértéséhez szükségesek. A müszaki leirásban a kiviteli módozatok is pontosan leirandók. Csatolandó azonfelül egy hozzávetőleges költségvetés. A homlokzatok átépitésének költsége legfeljebb 400.000 korona lehet. A belső átalakitás épitési költsége nincsen előre meghatározva, de szükséges, hogy a pályázók a tervezésnél a józan takarékosságot szem előtt tartsák, mert a megoldás olcsósága a pályatervek elbirálásánál fontos tényezőként fog tekintetbe vétetni. A pályatervek és összes mellékleteik f. é. november 30-án déli 12 óráig a m. kir. földmivelésügyi ministerium segédhivatali főigazgatójánál (földmivelésügyi ministerium V. Országház-tér 11. sz. félemelet 29.) elismervény ellenében nyujtandók be. A pályadijak a következők: I. dij 3000 kor. II. dij 1800 kor. III. dij 1200 kor. A II. pályázatnál, a mely a belső átalakitásra iratik ki: I. dij 2000 kor. II. dij 1200 kor. III. dij 800 kor. A m. kir. földmivelésügyi ministernek jogában áll a nem dijazott tervek bármelyiket megvásárolni, még pedig az I. pályázatnál 800 kor. a II. pályázatnai 500 koronáért. Pályázni lehet az I. és II. pályázatokra együtt, vagy mindegyikre külön-külön. A pályadijak a beérkezett pályamüvek között a programm követelményeinek megfelelő három-három legjobb műnek kiadatnak. A pályaterveket 9 tagu biráló-bizottság fogja elbirálni. A biráló-bizottság itélete végérvényes. Ezen biráló-bizottság a következőképen fog összeállittatni: 3 tag (beleértve az elnököt) a m. kir. földmivelésügyi ministerium részéről, 3 tag a Magyar mérnök- és épitészegylet részéről, 1 tag és a Magyar épitőművészek szövetsége részéről, 2 tag a m. kir. földmivelésügyi ministerium gazdasági müszaki hivatala részéről. A tervezési programm, az átalakitandó épület minden emeletsorának alaprajza, a jelenlegi homlokzatoknak vázlattervei és a szükséges metszetrajzok a m. kir. földmivelésügyi ministerium gazdasági müszaki hivatalában (V., Vécsei-utca 3. szám, IV. emelet) 10 kor. sokszorositási költség lefizetése ellenében átvehetők.

A pozsonyi vigadó tervpályázatán az első dijat Komor és Jakab, a második dijat Mészner Sebestyén budapesti épitészek nyerték. Megvételre ajánltatott Jónás Dávid és Zsigmond és Láng Adolf budapesti épitészek terve. A birálók összesen 18 tervet biráltak el.

A Szent Imre collegium tervpályázata. A Szent Imre collegium tervezésére megtartott szükebb körü pályázaton az első dijat. 1500 koronát ~~Aigner~~ Sándor épitész, a másodikat 1000 koronát Tőry Emil müegy. ny. r. k. tanár és a harmadikat 600 koronát ~~Hofhauser~~ Antal épitész tanár nyerte el. Azonkivül 400—400 koronáért megvételre ajánlotta a bizottság Orth Ambrus és Somló Emil épitészek „Szent István fia" és ~~Gyalus~~ László épitész tanár „Collegium Hungaricum" jeligéjü tervét.

HORVÁTH LUKÁCS
ÉPÜLET és BUTOR ASZTALOS MUNKÁK GYÁRA
Budapest, VII., Hungária-körut 206.
Nem ajánlhatom eléggé minden első rendü épitkezésnel, a saját szerkezetü **„por és légmentesen záró"** szabadalmazott **ablak, ajtó, redőnyszekrény és portáléim** alkalmazását.

MDK

Gyalus épitész

Szőnyi Ottó dr: A szegedi fogadalmi templom. MI.1932.
28 l. Képekkel.

Gyalus László

építész MD K

a jáki templom 1896-1904
Négy repr. 54-57.o.
a gyöngyösi ferences kolostor és templom
a nagybörzsönyi XII.sz. Szt.István templom
helyreállitását vezette.

GerőÖÉpMüe 54-55.o.

M.D.K.

Gyalus László
műegyetemi tanár

A torony 1906-ban Gyalus tervei alapján a mai alakjában készült el.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 82 l.
A Ferencrendiek templomának története

MDK

Gyalus László épitész

A jáki templom helyre állitásnak 1896-1904 kivitelezője Schulek Frigyes tervei alapján.

Dercsényi Dezső: A Jáki templom
Müemlékeink, Bp, 1957, 14 l.

GYALUS László építész [Gyepüfüzes, 1865.IV.14. - Bp.,1941.II. 23]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **57.p. és képe**

MDK

Gyalus László

~~szalonasztalka~~

S: A kir. Iparm. Isk. jub. kiáll. Magyar Iparművészet. ~~1905.~~ 1906. 1905. képek.

Gyalus László
építész

~ készített tervet a fáki templom
restaurálásához.

Rados Lenő: Magyar építészettört. 65. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

Gyalus László

Huszonöt év után most először mutatják be az oktatás terén elért eredményeket,-közli a lap A.V. sign.-val: "Az Iparművészeti Iskola kiállitása" címmel.
Ezután felsorolja a tantestület tagjainak nevét és megjelöli szaktárgyaikat:
Helbing Ferenc grafikai tanszak, s az épitészeti tanszéken müködő:
Kaesz Gyula
Mátrai Lajos
Gyalus László művésztanárok értek el komoly eredményeket.
A tantestület valamennyi művésztagjának nevét lásd: Simay Imre nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. nov. 7. XVI. évf. 23. sz.

Gyalui Rácz Ambrus

ötvös

M. D. K.

Kassán dolgozott

Kanyó, Magy. műv. Bp. 1960 453

Gyalus László

A jubiláris kiállítás (1930) kapcsán a vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerésében részesült.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934; Bpest 1934, 15. l.

Gyalus László műépítész

A „Szolnoki Művészeti Egyesület" két műtermházát Gyalus László tervei alapján a vármegye kulturális alapjából folyósított kölcsönből építették fel.

Zádor István kéziratos feljegyzéseiből:
Emlékezése a Szolnoki Művésztelepről.

Járkunság, Szolnok, 1973. márc. 34. old.

Gyalus László, építész,iparmüvész

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanárai,tanársegédei/segédtanarok/,-Gyalus László,-1896-1932.-lakasberendezés,régi stilusok ismertetése,épitészeti rajz és alaktan. 52.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

MDK

Gyalus László

Érmisk. 1914-15. 9.1.

M.D.K.

Gyalus László, építész

tervét a szegedi fogadalmi templom pályázatán a közgyűlés 1000 K-ért megvásárolta.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

nov. 23. sz. 8. old.

MDK

Gyalus László, tanár

a II.és III.éveseknek az épitési stilustant ismertette. A Iv. és V.éveseket is foglalkoztatta. /Fogadó-szoba, templomi butorok oltár, stb.
Az összes növendékek tanultak épitési rajzot és alaktant, nála a II. és III.évesek.

Iparművészeti Iskola Értesitője. 1911-1912.
Jelentés az 1911-12-iki iskolai évről. 9-12.l.

MDK

Gyalus László épitész

a szegedi fogadalmi templom-tervpályázata

Épitő Ipar, 1905. okt. 29. 362 l.

MDK

Gyalus László, tanár

a lakásberendezési szakosztályban oktatja növendékeit. Egyes növendékek terveit meg is valósitották.

Hamvay Ödön: Az iparművészeti iskola jubileuma. Müvész Ipar. 1905.nov. 15. I.évf. 3.sz. 36.l.

Gyalus László tanár

Iparművészeti Iskola jubiláris kiállításán tanítványai építészeti szakrajzzal és tervezéssel szerepeltek.

P.N. 930.XI.16.

Gyalus László tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán szerepelt.

M. 930. XI. 15.

Gyalus tanár.

Iparművészeti iskola jubileumi kiállításán osztálya történelmi stílusberendezéssel szerepelt.

8. ó u. 930. XI. 16.

MDK

Gyalus László

Az Erzsébet-emlékmű pályázat. A zsüri által megvásárolt pályamű. Gyalus László, Kallós Ede és Ujváry Ignác műve. Repr.

Művészet, 1913. 236.l.

MDK

Gyalus László

Az iparművészeti iskola tanitványainak munkái.
Magyar Iparművészet 1916. 2o1.1.

MDK

Gyalus László

A karácsonyi kiállitás. Magyar Iparmüvészet 1903.
13.1.

MDK

Gyalus László épitész

A Szombathely melletti jáki templomot, Schulek Frigyes felügyelete alatt Gylus László épitész 1896-tól 1904-ig 300.000 K. költséggel újjáépitette.

Kabdebó Gyula: Magyarországi restaurálások 1867-től 1902-ig.

Magyar Mérnök és Epitész-Egylet Heti Értesitője. 1907.márc.31. 12.sz. 137-139.l.

Gyalus László, bpesti építész-tanár M.D.K.

készítette a hommonnai r.k. templom helyre állítási terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

jan. 24. sz. 6. old.

CE 1

MDK.

Gyalus László
iparművész

terve kivitelezve (mubutor)

÷ Az iparművészeti muzeum karácsonyi
kiállításának

Grafikai Szemle 1901 évf. 11 sz. 175 l.

Gyalus László, bpesti építész M.D.K.

terveci szerint helyre-állítják a homonnai rom. kath. templomot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

dec. 27. sz. 7. old.

GYALUS Lánló épiten

Erdei 1991 53.

bild nach links × Lichtbild koloriert, Kabinett, um [illegible]

717 — **Josefine** geb. **Frätschkes** (1870) × Gemahlin des Johann F. Ph. × Kniebild von vorn × Lichtbild, Kabinett, um 1870 × Fb.

718 **Philp, Karl** (1863) × Student der Theologie × Brustbild von vorn, verschnürter Rock × Lithographie, 4⁰ × Bez.: Geiling fec. (Jena, 1863) × BM.

719 **Phleps, Friedrich** (1798—1870) × Ev. Pfarrer und Dechant, Großau × Brustbild nach links, schwarzer Rock, schwarze Krawatte × Lichtbild, Kabinett, um 1868 × Fb.

720 — **Friedrich** (1830—1908) × Obergerichtsrat, Hermannstadt × Studentenbildnis. Brustbild nach links, dunkler Rock, schwarze Halsbinde × Lithographie, 4⁰ × Bez.: Bude (Leipzig, 1853) × Fb.

721 — Als Magistratssekretär × Hüftbild nach links, sitzend, schwarzer Rock × Lichtbild, Kabinett, um 1867 × BM.

Platz, Elisabeth s. Budaker, E.

722 **Plecker, Johann Friedrich,** Dr. med. (1780—1850) × Stadtphysikus, Kronstadt × Brustbild, rötlich blondes Haar, bartlos, schwarzer Rock mit hohem Kragen, schwarze Krawatte × Öl auf [illegible] (um 1830) × Fb.

723 Pl[illegible]

MDK

Gyalus László épitész
titkári állásra jelölték

A müemlékek orsz.bizottsága. . . Mücsarnok,
1899. 7.sz. 88 l.

Gyalus László

MDK

épitész

Schulek Frigyes helyreállitási tevékenységének ellenzendőssége ellenére is ő volt a történeti szemléletű műemlék-helyreállitás hazai uttörője. S ezzel a következő nemzedéknek, Forster Gyulának és Möller Istvánnak utját egyengette Steindl Imre , Gyalus László és mások maradibb felfogásával szemben.

38.o.

Csemegi : Budavári. 1955.

Gyalus László. MDK

építész

A jáki templom restaurátora 1896-1904.

139.o. 100. jegyzet

Csemegi:Budavári. 1955.

Gyalus László MDK

építész

Repr:

A Béla-torony alja pillérfejezetei ujjáépítés előtt. /rajz/

Csemegi: Budavári. 1955.

108. kép.

A főhajó harmadik boltmezejének zaróköve.

U.o. 135. kép.

MDK

Gyalus László

Gerevich Tibor: M.müemléki kiáll. a N.Szal.-
ban, 1942. nov. 25. Bp. 1942.

MDK

Gyalus László

A budavári Mátyás-templom épitése alatt, épitésvezetőként működött Gyalus László /1889-/.

Dr. Kovács Dénes: A Mátyás-templom ünnepe.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 41.sz. 677,678.l.

MDK

Egalus László

Schuler Frigyes tervei nemint 1896-1904 között restaurálja a jári templomot.

D. D. Jár

14.v.

M.D.K.

Gyalus László, bpesti építész

készítette a szolnoki művésztelep két műtermházának terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

aug. 28. sz. 5. old.

Gyalus László, építész M.D.K.

Közre működésével oldottak meg Pozsonyban, a gazdasági kiállítás alkalmából, a barátok templom-torugának baldachinszerű végződését, mely a kiállítási terület főutvonalát zárja le.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

szept. 10. sz. 3. old.

MDK

Gyalus László, építész-tanár

S: A kir. Iparm. Isk. jub. kiáll. Magyar Iparművészet. 1905.

329. l.

Gyalus László müép.

MDK

S: A Kir. Iparm. Isk. jub. kiáll. Magyar I-
parmüvészet, 1905. 326.l. Képek.

M.D.K.

Gyalus László ?

vezetésével hajtottak végre
a jári templomnak 1896-ban,
Schulek Frigyes tervei alapján folyó
restaurálási munkálatait.

Hoefelmayr-Straube, Ingeborg: Ják und die normannische Ornamentik in Ungarn. Birkeneck bei Freising, 1954. /Diss./. 13.old.

M.D.K.

Gyalus László ?

Servei és Schuler Friges ellenőrzése alapján készítette el Kopits János restaurátor a jári templom tympanonját az 1896-os restaurálás folyamán.

Hoefelmayr-Straube, Ingeborg: Ják und die normannische Ornamentik in Ungarn. Birkeneck bei Freising, 1954. [Diss.]. 15. old.

MDK

Gyalus László épitész

Iparm. Iskolánk Párisban. Mücsarnok. 1900. 9.sz.
119. l.

MDK

Gyalus László

1896-1932 lakberend., ép.rajz és alaktan,

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 45. l.

MDK

Gyalus László

Hivatalos tudósitások. Magyar Iparművészet 1899.
175-177 l.

MDK

Megnyitották Kassán az ... iparm. tárlatot. Uj Magyarság 1943. máj. 11.

MDK

Gyalus László épitész

Hivatalos tudósitások. Magyar Iparmüvészet 1899. 175-177 l.

MDK

Gyalus László, ép.tan.

kapott megbizást a művészházak terveinek elké-
szitésére,Szolnokon a vár helyén létesitendö mü-
vésztelepülés számára.
A művésztelepet 19o2.évi jun.hó 29.-én avatták.
19o7 óta a tagjai rendszeresen kiállitásokat
rendeztek.

Szolnok a művészetben.c.Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szerk./
28.l. 1927.szept. a 25 éves jub. alkalmából.

Gyalus László MDK

épitész tervei szerint épül a rk. templom Assakürtön.

Vállalkozók Közlönye 1906. nov. 21.7.o.

Gyalus László MDK

Százados utcai iskola földszinti és emeleti alaprajz. repr.

Magyar Építőművészet 1911. 2.sz. ~~xxxx~~. 9.lo.o.

MDK

Gyalus László tanár

György K: Az Iparm. Isk. kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1903. 82. l.

MDK

Gyalus László

1889- építésvezető

Kovács D: Mátyás tpl ünnepe. Vas. Ujs. 1894.
41.sz. 677.l.

MDK

Gyalus László

Fábián Gáspár dr. cikke. Városkultura. 1935.

354-356. o.

MDK

Gyalus László

Az iparműv. isk. jub. Vállalk. Kösl. 1905. nov. 1.

Gy. L.

Gyalus László.

műépítész.

Tervei alapján építették fel a szolnoki művésztelep két műtermházát, melyek északi stílusban épült, faburkolatú tégla-építkezések, magas zsindelytetővel.

Városkultura, 1935. febr. 15. 46. old.

MDK

Gyalus László tanár

Cs.K: Az Iaprm.Isk. jubileuma. Építő Ipar, 1905. nov. 5. 368. l.

M.N.M.

GYALUS László építész

Jáki apátsági templom restaurálásának terve (1896-1904 között)
Schulek Frigyes irányításával Pest 68

Radocz Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.
58, 366. l.

M.D.K.

Rades Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961.

M.D.K.

MDK

Gyalus László épitész

A Szt. Imre collegium tervpályázata. Vállalk. Közl. 1906. aug. 29. 6.l.

Gyalus László. MDK

építész

A jáki apátsági templom és Szent Jakab-kápolna.
Dunántúli Szemle 1943. 1-2.sz. 21-30.o.

MDK

Gyalus László épitész

A szolnoki müvésztelep.
Vasárnapi Ujság 1902.27.sz.435.o.

MOK

Gyalus László, ip.m. isk.tanár
sz.1865 ?7e §.

a Kamara tagjai sorába felvette.

Hirdetés tagfelvételről. - [illegible] Közlönye. LX.kötet
48-49.sz.

1926 XII.12. 294.l.

MDK

Gyalus László, ép.m.

Leányszoba részlete. Kép.
Készitette Kuczora Flórián.

Magyr Iparmüvészet. 1903. 5.l. Képpel.

MDK

Gyalus László - Kallós Ede - Ujváry Ignác

Erzsébet emlékmü pályaterve

Müvészet XII.évf. 1913, 2o6-11 l.
illusztr. 2o5-36 l. között.

MDK

Gyalus László

Az Ipm. Társ. választmányi ülése. Magyar Iparművészet 1906. 46. l.

MDK

Gyalus László müépitő, Kallós Ede szobrász, és Ujváry Ignác festő

közös müve a 16. sz. teremben

Mücsarnok.-Kiállitás.

Az Erzsébet-emlékmü

Müvészet, 1913. 2o5-6.l.

Gyalus László, ép. MDK
az iparmüv. iskola progeszora.

Két nagy épületet ,hat-hat müteremet épitett a Tisza és Zagyva összefolyásánál./Lippich Gusztáv a kultirföispán a telep létesitésének fontosságát látva,vitte elöre ügyüket./

Gerő Ödön: Szolnoki telep.
Müvészet. 1904. 217-226.l.

MDK

Gyalus László müépitész

Z.I.: Szolnok és a müvésztelep. Magyar Iparmüvészet 1936. 69.l.

MDK

Gyalus László

Az O.M.Kir.Iparmüv.Iskola Évkönyve 1913-14.
Bp. 1914.

MDK

Gyalus László épitész-tanár

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

Gyalus László

készítette a törökbálinti volt jezsuita rendház (később kvár-kastély, majd sanatórium) átépítési terveit 1913-ban.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 235.

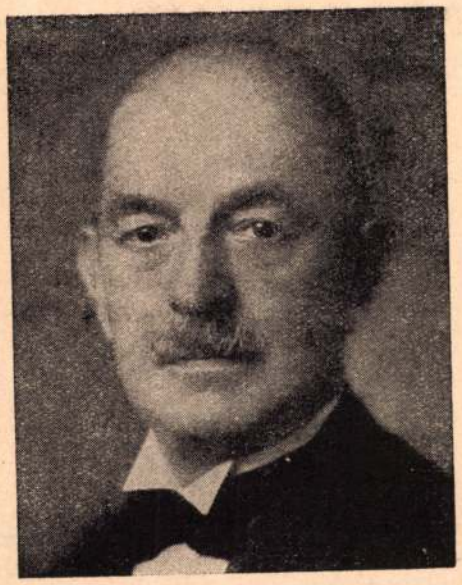

GYALUS LÁSZLÓ.

Ugyancsak a jelen tanév folyamán vesztettük el

Gyalus László

építészt, az iskola nyugalmazott tanárát, akit hosszú szenvedés után 1941. február hó 23-án ragadott el a halál. +

Gyalus László a vasmegyei Gyepű-fűzesen született 1865. április hó 24-én. Középiskolai tanulmányainak befejezése után az akkori Felső építőipariskolára iratkozott be, majd pedig Schulek Frigyes irodájában dolgozva részt vett a budavári Koronázó-templom restaurálási munkáiban. 1896/97—1931/32. volt az Iparművészeti Iskola tanári karának tagja, ahol nagyszerű eredménnyel tanította évtizedeken keresztül az építészeti rajzot és alaktant, valamint a történelmi stílusokban való tervezést. Kiváló tanári működésével, példás és fáradhatatlan kötelességtudásával kellemes emlékeket hagyott maga után; közvetlen modora, melegen érző emberi szíve mind tanártársai, mind növendékei körében nagy népszerűséget, egyben általános tiszteletet biztosított személyének.

Mint a Műemlékek Országos Bizottságának építésze több műemléket restaurált kiváló szaktudással, melyek közül a jáki templomot teljesen önállóan restaurálta; ugyancsak ő restaurálta a pozsonyi Ferencrendiek-templomának és a pozsonyi Klarisszák-templomának tornyát; ezirányú munkásságai is osztatlan elismerést és sikert szereztek nevének. Nyugalombavonulásakor a Kormányzó Úr Ő Főméltósága a magyar iparművész-nemzedék nevelése érdekében kifejtett értékes munkásságáért kormányzói elismerésben részesítette. Az iskola részéről az igazgató búcsúztatta és méltatta érdemeit.

*

Iparművészeti Iskola
Évkönyve
1880–1941. 1942.
24.1

HALOTTAINK

Mély szomorúsággal emlékezünk meg azokról a gyászesetekről, melyek intézetünket az elmult ötéves időszak alatt érték; különösen dús aratása volt a halálnak az utolsó 1940/41. tanévben. Tanártársaink örök eltávozása őszinte megilletődéssel tölti el lelkünket s emléküket kegyelettel őrizzük meg Évkönyvünkben is.

Dr. Szőnyi Ottó

pápai prelátus, a róm. kat. vallástan, egyházművészet, ált. művelődéstörténelem és művészettörténelem r. tanárának hosszas szenvedés után 1937. március 13-án bekövetkezett halála döntötte mélységes gyászba iskolánkat.

Pécsett született 1876. július 13-án, középiskolai és theológiai tanulmányainak befejezése után a jogtudományok útján indult el sikerekben

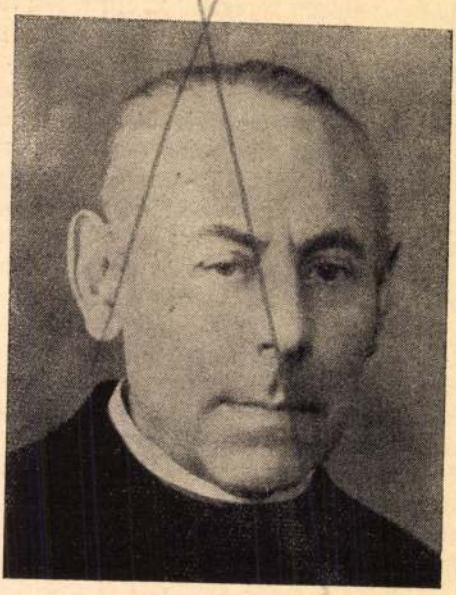

DR. SZŐNYI OTTÓ.

Gyalakutai ref.
templom mennyezet-
festménye
(Maros-Torda megye)
26 táblával
Készült 1625.
Kelemen XVII.
8 — 24. l.
Képek

Festette valószí-
nűleg Egerházi
János

Gyalakutai ref. templom
(gótikus)
régi falképekkel

l.

Benkő Károly

Marosszék ismertetése.
Kolozsvár 1868-69.
223. l.

48. Ereklyemuz.

özépütt elválasztott haja fürtözött, szemöl-
t ruháját csipkefodrok diszitik és a nya-
lóg.

cm.
arczi emlékek muzeumából (107/95. No. XVIII).
8-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

486

Gyalakutai templom

fáltipei

(Marostorda vm).

MOBirattár

1895 58 és 67. sz

fehérvár, Johann Egerházi von M
größte Sohn der Stadt, König Ma
an der von ihm gegründeten Mi
seinem Tode, ~~im Januar 1490~~ den
wir, das Anfang des 16. Jahrhund
war. Diese Angaben machen un
gebliebenen Kirche, ihre geschloss
Fassadenwirkung verständlich.

Die älteste, auch heute noc
Kolozsvár steht mit dem schönsten g
Elisabeth von Ungarn geweihten
was sich offenbar auch daraus erk
dem Namen der beiden ungarisch
ist, woraus auf dieselben führenden
zu schließen erlaubt ist. Überrasch
anders geartetem Grundriß in der F
zusammenfaßt, ähnlich erscheinen a
tigen Pfeiler ohne Kapitelle in die
Tendenzen in gesteigertem Maße
erinnern an Kassa, sodaß man bei de
systeme an den dortigen führenden
meister des gemeinsamen Förderers
möchte. Bemerkenswert erscheint au
der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunde
zuerst in Kassa, dann in Kolozsvár d
stöße erhielt, dessen Wappen in beid
an der Fassade in je zwei Exemplaren
portal der St.-Michaels-Kirche steht
Kaschauer Portalen nahe und in die
nannten Schwarzen Kirche in K

Gyalog Lajos

az alábbi pályázaton 40.000 forintos megvételben részesült 11. sz. pályamű egyik szerzője.

Bakos Béla: Gyógyfürdőszállók és gyógyfürdők tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 7-14. l.

Gyalogai (Gyalogay)

Ignác

kömpkötő

Eger 1789.

írod

Trócskömpk.

75. l.

Gyalogajj Ignác

egyi könyvkötő

XVIII. sz.

l.

Romhányi

68. l.

90. l.

IX.

Lyzalogaj Ignác

egri könyvkötő

1791.

lásd

2

Romhányi

261. l.

378.

M.D.K.

Nalogay Ignác, egri könyvkötő és nyomdás

1785-90-, majd 1800-801-evi adóösszeírásokban szerepel. 1791-ben a kere alatt dolgozó Zelenka János könyvkötőségédet, két társával együtt elutasítják a szabad működéstől. Nalogay meghalt Egerben 1818. jan. 3-án 76 évi korában

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334. old.

GYALOGAY Ignác könyvkötő, liceumi nyomdaigazgató. Egerben a Bajcsy Zsilinszky u.11.sz.ház /hrsz.358/2./ tulajdonosa 1787-1820 között. A ház 1825-40 között —+ Zelenka Ferenc egri könyvkötőé.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

GYALOGAY Ignác egri könyvkötő és a püspöki nyomda faktora. 1785 és 1790 közötti adóösszeirásokban, majd az 1800-1 14-es jegyzékekben szerepel. 1791-ben a keze alatt dolgozó ~~Zs~~ --+ Zelenka János könyvkötősegédet --+ Conterschweller és --+ Kaszner egri könyvkötőkkel együtt elutasitják a polgárjogtól és a szabad müködéstől. Felesége Pataki Borbála. Meghalt Egerben 1818 január 3-án 76 éves korában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Gyalóka műemlékei

és irodalma

l.

Csatkaisoprom műeml.

III. 124. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

GYALÓKAI JÓZSEF, rézművesmester

Kormendi mester. Schwiegelhfer ede, szombathelyi rézművesmester Gyalókaitól örökölte egy tenékkalapácsot. E szerszám 200 éves. 266.old

DOMOKOS JÁNOS: A rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

GYALÓKAI JÓZSEF, rézművesmester

Körmendi mester. Schwiegelhofer Ede, szombathelyi rézműves 1931-ben a következő szerszámokat örökölte tőle: "stokkambusz"/álló fenéküllő, hegye földbe üthető/; nehezítő kerékkel rögzíthető fenéküllő; Különböző nagyságú üllőbetétek, "steklik". 268. old

DOMONKOS JÁNOS: A rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253. old

VASI SZEMLE, XXVII. évf. 1973. 2. sz. Szombathely

GYALÓKAI JÓZSEF, rézművesmester

Körmendi mester. Schwiegelhofer Ede szombathelyi rézműves 1961-ben szerszámokat örökölte tole:-simító kalapacs; különbözó oldalu polir palapacs; domboritó kalapacs; durva domboritó kalapacs; 6-7 különbözó méretu és alaku kereszt kalapacs. 266.old

DOMONKOS JÁNOS: A rézmüves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

GYALÓKAI JÓZSEF, rézművesmester

Körmenden, Deák Ferenc utca 53-ban volt műhelye. A szombathelyi menhelyről Schwiegelhofer Edét, a tizenkét éves gyermeket, Gyalókai nővére Polonyiné elvitte testvéréhez Körmendre inasnak. 255.old

DOMONKOS JÁNOS: Rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évi. 1973. 2.sz. Szombathely

GYALÓKAI JÓZSEF, rézművesmester

....

Körmendi mester. Schwiegelhofer Ede, szombathelyi rézművesmester 1932-ben a következő szerszámokat örökölte tőle: Dróthajlító, bujtató fogó, szára végén vasgömb; kovácsoló tőke, kovácsüllővel; Különböző nagyságú körzők; 268-69.old.

DOMONKOS JÁNOS: A rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.szám, Szombathely

MDK

Gyalokay Ignác
faktor

Az egri liceumi nyomda zerényseget bizonyít jak az 1815–1818 ig meglévő mun kakönyvek. Itt olvastató, h. Gyalokay I. vezetése mellett egy zedő és egy nyomó működött.

÷ Az egri érseki liceumi nyomda.
Grafikai Szemle 1900 évf 5 z. 57 l.

Ø Gyalókay Zálmán

A diósgyőri vár-
kastély romjai
1880-ban c.
rajza repr.

Hadtört. Közl

1935. 11. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi utca 36

Új román film

Szent Teréz és az ördögök

A kalandfilmeket elsősorban a cselekmény fordulatossága jellemzi, s ha a rendező nem használja ki ezt a lehetőséget, a néző az első pillanattól kezdve valami mást vár, többet, mint olcsó szórakoztatást, látványos bunyókat, lasszós-rittyegtetős jeleneteket. S még inkább akkor, ha az első filmkockák félreérthetetlenül bemérik időben és komolyságban a történelmi eseményt, melyet bizony sokan és nem kis sikerrel vittek már filmre. A második világháború egy egész generáció, de közvetetten az utána következő nemzedék számára is alapvető élményt nyújtott, mely egyfelől mementó-állítás, másfelől az örök emberi jó cselekedet példamutatásának nemes szándékát konkretizálja műalkotássá. Persze a világháború, a rendkívüli helyzetekben élő, cselekvő, kis rezdüléseikben is heroikussá növő emberek sorsának alakulása ürügy is lehet a művész számára, hogy egyben kortársaihoz is szóljon, a magatartás mélyebb rétegeiben párhuzamot vonjon, s a jó és a rossz örök párharcában az első győzelme mellett érveljen. Mindezek a gondolatok akaratlanul is fölbukkannak az emberben *Francisc Munteanu* legújabb filmjének megtekintése közben, hiszen a cselekvéskeret, melybe hőseit elhelyezi, talán már ismert valahonnan, s úgy érezzük, ürügyet szolgáltat egy olyan mondanivaló tolmácsolására, amely messze túlnőhetne a film eléggé didaktikus végső megoldásán. De ne vágjunk a dolgok elébe, s nézzük meg, miről is szól a film. Két látszólag ellentétes alkatú és képességű embert — katonatisztet — fontos megbízatással küldenek a fasiszta megszállók fennhatósága alatti területre, ahol az ott tevékenykedő partizáncsoporttal együttműködve egy viaduktot kell felrobbantaniuk. A megbízatás végrehajtására alaposan felkészülnek, majd külön-külön s együttesen is kivágják magukat egy pár nehéz helyzetből... Mígnem egyikük találkozik egy szép lánnyal, aki az erdőben lakik, s a partizánokkal együttműködik. Szerelmesek lesznek egymásba. Azután eljutnak a partizáncsoporthoz is, persze nem nehézségek nélkül, hiszen a partizánok a feléjük igyekvő, német ruhába bújt bajtársat meglövik. Ez újabb ürügy arra, hogy romantikus leleményességgel orvost hozzanak ki az erdőbe, társukat lábra állítsák, véghezvigyék feladatukat, s csak ezután teljesedjék be rajtuk (a film elején már sejtetett) elkerülhetetlen vég...

A szerelem következményeként azonban a film utolsó kockáin megjelenik a hős fia, s apja fejfájánál kissé patetikusan megfogalmazza az „eszmei mondanivalót". Ennyi a cselekmény. Amiért mégis meg kell állnunk ennél a filmnél, az a cselekménykereten belül lejátszódó szerelmi jelenetek emberi szépsége, a feladatukat, életveszélyes cselekedeteiket egyszerű emberséggel és könnyed humorral végrehajtó hősök alakítóinak árnyalt művészi ábrázolókészsége.

TÖMÖRY PÉTER

25
1947 - 1972

Jelenet a Szent Teréz és ördögök című filmből (Nagy Réka és Ion Dichiseanu)

Nagy Réka a film női főszerepében

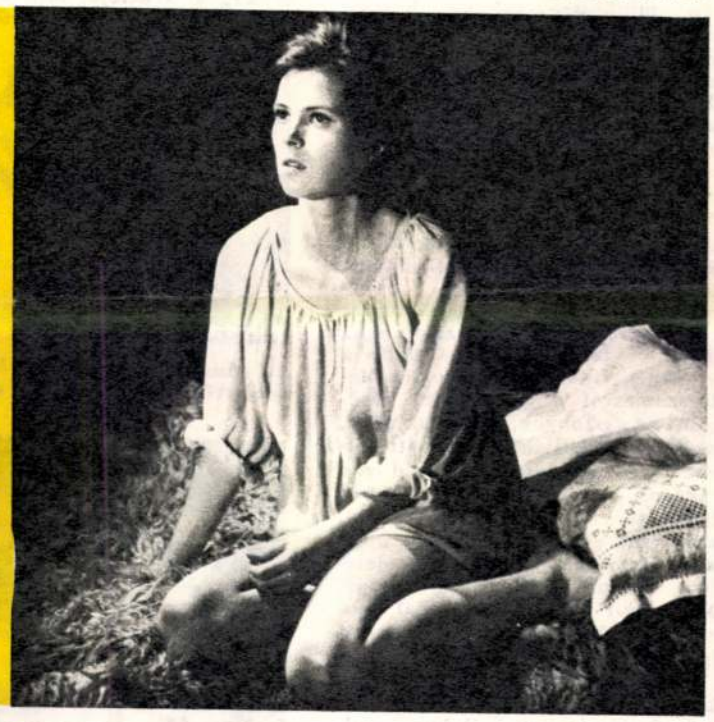

jegyzőkönyv

Fölvételetett Csíkszeredában, A NÉPI ALKOTÁSOK ÉS MŰKEDVELŐ TÖMEGMOZGALOM HARGITA MEGYEI IRÁNYÍTŐ KÖZPONTJÁBAN; jelen volt Salló István, az intézmény igazgatója, valamint több kultúraktivista. Az intézmény gazdag, sokoldalú tevékenységéből ez alkalommal a könyvkiadást vizsgáltuk meg.

Az intézmény első éve nehéz volt, hiszen a megyésítés után létesítették, s költségvetésileg akkor még Marosvásárhelyhez tartozott. Az idén azonban már 30 000 lej állt rendelkezésükre szerzői tiszteletdíjra, 60 000 lej nyomdai költségre. Az összeghez mérten könyvkiadásuk igen sikeresnek minősíthető. A megyében 260 színjátszó csoport működik, elsősorban ezekre kellett gondolniuk. 1971-ben megindították a SZÍNPADI FÜZETEK-sorozatot, amelyet ők maguk sokszorosítanak, nagy példányszámban, csupán a fedőlap készült nyomdában. E sorozatban eddig a következő műveket adták ki: Caragiale: Megtorlás (fordította Fodor Sándor); Csávossy-Komzsik: A fül; Karinthy Frigyes: Két vidám jelenet; Simion Macovei: A negyven méteres kullámhosszon (ford. Barabás Sándor); Paul Everac: Kiruccanás Martfalvára (ford. Barabás Sándor); Paul Everac: Három a tánc (ford. Barabás Sándor); Sütő András: Pompás Gedeon; Csizmarek Mátyás: Érdekszerelem; Hunyadi — Salló: Két bábjáték; és megjelenés előtt áll még négy egyfelvonásos. Teljesen nyomdailag kivitelezett művek a következők: Rügyek (Hargita megyei középiskolások versgyűjteménye; válogatta Salló István, illusztrálta Gaál András); Komzsik István: Sakk (egyfelvonásos); Kovács Dénes: Gyimesi csángó írott tojások; Méhes György: Zsebre vágott osztály (hét gyermekszindarab); Imets Dénes: Repülj, madár, repülj! (menasági népdalok és népballadák, illusztrálta Imets László); dr. Molnár István: Sóvidéki keresztszemesek (nemrég többezres példányszámban másodszor is megjelentették); Ünnepi köszöntő a köztársaság évfordulójára (válogatta Balázs Lajos, illusztrálta Sövér Elek).

A marosvásárhelyi testvérintézménnyel közösen adták ki Iosif Herţea és Almási István 245 népi táncdallam című munkáját (román, magyar és német népi táncok.) Metodikai kiadványok: Kovács Dénes: Útmutató népművészeti körök részére; Salló István: Útmutató agitációs művészbrigádok részére; valamint három kötet irodalmi összeállítás különböző ünnepi alkalmakra. Nyomdában van ezenkívül Bucur Nicolae kulturális monográfiája Lóvész faluról, Kovács Dénes Hargita megyei lőporszaruk című albuma és Costin Costinel Căutători de frumos (Kincskeresők) című munkája, melyben húsz Hargita megyei népművészt mutat be. Terveik között szerepel a csíkszeredai működő színjátszás 250. évfordulójára hirdetett szindarabpályázat díjnyertes művének kiadása, a SZÍNPADI FÜZETEK-sorozat bővítése és folytatása, valamint további népművészeti albumok kiadása.

Az intézmény különben arra kérte a kiadókat, hogy színműkiadványaikból közvetlenül nekik küldjenek pár száz példányt, az üzletekbe ugyanis olyan kevés érkezik, hogy ha azt mind fölvásárolnák, akkor sem tudnák még részben sem kielégíteni a működő színjátszás igényeit.

A Hargita megyei NÉPI ALKOTÁSOK HÁZA könyvkiadó tevékenységét a hasonló intézmények figyelmébe ajánljuk.

BARTIS FERENC

ezer lakosú község, jelentékeny kisiparral, középiskolával), hanem a községet átszelő Kisszamosnak és a közeli Gyalui havasoknak köszönheti.

A kisszamosi erőmű-rendszer

Alig érünk ki Gyaluból, a község határában a Szamos medrét gát szeli át, melyen út vezet keresztül. A túlsó parton modern épületek. A völgyben már gyűl a víz, rövidesen kialakul egy tó, valójában a Kolozsvárt vízzel ellátó vízgyűjtő medence. Ez a szép fekvésű mesterséges tó, közvetlenül a Gyalui havasok aljában, az első; fentebb valóságos tórendszert alakítanak ki. A tó partján üdülőtelep lesz, a szállodák már készen vannak, s a területet kiparcellázták villák számára.

Hat kilométerrel fennebb, kanyargós betonúton, a Melegszamos völgyében eljutunk Tárnicára. A kép fenséges, hatalmas sziklák között óriásdaruk rakják a gátat, s a betonfal, mely elzárja a völgyet, mintha beleharapna a két hegyoldal szikláiba.

Amzulescu Veronica fiatal mérnökasszony kalauzol, s közben meséli az építkezés történetét. A kezdet kezdetén, a főiskola elvégzése után, férjével együtt ezt a helyet választotta.

— Mikor idejöttünk, 1970 elején, mindössze néhány barakk volt; mikor anyám látogatóban volt Aradról, azonnal haza akart vinni. Most szép idő van, de amikor esik, havazik, olyan köd borít mindent, hogy nappal is alig lehet látni. Eleinte nagyon nehéz volt, nem volt hol lakni, most már összkomfortos lakásunk van, fürdőszobával, hideg-meleg vízzel. Minden azóta épült itt: a vízvezetékkel, központi fűtésel ellátott lakások, a kantin, iskola, orvosi rendelő, irodaépület, a cementgyár és a javítóműhely, az üzletek s az út is. A telep valóságos áldás a vidéknek, ide járnak iskolába Melegszamosról a gyermekek, vásárolni az asszonyok, nemcsak azok, akiknek családjából valaki itt dolgozik. A családosoknak mind van lakásuk, vagy százötven család lakik itt, s annyi a gyerek — ritka, ahol csak egy-kettő van —, hogy a nyolcosztályos iskolában délelőtt, délután folyik a tanítás. Most épül a klub színpaddal, moziteremmel, olvasó-, szórakozóhelyiségekkel.

— Egy év múlva, 1973 végére készen kell lennie a gátnak, az erőmű már áramot kell hogy szolgáltasson. Akkor megint megváltozik itt minden: az iskolából, irodaépületből szálloda, a kantinból vendéglő lesz, az építőtelep üdülő, pihenőhellyé alakul.

Felkapaszkodunk az épülő gát fölé. Csodálatos a kilátás, a Melegszamos mintegy száz méter mélységű völgyben kanyarog, baloldalt, egy másik keskeny völgyön a Tárnica-patak csordogál. A kettő találkozásánál zárja el a völgyet a gát, valósággal belevágva a sziklaoldalba. Mikor a gát elkészül, a két völgy feltöltődik vízzel, kétágú, több négyzetkilométer kiterjedésű tó képződik, melyet autóút övez majd. Ez az út vezet a következő gáthoz és erőműhöz, a Bélesi havason.

Erről már Beiersdorf Kristóf fiatal építészmérnök tájékoztat, a gát- és az erőmű-építkezés vezetője, aki egy, a sziklafalhoz ácsolt faépületben székel, közel a gáthoz.

— A sziklákat robbantással távolítottuk el, hogy szélesítsük a völgyet, a patak vizét mesterséges alagúttal térítettük el. A gát csaknem száz méter magas, a tetején 232 méter széles lesz, körív formában valósággal beágyazzuk mindkét oldalt a sziklafalba. Éjjel-nappal, télen-nyáron, megszakítás nélkül folyik a munka, mintegy 250 ember dolgozik az építésnél, három váltásban. A munkálatok gépesítve vannak, s meg van határozva, hogy naponta mennyi betont kell beönteni. Összesen mintegy 120 ezer köbméter beton kerül a gátba.

— S az emberek?

— Egy részük más erőmű-építkezéstől jött, a többi környékbeli: melegszamosiak, gyaluiak, Zilah környékiek. A közelieket autóbusz szállítja a munkahelyre, a többiek itt laknak a telepen, s meg kell mondanom, mindig számíthatunk rájuk. Néhány héttel ezelőtt leégett egy transzformátor, és áram nélkül maradtunk. A szivattyúk leálltak, s az a veszély fenyegetett, hogy a beszivárgó víz tönkreteszi a drága gépeket. Grădinaru Constantin, a villanyszerelő-részleg brigádvezetője és a telep gépészmestere, Vass Ödön, nem várt utasításra, néhány óra alatt ideiglenes vezetéket készítettek, közvetlenül a telepről átvezették az áramot a gépekhez. Több napos kiesést hárítottak el ezzel, s a gépeket is megmentették a súlyos rongálódástól.

Vass Ödön szerényen kitér a dicséret elől.

— Nem nagy dolog ez, kérem, mindenre fel kell legyünk készülve. Volt alkalmam megismerni ennek a mesterségnek a titkait, tizennyolc éve dolgozom erőmű-építkezéseknél. Ott voltam Békáson, Firizán, Szándun, ennél nehezebb helyzetekből is kivágtuk magunkat.

— Vass elvtárs az anyja, apja a daruknak, azért dolgozunk ilyen kevés emberrel, mert minden munka gépesítve van, ő meg úgy vigyáz a gépekre, mint a gyermekeire — mondja az építésvezető.

Néhány órát voltam mindössze Tárnicán, ennyi idő is elég volt azonban, hogy megérezzem az itteni emberek közötti szoros összefogást. Összefogtak, hogy idejére s a legjobban végezzék el a nagy munkát, a nagy vállalkozást. Tárnica jelképpé vált előttem, valamikor itt, Gyalu közelében román, magyar, szász jobbágyok is összefogtak az első erdélyi parasztháborúban. A késői unokák új várakat építenek, a jólét és világosság várait.

KATONA SZABÓ ISTVÁN

Duruţan Ion bányász, robbantószakmunkás, aki a Melegszamos vizét elvezető alagútnál is dolgozott

Mărincaş Valer és Bigaş Iuon, az ácsbrigád vezetője, mindketten a szilágysági Vármezőről kerültek ide

Az Amzulescu mérnök-házaspár kezdettől fogva Tárnicán dolgozik

Beiersdorf Kristóf építészmérnök, a gát- és erőműtelep építésvezetője

Vass Ödön, a telep gépészmestere

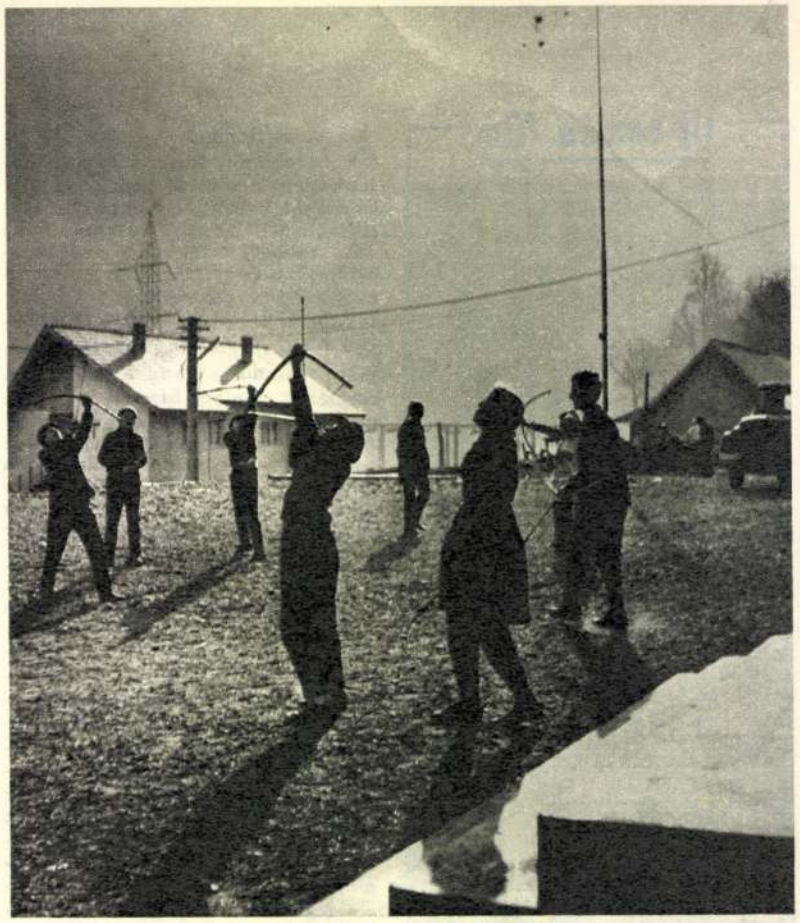

Szünetben a telep iskolájában

Egyre növekszik a tárnicai gát

Marx József felvételei

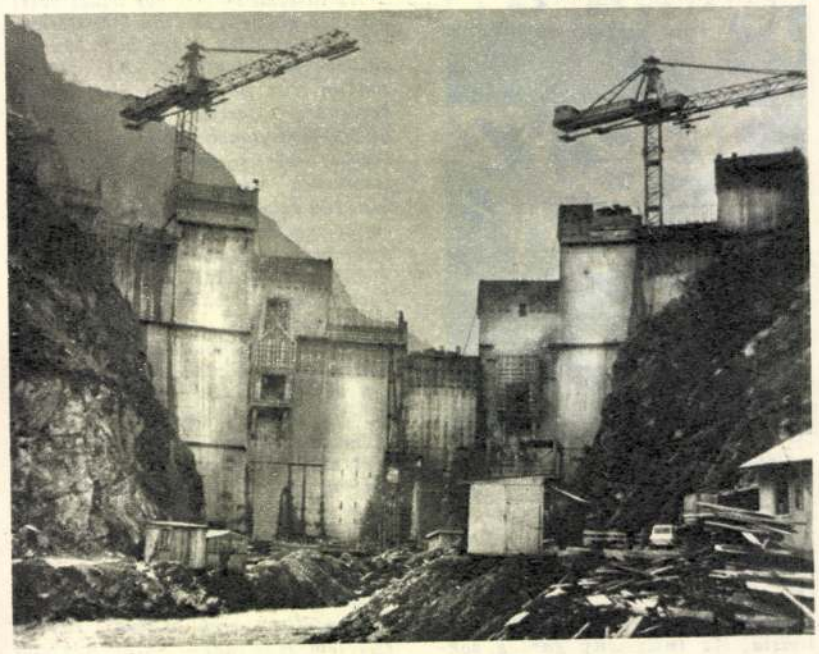

Sarlók és kalapácsok, kotrógépek és daruóriások, idegremegésű műszerek és vörös tüzű kohók zúgnak, dörögnek, feszülnek pattanásig, lángolnak a messzeségig az ország ölén, a nagy-nagy címer karjai között. Vélheted a földre költözött égboltnak, melyen apró csillagok a megyecímerek, de vélheted hatalmas golyóscsapágynak is, melyben apró acélgörgő egy-egy címer; vagy fogaskeréknek, melyben minden fognak megvan a maga sajátos és pontos feladata, de olyannyira egybekapcsolódnak, hogy egymás nélkül nem mozdulhatnak... S e fogaskerék-sokaságot a történelem lendkereke hajtja a szocializmus hajtószíjával; körülötte szorgos kezek fogóznak egybe, hogy mielőbb megvalósuljon a nagy mű: a kommunizmus.

Bihar

Beszterce-Naszód

Botoşani

Brassó

Constanţa

Kovászna

Dîmboviţa

Dolj

Ialomiţa

Iaşi

Ilfov

Máramaros

Prahova

Szatmár

Szilágy

Szeben

Vaslui

Vîlcea

Vrancea

București municípium

KALOTASZEGI KRONIKA

IX.

Régi és új vár Gyaluban

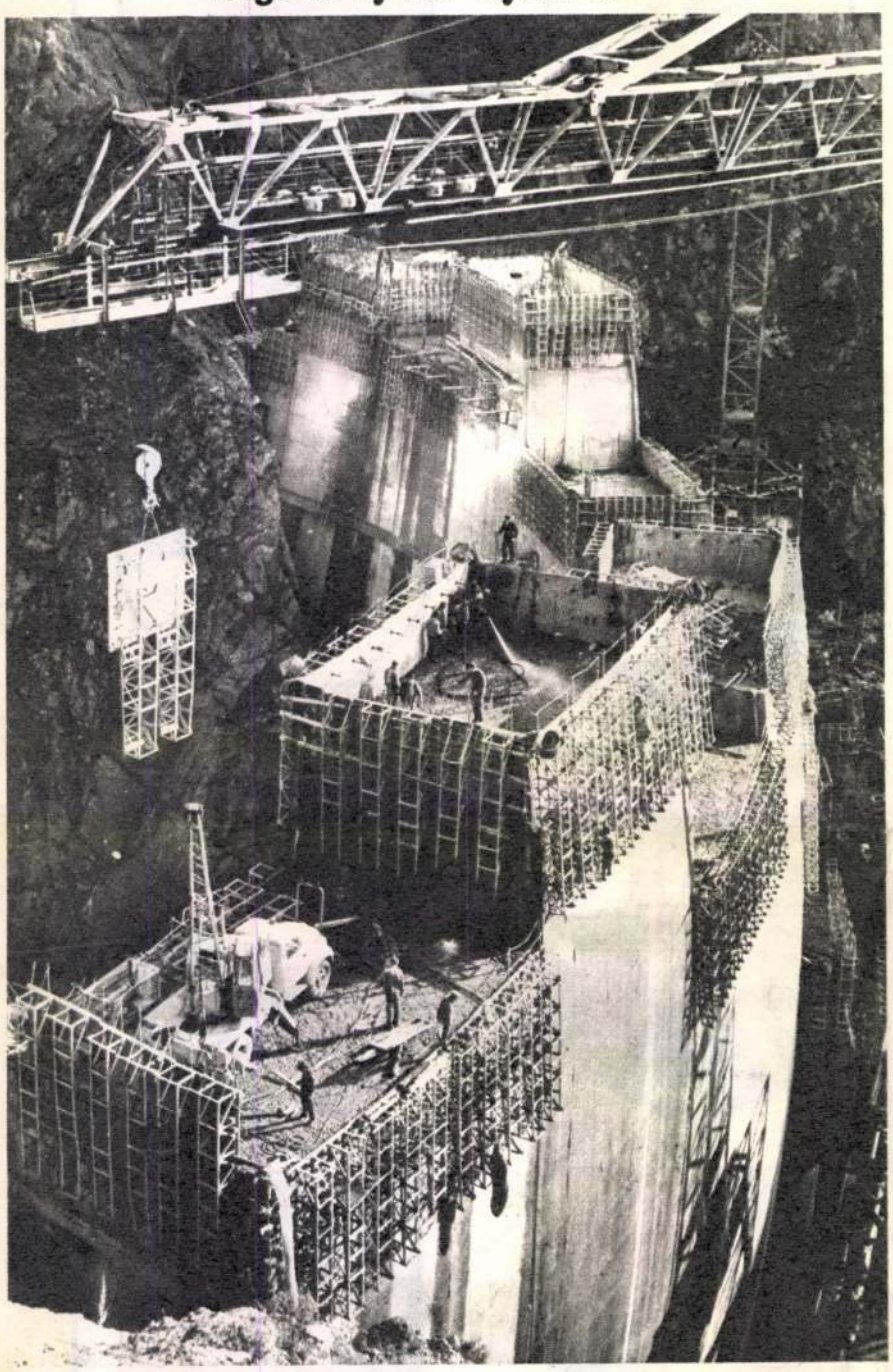

Kör ív alakú gát zárja el a Tárnica-patak és Melegszamos vizét

Gyalu határában már felépült a Kisszamos vízelzáró gátja

Gyalu mint uradalmi központ és gyakran gazdát cserélő erődítmény nem tartozott a mai köztudatban szereplő Kalotaszeghez, viselete és néprajzi jellegzetessége is elütött a környező falvakétól, mégis története, éppen a hozzá tartozó falvak életére gyakorolt hatása miatt, elszakíthatatlanul egybefonódott Kalotaszeg történetével. A vár építése is a Kalotaszegről indult nagy parasztmozgalom, a Budai Nagy Antal-féle felkelés idejére esik, talán maga Lépes György püspök építtette a jobbágyok megfékezésére 1437-38 táján, s évszázadokon át a Kolozsvár—Várad közötti út védelmét szolgálta. Kós Károly Régi Kalotaszeg című, kézzel írott, színes betűkkel és rajzokkal díszített könyvében röviden így foglalja össze történetét: *„A gyalui vár valamikor a váradi püspökség vára. Azután az erdélyi püspökségé. Majd Géczi Jánosnak inscribálták minden hozzátartozóval együtt. Gyalu, Jegenye, Daróc, Gorbó, Makó, Bács, Solyomtelke, Melegszamos, Hidegszamos, Szászlóna, Szászfenes, Asszonyfalva, Magyarkályán, Románkályán, Felsőfüle, Alsófüle, Léta tartozott akkor Gyaluhoz egészen és több részjószág. Azután a fiskusé a vár, majd ismét sok gazdát cserélt, míg Bethlen Gábor fejedelemé lészen. Kitől öccsének veje, Zólyomi Miklós örökli. Zólyomit I. Rákóczi György vasba vereti és Kőrösbányára viteti, hol meghal, s a vár a Rákócziaké lészen. Az öreg fejedelem mindjárt építteti is kezdi, és erről olvastam krónikában a következőket:*

»Gyalu vára az mint régen építtetett volt az négy torony bástyák közi mind környül vártákra és lövőlyukakra s azon belül az házak egy kis szoros piaccával azokat éppen az várnak belső kőfalai mellé vétetvén és az vár piaccát nagyonnagyra megbővítvén és az házakat merőül mind alatt s fennt szép, friss boltokra építtetvén ablakait mint az külső főfalakon hagyatta s az házat belső boltozatin felül ismét köröskörül mind lövőlyukakra, vártákra építtette vala úgy, hogy szükségének idején mind onnan felül s mind az házakon körös környül levő ablakokról szakállasokkal, muskatélyokkal s az bástyák felül tarackokkal is egyaránt lőhetnéjék. Az árokbul napkelet felül az várkapuját ejtvén alatta egy tornyot is rakatott vala.«

A gyalui vár hátulnézetből

Így a krónikás. És így is maradt a vár mai napig. Négy szegelletű udvar körülépítve, négy szegelletjén egy-egy hatalmas bástya. Homloka és balszárnya régi, többi része újabb épület már. Későbbi sorsáról így ír a krónika: »Az fenesi csata után hol az fejedelem (:II. Rákóczi György:) halálos sebet vőn az vásárhelyi gyülésen az rendek Gyalu várát minden hozzátartozó falukkal és jószágokkal együtt losonczi Bánffy Dénes uramnak inskribálák.«

Kós Károly Varjúnemzetség című regényében sok helyütt szerepel Gyula vára.

A vár végül a múlt században kastéllyá alakult át. 1861-ben leégett, és az újraépítés után kevés maradt meg eredeti jellegéből. A falába épített, reneszánsz díszítésű címerkő a kolozsvári Történeti Múzeum középkori kőtárába került.

A kastélyban ma iskola működik, de az épület alapos restaurálásra szorul; szép parkja is pusztulóban.

A község, mely egykor mezőváros volt, most megint a várossá alakulás korszakába lépett, turisztikai központ lesz, s ezt nem annyira lakosai számának (mintegy négy-

GYALU

MŰEMLÉKEINK

A GYALUI VÁR-KASTÉLY

A nonymustól tudjuk, hogy Gyalu, a „vlahok és szlávok fejedelme", miután Tuhutum vezértől csatát vesztett, a Szamos melletti várába akart visszavonulni, de útközben utolérték és levágták. A vár valamikor a Hideg- és Meleg-Szamos találkozásánál levő hegyen állhatott; a nép a helyet régtől fogva Várhegynek nevezi.

Ezen a délelőttön hasztalan keressük tekintetünkkel a falu fölött álló magaslatot — fehér ködbe vész, a szépséges gyalui havasokkal együtt.

Ám előttünk áll a várkastély: megannyi történelmi esemény, viszszaemlékezés és regény színhelye. Lassan bontakozik ki az ősi park kopasz fái közül, új és divatos színeivel; nemrég rózsaszínre, narancssárgára és fehérre festették a homlokzatát. A jelenlegi igazgató, Alexandru Şerban, Válaszútról került ide. Az ottani Bánffy kastélyt annak idején nagy erőfeszítésekkel védelmezte a pusztulástól; Gyaluban is ő javíttatott, 1972 óta megcsináltatta a tetőt, az összeomlással fenyegető falépcsőt, a foghíjas korlátot, kicseréltette a rossz ajtókat, az istállóból elegáns ebédlőtermet alakíttatott, a magtárból pedig dísztermet, és az egész épületet kifestette.

A négy sarokbástyás várkastély, kaszárnyaszerű külsejével, leginkább a csíkszeredai várra emlékeztet. Viszont a környéke és a gyönyörű angolpark, melyet a háború után a tüzelőanyag-sorstól csak a beköltözött erdészeti hivatal menthetett meg — mégis nyaraló-jellegűvé teszi. Nem véletlen, hogy utolsó gazdái, a Barcsai — Bánffy házaspár, a negyvenes években luxusszállót akartak ide berendezni. 1970-ben kolozsvári mérnökök szálltak ki, ők is terveket készítettek a kastélynak szállodává való átalakításához, de az elképzelésből végül nem lett semmi. Szerencsére? Ki tudhatná azt megmondani? Jelenleg a szellemileg visszamaradt gyermekek iskolája működik a kastélyban; az igazgató szenvedélyes műemlékpártoló.

★

Gyalu története a XII. századba nyúlik vissza. Ekkor a váradi püspökség birtoka. Egy 1439-ből származó okirat már a várról is említést tesz. Feltételezhetőleg Lépes György erdélyi püspök építtette a Budai Nagy Antal-féle felkelésben részt vett magyar és román jobbágyság megfélemlítésére. Mindenesetre 1466-ban már szó esik „a püspök házáról" meg egy templomról is. Ekkor amolyan székhelyféle volt Gyalu (vásártartási joggal, vámmentességgel bírt), iparosokkal és egyházi tisztviselőkkel benépesített mezőváros. Innen irányították a környező püspöki birtokokat. A vár falában régebb egy gyönyörű, faragott kőcímer állott — a Gellért László püspöké 1501-ből —, ennek alapján feltételezhetjük, hogy a XV. századi épületen talán más reneszánsz faragvány is volt. A címert ma a kolozsvári múzeumban őrzik. (Egy kőtábla viszont *Petro More D Galac Procur* kezdetű felirattal — meg egy másik az öreg Rákóczi nevével — sajnos, az utóbbi években nyomtalanul eltűnt.)

Az önálló erdélyi fejedelemség megalakulása után Gyalunak az udvartartás szükségleteit kellett fedeznie. Rövid ideig ama Galaci Móré is bírta, akinek az emléktáblája elveszett. A reformáció szellemétől felbuzdult 1556-os szászsebesi országgyűlés elhatározta, hogy az erdélyi katolikus püspök birtokait elfoglalja, és felszólította az időközben a várába visszaköltözött Bornemisza Pál egyházfőt, hogy: „... *menjen ki belőle békességgel minden marhájával egyetemben, mert ennekutána nem tudhatjuk; lészen-é ökegyelmének békességes kimenetele*". A többször bővített és megerősített vár ettől kezdve Szamosújvárral és Kővárral együtt a fejedelmi hatalom egyik fontos biztosítéka volt. Nyaranta Izabella királyné lakott benne János Zsigmonddal, majd Castaldo, Fráter György gyilkosa is befészkelte magát itt... Mintegy harminc év

A bal oldali szárny a kerek bástyával

Az 1887-es neoromán-klasszicista stílusú homlokzat

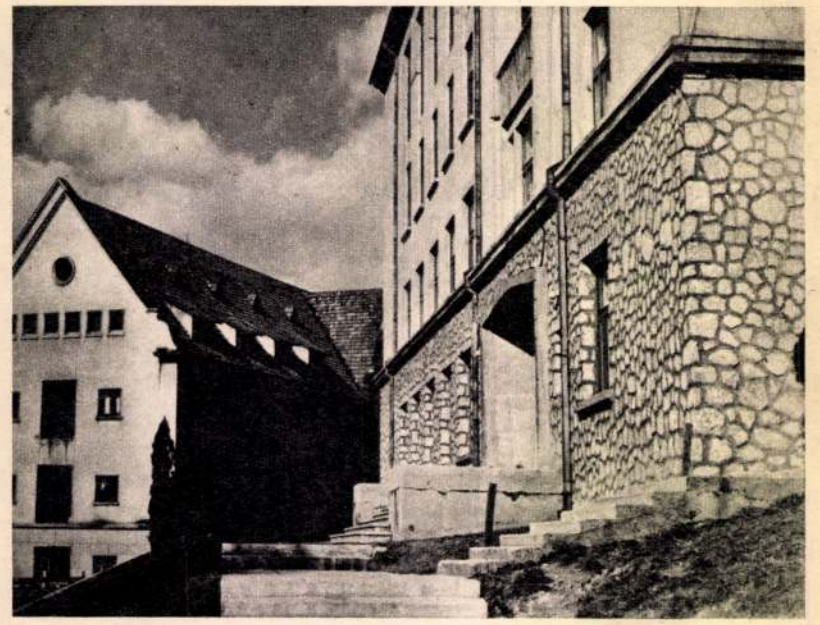

A petrozsényi bányász főiskola

kotmányt, olyan, amilyennek gyermekkoromból a cukorgyári, vagy a gyergyói, kézdivásárhelyi lelátót tudom felidézni.

A toronyépületek tövében földszintes családi házak — meghittség helyett az ideiglenesség érzését keltik az emberben. Csak a táj örök; ezek a síparadicsomot ígérő hegyek...

Lefényképezem a fiatal apát (mérnököt? töprengő értelmiségit?), aztán két gyémántszemű kis barátomat.

Befut az urikányi busz, még egy csodálkozás: nem akar vége lenni ennek a városnak. Olyan a Zsilvölgye, mint egyetlen, hosszú utca. És rengeteg a zöldre festett ház, majdnem annyi, mint a Küküllő mentén a sárga.

Vulkányban napsütés, Lupényban havazik.

— Villanyfa, villanyfa — hallom egyre két kis barátom visszhangzó csatakiáltását. Nézem a lupényi utcát. Nagymama kezében pólyába göngyölt unoka, s a kismama égő gyertyával lépked mellettük. Érzem, hogy feszít ez a világ... Hiába is kutatok ismerős arcok után, itt egész biztos, nincs egyetlen ismerősöm sem. — Villanyfa, villanyfa... Igen ám, de nincs semmi drót, amely a többiekhez kötne.

Jön a régi, bevált módszer: egy vendéglő, kocsma, ahol az ember bemutatkozás nélkül is beszélgethet; ahol már eleve oldott a hangulat, s nem kell órákig tapogatózni ahhoz, hogy néhány értelmes kérdést megkockáztassunk, előzetes foci- és időjárási félórák nélkül is menni szokott.

Kevesebb kocsma van itt, mint bármelyik egyetemi városunk hasonló nagyságú negyedében. Ami viszont meglepő: a zsilvölgyiek felfedezték a télikertet.

A büfé előtti asztalokra állított poharak körül fagyottan topogó emberek. Közéjük kérezkedem. Hidegen fogadják közeledésemet; még szerencse, hogy a fagy számlájára írhatom ezt a fogadtatást.

VÁRI ATTILA

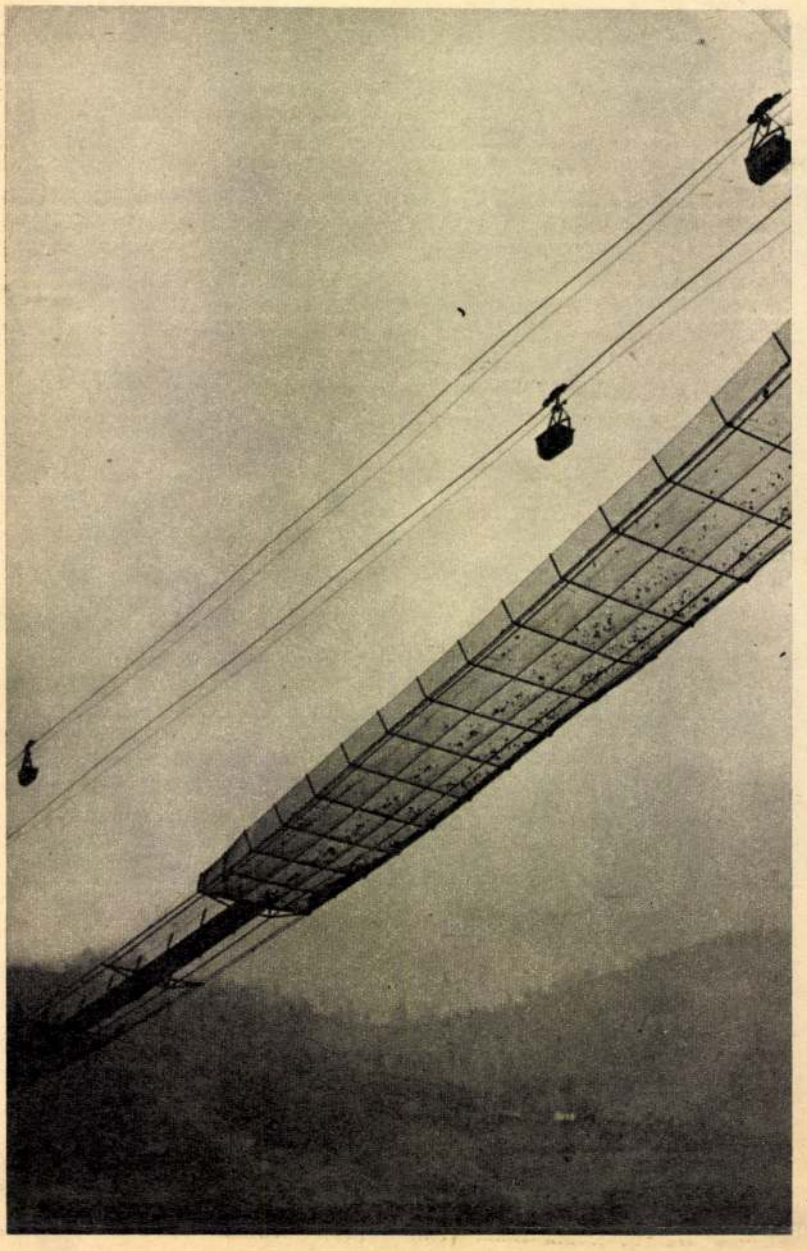

Jellegzetes zsilvölgyi látvány...

Szerintem

ilyenkor, langyos szellők idején, amikor az illegális hóvirágok ezrei bújtak ki a napvilágra, s lepték el törvényesen a mezőket, városok piacait, a tereket, úgyannyira, hogy még kalapunkra is jutott belőlük, az ember nem cipelheti tovább a tél hűvösségét, nem lehet annyira érzéketlen, annyira durva, bárdolatlan, dőre és kőszívű, mondhatnám úgy is, ordináré, hogy szívében legalább egy parányi, törékeny kis szerelem ne gyúlna, legalább egy fuvintásnyi szalmaláng-szerelem, legalább akkora, mely elegendő egy könnyű, önfeledt sétára valamely matiné-illatú vasárnap délelőtt, az emberek között, a járókelők, sétálók között, a korzón vagy a parkban, vagy az elmenő vizek partján. Szóval az ember nem lehet örökké annyira önmaga hatása alatt, hogy legalább ilyenkor ne tudna úgy viselkedni, mint más.

Elmenni például egy meccsre, mint más, beülni a moziba, mint más, elnézni hosszan az utca plakátjait, mint más. Vagy megállni gondtalanul egy téren, a szökőkút közelében, mint más — és nézni a járókelőket, gyermekek játékait, kutyák hancúrozását, galambok etetését, mint más. Vagy kiruccanni az állatkertbe, mint más. Vagy megnézni az ócskapiac bazárjait, mint más.

Teniszezni, mint más. Vagy vinni valami ünnepi virágot az asszonyunknak, míg megfő az ebéd, mint más.

Mondom, ilyenkor, a barkák korszakában jó, ha megpuhul az emberi lélek, jó, ha legalább egy árnyalattal érzékenyebbek vagyunk. Érzékenyebbek, mint más, figyelmesebbek embertársaink iránt, gyöngédebbek, mint sokan mások, megértőbbek, mint annyian mások, szelídebbek, mint más. Valahogy érezteinünk kell ilyenkor a világgal, hogy megsuhintott a tavasz hangulata, jobban megsuhintott, mint mást. Mert mi nem olyanok vagyunk, mint más.

Mert az ember ilyenkor — a langyos szellők idején — épp olyan, mint ez a síró-mosolygó évszak: örökké más.

Elekes Ferenc

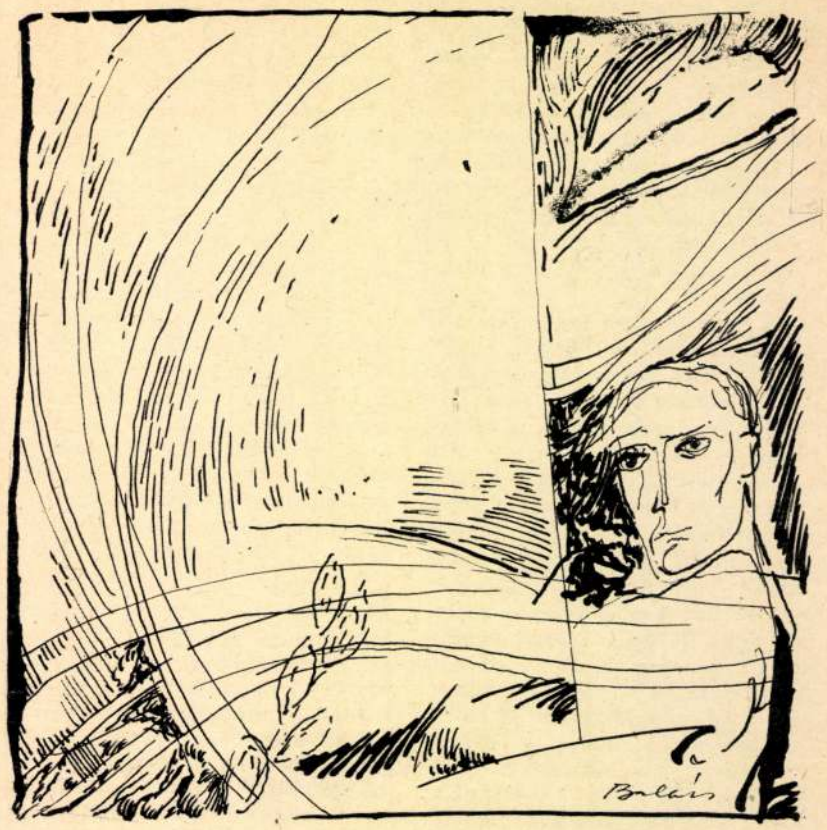

Balázs Imre illusztrációja

Napjaink hősei

5 600 000 lej megtakarítás

Mihai Pop, a Szocialista Munka Hőse, nem egykönnyen megtalálható ember. Szombaton — gyűlés, most végzik az utolsó simításokat a következő hónap tervein. Délután — szintén foglalt. Vasárnap — Kolozsvárra indulna; kislánya a közgazdasági fakultáson tanul, de lemondja az utat, nem a találkozás miatt, hanem mert újabb munkagyűlésre hívják. Hétfőn a Szocialista Egységfront rendezvénye miatt nincsen Szatmáron. Csak kedden sikerül találkoznom vele. Akkor is csak órányi ideje van, rögtön utána rohannia kell egy nagyon fontos termelési értekezletre.

Mihai Pop a szatmári Unio gépgyár mestere. Csoportja tíz éve élenjáró. Életéről és munkájáról gátlásmentesen és természetesen beszél, mint az olyan ember, aki tudja: mindent megtesz, amit tennie kell a társadalomért.

Magas kitüntetését 71-ben kapta, a párt 50 éves fennállásának évfordulóján. És milyen véletlen egybeesés: ugyancsak egy május 4-i napon — 1945-ben — jött tanoncként ide a gyárba. Munkakönyvében csak ennyit írnak: belépett — egyetlen kilépés sincs. Azt hiszem, elég ritka eset. Negyvennégy éves; harminc éve dolgozik ugyanazon a munkahelyen.

— Nem mesélne valamit az Unio-beli első éveiről?

— Batizi vagyok; Szatmár melletti község. Apám 41-ben meghalt, amikor mi még mindannyian gyerekek voltunk. Nagyon szegényen éltünk. Tizennégy éves koromban családfenntartó lettem. Mindennap bejöttem a tejjel a piacra. Anyámat kértem, engedje meg, hogy bejöjjek a gyárba, de hallani sem akart róla. Hiába magyaráztam neki, hogy ha én pénzhez jutok, mennyivel jobban fog élni a család. Egy nap tejesköcsöggel ideálltam az üzem kapujához, és azt mondtam, hogy az igazgatóval akarok beszélni. Amikor meglátta, hogy magas vagyok, és koromhoz képest túl fejlett, azt mondta: „Fiú, tedd le az átalvetőt, gyere dolgozni." Vagy négyen voltunk inasok. A lebombázott épületekből szedtük ki a vasat, hogy csavart készíthessünk a javításra váró vagonokhoz. Kiégett tankokat kerestünk az országutak szélén, amit aztán hegesztőpisztollyal feldaraboltunk, és vittük a gyárba. De nyersanyagnak számított az épületekbe becsapódott bombák szárnya is. Ez volt a beszerzés legfontosabb módja. S még egy apróság: nem volt villany, kézzel hajtottuk az esztergákat, hogy csavart gyárthassunk, amibe szintén kézzel vágtuk be a menetet. Az államosítás után rendeződni kezdtek a dolgok. Éreztük, hogy van egy terv, amit teljesíteni kell. Munkánk szervezetté vált.

1951-ben, miután Mihai Pop, az esti líceum és a mesteriskola friss végzettje, fölveszi a kék köpenyt, beadja élete első újítását. Jelenleg 42 újítása van, melyek 5 600 000 lej megtakarítást eredményeztek a népgazdaságnak. „Ki az az ember, aki a legtöbb megtakarítást érte el a megyében?" — kérdezték 1969-ben az ötödik osztályos pionírokat egy „aki tud, az nyer"-versenyen. A gyerekek tudták. Még mielőtt a Szocialista Munka Hőse kitüntetést megkapta volna, Mihai Pop megyeszerte közismert újító volt.

— Önt ország-világ tiszteli. Mi a titka sikereinek? Annak, hogy munkája minden körülmények között eredményes?

— A munka szeretete, az, hogy nem gépiesen dolgozom, hanem nap mint nap újabb és újabb megoldásokat keresek, belső tartalékok után kutatok ott is, ahol senki sem gondol létezésükre, arra, hogy a meglevő munkaeszközöket — beruházás nélkül — ésszerűbben is ki lehet használni. Szabad időmben mindig végiggondolom, újraszámolom a programot, a fölmerülő nehézségeket. Így születnek az ötleteim. Így sikerült 42 elfogadott újítást benyújtanom. Azt hiszem, ez is valami. Az új keresése számomra kedvtelés, sőt hivatás. Hogy úgy mondjam, családom mellett ez életem legfontosabb célja.

— Gondolom, nem sok szabad ideje van. Mégis, az alatt az idő alatt, amikor nem a munkájával van elfoglalva, mit szokott csinálni?

— Minden héten — általában vasárnap — levelet írok Kolozsvárra a kislányomnak. A televízió minden sportműsorát meg szoktam nézni — erre többnyire szakítok időt. A tévé-híreket is megnézem; ha hétkor nincs is időm, az éjszakai híradásra csak hazaérek. Újságot olvasok. De az itthoni nagytakarításokból is ki szoktam venni a részemet; az én reszortom a szőnyegporolás és a porszívózás. Amikor a feleségem főz, természetesen segítek neki... Csütörtökön délután mosni szoktunk. Ha nem futja az időből, ez is vasárnapra marad.

— Úgy látom, Ön nemcsak program szerint dolgozik, de otthon is jó férj.

— Elégedett vagyok, amikor látom, hogy a feleségem nem fáradt. Jókedvű, ha segíteni tudok neki.

— Mi volt élete eddigi legnagyobb öröme?

— Amikor 1971-ben kitüntettek a Szocialista Munka Hőse címmel. És az, hogy talán az én emberi példám szorosan hozzá fog tartozni ezeknek az éveknek a történelméhez. A másik örömöm, amikor a a kislányom bekerült az egyetemre. Nagy elégtétel volt: 605 felvételiből 100 helyre 70-en jutottak be. A nagy vágyam az, hogy a kislányomat boldognak lássam, s ha férjhez megy, a feleségemmel pesztrálhassuk a kisunokákat. Szeretném, hogy a kislányom — ha majd befejezi az egyetemet — itt dolgozzék nálunk, a gyárban. Addig felépül az üzem számítási központja... Ezek — természetesen — vágyak...

DELIA ȘTEFAN

Fogi posta

A kátyúba jutott becsületről

Jaj annak a becsületnek, amely „a bírói ítélet mankójára szorul" — hallottam egy tisztes kort megért embertől, s hajlok arra, hogy sok esetben igazat adjak neki — ha nem is mindig.

Férfias dolog volt valamikor a becsületért karddal-pisztollyal megverekedni, faluhelyen bicskával-kacorral birokra kelni.

Becsületünket a törvény védi. Botor dolog hát az elszenvedett sérelem orvoslását a nyers erőre, ügyességre, vagy akár a véletlen szerencsére bízni.

Az emberi méltóság védelméről szóló fejezetben a büntető törvénykönyv két bűncselekményt sorol fel: a becsületsértést és a rágalmazást.

Becsületsértést az követ el, aki más társadalmi megbecsülését élő szóval, taglejtéssel (gesztussal), gúnyolódással vagy bármilyen más eszközzel megbántja, vagy a sértett személynek olyan testi fogyatékosságot, betegséget tulajdonít, amelyet még akkor sem illendő emlegetni, ha történetesen igaz (Btk. 205. szakasza).

Rágalmazást az követ el, aki nyilvánosság előtt másnak olyan cselekményt tulajdonít, amely, ha igaz volna, a sértett személyt bűnvádi, fegyelmi vagy szabálysértési büntetésnek, vagy közmegvetésnek tenné ki (Btk. 206. szakasza).

Való tények állításával is lehet becsületsértést elkövetni. És nemcsak élőszóval vagy levélben.

A becsületsértésre vagy rágalmazásra egyetlen mentség van. Az, ha az állítás jogos érdek védelmét szolgálta. Ilyenkor engedélyezhető a felrótt tények valóságának az igazolása.

Nem szabad összetévesztenünk az említett rágalmazást a hatóság előtti rágalmazással. Aki valótlan tények állításával más ellen bűnvádi feljelentést tesz, a hatóság előtti rágalmazás bűncselekményét követi el. Ezt a bűncselekményt a büntető törvénykönyv az igazságszolgáltatás védelméről szóló fejezetben, tárgyalja, és súlyosabban is bünteti.

A becsületsértés szabálysértésnek tekintendő, s dorgálással vagy 50 lejtől 2 000 lejig terjedő büntetéssel sújtható, ha a tettes ellen az utóbbi három évben nem alkalmaztak legtöbb két esetben szabálysértési vagy fegyelmi büntetést (59/1966 sz. törvény 19. szakasza a. pontja és 27. szakasza). Aki saját becsületét azzal járatta le, hogy az utóbbi három év során szabálysértés miatt már két ízben marasztalták el, nem számíthat a társadalmi figyelmeztetés enyhébb eszközeire. Ellene bűnvádi eljárás indítható.

A három év alatt harmadízben ismétlődő becsületsértés, valamint a rágalmazás esetében a bírói eljárást meg kell előznie az úgynevezett békéltető eljárásnak. Ilyen esetben a panaszos a tettes lakása szerint illetékes néptanács mellett működő, vagy azonos munkahelyen dolgozók esetében a munkahelyén működő bírói tanácshoz fordulhat, s kérheti a békéltető eljárás lefolytatását.

Eljárási szabály, hogy a sértő cselekmény tudomásulvételétől számított egy hónapon belül kell panasszal élni a szabálysértés esetében (első vagy másodízben elkövetett becsületsértés), és két hónapon belül kell a békéltető eljárást beindítani akkor, ha a becsületsértés bűncselekménynek számít, továbbá a rágalmazás esetében.

A békéltető eljárást harminc nap alatt le kell folytatni. Amennyiben ez a törvényes határidőn belül nem járt eredménnyel (a felek nem békültek ki), az ítélkező bizottság igazolja az eljárás lefolytatását, s ezzel az igazolással kell a járásbíróság előtt a bűnvádi eljárást írásbeli kérelemmel beindítani.

Drága kincsünk a becsület, s az, hogy büntetőjogi védelme látszólag enyhe (becsületsértés büntetése 1—3 hónapi fogház, rágalmazás büntetése 3 hónaptól 1 évig terjedő fogház), csupán azt jelenti, hogy napjainkban gyakorisága, társadalmi veszélyessége csekély. Tanácsunk csak az lehet: legalább olyan tiszteletben tartsuk mások becsületét, mint amilyent a magunké iránt elvárunk.

IMREH ERNŐ

után magánbirtokosok kezére jutott. Ezek sorát Géczy János gubernátor nyitotta meg, majd Báthori Endre következett. De a szeszélyes — ekkor épp császárpárti — Báthori Zsigmond fejedelem alig négy évre rá visszavette tőle, és az erdélyi katolikus püspökség újdonsült fejét, Náprágyi Demetert ültette bele. Az új püspök jobban szerette Fehérvárnál, át is hozta a székhelyét ide. 1600-ban már menekült; a várba Mihai Viteazul, a három fejedelemség első egyesítője hozott őrséget. De Csáki István Gyalut még azon az őszön bevette. Ezután Básta igényelte. Három évre rá Bocskai István fejedelem kifüstölte hajdúival a császárpárti őrséget. Felismervén Gyalu nagy stratégiai jelentőségét, végrendeletében Bocskai a mindenkori fejedelmekre hagyta, a legfontosabb erdélyi várakkal együtt. Báthori Gábor egy ideig tartotta, majd mégis zálogba adta, mégpedig — ki ne ismerné e nevet, aki Móricz Erdély-trilógiáját olvasta — Kamuthy Farkasnak. (A szép Mózes Kata esetét a szoknyavadász fejedelemmel legelőször Kemény János fejedelem emlékirata „beszéli ki".) Az öreg Rákóczi György meginț továbbadta Zolyomi Dávidnak, de a féktelen főurat csakhamar nótáztatták, és I. Rákóczi György ezután megtartotta Gyalut magának.

Jó kezekbe került! Mint minden vára, földje, háza, faluja. 1639-ben itt is nagyszabású építkezéseket rendelt el. A terveket Haller Gábor főúr építész készítette, aki előbb a leydeni akadémián tanult (még annak idején Brandenburgi Katalin és Bethlen István pénzén), majd beutazta egész Nyugatot. Visszatérvén, főleg erődítések építésével bízták meg. 1643-ban a fejedelem ötven pontba foglalta a gyalui provizornak adott utasításait. Ebben szó esik a fejedelemasszony emeleti és földszinti szobáiról a bástya mellet, a kápolna oldalán (egész szobasor készült el), óratoronyról, a bástyák földszinti részébe kerítendő „illendő béjáró helyekről"; fegyverszobáról, felvonóhíd-javításról, sánckitakarításról stb. A földszinti és emeleti szobákat boltozták; ehhez százezer téglát hoztak Kolozsvárról. A kőfaragóknak is akadt munkája, ablakkereteket csináltak, korlátot a két nagypalotának és lakóbástyának, az ebédlőháznak; a helyiségnek, „akiben a könyörgés celebráltatik", padlót faragtak. Lehetséges, hogy ebben az időben épült ki a négy sarokbástyás várkastély.

Az öreg fejedelem igen szerette Gyalu várát, gyakran látogatta, és nagy mulatságokat rendezett falai között.

Halála után II. Rákóczi György a saját nevére inskribáltatta. Ide jött a nagyravágyó, immár megtört fejedelem szerencsétlen lengyelországi hadjárata után megnyugodni, és innét indult el utolsó útjára is: a szászfenesi csatatérre.

*

A zord időket Gyalu vára is alaposan megszenvedte. Ismét a fiskus tulajdonába jutott, és akárcsak a többi erdélyi vár, az adakozó fejedelmektől egymás után párthű főurak kezébe ment át. Így aztán a birtokos nem érezhette magát otthon a várakban, mert a fejedelem bármikor visszavehette tőle, s ezért jóformán nem is invesztált beléjük, hanem igyekezett azokat minél alaposabban kihasználni.

A szerencsés kivétel Bánffy Dénes volt, a gőgös kiskirály. Gyalut 1663-ban vette zálogba huszonötezer forintért. Megerősítette, fegyverrel rakatta tele a bástyáit. Várad eleste után igen nagy szükség volt erre, mert a török igyekezett Erdélyből egyre nagyobbb területeket kiszakítani. Gyalu végvár lett. Mivel Bánffy Dénes birtokai Bihar megye határától szinte Kolozsvárig terjedtek, saját érdeke volt, hogy az erdélyi határvédelmet megszervezze. Nem is szállt szembe senki nála keményebben akkor a váradi pasa hatalmaskodásaival. De lám, hogy a fejedelemmel is ujjat húzott, őt is utolérte a végzete: 1674-ben Teleki kancellár sugallatára Apafi fő- és jószágvesztésre ítéltette.

Özvegy Bánffyné Bornemisza Kata később visszakapta Gyalut, mert a fejedelemné, ki neki testvére volt, ezt az uránál kijárta. Őt is igen erélyes, jó gazda asszonynak tartja számon a krónika, akárcsak Apafinét. Maga vezette a birtokot, úgy, hogy kilenc faluval megtoldva hagyta örökül gubernátor fiának, Bánffy Györgynek.

Ezután Gyaluról egy fényes lakodalom kapcsán hallunk meginț Cserei Mihálytól, aki szemtanú volt: itt tartották az Erdély-szerte legpazarabb esküvőt 1702-ben: a gubernátor adta férjhez a lányát Székely Ádámhoz. Egész Erdély ott mulatott, még olvasni is szemkápráztató az a pompa, ahogy az urak megjelentek vagyont érő ruháikban. Rabutin generális József császár képében volt jelen; rubinttal, smaragddal, gyémánttal kirakott ivóedényekből ivott... Néhány év múlva azonban kurucok jöttek Gyalu alá, s Pekri Lőrinc is megostromolta, lőtte a várat hetekig. Véres csatákban vették be, néhány évig az övék volt; 1707-ben még II. Rákóczi Ferenc is meglátogatta.

A kuruc világ letűnésével a gubernátor visszakapta a várat, s az immár a Bánffyaké maradt a következő, csendesebb két évszázadon át.

Az ezernyolcszázas évek eleje aztán ismét romos állapotban találta, mert hadi célokra már nem volt alkalmas, és gazdái kényelmesebb lakások között is választhattak. 1836-ban az egyik Bánffy aztán nekilátott, hogy lakhatóvá tegye, lebontatta a második emeletét, betömette a sáncokat, majd felépíttette az istállót. Milyen lehetett a várkastély utolsó virágzásakor — nem tudhatjuk. Sajnos, nem sikerült korabeli festményt vagy rézkarcot előkerítenem, hogy fényképmásolatát közölhessük. Mert — 1861-ben a kastély leégett. Tíz-valahány évre rá akadt vevő: a Rosenberg család (1911-ben ugyan meginț Bánffy-kézen látjuk), aki 1877-ben az akkor divatozó neoromán klasszicista stílusban újjáépíttette. Szerencsére meghagyták a négy sarokbástyás elrendezést, talán azért, mert a földszint, amelyet még a jó öreg Rákóczi boltoztatott, kibírta a nagy tüzet is.

SZÉPRÉTI LILLA

Kapualj

Udvarbelső

Renceszánsz oszlopfő a kapualjban

Marx József felvételei

Az „öregtorony"

Gyalui ref. templom

Ezüst és ónedények
XVII – XVIII sz.
Régi éneklőszék XVII. sz.
Hímzések

Debreczeni László
1935. 10, 11, 12, 13
14, 15, 1.

Gyalu vára

Fall Endre =

Gyalu vára,
Fanevár é. n.
(1915 előtt).

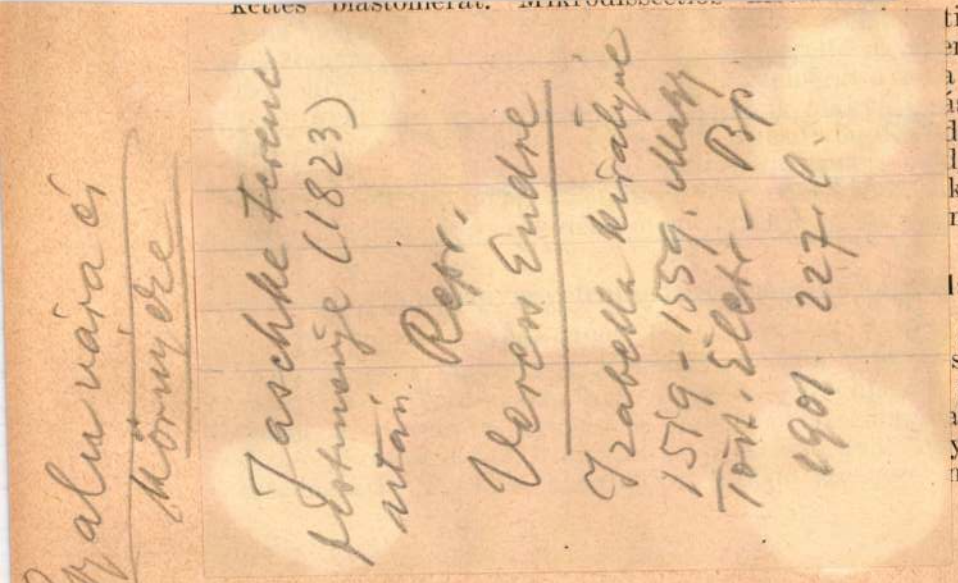

Gyalu vára és
környéke

Jaschke Ferenc
festménye (1823)
után.
Repr.
Veress Endre

Izabella királyné
1519-1559. Magy
Tört. Életr. - Bp
1901 227. l.

találit.

Dr. Somogyi Ferenc (1906, Nára, Vas m., róm. kath.), 400 pengős belföldi tudományos kutató ösztöndíját az egyetemi alkotmány- és jogtörténeti szemináriumban dr. Kérészy Zoltán egyetemi ny. r. tanár irányítása mellett végzett kutatásokra használta fel, amelyek a magyar költségvetési jog történetére vonatkoztak. Összehasonlító alapon foglalkozott nevezetesen a fontosabb európai államok költségvetési jogának kialakulásával, majd a magyar országgyűlések adómegajánlási jogával, valamint költségvetési jogunknak 1848-tól 1918-ig terjedő történetével. Ez irányú kutatásait alapvető és széleskörű jog- és történetfilozófiai tanulmányokkal egészítette ki. Kutatásait a megjelölt irányban még tovább folytatja.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Beznák Aladár (1901, Szatmárnémeti, róm. kath.), egyetemi magántanár, kísérleti kórtani intézeti tanársegéd (prof. Belák), az

Gyalui Bauffy-

Gallus udvarház

Mezé repr-

Biró Erdkast

LXVIII. t.

Gyalui Bánffy-

Baresay-kastély

képe repr.

Biró Erdkast

LXVIII. t.

Papp

Gyalni templom

l.

Balogh Erdélyi ven

neim

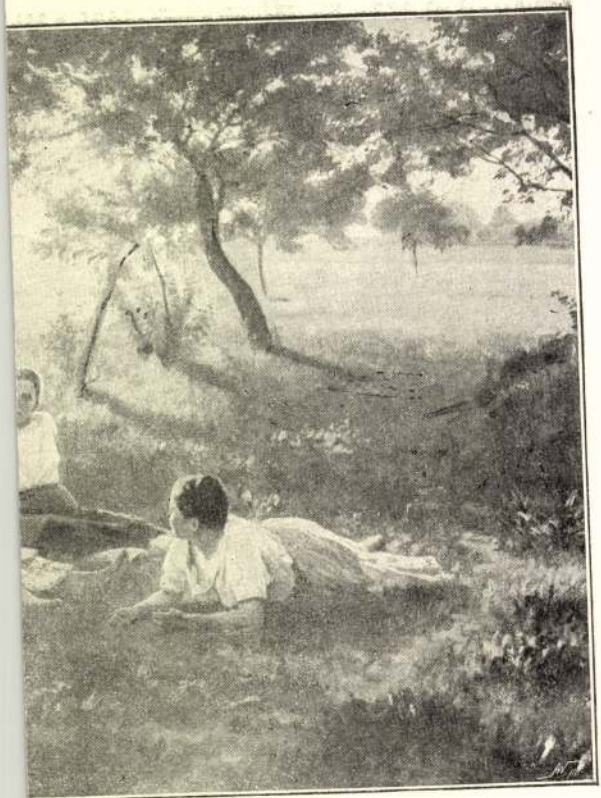

«De jó itt a hűvösben.»

Gyalui vár

c.

Balogh Erdélyi ren

nevem

ARTUR. Kertek alatt.

Gyalui vár

sulajdonképen kastély
Gyalu község szélén
dombon. Zászlós urasági
vár

l.

Kővári Erdépeml.
180 — 183. l.

kissé ~~nyolcsad nyira~~ jobbra fordult, ~~felé nézve~~. Előre fésült
bajusza barna, szeme szürke, szakálla le-
intetés és érdemkeresztdisziti. Atillája, a
n kidolgozva, paszománt gallérú és arany-

a alak nagysága 14.7. c/m.

a 8851.

107/95. lajst. 52.

Gyalui Aristalos János, festő

Erdélyi Múz.

1943. 114-20.

M.D.K.

Gyalui Asztalos János, díszitő festő

A magyarvistai ref. templom legénykarzatának részlete. XVII. századból. Fekete repr. 269.c.5.kép. 1693 - kb

Ma M.Kiss Pál: MŰVÉSZETRŐL mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Gyalui Asztalos János, diszitő festő/XVII.sz/

1699ben elkészitette a magyarvistai református templom legénykarzatát, stb. Virágos, erdélyi reneszánsz munka. Kép 366x 367.o.5.kép

M. Kiss rál: Müvészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

mdk

Gyalni Asztalos János

munkája a Kispetri (Kalotaszeg) ref. Templom 18 sz. első felében készült szószéke

/. A Néprajzi Muzeum 1960 évi tárgygyűjtése
" " Évkönyve 1961 106. l.

M.D.K.

Galni Asztalos János, fafaragó

vistai ref. templomban lévő festett karzatáról köröl a szerző egy kis részletet (1699), a reneszansz díszítmények elterjedésének illusztrálására.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában Bp.1966. 2 köt.

2. köt. 403. old.

569. á..

M.D.K.

Gyalui Asztalos János,asztalos

Az"olasz koszorú"már virágkelyhekké átalakúlva ,a visontai karzaton az ő müvén is szép és új változatban jelentkezik. /1699/.79.ábra. 155.o.

Balogh Jolán: A népmüvészet és a történeti stílusok. 73.o.

Néprajzi Értesitő.A Néprajzi Múz.Évkönyve.XLIX. 1967.Budapest.Akad.Kiadó.1967.Bp

M.D.K.

Gyalni Asztalos János, festő-asztalos

a XVIII. sz. végi Legtöbbet foglalkoztatott mestere volt. Eddig három munkája volt ismeretes Kalotaszegen – azóta hérűet elő a Néprajzi Muzeum raktárából a kispetri református templom festett pisszére –. Időrendben első a Keterdi református templom mennyezete 1692-ből. Maradványait 1943-ban helyezték vissza a felszentelt új templom mennyezetére

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp. 1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 91. old.

-2-

M.D.K.

Gyalui Asztalos János, festő-asztalos

... Következő munkája a magyarbikali
református templom – csunyán kiegészítek-
mennyezete 1697-ből. Ezeket összállítását
kalonyay tette hozzé. Harmadik hiteles mű-
ve, mely a többit is meghatározza a ma-
gyarvistai legénykarzat, többször idézett
felirata szerint 1599-ből.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és
rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp. 1968. Ak.Kiadó. 216 l. + LVI t. 90-92. old.

+ 21., 22. á + XL. t.

M.D.K.

Galni Asztalos János, festő-asztalos

Kispetri református templomából való szószére, állítólag 1715-ben készült valószínűleg korábbi. A templomot már lebontottár. A szószék 1962-ben került elő a Néprajzi Múzeum raktárából. Mellvédjén „Galuban laro asztalos János" neve olvasható

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp. 1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 93. old.
+ XLI. t.

Gyalui tsetalos fákor

v nevét az általa készített mennyezet örökítette meg.

A magyarországi műv. tört. I. 248.
Corvina 1970.

Gyalni tsitalos János

~ műrei a daróci padok /1687/ a magyarbikali mennyezet /1697/, a sistai karzat /1699/.

A magyarországi műv. tört. I. 247.
Corvina 1970.

Gyarmati Asztalos János

A magyarbikali ref. templom hajó és szentélymennyezetének egy része festőtől való, felirat nélkül. XVIII. ?

Debreczeni László 1936.

125. l.

Nagyságos

dr. Szentiványi

a Műem. O. B.

Asztalos János

Csirákta 1692-ben a
ketesdi ref. templom
festett famennyezetét

Debreczeni László 1936.

133. l.

Ilocio Aupal
Kijkerenge

Gyalni Asztalos János

a nádasdaróczi ref. templom nyugati karzatát festett mellvéd-jével 1701-ben fenti kérintette.

Debreczeni László 1936
106. l.

Kiildi: Balás-Pinyés
felesége
Avénue-ut 41.

Umling Lőrinc

~~Gyalui Asztalos János~~

kiváló erdélyi menyezet-festő asztalos.

Festette a XVIII? szá-zadban a □ körösfői ref templom karzatának virágdiszítését, melyet 1764-ben Umling Lő-rinc restaurált.

erdélyi mennyeleti várlitai és jegyzetei

Debreczeni László 1936.

44. l.

Kiírat: Erd. Ref. Egyházi Kerület Szolgál Cluj

tása előtt óvadékképes értékpapírokban
letéti nyugtát az ajánlathoz csatolni. Kés

Az ajánlatok borítékai a követke
állami elemi fiú- és leányiskola.....

7. A munkák a folyó évben me
épület ez évben tető alá hozható és 1
potban használatba vehető legyen.

8. A munkákra vonatkozó általá
község előljáróságának jegyzői hivata
(Budapest, IV., Váci-utca 71. sz.) napo
minták és munkakivonatok csakis a m
kozóknak kiszolgáltatni.

9. A munka elnyerője a munka
területén előállított anyagokat és beren
magyar honos műszaki erőket, iparos

Ezen kötelezettségében a művez
vetni. Külföldről beszerzendő anyagok
a felsőbb hatóság adhat engedélyt.

10. A munkát elnyerő vállalkozó
pontja értelmében **10%-ra** mint biztos
lejártáig visszatartatik.

11. A beérkezett ajánlatok közöt
község előljárósága a vármegyei kir. t

Kelt **Törökbecse,** 1911. év júli

Törökbecse

Breitkopf Kálmán
jegyző s. k.

Asztalos János

gyalni asztalos

1699-ben készítette

a vistai ref. templom fes-

tett legénykorzatát.

A készítés éve és az aszta-

los neve a korzaton lévő

egyhorn feliráton van meg-

örökítve.

Debreczeni László

1935. 52. l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Gyalni Asztalos János

festő asztalos

XVII–XVIII sz.

1672 Kolozsvár Külvegyar-u-i ref fa-
-tepl renaiss. diszítése

1692 Kétesdi tepl megerét

1697 Magarbikal ref tepl hajó és rétek
megerét és rézo

1699 Vistai tepl legyen harzata

1701 Nádasdaróci ref tepl
gyugati harzatának festett
mellvédje

Körösfői ref tepl harzatának
vízszintes, 1764. rest.
Umling Lorinc

Sztánai tepl megerete
~~rest~~. 1743 rest. 1830

szeretném ott a helyszínen ismertetni Rozsnyó és Krasznahorka várának műemlékeit.

Nagyon szépen kérem tehát, hogy e célból a FORSTER-GERECZE-féle mű II. kötetéből kegyeskedjék nekem lemásoltatni Rozsnyó és Krasznahorka irodalmát és a Műemlékek Orsz. Bizottv. kép- és rajz-gyűjteményéből pedig nekem egy pár képet és alaprajzot, főleg a rozsnyói püspöki székeseghazról, minthogy erről SZÖNYI OTTÓ nagy könyve még csak meg sem emlékezik! – Vajjon a városházán levő, rózsadiszes, reneszánsz bas relief képe v. rajza megvan-e? Ha igen, ezt is kérem szépen rövid időre!

Gyalui Antalos János

valószínűleg ő díszítette
szép reneszánsz mun-
káival az 1672-ben
épült Külmagyar-
utcai ref. fatemplomot.

Balogh Kolozsvár mű
emlékei. 1935

30. l.
47

Alsó kő

Szabó Asztalos János

Magyar Művészet

1934. 158. l.

Balogh Jolán dr.: A renaissance építészet és szobrászat Erdélyben. Magyar Művészet. 1934. 158. l.

Szállitottunk Nagy

a mai napon: Szönyi

Szépmi

150 drb. p

23 1/2

Budapest, 1933 VI h

2064. KÉT SZOBROCSKA, faragott fa, tásu pajzsra támaszkodva, ezüsttel Büsten aus Holz geschnitzt, zwei

2065. TEJAS ÉS AGILULFUSZ képmás XVIII. Jh.

2066. ARIPERTUS II. ÉS ILDOVALDU Marmorrelief. Italien, XVIII. Jh.

2067. ADALOADUS ÉS GUNDEBERT relief. Italien, XVIII. Jh.

2068. ARIPERTUS ÉS OTTO képmás lien, XVIII. Jh.

ett domboru jelenettel. Kina. — Schnupftabak-
China.

, domboru köszörült sárkánydisszel. Kina. —
Drachen. China.

íny, domboru sárkánydisszel. Kina. — Schnupf-
reliefirtem Drachen. China.

tyánkő, gömbös testtel. Kina. — Schnupftabak-

ánc, lapos testén sárga alapon virágdisz és két
hchen, Malereien. China.

bronzveretekkel, födelén Wiegand-modoru táj-
— Schmuckkassette, Perlmutter, mit vergoldete
m Stiel Wiegands. Wien, um 1800.

lülettel. Olasz, XIX. sz. — Schale mit Unter-

jelenetekkel. Svájc, XIX. sz. — Tintenbehälter,

yozott neobarokk diszitésü óraházban. Osztrák,
obarockdekor. Oesterreich, um 1850.

ő alak. Jobb kezében tekercs, baljában legyező
ntcsont faragvány. Jelzése: Raku-Min. 11.5 cm.
t des langen Lebens. Sitzfigur. In der rechten
es Fächers. Der hohe Schädel mit einem Tuch
ku-Min. 11.5 cm. Japan, XIX. Jh.

Gyalni Asztalos János

Ketesd 1692
Bikal 1697
festett famennyeretek
l. J.: M. mův. és
Biro Erdélyi 22. l.
mův.
Cluj 1935

Asztalos János

Gyalni

l. J.) ch)

Biró Erdmüvezete

1941

102. l.

250. l. képpel-

07
59
07

Gyulai Ardalos János

1699. vistai
templom legénykarzata

Erod

Gerend. 159. l.

41. t.
hippel

[illegible]
Erdős
1940

Gyalui Asztalos János

műve

a vistai ref. templom

legényszarzata

repr.

Gerkid. XVI. tábla

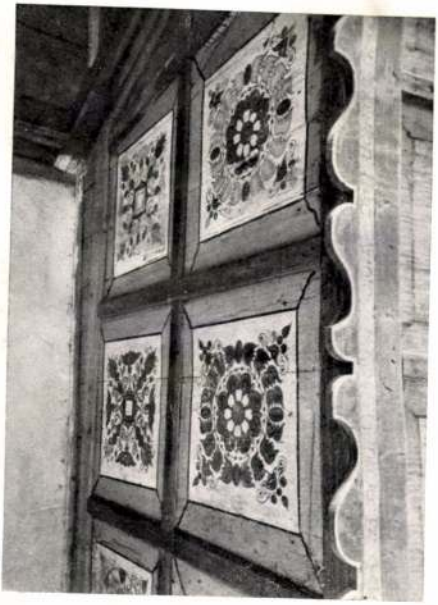

Innen nézendő!

Munhács, M. szülőhára

156-157

Gyalui Asztalos János

Erdély. 1940.

3. A VISTAI REF. TEMPLOM LEGÉNYKARZATA. GYALUI ASZTALOS JÁNOS MŰVE. 1699.

Gyalui Asztalos János

Bánffyhunyad
l. (Kolozs vm) 1705.

Gerevich Emlékkönyv

1942. 121. l. - 130. l.
127. l.
129. l. 134. l.

Vista (?)

Ketesd (Kolozs vm)
1692

Kolozsvár, Kühnagyar
utcai ref. templom 1672,
1720.

Magyarbihal (Kolozs vm)
1697.

ref. templ. [illegible]

T. 3523.

zitett lap felirata a medail-

il

cm.

-25 XLV.

<Gyalui Aristalos János>

Herepei János –

Adatok < > – ról –

Kézirat. Idézve

~~Balogh Kolozsvár~~

~~47. l.~~

Gyalui Asztalos

János

Vistai ref. templom
karzata 1699.

Imrl

Al. Kept. 31
Dep r. 30
ug 17
Wfl. 548.

530

Gyalni Asztalos János

festő asztalos

rod

Kelemen Lajos

A vistai templom
belső diszitései

Pásztortűz

1927. 484-6.

Puky József, bizáki, (nekr.)

VIII. 251.

Lyzalai Asztalos János

asztalosmester
festette a vistai ref.
templom karzatát s való-
színűleg famennyezetét is
1699-ben. Valószínűleg
Asztalos való a magyarbikali
ref. templom famennye-
zete 1697-ből, melyet
Malonyay közölt a Magyar
Iparművészete I. kötetében. [1]

Kelemen Lajos: Erdélyi
magyar mennyezetfestmé-
nyeink a XVII. század
végéről. Művészet Kalon
(Kolozsvár) 1928. III. évf.
6-7-8. füz.

[1] Fentről való a Ketesdi tem-
plom festett mennyezete 1692-ből

Asztalos János, Gyalui

a vistai ref. templom
1699-ben festett
legény harzata fenti-
tet. [mestertől a vár-
megyében még Ketesdről 1692-ből]

Kelemen Lajos:

Kolozsvár környé-
kének történelmi-
és műemlékei.
Kolozsvári Szemle

1943. 24. l.

és Magyarbikalról 1697-
ből ismerünk hasonló
allotás ohat-

e Rennthis und lebten innerhalb provin-
n ihre Kunst, welche höchst selten die
rschreitet. Vor der Renaissance, dieser
und künstlerischen Bewegung, standen
der Heimat ihrer angeblichen Rassen-
von Ungarn zeitlich am frühesten auf-
unststil wurde, ja gleichzeitig einen den
ensstil zeitigte. Dies ist allein schon ein
lateinisches Gemeinbewußtsein fremd
ische Annahme einer lateinischen Kon-
under. Mit den anschaulichen Belegen
ls gelungen, daß in Siebenbürgen das
en Geistigkeit und des ewigen Rom-
einstigen Dazien ebenso wie in dem
anubien, weiter in Ofen, am Hofe des
Renaissance, Matthias Corvinus, dann
die schönsten Renaissancedenkmäler
orort Oberungarns, wo einer der frei-
rg Szathmáry geboren ist und wo von
ber umbrischer Maler uns zulächelt,
gelegenen Städten, in der Thököly-
en ungarischen Freiheitshelden, Franz
eine von Venedig abgeleitete Renais-
terlebt, wie ja auch Siebenbürgen sich
ischen Empfinden so nahe stehenden
sche Karte von Siebenbürgen beweist
enhängenden Gebieten, auf denen die
das Leben, die Geschichte und Gesit-
mal so lange her rumänische Siedler
sche Prägung des historischen Sieben-
ichen und gültig

Gyalni Asztalos János

1699-ben festette a vistai ref. templom festett legénykorzatát.

Kelemen Lajos:

Kalotaszeg történelmi és műemlékei.

Kolozsvári Szemle

1944. 108. 109.

Fentitől a magyarbikali ref. templom menyezet festményének egy verze 1697-ből. u.o. 109 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Gyalui Asztalos

János

festő-asztalos

Müvei: Ketesdi /1692/ magyarbikali /1697/, viatai /1699/ ref. templomi mennyezetek. Tőle való a sztánai mennyezet is, de 1743-ban és 1830-ban átdolgozva.

Neve előfordul azok közt a régi gyalui nemesek közt, kiknek háza mentes volt a közterhek alól. /Jakó Zsigmond: A gyalui várbirtomány urbariumai. 208.l./

Kelemen L.: Erdélyi magyar templomi karzat-és mennyezetfestmények a XVII. századból. Kolozsvár, 1945./Erd. Tud. Int./ 55-56, 59-60.l.

Gyalaui Asztalos János

a magyarbikali ref. templom festett fa mennyezetének egy rézre fentitét 1697-ból.

Szines hasonmását közölte Malonyai:

A magyar nép művészete I. kötetében.

Ujfalui Antalos

János

festő asztalos

l.

Tombor 1947

10, 11, 12, 13, 14, 15,

32, 34, 35, 39. l.

nezett gallérú

Gyarapodás.

fordultan van ábrázolva.

~~réz~~. Gyürüs jobbkezében irattekercset és
möldöke barna, szeme kék. Zárt koronát
álla~~ak gallérja himezett~~, piros,
kiterjesztett szárnyú sas ~~[illegible]~~ képes díszt
tett palást ja hermelines. Felirata fö-

visel. Ez utóbbin

és a cseh-
oroplán

R.
S

cm.
389: I. 30-án (1/89 és 68/89) 200 ko-

1-én (2/90.)

1894: T. 14.
1907: T. 26

1157

Gyalui Asztalos István

festők tovább

Asztalos, több erdélyi magyar festő neve. **1.** *Gyalui A. János,* az erdélyi népies renaissance modorában festette ki a ketesdi (1692), vistai (1699) és bikali (1697) templomok mennyezeteit. **2.** Egy másik *A. János* festette ki 1642-ben a magyarfülpösi templom karzatfeljáróját. **3.** *Ecsedi A. István* és **4.** *Fogarasi A. Mihály* 1675-ben az ördöngősfüzesi templom mennyezetét festették.

Uj Idők Lex.
III. k. 558 l.

Pásztor Lajos /1913,Budapest,róm.kat
B.Eötvös József kollégium volt tagja
értekezéséhez :"A vallásos élet Magy
anyagot több levéltárban.A római áll
kórház levéltárával kapcsolatban tal
kozásu oklevelet;a bolognai levéltár
1527 évi tizedjegyzéket másolta le s
gerincét azonban a vaticani munkája
magyar vonatkozásu részeit másolta l
ből eddig az 149o-8 -as évekre vonat
Levéltári munkássága mellett dolgozo
tense,valamint az osztrák és német T
a régi vallásossággal foglalkozó szak
kozott a középkori s renaissance-kori
Fedele,Gentile,Volpe professzorok elő
Engel Jánosi bécsi egyetemi tanár sze

Gyalui Asztalos

Janos

festőasztalos

l.

Voit Pál

Régi magyar okkonok.

Bp. e. n. 128-l.

129

3	[illegible] Teréz	.	.	leánya
4	Németh Romola	.	.	leány gyermeke
5	Németh Tyra	.	.	"

Aulirott hivatalfőnök
felsorolt rendes alkal
küt tett, évi feretéssel
nyel bíró állami te
él, a leány gyermekek
vannak, és önálló ke

Budapest 1921

Uj ig. ára 12 Kor.
régi " " 6 Kor. ezenfell
még
hirráj

Gyalui Asztalos János

A sztánai ref. templom festett famennyezete fentiről 1743-ból.

Kelemen Lajos

Kolozsvári Hemle

1944. 112. l.

109

Gyalai Asztalos János

készítette 1692. ben.
a keteszdi ref.
templom mennyezet
festmennyet

Kelemen Lajos

Kolozsvári kemle
1944. 109. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Asztalos János, gyulai

Festő asztalos

lásd

Gyalui Asztalos János

alatt is!

Vászon, méretei 96 : 80 cm. — Lelt. sz. 4347. — Becsértéke 4500 K. — Néhai gróf Pálffy János hagyománya 1907 november 14-én (1429–908). — Az átvételre és az átvétel jóváhagyására vonatkozó adatokat lásd a 4330 lelt. számnál. — Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453–913).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1913 : 162. *Mathias Schmid:* A remete álma.

Jegyzet. Az e festményre vonatkozó egyéb adatok és pedig:

a) a törzsleltárban (770–909. pag. 15. Nº 158). *Mathias Schmid*: Gyalupadon ülő és két leánnyal beszélgető legény. Genre-olajfestmény, aranyozott keretben (Kis szalon);

b) a leltári kivonatban (685–909. pag. 2. Nº III : 11). *Mathias Schmid:* Gyalupadon ülő és két leánnyal beszélgető legény. Genre-olajfestmény, aranyozott keretben (Kis szalon);

c) a közjegyzői leltárban (1395–909. pag. 22. Nº 150) és a hagyományi jegyzékben (1895–912. Nº II : 18). *Mathias Schmid:* Vonószéken ülő legény két leánnyal;

d) az átvételi okmányban (2165–912. Nº III : 18). *Mathias Schmid:* Vonószéken ülő legény két leánnyal. Vászon, 96 : 79·8 cm.

18 (1007)

Hag. 1912
Pálffy

M. D. K

GYALVI ASZTALOS János asztalos, festő

Bánffyhunyad, Ref. templom, faragott festett mennyezet 1705., 1780.

Ketesd, Ref. templom. Mennyezet, 1692.

Magyarbikal, Ref. templom. ~~faragott, fes~~ Mennyezet, 1697.

Vista, Ref. templom. Karzat. 1699.

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

II. 17., 136., 165., 307. l.

MDK

Gyalui Asztalos János, festő-asztalos

kalotaszegi stilusu mennyezeteket készitett.

A magyarországi müvészet története I. 363.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Gyalui Asztalos János

festő antalos

XVII. sz.

(4) Kelemen Lajos = Kolozsmegye ismeretlen műemlékei Ellenzék 1922.

(2) Debreczeni László = Erdélyi ref. templomok és tornyok. Kolozsvár 1929.

(1) Balogh Jolán = Kolozsvár műemlékei Kolozsvár 1935 30-31. l.

Foglár ~~39.40. l.~~ ne Tomkos J.: festett antalos kalotaszegi Teglomok nemzkai. Bp. 1945 Dr. i dicsert

Kiszirat szerzo rajzaivel

Budapesti Révész utcai sokkant

katona Kovács X. 71.

Gyulai Asztalos János

A sztánai (Kalotaszeg) ref. templom ~~[illegible]~~ (XVIII. sz. ból való és mány fenn maradt részletet fenti, vagy ennek fia készíthette 1743-ban.

Fenti volt Kalotaszeg legtöbbet foglalkoztatott festő asztalosa a XVII. század utolsó évében és a századfordulón.

A tánffyhunyadi ref. templom díszítését (1705) nem fenti készítette, mint azt Kelemen tajos eredetileg hitte.

(3) Foglár (50, ~~[illegible]~~ 52. l.)

32, 39-45, ~~[illegible]~~ 47-50

N° 160.

Modern

4361. Eduard Schleich:
Sz. Harbachban 1812 október

Tájkép ~~[illegible]~~.

Dombos vidék (előtér) et tüntet, fe
birkanyájat, mig a jobbról e
ra kanyarodó mély úton szeké
~~két férfi~~ foglalatoskodó I d
val, a háttérben pedig tégla
sor vezet, a melynek elején
köti le figyelmünket. Az égb
alól jobbra: Ed. Schleich

I férfival;

Festmény, aranyozon
Vászon, méretei 92:14
~~[illegible]~~ — Becsértéke 7500

91.5:144

Clichée.

Ed

11 (8
29 (84

Gyalui Asztalos János

A daróci (Kalotaszeg) kis gotikus templom XVII szbeli szószék korvnája (1682), karzata (hasonló a vistai-hoz), az oldalpadok festett mezőikkel (1687) és a szentély-padok (1701), bár nevvel jelezve nincsenek bizonyára fenti nevei.

A körösfői templom karzatát eredetileg fenti készítette, ebből csak néhány festett deszka maradt meg. A templom berendezését a XVIII. században Ümling Lőrinc reciovatta, és megőrizte a megmenthető régi táblákat.

Foglar ~~47, 48, 49, 50 t.~~

en mester.

zadból.

ke.

s egész alakban ábrázolva
ószaniszlót, ki oroszlánon áll,
ilczát tart, baljában pedig
nélküli markolatát fogja.
lyett egy kis táblán pánczél
ázott rojtos szőnyeg képez
ge : »ILLVSTRISSIMVS D. D.
DE BETLENFALVA REGNI
MANOR. TERRAE SCEPVSIEN-
COMES SACRAT : PRINCIPIS
MANOR. IMPERATORIS. AC.

ZC. INTIMVS CONSILIARIVS.
MORT. I. MAY. A : 1625.

151 cm. — Lelt. sz. 342. —
gyar Nemzeti Múzeum régi-
3–88 rgst. sz. C : 35).
tok. 1894 : III. 96. *Ismeret-*

ochiális templomban látható.
an kezelik (55–97). — Ka-
1912 pag. 18. Nº 316).

Gyalni Asztalos Janos

A vistai ref. templom legényfarzata az egyetlen emlék, melyen fenti neve olvasható. Gyalubán nincs nyoma fentinek, az ottani egyház iratai elpusztultak. Fenti az egyetlen XVII. szazadbeli festő asztalos Kalotaszegen (nem község hanem 46 községből álló vidék. Eredetileg Kalotaszeg 11 községből állt.)

Foglár ~~32, 40 l~~

Budapest Rókus-utcai rokkant katonákat ápoló Kórház

X. 175.

Gyulai Asztalos János

(2)

Első hiteles mennyezete a Ketesdi (Kalotaszeg). A lebontott régi Ketesdi csúcsíves templom mennyezetének épen maradt tábláit Debreceni László új keretekben helyezte vissza az 1943-ban felszentelt új templomba. Néhány tábla a karzat aljára került. Gyulai az olasz reneszánsz hagyományaként kizárólag centrális elrendezésű mintákkal dolgozik.

Foglár 41, 42. l. (44. l., 43. l.)

Gyalui Rácz M.D.K.

A XVII. sz. -ban Kassán dolgozó ötvös

Kampis Antal: A képzőművészet története

A Kultura Világa Bp. 1963. 668.1.

M.D.K.

Gyalui Rácz Ambrus, ötvös

Kassai ötvös, XVII.sz

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a Színház és a film. Minerva, 1960. Bpest

Gyalui Asztalos János

A bikali templom festett kazettái (fotó)

Konint, 1973. nov. 32. erf. 11 sz. 1687 p.

Gyalui Rácz

ötvös Kassán a 17. században.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvtár/

156. l.

Gyalus László <u>é p i t é s z</u>

XIX.szd.

Religio 1897. II.fv. 46.sz.
Egyh.tud. 370-371.old.

Gyalus László épitész XIX.sz.
Jáki templom restaurálása.

Religio 1897.II.fv. 46.sz.
Egyh.tud. 370-371.old

MDK

Gyalus László müépitész

Uj tagok. Magyar Iparmüvészet 1899. 45.l.

Gyalus ferenc, [egyítén?]

L.: fényes Adolf

Egyi M.: Pettenkofentől ... 84-87.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1975. nov. XXI/ö. 4.

Gyalus László építész

Magyar Iparmüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 185. o.
különfélék. - Szolnoki müvésztelep.

Világi építészet - Müteremház

Gyalus László:
A szolnoki művésztelep
művészházainak tervei

MŰVESZET
I.évf. 1902.
284-287.
"A magyar festők.."

Építészet, világi
a szolnoki művésztelep müteremházai,
Gyalus László

Művészet, III., 1904. 217-226.

Gerő Ödön: A szolnoki telep.

és további eljárás végett másolatban

kiadom.

Budapest, 1930. szeptember hó 6-án.

A miniszter h e l y e t t:

államtitkár.

telére segély fejében /:1.200:/ azaz
27.690. számu kiadási csekkszámla ter-
1930.szeptember hó 6-án. A miniszter
amtitkár.
talos másolat hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Gyalus László

épitész

Schulek Frigyes tervei alapján 1895-96-ban restaurálta az alábbi templom gotikus tornyát

Ifod

Maszárik Viktor: A szűz Máriáról nevezett sz. ferencrendű tartomány pozsonyi zárdájának, templomának, kápolnáinak és góth stylű templom tornyának története. Pozsony. 1897. 119. l.

Az eredeti kövekből tenti a pozsonyi ligetben 1896-ban szép emléket állitott

1899. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

TÁRGYSOROZAT:

1. Dr. Mansfeld Géza Rector Magnificus megnyitó előadása: A fájdalomról
2. Dr. Kastner Jenő egyetemi ny. r. tanár: A Keszthelyi Nyári Egyetem és a pécsi Erzsébet Egyetem Keszthelyi Diáküdülője
3. Üdvözlések

Az ünnepi ülés után a Diáküdülő megtekintése

Augusztus 1-én d. u. a Nyári Egyetem első előadásai a Gazdasági Akadémia dísztermében:

5—6 STOLP ÖDÖN, a gazdasági akadémia igazgatója:
A „Battaglia del grano" és a magyar buzakivitel.

6—7 Dr. KRISZTICS SÁNDOR egyetemi ny. r. tanár: Korunk politikai ideáljai.

1895 [illegible]
Nov. [illegible]

MoB [illegible] és épitése

1899. [illegible] Ign. [illegible]
[illegible]

1901 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

1903 [illegible] [illegible]

1905 [illegible] [illegible] [illegible]
1906 [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
1906 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Assa [illegible] (Nyitra)

1911 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] (Kos[illegible]
1942

Bérhárok
[illegible]

[illegible] [illegible] és
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
Ign. [illegible] [illegible]

Gwerck Ödön

festő

Selmecbánya

lásd.

Könyvbarátok Lapja

1927-28. 94. l.

Gyalus László műépítész

(: aká a jáki templomot res-
taurálta) életrajza meg
van e..? Jó barátom leszen
elkérhetem tőle.

Szalay László

1904

A jaáki templom restaurálása. Vasárnapi Ujság, szeptember 25.

(Művészet 1904. 350. l.)

gálatot teszünk azzal, ha egy
tjük Önnel a magyar szellemi elite
r Lloyd-ot.
nt pillanatnyi olvasmány, röpke
ában él a magyar és az európai
ámot kell adnia magának, aki nem
beesés iránytalanságába. A Pester
ap ujra világos, tiszta képet
rőkről, melyek az emberiséget
d a magyar világlap, mely az ujság-
verzetében mindazt nyujtja olva-

Szalus Cantó

---

mod

Műszaknok, 1900. 237. l

(A jáki templom újjá-
építése)

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

Gyalus László
építész

l.

Vasi Szemle
1937: 292. l.

dat

(19) 1933. j

6-án a Posztókereskedelmi Rt Győr,
fekete férfiruha szövetet amely
m-kint 10 P-ért vásárolt.
Szállításnál felmerült köl
Fizettem az átvételért és k

9-én Küldtem a postautalvánny

10-én. Eladtam kp-ért 80 víg szö

29-én Eladtam 1 havi hitelre Szín
13·50 P-ért.

30-án Elszámolok a felestársal is
Kereskedelmi Bank útján. Kor

Gyalustanló

l.

Ybl Lotz élete és
mivo
299. l. 1938

II

balra fordul, ~~de~~ jobbra néz.

~~ik öltözetet viselő~~ kissé ~~jobbra tekint.~~

vállára vetett zöld kendőt fogja, kettős
~~világos~~ Bordó ruhája lecsúszott úgy, hogy
sztott haja és szemöldöke fekete, szeme

3 cm.
1901: VII. 1-jén (350-902 ~~VII~~ 8.)

Gjalus László

láid

Művészet 1908

279

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

élyezem:

.....
vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Gyalus László

Lakásberendezés, építészeti rajz és alaktan tanára, 1896—.

Élmunk 1930. 77. l.

FRANKLIN-TÁR
KÖNYVKERESK

~~RÉSZLETOSZTÁLY~~

Sort RSZ SZÁM

SZIVESKEDJÉK MINDIG ERRE
A SZÁMRA HIVATKOZNI

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula Urnak,

B u d a p e s t .

Csak most áll módunkban
azonban a kérdezett könyvek
dunkban megállapitani:

39. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, SZEPTEMBER 25.

Előfizetési feltételek: VASARNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSAGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre ... **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre ... **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre ... **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A JAÁKI TEMPLOM RESTAURÁLÁSA.

Hazánk egyik legnevezetesebb Árpád-kori műemlékét, a jaáki templomot restaurálása után fényes ünnepélylyel szentelte fel gróf *Széchenyi* Miklós győri püspök szeptember hó 18-ikán.

A jaáki apátság történetének első biztos adata 1256 május 2-áról van keltezve: ekkor szentelte fel először *Omode* győri püspök. Az apátság alapításáról szóló feltevések egyike Bátor Oposnak fiát, Jaákot említi mint alapítót, ki állítólag a Szent István idejében bevándorlott Venczelin nemzetségéből származott. Ezt a föltevést azonban megczáfolta a vasvári káptalannak 1325-ben Róbert Károlyhoz küldött jelentése; e jelentés szerint ugyanis a Jaák nemzetségbeli *Nagy* Márton volt az apátság megalapítója. Róbert Károly 1331-ben a jaáki apátságról már említi, hogy azt elődei, a szent királyok annyi kiváltsággal és adománynyal tűntették ki, hogy a monostorban ötven szerzetes élt minden szükségessel bőven ellátva.

Magának a templomnak épitése idejét *Henszelmann* Imre a XIII. század derekára teszi. *Ipolyi* Arnold a tatárjárás előtti korba helyezi, *Eitelberger* bécsi műépítő az apátsági templom stilusából itélve szintén a XIII. század első feléből származottnak véli a bazilikát, melynek apátja már 1240-ben szerepelt. A felszentelés ideje (1256) a vitatkozást fölöslegessé is teszi, valószinű lévén, hogy csakis már befejezése után szentelték fel a franczia-román stilusnak csúcsives elemekkel vegyes híres szépségű épitményét.

A jaáki konvent történetének csak töredékeit gyűjthetni össze s nagyjában egyezik az a középkor többi klastromainak történetével. Virágzás és pusztulás, küzdelem a birtokokért, lelkes főpapok munkája a fegyelem meglazulásával váltogatták egymást, mígnem a Szent Benedek-rend birtokából az apátság patronátusa *Bakocz* Péternek, az Erdődy-család megalapitójának birtokába került, s I. Ferdinánd idejétől kezdve folyton a grófi család által adományoztatott. Egy ideig *Zrinyi* Miklós, a szigetvári hős gyakorolta a patronátust, a ki Forgách Ferencz nagyváradi püspök vádja szerint akként jutott hozzá, hogy eljegyezvén 1557-ben Erdődy Péter leányát, hozománykép a monyorókeréki uradalmat átvette, a házasságot azonban nem kötötte meg. Lehet azonban, hogy zálogban jutott a birtok a Zrinyiekhez, kiktől hosszas per után 1613-ban kapták vissza az *Erdődyek* az uradalmat. E korszakból többszörösen maradtak adatok a jaáki templom helyreállításáról, de nagyobb restaurácziót nem igen végezhettek, sőt a századok pusztításainak nyomait alig-alig hogy el tudták hárítani. Az apátok sorából *Batthyány* Ignácz gróf emelkedik ki, a ki később az erdélyi püspöki széken nagy alkotásokkal tette emlékezetessé nevét. 1767-től 1779-ig viselte az apáti méltóságot.

E század elején *Haymann* János katonapap után, ki 1805-től 1828-ig birta, a gróf Erdődy-család *Vécsey* Sándor grófnak, a váczi egyházmegye növendék papjának, akkor még 20 éves ifjúnak adományozta az apátságot. Gróf Vécsey Sándor viszont bérbe adta *Zarka* Sándornak, Vasvármegye első alispánjának, a ki az apátság javait rendbe hozta. 1855-től 1892-ig *Stégmüller* János birta az apátságot. Ő hozta napirendre a restaurálás kérdését s 12,000 frtot hagyott végrendeletileg e czélra. Utódja, gróf

A JAÁKI TEMPLOM A RESTAURÁLÁS UTÁN.

Koller tanár utódai fényképe.

KOLLÁNYI FERENCZ JAÁKI APÁT.

Széchenyi Miklós 1892-től tíz évig viselte az apáti méltóságot, buzgón szorgalmazta a restaurálást, melyet az ezredévi kiállítás történeti csoportjának egyik épületén bemutatott s általános, nagy tetszést keltett főkapu országosan aktuálissá tett s melyre az időközben győri püspökségre emelkedett Széchenyi gróf szintén 10,000 frtot ajánlott fel. A műemlékek országos bizottsága báró *Forster* Gyulának buzgólkodása folytán elkészíttette a terveket s a restaurálás *Schulek* Frigyes műegyetemi tanár és *Gyalus* László műépítő, iparművészeti iskolai tanár tervei és vezetése alapján nyolcz év alatt befejeztetett.

A jaáki bazilika a franczia-román stilnek egyik legérdekesebb alkotása. Valószinű, hogy első tervezői a régi *Sabaria* helyén fenmaradt pogány templom köveinek felhasználásával akarták kezdeni az építést. Három hatalmas gránitoszlop ma is ott áll a templom előtt, de úgy látszik, az építési terveket készítő franczia szerzetesek visszarettentek a gránitépítkezés nehézségeitől s a könnyebb, faragásra alkalmasabb mészkövet választották. E kőből épült a bécsi Szent István-templom is, melyhez, mint a jaáki bazilikához, a sopronmegyei szent-margiti kőbánya szolgáltatta az anyagot. A jaáki templom három, eredetileg kereszthajó nélkül tervezett bazilika. Az eredeti alapterv azonban már az építéskor számos változást szenvedett, minek nyomai majd mindenütt észrevehetők. A főkapu román félkör ivezete gót csúcsívbe megy át; az éjszaki, kívülről öt síkra tagolt falnak az oldalhajóban négy boltozat felel meg. E miatt lehetetlen is volt az éjszaki mellékhajóban ablakokat alkalmazni, úgy hogy a felső világításra a déli oldalon tört ablakok szolgálnak, melyek a déli hajóban a csúcsíves boltozattól feltűnő eltérést mutatnak. A főhajó eredetileg egyenes fafödénynyel birt és az 1663. évben *Folnai* apát idejében építtetett dongaboltozattal.

A tornyok tetőzetét csak a zsámbéki templommal való egybevetés után állapították meg akként, hogy piramis kősüveggel fedjék azokat, lebontván a XVII. században hagymaalakú kősisakkal, később pedig nyolczszögű piramis téglasüveggel fedett tornyokat, melyeknek anyaga a nehéz kősüveget el nem birta volna. E kősüveg, miként a pécsi bazilikánál, első pillanatra nehézkessé teszi a templomot, de a stilszerűség kedvelői bizonyára megnyugosznak benne.

A remek főkapun csak a négy felső szobor-alak maradt sértetlenül. Az apostoloknak, valamint a főkapu balján fülkében elhelyezett s a kis Szűz Máriát ölében tartó Szent Anna szobrainak fejét a vallási villongások idején leütötték s a Folnai-féle helyreállításnál nagyon is eltérő barock stilű fejeket tettek fel helyükbe. A tympanonban levő Krisztus-szobrot annyira megrongálta a tűz, hogy teljesen újat kellett helyébe készíttetni, a mely az összes többi szoborművekkel együtt Kopics budapesti szobrász vésőjét dicséri.

Különösen kiemelkednek a három hajót bezáró apszisok, melyek közül az oldalhajók apszisait csigavonalban faragott kőtetőzettel, a főhajóét vörös rézzel fedték. Az ablakok, a párkányzat, az éjszaki tornyon levő rózsaablak igazi remekei a román stilnek, míg a főkapun, de egyebütt is, az átmenet a gót stilhez szinte természetesnek tűnik elő. Az oszlopokon a római és román elemek váltakoznak s néhol a magyar stil kutatói is találhatnak érdekes jelenségeket.

Műtörténeti értékét a bazilikának a világhirű főkapú mellett épen az átmeneti formák adják, melyeket a restaurácziő művészi gondossággal őrizett meg. Ebben báró *Forster* Gyula nagy műizlése mellett *Gyalus* Lászlónak, a restaurálás vezetőjének van főérdeme.

A fölszentelés ünnepére *Kollányi* Ferencz jaáki apát gróf *Széchenyi* Miklós győri püspököt, az első felszentelőnek utódát, az Erdődy grófi család vérszerinti tagját kérte fel, a ki *István* Vilmos szombathelyi és *Kutrovátz* Ernő czímzetes püspökökkel fényes ünnepélylyel szentelte fel a régi fényébe visszaállított, a magyar művészet munkaképességét s a kormány áldozatkészségét hirdető műremeket. A restaurálás összes költségei 334,000 koronát tettek ki s a rendelkezésre állott összegeken kívül a műemlékek országos bizottsága útján nyertek báró *Forster* Gyula buzgólkodásából fedezetet.

A jaáki apátság történetét gróf Széchenyi Miklós irta meg egy valódi díszműben. Részletesebb leirása most van sajtó alatt a műemlékek országos bizottságának kiadványai között.

Az apátság jelenlegi birtokosa, dr. *Kollányi* Ferencz, a Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtárának őre, a ki fényes vendégséggel fogadta a felszentelésre érkezett egyházi és világi előkelőségeket s a ki mint történetiró is jelentékeny művekkel gyarapította történeti irodalmunkat.

ŐSZI RÓZSÁK.

Őszi rózsák, szegény őszi rózsák,
Mit daloltam egykor rólatok!
Illattalan színes piperének
Sajnált, vádolt akkor az az ének . . .
Őszi rózsák megbocsássatok!
Vezekelve, sírva hódolok.

Ősz utóján íme utra keltem
Messze-messze temetők felé . . .
Sok-sok éve már, hogy arra jártam
Illatozó, fényes, tünde nyárban . . .
S halk lehellet — tán a holtaké —
Nyári rózsák illatát vivé.

S ősz utóján hogy most utra keltem
Sírhalmodhoz, édes jó anyám,
Sírhalmodhoz, édes jó hugocskám, —
Tudtam nem vár rózsaillat ott rám,
Tán levél sincs már a rózsafán,
Rózsafátok sem áll már talán!

Hisz ki biznék bérelt gondozókban?
De csalódtam! Óh, nem-bízni: bűn!
Sirotoknak hű volt gondozója,
Ha nem nyílt is immár nyári rózsa,
Sirotokon őszi bús derűn,
Őszi rózsák nyiltak százszinűn . . .

Őszi rózsák, édes őszi rózsák
Óh hogy addig nem kedveltelek! —
Illattalan *nekünk* virulástok,
Ti tudjátok: mért! Gyöngéd virágok,
Illatotok nem felénk lebeg —
Holtaknak, a sírba küldítek!

Telekes Béla.

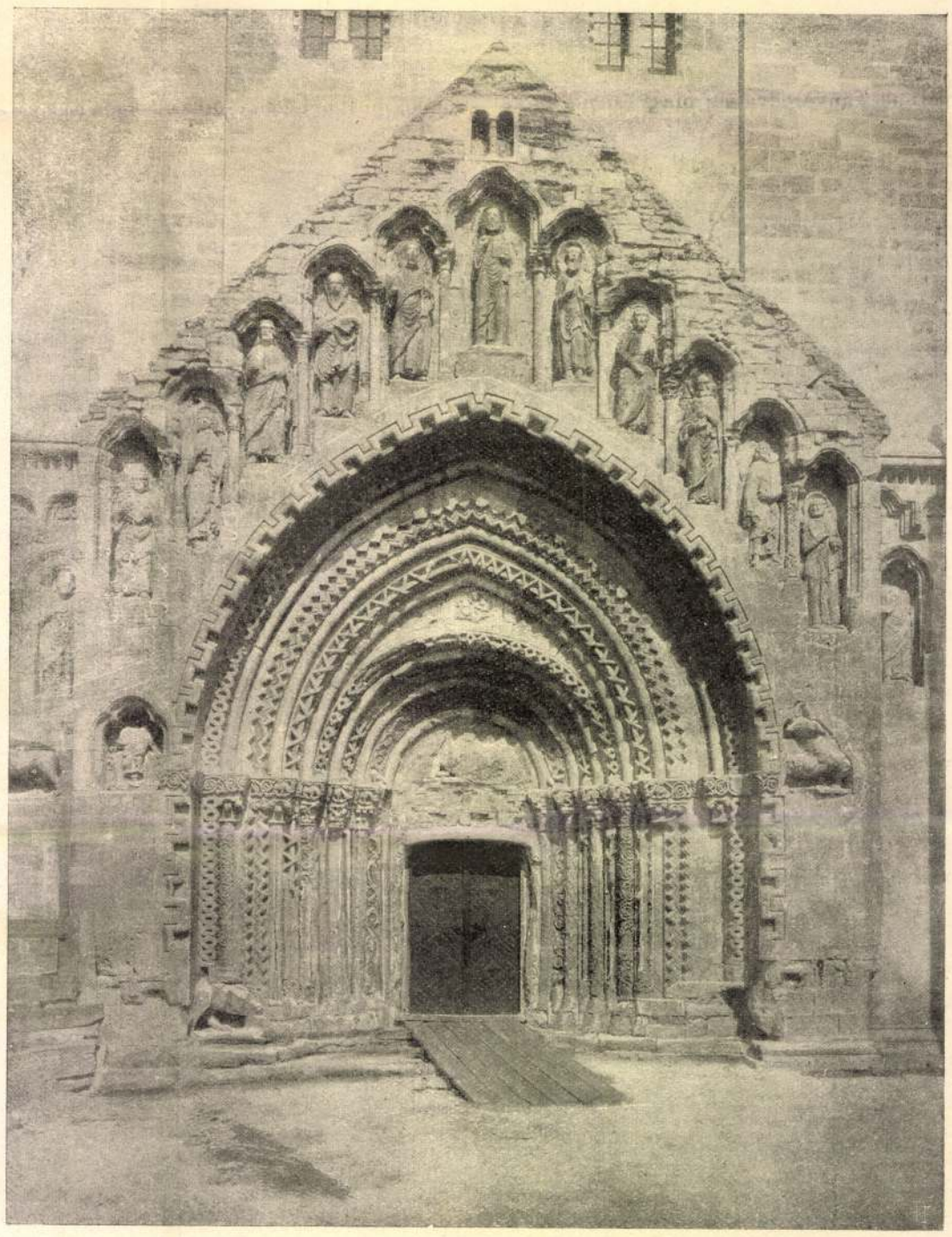

A JAÁKI TEMPLOM PORTÁLÉJA A RESTAURÁLÁS ELŐTT.

Pápai Mihály
Gyalus László

Vas. Ujs. 1901. 568. l.

A szolnoki művész-telep. Szolnokon festők számára egész művészi telepet rendeznek, s erre egyesület alakúl mely a közoktatásügyi miniszter 3000 korona évi segélyével tizenkét festőművésznek épít kényelemmel berendezett lakást és műtermet. A két, egyenként 42 méter hosszú és 16 méter széles főépítményt, a miniszter megbízásából *Gyalus* László tervezte s a művészegyesület építő bizottsága nyilvános árlejtés útján, *Pápai* Mihály szolnoki építőmesternek 64,913 koronáért adta vállalatba. A művészegyesület czéljaira a város közönsége a régi szolnoki várnak a Tisza-Zagyva összeszögelésénél levő részén adott 2000 négyszögöl területet, ezenkívül 4000 négyszögölet parknak. Az új művészotthon még az idén tető alá kerül s jövő év május 1-én fog rendeltetésének átadatni.

Bruck Lajos festménye a Szép

RTI RÉGI VÁSÁR.

Gyalus László

Egy pozsonyi régi műemlék. A pozsonyi gimnáziumhoz tartozó úgynevezett *Klarissza-tornyot* újra építették s a napokban be is fejezték. Ez egyike hazánk legrégibb és legérdekesebb műemlékeinek.

A gimnáziumi épület és a hozzátartozó templom azelőtt a Klarissza-apáczák klastroma volt. Eredetileg a cziszterczita női szerzet tagjai laktak benne, de 1299-ben III. Endre, az utolsó árpádházi király a Klarissza-apáczákat telepítette oda. Az épület II. Ulászló alatt 1515-ben leégett és II. Ulászló a harminczadból 1000 forintot engedélyezett az újjáépítésre. Úgy látszik azonban, hogy Ulászló alatt csak a templomot építették újra, míg a klastromot Pázmány Péter építtette fel. Mikor 1782-ben II. József császár megszüntette a Klarissza-szerzetet, az épület a vallásalapítvány birtokába ment át. Egyideig a jogakadémia czéljaira szolgált, most pedig a főgimnázium van benne. *Wlassics* miniszter a múlt évben 20,000 forintot engedélyezett a torony újjáépítésére. A munkálatokat a műemlékek országos bizottságának titkárja, *Gyalus* László építész vezette. A tornyot egész a főpárkányig leszedték és azután a régi kövek és szoborművek fölhasználásával újraépítették. Most már megifjodva, az égnek törve hirdeti a dicsőséges múltat.

Vas. Ujs. 1899. 523. 2

Apponyi László

építész

Magyar Építőművészet.

1943. 88. l. (Mátyás

király műhelyéről,

képekkel.)

Vagy a Mária nápolyi királyné végrendeletébe
Sokkal többet tudnánk az élet és a művészet
azok emléke maradt volna ránk Drugeth Vilmos
tálnak, egy tucat ezüstserlegnek vagy a víz tart

Vagy ha ismernők Erzsébet anyakirálynő
rendelkezik, azt a tiszta aranypoharat, melynek e
a magyar címer díszlett, másikat, melyet fiának
Máriának, Hedvignek hagyatékozott aranypártá

A korunkra maradt művészeti emlékek
kozásúak. Egyedül a Képes Krónika ad számot
Lajos koráról, udavarának életéről. Az udvari
felhasználtuk és fel fogjuk használni később is,
Lajos korának egyik művészeti csúcsteljesítmény

Nagy Lajos korában, a XIV. század másod
eszme jegyében delelt. A lovagság másodvirág
királyok lovagi udvara a dinasztia kihalta után
királyok nem kedveztek a lovagi életstílusnak,
megszilárdult Eudán törekvésük, hogy az Árp
lovagi életét újra feltámasszák, termékeny talaj
viszonyok konszolidálódása után a középkor ve
is annak érzett — teljes pompájában való kifejlé

Ott állt a követésre méltó példa: Szent L

Gyalus László

Wód

Magyar Hirlap
1913 máj 25.
(Döntés az Erzsébet-
szobor pályázatán.)

U. 304

882. Ismeret

A XIX. szá

Bayer József Ágost.

Mellig látható, kissé jobb
fekete; szemöldöke, lelógó ho
barna; szeme kék. Atillája sö
kissé leeresztett, köpenyege

Vászon, méretei 58·5 : 46·3 c
tett 1899 márczius 25-én J. Ko
Kifizettetett 1899 márczius 3-án
czember 31-én (673–899). — A
1900 április 25-iki 7101 szvsz. h

Gyalus László

A SZOLNOKI MŰVÉSZTELEP nagyjelentőségű epizódja a mai Magyarországra törekvő művészi politikánknak. Tizenkét festő csekély évi bérért az alföld szívében kap kényelmes berendezett lakást és műtermet, a mely kétségen kívül kedvező alkalom a magyar lélek és tipus megismerésére.

A festőművészeknek Szolnokon, a magyarság ebben a jellemzetes központjában való letelepedése a vallás- és közoktatásügyi miniszter és magának a városnak a segítségével történt. A miniszter és Lippich Gusztáv Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyei főispán között megindúlt tárgyalásoknak eredménye az volt, hogy a miniszter évi 3000 korona hozzájárulást ajánlott meg, Szolnok város közönsége pedig a Tisza és a Zagyva folyók találkozásánál fekvő fensíkon, a szolnoki régi vár helyén, egy 1787 □-öl terület ingatlant ajándékozott a művészházak építéséhez. A főispán ezután megalakította a szolnoki művész-egyesületet, melynek 50 alapító, 170 rendes s 12 művész tagja van. A művészházak fölépítése céljából a közoktatásügyi miniszter a tervek elkészítésével Gyalus László építészt bízta meg, a ki 65 ezer korona költséggel a múlt év őszén munkába is vette az épületet. Tizenkét műtermével s ugyanannyi lakóházával most már készen áll a két művészház és azóta már művész lakói is beköltöztek falai közé. A belső berendezést, a bútorzatot szintén Gyalus tervei után készítették különböző asztalos cégek. Szobái eleganciájuk és célravalóságuk folytán számottevő példányai az ízléses magyar bútoriparnak.

Magyar Iparművészet 1902. 185. l.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula tanár

festőművész

Budapest.

IX. Rákos-u. 10.

Gyalus László

irod
z

Magyar Iparmüvészet
1916. 201. l.

t-

en-

lag

b

ü

ás

rü

zé-

ai

e

kös

• TÁRSULATI • • KÖZLEMÉNYEK •

A TÁRSULATUNK KEBELÉBEN FOLYTATOTT MUNKA fontosabb eseményeiről az alábbiakban számolunk be.

1941. január 29-én a társulat választmánya tartott ülést Seenger Béla kormányfőtanácsos elnökletével.

Elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Elnöki megnyitójában üdvözölte a választmányt az 1941. év első ülése alkalmából és kérte a választmány tagjait, hogy az elmult nehéz esztendőt követő új esztendőben, amely talán még nehezebb lesz, továbbra is szeretettel dolgozzanak a társulat érdekében. Meghatottan emlékezett meg a nemzet nagy halottjáról, gróf Csáky István külügyminiszterről, a társulat őszinte jóakarójáról és részvétteljes szavakkal jelentette be Orbán Antal szobrászművésznek, az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanárának, valamint Jakab Gyula műbútorasztalosmesternek a társulat tagjainak és Baranski E. László festőművésznek, az O. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola tanárának elhúnytát. A választmány az elhúnytak emlékét jegyzőkönyvben örökítette meg. Napirend előtt megemlékezett arról az értekezletről, amelyet a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete tartott a most készülő építészkamarai törvénytervezet ügyében, amely ellen minden építő iparművész tiltakozik, mert létérdekét sérti. Szablya János ügyvezető-alelnök elnök felkérésére ezt az ügyet részletesen is ismertette, megjegyezve, hogy a társulat eziránybán már akciót kezdett s azt folytatni fogja. Helbing László titkár a bírálóbizottság elnökének jelentését olvasta fel az 1940. évről. A választmány a jelentést tudomásul vette. Richter Aladár, a kiállítási bizottság elnöke az 1940. év kiállítási ügyeit ismertette jelentésében és az 1941. év elején megtartott Pécsi Művészeti Hetek alkalmával rendezett keramikai kiállítást, valamint az Idegenforgalmi Propaganda Munkaközösség megbízásából rendezett Nemzetközi Plakátművészeti és Fényképkiállítás ügyét ismertette és köszönetet mondott mindazoknak, akik munkáját elősegítették. Bejelentette továbbá, hogy engedélyt fog kérni a társulat, hogy a Magyar Iparművészet kivételesen nagyobb terjedelemben jelenjen meg e kiállítás alkalmából. Szablya János ügyvezető-alelnök javaslatára a választmány iöszönetét fejezte ki Richter Aladárnak a kiállítási ügyekkel kapcsolatos tevékenységéért és a jelentést elfogadta. Ohmann Béla, a propagandabizottság elnöke a társulat 1940. évi propaganda tevékenységét ismertette részletesen, kitérve az új esztendőre is. Jelentését a választmány elfogadta. Szablya János ügyvezető-alelnök a gazdasági bizottság jelentését ismertette. Megállapította, hogy a háziipari export elestével a társulat bevételei csökkentek, azonban az egyensúlyt a bevételek és kiadások között nagyjában sikerült fentartani. Az 1941. év kilátásai biztatóbbak. Ligeti Miklós alelnök javaslatára a választmány köszönetet mondott Szablya János ügyvezető alelnöknek a társulat érdekében kifejtett nagy és eredményes munkásságáért. Utóbbi ezután a társulat 1941. évi programmját ismertette, amelyet a választmány elfogadott. A folyó ügyekről Helbing László titkár, az exportügyekről pedig Deák István titkár tettek jelentést, amelyeket a választmány tudomásul vett. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

1941. február hó 8-án a bírálóbizottság tartott ülést Helbing Ferenc elnökletével.

Elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Bejelentette, hogy az ülés tárgya a Lipcsei Nemzetközi Vásárra kiküldendő anyag bírálata. A társulat az 1940. évben nem vett részt a Lipcsei Nemzetközi Vásáron, azonban az idén újra meg fog ott jelenni és nagy súlyt helyez arra, hogy a magyar iparművészet és műipar mintakollekciója elsőrendű legyen. A bizottság ezután megtekintette a beküldött anyagot és azt gondosan átvizsgálva, a meg nem felelőt kiselejtezte. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

• IN MEMORIAM •

GYALUS LÁSZLÓ. Az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola nyugalomba vonult tanárainak értékes tagja távozott az élők sorából. Február hó 23-án, hosszú szenvedés után elhunyt Gyalus László építész, a lakberendező szak volt tanára.

Mint Schulek Frigyes tanítványa és munkatársa, előszeretettel foglalkozott restaurálással. Résztvett a Mátyás-templom újjáépítésében. Teljesen önállóan végezte a jáki templom helyreállítását, amely munkájával a magyar műemlékek sorában örök emléket állított.

Gyalus László a vasmegyei Gyepű-Füzesen 1865. április hó 24-én született. Középiskolai tanulmányai után az akkori felső-építő ipariskolát végezte. Schulek Frigyes irodájában dolgozott — míg 1892-ben az Iparművészeti Iskola esti tanfolyamán való tanításra hívják meg. A nappali tanfolyamra 1899-ben nyert megbizatást és 1932-ben történt nyugdíjazásáig az építészeti alaktant — a lakásberendező szakon pedig a történelmi stílusokban való tervezést tanította, mindenkor a legnagyobb gonddal és szeretettel foglalkozva úgy tárgyával, mint tanítványaival.

Érdemei elismeréséül nyugalombavonulása alkalmával legfelsőbb helyről Kormányzói elismerésben részesült.

Volt tanártársainak, valamint tanítványainak osztatlan szeretete kísérte utolsó útjára. Nyugodjék békében. Emlékét kegyelettel zárjuk szívünkbe.

A szerkesztésért és kiadásért felelős : Szablya Frischauf Ferenc. 36.591. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F. : Thiering Richárd.)

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1941. 3. 40. l
Nekrolog

közélet és művészvilág kiválóságainak díszes együttese előtt megnyílt a Képzőművészeti Társulat ünnepi kiállítása, nagy tradiciók megtartó szelleme éledt fel a verniszázs forró hangulatában. A nyolcvanéves Társulat hajdani legfőbb protektora, a nagy katona-király helyén most is az első magyar katona mondotta a tárlatnyitás buzdító és elismerő szavait. Vele szemben, a Társulat választmánya élén, a tudós archeológus Ipolyi Arnold püspök helyén a műpártoló Egyháznak egy másik kiváló főpapját, Csanád püspökét láttuk nem kevesebb súllyal képviselve a jubiláló Társulat erkölcsi célkitűzéseit. És hogy az ünnepi kiállítás falait ismét a történelmi mult és a magyar élet művészi ihletadó hatásából fakadt műalkotások díszítették, mint a fénykorban, abban is egy hagyományt jelentő nagy név szerepét láttuk: Esterházy Pál herceg, a Képzőművészeti Társulat első védnökének dédunokája a jubileumi kiállításra tizenkét fejedelmi összegű díjat tűzött ki a legjobb történelmi festmények, magyar életképek és szobrászati kompozíciók jutalmazására. A békebeli jubileumi királydíjak óta a magyar művészet hasonló támogatásban nem részesült. A nemes herceg pályázatai meg is mozgatták a magyar képzőművészeket, mert a nagy felkészültséggel alkotott festmények és szobormüvek sok kiváló mestert reveláltak ezekben az utóbbi évtizedekben méltatlanul mellőzött művészi feladatkörökben a Képzőművészeti Társulat nyolcvanéves jubileumi kiállításán.

P. Z.

•SZAKIRODALOM•

MŰVÉSZETI HETEK. PÉCS 1941. A kultuszkormány művelődés — politikai elgondolása szerint a művelődés nem kiváltságos csoportok tulajdona, hanem mennél szélesebb néprétegekhez kell annak leágaznia. A vidéki kultúrközpontok kialakítása és a Főváros tudományos, művészeti életének a vidékkel való közlése nagyban függ a Művészeti Hetek intézményétől. Legutóbb Pécsett rendezte meg az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács a Művészeti Heteket. A kiállítások, színielőadások, tudományos előadások bár nagy közönség színe előtt történtek, mégis az időben mulandók volnának, ha betű nem rögzítené meg azokat. A pécsi Művészeti Hetekre már ízléses, minden tekintetben magas színvonalú emlékkönyv jelent meg. Tartalmában részint az előbbi Művészeti Hetek előadásait, programmját, részint a pécsi események műsorát tárja elénk s egyben elegáns vezetője is a kiállításnak. Ezzel mintegy lehetővé válik, hogy az ország egyéb tájainak lakói, akik Pécsett nem jelenhettek meg, ebből az értékes kiadványból teljes élethűségű szemléletet nyerjenek Pécs közelmultbeli jeles eseményeiről.

A jövőben rendezendő Művészeti Hetekkel karöltve megjelenő, hasonló kiadványok együttesen kiváló szolgálatot tesznek majd a Főváros és vidéki városok szellemi összekapcsolására.

GARRULUS.

A MAGYAR TÖRTÉNETI MÚZEUM MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI KIADVÁNYAINAK sorában Palotay Gertrudnak — akit olvasóink folyóiratunk hasábjairól érdekes kutató népművészeti és iparművészeti munkájának a révén jól ismernek — egy igen értékes kötete jelent meg, amely bennünket közelebbről érdekel s amelynek címe: „Oszmán Török Elemek A Magyar Hímzésben". A szerző kiemeli művében, hogy a török hatás alatt létrejött magyar hímzések mintáiban bizonyos tudatos válogatás látható s azokból távolról sem vettünk át mindent. A törökös magyar hímzések tárgyi jellemzője a növényi ornamentika, de szabadabb formában. Legerősebb hatással a formák voltak a magyar hímzésekre, a minták elrendezésében és a színezésben kevesebb hatást találunk. A törökös magyar hímzések legnagyobb divatja a XVII. század első felére esik. A népi hímzéseken a törökös befolyások kevésbbé erőteljesen érvényesültek, mint az úrihímzéseken.

Kár, hogy a kiadvány könyvkereskedői forgalomba nem kerül s így sok érdeklődő esik el attól az örömtől, hogy ennek a szellemesen megkonstruált és szép illusztrációkkal díszített kötetnek a birtokába juthasson.

ERDÉLY ÉS KÉZMŰVESIPARA. E címen a Rómában működő Nemzetközi Kézművesipari Központ hivatalos lapja olasz, német és magyar nyelven külön számot adott ki, amelyet több ezer példányban küldött szét a Nemzetközi Központ európai tagszervezeteinek. A szép kiállítású, illusztrált kiadvány behatóan ismerteti a hazatért Erdély kézművesiparát, iparművészetét és háziiparát. Közli az olasz kézművesipar és a Nemzetközi Központ elnökének Piero Gazzotti olasz nemzeti tanácsosnak cikkét az olasz-magyar kézművesiparosság baráti kapcsolatairól, dr. Páll Antal a római m. kir. követség kultúr-attaséjának cikkét Észak-Erdély hazatérésének jelentőségéről, idézi Magyarország Kormányzójának a felszabadult Kolozsvárott tartott beszédét, dr. Teleki Pál miniszterelnök, dr. Hóman Bálint kultuszminiszter tanulmányait, dr. Hézser Aurél egyetemi tanár értekezését Magyarország újabb területi gyarapodásának geopolitikai mérlegéről; Messik Vilmos iparügyi miniszteri osztályfőnök, Gyulay Ákos dr. iparügyi miniszteri tanácsos, dr. Dobsa László Ipok igazgató, Szablya János az Országos Magyar Iparművészeti Társulat ü. v. alelnökének, Benkő Sándor gazdasági főtanácsos, Kovalóczy Rezső dr. az Ipok főtitkára tanulmányait az erdélyi kézművesiparról, iparművészetről, háziiparról.

A Nemzetközi Kézművesipari Központ értékes kiadványa nemzetközi viszonylatban hathatósan szolgálja a magyar nemzeti gondolatnak érvényesülését az új Európa kialakulásában. A Rómában megjelent magyar különkiadás a magyar gazdasági és társadalmi élet széles köreiben őszinte elismerést és köszönetet váltott ki.

Gyalus László

vod
2

Magyar Pályázatok

1906. 7. n. (A Szent
Imre collegium
pályatervei, műszaki
rajzokkal)

megvett terv

KÜNSTLER- UND STUDIENFARBEN
und alle Malutensilien zu günstigen Preisen bei
R. PLATZNER
Bratislava, Schöndorfergasse 22. Royko-Passage Telefon 37-75

Die besten Teppiche der Welt
sind echte Perser Teppiche
in Riesenauswahl
Teppichhaus FORNHEIM, Bratislava

Gesellschaft für Maschinen- und Baugewerbe
KORNFELD & Co.

TAFEL-
HERM
BRATISLAVA
Alle Gattunge
Wandverkleidu

KRYTINY
ISOLÁCIE
A. ŠIN
Fazulová

„HELI
ELEKTROTEC

Gyalus László

Szód
2

Maszárik Viktor:
A szűz Máriáról nevezett
sz. ferencrendű tartomány
pozsonyi zárdájának,
templomának, ~~templo-~~
~~mának és~~ kápolnáinak
és gőth stylű templom
tornyának története
Pozsony, 1897. 119. C

Gyalus Lantó

Wód
z

Műcsarnok
1900. 232. l.
(A jáki templom
ujjáépítése.)

Szalus László

Serveste a szolnoki
műveszetlep Műterém
kiárait

Művészet 1902

287

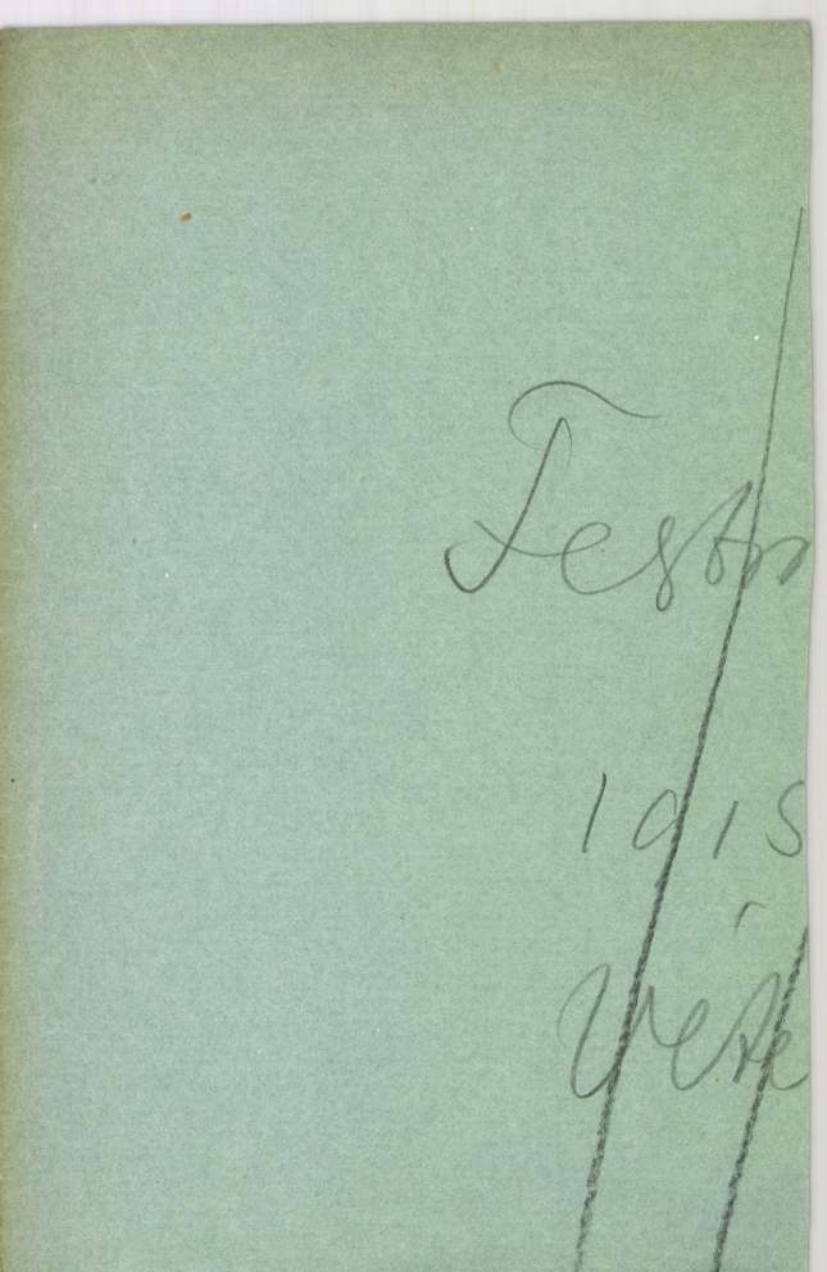

Gyalus László

Művészet 1904 223

Gyalus László

Művészet 1906

Y 21

Gyalus László

Művészet 1908

279

Épités.

Oetl A

—

Különféle

Elsőepi

Gyalus László

Művészet 1913

206. 236

Sarupatkó gyűjtemény a sümegi

Múzeumban VI. 149.

Gyalus László

AZ IPARMŰVÉSZET KARÁCSONYA. ♡ Az Iparművészeti Társulat fölhivja a hazai tervező művészeket és művészi iparosokat, hogy a társulat idei karácsonyi kiállitásán vegyenek részt. A kiállitást Gyalus László műépitő, az Iparművészeti Iskola tanára rendezi, aki a rendelkezésre álló terület beosztása, felhasználása és általában a kiállitás elrendezése tekintetében fölvilágositást ad. A kiállitás november folyamán nyilik meg; ezért mulhatatlanul szükséges, hogy a kiállitók a kész tárgyaikat legkésőbben október végéig a kiállitás helyszinére, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumba, a társulat cimére beküldjék. A később érkező tárgyakat a társulat minden megokolás nélkül egyszerüen visszautasitja. A kiállitásra beérkezett összes tárgyak végleges elfogadásáról a kiállitás biráló-bizottsága határoz, amelybe a kiállitók a maguk kebeléből három tagot választanak. A bejelentések a társulat titkárságához küldendők. ♡

Művészi Ipar
1906. 114. l.

özv. BÖHM ENDRÉNÉ
hirlaptőzsmányos
KESZTHELY

Gyalus László †

Gyalus László építész, az Orsz. Magy. kir. Iparművészeti iskola nyugalmazott tanára f. hó 23-án elhunyt. Temetése 25-én, kedden d. u. 4 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Pesti Hirlap
1941. febr. 25.

3.

4.

Gyalus László

épiteg

Lyo d

Z

Petrik Albert: Magyarország románkori építőművészete. Budapesti Építőmesterek Könnives, kőfargó, és Ács-mesterek Ipartestülete VII. Évkönyve 1911.

Bpest 1911. 224. l.

Obál Béla dr. V. 297.

Gyalus László

l.

L.: Az

Szabó árpepitiret

adhoc a.

1913

180. l.

Gyalus László

építész

vod

=

Széchenyi Miklós gróf. A

jaáki templom. Magyar

Építőművészet 1907. 7 f.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Vas. Ujs. 1894. 666. l. – ~~1901. 568 l. – 1904. 658. l. és~~

művész közlése nyomán.

Gyalus László

Vas. Ujs. 1899. 473. l.

* **A nagyszalontai Csonka-torony fölavatása.** Az Arany János emléktárgyainak befogadására átalakított Csonka-tornyot, melyet lapunk múlt heti számában ismertettünk, ez évi augusztus hó 27-én (nem pedig szeptember 27-én, mint közleményünk tévedésből mondta) fogják rendeltetésének ünnepiesen átadni. Nagy-Szalonta, különösen pedig az «Arany-emlék egyesület» már nagyban készül a fölavató, illetőleg megnyitó-ünnep rendezésére, mely a már kész megállapodás szerint a következő műsorral fog lefolyni: 1. Megnyitó beszéd, tartja *Széll Kálmán* egyesületi elnök. 2. Alkalmi költemény, *Lévay* Józseftől. 3. Alkalmi beszéd, tartja *Rádl* Ödön, a nagyváradi «Szigligeti-társaság» elnöke. 4. Beszéd a Magyar Tud. Akadémia nevében, tartja *Gyulai* Pál. 5. Beszéd a Kisfaludy-társaság nevében, tartja *Szász* Károly. 6. Beszéd a Petőfi-társaság nevében, tartja a társaság küldöttje. A fölavató ünnepélyt közlakoma, este pedig az Arany-emlék javára tartandó színielőadás és tánczmulatság fogja követni. Az ünnepélyre meghivatnak: az Arany-emlék alapító és rendes tagjai; a Magyar Tud. Akadémia; a Kisfaludy-társaság; a Petőfi-társaság; a vallás- és közoktatásügyi miniszterium; Biharmegye és Nagy-Várad városa; Strobl Alajos és Zala György szobrászok, kik az Arany-emlékszobra számára az Arany szobrának pályázatára készített mintáikat átengedték; továbbá Gyalus László, a Csonka-torony átalakításának szervezője, stb.

Oeskói Geskay Gusztáv.

Ára vászonkötésben 1 frt.

Budapesti Takarékpénztár és
Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság
Befizetett részvénytőke: 10.000,000 korona.
Központi irodája és vállalatai:
Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 5. szám.
Ágai: IV., Koronaherczeg-utcza 11. szám. Zálogház ... IV., Károly-körut 18., VII., Király-utcza 57., VIII., József-körut 2., IX. Ásibárus-utcza, a ... betétekre ... kamat-ezzel, valamint folyószámán ... (A 12... az betétkamatadót az intézet fizeti.)
Megbízásból teljesíti mindenféle értékpr. árok vételét és eladását a legolcsóbb feltételek mellett. 7883

Technicum
Altenburg S. A.
... elektrotechnikai és vegyészeti ... Tanmühelyek.
Programmokat ingyen.

7886 A ki
Epilepsiában (csaköz-görcsök és más ... állapotokban) szenvül, ... arról szóló füzetéket, ... bérmentve ... Schwarz.

Ungér-féle
tojáskák,
biztos óvszer
egy dobon ára bérmentes küldéssel 2 frt 20 kr.
Kapható egyedül:
Klein Józsefnél
Budapest, Vászi-körut 7.

szépirodalom közönsége költeményeiből is jól ismer, újabb kötetet ad ki, a lapokban megjelent tárczaközleményeiből, melyek elhunyt jelesekről, szinművészetünk multjáról szólnak. A 10—12 ivnyi kötet deczember hóban jelenik meg, s rá egy frttal fizethetni elő. Megrendelhető Ajtai K. Albert kolozsvári nyomdájában.

Képzőművészeti megrendelések a milleniumra. Azoknak a művészeknek a kik részesülni akarnak a milleniumi állami megrendelésekben, e hónapban kell beküldeniök vázlataikat a képzőművészeti tanácshoz. Azokat, a kik nagyban kezdték a vázlatot s nem tudják e hónapban befejezni, arra szólitja fel a tanács, hogy bő ismertetést és legalább fényképet küldjenek be munkáikról.

A pécsi új szinház megnyitása. A pécsi új szinházat, mely félmillió forintba került, október 5-ikén nyitják meg. Somogyi Károly szintársulata fog benne először játszani. A megnyitó prologot *Várady* Antal irta. Ezen kívül a «Virágcsata» egyfelvonásos vígjáték és a «Szultán» operette kerül szinre.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az Eötvös József kollégium. A magyar oktatásügyre nézve fontos intézet nyilik meg októberben Budapesten: az *Eötvös József kollégium*. Az intézet czélja minél jobb tanárokat nevelni és a megélhetés gondjaitól is fölmenteni az ifjakat, hogy teljesen tanulmányaiknak szentelhessék magukat. Az intézet jellege az internatus, azaz a tanulók bent laknak.

A kollégium ideiglenes szervezete tárgyában kidolgozott szabályzatot a király már jóvá hagyta. E szabályzat szerint a kollégium a közoktatásügyi miniszternek van alárendelve. Az intézet élén áll a kurátor, ki mint a miniszter megbizottja, a felügyeletet minden irányban gyakorolja; az érdekelt főiskolai tanárok és az alkalmazandó vezető szaktanárok közreműködésével irányozza és ellenőrzi a tanárjelöltek egyetemi tanulmányait, utmutatást ad az egyetemi előadások sikeres felhasználására, mint magántanulmányaik berendezésére. A kinevezendő vezető szaktanárok kötelessége a magántanulmányokra szánt időben az intézetben jelen lenni, a jelölteket egyenként vagy csoportokban támogatni és szükség esetén szakszerű értekezleteket vagy előadásokat tartani. A kollégium tagjai: az állam javadalmazottjai, az egyéb iskolafentartók alapítványosai, végül a fizetéses benlakók. Minden év végén a kurátor elnöklete alatt az igazgató és szakvezetők értekezletet tartanak, mely alkalommal arra nézve döntenek, hogy a tanusitott szorgalom és előmenetel alapján tagja maradhat-e az illető a kollégiumnak; négy évnél tovább azonban senki sem élvezheti a kollégiumi ellátást. A benlakó tagokon kivül, a rendelkezésre álló helyiségek és segédeszközök mérve szerint, a kollégium gyakorlatain és értekezletein az igazgató engelmével bejáró tagok is résztvehetnek.

A nemzeti múzeum könyvtárának igazgató őre. A közoktatásügyi miniszter, a király elhatározása alapján, dr. *Fejérpataky* László budapesti egyetemi tanárt a nemzeti múzeumnál a könyvtári igazgató őr teendőinek ellátásával és hatáskörével bizta meg.

A Petőfi-társaság szept. 8-án tartotta első felolvasó ülését a nyári szünetek után. Hallgatók és tagok csak kevés számmal jelentek meg. Dr. *Ferenczy* József visszaemlékezést olvasott föl Bosznia megszállásáról, nevezetesen a bihácsi csatáról, melyben ő is részt vett. *Endrődy* Sándor nehány hangulatos költeményt adott elé, melyeket tapssal fogadtak. Utolsónak *Prém* József ült a felolvasó-asztalhoz és «Diadalmas szerelem» czimű hosszabb novelláját mutatta be. A zárt ülésen *Szana* Tamás titkár tudtul adta, hogy a magyar lira történetére (1825-től a legújabb korig) kitűzött pályázat másodszor is meghiusult. Egyetlen egy pályamű sem érkezett.

Az erdélyrészi Kárpát-egyesület Bécsben fiókosztályt szervezett, melynek czélja az erdélyi részek természeti szépségeit, fürdőit megismertetni a külfölddel. A bécsi osztály szeptember 8-án délelőtt tartja meg alakuló közgyülését a Bécs és Pozsony közötti Vöröshid vasuti megállóhely közelében levő Széchenyi-halom messzelátónál, a Zergehegyre történő kirándulással kapcsolatosan.

MI UJSÁG?

A király a németországi hadgyakorlatokon. Uralkodónk e hó 9-én *Stettinbe* érkezett a német hadsereg nagy gyakorlataira. Ő felségét nagy tisztelettel és lelkesedéssel fogadta a német földön mindenütt a lakosság. Stettinben a hadgyakorlatokon jelen volt *Vilmos* császár és *Albert* szász király s a német hadsereg egész táborkara. Uralkodónk kora reggel a német császárral együtt jelent meg a hadgyakorlatokon s pihenést nem ismerve követte a seregek mozdulatait. Ő felsége több katonai előkelőséget a rendjelekkel tüntetett ki. Igy a Szent-István-rend nagy keresztjét kapták: *Bronsart* hadügyminiszter és *Waldersee* tábornok, az éjszaki hadsereg főparancsnoka; a Lipót-rend gyémántokkal ékitett nagykeresztjét: *Hahnke* tábornok, a katonai iroda főnöke, *Eulenburg* gróf fő-udvari marsal; a Lipót-rend nagykeresztjét: Eulenbug gróf bécsi nagykövet, Blomberg tábornok, stb. A német császár *Szögyény Marich* nagykövetnek a vörös sas-rend nagykeresztjét és Pápay osztályfőnöknek az első osztályu vörös sas-rendet adományozta.

A királyné Aix-les-Bainsben. A királyné, a ki *Hohenembs* grófnő név alatt tartózkodik a kies franczia fürdőhelyen, még két hétig marad Franczia országban. A nagy hőség eddig megakadályozta a királynét, hogy hosszabb gyalogsétákat tegyen, de ezért nem mondott le a kedvencz sportjáról, a gyalogsétáról. A szállodától, a hol lakik ugyanis nem messze kis erdőcske terül el, a melyet tulajdonosa, Vidal dr., készséggel bocsátott a fejedelmi vendég rendelkezésére. Ebben sétál naponta a királyné udvarhölgye kiséretében.

Ferencz Ferdinánd állapota. *Károly Lajos* főczeg és neje e hó 10-én Mendelhofba érkeztek s örömmel látták, hogy pompás szinben van Ferencz Ferdinánd főherczeg. A főherczeg október 4-ig marad a Mendelen.

Mária Dorottya főhgnő, József nádor 3-ik neje. József főherczeg nádor. Hermina főhgnő, József nádor 2-ik neje.

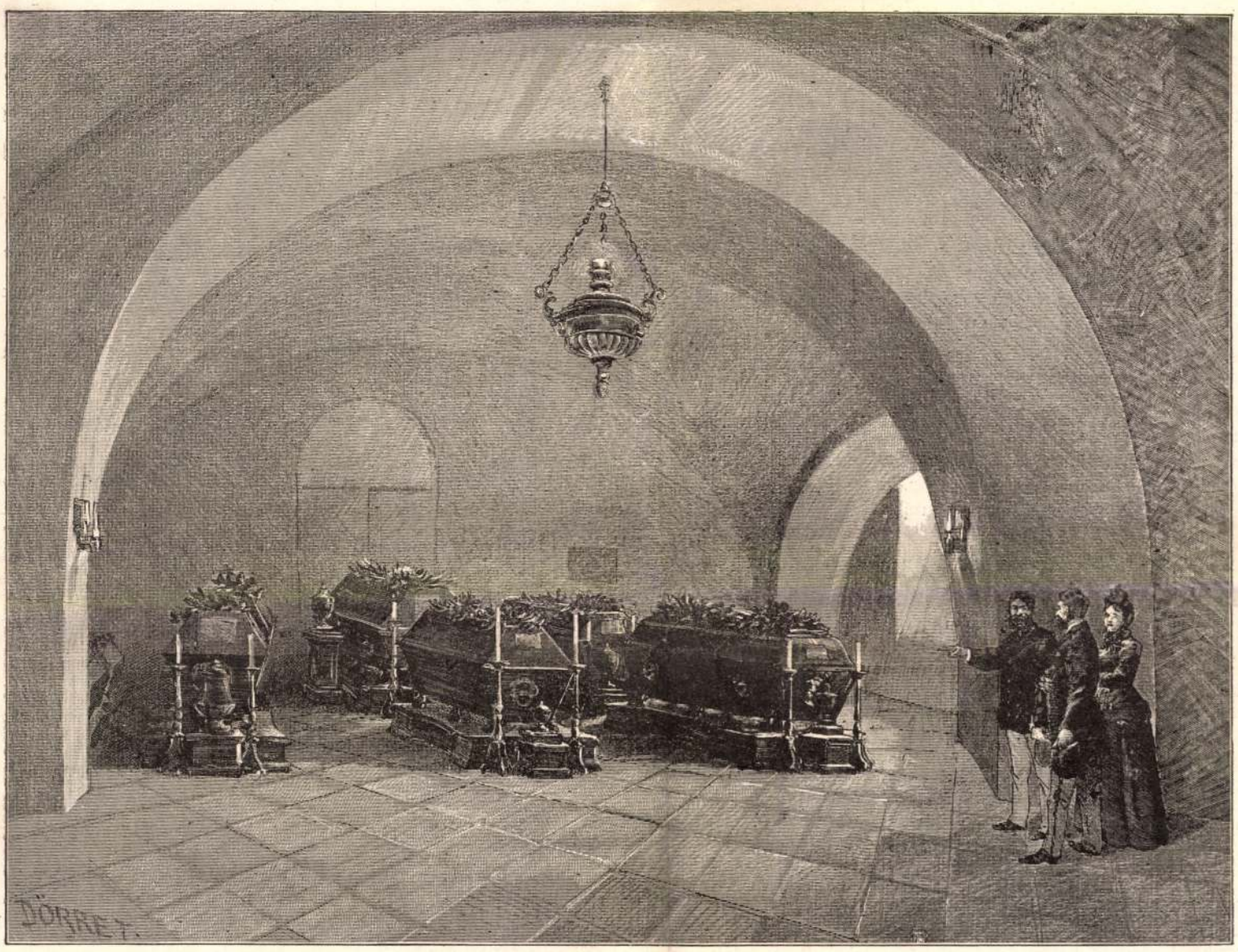

Sándor Lipót főherczeg, József nádor fia. Hermina főhgnő, József nádor leánya. István főhg. nádor.

A NÁDOR-CSALÁD SÍRBOLTJA A BUDAVÁRI ZSIGMOND-KÁPOLNÁBAN.

A pusztaszeri csarnok a kiállitáson. Az ezredéves kiállitás érdekes csarnoka lesz az, mely alacsony kis dombon épül, a mely dombot abból a földből emelik, a melyen a honfoglaló magyarok első országgyülésüket tartották, s a hol a vérszerződést megkötötték. A csarnok, melyet Bálint István fővárosi épitész tervezett, empire-izlésben épül, igen eredeti formákkal s 16 méter magas mauzoleumszerü csarnok lesz, a tetején egy szárnyát kiterjesztő óriás turul-madárral. A pavillonban emléktárgyakat mutatnak be és árulnak, a melyekben pusztaszeri föld lesz valamely elmés módon elhelyezve.

Zelenka püspök újra választása. A tiszai evang. egyházkerület püspökét *Zelenka* Pált újra megválasztották. Az egyházkerület bizalma és szeretete azzal válaszolt a püspök lemondására, hogy az új választásnál ismét rászavazott. A beadott 301 szavazatból Zelenka Pálra 297 esett, Farbaky nyíregyházi lelkész 4 szavazatot kapott. Küldöttség utazott Miskolczra, Zelenka üdvözlésére.

Az egri mecset. Egerben a török világ érdekes emléke, a régi török mecset már nagyon kivánja a tatarozást; kemény, vassal kapcsolt fala repedezik, a belső lépcsők, az erkély omladoznak. Még Trefort miniszter idejében folyamodott a város a kultuszminisztériumhoz, hogy a történelmi műemlékek gondozására szánt összegből restaurálják a mecsetet. A miniszter ezt meg is igérte. De mindig jött közbe valami és a segitség elmaradt, Eger városának pedig nincs rá pénze. Az idén a nyári zivatarok megint nagyot rongáltak a karcsu tornyon, a villám beleütött és meghasogatta. Most már annyira oda van, hogy veszedelmes a közelében járni. *Grónay* Sándor egri polgármester a héten Budapesten járt és *Szmrecsányi* Miklós miniszteri tanácsossal beszélt e dologban, a ki megigérte, hogy műépitészt küld Egerbe.

Esküvő. A nemzeti szinház jeles drámai művészének, a tragikus halállal kimult *Nagy* Imrének s néhai *Benza* Ida operai primadonnának leányát, *Nagy* Ida kisasszonyt a mult héten vezette oltárhoz a Mátyás-templomban *Gyalus* László műépitész, ki tevékeny részt vett a Mátyás-templom restaurálásában.

A telkek értéke a fővárosban. Budapesten a Kussuth Lajos-utcza kiszélesitése következtében a Dreher-palota homlokzatát is le kell bontani. Összesen 114 ölnyi terület vész el igy a palotából. Ezért a közmunkatanács 817,370 frt 58 krt ajánlott kárpótlásúl. Dreher azonban kevesli a 800 frtot négyszög-ölésért, hivatkozva, hogy egy háromemeletes uj palotának épen homlokzatát kell lebontani. Most tehát meginditották a kisajátító eljárást.

Az olympusi játékok. A görög kormány föleleveníti a régi olympusi játékokat, a modern sport körében. Az első olympusi játék közelebb lesz. A régi Stadionban már rendezik a karzatokat és ülőhelyeket. A külföldi sportegyesületek tagjai, a hivatalos külföldi személyiségek, a görög és a külföldi sajtó képviselői, a parlament és a diplomácziai testület tagjai, a tábornokok stb. mind kényelmes helyet találnak, mert a Stadionban, 70,000 ember talál kellő elhelyezést. A Stadion e szerint a világ legnagyobb szinháza lesz.

— x. Kereszély Sándor minta-zongoraterme Budapesten, Váczi-körut 21. sz. alatt, körülbelül 100 db zongorát és pianinót tart raktáron, legkitünőbb szakszerű választékban; a hol mindenki teljes megelégedésére szerezheti be szükségleteit.

Előfizetési fölhivás.

A «Vasárnapi Ujság», a legrégibb **magyar** szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *eredeti elbeszéléseket* és életképeket, részben illusztrálva, közöl **Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánétól, Herman Ottónétól, Petelei Istvántól, B. Büttner Linától, Szívos Bélától, Kazár Emiltől,** stb., s *hogy az eddiginél még jóval több szépirodalmi olvasmányt nyujthasson olvasóinak, 1895. évi januártól kezdve hetenként egy félivvel bővítve,* ***„A Vasárnapi Ujság regénytára“*** czimű *állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a főlap, szintén* ***művészi képekkel*** *van diszítve.*

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a most már 41-ik évfolyamában lévő **«Politikai Ujdonságok»**, melyet mint az *események hü és részrehajlatlan előadóját*, valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, s igy e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, *a napilapokat is sok tekintetben pótolja.* A «*Politikai Ujdonságok*» előfizetői e nagy terjedelmű hetilap mellett a **«Magyar Gazda»** czimű *gazdasági és kertészeti képes lapot* ingyen kapják, s ezen felül *rendkivüli mellékletekkel is bővitve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két nagy ivre terjedő tartalma.*

A «Politikai Ujdonságok» újabban mint képes ujság jelenik meg, s minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

Előfizetési áraink évnegyedre:

A «Vasárnapi Ujság»	**2 frt — kr.**
A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val együtt	**2 frt 40 «**
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok»	**3 frt — «**
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika»-val együtt	**3 frt 40 kr.**

Az előfizetések a **«Vasárnapi Újság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Gibókuti Ferencz, régi gazdasági iró, ki a hatvanas és hetvenes években többféle gazdasági lapot szerkesztett, gazdasági könveket adott ki, az országos magyar gazdasági muzeum nyug. igazgatója, az országos tanszermuzeum volt felügyelője és állandó bizottságának alelnöke, 1848—49-iki honvédszázados, életének 80-ik évében Budapesten. — Lőrincsek János, evangélikus lelkész, nagyhonti volt esperes, 76 éves korában a hontmegyei Csallón. — Papp Károly, kanonok, szentszéki ülnök és aranymisés pap, 76-ik évében Kis-Komáromban. — Obelcz József, kegyesrendi pap, a nagybecskereki főgymnázium volt tanára, 46 éves, Nagy-Becskereken, s hült tetemeit Török-Becsére vitték. — Eisinger Ferencz, főesperes, 71 éves, Fehértemplomban. — Fischer József, belügyminiszteri titkár, néhai Fischer Sándornak, Petőfi német forditójának fivére, Budapesten. Sirjánál Zala György szobrászunk mondott beszédet. — Id. Molnár László, félegyeházi földbirtokos, köztiszteletbetben élt férfiu, 66 éves Budapesten, honnan holttestét Félegyházára szállitották. — Füzéssery Gábor, 1848/49. évbeli honvédszázados, beregmegyei törvényhatósági bizottsági tag, életének 71. évében Beregszászon. — Halmos Károly, a szabadságharczban tüzértiszt 66 éves korában Kecskeméten; nagy számú család gyászolja. — Fogd Károly ügyvéd, Nyitramegye t. ügyésze, az érsekujvári önkéntes tüzoltó-egyesület főparancsnoka, törvényhatósági bizottsági tag, 52 éves, Érsekujváron. — Id. Vanke Sándor, a herczegprimási uradalmak volt erdőmestere, 61 éves, Puszta-Farkasdon. — Ambró Mihály, káplán Mária-Radnán. — Felsőbüki Nagy Pál, sárvári ügyvéd, 65-ik évében. — Ambrus Endre, csomafáji ügyvéd és birtokos, 55-ik évében. — Vogel Ignácz, székesfehérvári izr. hitközségi tanitó, 65 éves. — Bayer Vilmos pancsovai városi állatorvos, 33 éves, Baján. — Dr. Rosenleitner Rezső, orvos, 35 éves, Budapesten. — Gnary Emil, vasmegyei földbirtokos, 57 éves, Söptén.

Özv. Viski Zsigmondné, szül. Dominik Irma, 48 éves, Kolozsvártt. — Rébay Dezsőné, szül. Divald Irma, 22 éves korában, házasságának 4-ik évében Erdődön. — Achácz Eugénia, Lőcsén. — Berger Miksáné, gyárigazgató felesége, Temesvártt.

Szerkesztői mondanivalók.

Dalok: Harmat hogyha nem öntözné. Isten tudja. Az előbbi egy erőltetett sánta hasonlatból áll; az utóbbi elég csinos, a nélkül, hogy valódi költői értéke volna. A mi a levelében fölvetett kérdést illeti, abban teljesen igaza van, hogy igen nagy szükség volna egy oly munkácskára, mely nemzetük történetét a gyermekek értelmi színvonalához szabva beszélné el. Belátta ezt a Kisfaludy-társaság is s ily munkára már évekkel ezelőtt tűzött ki pályadijat. Az ismételt pályázaton végre egyik jeles középiskolai tanárunk lett a nyertes. A munka azonban, a birálati jelentés szerint, minden jelessége mellett sem oldotta meg teljesen a kérdést, igy tehát, a ki hivatást érez magában, még mindig megpróbálkozhatik az igazán fontos feladattal. Hogy prózában készüljön-e a munka vagy versben, felfogásunk szerint eldöntetlen kérdés, érveket lehet mindkettő mellett felhozni; de ha az utóbbit választjuk, csakis a magyar elbeszélő formát, az alexandrint használhatjuk. Az a tapasztalata, hogy az alexandrin a gyermekekre nézve fárasztó, nyilván csalódáson alapszik; hosszadalmasságról szó sem lehet, mert az alexandrin-sort a cesura két élesen különvált részre tagolja, s igazi költő kezében a rythmus lüktetése még szaporább ütemeket ád, pl. Aranynál:

«Szilágyi
Örzsébet
Levelét megirta,
Szerelmes
Könnyével
Azt is tele sirta.»

A rövid sorok daczára ez tiszta alexandrin, mint a hogy minden numerusos alexandrint, legkisebb erőltetés nélkül rövidebb sorokra lehet tördelni.

Őszszel. Talán valamicskével jobb, mint a nyár utólján gomba módra termő őszi versek; de szerző újat nem tud mondani az őszről, sem oly szépen nem tudja elmondani a régit, hogy lelkünket erősebb hangulatba ringatná.

SAKKJÁTÉK.

1911. számu feladvány. Dworzák E.-től.

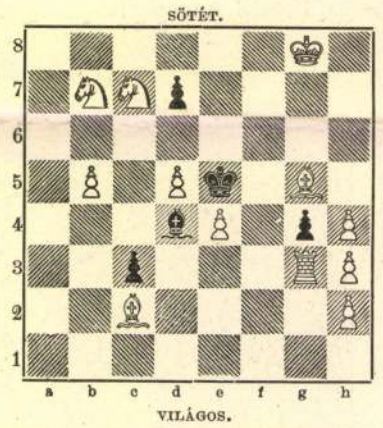

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1903. sz. feladvány megfejtése Meyer F.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a*	*Sötét.*
1. Va5—d2	--- g6—f5 : (a)	1. ---	---	--- f6—g5 : (b)
2. Vd2—h2	--- t. sz.	2. Vd2—g2+	---	t. sz.
3. H v. V mat.		3. V mat.		

b.

1. --- --- --- --- Kg4—f5 :
2. Hf3—g2 --- --- f6—g5 :
3. Vd2—f2 mat.

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — Stefunkó L. — *Tiszafüreden:* Fischer S. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 35-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Lombos erdő, virágos rét, igy rajzolják a nyár képét.*

Heti naptár, szeptember hó.

Nap	*Katholikus es protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
15	V.	**F 15 Mária nev.**	**F 14** Nikom.	**3 A 15** Antim	26
16	H.	Eufémia sz.	Eufemia	4 Babilasz	27
17	K.	Lambert pk.	Lambert	5 Zakariás	28
18	S.	K. József **Kánt.**	Titusz	6 Mihály csod.	29 [R. Ch.
19	C.	Január vt.	Konstantina	7 Szoczont	**1 Th. 5656**
20	P.	Euszták	Euszták	**8 Kisasz. n.**	**2 Rosch. H.**
21	S.	Máté apost.	Máté	9 Joak, Anna	**3 S. Haas.**

Holdváltozás. ● Ujhold 18-án 9 ó. 56 p. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egessünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisitás rögtön kiderül: Mert mig a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisitott selyem (mely zsiros szinü — szalonnás — lesz és könnyen törik) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telitetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggörbül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisitványé nem. — **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben, házhoz szállitva, póstabér és vámmentesen szivesen küld** bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszöveteiből. — Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6046

azonnal megindultak a tárgyalások. 1900 elején 3000 korona évi hozzájárulást ajánlott meg a miniszter, s ugyancsak ez időtájt, a Tisza és Zagyva folyók találkozásánál fekvő fensíkon, a szolnoki régi vár helyén, egy 1787 □-öl területű ingatlant ajánlott föl a művészházak építésére Szolnok város közönsége. A főispán ezután megalakította a szolnoki művészegyesületet, melynek 50 alapító, 170 rendes, s 12 művésztagja van. A művészházak fölépítése céljából a közoktatásügyi miniszter Gyalus László építészt a tervek elkészítésével bízta meg s a művészeti egyesület építő-bizottsága a két művészház fölépítését nyilvános árlejtés útján 65,000 korona építési összegért vállalatba adta. Az építkezés a mult év őszén vette kezdetét. Tizenkét műtermével s ugyanannyi lakosztályával most már készen áll a két művészház, hogy művész-lakóit falai közé befogadja.

A telep tizenkét művészt fogadhat magába, a kik évi csekély bér ellenében műtermet és lakószobát kapnak. Rendkívül meg van könnyítve a művészeknek a Szolnokra való kitelepedés. Úgy halljuk, hogy a műtermek egy részének már is akadt gazdája.

A szép vállalkozás önmagát dicséri. Egy megjegyzésünket azonban nem hallgatjuk el s ajánljuk a telep sorsával törődők figyelmébe.

Nézetünk szerint hasznos volna ezt az intézményt nemcsak a maguk lábán járó festők, hanem művészeti intézeteink jelesebb növendékei javára is értékesíteni. Gondoljuk meg: mennyire elősegítené a fiatal talentumokat, ha az év egy részét egy oly művésztelepen tölthetnék, a hol nemcsak jó műtermet kapnának, hanem egyúttal meglett művészek társaságában dolgozhatnának, velük tölthetnék idejüket. Nagyon jól tudjuk, hogy a fiatal kezdő sokkalta többet tanul azzal, ha érettebb kollegái munkájának menetét figyelemmel kisérheti, mintha éppen csak ledolgozza az iskolában szemeszтereit. Véleményünk szerint nagyot lendítene szomorú művészeti iskoláinkon, ha legalább a legtehetségesebb növendékek hosszabb-rövidebb időt tölthetnének odakünn, a szolnoki művésztelepen. A szokásos apróka állami segélyezéseket oly módon lehetne kiadni, hogy a jutalomra méltó, előrehaladottabb növendékek néhánya az állam által megváltott műtermet és ellátást kaphatna a szolnoki telepen. Ez is egy fajtája lehetne a segélyezésnek, az ösztöndíjnak, még pedig sokkalta hasznosabb annál, a midőn a fiatal kezdő 6—800 koronát kap a kezébe s aztán nekivág Münchennek, Párisnak. A csekélyke összeg rég elfogyott, mielőtt a fiatal festő csak némileg is beletalálja magát idegen környezetébe. Innen a sok kiábrándulás, nyomor, félbenmaradt pálya, az ösztöndíj-kérés sűrű ismételgetése. S még valami. A fiatal festő nem kénytelen éppen legfogékonyabb élete szakában cégéres müncheni és párisi modellekkel vesződni, hanem már pályája kezdetén beleszokik a magyar psziche, a magyar tipus megismerésébe. Azt hisszük, hogy ezt a tervet minden nehézség nélkül lehetne végrehajtani. A szolnoki telep ebben az esetben nemcsak a jelent szolgálná, hanem a jövőt is.

ÚJ MŰVÉSZETI ARANYÉRMEKET alapított a közoktatásügyi kormány a budapesti nemzetközi műtárlatokon résztvevő jeles külföldi művészek kitüntetésére. Eddig a kormány ily célra egyetlen állami aranyérmet bocsátott a Képzőművészeti Társulat rendelkezésére. Ezentúl két nagy és három kis aranyérem adható ki egy-egy nemzetközi tárlaton külföldi művészeknek. Ennek a rendelkezésnek oka az, hogy a külföldi művészek vonakodtak java munkáikat Budapestre küldeni, a hol azokból alig kelt el valami s a hol legfeljebb csak egyikük kaphatott erkölcsi kitüntetést. Így történt aztán, hogy nemzetközi tárlatainkon gyakran csak kisebbrangú külföldi művészek vettek részt, ezek is csak kevésbbé kiváló művekkel. S mert közepes külföldi portékára semmikép sem volt szüksége a Képzőművészeti Társulatnak, már-már arról volt szó, hogy a Társulat a nemzetközi tárlatokat egészen beszünteti. A kormány erre kijelentette, hogy hajlandó a kitüntetésre szánt érmek számát megszaporítani, a mi július elején meg is történt. A Társulat ugyancsak a nemzetközi tárlatok színvonalának emelésére már régebben arra kérte a kormányt, hogy nevezetes külföldi kollekcióknak a kiállításokra való megszerzését pénzbeli támogatással segítse elő. A közoktatásügyi kormány azonban az anyagi támogatást megtagadta azzal a megokolással, hogy a társulat anyagi helyzete kedvező.

TOMPA MIHÁLYNAK szobrot emelt Rimaszombatban Gömör vármegye és Rimaszombat város közönsége. A szobor készítésével Holló Barnabást bízták meg. Június 4-én volt a mű ünnepélyes leleplezése.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE címmel új művészeti egyesület alakult júniusban Budapesten. Már évek óta csak idő kérdése volt egy ilyfajta szövetség megalakítása, siettették létrejöttét azok az események, a melyekről mint építőművészeti sérelmekről, előző számainkban emlékeztünk meg. Szükséges is volt, hogy tisztán építőművészeti kérdésekben csakis építőművészek döntsenek, holott eddig a döntő fórum többsége nagyobbára konstruktív mérnökökből állott, a kik kitünő szakemberek ugyan, de tisztán művészeti kérdések megoldása mégsem tartozhatik feladataik közé. A nagy, nyilvános pályázatok félszeg birálata, továbbá a nagy állami megrendeléseknek suba alatt való elintézése csak tetézte a helyzet tarthatatlan voltát s végre az építőművészek egy része elérkezettnek látta az időt a különválásra s az imént alapított szakegylet megteremtésére.

A Magyar Építőművészek Szövetségének céljaiban a művészeti eszme túlnyomó. A szövetkezet

kizárja a hivatalnok-építészeket és az üzleti vállalkozókat, a kiknek keze alatt elposványosodott építészetünk. Testülete lesz az építőművészeknek s építészeti közügyekben a hivatott tanácsadó és bíráló fórum szerepe illeti meg. Az alapszabályok lényeges intézménye a fegyelmi tanács szervezete, a mely kamarai jelleggel bír és hivatva van az építészi kar méltóságának megvédésére. A szövetség főcélja még a hatóságok és magánfelek helyes információja szakkérdésekben, továbbá tervpályázatok rendezése és elbírálása. Felolvasások és szakszerű viták révén igyekszik a szövetkezet az idevágó kérdéseket tisztázni.

Kétségtelen, hogy az építészeknek ezer és egy okuk volt az új egyesület megalakítására. A legszebb talentumokat mesterséges módon távol tartották szép művészeti feladatok megoldásától, a helyett, hogy első sorban éppen a legkiválóbb tehetségekre bízták volna középületeinket, a helyett, hogy e tehetségeknek teret nyitottak volna nyilvános pályázatokkal s munkálkodásukat elősegítették volna a kor szinvonalán álló pártatlan jurydöntéssel. Természetes dolog, hogy ebből az építészet terén szellemi pauperizmus eredt. De még nagyobb volt a veszedelem más szempontból. Épp most iparkodnak tehetségesebb építészeink arra, hogy építészetünkben bizonyos nemzeti jellemvonásokat juttassanak uralomra. S a maradiak nagy tömege éppen ezeket igyekezett félretolni az útból. Azok az építészek berzenkedtek a magyar stílus mumusa ellen, a kik egész hidegvérrel állítják össze épületeiket — a megrendelő ízlése szerint akár gót, akár renaissance, akár rokokó vagy empire formákból, a kik tehát úgy váltogatják a stílusokat, akár más ember a gallérját. Minden stílusnak megadták a szabadalomlevelet, csak egytől tagadták meg: attól, a mely a mi magyar érzéseinket igyekszik kifejezni. Szóval a művészeti szempont utolsó rangú szemponttá sülyedt. Ezzel a felfogással szemben foglal állást az új szövetség. Fontos és nehéz feladatra vállalkozott: rengeteg munka vár rá, sok kitartásra lesz szüksége. Ha feladatát híven teljesíti, úgy műtörténeti fontosságú érdemeket szerez.

MŰEMLÉKEINK MEGVÉDÉSE még mindig nem folyik eléggé erélyes módon. Szinte az a látszata van a dolognak, mintha a vidéki hatóságok semmibe se vennék az idevágó törvenyes intézkedéseket. Ennek sok értékes műemlék vallja kárát. Elég ha utalunk Myskovszky Viktor memorandumára, a mely száz számra sorolja fel a barbár kezek által elpusztított pótolhatatlan műemlékeket.

Ujabban Kolozsvárról érkezett a hire annak, hogy néhány műemléket annak rendje és módja szerint hatósági engedélylyel elpusztítottak.

Kolozsvár városának tanácsa a történelmi emlékezetű Bethlen-bástya megóvása és föntartása céljából bizottságot küldött ki, a mely jelentésében a Bethlen-bástyán kívül a védelemre szoruló többi műemléket is felsorolta s ebben a jegyzékben még a Mátyás király-téri Ákontz-ház kapubejáratát és feliratos ajtófejét, valamint a régi Karolina-kórház középső épületét, az akkor Mikes gróf tulajdonában volt ú. n. Básta-ház egy részét is felsorolta. S ime, a tanács által megadott építési engedély alapján a mult hónapban nemcsak lerombolták mindakettőt, hanem például a Básta-házba beépített faragott kövek nagy részét, melyek pedig úgy Mikes gróf, mint az új tulajdonos elhatározásából az Erdélyi Múzeumot illették volna meg, a vállalkozók eltitkolták vagy összetörték s a múzeumnak egy római feliratos követ pénzzel kellett megmentenie hasonló sorstól. Épp most nyirbálták körül a városházzal szemben levő gróf Teleki-ház mansard-tetejét, hogy az épületet magasabbra emelve s gipsz-figurákkal elektelenítve a laikus szemnek tetszetősebbé tegyék.

A városhoz ebben az ügyben beadott jelentés szerzője, Márki Sándor dr. egyetemi tanár felemlíti még, hogy a műízlés romlását jelenti az a két épület is, a melyet Kolozsvárott idáig restaurálni próbáltak, t. i. a Szent Mihály templomához ragasztott torony és a Mátyás-ház. Attól kell tartanunk, — mondja a jelentés — hogy erre a sorsra jut a Bethlen-bástya is, a melyet hallomás szerint az ablakok kiszélesítésével akarnak múzeumi célra alkalmassá tenni, a mire nem való s ha volna is, ezeket a célokat nem szabad az épület stílusának vagy inkább jellegének elrontásával szolgálni.

A jelentés így végződik: „A mi azonban a céltalan rombolásnak ebben az idejében, a midőn százados emlékeket, a város egykori fényét bizonyító épületeket ok nélkül és kegyeletlenül pusztítanak el, vagy ízléstelenül alakítanak át, a tekintetes városi tanácsnak a mi tisztelettel teljes véleményünk szerint elodázhatatlan kötelessége: olyan szabályrendelet kidolgozása, mely úgy a mellékelt jegyzékünkben foglalt, mint egyéb, esetleg ezután megismerendő műemlékek barbár elpusztítását vagy ízléstelen átalakítását a város egész tekintélyével tilalmazza, a kellő körültekintéssel és felügyelet mellett megkezdett és folytatott építkezésekből kikerült faragványokat, becses emlékeket, régiségeket stb. pedig az Erdélyi Múzeum számára biztosítsa. Az a tény, hogy a tek. tanács két év alatt már kétszer alakított bizottságot a műemlékek ügyében s hogy e végből az Erdélyi Múzeum régiségtára igazgatójának véleményét is meghallgatta, kellő biztosítékul szolgál, hogy a tek. tanács a szégyenletes állapotoknak gátat vető szabályrendelet elkészítését valóban fontos és sürgős feladatúl ismeri el s hogy az Erdélyi Múzeum régiségtára igazgatójának meghallgatásával elkészítendő tervezettel mielőbb megnyugtatja a szépen fejlődő, de műemlékekben egyre szegényebb város régi dicsősége tanuinak pusztálása miatt aggódókat."

Végül a Kolozsvárott országos vagy városi védelem alá helyezendő műemlékeket sorolja fel a jelentés. Ezek a következők:

10-15, 32, 34, 35, 80.l. - Uj Idők lexikona. III.k. 558.l./Asztalos cimszónál. - Voit P.: Régi m.otthonok. Bp. 1943. 128, 129.l.

Gyalus László, épitész-tanár ; sz.1865 ápr.24. Gyepüfüzesen /Vas m./, mh. 1941 febr.23. Bpesten. Felsőépitőipari [illegible]olát végzett, majd Schulek Frigyes irodájában dolgozott, ahol részt vett a budavári Koronázó templom restaurálási mu[illegible]álatai ban. Majd a Müemlékek Orsz.Bizottságának titkára, később épitésze lett. 1895. feleségül vette a Nemzeti Szí[illegible]ház tragikusan elhunyt müvészének: Nagy Imrének és Benza [illegible]da operaénekesnőnek leányát, Idát. 1896-1932-ig az Ipam[illegible]vészeti Iskola tanára volt, ahol épitészeti rajzot, alakt[illegible]ni stilusokban való tervezést történeli[illegible]nt, és lakásberendezést tanitott. Számos müemléket restau[illegible]ált. Igy többek közt: 1896. a pozsonyi Ferencrendiek és a pozsonyi Klarisszák templomainak tornyait, ugyanott a feren[illegible]esek régi zárdatemplomának köveiből emléket állitott a pozso[illegible]yi ligetben. 1903. restaurálta - Schulek Frigyes felügyel[illegible]te mellett - a jáki templomot,- 1905. a börzsönyi Szt.Is[illegible]ván-templomot, és Mátyás király kolozsvári szülőházát. 1901. tervei szerint épültek a szolnoki müvé[illegible]telep müteremházai. 1906. tervei szerint épült Assakürtön /Nyitra m./ a rk.templom. Ugyanez évben tervét megvették a Szt.[illegible]mre-kollégium pályázatán. 1911. tervezte a bpesti S[illegible]ázados-uti iskolát. Számos bérházat tervezett a fővárosban és vidéken. Müemlék-restaurálási és

Csányi K.: Iparmüvészet. Technikai fejlődésünk tört. Bp. 1928. 564.l. - U.a.: A müemlék restaurálás. Bp.1943. 15.l. - É-G. I. 428.l. - Elek A.: A m. iparmüvészet jubileuma. MI. 1930 205.l. -

épitészeti terveit, valamint belső berendezési, butor-terveit kiállitásokon is bemutatta. Az Orsz.Iparmüvészeti Társulat számos kiállitásán szerepelt. 1932., nyugalombavonulása alkalmából, kormányzói elismerésben részesült.

Alkotmány. 1904. szept.18. /-l.: A jáki templom./ - Almási Balogh L.: A karácsonyi kiállitás. MI. 1903. 13,14.l. - AÉ. 1901. 436.l. - Bogyay T.: A jáki apátsági templom és Szt.Jakab-kápolna. Szombathely,1943. Kny. Dunántuli Szemléből. 12,96,98,99.l. - BH. 1904.szept. 21. /A jáki templom./ - 1913.máj.25. /Döntés az Erzsébet királyné emlékpályázatról./ - Épitő Ipar. 1901. 35.sz. /Sváb Imre Szabadság-téri bérháza, alaprajzokkal./,- 42. sz. /A Daniel-féle családiház Nagybecskereken, képekkel./ - 1904. 235.l. /A jáki templom./ - 1905. nov.5. /Cs.K.: Az Iparmüvészeti Iskola jubileuma./ - 1911. nov.19./Magánépit. engedélyek./ - 1912. 219.l. /U.a./ - Erdélyi Muzeum. 1899. 546.l. /A Mátyás-ház restaurálása./ - Fábián G.: A stilusprobléma nagy m. épitészeink alkotásaiban. Városkultura. 1935. 354-56.l. - Farkas Z.: A szolnoki müvésztelep. Szépmüvészet. 1942. 228.l. - Fieber H.: A modern müvészetek és a katolikus papság. Katolikus Szemle. 1908. 749.l. - Forster Gy.: M.ország Müemlékei. I.k. Bp. 1905. 8,10,44, 160,163.l. - III.k. 221,226,227,233-35,242,247,251.l. - Fővárosi Lapok. 1895.jan.8. /Egy régi müemlék ujjáépitése./-

Technikai fejlődésünk tört. Bp. 1928. 551-53. l. —

Gerecze P.: A MOB rajztárának jegyzéke. M.ország Müemlékei. Bp. 1938. 283,284,319,337,339,414,427.h. - Gerevich T.: M.ország románkori emlékei. Bp. 1938. 111.l. - U.a.: M.müemléki kiállitás a N.Szalonban. Bp. 1942. /Bevezető tanulm. a katalogushoz./ 7.l. - U.a.: Müemlékeink védelme. Szépmüvészet. 1943. 2.l. - Gonda B.,ifj.: Szolnok a müvészetben. Bp. 1927. 38.l. - Györgyi D.: Jegyzetek az Iparmüv.Iskola belső épitészeti szakosztályának kiegészitő oktatásához. MI. 1918. 8.l. - Györgyi K.: Az Iparmüv.Iskola. VU. 1899. 598.l. - U.a.: Az Iparmüv.Iskola kiállitása. MI. 1903. 76.l. - Gyulai I.: Az Erzsébet királyné emlékpályázat. Egyetértés. 1913. máj.27. - Iparmüv.Isk.Évk. 1911-12. 11,17.l. - 1912-13. 14,20.l. - 1913-14. - 1915-16. 16,24.l. - U.a.Évk. 1930. 77,91.l. - 1930-34. 15,43.l. - 1934-36. 45.l. - 1880-1941. Bp. 1942. 24.l. /Nekrolog,arcképpel./ - Kabdebo Gy.: Bpest szfv. kislakás- és iskolaépitkezései. Bp. 1913. 4,81.l. - U.a.: A főváros uj iskolaépületei. Guthi I.: Főv. Almanach. 1913-15. 135.l. - Kovács D.: A Mátyás-templom ünnepe. VU. 1894. 677.l. - Körmendy L.: A jáki apátsági templom rövid története. Szombathely, 1932. - Magyarász N.: A jáki templom. M.Állam. 1904.szept.20. - MFM. 1908. 4.sz. 19-20.l. /Képpel./,- 278.l. /Mütermekből. Galus L./ - 1909. 7.sz. 13.l. - 1911. 2.sz. 9,20.l. - 1943. 88.l. /Mátyás király szülőháza, képekkel./ - M.Hirlap. 1913.máj.25. /Döntés az Erzsébet-szobor pályázatán./ - MI. 1899. 175,177.l.

/Hivatalos tudósitások./ - 1901. 33.l. /Képek./,- 252.l. /Kép./ - 1902. 185.l. /A Szolnoki Müvésztelep./ - 1903. 5.l. /Kép./ - 1905. 326.l. /S.: A kir.Iparmüv.Iskola jub. kiállitása./ - 1916. 201.l. - MOMÉE Közl. 1926. dec.12. 294.l. /Hirdetés tagfelvételről./ - MI. 1941. 3.sz. 40.l. /Nekrolog./ - M.Pályázatok. 1906. 7.sz. /A Szt.Imre-kollégium pályatervei; müszaki rajzokkal./ - Maszárik V.: A Szüz Máriáról nevezett Szt.Ferencrendi tartomány pozsonyi zárdájának, templomának, kápolnáinak és góth stylü templomtornyának története. Pozsony, 1897. 119.l. - Mücsarnok. 1900. 9.sz. 119.l. /Iparmüv.Iskolánk Párizsban./,- 232.l. /A jáki templom ujjáépitése./ - Müv.l. 1902. 287.l. - 1904. 223.l.- 1906. 421.l. - 1908. 279.l. - 1913. 206,230.l. - Müvészi Ipar. 1905. 3.sz. 39.l. /Arckép./ - 1906. 114.l. /Az iparmüvészet karácsonya./ - PH. 1941.febr.25. /Halálozás./ - Petrik A.: M.ország románkori épitőmüvészete. Bpesti Épitőmesterek,stb. Ipartest.Évk. VII. Bp. 1911. 224.l. - Szabó L.: Az árpádkori m.épitészet. Bp. 1913. 180.l. - Széchenyi M.gr.: A jáki templom. MÉM. 1907. 7.sz. - Vállalkozók Közl. 1905.nov.l. /Az Iparmüv.Iskola jubileuma./ - 1906. aug.29./A Szt.Imre-kollégium tervpályázata./,- nov.21. /Templomépités Assakürtön./ - 1907. ápr.10./M.országi restaurálások./ ,- ápr.24. /Magánépit.eng./ - VU. 1894. 666. l. - 1895. 610.l. /Esküvő./ - 1899. 473.l. /A nagyszalontai csonkatorony felavatása./ - 1901. 568.l. /A szolnoki mü-

vésztelep./ - 1902. 434-35.l. /A szolnoki művésztelep, képekkel./ - 1904. szept.25. /A jáki templom restaurálása, képekkel./ - Vasi Szemle. 1937. 292.l. - Ybl E.: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938. 299.l.

Gyalus Piroska, festő, l. Binder Dezsőné.

Gyapayné Hlinka Nelly, festő, l. Hlinka N.

Gyapkó Béla, festő, grafikus ; sz. 1899. Győrött. 1931. Párisba ment, ahol a Julian-akadémián tanult, majd ott telepedett le. Bejárta egész Franciaországot és Belgiumot. Hosszabb időt töltött a francia tengerparton, ahol számos tájképet és arcképet festett. 1939., a háború kitörése miatt haza kellett jönnie. 1941-1944. a Pest c.napilapban "Egy festő jegyzetei" alcímmel rendszeresen jelentek meg cikkei, amelyekben franciaországi és itthoni élményeit közölte. Ezek némelyikét maga illusztrálta. Az 1940-es évek végén súlyos beteg lett és nem tudott többé dolgozni. 1950 körül hátgerinc-sorvadással kórházba került és apránként teljesen megbénult. 1958. a csákvári kórházban ápolták. 1943. elnyerte a Szinyei-Társaság kitüntető elismerését. - Művei pesti kiállitásokon: Sz.T. Tav.Szal. 1942. /N.Szal./: Nizzai kikötő, Nizza, Nizzai

E miniszteri döntés szerint terveket készíthet mindenki, aki akar, és ily építészi tervek alapján kénytelen az építőiparos építeni, gyakran legjobb meggyőződése ellen, hacsak nem akar az építtetővel folytonos perben állani.

Az építőmester már tartozik kvalifikációját igazolni: építészi oklevéllel és 2 évi gyakorlattal, illetőleg szakvizsgálattal.

Az okleveles építész kétévi gyakorlatát senki által ellen nem őrzött magánbizonyítványnyal igazolja, semmi egyébbel, ami természetszerűleg a visszaélésnek tág teret nyit. A felső ipariskolát végzett tanuló 3 évi gyakorlat után, vagy bárki más az építőmestereket vizsgáló bizottság előtt szakvizsgálatot letenni tartozik. (Folyt. köv.)

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak nov. 13-án tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

106027. Budapest székesfőváros közönsége, Lövőház-u. 3920. hrsz. iskola és óvoda.

95223. Rosenthal S. és fiai, Lánchíd-u. 2449. hrsz. ötemeletes ház; terv. Ágoston Emil.

110133. Krayner Margit, Múzeum-körút 435. hrsz. négyemeletes ház; terv. Ágoston Emil.

107497. Telkes Aladár, Gellérthegy-u. 1215. hrsz. háromemeletes ház; terv. Gyalus László.

112749. Steinbreuer János, József-u. 3. háromemeletes ház; é. m. Hudetz János.

107954. Freund Vilmos, Szentlászló-u. 1548. hrsz. háromemeletes ház; é. m. Géczy János.

108167. Orsz. bírói és ügyészi egyesület, Alma-u. 1. kétemeletes internátus; terv. Árkay Aladár.

111064. Császár József, Orbánhegy 9988. hrsz. emeletes nyaraló; é. m. Hofhauser Gusztáv.

110841. Resowszki Pál, Család-u. 8631. hrsz. emeletes ház; é. m. Somogyi László.

Átalakításokra:

110934. Bátori Györgyné, Garay-tér 2.
110848. Özv. Horváth Bertalanné, Gyár-u. 10.
110825. Schosse Ádám, Podmaniczky-u. 1.
109939. Grosz József, Fecske-u. 38.
112768. Herczeg Géza, Mária-u. 13.
110590. Deutsch Simon, Próféta-u. 9.
113412. Schmidt Miksa, Lipót-körút 1.
112830. Zeidl Antal, Tűzoltó-u. 52.

Jóváhagyásra ajánltattak:

107482. Szabó Rezső, Soroksári-út 9640. hrsz.
110107. Első magyar iróngyár r.-t., Szápáry-u. 8624. hrsz.
110936. Kellner Julia, Trombitás-út 7057. hrsz.
113405. Hampek Vincéné, Németvölgyi-út 12935. hrsz.
109048. Stasiak Jenő, Piroska-út 1354. hrsz.
109046. Gutta Aranka, Diós-árok 9024. hrsz.
111306. Nágler Márkus, Fáy-u. 1540. hrsz.
110639. Krausz Zsigmond, Podmaniczky-u. 1.
109652. Sziládi Mihály, Jász-u. 1541. hrsz.
110842. Havir János, Kútvölgy 8957. hrsz.
111099. Kaszab és Breuer, Máglya-u. 1529. hrsz.
110617. Gróf Festetics Kálmán, Váci-körút 665. hrsz.
114244. Hoffmann Mór, Kőbányai-út 8624. hrsz.
115151. Flesch Béla, Losonci-u. 6577. hrsz.
111557. Löw Károly, Forgách-u. 30.
112672. Biringer Károly, Váci-út 1411. hrsz.
113409. Reichel és Heissler, Vasgyár-u. 8514. hrsz.
112761. Világhy Károlyné, Megyeri-u. 2117. hrsz.
100569. Moiret Lajos, Mádi-u. 8416. hrsz.
108821. Stern Gizella, Rottenbiller-u. 37.
106285. Haas és Somogyi, Frangepán-u. 1590. hrsz.
107662. Haskó Lajos, Dömsödi-út 7599. hrsz.
108151. Hajnal testvérek, Kőbányai-út 8624. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

110155. Salgó Jenő, István-út 18.
111303. Meszanek József, Batthiány-ut 34.
107026. Bossányi József, Szív-u. 3090. hrsz.
111592. Simon és Breuer, Nyár-u. 16.
108836. Springer József, Bérkocsis-u. 26.
110126. Légrády Károly, Conti-u. 39.
107464. Lindner Péter, Garam-u. 23.
110835. Hubay Jenőné, Fő-u. 23.
110834. Özv. Bezerédi Istvánné, Szív-u. 15.

TERVPÁLYÁZATOK.

1912. jan. 9. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: jégpalota; díjak: aranyérem és 1200 k., esetleg ezüstérem.
„ *10.* Temesvár tanácsa: a Bega-híd homlokzati kiképzése; díjak: 2000 és 1000 k. (l. lapunk 46. számát).
„ *15.* Gyöngyös város: városház stb. tervei (650000 k.); díjak: 2500 és 1500 k.
„ *31.* Nyirvízszabályozó társulat: hivatal- és bérházépület tervei; díjak: 2500, 1500 és 1000 k. (lásd lapunk 46. sz.).
márc. 31. Ausztráliai államszövetség: főváros tervei; díjak: 34000, 15000 és 10000 k. (l. lapunk 34. számát; nemzetközi pályázat).
nov. 12. Erzsébet-emlék bizottsága: az emlék tervei; díjak: 15000 k., 10000 és 6000 k. (L. lapunk 1911. 32. számát.)
1913. ápr. 1. Miskolc város: Kossuth-szobor tervei (36000—40000 k.).

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

nov. 20. Dévai á. é. hiv.: **kaviesszállítás.**
„ *20.* Beregszászi á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ *20.* Nagyváradi á. é. hiv.: **iskola építése** Réven.
„ *21.* Budapest tanácsa: egy nagy iskola **bádogos munkái**, — egy nagy műhely-bérház **kovács munkái.**
„ *21.* M. A. V. szombathelyi üzletvezetőség: **téglakő és mész szállítása.**
„ *21.* Magyaróvári á. é. hiv.: **útkaparóház** építése (5134·23 k.).
„ *21.* M. Á. V. igazg.: **vasszerkezeti munkák** Zágrábban (lásd a hirdetések közt).
„ *21.* Kereskedelmi min.: **útépítés** Turóc megyében.
„ *22.* Budapesti á. é. hiv.: 2 **áteresz építése.**
„ *24.* Nagyenyedi á. é. hiv.: **földmunkák és bétonáteresztők építése.**
„ *25.* Tulka elülj.: **iskola építése.**
„ *25.* Mezőtúri ref. egyház: **kántorlak építése** (11945·44 k.).
„ *25.* Vadászi ref. egyház: **iskola építése.**
„ *25.* M. Á. V. kolozsvári üzletvezetőség: **földmunkák** Össi állomáson.
„ *27.* Alispán, Nyitra: két elemi **iskola** építése (17079·83 k. és 15388·81 k.).
„ *27.* Budapesti VIII. k. elülj.: **házbontás.**
„ *27.* Nyitra m. alispánja: **iskola építése** Nemecskén (17079·83 k.), Fornószegen (15388·81 k.).
„ *28.* Kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőség: **óvoda- és hivatalépítés** Nagysármáson.
„ *28.* Antalfalva község (Torontál m.) elülj.: **orvosi lakás építése** (20111 k.).
„ *28.* M. Á. V. aradi üzletvez.: **zúzottkő szállítása.**
„ *28.* Budapest tanácsa: két nagy iskola **ács, tetőfedő és bádogos** munkái.
„ *29.* Eszéki á. é. hiv.: a Dráva **fahídjának lebontása.**
„ *29.* Zalaegerszegi á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ *29.* Soproni á. é. hiv.: **kocsiút burkolása.**
„ *30.* M. Á. V. debreceni üzletvez.: **kavics szállítása.**
„ *30.* Verseci r. kath. egyházközség: **templom építése** (60000 k.).
„ *30.* Megyaszó község elülj.: **hídépítés.**
„ *30.* Budapesti á. é. hiv.: 1048 *m* **kövezés, átereszek építése.**
„ *30.* M. kir. ménesbirtok, Bábolna: **cselédlakás építése.**
„ *30.* Zalaegerszegi pénzügyigazg.: **kövezés** a nagykanizsai dohányraktárban.
dec. 1. Nagyatád nagyközség elülj.: **villamostelep építése.**
„ *1.* M. Á. V. igazg.: **villamvilágítás berendezése** Párkánynána állomáson.
„ *2.* Moson község elülj.: **aszfaltjárda burkolása**; bp. 5000 k. (lásd a hirdetések közt).
„ *2.* Budapesti á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ *2.* Dési á. é. hiv.: a marosújvári püspöki székház **tatarozása.**
„ *4.* Budapesti á. é. hiv.: **pénzügyőri laktanya építése** Budafokon.
„ *4.* Csáki (Temes m.) szolgabírói hiv.: **hídépítés.**
„ *4.* Fiumei tengerészeti hatóság: **szénraktárak helyreállítása.**
„ *4.* Temes m. alispáni hiv.: **műtárgyak építése.**
„ *4.* Temes m. alispáni hiv.; **útépítés.**
„ *5.* Sepsiszentgyörgyi á. é. hiv.: 10 *km* **útépítés.**
„ *5.* Debrecen város tan.: **bérház építése**; bp. 250000 k.-ig 5%, ezen felül 2%.
„ *6.* Dévai á. é. hiv.: **út- és hídépítés** (168570·17 k.).
„ *6.* Eger polgármestere: **munkásházak építése** (63472·40 k.).
„ *7.* M. Á. V. aradi üzletvez.: Nagyszebenben **4 épület** építése (lásd a hirdetések közt).
„ *7.* M. Á. V. budapest-jobbparti üzletvez.: **téglaszállítás.**
„ *9.* Felsőhámor (Bars m.) község elülj.: **iskola építése** (14221 k.).

dec. 9. Marosvásárhely polgármestere: **járda- és útburkolás**; bp. 10000 k.
„ 9. Tordai á. é. hiv.: **útépítés** (13866·46 k.).
„ 11. Dési á. é. hiv.: **elemi iskola építése.**
„ 11. Budapest szfőv. tan.: az óbudai általános **csatornázás géptelepének berendezése**; bp. 15000 k.
„ 12. M. Á. V. budapest-balparti üzletvez.: **kőszállítás.**
„ 14. Budapesti X. elüljáróság: **kőműves munkák** 3 évre.
„ 14. Petróc község (Bács m.) elülj.: **közvágóhid építése** (5901·26 k.).
„ 15. Banjaluka város tanácsa: **csatornázó munkálatok, kőagyagcsövek, szivattyútelep; — villamos vízműtelep építése.**
„ 15. Budapest tanácsa: **gázcompressortelep** berendezése (lásd a hirdetések közt).
„ 16. Etyek község elülj.: **járványkórház építése.**
„ 17. Dési á. é. hiv.: **iskola építése** Sajóudvarhelyen.
„ 20. M. kir. áll. hidak felügyelősége: **a budai alagút vízmentesítése.**
1912. jan. 16. Budapest tanácsa: az új **gázgyár tisztító** berendezése (lásd a hirdetések közt).

VERSENYTÁRGYALÁSOK EREDMÉNYE.

A székesfővárosi villamosmű gépészeti berendezésével a Ganz és Nicholson-gépgyárat bízták meg (1535840 k.) költséggel.

A budapesti izabellautcai keresk. iskola gőzfűtésére Bogdány és Társa ajánlata a legolcsóbb (20787·64 k.).

A beregmegyei Tarpa község iskoláját Rusz József építi (42817·81 k.-val).

Kistárnok község óvodaépítésére legolcsóbb Gazdig J. ajánlata (24942·94 k.).

Boldogasszonyfalván a téglajárda fektetését Diener Antal nyerte el (68262 k.-val).

Az esztelneki iskola építését Zuliáni Antal nyerte el.

A szegedi Vadkerti-út kövezését Böhm Bélának adták ki (12591·80 k.).

A nagynyulasi iskola építésére (22057 k.) legolcsóbb Pálffy János ajánlata 24% áremelkedéssel.

A tiszaszalkai ref. templom építésére legolcsóbb Leskó János (42000 k.) ajánlata.

Homokszil község orvosi lakását Haag és Társa építik (15750 k.-val).

"Pelikan" gyöngytussok

koromfeketék és ezért kiválóan alkalmasak oly rajzokhoz melyeket sokszorosítani kell. Megbízhatóan vízállóak, bármily nagyságú felületek egyenletes festésére alkalmasak úgy higítatlanul, mint a legvilágosabb szürkére higítva. Minden külön elkészítés nélkül másolópapirosra való rajzolásra használhatók. Mindenhol kaphatók.

Ügyeljünk a **„Pelikán"** védjegyre és a gyáros nevére:

Günther Wagner, Hannover és **Bécs X/I.**

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
GARVENSWERKE WIEN,
II. HANDELSQUAI No. 130.
Mintaraktár:
I. Schwarzenbergstrasse 6.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő építő anyag.
Fagymentes, színtartó, kőkemény, plasztikus.

= Több színben szállítja: =
Sátori-gyár,
Budapest, IX. Dandár-utca 25. szám.

Lepter János
vasszerkezet-, lakatosárú és görredönygyár,
Budapest, X. Asztalos-Sándor-út 16. sz.

EGYESÜLT PARKETGYÁRAK RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
TELEFON 46—. BUDAPEST, V. LIPÓT-KÖRÚT 23. SZÁM TELEFON 48—28
:: Legjobb minőségű padolati munkák vállalata ::

FAKOCKABURKOLATI
munkálatot jutányos árban elvállalunk gyárakban, udvarokon és istállókban, úgy helyben, valamint vidéken, új és használt telített fakockákból.
NEUMANN ÉS TÁRSA
faárugyáros, székesfővárosi faburkolati vállakozó,
BUDAPEST, VII. EGRESSY-ÚT 34.
Telefon 50—15. Telefon 50—15.

Miért venne ósdi naptárt
ajándékul
üzletfeleinek, ha olcsón
kapja
Budapest egész területének **térképét.**
Ajánlatot térképmintával küld a
MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, V. ker., Rudolf-tér (Palatinus palota).
TELEFON 32—51.

Gyalus László

M. kir. vallás- és
közokt. Ministerium
Festetics-utca

4 emeltes épület.

Épitő Ipar
1912. 219. l.
(Magánépitési engedélyek.)

784, 788, 790, [illegible], 864, 778
792, 863, 865, 866, 867, 869
868, 999, 995, 996 a-b,
1023, 1022.a, 1024, 1026,
1025,

802, 803, 804, 809, 810,
796, 797, 799, 801, 800, 808,
798, 819,
815, 818, 805, 804, 806, 813, 817
811, 814, 821, 816, 812, 820,
746, 762, 747, 748, 743, 744,
1116, 1117, 1118, 1004, 1119, 1006,
1007, 1002, 1003, 1115, 1121,

Gyalus László

I.

Erdélyi Múzeum

1899. 546. l.

(A Mátyás-ház restaurálásáról)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gyalus László
építész

vód

a 4. évre

Farkas Kolnoki
mnotelep

Szépmüveszet
1942. 228. -1.

ntén a csapatkórház állitott fel.

árál szóló határozati javaslatot a nem-

uza-vona után befejeződtek Washington-
árgyalások.Anglia 3.75 milliárd dollár-

n kinevezte Schoenfeld Arthurt Magyar-

yminiszter törvényjavaslatot nyujtott

Fieber H: A modern
művészetek és a kat.
papság. kat. tile
1908.749.l

Sándor József

U.847

Gyalus László

l.

Magyarország történelme

I. 160-l.

163. l.

YVES

FENYVE

YVES

Gyalus László

Erdő, A műcsalárd vedelme a m. kormány vesszállítása óta

Forster 1905

M. Mucsal

I. k.

8. l. – 10. l.

44. l.

épült ⊥ li lábait keresztbe vetette, jobbját

36

H ugyanott 152[illegible] augusztus 13-án.

lábakkal áll a jobbra néző szt. János
ével pedig jelvényét fogja, melynek
lvasható. Kezeit összetéve és térd-
. A háttér hegyes vidék városokkal és kas-
[illegible] Jézust, kinek
gető angyali jelenlétében a Jordán vizé-
[illegible] és a midőn
3r. 2.) borg. aut.

m.
500 lirán (1571 frt. 50 kr.) L. Resiminitől,
12-én (279/94)
sd a 12620/95 és a 22919/95 min. számot.
és Lotz K. a vételhez hozzájárultak.

ő azt a jelenetet látjuk

Gyalus László

l.

Magy. Nemzeti.

III. 221. l. 226. l.
227. l. 233. l. 234. l.
235. l. 242. l. 247. l.
257. l.

einzelnen Bauteile nach Stil und Zeit getrennt und dabei gefunden, dass es der Arbeit von Jahrhunderten bedurft hat, um den Gesamtbau, welcher nach mancher Richtung und insbesondere wegen des Mangels an Einheitlichkeit, der den forschenden Sinn anregt, überaus interessanten Kirche in der heutigen Gestalt zu stande zu bringen. Ist es gelungen, den Bezug der Inschrift zur ganzen Anlage klarzustellen und damit eine Erkenntnisquelle mehr für die siebenbürgische Kirchenbaugeschichte zu erschliessen, so ist der Zweck dieser Ausführungen erreicht.

Münzfund in Petersdorf.

Im Hofe des Hauses Nr. 79 in Petersdorf (bei Marktschelken) wurde im vorigen Jahre einer jener Münzfunde gemacht, die als monumentale Zeugnisse die schriftlichen Nachrichten über den

---

[1]) Einige Stunden nördlich von S.-Regen.

[2]) Beiträge zur Kenntnis S.-Regens IV. 246 (Festgabe) wo das auf die Kirche Bezug habende litterarische Material in dankenswerter Weise zusammengestellt ist.

Gyalus László
épitész

Fővárosi Lapok 1895. jun. 8., 1810. old.
(Rejdonságok. Egy rév. műemlék nyit-
épitése.)

Kalmán

Gyalus László

l.

Gereczerajztár

283. h. (Többnőr)

284. h.

1897. Munkácsy M

Az ásító ina

A mellig ~~[illegible]~~ ábrázolt, de ~~gyerek~~, fejét balra ha
ja barna; nyelve me
Ka meztelen és rongy
inashoz".

Fa, méretei 31
Ára 2000 Kᵃ

Vétetett az 1900:
(414/900), illetőleg 1900. XI
— A vételár kifizettetett
fort 1900. XII. 27-én (6
a 20417/901 szv. sz. leiratta

Sz. N. 842/
1901: I. 5-én Ro
nyorta. (104/901.).

Gyalás László

zvod
z

Gereczerajztár

319. h. - 337 (tobbszörös)

339, 414, h.

~~Torja h. n. IV. 131~~

Gyalus László

l. Gereczerajztár

427. h.

Gyalus László
épitesz

l.

Gerevich (Mors) románkoriemlékei

111. l. 1938

Csillár sárgarézből XVII. sz.

X. 197.

Gyalus László

Irod

Gerevich Tibor:
Magyar műemléki
kiállítás a Nemzeti
Szalonban. Bpest, 1942
7. l.

melletti várába, ahol ma is őrzik, míg a kassai dómban másolatát helyezték el. Mátyás király kolozsvári szülőházának homlokzatát, hasonló időben Gyalus László önkényes tagozatokkal alakította át, tetejét a bécsi Szent István-templom mintájára tarka mustrás cseréppel fedte újra; a kincses város visszatérte után kötelességünknek éreztük, hogy Koós Károllyal eredeti alakjában állíttassuk helyre. A helytelen restaurálások számos más elrettentő példáját idézhetnők még. Középkori templomaink egész során — Ják, Lébény, Pozsony, Eperjes, Bártfa stb. — ha mást nem, a tornyot vagy tornyokat alakították át népszerű külföldi példák nyomán vagy a restauráló építésznek szabadjára engedett fantáziája szerint. A legnagyobb műemléki bűnt mégis a frigyesvágási (Szepes megye) kastélyon követték el, melynek műrészleteit lefaragták, s a felsőmagyarországi reneszánszépítészetnek ezt a jellegzetes, tömör építészeti formáiban is pompás emlékét ormótlan magtárrá építették át.

A szomorú tanulságok szemléltetése céljából külön csoportban mutattunk be néhány ilyen téves, jórészt helyrehozhatatlan restaurálást a multból, egymás mellé helyezve az eredeti állapotot feltüntető fényképeket, vagy rajzokat és a restaurált műemlék felvételét.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a hibákért sok esetben nem az építész, hanem maga a kor, a XIX. század második fele volt a felelős, amely időre a műemlékeket inkább veszélyeztető, semmint megóvó helyreállítások túlnyomó része esik, ámbár a legkirívóbb, a frigyesvágási kastélyon már a mi századunk rovására irandó. Az utóbbit, barbár elbánásban csak az aranyosmeggyesi (Szatmár m.) kastély múlja felül, melyet az oláh megszállás után tetejétől, ajtó- és ablakkereteitől megfosztva, falain is a pusztulásnak indulva kaptunk vissza, aminek helyrehozásához sürgősen hozzáláttunk. Az egykori Lónyay-kastély az idegen uralom alatt kincstári birtok volt.

A régebbi műemléki felfogásnak egy további téves elve az volt, hogy a műemlékeknek, eredeti stílusuktól eltérő, későbbi, reneszánsz vagy barok korbeli átalakításait és toldásait eltávolították, vagy az elpusztult eredetinek, már csak képzeletileg rekonstruálható stíljében pótolták. A történeti stílusváltozásoknak ezek az emlékei a mai felfogás szerint éppúgy jogot tarthatnak a megőrzésre, éppúgy hiteles történeti és műemléki dokumentumok, mint az elsőleges építmények, sőt ezeknél művészileg nem egyszer magasabb fokon állanak. A maga korában műemléki purizmusnak nevezett ezzel az eljárással sok történeti és esztétikai értéket pusztítottak el, s ma éppúgy hamisításnak tekintjük, mint a megrongált műemlékek „stílszerű" kiépítését.

A modern műemlékvédelem nem új műemlékek létesítését, hanem a régiek mennél hűebb megőrzését tekinti feladatának. Az elpusztultakat fel nem támaszt-

Gerevich Tibor: Műemlékeink védelme
Képművészet 1943. 2. l.

MŰEMLÉKEI

A *Szépművészet* 1943. évfolyamának első számát a magyar műemlékek ügyének szenteli, abból az alkalomból, hogy a Műemlékek Orsz. Bizottsága a mult év nov. 25—dec. 13 között rendezett, nagyobbszabású kiállításban számolt be átszervezése 1934 januárja óta végzett munkájáról. A kiállítást különösen időszerűvé tette, hogy Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr a képviselőházban, tárcája költségvetésének tárgyalásánál bejelentette az új műemléki törvényjavaslat elkészültét. Az új javaslat szoros kapcsolatban áll közel egy évtizedes munkánkkal, amennyiben annak tapasztalatait szűrte le.

Az 1881. évi XXXIX. törvénycikkben foglalt, jelenleg is érvényben lévő műemléki törvény, a maga korában jól elgondolt alkotás, az azóta eltelt több mint hat évtized alatt több lényeges pontjában elavult, s nem is történhetett máskép, tekintve, hogy ezen hosszú idő gyorsütemű leforgása alatt gyökeresen megváltozott nemcsak a műemlékek gondozásának egész felfogása, hanem nagy átalakulásokon ment át a jogfejlődés is. Európaszerte a korral haladó új műemléki törvények készültek, ami éppúgy figyelmeztetésül szolgált számunkra, mintahogy egy korszerű és minden kívánalomnak megfelelő új törvény előkészítését kötelességünkké tette a megnagyobbodott s műemlékeiben is gyarapodott ország felelőssége, az ősi földön kulturális hivatásunk tudata.

Történelmünk zivataraiban sok műemlékünk elpusztult, több mint Európa bármely más országában. A gondatlanság és az érzéketlenség, a hozzánemértő, dilettáns restaurálás kártevése hozzájárult a pusztuláshoz. Mindezek ellenére is még mindig szép számban maradtak fenn, emlékeztetnek történelmünk eseményeire, hőseire és hősi korszakaira, sugározzák régi műveltségünk fényét és művészetünk szépségét. A Műemlékek Orsz. Bizottsága, újjászervezése, 1934 óta, jórészt csak a trianoni csonka országra szorítkozva 1568 műemléki ügyet intézett el, ami egymagában rávilágít műemlékeink nagy számára s arra a munkára, állandó gondoskodásra, amelyet védelmük igényel.

A műemlékek védelme több mint kétezeréves multra tekint vissza. Az ókori Róma szigorú törvényeket hozott rá. A római jog a műemlékeket köz-műnek (opus publicum) tekintette, amelyért a tulajdonos felelősséggel tartozik. Kemény szankciókat iktatott törvénybe. A rongálásokat a bűnös kéz levágásával büntette. A kereszténység még fokozottabban óvta műemlékeit, hiszen templomait Istentisztelet céljaira emelte, azok díszítése és berendezése a liturgiát és a hívek okulását szolgálta. A Kr. u. IV. században Nagy

Győrffy Kálmán: Az iparművészeti iskola. Vas. Ujs. 1899. 598. l. —

Gyalus László

Irod

Györgyi Dénes: Jegyzetek az Iparművészeti Iskola belső építészeti szakosztályának kiegészítő oktatásához. Magyar Iparművészet 1918. 8 l.

osan

sáról

tt

ilt

a a-

les,

egyéb-

fel,

zunk

kozó,

rletek-

sa

ni-

mi-

ne-

s

st

/xx/ Lützow: Die vervielfältigende Kunst der Gegenwart, IV. 1903. 46.l. és Gilh-Panschb. Kat. 76. bevezetése 3.l.

Gyalus László

Cród

Gyulai István

Az Erzsébet királyné emlékpályázat. Egyetértés.
1913. máj. 27.
U. 403

T. 6907.

alja el, a melynek épületei közül
rben egyes házak vannak, a háttér
jobbra: Semlin $\frac{25}{8}55$

papirosnak 17.4 : 31.3 cm.

Gyalus László

l.

Iparm. iskért.

1911-12. 11, 17. l. | 1912-13. 14. l. 20. l.

1913-14.

igazodás (olaszos, német stb)
continuatio = folytatás
urbanus = városi
regionalis = vidéki
megfogalmazás
protorenaissance = legf. korabbi v.
lovageszmény XIV. sz.
utbaigazítás
egyensúly (nobrokrál)
felépítés
realisztikus – abstrakt
valószerűség
stiluselemzés
X Y frekvencia megy vissza
stilusigazodás

Gyalus László

wód

Eimisk 1915/16.

16 l.

24 l.

Gyalus László

l' Iparm.Isk.Évk.
1930)77,91. e.
1930-34. 15. l 43 l.
~~91 l~~

Gyalus László

épitett

Kabdebo Bp. Info

4. l. 81. l.

bisharis - és iskola - épit

keresei. 1913.

.ssal folyó évi november hó 21-én
lterjesztésére további szives eljá-
nökséget, miszerint hozzájárulok
o s G y u l a főtitkár részére
l október hó 12-ig engedélyezett, de
folyó évi november hó 19-től - decem-
se igénybe.
, 1933. évi november hó 27-én.
iniszter h e l y e t t :

Iparművészeti Iskola (Orsz. m. kir.) Értesítői.

Kovács Dénes dr.: A Mátyás templom újmepe. Vas. Ujs. 1894. 677. l. –

Gyalus László
épitész

Ivod
1

Körmendy László:

A jaki apátsági
templom rövid
ismertetése
Kombathely 1932.

fd.

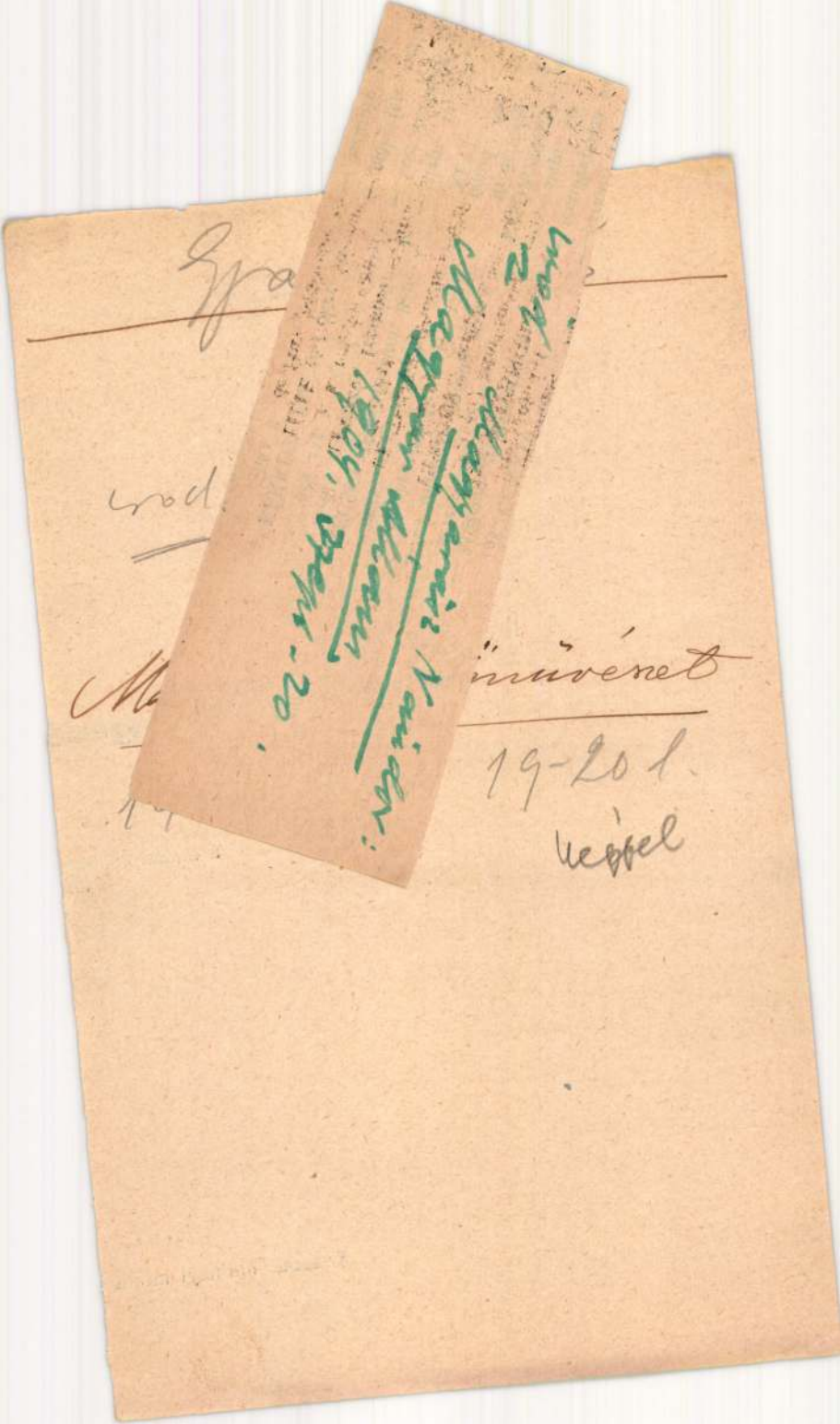

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Gyalus László

zata: Magyar Építőművészet VI. évf. 4. sz.
Műtermekből. (Gyalus László.) Jeltelen cikk. H. o.

(Művészet 1908. 278. l.)

égyszögletes alapon talapzatra helye-
. Haja göndör s fején kalpag van,
ó s toll díszít. Köntöset, mely fölött
s rend jelvényét viseli, öv szorítja
ermelines palástját ékköves csat tart-
lapzat elején négy sorban:

hiduc d'Autriche Fils
Reine d'Hongrie, &c. et
de Lorraine grand Duc
3. Mars 1741";
tra: „Suite de"... „Desrocher s."
Petit rue S. Jacques pres les Mathurins.

z alapot véve 14.3 : 9.8 s a rézlap nagy-

47/93 N° 148 0·40

Gyalus László

épitez

vod

Magyar Épitőmüvészet

1909. 7 n. 13. l.

..... *műhely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

. évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Gyalus László

vod

Magyar Építőművészet

1911. 2. 7. 9 l.

20

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Győr, 1988. augusztus 27.

Magyar Tudományos Akadémia
Müvészettörténeti Kutatócsoportja.

Heténvi Ágnes
részére

B u d a p e s t

Telefonon történt beszélgetésünk értelmében az alábbiakban közlöm Gyapay-Kovács Béla festőművész rendelekezésemre álló adatait.

Kovács Béla Téten / Győrm. / 1899 november 25-én született Kovács Zsigmond téti kir, aljárásbiró és Gyapay Mária -1899. január 8-án Gecsén kötött - házasságából.

Az 1911-12.tanévre a Győri Czuczor Gergely / Bencés/ Főgimnáziumba iratták be nyilvános tanulónak. Az V. osztálytól magántanuló, valaszinü betegség miatt. A VII.osztályos tanulót az 1917-18 tanév végén osztályismétlésre utasitják és ezután már nem szerepel az iskola nyilvántartásában és további sorsa előttem 1928-ig ismeretlen.
A Képzőművészeti Főiskolának nem volt hallgatója, ezt kérésemre a Magyar Képzőművészeti Főiskola levélben közölte.

1928-ban Győrben rendezett kiállitást 24 ceruzarajzából mely a helyi sajtó tudositása szerint " csupa párisi téma". Továbbiakban irja a cikk, hogy " Most nagyobb operáció előtt áll, hazajött mütét előtt, melyet majd Párisban hajtanak végre rajta" A győri Hirlap-ban 1928és 34 között " Egy festő naplója" cimmel több részletben tudosit Franciaországból Kovács Béla néven.

Az 1934-35 évi ujsághirekből megtudjuk, hogy Franciaországban a Csatorna partján lévő Berck-Plage-ban él. A Montreuil-sur-Mer-i ujság elismerő sorokkal nyilatkozik müvészetéről.

Több mint tiz év /1935-1946/ tvékenységéről és életéről nem tudok.

1948-ban történt az utolsó tudositás Gyapay Kovács Béláról.

A még élő távoli rokonaitól tudom, hogy a 6o-as években több kiállitása volt Budapesten a Hazafias Népfront VI.kerületi bizottságának szervezésében. Nagy valószinüséggel Budapesten halt meg és itt is temették el. Halálának ideje, utolsó lakása nem ismert és az ez irányban tett többirányu érdeklődéseim sem vezettek eredményre.Ennek felderitésében kérem - amennyiben módjában áll - szives segitségét.

Remélem a fentiekkel, valamint a mellékelt és rendelkezésemre álló bibkiográfiával a gyüjtemény adattárát sikerült gazdagitani

tisztelettel:

Vékony Béla
9o24. Győr Bástya u 47.

Gyapay Kovács Béla

Győri Hirlap: 1928. julius 29.6.old. 171.sz.
Gyapay-Kovács Béla kiállitása

1928. julius 31.3.old.172.sz.
Gyapay-Kováts Béla képkiállitása.

1928. szeptember 30.5.old.222.sz.
Egy festő naplója IX. irta: Kovács Béla

1929. junius 23. 2.old 140.sz.
Egy festő naplója X. irta Kovács Béla

1932. augusztus 30.4.old 190.sz.
Egy magyar tehetség Franciaországban.
Levél egy győri festőművész nagy sikeréről.

1934. julius 29.5.old.170.sz.
Egy festő naplója. Irta : Kovács Béla

1934. junius 17.9.old. 135.sz.
Egy győri festőművész dicsérete francia lapban.

1935, december 4. 6.old.
Győri festő franciaországi sikere.

1898. október 9.230.sz.3.old.
Eljegyzés.

1899. január 8.3.old.6.sz.
Házasság.

Győri Munkás: 1946. január 24. 20.sz.
Gyapay Béla / Gyapay Kovács / festőművész Győrött.

1947. november 30.
Gyapkó Kovács müterem kiállitása.

1947. decmeber 13. 283.sz.
Napi hirek: Gyapkó Béla festőművész....

Győri Ujság: 1947. szeptember 28. 5.old.
Erről nyilatkozik a tudós, az orvos, a müvész, a munkás, a gazda.

1947. november 29.2.old.
Müterem-kiállitás.

Győrmegyei Hirlap: 1948. október 9. 230.3.old.
Három kivételes tehetségü festő.
/ Horváth József - Gyapkó - Tóvári/

A Győri Képzőművészeti és Iparmüvészeti Társulat 1946 évi Tavaszi tárlatának kép és szobor jegyzéke.

Gyapay Kovács Bela

GYALUS *László*, építész, * Gyepüfüzes (Vas m.) 1865 ápr. 24. A műegyetemet Budapesten végezte. 1887-től Schulek Frigyes mellett résztvett a budavári koronázó templom restaurálási munkáiban. 1899. került a bpesti iparművészeti iskolához a belső építészet tanárául. Mint a Műemlékek Orsz. Bizottságának építésze restaurálta a pozsonyi ferencrendiek templomának és a pozsonyi klarisszák templomának tornyait és nem éppen szerencsésen a jáki templomot.

E. G. I. 428 l

Mohammed IV.

~~Egész~~ Az egész alakban, div
ábrázol~~va~~ ~~az~~ + csaban ablakon a
jobb lábára támaszk
ékkövés forgó diszíti,
jobbról kerek medáillon

Muhämme
neunzehenter Kais
im Jahre 16

s a felső jobb sarkon

Rézmetszet,

9

Gyalus László

uród

Elek Artur. A magyar iparművészet jubileuma.
Magyar Iparművészet

1930. 205. l

Gyalus László

Erod

Építő Ipar. 1901. 33 sz.
(Sváb Imre budapesti
(Szabadság tér 16.) bér-
háza, rajzokkal)

fenti terve
alapján épült.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Gyalus László

Csod

Építő Ipar. 1901.

42. 12. (A Daniel-féle csalóidi ház Nagybecskereken) kepekkel

fenti terve

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

taurálta a pozsonyi ferencrendiek templomának és a pozsonyi klarisszák templomának tornyait, továbbá a jaáki románkori templomot. ~~Közben~~ Budapesten és a vidéken számos bérházat, iskolát, templomot és palotát épitett és restaurált. Egrebernőzt Gy. tervezte a szolnoki művésztelep műtermházait is.

3

Gyalus László ~~magyar~~ épitész ~~szül.~~ * 1865. ~~ápr.24-én~~ Gyepűfüzesen /Vas ~~vármegye~~ m./. A középiskolákat Székesfehérvárott, a műegyetemet Budapesten végezte, azután külföldi tanulmányuton volt. 1887 ~~-ben~~ Schulek Frigyes műtermében kapott alkalmazást és részt vett a budavári koronázó templom restaurálási munkáiban. 1889 ~~-től~~ 1894 ~~-ig~~ ugyanitt ő vezette az épitést. 1899 ~~-ben~~ a ~~magyarországi~~ Műemlékek Országos Bizottsága titkárává nevezték ki s ugyanez évben került a ~~budapesti~~ iparművészeti iskolához, mint a belső épitészet tanára. A Műemlékek Országos Bizottsága megbizásából Gy.res-

MDK

Gyalus László

Gyalus László. István téri bérház. Magy. Épitőmüvészet, 1908. 4.sz. ~~192x~~.o. képpel.
19-2o.

MDK

Gyalus László

butorterv

Magyar Iparmüvészet. 19o1. 271-272 l. kép.

Gyalus László MDK

Játszóasztal s szék. repr.

Magyar Iparmüvészet 1901 253-254.o.

Gyalus László MDK

Szivarszekrény repr.

Magyar Iparmüvészet 1901 253-254.o.

Gyalus László

1904.

A jaáki templom. Írta —l. Alkotmány, szept. 18.

Gyalus László

5

36. X. *Százados-utcai* elemi fiu és leányiskola és kis óvoda. Az épület három emeletben és manzardban tartalmaz: 24 osztálytermet, 10 egyéb termet, 5 szertárat, 2 tornatermet öltözővel és szertárral, 1 tantestületet (igazgatói iroda, tanácskozó, szertár), ezenfelül 1 igazgatói, 1 óvónői és 3 szolgalakást. Az összes építési és berendezési költség 744.000 korona, amiből egy osztályteremre 31.000 korona, 1 m³ beépitett térfogatra 19 korona esik. Tervező építész: *Gyalus* László.

Kabdebo Gyula. A fővárosi uj iskolaépületek. Guthi J. Főv. almanach 1913-15. 135. l.

FONTOS TUDNIVALÓ,

ogy a szájpadlás nélküli lélekszivókamrás fogsor k kitünően beváltak, még oly egyénnél is, kinek egyetlen saját foga sincs a szájában, azokkal mindenki kitünően rághat. A természetes fogaktól meg nem különböztethető, hamar és könnyen megszokható, minden fájdalom és nehézség nélkül. — Arany koronák és hidmunkák saját módszerem szerint a szájból ki nem vehetők, szilárdan ülnek, mint a természetes fogak. Jutányos árak kezesség mellett.

GUTTERMUTH JÁNOS

m. fogspeciálista

Budapest, VII., Baross-tér 18. szám

a keleti pályaudvar közelében. Telefonszám : József 15—88.

Számosan kitüntetve. 407

Gyulai László irodalom

Arch. Ért. 1901. 436. l.

Gyalus László

épitész

vod

Bogyay Tamás dr.

A jáki apátsági
templom és szent Jakab.
kápolna. Lombathely.
1943. 12. l. - 96-l.
98, 99. l.

Otáli tile

— épít. anya 36, 119
— kapu 102, 145
— emberalakos pillérfejezet 143
— sárkányos pillérfejezet 13, 116, 148, 202, CXXXVIII$_2$
— oszlopfő 138, XLIV
— párkány 117, 167
KAROLING miniatúrastílus 233, 235
KARTHAUZIAK 193. jegyz.
KASSA Szt. Erzsébet-székes-egyház, Mária-látogatása-oltár 192
— kőszobrászat 199
— mellett talált kentauralakú aquamanile (Nemz. Múz.)
KISBÉNY *(Biňa, m.)* egyk. prén ma r. k. pl 63—64, 105, XC$_2$
— alapr 63
— homlokzat 57
— tornyok 41, 42,
— kapu 91, 99, XC$_4$
— oldalkarzat 34,
— bimbós fejezet
— galambos pilléri
— emberalakos pill
— vadászjelenetes 141—142, CXX
— oszlopfők 138, XCIV$_4$

Gyalus László

vród Jáki templ.
2 rest.

A)

Csányi műemlrest.

15. l. - 1943

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gyalus László

Zrod

Csáppam, 564.1.

Ze k.: uvázat. Tcerm. fel. Szit. 1928

Gyalus László

Irod

Budapesti Hirlap

1913. máj. 25.

(Döntés az Erzsébet
Királyné emlékpályá-
zatról.)

U. 307

1911.

...is 12-én.

és sima karimájú, de egy oldalú ermen

...an, ~~és~~ arczélben van ábrázolva.
...tt, legye kicsiny, arcza pedig
...gallérú ing, kettős csokorra kö-
...es gallérú. Felirata: „DR. LAKY
...ÖREÁLISKOLA IGAZGATÓJA 1880-910“,
...ban: „CSILLAG“.

a vonalkör mentén

...ima peremmel és hátlappal, átmé-
-- Vétetett és kifizettetett 1911
...lszámoltatott 1911 augusztus 8-án

306

1830

Gyalus László

cnod

Egyető Ipar 1904. 285. l.

(A jaki templom)

..... *mühely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Gyalui László

A jáki templom. Budapesti Hirlap, szept. 21.

1904.

Lloyd-ot. Ha érdekli

és mindenkor érdekes krónikája,

mellékelt levelezőlapot és mi

inden kötelezettség nélkül elküld-

d-ot.

Őszinte tisztelettel

a PESTER LLOYD kiadóhivatala

negtanul németül,

ny hónapig naponta elolvassa!

yd-társulat nyomdája. (Igazgató: Schulmann I.)

M.D.K.

Gyalus László, bpesti építész

nyert megbírást a kolozsvári Vakok intézetének megtervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

febr. 5. sz. 7. old.

Gyalus László, budapesti épitész M.D.K.

tervei alapján épül fel a Mosonyi-utca sarkán a Siket-néma-Intézet, 179.621 kor. 06 fill. költséggel.

Kolozsvár

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.
old. 2. sz. 5 old.

M.D.K.

Jalus László, építész

tervei szerint kibővítik a vakok Bpesti országos nevelő- és tanintézetét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

aug. 1. sz. 7. old.

Gyalus Piroska

festő

lásd Brider Dezsőné

Gyalus P.

Gyanafalvi rk.
pléb. templom
barok
képe repr.

Kiss Sikelkath Magy
836. l.

M.D.K.

Gyanis Ferencné, bursári népművész

a „rátétes munkák" messzeföldön ismert mesterének nevét említi:

Huba László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 11.köt./

62. old.

melk

Gyanis László csont és faforagó

Buzsák.

Disztes faragási szarukürt, brosstük (barack magból faragottak) sakk figurák stb. készítője.

Kövendi Judit: Buzsák alol a szép Terem (kipek)

Népmüvelés 1962, 10. sz 18-20. l

mdk.

Gyarus László népművész Burzsák

fafaragó

dobozai, ivocsanákjai, népi képzelettől

ihletett sakkfigurái a hagyományokból táp-

lálkozó népművészet ujjáeledésének kifejezői

Szomb-athelyi Ervin: Nápjaink Népművészete

Népszava 40. évf 259. sz 1962 nov 4. 4. l.

Gyánó Barna.

A Gyakorló Ált. Iskola tematikus rajz-kiállítása megnyílt a Tanítóképző Intézetben, melyen munkájával részt vett. Az NDK „a köolajvezeték mentén" című gyermekrajzpályázaton elismerő oklevelet szerzett rajzával.

Horányi Barna: Új kaposvári gyermekrajz-kiállítások.

Somogyi Néplap, 1972. márc. 4.

Gyánijine

I. Iparművészeti Kiállítason szerepel „Termegbeszélés" c. porcelán kisplasztikája. (említve.)

Magyar Nemzet, 1952 aug. 3.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT -7

PETŐFI NÉPE

Gyapai József

— MŰVÉSZET és társadalom címmel tart előadást ma este Gyapai József a Bajai József Attila Művelődési Házban, a képzőművészeti sorozat megnyitásaként. Az előadást Derkovits Gyuláról, századunk nagy proletárfestőjéről szóló film kíséri.

M. D. K

Gyapai énitőmester

Ybl Ervin, Ybl Miklós 138.

M.D.K.

Gyapay

Harasztos Albert: "Párizsi riport.." c. közlemény illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1939. juli.19-26.
II. évf. 29. sz. 64. lap

GYAPAY építőmester

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991
52.p.

M.D.K.

Gyapay Béla
festő

A Dózsa György Klubban nyit kiállítást

napló
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 6l

Gyapay Kovács Béla

„Esti beszélgetés" c. képe a Népfrontbizottság termeiben megrendezett VI. ker. rajztanárok kiállításán bemutatva.

Székely András: Tizenöt rajztanár kiállitása
Rajztanitás 1967. V. 31.1.

M. DY

Gyapaiy Kovács Béla
Grafikus

Szeries rajzokkal és lavirozott
tus műveivel szerepel.

Domonkos Imre: A budapesti VI. kerületi ...
művészet, 1967. szeptember. 42 lap.

MDK.

Gyapay Kovács Béla

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 máj.25.p.396.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MŰVÉSZET
Budapest

JUN

Gyapay K. Béla

1021

Gyapay K. Béla:
Dolgozók
Travailleurs
Работающие

A magyar tengerészeket mindenütt szeretik!

— mondják a „Budapest" matrózai — Cápa helyett akna ma a tengeren az úr

(A „Magyarság" tudósítójától.) Ünnepi díszbe öltözött tegnap a csepeli kikötő. Választékos eleganciával öltözött hölgyek, frakkos urak, hivatalos közegek, finánc ok, munkások tarka egyvelege várja az egyszázadik útjáról hazatérő „Budapest"-et.

UJVÁRI LAJOS
főkormányos

A magyar *„tengeri'* kikötő *zászlódiszt* öltött. A „mólón" előkelőségek. Ott látjuk *Winchkler* és *Fabinyi* volt minisztereket, *Wulff* Olaff korvettkapitányt, Fabinyi feleségét mint *„zászlóanyát"*, több előkelő politikus társaságában.

A távolban egy hajó körvonalait látjuk. Ez Budapest, az óceánjáró, amely méltóságteljesen siklik felénk az ólmosnak látszó vizeken.

A katonazenekar rázendít egy magyar indulóra. Ez a muzsika nem az egybegyült előkelőségeknek szól, hanem inkább az *„örök vizeket"* járó tengeri „fókáknak". Annak az óceánjáró magyar hajónak, amely ma pontosan egyszázadszor járja súlyos terhével az idegen vizeket.

A kikötéskor látszik, hogy most is árut hoz ez a hajó, még pedig *„vegyes árut"*, olajat, gyümölcsöt, fügét, de ha humorosan akarjuk kifejezni, nem olyant, mint amilyent a németek mutatnak ma az angoloknak.

A hajó legénysége pirospozsgás, mosolygós képű magyar. Egy akad a „személyzet" és nem a legénység között, aki tejfölösszájú kadett, s ez alkalommal járt még első ízben a zavaros tengeri vizeken.

ALACSONYTÁTRA (Királyhegy) si-eldorádója **Telgárt.** Tulajdonosa: **Romany**, személyesen ad pénteken-szombaton felvilágositást **Tátra Irodában**, V., Dorottya-u. 7.

A gőzös kapitánya energikus arcú fiatalember. Névszerint *Miletin* Lajos ez a derék tengeri „medve", aki első útjáról a századikig vezette már „Budapestet" a magyar trikolór alatt.

Szólásra akarjuk bírni, de szerényen hárítja el magától az egyszázadik út élményeit.

— Inkább talán a főkormányos — mondja — s mint *„vén tengeri medvének"* nagyobb tapasztalatai vannak. *Ujvári* Lajos főkormányos már közlékenyebb. Kérdésünkre elmondja, hogy az út egyre kezd *szigorúbb* lenni. A románok *„ott lent"* igen diszkrétek. Fa-spanyolok mellett manipulálnak a Dunán — ? — Egyébként az út ma még veszélytelen, habár a cápák helyett lassan a Földközi Tengeren is az akna lesz az úr. A jelek mutatkoznak. — A *„Duna"* nevű gőzöst Máltában internálták legutóbb az angolok, de miután megállapították, hogy nem szállít *„dugárut"*, szabadon bocsájtották. Ez a háború' — mondja — De beszéljünk inkább a békéről és *„Budapest"*-ről.

— *„Budapest"*-et tengerészetünk büszkeségét még egyetlenegyszer sem tartóztatták fel az angolok. Úgy látszik a magyar semlegesség és becsület nagy szerepet játszik a nemzetközi tengerészetben. Habár sok semleges hajót kisérnek a kikötőkbe, de a Földközi-tengeren a magyar lobogó alatt hajózó hajókat még hála Isten, idáig nem érte baj . . .

Fotókópia-okmányfénykép, Rád, Andrássy-út 52. Mussolini-térnél. Telefon: *116-640.

Ujvári egyébként érdekes tengerészeti szokást árult el. Ugyanis a hajók merülését nem méterekkel, hanem deciméterrel mérik. Igy Budapestnek a merülése 2.40 deciméter, ellentétben a *„Tisza"* nevű gőzössel, melynek 3.20 deciméter a merülése.

Nem addig, — szól közbe *Rétmezey* Ödön „vén fóka" a kormányos, aki ezidáig is figyelmesen hallgatta párbeszédünket.

— A *„fiúk"* élete jobban érdekli a közönséget. A *„fiúk"* alatt ugyanis a személyzet értendő. Az a személyzet, amely 14 tagból áll és őszintén szólva levegőtlen kajutban alszik az épitők nagyobb dicséretére. Habár oroszlánrésze van ezeknek az izigvérig magyar fiúknak a magyar tengeri hajózás fejlődésében.

Végig néztük ezeket a pirtól, s a tenger vizétől átcsókolt magyar fiúkat. Mindegyikük joggal képviselhetné a magyar fajt. Bohémek, büszkék és udvariasak, melyben összegyűl a nemzet igazi ereje. Tovább ezen az úton, s *Széchenyi* szavai után: *„Tengerre Magyar"*.

Gyapay Miklós

Kiutasítják a galiciai zsidókat Ujpestről

Az összes pestkörnyéki városok és községek közül kétségtelenül megállapítható, hogy aránylag a legtöbb zsidó Ujpesten lakik. A 80 ezer lakosú város 96 százaléka a zsidóság soraiból kerül ki. Az utolsó évben bekövetkezett nagyarányú kitérések ellenére, számuk meghaladja a 15 ezret. Amíg az ötvenezer lelket számláló katolikusoknak mindössze kettő és a protestánsoknak pedig csak egy-egy templomuk van, addig a zsidóknak három zsinagógájuk és a város különböző részein több imaházuk van. A háború alatt és az azt követő évek során nagyarányú volt a galiciai zsidók beözönlése. Mondani sem kell, mindegyik alaposan megtollasadott a keresztények között. Zsinagógájuk közelében, a Virág-utcában valóságos galiciai zsidó-negyedet tartanak fenn. Annak ellenére, hogy a Halbert-féle okmányhamisitó gyár jóvoltából többen megszerezték magyar állampolgárságukat, igen sok ilyen jövevényt utasítanak ki az ország területéről. Az ujpesti rendőrség épülete előtt, hangos siránkozásra lettek figyelmesek a járókelők. Kezeiket tördelve néztek egymásra a hitsorsosok tanácstalanul. Közibük elegyedve, kérdezősködésünkre megtudtuk, hogy ezen az egy napon 27 galiciáner tartózkodási engedélyét vonták be. Megállapítható, hogy a rendőrség idegen-ellenőrzési hivatala milyen emberségesen bánt velük, mert nem azonnal, hanem 30 napi határidővel engedélyeznek részükre eltávozást, úgyhogy bőséges idő áll rendelkezésükre, hogy ügyeiket rendezzék. A város keresztény lakossága körében örömöt váltott ki az a hír, hogy ezentúl a betolakodott idegenektől, ha nehezen is, de végre mégis csak megszabadul Ujpest lakossága.

Borzalmas robbanás egy brassókörnyéki papírgyárban:

nagymennyiségü klórgáz elpusztította a gyár alkalmazottait

A brassói kórházak tele vannak sebesültekkel

Közel száz a halálos áldozatok száma

A *Brassó* melletti *Zernyest* községben levő celluloze gyárban csütörtök hajnalban 4 órakor *borzalmas erejü robbanás történt*, amelynek következtében az egész gyár lángralobbant. Az eddigi megállapitások szerint felrobbant a többezer liter köbtartalmú kazán, amelyben klór volt. A robbanás után a *klórgáz elöntötte az egész gyár területét és a községet is.* A robbanás okát nem lehetett megállapitani, mert a gyár területére csak gázálarccal lehet behatolni. A tüz átterjedt a község lakóházaira is. Brassóból azonnal készültség vonult ki a szerencsétlenség színhelyére, Brassó egész környékének tüzoltósága, mentők, sok orvos, katonaság. Közben *több kisebb kazán is felrobbant.* A gyárban dolgozó összes munkások, a gyár igazgatója, valamint több tisztviselő is, a robbanás áldozatává estek. Brassóba állandóan érkeznek a személyszállító kocsik a szerencsétlenség színhelyéről sebesülteket és mérgezetteket szállítva, akik közül igen sokan már szállitás közben meghaltak. Az összes munkálatok, a még mindig vastagon álló gázréteg miatt igen nehezen haladnak előre.

A brassói kórházak *tele vannak* a celluloze-robbanás sebesültjeivel. A robbanásnak az eddigi megállapitások szerint *50 halálos és 200 sebesült áldozata van;* sokan eltüntek. Több munkáscsalád is meghalt a kiömlő klór gáztól. A gáz *az állomás felé húzódott* és alig volt idő arra, hogy az ottartózkodó vonat utasait biztonságba helyezzék. Az állomásfönök és a vonatvezető szintén *életüket vesztették.*

A brassói tüzoltók gázmaszkokkal felszerelve, azonnal a helyszínére siettek, de már alig akadt dolguk, nem tehetnek mást, mint *várják, hogy a szél eloszlassa a gázt.*

*

A gyár nemrégen még a Hitelbankos Ullmann-család tulajdonában volt, de a család tekintettel arra, hogy a román területen működő üzem nem hozta meg a kellő jövedelmet lemondott annak birtoklásáról. Az üzem vezérigazgatója, — *Paksi* József, Ullmann veje volt.

*

Az eddigi román adatok szerint Zernestiben negyvennyolc halottat találtak. Magánjelentésekből kitünik azonban, hogy a mérges klórgáz sokkal több áldozatot követelt. Az ötven éjszaka dolgozó munkáson kivül elpusztult Zernesti községi nyolcvan lakósa *is.*

Noha a szerencsétlenség igy is borzalmas méreteket öltött, még szerencse, hogy a cellulózegyár Zernesti község alsó, alacsonyabban fekvő részén van, mert ha a község feküdne mélyebben, akkor a lefelé áramló gázok egész bizonyosan elpusztitották volna a község egész, két-háromezer fönyi lakosságát. Igy azonban a gáz borzalmas hatása azokra korlátozódott, akik magában a gyárüzemben tartózkodtak, a közeli házakban laktak, vagy pedig a völgy irányában menekültek.

A „Bremen" megmenekülésének izgalmas és hiteles története

Csütörtökön délelőtt magas, őszhajú úriember szállt le a Nyugati-pályaudvarra befutó nemzetközi gyors hálókocsijából. Mint később elmondotta több, mint három hónapos út van mögötte, olyan út, amilyen utat csak háborúban, aknazárral, bukórepülésekkel, tengeralattjárókkal súlyosbított időkben lehet megtenni. Az illető — aki Budapestről továbbutazott Ankara felé, az érkezés és az indulás közötti időben elmesélte izgalmas útját, amelyet a pár nappal ezelőtt német kikötőbe hazatért Bremenen tett meg.

— Szeptember 2-án, vagy 3-án, már nem emlékszem pontosan indultunk el ezzel a nagyszerű hajóval Newyorkból. Pár kilométeres út megtétele után azonban az amerikai kormány harminchat órára visszatartotta a hajót, melyet amerikai rendőrök kutattak át. A majd kétnapos vesztegzár után azonban mégis kifutottunk a nyilt tengerre. Izgalmas, túlfűtött pillanatok voltak. A Brehmen kapitánya a hadüzenet által okozott izgalmak ellenére is megkísérelte az utasok megnyugtatását, de éjfél felé már mindenki tudta, hogy alig pár csómó távolságban *két angol cirkáló követ bennünket.* Az izgalmat fokozta a mind erősbödő vihar is, — bár mint később meg tudtuk, — *a viharnak köszönhettük megmenekülésünket.* Az utasok maguk szolgálták ki magukat, hiszen a majd ezerfőnyi legénység háromnegyed részét a német hatóságok már előbb hazahivták Németországba.

Kialszanak a lámpák...

Mondhatom, mindenki páratlan fegyelemmel viselkedett. Éjjel három óra felé *egyszerre csak kialudtak a hajó lámpái és az óriási test megállt a nyilt tengeren.* A gyengébb idegzetűek felrohantak a fedélzetre, — mindenki azt hitte, hogy az ellenséges hajók felszólitására történt, de az érdeklődőket az udvarias hajószemélyzet minden felvilágositás nélkül visszaküldte a hajó belsejébe. Később halk csobbanást hallottunk, majd megszólalt egy kis motorcsónak benzinmotorja, azután a Bremen iránytváltoztatva megindult — észak felé. *Senki sem tudja, mi történt.* Sötétségben, pattanásig feszülő idegekkel figyeltük az eseményeket és kimondhatatlanul sokat szenvedtünk a háborgó tenger vad hullámaitól. Másnap közölte velünk a kapitány, hogy eltértünk az eredeti iránytól és egyelőre *egy ismeretlen, semleges* kikötő felé haladunk. Két nap mulva rendkivül hidegre fordult az időjárás s ekkor megtudtuk, hogy *átléptük az északi sarkövet.* Napokig gyönyörködtünk az Északi Fény bágyadt sugaraiban, s szeptember 16-a körül befutottunk a Jeges-tenger partján levő *Murmansk kikötőjébe.* Ekkor még semmit sem sejtettünk a Bremen kapitányának azon zseniális ötletéről, amellyel sikerült kijutnunk az elfogatásunkra kirendelt két angol cirkáló látóköréből.

— Hosszú hónapok tétlensége után végre két héttel ezelőtt hazafelé indultunk, a jégtáblák között kifutottunk az Atlanti-óceánra s a norvég partokat érintve megérkeztünk Németországba. Ekkor már szabad volt beszélni, s a hajó tisztjei elmondották, hogy Newyorkból való kifutásunk után a viharos tenger segitségével és az éjszaka leple alatt leengedtek a Bremenről *egy szikratávíróval felszerelt motoros mentőcsónakot, amely a Bremen eredetileg meghatározott útján haladt Brehmenhaven felé.* A kis motoros szikratávíró gépésze egymástán adta le a Bremen SOS jeleit, mely jeleket természetesen a két angol cirkáló felfogott, s a legnagyobb lelkinyugalommal követték a szikratáviratokban megjelölt úton — a hatszemélyes motorcsónakot, amelyet másfélnapi üldözés után sikerült is elfogniok. Ezalatt pedig a Bremen kellő egérutat nyerve elérte Island szigetét, melyet megkerülve Murmanskba érkezett.

— Sajnos, nem voltam jelen a kis motorcsónakon, de szerettem volna látni a furfangos módon kijátszott cirkálók parancsnokainak arcát, mikor a Bremen helyett mindössze pár méter hosszú motorcsónakocskát kisértek be valamelyik angol hadikikötőbe.

(...)

A bakancsszállítási árdrágítókat elitélte Kuria

Elmékezetes az a nagyszabású árdrágitási bünügy, amelynek középpontjában *Verő-Werner* Gyula, *Verő* Görgy, a Metropol-szálló bérlője, *Ökrös* Lajos, mint tettesek és *Weisz* Ferenc, mint bünsegédi bünrészes állottak egy nagyarányú bakkancsszállitással kapcsolatban. A büntető törvényszék bünösnek mondotta ki őket és sulyos büntetést szabott ki-rájuk. A semmiségi panaszok bejelentése folytán csütörtökön a Kúria *Bolla*-tanácsa elé került az ügy. A bakancsszállitási árdrágitó bünügyben a Kúria itélete *Verő* Gyulával szemben 3 évi börtönt, 10.000 pengő pénzbüntetést és 10.000 pengő vagyoni elégtételt szabott ki. *Verő* Györgyöt két és félévi börtönre, *Weisz* Ferencet 8 hónapi börtönre, 100 pengő pénzbüntetésre, 100 pengő vagyoni elégtételt megfizetésére, *Ökrös* Lajost 2 és fél évi börtönre, 2000 pengő pénzbüntetésre és 2000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére itélték. Mellékbüntetésül mindegyik vádlottnál *tiz évi hivatali, illetve politikai jogvesztést mondott ki a Kúria.* Az itélet indokolása több enyhitő körülményt sorol fel, de figyelmen kivül hagyták a vádlottak büntetlen előéletét és Verő Gyula öreg korát.

DR. MÖLLER KÁROLY:
MAI TECHNIKA
a műszaki haladás iránt érdeklődő ifjuságnak a
LEGSZEBB KARÁCSONYI DÍSZMŰ
KIADÓ
Királyi Magyar Egyetemi Nyomda

HIREK

Jósnőhöz

Bogárszemű cigányasszony,
Lábtól fejig hazug asszony,
Jobb sorsom már nem remélem,
Mégis — mégis hazúdj nékem...

Hazudd azt, hogy örökölök,
Még ötven évig fütyülök,
Feleségem lesz, oly dáma,
Húsz király is megkívánja...

Hazúdj, hazúdj cigányasszony,
Húsz fillérért, huncut asszony,
Nesze, itt van a tenyerem,
Hazúdj, lehúnyom a szemem...

Sértő Kálmán.

— A PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉK VEZETŐSÉGÉNEK ÉS TISZTVISELŐINEK MAGAS KITÜNTETÉSE. A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület fennállásának századik évfordulója alkalmából a hitelélet, valamint a hazai közgazdaság felvirágoztatása körül kifejtett értékes működésükért megengedte, hogy dr. Erney Károly m. kir. titkos tanácsos, felsőházi tagnak, az intézet elnökének és Milos György m. kir. kormányfőtanácsos vezérigazgatónak teljes elismerése tudtul adassék, dr. Vajda Ákos m. kir. kincstári főtanácsos ügyvezető igazgatónak a magyar érdemrend középkeresztjét, dr. Fábry Géza igazgatónak és Segesváry Béla ny. pénztári főigazgatónak a magyar érdemrend tisztikeresztjét adományozta, továbbá megengedte, hogy Wydler Tivadar igazgatóhelyettesnek el. Prileszky Kálmán ny. igazgatóhelyettesnek elismerése tudtul adassék, végül hű és buzgó szolgálataik elismeréséül Varga Géza és Krizsán József altiszteknek a magyar ezüst érdemérmet adományozta.

A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület fennállásának századik évfordulója alkalmából a hitelélet, valamint a hazai közgazdaság felvirágoztatása körül kifejtett értékes működésükért Dulcz Antalnak és Mács Jánosnak, az intézet igazgatóinak, továbbá Fuchs Emil ny. igazgatónak és dr. Scheidl Ágoston ny. jogtanácsosnak a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet, végül Menczel Lajos igazgatóhelyettesnek és Guttosch Ede fiókpénztári igazgatónak a magyar királyi kormánytanácsosi címet adományozta.

A „Borsó, Állati Termékek, Olaj, Repce, Sertés, Állat, Gabona Termelők és Kereskedők Értékesítő Szövetkezet igazgatósága a Szövetkezet tagjait az 1939. évi december hó 23-án, d. u. 3 órakor, Budapest, VII. (Dob-u.) Madách Imre-utca 46/b. III. 1. sz. alatt tartandó rendkívüli közgyülésre ezennel meghívja.

Tárgysorozat:
1. Igazgatósági jelentés,
2. Felügyelőbizotság kiegészítése,
3. Uj igazgatósági tagok választása,
4. Esetleges felszámolás iránti határozat hozatala.

Az igazgatóság figyelmezteti a Szövetkezet tagjait, hogy a közgyülés — az alapszabályok 24. §-a értelmében — a megjelent tagok üzletrészei számára való tekintet nélkül fog határozni."

— **Bánsági irodalmi est.** A Magyar Nemzeti Szövetség női osztálya nagyszabású bánsági irodalmi-estet rendezett, amelyen bemutatkoztak azok a magyar írók és költők, akik azelőtt a megszállott Bánságban működtek és onnan időközben elkerültek. A bánsági írókat gróf *Eszterházy* Móricné és *Hável* Józsefné köszöntötték meleg szavakkal, majd *Szabolcska* László református esperes mutatott rá a Bánság történelmi helyzetére. *Mágory* Mária, a Vigszínház tagja bánsági költők verseiből szavalt, *Zathureczky* Gyula hírlapíró készülő regényéből olvasott fel, *Pusztai-Popovics* József hírlapíró előadást tartott a bánsági irodalomról, majd *Dadányi* György „Csordás voltam Paraguayban" című most megjelent regényéből olvasott fel részleteket, *Mérei* Viktor verseiből mutatott be.

— **A jugoszláv követ ebédet adott.** *Rasics* Szvetozár, budapesti jugoszláv követ és felesége csütörtökön a jugoszláv követség termeiben ebédet adott, amelyen a magyar politikai és gazdasági élet több személyisége és a diplomáciai kar több tagja vett részt.

V.áko harisnya szaküzlet
Női fehérnemü. Férfi finom zsebkendők
Budapest, VI., Teréz-körut 33.
Őskeresztény cég.

— **A szociális jogfejlődés vezérgondolatai.** A budai ferences egyházközség vasárnap, december 17-én délután 5 órakor tartja II. Zárda-utca 4. sz. a. kultúrházának dísztermében az idei téli szezonban II. kultúrdélutánját, amelyen *Pernetzky* Béla min. osztálytanácsos. „*Az újabb szociális jogfejlődés vezérgondolatai*" címmel fog előadni. A műsorban közreműködnek: *Országh* Tivadar hegedűművész, *Schleicher* Frigyes karnagy vezetésével az egyházközségi zenekar, a Budai Ferences Leányénekkar és előadnak egy misztériumot, amelynek címe „Krisztus a gyárban".

A LELKÉSZEK GÉPJÁRMŰVEINEK MOTALKÓ-ELLÁTÁSA. A m. kir. kereskedelmi és közlekedési miniszter értesítése szerint a személyi gépjárművek motalkó ellátása ügyében kiadott rendelet intézkedése szerint a vetett és elismert vallásfelekezetek lelkészei az A) kategóriába sorolhatók. Ennek igazolására az egyházi felettes hatóság illetékes.

— **Belefulladt a vándorcigány az árokba.** Pécsről jelentik: Kalányos Ferenc vándorcigány Pécs felé haladtában eddig még meg nem állapított okból beleesett az útmenti árokba, eszméletét vesztette és belefulladt az árok sekély vizébe. Holttetét a járókelők találták meg.

— **Az év legszebb könyve.** Az év legszebb könyve címével két könyvet tüntetett ki a Magyar Bibliophil Társaság e hó 12-én tartott választmányi ülésén. 1. A Hungária Hirlapnyomda kiadásában megjelent Régi játékkártyák című könyvet és 2. a Magyar Szemle Társaság kiadásában Szekfű Gyula szerkesztésében megjelent Mi a magyar? című kiadványt.

— **Tarka-délutánt rendez a Beszkárt.** A Beszkárt december 15-én, pénteken délután félhatkor vidám tarka-délutánt rendez a Zeneművészeti Főiskola nagytermében a Beszkárt, az Autóbuszüzem és a BHÉV alkalmazottai és családtagjai részére.

Felavatták a miskolci vonatvezetők székházát. Miskolcról jelentik: A miskolci vonatvezetők és vonatkísérők most avatták fel székházukat. A felavatáson Pataky Sándor osztályfőnök mondott ünnepi beszédet.

Agyonütötte a faág. Pécsről jelentik: Benkő Vendel sellyei földmíves az erdőben fát vágott s közben egy letört vastag ág a fejére zuhant. Benkő Vendel hazaszállítás közben meghalt.

SZIÁM ELEFÁNT SZÜLETÉSNAPJÁRA

Százötven éve szemléli
A jó Sziám a világot.
Bizonyára megért, kérem
Már jó pár — ormányválságot.

(Hunniai)

— **Kárpátalja egészségügyi ellátása jobb most, mint volt a cseh uralom alatt.** A kárpátaljai területen a belügyminiszter a községi orvosok és körorvosok létszámát 91-ben állapította meg. A szóbanlévő területen csehszlovák uralom idejében 65 községi orvos és körorvos működött. A községi és körorvosi létszám megállapításával egyidejüleg a belügyminiszter a Kárpátalja területén fekvő közegészségügyi körzetekbe osztotta és elrendelte, hogy a körorvosok a működési területükhöz tartozó községeket és egyéb lakott helyeket milyen időközökben látogassák. A rendelet kibocsátásánál a kormányhatóságokat az a cél vezette, hogy az egészségügyi gondozást, különösen a szegény betegek ellátását, az anyaországhoz hasonló színvonalra emeljék. Ma már sokkal fokozottabb a nép egészségügyi védelme és gondozása a visszacsatolt kárpátaljai területen, mint a csehszlovák uralom idejében volt.

ELŐADÁSOK:

15-én. Egészségügyi Múzeum. Hilscher Rezső: *Az üzemi szociálpolitikáról.* (Este 7-kor)

Turáni Társaság. (Tudományegyetem bölcsészeti kara, II. sz. tanterem) *Mányoki* Vilmos és *Paikert* Alajos. (Ester 6-kor.)

Mérnök és Építészegylet. Perényi Zoltán: *A földrajzi hosszúságmérőről.* (Este 6-kor.)

— **Előadás az ember öröklött hajlamairól.** *Schnell* János a Gyermeklélektani Intézet igazgató-főorvosa szerdán este tartotta meg előadását az Aquinói Szent Tamás Társaságnak „Az ember a bölcselet megvilágításában" címmel meghirdetett ciklusában, különös tekintettel az élettani adottságokra. Az előadó azt állítja, hogy vannak ugyan örökletes *ösztönhajlamok*, melyekből a karakter az élet folyamán kialakul, de az út, ahogyan kialakul, nem örökletes. Nincs olyan hajlam, melynek csak egy kivezető utja volna. Az öröklés csak részben határozza meg az egyén kifejlődésének utját, de az életsors külső befolyás által irányítható és épen úgy vezethet elmegyógyintézetbe, vagy börtönbe, mint a társadalom értékes utjaira.

IPARIGAZOLVÁNY-NÉPDAL A VÁROSHÁZÁN

**Kiteszik a zsidókat közszemlére
Iparigazolványos névjegyzékbe,
Most látszik meg, ki az igazi árja,
Ki nem kerül rá a zsidó listára...**

(Pannon)

— **Előadás Kalocsa népművészetéről.** Érdekes vetítettképes előadást tartott Pintér Imre építészmérnök az Iskolánkivüli népművelési előadások keretében Kalocsa érseki városnak és környékének népművészetéről.

— **Eljegyzés.** Banka Erzsébet és Huszár József magántisztviselő jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— **A Jogászegylet évi rendes közgyülése.** A Magyar Jogászegylet december 16-án este 6 órakor tartja évi rendes közgyülését a Budapesti Ügyvédi Kamara dísztermében (IV., Szalay-u. 7. I. em.).

— **Február 2-án lesz a Felvidéki bál.** A Felvidéki bál február 2-án lesz a Gellért-szálló összes termeiben. Rendezőség: VII., Rákóczi-út 36. III. 2. Telefon: 134—177.

— **Tagértekezlet.** A Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesülete dec. 18-án, hétfőn d. u. 5 órakor az I. ker. m. kir. állami tanítóképző-intézetben (I., Fery Oszkár-u. 40.) tagértekezletet tart.

A Felvidéki Tudományos Társaság december 15-én, este 6 órakor a Magyar Nemzeti Szövetség termében (Géza-u. 4., félemelet) ülést tart, amelyen Gréb Gyula, a társaság rendes tagja „A szlovákiai németek településtörténetének vázlata" címmel tart előadást.

— **Találkozó.** A volt cs. és kir. 28. sz. magyar vadászzászlóalj volt tisztjeinek bajtársi szövetsége december 18-án (hétfőn) este 8 órakor Budapesten, Keszey Vince vendéglője különtermében (Rákóczi-út 44. szám) bajtársi összejövetelt tart.

—A volt besztercebányai 16. honvér és népfelkelő gyalogezred tiszti bajtársai legközelebbi összejövetelüket december 16-án Budapesten a Pannonia-kávéház különtermében (Rákóczi-út 5.) délután 6 órakor tartják meg.

— **Külügyi előadások a Nyírségen.** Lukács György volt közoktatásügyi miniszter Mátészalkán a megyeháza közgyülési termében és Nyíregyházán a városháza közgyülési termében külügyi szabad-előadást tartot: Mátészalkán a „Népszövetség alkonya", Nyíregyházán pedig „Magyarország és a Duna-völgye" címmel. Mind a két előadás nagy érdeklődés mellett folyt le.

A tátraszéplaki dr. GUHR-SZANATÓRIUM igazgató főorvosa, **dr. KUNSCH** Pál pénteken és szombaton 12—14 óráig személyesen ad felvilágositást a **vezérképviseletnél** (Tátra utazási iroda, **Dorottya-u. 7.** Tel.: 188-322).

— **A budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közgyülése.** December 14-én a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Éber Antal elnöklése alatt közgyülést tartott. Az elnöki megnyitó után a felszólalók a kisiparosság nyelrsanyagellátási kérdéseivel, valamint az áralakulással foglalkoztak. Ezután az elnök bejelentette, hogy megérkezett a kamarához a kereskedelemügyi miniszternek az a leirata, amely az 1940. évi nemzetközi vásár rendezésével újból a kamarát bizza meg. Több hozzászólás után a kamara közgyülése az elnök bejelentéseit tudomásul vette.

— **Ismét Schandl Károly lett a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének elnöke.** A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége csütörtökön tartotta meg közgyülését, melyen Czettler Jenő egyetemi tanár tartott előadást a szövetkezetek földbirtokpolitikai szerepéről, majd Kuncz Ödön dr. egyetemi tanár, a szövetség ügyvezető alelnöke számolt be a Szövetség tevékenységéről. A Szövetség közgyülése újból megválasztotta elnöknek Schandl Károly dr.-t és két tagot jelölt az Országos Mezőgazdasági Kamarába.

— **A Magyar Szövetkezeti Asszonyliga karácsonyfaünnepélye.** Csütörtökön rendezte meg karácsonyfa-ünnepélyét a Magyar Szövetkezeti Asszonyliga a pesti Vigadó nagytermében. Az ünnepélyen Anna királyi hercegasszony is megjelent és beszédet mondott. 450 karácsonyi csomagot juttattak az ünnepély keretében a liga szegényebb tagjainak.

Az osztálysorsjáték hűzása

50.000 pengőt nyert: 55470
10.000 pengőt nyertek: 63520 66202
2000 pengőt nyertek: 21718 38190 56520
1000 pengőt nyertek: 27804 60499 67103 73035 82140
500 pengőt nyertek: 6755 7197 27071 65093 73072 79943 81425 81730
300 pengőt nyertek: 8535 9125 12969 15502 21663 23572 33179 43081 46267 46293 52244 62936 64860 65883 79205 74551 76662 87396

Fenti sorjegy-jegyzéket
Suchtár Bankház
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 6. Telefon: 132-293.
osztálysorsjáték főárusító állította össze eredeti húzási adatokból.
A. 4. osztályra vételsorsjegyek már kaphatók!

1/8	1/4	1/2	1/1
P 14.—	P 28.—	P 56.—	P 112

Rendelések telefonon is.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

T. R. *„Az ige testté lőn". „Utolsó szombaton", Oh! A hinduk. Részünkről megvan a jóindulat — annál inkább, mert minden érkező kéziratot értéke szerint birálunk el. Lehet, hogy önnek van készsége a prózai íráshoz, de versei bizony gyengék.*

M. Z. *Nyolc vers. Aki ilyent leir magyar nyelven, hogy: „A mozdony prüszkölve „száguldik" — a sinen, soha nem lesz költő. A nemleges üzenetet vegye valódinak, — ha kétsége volt eddig.*

Ifj. I. J. Pestszentlőrinc. *Állami telep. Eddigi versei közül, ebben a kettőben érte el csúcsot. Mindkettő jó. — Közöljük őket.*

N. L.-né, Budapest. *Szeressük hazánkat. Édesanyámhoz, Kóbiék bevándorlása. Nem felelnek meg.*

Sz. M. Budapest. *Nyolcszáz gép. Nem közölhető.*

B. László. *A Magunk harca és* **Ó László, Kispest;** *Három vers. Sajnálatunkra nem közölhettük — rajtunk kivülálló okokból.*

K. József. *Két hét. Gyenge dolog.*

SPORT

Ki lesz az őszi első?

Az őszi bajnoki fordulók legérdekesebbike — mint oly sokszor — ezúttal is az utolsó forduló lesz, amely vasárnap kerül lejátszásra. A Kispest váratlanul állandó jó formát játszva megszerezte már a bajnoki évad rajtjánál a vezetést, kitünő gólarányával most is a tabella élén áll, maga mögött hagyva az elmúlt bajnoki kampányok „*nagyágyúit*". Az üldözők vasárnap egymással szembekerülnek: a *Ferencváros és Ujpest vasárnap küzdenek meg a két értékes bajnoki pontért.* A Kispest ugyanekkor Debrecenbe rándul le s az év végére nagy formába lendült Bocskaitól szeretné elhozni a forduló mindkét pontját. Debrecenben ez nem kis feladat még a formája tetőfokán álló kispesti legénységnek sem.

A vasárnapi forduló bíráit egyébként a következőképen jelölte ki a JT.

Ferencváros—Ujpest, Üllői-út, fél 2. Podupski (Jugoszlávia).

Törekvés—Gamma, Bihari-út, fél 2. Juhász dr.

Szeged FC—Haladás, Szeged, fél 2. Kőhalmi.

Elektromos—Taxi, Latorca-utca, fél 2. Égner.

Bocskai—Kispest, Debrecen, fél 2. Rubint.

Kassa—Hungária, Kassa, fél 2. Iványi.

#

Az angol rendszert ismertetik az MLSZ szakértekezletén

A Magyar Labdarugók Szövetsége csütörtökön este 6 órakor nagy érdeklődés mellett tartotta *második* szakértekezletét.

Gidófalvy dr. min. biztos megnyitója után Vághy Kálmán főtitkár érdekes előadásban szemléltető táblázatok során ismertette az angol rendszert.

A vita során Tóth István szövetségi edző, dr. Sárosi György, dr. Kovács Dezső, Berkesi Elemér, Senkei Imre és Schaffer Alfréd szólalt fel.

A második szakértekezlet az angol rendszer megvitatásával érdekes és hasznos megállapításokra jutott.

#

Tornászaink elutaztak Olaszországba

A magyar válogatott tornász-csapat, mely december 17-én, vasárnap Milánóban mérkőzik Olaszország legjobb tornászaival, csütörtökön este negyed 9 órakor indult útnak a trieszti gyorsvonattal a Déli pályaudvarról.

A magyar tornászokat nagyszámú, lelkes közönség búcsúztatta. A csapat tagjai a következők: Pataky Ferenc PLE, Mogyorósy Győző és Tóth Lajos Debreceni TE, Gál István BBTE, Kecskeméti Gábor, Temesy Zoltán, Várkői Ferenc és Sántha Lajos TFSC. A magyar tornászok valamennyien kitünő erőnlétben és bizakodó hangulatban indultak útnak.

A tornászcsapat Krizmanich János szövetségi kapitányt vezeti, aki egyben az utimarsal teendőit is ellátja. A tornászokkal együtt utazik dr. Szukováthy Imre, a MOTESz elnöke és dr. Prém Lóránd, az OTT ügyvezető alelnöke, akinek utazása különösen kihangsúlyozza az olasz-magyar sportbarátság jelentőségét.

A mai budapesti ügetőversenyek eredménye

1. futam. 1. **Urhögy,** 2. Dulcinea, 3. Tibor. Tot: 10:48, helyre 21, 43, 21, bef. 541, 168. idő 35.5.

II. futam. 1. **Dáridó—Zinkum fogat,** 2. Contessa Luciana—Eszter, Tot: 10:14, helyre 32, 19, bef. 503, idő 42.8.

III. futam. 1. **Botond,** 2. Mangan, 3. Agyafurt. Tot: 10:16, helyre 18, 18, 14, bef. 46, 37, idő 28.9.

IV. futam. 1. **Doba,** 2. Gyalla, 3. Danilo. Tot: 10:107, helyre 20, 28, 19, bef. 461, 210, idő 27.5.

V. futam. 1. **Drégely,** 2. Egyetlen, 3. Gulliver. Tot: 10:56, helyre 14, 15, 17, bef. 137, 148. idő 29.3

VI. futam: 1. **Loga,** 2. Jónás, 3. Lármás. Tot: 10:48, helyre 17, 17, 37, bef. 69, 317, idő 30.6.

VII. futam. 1. **Opera,** 2. Urpéter, 3. Varázs. Tot: 10:59, helyre 26, 43, 24, bef. 263, 230, idő 34.5.

VIII. futam. 1. **Tisza,** 2. Ali, 3. Csibész. Tot: 10:25, helyre 12, 13, 13, bef. 36, 80, idő 33.6.

IX. futam. 1. **Kapitány,** 2. Tily, 3. Zólyom. Tot: 10:27, helyre 10, 10, bef. 55, 57, idő 35.3.

— —

Turista-élet. Keresztény turista egyesületek vasárnapi kirándulásai. *Magyar Turista Egyesület. I.* Karácsonyfa ünnepeély Helenbán. T.: 8 ó. Nyugati p. u. II. Svábhegy—Budakeszi—Hárshegy. T.: 9 ó. Széll Kálmán-tér. — *Magyarországi Kárpát Egyesület.* Központ: Zúgliget—Hárshegy—Lipótmező (csak hó esetén). Péteki A.: Zúgliget Hárshegy—Lipótmező. T.: 8 ó. Széll Kálmán-tér. Fátra O.: Karácsonyfa ünnepély Csákberényben. T.: 16-án d. u. 4 ó. Déli p. u. Sí- és Hegymászó O.: Hüvösvölgy—Nagyszénás—Piliscsaba. T.: 8 ó. Széll Kálmán-tér. — B. B. T. E.: Telkihegy—Nagyszénás—Zsíroshegy—Máriaremete. T.: 7 ó 45 p. Széna tér. — B. S. E.: Zöldmáli — cseppkőbarlang—Hármashatárhegy—Hüvösvölgy. T.: 8 ó 45 p. Ujlaki templomnál. — Postás S. E.: Zúgliget—Csillebérc—Frankhegy—Kelenföld. T.: 8 ó 45 p., zúgligeti vill. végáll. — *Vándorkedv T. E.:* Karácsonyfa ünnepeély Rónabányán. T.: 16-án éjjel 12 ó. Keleti p. u. — *Solyom T. E.* I.: Budai hegyek. T.: 8 ó 30 p. Széll Kálmán-tér. II.: Római fürdön. III.: Zúgliget—Sólyom Ott-Római f ürdön. III.: Zúgliget—Sólyom Otthon. T.: 9 ó., zúgligeti vill. végáll.

Pártvezetői értekezleten foglalkoztak a Nyilaskeresztes Párt vezetői a súlyos bel- és külpolitikai helyzettel

— *A Virradat tudósítójától.* —

A Nyilaskeresztes Párt vezetősége a párt Andrássy-út 60. szám alatti székházában pártvezetői értekezletet tartott augusztus 18-án. A pártvezetői értekezlet, amelyen a beteg Hubay Kálmán távollétében Csia Sándor pártvezető elnökölt, foglalkozott

a feszült külpolitikai helyzettel, és megállapította a Nyilaskeresztes Pártnak a várható eseményekkel szemben elfoglalandó álláspontját.

A pártvezetői értekezlet ilyen irányú elhatározásairól egyelőre semmi sem került nyilvánosságra.

Foglalkozott a Nyilaskeresztes Párt vezetősége az országos szervezkedés kérdésével is. A Pártépítő Tanács vezetősége beszámolt arról, hogy

a választások óta a tagok létszáma minden politikai hajsza ellenére is egyre növekszik.

Hosszasan foglalkozott az értekezlet a nyilaskeresztes sajtó ügyével is. Erre vonatkozólag Fiala Ferenc, a Nyilaskeresztes Párt sajtófőnöke, az alábbi nyilatkozatot adta a Virradat munkatársának:

Fiala Ferenc: Még mindig tart a liberális sajtódefetizmus

—A bizonytalan külpolitikai helyzettel kapcsolatban — modotta — a Nyilaskeresztes Párt is fokozott munkába lépett. Ebben a munkában különös jelentősége van a tulajdonképen még mindig lakat alatt tartott nyilaskeresztes sajtónak, hiszen a zsidókézben lévő tizenegy budapesti napilap mindent elkövet a magyar biztonsági érzés kialakulása ellen. Szinte csodálatos, hogy

még mindig tág tere van a liberális sajtódefetizmusnak. A magyar külpolitikai vonalvezetés számtalanszor bebizonyította a Berlin-Róma tengelyhez való tartozását, de ennek ellenére is a körúti sajtó még mindig úgy viselkedik, mintha hazánk sorsa kizárólag a newyorki zsidó börzéktől, a londoni Foreigne Oficetől, vagy a párisi népfront kegyétől függne.

— Érdekes megfigyelni, hogy az utóbbi időben igen megszaporodtak azok a nyilas-ellenes röpiratok, amelyekkel úgyszólván hétről-hétre árasztják el az országot. Hogy kik írják, hogy kik pénzelik ezeket a szennylapokat, az előttem: titok. Az elmult héten százával küldték a Nyilaskeresztes Pártba

a legújabb nyilas-ellenes sajtóterméket. Címe: „Hogy néz ki a nyilas, ha rásüt a nap?" Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy ilyen alpári hangú förmedvény még nem jelent meg Magyarországon.

Szerzője egy dr. Dévay Károly nevű egyén. Szerényen jellemezve a szerzőt, csak annyit mondhatok, hogy

egész közönséges csirkefogó.

Röpirata tele hazugsággal és rágalommal.

A szomorú csak az, hogy ezt a fércművet minden magyar közhivatalnok megkapta, ami azt bizonyítja, hogy

a füzet mögött jópénzű mecénások állnak.

—A Nyilaskeresztes Párt a rendelkezésre álló eszközökkel természetesen továbbfolytatja megkezdett harcát. A Nyilaskeresztes Párt erejét mi sem bizonyítja jobban, minthogy

a fővárosi választásokat egyenesen a mi „kedvünkért" nem tartották meg. Ez a tény viszont annyit jelent, hogy már maga a rendszer is látja az erőnket és körülbelül úgy viselkedik, mint az a hadvezér, aki nem biztos seregének átütőerejében.

Válasz nomádnak

A karaván halad...

A Virradat-Ház akció legújabb eredményei:

A legutóbbi kimutatás szerint felajánlott önkéntes adományok 11.285.50 P
Az elmult héten felajánlott önkéntes adományok 43.50 P
A mai napig összesen 11.329.— P

Az adakozók jegyzékét a beérkezés sorrendjében — a rendelkezésre álló hely arányában folytatólagosan közöljük.

Örömmel jelenthetjük, hogy a Virradat Házak építése jelentős lépéssel jutott előre. Emlitettük annakidején, hogy a kérdéses területeket birtokló Latorica Rt. igazgatóságához fordultunk azzal a kéréssel, hogy a házak felépítésére szükséges telkeket, valamint a részvénytársaság által a helyszinen kitermelt építőanyagokat a nemzeti és szociális célra való tekintettel kedvezményes áron engedje át az akciónak.

Az igazgatóság annak idején érkezett ideiglenes válaszában közölte velünk, hogy kérésünknek készséggel fog eleget tenni, végleges intézkedések azonban csak akkor történhetnek, ha a vállalat vezetői nyári szabadságukról hazatérnek.

A Latorica Rt. egy most érkezett levele közli velünk, az igazgatóság végleges döntését, mely szerint a telkeket összesen 100 P árért engedik át a Virradat Házak számára és a saját maguk által termelt építőanyagokat pedig szintén minimális árért fogják átengedni.

A Virradat főszerkesztője a jövő hét közepén a ruszin földre utazik, hogy a most már véglegesen rendelkezésére álló eszközök birtokában az építkezés mielőbbi megindításáról gondoskodjon.

Önkéntes adományok

Bognár András,	Nagykálló	P	—.50
Lőrinci Ferenc		„	—.50
Makár Ferenc		„	1.—
Deme Andrásné		„	—.40
Szilágyi János		„	—.20
Milcsinszky Alajosné		„	—.40
Benke László		„	1.—
Kovács László		„	—.50
N. N.		„	1.—
Kliweszt-Priteg,	Bpest	„	20.—
M. N. H.		„	100.—
özv. Szénásy Imréné		„	10.—
Asztalosok Anyagraktár Szövetkezete,	Bpest	„	10.—
J. S.	Bpest	„	200.—

(Folytatjuk.)

25,000 lapított kétfillérest telefonált el kilenc könyvügynök

Néhány nappal ezelőtt történt, hogy Budán, a Fő-utcában egy tisztviselő különös dologra lett figyelmes. Telefonálni akart az egyik nyilvános fülkéből, ez azonban sehogyan sem sikerült neki, mivel a telefonfülkéből egy fiatalember több, mint félórán keresztül állandóan különböző számokat hívott fel. A tisztviselő kezdett alaposabban odafigyelni és ekkor egyre meglepőbb felfedezésre jutott. Hallotta, amint a telefonáló valahányszor új számot hív fel, mindig más és más nevet mond be és magasrangú állami tisztviselők nevében beszél. Szólt a rendőrnek, aki a buzgó telefonálót előállította a főkapitányságra.

A kihallgatásnál kiderült, hogy az illető Váradi Géza 30 éves könyvügynök. Váradi elmondta, hogy jómódú embereket hívott fel, telefonon, különböző magasállású hivatalnokok nevében és ajánlotta, hogy ilyen és ilyen könyvet vásároljanak, még pedig lehetőleg Váradi Gézától.

Váradi a nyomorára hivatkozott és arra, hogy életkérdés volt részére, hogy tud-e könyvet eladni, vagy sem.

A rendőrség nem elégedett meg Váradi vallomásával, hanem tovább nyomozott. Igy rövidesen kiderült, hogy Váradi Géza gyakori telefonálgatásai alatt

nem húszfillérest dobott be a telefonautómatába, hanem kétfilléreseket húszfilléres nagyságúra kalapált és ezzel végezte a telefonálásait.

A rendőrség még fokozottabb buzgalommal látott hozzá ezután a nyomozáshoz, amennyiben három detektívcsoport, a Fogarassy-féle főcsoport, a Klobusitzky és dr. Kiss Ernő detektívcsoport kapcsolódott be a megfigyelésbe.

Igy a nyomozás rövidesen eredményt produkált. Vasárnap délelőtt újabb nyolc könyvügynököt állítottak elő a főkapitányság központi ügyeletére, ahol nyomban megkezdték kihallgatásukat.

Kiderült, hogy ezek a könyvügynökök valamennyien Váradi Géza mintájára dolgoztak, ugyancsak lapított kétfilléressel, sőt ebből a telefonálásra alkalmas pénzdarabból 25.000 darabot készítettek és használtak fel az idők folyamán.

A kihallgatások állandóan folynak, mert nem lehetetlen, hogy a hasonló szélhámossággal dolgozó könyvügynökök száma növekedni fog.

Az országutak csodája... *állítják azok a tulajdonosok, akik évek óta használják a legnehezebb terepeken — minden időben — a legminimálisabb üzembentartási költséggel a lényegesen nagyobb autókat is megszégyenitő teljesítménnyel.*

Nem csoda, csupán csak egy DKW-autó kell ahhoz, hogy oda is eljussunk veszély nélkül, kényelmesen, ahol megszünnek a gondozott oországutak, ahol nincsenek üzemanyagtöltő és jól felszerelt service-állomások.

A DKW autó igénytelen gazdaságos biztonságos
Vezérképviselet:
MAJLÁTH VI. Lehel-u. 2

KÖZJEGYZŐILEG HITELESITETT 24 ÓRA ALATT! VÖRÖSVARY FOTOKOPIA MUZEUM-KÖRUT 13 TELEFON 18-77-37

M. kir. Dohányjövedék
Szent István hétre

Nikotex minőségben is kapható!

SZINHÁZ

A vidéki színészet átszervezése után rendezzék a nyugdíjas színészek helyzetét is!

A Kultuszminisztérium pénteki döntése végre pontot tett a vidéki színészet atszervezése körül folytatott áldatlan csatározások után. A szintársulatok céljaira megszavazott kétszázezerpengős állami támogatás lehetővé teszi, hogy az Országos Színművészeti Kamara színművészeti főosztályának választmánya augusztus 21-én tartandó ülésében

már a társulati koncessziók odaítélese tárgyaban is állást foglalhat s azután a leggyorsabb iramban megindulnat a társulatok szervezkedése.

Örömmel üdvözöljük a minisztériumi határozatot, amely biztositja a magyar vidéki színészet további életet, fejlődését és színvonalának emelkedését, de letörölte a vidéki szineszek homlokáról a gond felhőit.

A nehéz feladat megoldása után a színészettel kapcsolatos kérdések területén a Kultuszminisztérium számára nem is tudunk elképzelni hálásabb feladatot annál, hogy előveszi a nyugdíjas színészek ügyét és a legsurgosebben módot talál arra, hogy a nemzeti kultúra szolgalatában megőszült és megrokkant színésznyugdíjasok emberhez méltó életet biztositani lehessen.

Köztudomású, hogy az Országos Színészegyesület Nyugdíjintézetének millios vagyona hadikölcsönben és fővárosi kötvényekben odaveszett s az 1927-ben megtörtént újjászervezés, amely az intézet új vagyonának alapjait megvetette, megkülönböztetést tesz az intézet régi és új nyugdíjasai között.

Az új vagyon: a Baross-téri s a Kinizsi-utcában most épülő bérház túlnyomórészben az új nyugdíjasok nyugdíjának biztosítására szolgálnak és e vagyon jövedelmének csak elenyésző része fordítható az intézet régi nyugdíjasainak „kielégítésére".

Ennek a következménye, hogy

a mai színésznyugdíjak összege havi 6.40 pengő és 27.10 pengő között mozog. Hogy ez a mozgás inkább az alsó, mint a felső határ felé irányul, azt leginkább az igazolja, hogy az átlagos nyugdíj mindössze havi 11.96 pengő.

Nem szeretünk nyilt sebekben vájkálni, tehát nem térünk ki annak a tárgyalására, milyen feneketlen nyomorban élhet az, akinek havi 10—20 pengő, vagy pláne 6.40 pengő a létalapja.

Erre az összegre még az a szállóige sem alkalmazható, amit általában használnak az abnormálisan csekély jövedelmek jellemzésére. Ez az összeg legfeljebb az éhenhalásra nyujt lehetőséget. Nem hisszük, hogy akár egy maláji munkás, akár egy kinai kuli — közismerten a legigénytelenebb embertípusok — képesek volnának ebből az összegből előteremteni akár, csak a vegetatív élet legelemibb feltételeit.

de . . .

Sem a magyar társadalom, sem az illetékes körök nem tűrhe-

Pedig a jelen esetben nem kinai kulikról, vagy malájokról van szó, hanem egytől-egyig olyan emberekről, akik életüket a magyar kultúra ápolásának és fejlesztésének szentelték; akik

életüket a szó legszorosabban vett értelmében feláldozták a magyar színpadi kultúra szent oltárán; akik kiérdemelték minden igaz magyar ember háláját . . . s akinek késő öregségükre, gondtalanság és nyugalom helyett, a legsötétebb nyomor jutott osztályrészül.

Nem akarunk senkit sem tetemrehívni. A színész-nyugdijintézet vagyonának megsemmisülése miatt senkit sem terhel felelősség,

tik tovább, hogy a nemzet napszámosai a magyar élet számkivetettjei legyenek.

Tudomásunk szerint a Kultuszminisztérium előtt fekszik az Országos Színművészeti Kamara tervezete, amely a nyugdíjas színészek helyzetének megoldását készíti elő. A tervezet szerint a nyugdíjintézet rendelkezésére álló összeget az állam egészítené ki annyival, hogy

minden nyugdíjas számára legalább havi negyven pengő legyen folyósítható.

Kétségtelen, hogy ez a megoldás az állam számára jelentős, évenként visszatérő terhet jelentene, de a Kamarának a havi nyugdíj összegének meghatározásánál tanúsított szerénysége sem igen vonható kétségbe.

Oly alacsony összeg ez, — jóformán csak a nyugdíjasok állandóan megújuló lakbér gondjait hárítaná el — hogy folyósítására a Kultuszminisztériumnak, bármi módon is, de módot kell találnia. Több, mint félezer ember emberhezméltó életének — nem biztosításáról — csak megközelíthetővé tételéről van szó. Több, mint félezer olyan embernek a mostaninál gondtalanabb öregségéről, akik a saját jövőjükkel nem sokat törődve, egész életüket a köz szolgálatára szentelték, tehát jogosan elvárhatják, hogy most, öregségükben a közösség is tegyen érettük valamit.

SZINHÁZ-MÜSOR

Margitszigeti Színpad: Szentiványéji álom (fél 9).
Royal Szinház: (½): Iglói diákok,
Fényes Nagycirkusz (8): Egzótikus cirkusz. Tel.: 113—374 és 113—364.
Márkus Parkszínház (5, 8): Bubus.
Erzsébetvárosi Színház (5, 8): Zimberizombori.
Komédia Orfeum: Röhögő Olimpiász, nagy variete-revű 16 képben. Minden nap kétszer, fél 6 és 9-kor, ünnep- és vasárnap fél 5 és 9-kor.
Városi Színház: Gyöngyösbokréta (fél 8).

Sacher szálló Wien, kiváló konyhajával és világhirű eredeti Sacher-tortájával az állami opera mellett.

Holnap jön a KINAI EXPRESS

Prince of Wales Bar

Megnyilt:
Énekelnek: Salamon Csöppi — Elise Seljan
Zene: Kisfalvy — Vécsey — V. Larri

MOZI

BRIGITTE HORNEY

WILLY BIRGEL

a „Hétpecsétes titok" című nagyszabású UFA filmben

Isten tenyerén

Diszelőadás aug. 21.-én este ½10 órakor az Urániában.

Egy édes-bús igénytelen kis mese, nyitvahagyott ajtórésen besurran a szivekbe, az egész magyar élet, szivárványszinpompás ragyogó derüjével, hamvas csodavilágával, himes gazdagságával.

Amit a „Gyöngyös bokrétában" megcsodáltunk, megszerettünk, ünnepeltünk, azt *megsokszorozva*, még hamisitatlanabbul még változatosabban *megleljük ebben a filmben*, amely azok közé a reprezentativ látványosságok közé fog számítani, amit előkelő bel- és külföldi vendégeinknek *úgy fogunk mutogatni, mint ahogy előadja az Opera a Magyar Ábrándokat, Székelyfonot, stb.*

Egy maroknyi embert látunk, a rög gyermekeit, erényeiknek és hibáiknak csillogó tükrében. Álmaikat, fájdalmukat himes virágokba varrják. Egyszerű bübájban csillogó kis darabka magyar élet, hitet és szeretetet kereső édesen zsongató meséje, a népi erő élő valósága ez a film.

Acélkaraván

— ROYAL APOLLÓ —

Az Atlantic Pacific Line vasut megépítésének hősi éposza. *Olyan grandiózus olyan nagystilű, olyan mozgalmas, komplikált és harcias is.* És olyan gazdag a kiállítása, mint minden *Cecil B. de Mille* filmnek.

Felejthetetlenül grandiózus vasutjelenetek vannak a fimben. Látunk kisiklasztott lángban álló, hidon keresztül robogó, beomló töltésről szakadékba zuhanó vonatokat — és sok sok marcona embert, aki névtelen hősei maradtak ennek a gigantikus üzleti versenyfutásnak a Continens két széléről épülni kezdő mammut vállalkozásnak, melyeknek mindegyike első akart lenni a meghatározott találkozási pontnál, és pénzzel, árulással, cselvetéssel, szabotázzsal igyekezett a konkurrens vállalkozót hátráltatni.

Bőségesen van a filmben harc és verekedés a vadnyugati élet minden előírt adagolása (fokozatai) szerint — boxpárbaj, lasszós ütlegelés, késelés, pisztolyharc, és véres ütközet indiánok és telepesek meg vasutépítők között, ahol hullahegyek maradnak a csatatéren.

Rengeteg nagyszerű epizódszereplő mellett *Joel Mc. Crea* lefőzi az összes szimpatikus eddigi vadnyugati hősöket és mindenki boldogan adja áldását a hiuzszemű *Barbara Stanwickal* kötött frigyre.

Három kadét

— SCALA —

A francia filmgyártásnak ezt a reprezentativ fimjét Párisban hetekig játszották, akkora sikere volt.

A Saint-Cyri katonaiskola élete áll a mese központjában és az ott hazaszeretetre, bajtársiasságra, kötelességtudásra nevelt kadétok a darab hősei.

Az első rész szinhelye a kadétiskola, ahol vidám az élet, könnyen megy a munka, a tanulás a sport — sok az alkalom játékos tréfára és szerelemre.

A három legszimpatikusabb fiú sorsát kisérjük tovább a mesében. A második részben már tisztekként szerepelnek. Hősiesen állják meg helyüket a sivatagi erődben, ahova a katona-sors állitotta őket — a trikolor védelmében rendületlenül kitartanak lázadó törzsek orvtámadásai és tulerejével szemben — példát mutatva további generációk és minden nemzet fiainak felelősségtudásból, bajtársiasságból és hősi önfeláldozásból.

Egy sereg tehetséges új francia színészt mutat be ez az új film, a fiatalok filmje.

Különlegesen szépek a második rész sivatagi képei.

Megkapó a finálé. Az újonnan végzett Saint-Cyri évfolyam a hazáért hősihalált halt bajtárs nevét irja zászlójára.

Halálos szerelem

— URÁNIA —

Egy virágárus kislány románca.

Első ábrándjában keservesen csalódott. Ekkor találkozik az igazi szerelemmel. Alázatos lemondással egy párnapos kis boldogságot szeretne csupán kapni, de még ennek útjába is sorompót állitanak a kisértő mult, az előitéletek, bizalmatlanság és félreértések, — és még mielőtt minden jóra fordulna életkedvét és reménytvesztett zivatarban összeázott kis pillangóként halkan, igénytelenül kimegy ebből az életből.

Schnitzler „Liebelei" című felejthetetlen művének hangulata támad fel a képekből.

A virágot árusító kislányt *meisseni porcellánbaba finomsággal alakítja Viktoria von Ballasco.* Annabellás művészettel játszik, csak még *szebb és törékenyebb, mint francia kollegája.*

Willy Fritsch alakítja megszokott elegánciával és *meglepetésszerű drámai erővel* a gárdatisztet, aki a szerelem középpontjában áll, és akitől a körülmények a kis hamupipőkét elsodorják.

Mi lesz veled Andy Heardy?

— CORSO —

A „Heardy szekta" tagjainak külön ünnepet jelent, hogy az új Mickey film megérkezett, és nagy tömtgben zarándokolnak a vadalma izü, fanyar humorú historia megtekintésére.

A film meséje ez alkalommal *változatosabb és sokrétübb, mint Heardy biró úr familiájában eddigi epizódjai.* — A darab valószinütlen végét — hogy tudniillik a család apraja — nagyja különlegesen boldog, mert a kilátásba helyezett 2 millió dolláros örökség semmivé foszlik, és továbbra is szegények maradnak — csak a *színészek nagyszerű játéka* menti meg és teszi elfogadhatóvá.

Néhány mulatságos helyzet és sok *humoros és találó „bemondás" van a filmben.* Főleg az angolul jól beszélő publikum élvezi.

Kaukázusi brigád

— *Rádius.* —

Középszerű francia film. Jó szereplőkkel, szerencsés kézzel választott témával, érdekes problémával. Más kérdés, hogy ezt a hármas adottságot a meseszövéssel és rendezéssel hogyan oldották meg. A francia filmgyártás *hallatlan zsenialitással és művészettel tudja vászonra vetiteni a mindennapi ember zaklatott életét, a francia nyárspolgárt és az emberben vergődő lelki problémákat.* Amikor azonban kozákrohamokat és a francia lélektől nagyon messze fekvő kaukázusi levegőt akarja érzetni, — ugyan messze elmarad az amerikai és a német filmgyártás mögött.

Éppen ezért jobb a film második része, amely már nem Oroszországban játszódik, hanem Párisban.

Nem tartjuk azonban szerencsés megoldásnak, hogy húsz év után az orosz tábornok habozás nékül lelövi volt hadnagyát, annak ellenére, hogy a lövés egyetlen gyermekének a vőlegényét találja. Cselekedete *nincs eléggé indokolva a régi eseménnyel,* amikor a tábornok feleségét, egy idegen asszony golyójától halálra sebesitve találják a hadnagy lakásán. A hadnagy ártatlansága is rövidesen kiderül, a *film heppy-enddel* végződik.

Vihar egy kalap körül

— ÁTRIUM — CITY — KAMARA —

Heinz Rühmann mellett ügyesen karikirozott marianett figuraszerüen stilizált szereplők tehetséges gárdája viharzik a mese forgatagában, bő alkalmat nyujtva nevetésre.

A film meséje mégis, — még szatirának is túlhajtott.

Vagy végtelenül *naivnak és romlatlannak, vagy kockásagyuan komplikáltnak* kell lenni, hogy az ember teljesen élvezze. Normális ember nehezen állja a bohózati műfaj ezen szuperlativuzsát.

Olyan, mint egy kloroformos álom. Vannak benne markáns, vannak benne bizarr jelenetek — de a *történést folyamatosan elmesélni képtelenség.*

A film tele van *elképesztően* új, és *merész megoldásokkal* és kétségkivül *mérföldköve* a bohózati műfaj fejlődésének.

MOZIMÜSOR

ADMIRAL: (353—707) Szerelmesek (Jeanette Mac Donald, Eddy Nelson) — Vas. d. e. ½10—½12: Nyugat leánya (Jeanette Mac Donald) — Híradó. ½4-től.
ÁTRIUM: (153—634) Vihar egy kalap körül (Heinz Rühmann) — Híradók. ½6-tól.
BELVÁROSI: (384—563) Tehetséges család (Alan Jones) — A vasöklű (Wallace Beery) — fél 5-től.
BODOGRÁF: (149—510) Szerelmesek (Jeanette Mac Donald, Eddy Nelson) — Híradó. 3-tól.
BRODWAY: (114—212) Szervusz Péter (Páger Antal, Simor Erzsébet) — Kísérőműsor. ½4-től.
CITY: (111—140) Vihar egy kalap körül (Heinz Rühmann) — Híradó. ¾6-tól.
CORSO: (182—818) Mi lesz veled, Andy Heardy (Mickey Rooney) — Kalózok kincse — Néró és az öngyujtó — Híradó. ½4-től.
CORVIN: (138—988) Szervusz Péter (Simor Erzsi, Páger Antal) — Kísérőműsor. — Híradó. ½4-től.
DÉCSI: 125—952) Elkésett szerelem (Victor Francen, Sury Prim) — H. 6-tól.
FÓRUM: (139—543) Riadó a Földközi tengeren (Pierre Fresnay, Rolf Wanka, Kim Peacock) — ½6-tól.
JÓZSEFVÁROSI: (134—644) Szerelmesek (Jeanette Mac Donald, Eddy Nelson) — Hangos magyar híradó. ½5-től.
KAMARA: Vihar egy kalap körül (Heinz Rühmann) — Híradók. 6-tól.
LLOYD: (111—994) Szervusz Péter (Simor Erzsi, Páger Antal) ½5-től.
NYUGAT (127—162) A vasöklű (Wallace Beery) — Győzedelmes Japán (Pluhár) — Híradó. ½5-től.
OLYMPIA: (342—947) Tehetséges család (Alan Jones) — Nehéz az élet (Joe Brown) — Egy hű barát (Kultúrfilm) — Híradó 11-től.
OMNIA: (130—125) Berry őrmester (Hans Albers) — Híradó. 5-től.
OTTHON: (146—447) IX. parancsolat (Jean Gabin, Gaby Morlay, Jean Pierre Arimont) — Skrapy úrfi kalandjai — Híradók. ¼4-től.
PALACE: (136—523) Érik a búzakalász (Fedák Sári, Rózsahegyi, Egry Mária, Szilassy) — Híradók. ½6-tól.
RÁDIUS: (122—098, 120—564) Kaukázusi brigád (La brigade sauvage) (Vera Korène, Charles Vanel, Roger Duchesne, Trubeckoj herceg) — Híradó. Hétk.: ¾6-tól vas. ¾4-től.
SCALA: (114—011) A három kadét (Fontain) — Híradók. ½6-tól.
SIMPLON: (268—999) Szervusz Péter (Páger) — Kisérőműsor. — ½4-től.
TIVOLI: (123—049) IX. parancsolat (Jean Gabin) — Üldöznek a nők (Henry Garat) — Híradó.
TURÁN: (120—003) Tarantella (Jeanette Mac Donald) — Híradó. ½4-től. — Vas. d. e. 9 és 11: Nyugat leánya (Jeanette Mac Donald).
URÁNIA: (146—045) Halálos szerelem (Viktória v. Ballasko, Willy Fritsch).

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

GYAPAY LÁSZLÓ fafaragó

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1984 FEB 7

1021

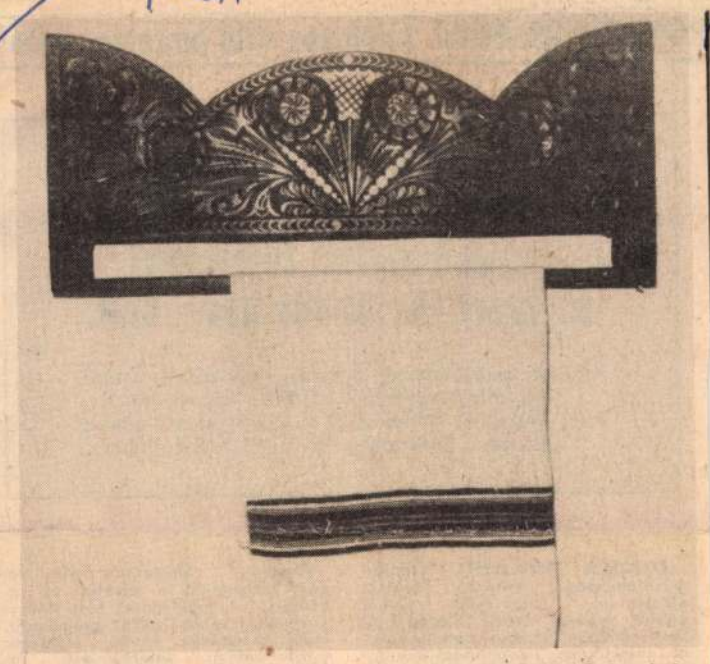

Törölközőtartó. Fotó: Szász Lajos

A fa tisztelete

Díszes sulykoló fa.

Disztárgyak.

Az utóbbi években divatos lett a fa alkalmazása, használati tárgyakon, díszítő elemeken, belső építészeti megoldásokon. Mindezt örömmel lehet nyugtázni, mert a fa természetességével ma ismét megérdemelt emberi közelségbe került.

Egyre gyakoribbak az olyan kiállítások, munkabemutatók is, ahol népművészek, fafaragók mutatják be műveiket, díszítő és használati eszközeiket. Ilyen munkabemutatót láthattunk Badacsonytomajban a művelődési házban, ahol *Gyapay László* zánkai fafaragó zsürizett munkáit csodálhatta meg a közönség. A matematika-kémia szakos tanár már gyermekkora óta szerelmese a fának. Ma már olyan szinten műveli a mesterséget, hogy országosan is figyelemmel kísérik munkásságát. Az itt bemutatott tárgyai inkább formaelemeikkel hatottak újszerűnek mint motívumaikkal. Bár motívumkincse eléggé ismert, de faragási technikája különösen a csillagmotívumoknál letisztult mestermunkára utal. Tükreinek egyszerűsége a rég múlt népi világát idézik. Fatányérjai kitűnően mutatják a faragónál nélkülözhetetlen improvizációs készséget. A mai kor lakberendezési tárgykultúrájához is kaptunk adalékot a munkabemutató alkalmával. Törölközőtartója tartalmában és formájában is a modern lakás díszévé válik.

Gyapay László bemutatója ízlésnevelő szándékával a népművészet, s a fafaragás mesterségbeli megmutatásával minden szempontból figyelemre méltó. A zánkai tanár munkáit szeretettel fogadták a tomajiak és a közeljövőben biztos sikerre számíthat majd Tapolcán is, ahol ismét munkabemutatón láthatja majd faragásait az ottani közönség.

V. L.

evélben is fe

A Veszprémi Városi Tanács VB.
termelés-ellátásfelügyeleti osztálya
kereskedelmi, illetve ipari csoportjába

kereskedelmi főelőadót és ipari főelőadót keresünk.

Feltétel: kereskedelmi, műszaki, vagy közgazdasági, jogi, államigazgatási felsőfokú végzettség.
Jelentkezést és önéletrajzot az osztályvezető címére Veszprém, Szabadság tér 1. (Pf. 42.) kérjük.

AUTÓSOK FIGYELEM! Gépjárművillamosság, javítás! Tapolca, Kölcsey út 5. szám alatt. (Csipet bisztró melletti utca). Szolgáltatásaim: Minden típusú személygépkocsi, elektromos berendezéseinek javítása, gyújtásbeállítás, rádiómagnó beszerelés, akkumulátor töltés, javítás, eladás, garanciával. Műszaki vizsgára felkészítés. Nyitva 8-tól 16 óráig, szombaton 8-tól 12 óráig. Telefon: 11-049 Tóth István gépjármű villamossági műszerész mester. Várom kedves megrendelőimet.

Fehér Wartburg 6000 km-rel eladó. Érdeklődni: 50-546.

Eladó négyhengeres RS traktor. Balatonfüred, Ady u. 18.

Wartburg de Luxe megkímélt állapotban vonóhoroggal eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap egész nap. Hétközben 5–7 óráig. Pápa, Kiss János u. 11/a.

TC Wartburg Lim. eladó. Érdeklődni lehet: Gógánfa, Vasút u. 58. Telefon: 2.

Eladó CS-s Wartburg személygépkocsi új gumikkal, felújított motorral. Irányár: 10 000 Ft. Érdeklődni lehet egész nap. Tapolca, Kölcsey u. 5. Telefon: 11-049.

UE 28-as kis Dutrához nem hibás motorblokkot keresek megvételre, ármegjelöléssel. Cím: Vastag Sándor, Szombathely, Jáki út 16.

Vennék Zaporozsec autót, amelyen legalább 1 vagy másfél évig van műszaki vizsga. Karambolos autó is számításba jöhet. Ármegjelölést kérek. Levelet: „Sürgős 565" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

VEGYES

Február 6-tól 25-ig minden árucikkből **KEDVEZMÉNYES VÁSÁR** a **KOLYOK** gyermekruhaboltban Balatonfüreden a vasútállomásnál!

MODA kötőgépet vennék. Ugyanitt menyasszonyi ruha, kiegészítőkkel együtt eladó. Levelet: „Jó állapotban lévő kötőgép" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Figyelem! Mostantól május végéig hétvégente – szombat és vasárnap – mindennemű kerti idényes egyéb munkát (szőlő, gyümölcsfa, rózsa metszését, ásást, kapálást, trágyahordást, fafűrészelést, fakarást, szénhordást s rakást, hóeltakarítást, pázsittelepítést, stb.) vállal két fiatalember. Olcsón és precízen dolgozunk. Ajánlatokat Kiss Péter 8200 Veszprém, postafiók 12/B címre kérjük.

MÉLY GYERMEKKOCSIKAT (jó állapotban) **FELVÁSÁRLOK!** Február 11-én szombaton. Kérem helyszínre szállítani, azonnal fizetek. Magánkölcsönző, Veszprém, Koltói u. II/j.

PB-gázvízmelegítő és konvektor új eladó. Veszprém, Vámosi u. 4.

Jó állapotban lévő Saci II. gyermekbútor és feles gyerekbicikli eladó. Naponta 18 óra után. Veszprém, Felszabadulás út 59/II. VI. em. 16.

EGZOTIKUS KÖRNYEZETI Szállodák, szórakozóhelyek, uszodák, kórházak, egyéb intézmények társalgóit, különleges **TRÓPUSI DÍSZHALAK** bemutatójával hangulatosabbá teszem. Nagyméretű **AKVÁRIUMOK** készítését, berendezését, gondozását vállalom. Kálmán Edit, Veszprém, Haszkovó u. 16/D. Díszállat-, sportáru-, ajándék kereskedő.

Díszműkovácsolás egyedi kézi megmunkálással. Régi és modern stílusú kilincsek-cimkék, díszes kapupántok, kopogtatók. Dekoratív ablakrácsok, egyedi erkélykorlát, lépcsőkorlát, csillár-falikar, kandallóhoz díszes előrács, tűzkosár, tűzszerszám. Mintakollekció megtekinthető: Gerencsér László, kovácsmester 6000 Kecskemét, Békéscsabai úton. Telefon: este 76-26-277.

Megbízható, teljesen magányos, egyedülálló nyugdíjas, munkabíró nőt, akinek otthona nincsen otthonunkba fogadnánk házimunkák végzésére. Cím: Perczelné, Győr, Aradi Vértanúk u. 2.

Mikrocomputeres elektronikus játék igényeseknek eladó. Cím: Németh Balázs, Veszprém, Cserhát ltp. 2/F. IV. em. 20/A.

Vállalatok, szövetkezetek! Nagy mennyiségben csavaranyák megrendelhetők M6–M20-ig. Simon, Sárvár, Nádasdy u. 14. 9600.

KOMFORT IPARCIKK
ereskedelmi Vállalat
rsenypályázat útján,
éves időtartamra
erződéses
emeltetésbe adja
alábbi egységét:

sruházati üzlet
kapitány útja 8–14.

rcius 2-án, délelőtt 10 órakor
n, Vöröshadsereg tér 3. sz.
an (klubhelyiség).

amint a jelentkezési lap
vehetők át, munkanapokon
zletes felvilágosítást
galmi főosztálya,
gazgatási osztály ad.

A Veszprémi Épít
felvételr
kedvező kerese

veszprémi épít
kőmüv
vasbetonszer
asztalos szal

Balatonfüredi ép
kőműves,
bádogos sza
valamint sege

Fűzfői mu
kőműves, á
szakmunkásc
gépírni tudó

Vörösberényi
kőműves, ács s

M.D.K.

Gyapay Miklós

"Papp Jancsi" cimmel ir a hires szinészről és egyben illusztrálja irását a cimszereplőről és másokról készült rajzával.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. juni 14-21
II. évf. 24. sz. 52-53. lap

M.D.K.

Gyapai Miklós

"Hogyan vikendezik Budapest?" c. beszámolót irta és illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. juli 13-19. II. évf. 28. sz. 58-59. lap

Gyapayné Hlinka Nélli

MDK

Csilla, pasztell

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Gyapayné Hlinka Nelli MDK

Viola, pasztell

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

MDK

Gyapayné Hulinka Nelli

Nagy Erika arcképe, peszt.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1938.x jun.

Gyapainé Hlinka Nelli: MDK

Vidos Gizella arcképe, pasztell
Geiger László arcképe, pasztell
Rózsadombi részlet, .pasztell

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Köre 15. kiáll.
Pécs 1934. Belvárosi Kath. Kör.

MDK

Gyapainé Hlinka Nelli

Baksa Mariska arcképe, szén

Tanulmányfej, paszt.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. 11.
őszi kiáll. 1932. dec.

2. 1.

Gyapayné Hlinka Nelli MDK

Csilla, pasztell

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Gyapainé Hlinka Nelly

Sokac menyecske, paszt.

Mair Edith urleány arcképe, paszt.

Tanulmányfej, paszt.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. 11.őszi kiáll. Pécs, 1932. dec. 2. l.

Gyapayné, Hlinka Nelli MDK

Höfler Helga és Pál arcképe, pasztell
Kovács Lászlóné arcképe, pasztell
Kerényi Aranka arcképe, pasztell
Virágok, temp.

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 1937.
Őszi kiállitás

MDK

Dr.HollánPál arck. cer.

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. kiáll. ~~194x~~

1936. nov. 11. l.

MDK

Gyapayné Hlinka Nelli

Rutényi Árpád póstafőig.arcképe, olaj

Babyka arcképe, paszt.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. Kiáll.
Pécs, 1936, jun. 15 l.

MDK

Gyapayné Hlinka Nelli

özv.Miltényiné arck.

Zambach Endre "

Rózsa Piroska "

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1935.

jun. 28-29 l.

ML

lo8-

azonos.

sodik fele/: olasz v. francia származá-

MDK

Gyapayné Hlinka Nelly

Házaspár, temp.

Arckép, of.

ifj. Kerényi István arck. paszt.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Gyapayné Hlinka Nelly

Nérey Márta arck. paszt.

Kisfaludy Révész Viola arck. paszt.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

D Gyapjas Lajos

építesz.

1921. augusztusában Ki-
utasítottak Erdélyből
(Arad).

Erdélyi Hírek

1921. nov. 14.

zottsága Tekintetes
ságának.

gy május 7-én Polgári Leány-
nány-kirándulást tekünk.

is 30-án.

Gyapjasné Apró Margit

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1969 DEC 9 -

1021

mester zongorája, mintegy egy-
milliárd líra érték vált a rövid-
zárlat okozta tűz martalékává.

— GYAPJASNÉ APRÓ MARGIT festőművész kiállítása csütörtök délután 5 órakor nyílik meg a VIII., József körút 70. szám alatti párthelyiség első emeleti nagytermében. A kiállítást december 21-ig naponta 11 és 19 óra közt lehet majd megtekinteni.

— **A Nílusba zuhant** — Kairótól

Gyapjasné Apró hazyit festő

Az MSZMP VIII. ker. pártbelyiségében

kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1970 I. sz.

MDK

Gyapjasné Apró Margit, festő

Kiállítása nyílik meg
a József krt. 70 sz. alatti
pártheliységben.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 9.

GYAPKÓ Béla

115

Oltványi 1991

y szerint. Bp, 1952, Pénz-

tisztika tankönyve. Bp, 1951,

tisztika tankönyve. Bp, 1950,

föld felett. Bp, 1968, Kossuth

osítás jogi kérdései. Bp,

Gyapkó Béla

— Magyar festőművész sikere külföldön. *Párisból* jelentik: *Gyapkó* Béla, a már évek óta Berck-Plage francia tengeri fürdőn élő magyar festőművész legutóbb kiállítást rendezett, amelyet a fürdő közönsége és a helyi sajtó a legnagyobb elismeréssel fogadott. A művészt felkérték, hogy festményeiből újabb kiállítást rendezzen. Az uj kiállítás szeptember 6-án lesz.

M N 1933. VIII. 18.

Gyapkó Béla MDK

Bolognai utcarészlet, vizf.

Mücsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Gyapkó Béla

Csendélet, vf.

Alkotás Művészház 39. kiáll. 1949. febr.

MDK

Gyapkó Béla

T.Sz.G: A 18. Tavaszi Szalonó Ujság, 1943. jun. 23. 6.l.

MDK

Gyapkó Béla
November, akv.
December, "

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz.
kiáll. 1945. okt. 3 l.

MDK

Gyapkó Béla
Október, akv.

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 3 l.

Gyapkó Béla

Bolognai utcarészlet, vf.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. hóvs.

MDK

Gyapkó Béla

December, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945.okt.

Grapho Beta

December, 1914.

MDK

Gyapkó Béla

Október, akv.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Gyapkó, Béla

November, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

MDK

Gyapkó Béla, festőm.

November.	Vizf.
December.	"
Október.	"

v. Ernst Muz.-A Szocdem. Párt Képzőmüv.-nek Társasága és meghivott művészek kiállitása. 1945. okt. 13.-28. Kat.

Gyapjú Béla

A Nemzeti Szalon tavasz
tárlatán szerepelt.

Uj Magyarság 1942. VI. 11.

MDK

Gyapkó Béla

Bolognai utcarészlet. Vizf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.JÚN.1-18-ig. 38.1.

Gyapkó Béla

Nizzai kikötő, vízf.
Nizza, vízf.
Nizzai mólók, vízf.

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1942

T. 4492.

án a TEMESWARER BANNAT, innenső
rül el, a hol az 1717-iki események
A háttérben balra az iránytüt je-

wurff
ils, Beghi, Temes u.
nbt beyli//genden Cana-
stos, Caras, Donavi-
n-Route der Kay-
ad von tag zu tag
überzsetzung über die

A. Schiff-Brücke über die Donau és
Schiff-Muhlen.

5.5 : 27.9 cm.

Gyapkó Béla festő

Misoga sztetoszkóppal vizsgálja Barna Anci tüdejét...

KOMÉDIA ORFEUM:

Fekete fuvar

Júliusi műsorában a taxi- és a telefon-mizériákba eregeti a jókedv nyilait ez a mindig vidám kis színház. A taxisofőrök cezaromániás egyeduralmát és a zárt, vagy nem működő, pénznyelő telefonautomatákat gúnyolja; közben pedig a néző dől a nevetéstől. Saját magát látja az úttest közepén, amint kétségbeesve és egyre elhalóbb hangon kiáltozik: — taxi... taxi... taxi!...

De az aktualitáson kívül a műsor varietérésze is kitünő és a Komédia Orfeum bátran veheti fel a harcot a kánikulával. A szereplőgárda természetesen ezúttal is a régi és itt elsősorban Barna Ancit kell megemlíteni, ezt a párisias humorú színésznőt. A műsor másik főerőssége Major Ida, aki szinte szemmelláthatóan fejlődik és véleményünk szerint az operett színpadán volna a helye. (Igazgató urak, állítólag nagy a szubretthiány, ezennel felhívjuk a figyelmüket Major Ida úrhölgyre!). Pikáns, szellemes, kitünő hangja van és nagyszerűen érvényesül a színpadon. Misoga Lászlót nem kell bemutatni, ahogy kilép a színpadra, máris zúg a nevetés, groteszk lénye, ijedt fapofája és táncozhatatlan félszegsége közismert és ebben az új műsorban, »Fekete fuvarban« is ragyogó. A »Dupla blassz« című bohózatban falrengetően mulatságos és nagyszerű a kis színház másik férfisztárja is: Fekete Pál. Anday Béla kedves és jómegjelenésű.

A varieté-részben a két Acél, Arien és Ward, valamint Duo Silas és Funzi Raab, a kitünő zenebohóc szerepelnek nagy sikerrel. A műsort Kellér Dezső, Halász Rudolf és Lőrincz Miklós írták, a tőlük megszokott friss humorral.

A »Fekete fuvar« a jókedv és vidámság országába fuvarozza nézőt.

Fekete Pali, a vidám taxisofőr éppen megállapodik Major Idával egy fuvarra

(Escher felv.)

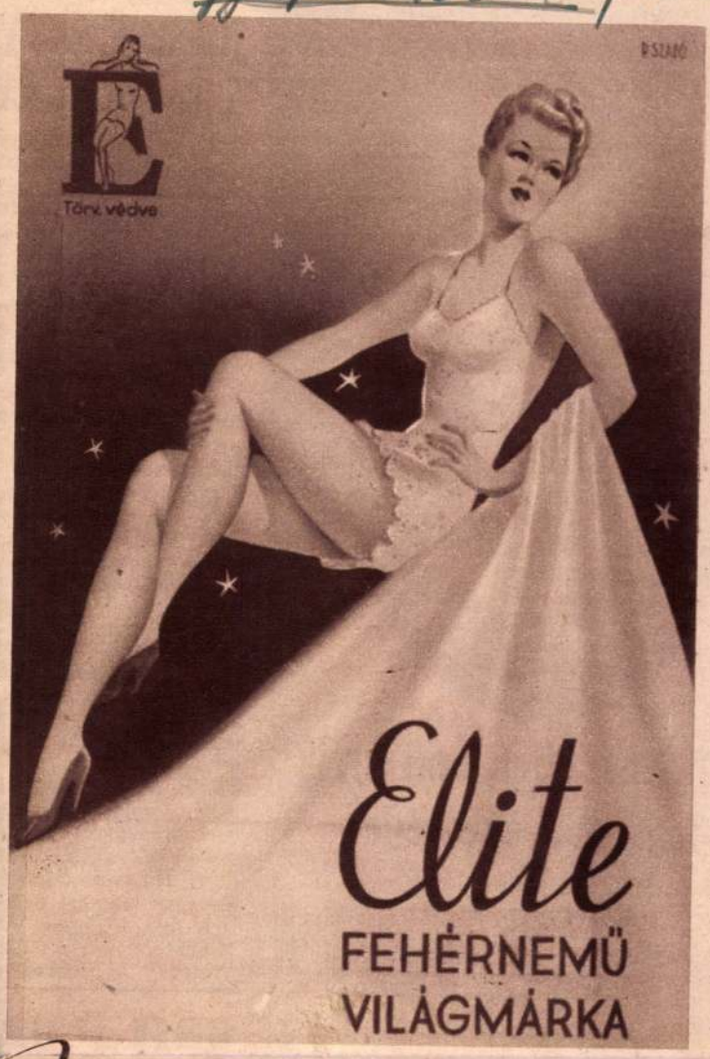

Tűz a Makláry-név körül

»Tegnapi számunkban tévedésből *Makláry* János helyett *Makláry* Zoltánt dicsértük meg filmbeszámolónkban. Ezennel helyesbítünk: a szóbanforgó szerepet nem *Zoltán*, hanem *János játszotta*...«

Ilyen és ehhez hasonló közlemények bizony már jónéhányszor láttak napvilágot Makláry János helyett következetesen dicsérik meg bátyját és gyakran még a hirdetésekben is felcserélik a neveiket. Ennek valószínűen nem az az oka, hogy a két művész-testvér feltünően hasonlít egymásra, hanem bizonyos, hogy Zoltán nagyobb népszerűségre tett szert, mint öccse. Erről a fogas problémáról beszélgetünk most az elkeseredett Jánossal.

Ez az úr Makláry János és nem Makláry Zoltán. (Fekete felv.)

— *Bármennyire is büszke vagyok bátyámra* — mondja — *bizony néha már az idegeimre megy ez az örökös felcserélés.* Nincs kínosabb dolog, mint amikor például autogrammért jönnek hozzám, s aláírom a nevemet és *látom nyomában a csalódott arcot, hogy hiszen ez nem is a Makláry Zoltán!* Ez bizony elkeserít és gyakran a kedvemet szegi. Tudvalevően mindkettőnket *Molnárnak* hívnak eredetileg, s miután Zoltán felvette a *Makláry*-nevet, engem is kezdtek utána *»kis Makláry«-nak nevezni.* Egyszerre csak aztán anélkül, hogy észrevettem volna, már én is Makláry lettem, de bizony csak afféle epigon. Mondanom sem kell, hogy rendkívül sokra tartom bátyám művészetét és ő váltig hangoztatja, hogy ő ugyanily tisztelettel adózik irántam, ennek ellenére a *kritikában mégsem vállalhatjuk egymásért a felelősséget.*

— Mi tehát a legnagyobb vágy az életében? — kérdezzük a kitünő színészt.

A mennyezetre néz és nagyot sóhajt:

— *Szeretnék végre egyszer egy kritikát olvasni, ahol az én szerepemben engem dícsérnek meg.* Mert ha néha fel is cserélnek bennünket, *gázsifizetésnél azonban halálpontosan tudják, hogy én vagyok a János és ő a Zoltán.*

A dús hajkorona

minden időben a nő egyik legszebb ékessége!

TARPAN

hajcsepp

vitaminos hajápolószer, erősíti a fejbőrt, a hajhagymákat, s megakadályozza a korpásodást

1 tartály Tarpan körülbelül 2 hónapra elegendő

BÉKÉSSY MAGDA A KAMARA VARIETÉBEN...

Ha én reményteljes és tehetséges kezdő színész vagy színésznő volnék, soha a kezembe nem venném a Film Színház Irodalmat: igazán felháborító, hogy ilyen külön címmel, — kvázi szenzációként feltálalva, — sohasem szerepel kezdő vagy még nem teljesen beérkezett nevű hölgy vagy úr a Film Színház Irodalomban. Mindig csak Bajor vagy Honthy, vagy Mezey, vagy Tolnay, az embernek, — már mint a fiatal színésznek, — igazán a könyökén nől ki az egész garnitúra, — azért hát ez egyszer ünnepeljük a jelenleg olvasott kis cikkelyt, amelynek címe: Békessy Magda a Kamara Varietében...

Ki az a Békéssy Magda? Hát igaz, hogy még nem Bajor Gizi, sem Muráti Lili, — de azért szégyenkeznie sem kell a neve miatt. Először vedd tudomásul te rideg, komisz, kegyetlen spleenes Budapest, hogy a címben és a cikkben is már egyszer említett Békéssy Magda három évig szubrettprimadonna volt — Miskolcon. Jó, jó, Miskolcon... Csak sose húzd félre a szádat kedves jó linkóci Pestem, mert sejtelmed sincsen róla, hogy egy fiatal színésznek és színésznőnek mit jelent a vidék, mielőtt Pesten szólal meg, — pláne Miskolc! Az ember minden nap játszik: ma prózát, holnap operettet, holnapután vígjátékot, aztán meg tragédiát: így csiszolódik, nevelődik, művelődik a fiatalember, akár nő, akár férfi. És aztán ne felejtsük el, hogy a kis Békéssy Magdus nem is olyan irinyó-piriyó szerepecskéket játszott, hanem a »Cigányszerelem«, a »Leányvásár«, a »Marica grófnő«, az »Erzsébet« szubrettszerepeit, amelyeket itthon például minimum Kiss Manyik és Fejes Terik játszottak.

Nagyon érdekes kis pofácska ez a Békéssy Magda, az antilopok típusához tartozik nőben és színésznőben (én már találkoztam ezzel a típussal): barna, kecses, csillogó, finom, halk, aranyos, graciózus és közvetlen... A tavalyi szezón Szondy (Szotyori) Birije (Borbálája) helyett szerződött le, mégpedig nagy és sikeres miskolci karrierje alapján egyenesen primadonnának: minden darabban játszik és minden darabban főszerepet. Itt a képe, tessék megnézni és tessék a vonásait megjegyezni. *e.*

6811 P 62 fillér a szilágypéri gyűjtés eddigi eredménye

A szilágypéri tűzvészkárosultak javára indított akciónk rendületlenül folyik tovább, napi postánk már szinte elképzelhetetlen anélkül, hogy ne legyen benne néhány olyan adomány, amely a szerencsétlensorsú színmagyar falu lakóinak megsegítését célozza. A legutóbbi kimutatásunk óta — amely 4.080.22 pengőt tett ki — a következő adományok érkeztek a nemes célra.

Dr. Kovács Gyuláné Szeged 2 P, Ruszinkó Klára Görömböly-Tapolca 4 P, N. Ilonka 20 P, E. I. 5 P, Solymos Jolán Szeged 3 P, Novák György 1 P, Lőrincz Judit Nagyvárad 1 P, Kovács Margit 15 P, Marpán Irén 1.50 P, St. György 1 P, U. István 1 P, W. Magda 5 P, Oláh Klára 10 P, Z. B. és M. D. közösen 3 P, Hassmann Károlyné 2 P, Panni 10 P, Böhm Alfréd Szaniszló 1 P, Ilona néni 2 P, Görög Gyuláné Szombathely 2 P, Tomori Zsuzsanna Pitvaros 2 P, Ruppert Józsika 5 P, dr. Lázár Gedeonné 10 P, Bálint Klári 5 P, Mankó jelige 1 P, Andrényi Ágnes 1.60 P, Hermann Józsefné 2 P, Papp Katalin 10 P, kisebb adományok 3.30 P, P. Ilona 2 P.

Külön kell megemlékezni arról a 100 pengős adományról, amelyet a zilahi zászlóalj egyik századának (tábori postaszám 2/364) nevében *Szentgyörgyvölgyi* Balázs főhadnagy, századparancsnok küldött a szilágypéri tűzvészkárosultaknak. »*Mi, akik Szilágy vármegyéből, Zilah városból vetődtünk ide, sokszáz kilométerre a hazai rögtől* — írja megható és lelkes levelében Szentgyörgyvölgyi főhadnagy — *átérezve bajbajutott véreink helyzetét, segítő kezet nyújtunk feléjük, amikor a századomban lefolyt gyűjtés csekély összegét főszerkesztő úrnak elküldjük. Az összeg nem nagy, de katonáink készségesen és örömmel adták abban a reményben, hogy talán sikerül vele egy-két könnyet letörölni egy magyar arcról...*«

A két héttel ezelőtt Nyíregyházán rendezett jótékonycélú hangversennyel kapcsolatban a mai napon a Film Színház Irodalom *dr. Gaizlerné dr. Csegezy* Noémitől, a nyíregyházi Baross Női Tábor elnöknőjétől levelet kapott, amely többek között a következőket mondja: »*Most, amikor a szép nyíregyházi hangverseny végleges elszámolása is megtörtént, a Baross Női Tábor nevében hálásan köszönöm a rendezést és kérem, legyenek olyan jók tolmácsolni őszinte köszönetünket ünnepelt szereplőinknek, akik tudásukat, művészetüket, istenáldotta tehetségüket hozták ajándékba nekünk. Nagyon-nagyon hálásak vagyunk, hogy az ő szereplésükkel segíteni tudunk bajbajutott véreinken...*«

Ugyancsak a nyíregyházi hangversennyel kapcsolatban még a következő levelet kaptuk: »*A nyíregyházi hadikórházban ápolt beteg katonák nevében hálás köszönetet mondok a t. Szerkesztőségnek azért, hogy a művészek hadikórházunkat is meglátogatták és lehetővé tették, hogy külön műsor keretében súlyosabb betegeink is részt vehessenek az előadáson. A hadikórházban fellépő művészeknek kérem köszönetem tolmácsolását. dr. Nagy kórházparancsnok.*«

A nyíregyházi hangverseny tiszta jövedelmének a szilágypéri tűzvészkárosultak felsegélyezésére jutó része *2500 pengőt* tett ki, amely összeget a nyíregyházi Baross Női Tábor a rendeltetési helyre való továbbítás céljából lapunknak megküldött.

Ezzel, valamint a fentebb részletezett adományokkal együtt *a mai napig a gyűjtésünk eredménye összesen 6811.62 pengő.*

KIS TARKA-BARKA

Gyapkó Béla festőművész kitüntető elismerést kapott

Simenszky Valéria a héten Dohnányi- és Liszt-műveket zongorázik a rádióban

Bohus János, Makay Margit növendéke, filmszerződést kapott

Vattai Szabó Lajos augusztus 10-én a kassai rádióban magyar nótákat énekel

< Gyapkó Béla >

festő

Csód

Karsay Andor =

< >, a Cote d'Azur

nevelmese. Ünnep 1943.

17. n. (Torzképe Sebők) ~~[illegible]~~)

Innétől és két vízf. repr.

1931-ben ment Párisba, hol a

Julian akadémiaban tanult.

1939. A háború kitörésekor haza

kellett jönnie. Akvarell

arcképei és tájképeiről ará-

dozik a cikk.

1941 – 1944 a Pesti c. lapban rendszeresen jelentek ~~[illegible]~~ földi vízszemlekarácsi (Erő festő jegyzetei)

sokszor saját illusztrációival.

1943 Sz. Pars

kitünt. elism.

[illegible]

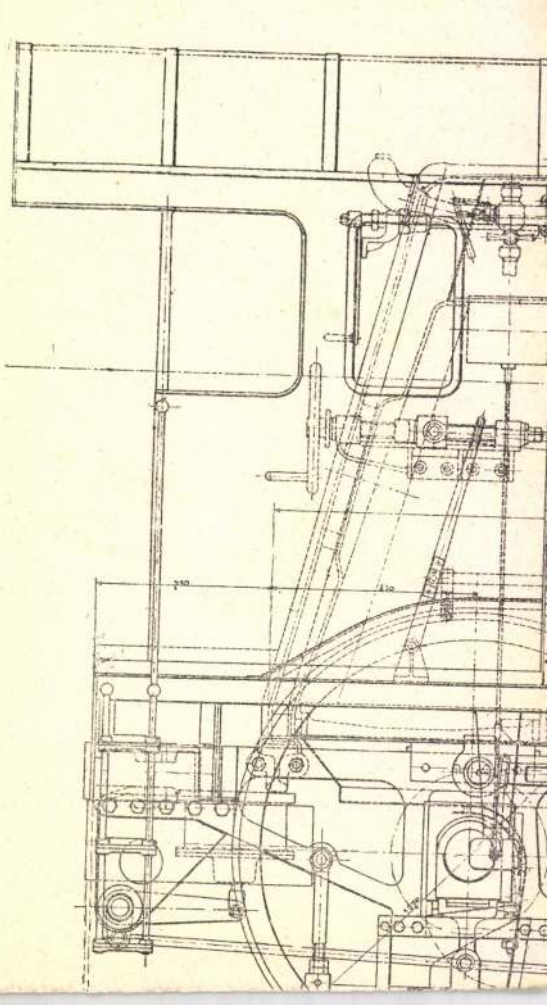

SPORT

A Ferencváros és Ujpest ma tartja főpróbáját a derbyre

Az *Ujpesten* vasárnap lejátszandó *Ujpest—Ferencváros* futballderbyre már alapos munkában vannak úgy a csapatok, mint a vezetők. Az már régi dolog, hogy az ilyen derbymérkőzés nemcsak a pályán dől el, hanem a pályán kívül is. Nemcsak a *csapatot* kell lelkileg előkészíteni, hanem a *közönséget* is, nem szólva arról, hogy a szövetségben is van egy kis munka.

Kint a pályán *ma tartja úgy a Ferencváros, mint az Ujpest csapata utolsó kétkapus tréningjét.* Ez lesz mind a két csapat főpróbája a vasárnapi derbyre. Kipróbálásra kerülnek a derbycsapatok az összes változatokkal.

A *Ferencváros* ellenfele a kétkapus tréningmérkőzésen az üllői úti pályán a *Műegyetem* csapata lesz, amelyet *Háda* József, a Ferencváros egykori válogatott kapusa készített vagy készít elő. *A Ferencváros elsősorban abban az összeállításban áll fel, amellyel vasárnap 6:0-ra verte a veszélyesnek gondolt Salgótarján*t, de azért kipróbálásra kerül a védelemben dr. *Pálinkás* és dr. *Szojka*, a fedezetsorban *Lázár*, a csatársorban *Jakab* és *Füstös* is.

Az *Ujpest* ellenfele *egy cégcsapat* lesz a derby színhelyén, a *Megyeri-úton* tartandó tréningmérkőzésen. Az Ujpest természetesen *ugyanabban az összeállításban szerepel, amelyben a Nagyváradot 4:0 arányban verte.* Tekintettel azonban arra, hogy *Mészárost* kiállították és az ő sorsa csak ma este dől el, készenlétben tartják a tartalékot is, aki nem más, mint — *Balog I.*, az újpestiek népszerű válogatott fedezete. Készenlétben vannak *a védelmi és csatártartalékok is*, az ő szereplésükre azonban aligha fog sor kerülni.

Meg kell még említeni, hogy *nagy munkában van az UTE-nálya vezetősége is*, miután vasárnap rekordközönségre számítanak s a *25.000-re méretezett nézőközönségnek* úgy Ujpestre való kijutását, mint kényelmes hazautazását biztosítani igyekeznek.

Pelle István olimpiai bajnok a BTC disztornáján

A BTC disztornái mindig a tornaidény eseményei voltak. Így lesz ez az idén is. Az már bizonyos, hogy a vasárnap, november 30.-án délután félhat órai kezdettel a klotildutcai tornacsarnokban megrendezendő disztornán viszontlátjuk Pelle István olimpiai tornászbajnokunkat. Rajta kívül a BTC teljes férfi és hölgytornász gárdája mutat be igen változatos műsort.

Az idei sí-műsor

A *Sí Szövetség* megállapította *idei műsorát.* A versenyek sorozata már *december 6—8.-án kezdődik* a Székelyudvarhelyi TE versenyével, amellyel kapcsolatosan felavatják a Hargita menedékházat.

A *Svábhegyen* karácsony hetében tervezik az első eseményt: december 28.-án rendezi a BETE Szent Bernát-vándordíjas futóversenyét. Január 11.-én lesz a BBTE Bély—Deményvándordíjas futó- és műlesik'óversenye, majd pedig egy hétre rá a *Bécs—Budapest símérkőzés.* Ezzel kapcsolatosan rendezi a Sí Szövetség a *18 km-es futóbajnokságot* és a *4×10 km-es stafétabajnokságot.* Január 25.-én a Mátrában lesz a *járőrbajnokság*, majd februárban leventeverseny, a MAC futóversenye, Székelyudvarhelyen pedig a székely bajnokság következik.

Február végén a Mátrában összetett versenyt és a Kékes Kupát rendezik, magyar—olasz főiskolai mérkőzéssel kapcsolatosan, március 1.-én Volócon *az ugróbajnokságok*, Kassán *az 50 km-es futóbajnokság* kerül sorra.

Végül március 7.—8.-án *Borsafüreden, a »sí központban« fejeződik be az idény az alpesi összetett bajnoksággal.* Szó van arról, hogy áprilisban és májusban is lesznek még *Erdélyben* és a *Mecsekben* is nyári versenyek.

Ma fejeződik be a Magyar Vizipóló Kupa I. fordulója

A *Magyar Vizipóló Kupáért* ebben az évben körmérkőzésben küzdenek a benevezett csapatok. Az I. fordulóból már lejátszották a *MAC—WMFC* 7:1 és a *BSE—MUE* 11:0-ás mérkőzéseket. A forduló ma este 7 órakor a Nemzeti Sportuszodában fejeződik be az *FTC—BEAC* mérkőzéssel. Ez a mérkőzés igéri a legnagyobb küzdelmet, bár az FTC győzelme bizonyos.

AMIENS ELŐTT...

(Egy festő jegyzetei)

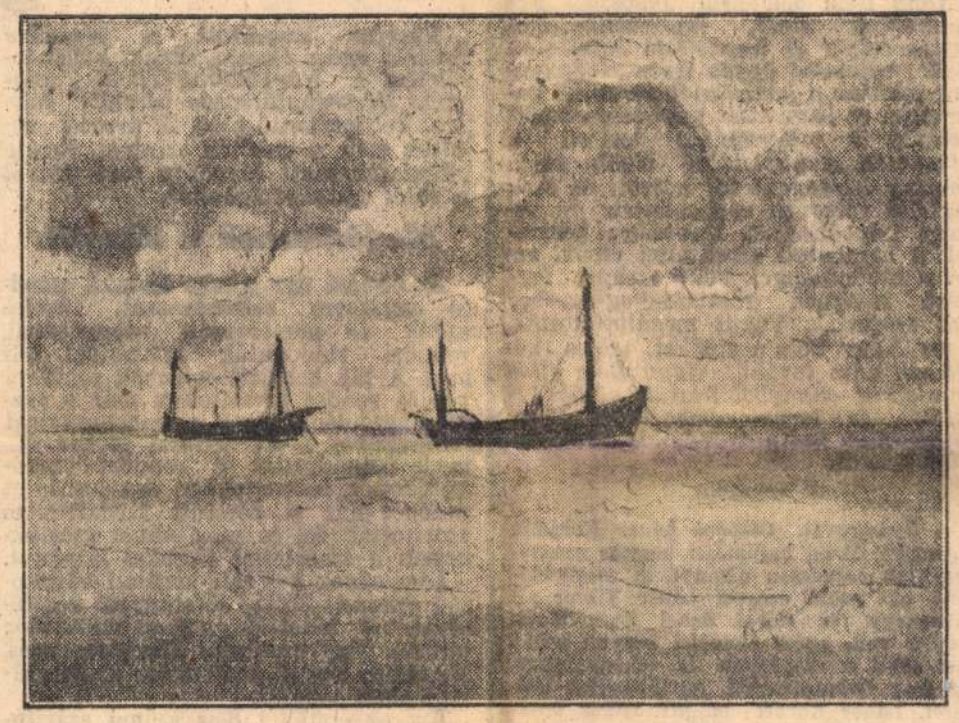

HALÁSZBÁRKÁK A LA MANCHE PARTON

A Sigfried- és Maginot-vonalak farkasszemet néztek egymással. A két fél, idegfeszítő várakozással leste a pillanatot, hogy egymásra rohanjon. A határmenti harcok előjátékai voltak a nagy leszámolásnak, aminek az ideje rohamosan közeledett. A lengyel háborút felszámolta már a francia sajtó is.

A háttérből mint tarka, illatos virágfejek bólogattak felém az esti pihenőjükben azok a faluk és városok, amik mellett átutaztam s az előtt egy kis időt töltöttem.

— Még csak 10 óra, — jegyezte meg a kormánykerék mellől Madame Rousseau, a Le Touquet—Amiens úton — s máris milyen sötét van. És meggyujtotta az autó fényszóróját egy pillanatra, hogy megvilágítsa az utat.

Valóban a felhők mögül csak egy csillag kandikált ki, ami meztelenül pislogott ránk, a ruhába bujt emberekre. Amerre a Nap lebukott a láthatáron, fokozatosan világosabb volt az ég, míg tőlünk balra, félkörben, lomhán feküdt rá a sötét felhőzet a végeláthatatlan szürkülő dünákra. A gépkocsi lassan, óvatosan suhant, gázolva a homokot, amit a természet mintha nem azért szórt volna el, hogy élőlény csak ritkán, akkor is nehezen tudja megközelíteni azt, amit homokhegyei mögött rejteget. Amint a száraz homoksivatagban haladtunk, egy hegybeszögellésnél új életként nézett ránk ismét komoran a tenger. Kedves volt, mintha félszemmel pislogott volna ránk.

Mentünk a fehérlő dünák között a sötétben. Előttünk Jean gépkocsijának kis piros jelzőlámpása világított csupán, hasonlóan egy szál nagy fekete japán korsóba tűzött piros rózsához, a homok néhol annyira eltorlaszolta az utat, hogy ki kellett szállnunk s tolni egy darabon a kocsit. Friss, sós levegő lengett a tenger felől, ahol halászbárkák dohogtak s elszórva nagy fekete tömegek úsztak, a hadihajók. Egy hidroplán ott szállt fel, közel a parthoz s egy vadászgép keringett felettünk. Messziről ismét búgtak a montreuili cukorgyár szirénái. Louis valami olyat mondott a szirénabőgésre és a háborúra, ami nem éppen hízelgő volt. Madame Rousseau és Miss Gaby szintén. Én hallgattam. Kellemetlen helyzetben voltam ilyenkor. 1914-jutott eszembe, majd Trianon.

A francia gép kellemes búgással körözött felettünk. Mintha otthon éreztem volna magamat, barátaim körében, akik soha nem érezteték velem, hogy idegen vagyok. Lehet, talán azért, mert ők is úgy tudták még, hogy a művész hazája széles e nagy világ. Azon voltak, hogy megismerjék hazámat s u magyarság igazi arculatát. A francia és a magyar nép között valóban fedeztek is fel lelki kapcsolatokat, akiket a végtelen nagy szabadságszeretet, az egyéniség tisztelete, a független úr fogalma és a férfias kiállás jellemez. A turáni puszták s a nagy magyar Alföld lakóiban e jellemvonások jutnak legjobban érvényre.

Egy magyar festő boulognei kiállítása alkalmával, a kritika után olvastam a következőket (egy normandiai ujságíró írta, G. D., 1935-ben):

»Nézem ezeket a képeket s bámulom a művészetet, amellyel ez az idegen művész ki tudta fejezni a nosztalgiának és falusi egyszerűségnek a, mi falusi népünk lelke mélyén élő keverékét és lassanként megértem azokat a lelki kapcsolatokat, amelyek összekötik Attila fajtáját az északi kalandos kalózokkal, akiktől Artois és Picardie lakossága ered s ahonnét magam is származom.«

A dünák közül kiérve, rátértünk arra az útra, amit ebben az időben egy részvénytársaság épitett, vasúttal a tengerparti fürdőhelyek között. Itt egy-egy régi sinpár féloldalra dőlve akadályozta néha utunkat, de mindig megfelelőbb volt, mint a homoktenger. Néhol simán szaladtunk s madame Rousseau, a szép énekesnő már énekelni is kezdett. Egy újabb párisi dalocskát: Paris, Paris, ma grande ville très jolie...

Előttünk messziről, Stella-Plage világítótornya szórta a fényecsóvákat s rövid időn belül átrobogtunk a kicsinyke városon.

Az autó tovasuhant velünk együtt, de gondolataink itt ragadtak a világítótoronynál, amely hirtelen kioltotta fényét, hogy meg se gyujtsa többé

Gyapkó Béla

Olcsóbb lett a petrezselyem, a sárgarépa és a kelkáposzta

A vásártelepen ma élénk kínálat volt zöldáruban. A gazdák és kertészek leszállították a levesbevaló zöldség, a kelkáposzta és a sütőtök árát. A másodrendű tisztított pulyka 20 fillérrel olcsóbbodott súlyra.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: nyári rózsaburgonya 14.50, Gülbaba 13.25, őszirózsa 12.80, Ella 12.—, étkezési Krüger 10.10, étkezési Woltmann 11.— pengő métermázsánként. Vöröshagyma 25.44, fokhagyma 57.78—74.60, fejeskáposzta 8—14, kelkáposzta 16—26, vörőskáposzta 15—30, kalarábé 20—30, saláta 10—40, karfiol levélzettel mérve 26—45, tisztítva 40—80, sóska 80—140, tisztított paraj 40—90, főzőtök 35—56, sütőtök 16—30, levesbevaló sárgarépa 18—25, főzeléknek való félhosszú 15—24, petrezselyemgyökér 28—35, kevertzöldség 20—32, zeller 40—50, csiperkegomba 340—460 fillér.

A *gyümölcspiacon* a nemesalma 160—300, közönséges 80—150, nemeskörte 300—300, közönséges 150—210, szőlő 120—250, hazai gesztenye 120—255, naspolya 80—140, dióbél 655—726, héjasdió 194.50—206.50 pengő.

A *baromfipiacon* az árak nagyban így alakultak: *Élőpiac:* tyúk 240—280, csirke rántani való 280—340, sütnivaló 260—340 hízott ruca 330—340, sütnivaló 260—340, pulyka 200—260 fillér. *Vágottpiac:* tyúk 240—340, csirke 280—420, hízott ruca 280—380, hízott lúd 330—380, pulyka 180—220 fillér kg-ként.

A *tojáspiacon* az árak nem változtak.

MIT FŐZZEK?

Csütörtökön

Ebéd. *Babegytál, színes darabab.*

Vacsora: *Paprikásburgonya kolbásszal.*

Tanács. A fehérbabot és az árpagyöngyöt éjszakára áztassuk vízbe. Ha előzőleg jól megmostuk, az áztatóvizet a főzéshez felhasználhatjuk.

Ha a kolbászt vékony karikára vágjuk, akkor a burgonya lesz jobbízű, ha a kolbászt egészben hagyjuk, a kolbász marad ízletesebb.

Recept. *Babegytál.* Az éjszakára vízben áztatott babot és árpagyöngyöt liszttel és zsírral, kockára vágott hagymával, sóval, paprikával, aki szereti, kis fokhagymával, elég sok vízzel felöntve a sütőbe tesszük. A füstölthús vagy oldalas egy darabban kerül bele és csak tálalás előtt szeleteljük fel.

Színes darabab. ½ liter vízbe 7 dg cukrot, kis sót, egy citrom levét és reszelt héját belekeverjük és 5 dg darát 6 percig főzünk benne. Közben habverővel folyton keverjük. Ha kis málnaszörpöt, gyümölcslevet vagy hígított gyümölcsízt keverünk bele, szép színe lesz.

Erdélyi nyereménykölcsönt jegyeznek a cserkészcsapatok

A *Cserkészszövetség* felhívással fordult valamennyi cserkészcsapatához, hogy *vegyen részt az Erdélyi Nyereménykötvények elhelyezésében.* Elgondolás szerint *a cserkészcsapatok saját tartalékpénzüket fordítanák kötvényjegyzésre*, de ezenkívül a csapattagok hozzátartozói, a cserkészek szülei is propagandát fejtenek ki a kötvények elhelyezése érdekében.

4000 dollár örökséggel inség-segélyből tengődik egy könyvkötő

Miskolc, november 26. *(A Pest miskolci tud. jel.)* ***Stetár*** **János miskolci, állásnélküli könyvkötőt a Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda arról értesítette, hogy *Amerikában elhunyt édesapja 4000 dollár örökséget hagyott rá.***

Stetár **János már régóta az inségesek között tengeti életét. Valahogy kisodródott a kereső életből s csak tengődik, mint a többi szegényember. Soha jobbkor nem is jöhetett volna a négyezer dollár. Hiszen, ha jött volna, nem is lett volna semmi baj.**

Amerika nem engedi dollárjait, viszont értük sem utazhat Stetár János. **A boldogtalan örököst egy pékműhely fogadta fel udvarosnak lakásért és kosztért. Innen jutott el a »gazdag« *Stetár* János a főspáni hivatalhoz, ahol *hivatalos iratokkal igazolta, hogy van ugyan 4000 dollárja, csak éppen azt nem tudja, mikor lesz a zsebében.*** **Bizonyára csak a háború után, viszont élni addig is kell. Érthető tehát, hogy Miskolc város főispánja is magáévá tette ezt az álláspontot *s életében először olyan szegénynek adott segélyt, aki végeredményben mégis csak gazdag ember.***

— **Szerb Antal:** *A világirodalom története.* A világirodalom fejlődése az emberi szellem megnyilatkozásának, kivirágzásának története is egyben. Tükör, amelyből korok és lelkek tekintenek vissza ránk, s a gondolatok erejével minden emlékműnél elpusztíthatatlanabb obeliszket állítanak az örökkévaló emberi indulatoknak. *Szerb* Antal az anyagát töviről-hegyire ismerő tudós végtelen látókörével, gondosan mérlegelő kézzel, szellemdúsan válogatja össze az elmúlt évszázadok szellemi termékeinek határtalan tömegéből azokat a műveket és írókat, amelyek valójában értékek és kifejezői a mindenkori kultúrának s építői voltak az elkövetkező koroknak. A hatalmas háromkötetes műben helyet talál nemcsak a világnemzetek, de a legkisebb népek irodalma is, megvilágítva a magyar irodalom hihetetlenül szerteágazó kapcsolatait. Nincs az a regény, amely érdekesebb lehetne, mint a teremtő szellemiség e titkait feltáró mű. *Révai-kiadás.*

Papírtalpú cipővel követett el árdrágítást egy karcagi kereskedő

Karcag, november 26. *(A Pest karcagi tud. tel. jel.)* A karcagi rendőrség bravuros nyomozással nagyszabású cipő árdrágítást és *papírtalpu cipőgyártásra berendezett üzemet leplezett le.*

Néhány nappal ezelőtt a karcagi rendőrségen idősebb vidéki asszony tett feljelentést. Előadta, hogy az ősz folyamán 38 pengőért cipőt vásárolt a leányának Nagy Lajos cipőkereskedőnél. Leánya a bőrtalpúnak vásárolt cipőt csak egyetlen alkalommal tudta felvenni, mert *annak talpa két-három óra alatt teljesen tönkrement.*

A karcagi rendőrség detektívjei azonnal kiszálltak *Nagy* Lajos cipőkereskedő üzletébe, ahol a tulajdonos a detektívek kérdésére azt mondotta, *a kérdéses cipőt ő adta el és az ő műhelyében készült.* Azonnal házkutatást tartottak és a rendőrség emberei és a velük vitt szakértők megállapították, hogy *nagyobbmennyiségű ugyanilyen cipő van raktáron.* Mikor a kereskedő látta, hogy nagyobb baj készül, a további vizsgálat folyamán visszavonta az első vallomását azzal, hogy *a cipők nem az ő műhelyében készültek, hanem Nagy Béla debreceni cipőnagykereskedőtől vásárolta.*

Ennek a vallomásnak alapján *Alföldy* Béla a karcagi rendőrség egyik detektívcsoportjának vezetője detektíveivel együtt Debrecenbe ment és ott folytatta a nyomozást. Sikerült is megállapítaniok, hogy a feljelentésben szereplő, valamint a *Nagy* Lajos üzletében talált cipők *valóban Nagy Béla debreceni üzletéből származnak.* Azt is megállapították, hogy *Nagy Béla 28 pengőért adta el a karcagi panaszban szereplő cipőt, amelyet Nagy Lajos 38 pengőért adott el és így árdrágítást követett el.*

Nagy Béla üzletében *többszáz pár papírtalpú cipőt, nagymennyiségű krupontalpat és hamisított gumitalpu cipőt, valamint egyéb ilyen cipőanyagot találtak a házkutatás során.* A papírtalpú és hamisított gumitalpu cipők dolgára is világosságot derített a nyomozás. *A papírtalpú cipők talpa kemény kéregpapírból készült* és csak legfelső rétegnek ragasztottak rá vékony talpbélésbőrt. Ugyanígy készültek a hamisított gumitalpú cipők, azzal a különbséggel, hogy ezeknél legfelső rétegnek gumiszőnyeg-darabokat szegeztek. Végül megállapították, hogy Nagy Béla a cipőket széles körökben adta tovább. *Nagy Béla ellen hamisított anyagból készült cipők készítése és forgalombahozatala, Nagy Lajos ellen pedig árdrágítás miatt indult eljárás.*

— **Gyászrovat.** *Orsovai Láner* Kornélia november 25.-én hajnalban hosszas szenvedés után csendesen elhúnyt. A megboldogult, aki néhai orsovai Láner Viktor altábornagy és néhai Benel Korneliának leánya volt, egész életében nagyon sokat fáradozott a szegények és elhagyatottak ügyének felkarolásával. Az elhúnytat testvérei, Láner Kornél m. kir. titkos tanácsos, a MÁV ny. elnöke és Gebauer Marióné szül. Láner Annus, valamint kiterjedt rokonsága gyászolja. A megboldogult földi maradványait november 27.-én d. u. 4 órakor fogják a farkasréti temető halottasházában beszentelni és ugyanott, a katonai temetőben szülei sírjában örök nyugalomra helyezni. Az elhúnyt lelkiüdvéért az engesztelő szent miseáldozatot e hó 28.-án d. e. 9 órakor fogják a Krisztus Király belsőjózsefvárosi plébánia kápolnájában a Mindenhatónak bemutatni.

Tűzvész pusztított a Nagybátony-Ujlaki óbudai téglagyárában

Tűzvész pusztított a szerdára forduló egész éjszaka Óbuda külső területén, a *Nagybátony-Ujlaki Téglagyár Részvénytársaság bécsiúti telepén.* Féltizenkettő előtt öt perccel szólaltak meg a tüzoltók szirénái. Szinte pillanatok alatt *lángözön borította el a sötét éjszakai égboltot.*

Megérkeznek a tűzoltók

Az óbudai nyugalmas éjszaka csendje egyszerre szirénázással, tűzoltó autók és mentőautók robogásával, rendőri riadóautók jelzéseivel telt meg. A III. kerületi őrszobák rendőrei példás rendet teremtettek már a tűzvész kezdetén. Mire a mosonyiutcai laktanyából a karhatalmi század 200 tagja megérkezett a rendőri riadóautókon, a csoportokban összeverődött nézőket már a bécsiúti járdafrontra szorították fel és csak onnét szemlélhették a kísérteties éjszakai látványt.

Legelsőnek a VIII. kerületi tűzoltóság érkezett *Máthé* főfelügyelő vezetésével. *A tűzoltók gyorsan munkához láttak.* Egy hatalmas háromemeletes, 150 méter hosszú és 30 méter széles szárítóépület lángolt.

Ezt az épületet 8-as számú szárítónak hívják. Szomszédságában emelkedik a gyártelep óriási kéménye és *itt van a gépház is.* Az égő épületet a gépháztól tűzfal választja el. Máthé főfelügyelő azonnal kiadta az utasítást, hogy *ezt az épületet igyekezzenek védeni a lángok továbbterjedésétől.*

Megérkezett a II. és III. kerület tűzőrsége három kocsival és két parancsnoki autó vágtatott be a telepre, *Wunderlich* Antal parancsnok és *Ausch* Rezső helyettes főparancsnok érkezett meg több más tűzoltótiszttel, majd egyidőben a IV. és XI. kerületi tűzőrség és a Kun-utcai központi tűzőrség is. Motoros fecskendőinek és őrszemélyzetének tagjaival együtt a helyszínre futott be vitéz dr. *Kiss* Lajos tűzoltófőparancsnok gépkocsija is.

Feltedezik a tüzet

A mentők két autóval vonultak ki, hogy készen álljanak, ha valaki megsérülne. *A gyártelepen szerencsére nem tartózkodtak munkások.* Emberélet mentéséről tehát nem kellett gondoskodni. *A gyár munkásai is beállottak a tűzoltók mellé,* tömlőket kerítettek elő a szertárból és a vizcsapokat kezelték. Tizenkét órakor, amikor már teljes lánggal égett a hatalmas épület, 15—20 vízsugár ostromolta azt a tűzfalat, amelyet védeni kellett a lángok átterjedésétől. *A gépház még akkor is változatlanul dolgozott* s a szomszédos szárítóépületekben tovább folyt a munka.

A tetőzet éjfél után omladozni kezdett. A téglarakások, amelyek az épületben száradtak, színpadias hatást keltettek vörös izzásukkal.

A közönség még mindig nem oszlott, nyugodtan szemlélte a látványt a Bécsi-úton. *Egy fiatalembert, aki közfelháborodás közepette egy 7—8 éves kisfiúcskát vezetett kezénél fogva, a rendőrök tanácsolták haza.*

A rendőrök kimentenek a lángokból egy kis kutyát

A lángok egyre erősebben pusztítottak. A felső emeletek ablaküvegei vészes ropogással pattogtak és repedeztek, úgy hogy a rendőrök még a közelben tartózkodó hivatalos személyeket is igyekeztek távolabbra terelni. Már arra gondoltunk, hogy a háromemeletes nagy épületet pillérszerűen tartó két lépcsőházon van a sor, mert a *tetőzet már teljesen elpusztult.* A földszinten is minden lángokban állt. Egy órára járt az idő. Ekkor *rémült állat hangját hallottuk.*

— Ez kutyaüvöltés — állapította meg Kárpáthy főfelügyelő. — *Kinek a kutyája szorult ott be?*

A főfelügyelő intésére két rendőr tégladarabokat kapott fel és dobálni kezdte a lépcsőház földszinti üvegablakait. A lángokkal körülnyaldosott lépcsőknél látni, hogy mint valami belső láng ugrál egy árnyék. A kétségbeesett kutya próbált az ablakon kiszabadulni. *A rendőrök hősi elszántsággal odarohantak az égő épülethez,* kirángatták a majdnem izzó vaskeretes ablakszárnyat, az ablakcserepek csörömpölve hullottak le, a bátor rendőröktől alig néhány lépésnyire égő zsarátnok zuhan le a magasból. Pár pillanat s *a bent ugráló sötét folt az ablakon kiugrik és elfut.*

1923-ban ugyanaz az épület már leégett

Éjszaka két óra. *Az égő épület lángjait nem lehet fékezni, a tűz további terjedését azonban sikerült megakadályozni.* Hét órától kezdve változatlanul zuhogott a húsz vízsugár a tűzfalra, tejfehér füst terjengett a levegőben és keveredett az égő zsarátnokokkal, a szikraesővel. Közben a gyári emberek közül valaki elmondja, hogy *1923-ban ugyanez az épület földig leégett.* Akkor építették fel újra és úgy látszik, most *az állandó túlfűtött hőség és forró levegő lángralobbantotta a szárítóberendezést.*

A tűzoltók szakadatlanul dolgoztak, a mentők minden pillanatban készen állottak, hogy segítségére legyenek a füstmérgezés vagy egyéb baleset esetén, de szerencsére reggelig nem került sor semmiféle beavatkozásra. Az égő épület tovább lángolt, az izzó téglarakások kísértetiesen vöröslöttek a késői hajnal derengésében. *Reggel 7 óra 10 perckor hagyták abba a tűzoltók a munkát.* A közönség már éjszaka három óra tájban oszladozni kezdett, a hivatalos személyek, a karhatalmi alakulatok, azonban mindenütt őrt álltak, amíg csak a munka be nem fejeződött.

A még mindig égő romhalmaz csákányozását csak délelőtt kezdették meg, azután majd sor kerül a tűzvizsgálatra a szerencsétlenség okának felderítésére.

Szabó József

Büntetőeljárást indítottak Szombathelyen egy cipőutalvány igénylő ellen

Szombathely, november 26. *(A Pest szombathelyi tud. jel.)* A szombathelyi közélelmezési hivatal igen erélyes intézkedéseket foganatosított nemcsak az áruhalmozások megakadályozása, hanem annak érdekében is, hogy *csak valóban azok juthassanak élelmiszerhez és a legszükségesebb közszükségleti cikkekhez, akiknek arra égető szükségük van.* Ennek a rendelkezésnek betartása érdekében *a házi razziáktól* sem riad vissza a közélelmezési hivatal.

A napokban egyik *szombathelyi zsidó kereskedő cipőutalványt kért.* A közélelmezési hivatalnak gyanus volt a kereskedő kérése, ezért váratlan *razziát tartottak a lakásán és hat pár cipőt találtak nála* és ezek közül csak kettő szorult talpalásra. Ennek alapján a közélelmezési hivatal *a zsidó kereskedő ellen feljelentést tett és most megindították ellene a bűnvádi eljárást.*

Ugyancsak bűnügyi eljárást indítottak a kőszegiutcai *Fischer*-cég ellen. A Fischer cipőkereskedő cég annak a zsidótörvényben előírt kötelezettségnek, hogy be kellett volna szolgáltatni a birtokában levő bőrtalpú cipőket, nem tett eleget, hanem *készletének tekintélyes részét elrejtette* és azt a mostani leleplezésig is árusította. Most, hogy a visszaélést leleplezték, *a nála talált készletét elkobozták és bűnügyi eljárást indítottak ellene.*

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést.
A legkisebb hirdetés ára 4 pengő. — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő.

Nyugatinál ház óriási fronttal, jó karban, évi 21.000 bérrel, **315.000-ért** komolyan és sürgősen **eladó** 350.000 P-vel átvehető. Gurszky-ingatlaniroda. **T.: 129-609**

Használt férfi és női ruhákért, egyenruhákért, cipőkért legtöbbet fizetek. **Freund,** Dobozi-utca 27 Telefon: **142-673.** Hívásra jövök. **Szövetcsere.**

BÉRAUTÓT minden alkalomra. Rendeljen **425-377.**

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek Gerstl. István-út 28. Telefon **426-547**

!Bérautót rendelhet! Túrákra is! Inform. telefon **143-275**

MAGAS ÁRAT fizet használt férfi női ruhákért, fehérneműért: Koós. Nagyatád Szabó-utca 21. Tel.: **220-614.**

Modern bérautók Műegyetem Garage. T.: **468-709**

Használt férfi női ruhákért, egyenruháért, cipőért, fehérneműért nagy árat fizet: FINIASZ, Lujza-utca 7. T: **421-488**

2½ tonnás **RENAULT** 3 tonnás Chevrolet eladók. VIII., Thék Endre-utca 18. sz.

HASZNÁLT férfi-, női, egyenruhákért, zálogban lévő minden tárgyért magas árat fizet **Nutovits.** Népszínház-utca 26. Telefon **141-467**

Svédország részére elsőrangú cégek képviseletét keressük. Ajánlatokat »81.638« Gumaelius Hirdetőiroda, Stockholm.

VISELT RUHÁIT legmagasabb áron **megveszem Wertheimer** Teréz-körút 29 T. **426-727**

Aranyat, briliánst ÉKSZERT **VESZEK.** TAUB, THÖKÖLY-ÚT 18

Használt férfiruhákért egyenruhákért óriási árat fizetek. **Spiegel,** Teréz-krt 2. I. 9. T **224-842**

FIGYELEM! Használt **ruhákért, egyenruháért** legmagasabb árat fizet **Schulcz,** Népszínház-utca 21. Telefon 142-367.

Úriszoba gazdagon faragott fekete íróasztal, karosszék és könyvszekrény **eladó.** Megtekinthető: VIII., Szentkirályi-utca 25/a. alatt a házfelügyelőnél.

Fiatal házaspár keres elsejére viceállást óvadékkal. Naphegy-utca 7. sz. III. em. 3.

Nagyothallók! Süketek! Ma már zavartalanul folytathatják foglalkozásukat. Igen kis költséggel (készülék nélkül) segítséget kaphat. Simonyi Sándorné. Veres Pálné-utca 13. III.

Telefonálion a leggyorsabb taxigépírónőnek! Új telefon **226-136**

Államilag képzett okleveles **zongoratanárnő** vállalja kezdőknek és haladóknak zongora tanítását elsőrangú módszerrel és felvételi vizsgákra való előkészítését. T.: 122-088.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-ÚT elején adómentes, igen jól épített **luxus bérház** 8400 bérrel, nettó 6%-ra, sürgősen és komolyan eladó. Fizetési feltételek. **DEMETER GÁBOR** irodája, Dohány-u. 16—18. szám. Telefon: 228—890 és 228—081.

BRILIÁNST aranyat, ezüstöt, magas áron veszek. Zálogból díjmentesen kiváltok. **NAGY IMRE, Baross-u. 69.**

Jómegjelenésű urak részére napi 50 P-s kereseti lehetőség akviziciós munkával. — Zrinyi-utca 1. szám IV. em. 4.

AZONNALRA ÁTADÓ nagyméretű, modern, **2-szoba hallos lakás** Verpeléti-útnál. Telefon: 155—249.

BÚTORÉRT, irodabútorért, háztartásáért, régiségért legtöbbet fizet: **Steingiszer,** Dobozi-u. 17. Tel.-hívó: 140-780. Vidéken is.

Bridge-szalón keres nagy ismeretséggel rendelkező keresztény bridge-rendező hölgyet. Levelek »Előkelő lipótvárosi kávéház« jeligén Harsányi-hirdetőbe, V., Zsitvay Leó-u. 16.

6-os Arnheim kassza 10 lyukas Zephir-kályha eladó. Nádor-utca 24. földsz. 5.

Duplafedelű férfi **aranyóra eladó** Képíró-u. 11. III. kettő, 10—12-ig.

ZONGORA-HANGOLÁST szakbírálatot vétel eladásnál szakszerűen végez Blau Dezső Bécsben végzett hangoló Lauberger és Gloss tanítványa. Hegedűs Sándor-u. 18. Tel.: 224-603

PEST
POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik minden hétköznap délben
Felelős szerkesztő: BAKOS ÁKOS
Felelős kiadó: VITÉZ HORVÁTH JÁNOS
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54
TELEFON: *222-630 *222-220. 222-688 222-636
Előfizetési ár 1 hóra 2.60, 3 hóra 7.30 pengő
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Lelkiismeretvizsgálat?

A szegedi munkaprogram ma is élő valóság — állapította meg a megajánlási vita során elhangzott hatalmas felszólalásában vitéz *Lukács* Béla, aki politikai pályáján az első perctől fogva maga is azok között küzdött, akik a *fajvédelem* gondolatának érvényrejuttatásával *a magyar közösségi érzés megteremtéséért* küzdöttek, hogy ezáltal felemelkedjék a tönkretett kis ország, megerősödjék a magyar nép és régi fényében tündököljön a nemzet. *Szegedtől Szabadkáig és az ukrán síkságig* hosszú és fáradságos volt az út, de akik megalkuvás nélkül és férfias következetességgel ezt az utat végigjárták, ma joggal elmondhatják, hogy *lelkiismeretük tiszta és nincs szükségük arra, hogy unosuntalan lelkiismeretvizsgálatot tartsanak*, miként ezt az ellenzék padsoraiból mostanában sürgetni szokás. Ezek a férfiak régen túlestek a lelkiismeretvizsgálaton s ma fölemelt fejjel, öntudatosan, nyugodt lelkiismerettel és büszkén hirdethetik, hogy *a szegedi gondolat kivirágzása jelenti a mai erős Magyarországot és mindazoknak a nemzeti feladatoknak összességét, amelyeket ugyanennek a gondolatnak jegyében vállal és fog teljesíteni a nemzet.* Elmondhatják a Magyar Élet Pártjának országos elnökével együtt, hogy jól cselekedtek, helyes úton jártak és fölismerték idejében azokat az eszméket, amelyeknek fénye elűzi a trianoni éjszaka sötétségét. *Nekik volt igazuk s őket igazolta az idő.* A szegedi gondolat harcos képviselői vetették meg az új Magyarország alapjait és ma is a szegedi gondolatból merítenek erőt a további küzdelemhez.

Ez a szegedi gondolat akkor bontotta ki szárnyait, amikor körülöttünk majdnem egész Európa még másképpen vélekedett és ellenségeink »barbár vakmerőség«-nek bélyegezték azt a magyar politikát, amely a fajvédelem intézményes megvalósításával azt a magyar közösségi gondolatot igyekezett belevinni a lelkekbe, amely époly nemzeti, mint keresztény és époly keresztény, mint szociális. Nincs igazuk azoknak, akik a szegedi gondolatban nem látnak egyebet, mint csupán *előfutárát* azoknak a modern állameszméknek, amelyek szemünk láttára az új Európát alakítják ma ki. Nem, a szegedi gondolat nem mult el és nem játszotta el szerepét azzal, hogy csak előfutár volt: *az előfutár két évtized alatt a magyar életben elnyerte a legmagasabb rangot, a szegedi gondolat kiteljesedett és a szegedi munkaprogram már jóideje a kormány programja és a nemzeti feladatok kódexe lett.* »A szegedi gondolat megfiatalítására nincs szükség, mert *a szegedi munkaprogram a mi nemzetiszocialista programunk*, amely megfelel annak a programnak, amelyet Németországban a nemzetiszocialisták megvalósítottak« — állapította meg vitéz *Lukács* Béla a kormánypárt egyhangú helyeslése közben. Igen, dőreség volna fiatalító műtétet végrehajtani egy ereje teljében lévő ifjún, aki élete útjának legnehezebb szakaszán túljutva, elérkezett most oda, hogy *ideáljait, melyekért oly keserves körülmények között küzdött, megvalósíthatja és izmos karjaival derekas munkát végezhet.* A szegedi gondolat élő valóság és ez a gondolat sugározza ki fényét arra az óriási munkaprogramra is, amelynek a költségvetés a foglalata. S hogy vitéz Lukács Béla erről a költségvetésről elmondhatta, hogy az *nemzeti, szociális és keresztény* s hogy ezt játszi könnyedséggel rögtön be is bizonyította: *ez is a szegedi gondolat nemzetformáló és nemzetgyarapító ereje mellett tanuskodik.* Ebben kételkedni ma már csak azok szoktak, akik talán rossz lábon állnak a — *lelkiismeretvizsgálattal.*

NAGYAPÓ MESÉI ÉS AMI MÖGÖTTÜK VAN

A sok-sok könyv között, amelyek megjelentek mostanában a még meszszejáró karácsony titkos intésére, ott van egy mű, amelynek címeláttán régi hírok csendülnek meg lelkünkben. *»Benedek Elek: Nagyapóéknál«.* Apám és anyám neve után harmadiknak ezt tanultam meg valamikor: *Elek nagyapó...* Most, amikor a könyvek tengerében újra ott látom a nevét, a legnagyobb magyar mesemondó mellett *egy másik Elek nagyapóra gondolok.* Arra, aki a mesék

BENEDEK ELEK

mögül már akkor is szólt hozzám és szólt mindannyiunkhoz, akit azonban csak *azóta értettünk meg igazán.* Ha nézzük a mai életet, a nagy magyar gondolatokat és célokat és újra elolvassuk Elek nagyapó meséit, ma a felnőtt korban látjuk csak, hogy ki is volt, mit is adott, mit is tanított az a *másik* Elek nagyapó.

1921-ben, amikor a vérző határon át menekülőkkel zsúfolt vonatok hömpölygtek a maradék hazába, az Erdélyből menekülő tízezrekkel szemben *egy őszhajú öregember Budapestről indult Erdély felé: Elek nagyapó.* Azt mondják, az apostolok, a próféták kora az ember életében a negyedik évtized. Elek nagyapó *a hetedik évtized mesgyéjén túl indult el Erdélybe apostolnak.*

És amikor mindenki csak a multra és a tragikus jelenre gondolt, Elek nagyapó azért ment Erdélybe, hogy *mesével harcoljon a jövőért, és megkezdődött az a hét esztendős barangolás, amelyek során döcögő autóbusz, rozoga autó, parasztszekér, fűtetlen vasúti kocsi és a jó ég tudja még milyen alkalmatosságok vitték faluról-falura az aggastyán örökifjút, titokban magyarul mesélni az idegenné lett örök magyar földön.*

A „Cimbora"

A kisbaconi *Benedek*-kúria volt a főhadiszállás. Akihez nem jutott el személyesen Benedek Elek, annak *írt.* Román iskolába járó, román betűvetést tanuló magyar gyermekkel levelezett, *írt, írt reggeltől estig, tanított magyar helyesírásra, magyar mesére Mátyás királyról, a magyar történelemről, mindenről, ami magyar, mesélve harcolt az izzó magyar öntudatért akkor, amikor ezt a szót, hogy magyar, leírni sem volt szabad.*

A legkisebb enyhülésre, a legelső lehetőségre mindent kockára téve, fiatalos lendülettel azonnal megindította híres gyermeklapját a *»Cimborá«*-t. És le merte írni már az első számban: *»Az állam nyelvét meg kell tanulni, de az édesanyátok nyelvét nem szabad elfelejteni. Kapok leveleket erdélyi, magyarországi, jugoszláviai, csehszlovákiai, burgenlandi és amerikai unokáimtól is, az iskolában mindegyik más-más nyelvet tanul. De mit gondoltok, milyen nyelven értitek meg igazán egymást, ha egyszer eljön az idő, hogy mégis összekerültök?«*

A mesemondónak, a csakis mesemondónak elkönyvelt Benedek Elek meséiben azonban örökké benne csengett *egy másik gondolat is.* Amit akkor még nem értettek a gyermekek, ami azonban *ma a jövőt építő magyar gondolatok egyik legnagyobbika.* Elek nagyapó mindig arról mesélt, hogy *az úri fiúknak ki kell menni a falura, együtt kell élniök a néppel, meg kell ismerniök egymás lelkét, a falunak és a városnak egybe kell forrnia.*

... s Nagyapó tovább mesél

»Nagyapóéknál«... Árpád az *úrifiú, Bandi* a falusi. *Róluk szól a könyv,* de — ma már megértjük a régi mesét, ma már valljuk, hirdetjük a gondolatot — nem a ragyog. mese, a lebilincselő olvasmány a cél. *Ez csak keret. A cél az, hogy a falu gyereke és a város gyereke úgy találjon egymásra, úgy szeresse egymást, mint Bandi és Árpád.*

A *»Cimbora«* túlbátor volt. A kiadónak pedig csak mellékjövedelem. *A »Cimbora« meghalt.* Elek nagyapó várta, várta, hogy megérkezzen Szatmárról 1929 augusztus 15.-re az új szám. *Nem jött.* Ellenben a lapokban aznap megjelent egy beharangozás, hogy *Erdély idegenben szerkesztett új gyermeklapot kapott. Ez volt Elek nagyapó halálos ítélete.*

Nem az, hogy nem lehetett többé főszerkesztő, hiszen a munkatársait már régóta saját zsebéből fizette, eladósodott a »Cimbora« miatt. De halálos ítélet volt számára az, hogy *nem építheti tovább meséiben az erdélyi jövőt.*

Meghalt a *»Cimbora«*. Elek nagyapó bement a szobájába, hogy levelet írjon írótársának, *Szentimreynek.* Néhány sort. Aztán egy aláhúzott mondat: *»Dolgozzatok tovább!«* Kiesett a toll a kezéből. És meghalt Elek nagyapó... *Három nap mulva együtt temették galambtiszta feleségével, aki öngyilkos lett, mikor nagyapó szive utolsót dobbant.*

Elek nagyapó meghalt, de *íme, mesél tovább.* Könyvei sohasem beszéltek annyira a mának, mint napjainkban. Elek nagyapó győzött. *Megértették végre.*

Sima Ferenc

A gazdagság ára:

mindössze 3 P. Ennyibe kerül a magyar királyi jótékonycélú állami sorsjáték egy egész sorsjegye és 1.50 P-be egy fél. A húzás már közeledik, december 4-én! A sorsjegy kapható minden sorsjegyfőárusítónál valamint az összes dohánytőzsdékben.

Bentégett a szalmakazalban egy csavargó

Az éjszaka a fővárosban két helyen is pusztított tűz. A XIV. kerület Utász-utca 9. szám alatt, a *Kardos* Artur és *Szántó* Mór-féle fuvartelepen *170 mázsa széna gyulladt ki.* A tűzoltók nagy készültséggel vonultak ki a tűzhöz, amelyet hamarosan lokalizáltak, a hatalmas szénakazal azonban leégett. Mikor a tűzoltók a leégett kazal pernyéjét eltakarították, egy *40—50 év körüli ismeretlen férfi elszenesedett holttestét találták benne.* Valószínűleg hajléktalan munkanélküli volt, aki ott keresett a hideg ellen éjszakai szállást s nem lehetetlen, hogy vigyázatlanságával maga okozta a nagy tüzet. — Reggel hat óra tájban a Bodor-utca 9. számú telken szalmával teletömött fabódé gyulladt ki és égett le. A tűz okát eddig nem tudták megállapítani.

A katolikus nőegyletek karácsonyi vására

A katolikus nőegyletek »jótékonycélú karácsonyi vására« december 6-án nyílik és várja három napon át a közönséget. Gróf *Zichy* Rafaelné és gróf *Hunyady* Józsefné főrendezők gróf *Wenckheim* Antalné segítségével fáradhatatlanul dolgoznak az idei vásár sikerén, amely a jelek szerint az eddigieket is felülmúlja.

Tea, kávé, csokoládé várja az asztalok mellett a vásárló közönséget és gróf *Hunyady* Ferencné vezetésével az előkelő társaságbeli hölgyek egész sora árulja majd a legelegánsabb divatcikkeket. A vásár nagyhírű büfféjét gróf *Hadik-Barkóczy* Endréné és báró *Vay* Lászlóné vezetik, míg a bár élén báró *Podmaniczky* Attiláné, *Horthy* Istvánné és gróf *Szapáry* Antalné áll.

A pénztár élén *Schandl* Károlyné áll s a közönség bizonyára el fogja kapkodni az értékes tárgysorsjáték egypengős jegyeit. A vásáron tombola is lesz, amelyet *Barcza* Lajosné irányít.

A vásárt a történelmi időket átélt Esterházy-palotában rendezik meg. A sorsjegyeket egyébként a Magyar Katolikus Nőegyesületek Központi Irodája (VIII., Szentkirályi-utca 7. Telefon 144—956) és Lopós Gyula sportüzlete (Piarista-utca 1.) árusítja.

Kommunistaellenes kiállítás Zágrábban

Zágráb, november 29. »Az »Egyesült Európa küzdelme Keleten« címmel kommunistaellenes kiállítás nyílt meg a Zágrábi Vásár pavillonjában. A város falai tele vannak a kiállításra hívó plakátokkal. A horvát felségjelvények mellett a német és olasz felségjelvények láthatók rajtuk.

(Bud. Tud.)

— A Karmelita-rend általános főnöke Magyarországon. A karmelita-rend generálisa, P. *Pier-Tomaso* a Virgine Carmeli személyi titkára kíséretében Rómából Magyarországra érkezett az itteni férfi- és női karmelita rendházak felülvizsgálására. Először Győrött járt, azután Szombathelyre ment az ottani karmelita nővérek rendházának látogatására, majd Keszthelyre, ahol a rendházat és a rendi szemináriumot látogatja meg. További útjuk Pécsre és Zomborba vezet az eddigi megállapítás szerint.

Nyugtalan? ideges? fáradt?

Miért nem fordul bizalommal az OVOMALTINE-hoz? Az

OVOMALTINE

fokozza az idegek ellenállóképességét és a szellemileg, testileg kimerülteknek egészségük helyreállításához szükséges erőtöbbletet kis térfogatba sűrítve juttatja a szervezetbe. Az Ovomaltine az idegek és izmok teljes épségéhez szükséges

vitaminok

dús tárháza.

Reggelire-uzsonnára 1—2 csésze Ovomaltine és egészen rövid idő alatt megnyugszanak idegei, fáradtsága megszűnik.

Napi használata csak fillérekbe kerül.

Közjáték a Szélvihar hotelben

(Egy festő jegyzetei)

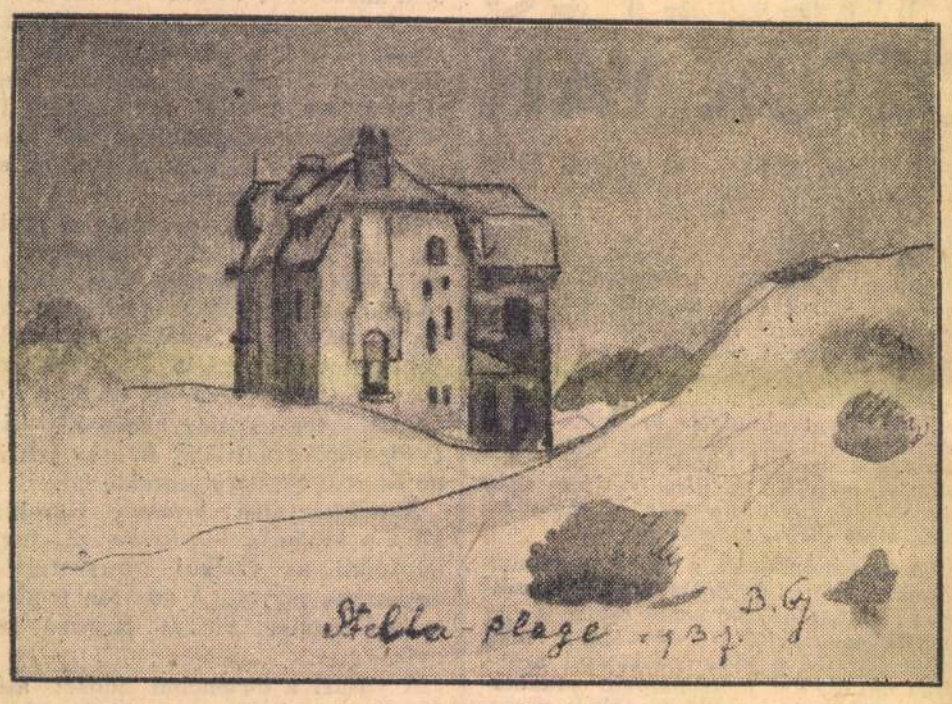

A HOTEL »SZÉLVIHAR« STELLA PLAGEON

Stella-Plageon álltunk meg Amiens felé menet, a »Szélviharban« nevű hotel volt a szállásunk. Azt hiszem Stella-Plage-t, ezt a csendes helyet nem bántotta senki sem. Talán, ha hirtelen betoppannék, ugyanaz lenne még a penziós is, mint azelőtt s meg is találnám az épület mellett, a kerti házban az otifelejtett festékdobozomat, a sapkámat, meg az egyik kabátgombomat, ami azóta is hiányzik. A gomb helyét emlékként őrzöm.

A Szélvihar című hotel második emeletének egyik szobájában járkáltam fel-alá, azon törve a fejem, miképtudnám kivágni magam a kellemetlen helyzetből, amibe belesodródtam. Urya is adósságom volt, a penziós sürgette a pénzt, bár mindamellett hitelezett tovább is. Megértésel voltak iránt am, a festő iránt. Amint a penziósné mesélte, azelőtt St. Quentinben laktak s leginkább színészek voltak a vendégei. Pontosan és rendesen fizettek. S mikor St. Quentin az előző háborúban, 1917 ben német megszállás alá került, penziójában volt egy-két magyar tiszt is, kedves, finom úriemberek. Úgy vettem észre, hogy a hölgy ezen régebbi tapasztalatai miatt is, bizonyos előzékeny megértést tanusit velem szemben. Vagy talán azért mesélte el mindezeket, hogy ne tagadjam meg véletlenül, művész és magyar mivoltomat.

Helyzetemet kilátástalanul találtam itt, Stellán, annál is inkább, mert szeptember vége felé járt az idő s az amúgy is kevéspénzű emberektől látogatott helyen már alig volt egy lélek s a hotelban a számlám egyre növekedett

— Fesse le Madame Arielt, — adta tudtomra legújabb étletét a penziósné. — Igaz, hogy túl fösvény, de majd megpróbálom rábeszélni.

Egyik nap, a tengerparton, a homokban fekve akvarellel festettem s el ttem egy homokdomb volt. E mögül vettem észre, hogy Madame Ariel közeledik a hullámokból egy lovaggal. Lehet, hogy az ura volt. Madame az épület másik szárnyában lakott s a reggeli kávé mellett láttam csak ritkán az étteremben. Fekete szépség volt, mélytüzű szemét hosszú szempillák árnyékolták, démoni kifejezést adva arcának.

Monsieur és Madame Ariel közvetlenül előttem feküdtek le, a tengerből kijőve, száradni. Én abbahagytam a már megkezdett képet s újat kezdtem, amiben Monsieur és Madame volt az előtérben. Ők észre sem vették.

Hazamenve megmutattam a képet a penziósnénak.

— Ez Madame Ariel, nemde? — kérdezte a képre mutatva.

— Igen, ő és az ura — feleltem én.

— Nem, ez nem az ura, monsieur. Az ura már rég nem volt itt s holnap érkezik Párisból. Nem, ez nem az ura, — la togatta csak a fejét a szállodásné. — Ismerem azt az urat, akivel együtt lefestette. Nagyon gazdag ember, kérem. Le Touquet-en lakik...

A kissé kövérkés penziósné elgondolkodott, bizonyos sokattudó arckifejezéssel nézve maga elé, majd igy szólt:

— De a képet már el is adtam nekik!...

Én fellélegzettem.

Másnap az adósságom ki volt egyenlítve.

Monsieur X., madame Ariel udvarlója megvette a képet még aznap. Lehet, azért, hogy ne kompromiltálja a szép asszonyt férje előtt és a kép nagyon is sikerült volt.

Pár nap mulva madame Ariel az étteremben, miközben körmein a piros lakkot dörzsölgette, a szeme sarkából szemrehányóan nézett rám és hosszú szempilláival nagyokat passogott.

De hát tehettem én róla?

Gyapkó Béla

A körzeti orvos helytállásáról beszél — a körzeti orvos

Este hét óra. Az orvosi rendelőből most távozik az utolsó páciens. A magas, markáns arcú orvos kezet fog a beteggel s máris barátságosan fordul felém. *A körzeti kezelőorvos életéről, sorsáról* szeretnék néhány felvilágosítást kapni. Az orvos készséggel áll rendelkezésemre.

— A körzeti kezelőorvos szakadatlan készenlétben áll — mondja. — Tizenkét hónapból tizenegy állandó inspekció. A papiron szereplő egyórai otthoni rendelőidő 4—5 órára is elnyúlik szakadatlan felelősségteljes kimerítő munkában. *30—50 beteget megvizsgálni, végighallgatni panaszaikat, recepteket irni, tanácsokkal látni el.* Ezenfelül napi 8—15 órát kell rádolgozni a szállingózó betegekre, a fekvők meglátogatására. *Nincs vasárnap, nincs ünnepnap.* Ezen nem segit a szomszédos orvosok válogatott ünnepnapi inspekciója sem. A betegeknek csak hozzád van bizalma, csak hozzád jön el. Nincs 5 percnyi nyugalmad otthonodban, csak egy »percre vesznek igénybe, de »hiszen ezt megteheti a doktor úr. csak öt perc az egész«, és igy mulnak az órák, az évek, az élet. A körzeti orvos alig alhatik napi 3—4 órát, mert ha rendelés nincs is, mindig vannak balesetek, sürgős és lázas betegek.

20 000 panasz évente

— A körzeti körorvos állandóan osztályvezető az intézetben s ezenfelül kórházi főorvos is. Vizitje nem fütött folyosókon vezet át, hanem esőben, hóban, éjjel sokszor hegyen-völgyön át. Kórtermei sok kilométerre egymástól feküsznek, sokszor visszarettentő higiéniájú lakásokban. Betegei nem leletekkel kivizsgált, nem megszelidült, testileg-lelkileg tisztába tett betegek.

Az orvos elmondja, hogy egy középnagyságú vidéki körzetben *a kezelőorvosra átlag 3—4000 ember testi és lelki épsége van bizva.* Mérsékelt számitások szerint havonta több mint 2000, *évente több mint 20.000 alkalommal fordulnak a kezelőorvoshoz segitségért, tanácsért.*

— Egy szürke vidéki orvos havonta 3—4000 esetben segit, gyógyit, fájdalmat csillapit, életet ment, egyedül csak *a saját erejével, csak a saját tudásával.* Évente több mint 20.000, tiz év leforgása alatt több mint 200.000 esetben hallgat meg jajt, panaszt és válaszolja megértően, megfontoltan, szeretettel és az egyedül viselt felelősség óriási terhe alatt. Hasonlítható-e ehhez más foglalkozás, más megbizatás, más munka? Van-e ára, lehet-e fizetsége 20.000 magyar panasz meghallgatásának, elintézésének? Nincs az a kórház, ahol a betegségeknek annyi fajtája és annyi változata fordulhatna elő, mint egy nagyobb körzetben. És a kezelőorvosnak a legkülönbözőbb szakokhoz tartozó betegségekben kell helyt állnia.

Az orvos közvéleményalakító szerepe

Senki olyan közel nem férkőzhetik a tömegek lelkéhez, mint a körzeti orvos, akihez naponta száz és száz ember jár tanácsért, gyógyirért. Senki előtt nem jelenhetik meg az ember a maga megoldhatatlan problémáival, igazi »meztelenségével«, mint éppen az orvosa előtt.

— A hivatását jól betöltő orvos szerepe — folytatja az orvos — óriásira megnő a betegágyak mellett. Az aggódó családokban a bizalmukat bíró orvos minden szavának, mozdulatának fokozott jelentősége van. Rendelkezéseit várják, kérik, véleményét a magánéletükre vonatkoztatva is megbecsülik. Néhány határozott kijelentéssel *más irányt adhat erkölcsi vagy akár politikai felfogásuknak is.* Saját világnézeti felfogásukat, ítéletüket úgy elültethetnék az egyszerű családok lelkeibe, mint akár az, aki legközelebbről nézhet és avatkozhat be életükbe.

— A nemzeti érzés fokozatosabb felkeltésénél vagy például az egyke és az egyse elleni küzdelemnél *döntő szerepe lehet a körzeti orvosnak.* Ha a körzetben egy asszony áldott állapotba kerül, azt legelőször természetesen a körzeti orvos tudja meg. *Milyen fontos ekkor, hogy a körzeti orvos figyelemmel kisérje a kis magyar palánta sorsát: világra jön-e vagy sem?* Én az albertfalvi működésem ideje alatt legalább 50 olyan gyermek születését segítettem elő, akik egyébként nem jöttek volna világra. A szegényebbsorsú anyákkal sokszor órákig kellett beszélnem, hogy világra akarja hozni magzatát. *Hány meg hány ezer magyar gyermek-többletet lehet köszönni igy a körzeti orvosok lelkiismeretessé gének.*

Hallgatom a súlyos szavakat. Ime a körzeti orvosok hányan meg hányan, névtelenül, különösebb megbecsülés nélkül mentik az emberek százezreit. És mentik, mert *ez a hivatásuk.* A névtelenség, az állandó keszenlét általános örök orvosi sors. Életük önfeláldozas és másokon való örökös segítség.

Tompa István

— Az első Magyar Serfőződe szociális alkotásai. A Dreher-Haggenmacher Első Magyar Részvényserfőződe Rt. dr. *Metzler* Jenő elnöklete alatt ma tartotta rendes évi közgyűlését a Magyar Országos Központi Takarékpénztár tanácstermében. A közgyülés a nyugdíjalapra 868.000 pengőt, a *Dreher* Antal Segélyalapra pedig — mely alap házassági, szülési és betegsegélyezési célokat van hivatva szolgálni — 250.000 pengőt szavazott meg. Az igazgatóság jelentést tett a szükségessé vált nagyszabású befektetésekről, ezenfelül újabb munkásöltözők, fürdők, étkezőhelyiségek, továbbá a malátázók részére korszerű lakhelyek létesítéséről. Az orvosi rendelő fogorvosi laboratóriummal, röntgen- és rövidhullámkészülékekkel szereltetett fel. A közszolgáltatási terhek 27,977.522 pengőt tettek ki. A közgyűlés a zárszámadások megállapítása után 6.40 pengő osztalék kifizetését határozta el és a szelvények ezévi december 2-től kezdve a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnál és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál váltatnak be.

— A mi szücsünk a váciutcai Palugyai.

— Az árufelvétel megszüntetése egyes hajóállomásokon. A MFTR közli, hogy az árufelvételt Révkörtvélyes, Dunaremete—Magyaróvár, Bős, Szob, Ercsi, Bezdán, Apatinváros, Gombos és Palánka állomásokra és állomásokról irányuló forgalomban folyó évi december hó 4-ével megszünteti.

PEST—MAGYARORSZÁG—IBUSz

Karácsonyi téli utazások

1941—1942.

I. Borszék. Részvételi díj: P 161-től.
Gyilkostó. Részv. díj: P 171-től.
II. Volóc. Részvételi díj: P 115-től.
III. Kassa—Bankó. Részv. díj: P 115-től.
IV. Mátrafüred. Részv. díj: P 83-tól.
V. Sikonda. Részvételi díj: P 101-től.
VI. Balatonföldvár Rész. díj: P 70-től.

Indulások: dec. 20., 21., 23. és 28-án.

Jelentkezési határidő: 1941. dec. 13.

Felvilágosítás és jelentkezés:
Pest—Magyarország—IBUSz Utazási és Menetjegyiroda, VII., Erzsébet-körút 7. Telefon: 422-985. és az összes IBUSz-irodákban.

Reumájából meggyógyítja!

Ujjá varázsolja idegeit!

Derekasan rendbentartja!

Anyagcseréjét gyorsítja!

Szervezetét felfrissíti!

HOLNAPUTÁN

Uzsoktól Sopronig és Kassától Ujvidékig, a rónák falvaiban és a völgyek városaiban, szerte mindenütt a feltámadt Magyarországon megkezdődik a jegyzés. A társadalmi választófalakat immár nem ismerő, egyetlen magasztos eszményben összeforrott magyarság és a testvérré lett hű nemzetiségek fiainak erejükhöz mérten kisebb-nagyobb összegű nyeremény jegyzése Magyarország drágagyöngyéért: *Erdélyért.*

Olyan országrészt akarunk és fogunk felépíteni, amelyben nem fájnak többé a rabságütötte sebek, nem hiányzik a huszonkét év alatt kiszívott tengernyi vér és nincsenek testében elmetszett, béna idegek. Szent a cél, óriási a teher. Ehhez kell a pénz, amellyel nemcsak adni, hanem — nyerni is lehet.

Nincs pénz, amelyet fontosabb érdekért és biztosabb helyre adhatna bárki a magyar földön. A trianoni fehér márványpalotából kifosztott nyomorékként lépett ki az ország. Elítélték lassú meghalásra. De hasztalan. Maradékfillérjeivel zseniálisan gazdálkodva diadalmasan dacolt a sorssal.

A békerongy következményei: a deficites költségvetés, a devizazárlat, a transzfermoratórium, a lezuhant búzaárak, a leállított vagy félüzemmel dolgozó gyárak, a pangó kereskedelem, a fizetésképtelenségek áradata, az idegen gyámkodás, a tisztviselői fizetések leszállítása, a munkanélküliség, az eladhatatlan árukészletek egy világhatalmat is meg tudtak volna semmisíteni. De bennünket nem tudtak.

Hihetetlen szívóssággal átvészeltünk mindent és páratlan lendülettel megizmosodott a pengővalutánk, a költségvetési egyensúly helyreállt, külkereskedelmünk megélénkült, a magyar búza ismét a világpiac értékes cikke lett, a mezőgazdaság talpraugrott, a gyáripari termelés a válság előtti színvonal fölé emelkedett és mindennek betetőzéseként megszületett a legkorszerűbben felszerelt, hatalmas erejű magyar honvédség.

Felmérhetetlen előnyünk, hogy a háború, ez a nagy megpróbáltatás már rendezett pénzügyi és gazdasági viszonyok között érte Magyarországot.

Ezek az eredmények, ez a pénzügyi vonalvezetés, ez a nemzeti gazdálkodás adja a legbiztosabb fedezetet a kibocsátott erdélyi kötvényekre. És ezek zárnak ki minden kockázatot. Erdély újjáépítésének szent ügyéért a nemzetnek semmi megterhelése sem lett volna túlzott áldozat.

Mégis, nem teherviseléssel, hanem magasan kamatozó, milliós nyereményeket nyujtó sorsjeggyel oldja meg az állam az óriási feladatot. A kötvények elénk sorakoznak holnap és aláírásra várnak. Erdély, kifosztott Erdélyünk némán figyelve, várakozva néz felénk. Jegyezzünk kölcsönt valamenynyien.

PEST—MAGYARORSZÁG—IBUSZ

Karácsonyi és újévi utazás

POZSONYBA

MNB. 1390. sz. eng.

I. utazás: 1941 december 24—28.
II. utazás: 1941 dec. 28—1942 jan. 1.

Menetrend:

Indulás Bpest—Nyugati p. u.	6.01 ó.
Érkezés Pozsonyba	13.08 »
Indulás Pozsonyból	14.56 »
Érkezés Bpest—Nyugati p. u.	21.45 »

Részvételi díj:

2. osztály 49.— P. 3. osztály 37.— P.

Jelentkezési határidő:

Személyazonossági igazolvánnyal jelentkezők részére 1941 dec. 3. Érvényes útlevéllel jelentkezők részére 1941 dec. 9.

Az egész ország területén lakó utasok hatósági személyazonossági igazolvánnyal résztvehetnek utazásunkon.

Felvilágosítás és jelentkezés:

Pest—Magyarország—IBUSz Utazási és Menetjegyiroda, VII., Erzsébet-körút 7. T: 422-985 és az összes IBUSz-irodákban

Jean, a halász

(Egy festő jegyzetei)

Jean, a halász arcképének megfestésénél három dolog volt elmaradhatatlan. A halászcsónakot, a környezet és az ebéd, amivel felesége mindig megkínált. Bretagne északi részében, Dieppetől nem messze, az óceán mellett egy kis halászfaluban kerültem össze vele. Egy esztendőn át laktam ott, ebben a sós párában fürdő falucskában, amely télen olyan volt, mint az üvegházban telelő virágszál. Az égboltnak éppoly opálos tejüveg színe van ilyenkor, mint a melegház üvegfalainak, mert elhagyatva alussza téli álmát a magas ónaktól övezve és a mohos háztetőkre a tenger langyos esője permetez. A téli csendben, a kihalt utcákon csak elvétve szalad el egy kutya, vagy macska a bezárt péküzlet előtt s szinte érezni, hogy lélegzik csendes álmában a halászfalu.

Itt ismerkedtem meg Jeannal, a halásszal. Mikor széleskarimájú, a tarkóján vállig érő halászkalapját a fejére csatolta, a vízhatlan okkersárga ciret, a viaszosvászon köpenyt magára öltötte s rágyujtott pipájára, merész, bátor, szinte kegyetlen kifejezésű arcélével valóban olyan volt, mint egy tengeri farkas. Le is festettem nem egyszer a háttérben az Óceán kék márványoserű hullámaival s a feje felett egy sirály kavargott a levegőben.

Jean pár frankot, dohányt és bort kapott modellkedéséért. A bort szívesen megilta, a dohány is jólesett neki s a pénzt sem sürgette soha. Csak néha-néha mondta restelkedve, hogy az asszony ezt, vagy azt szeretne venni. Alig lehetett érteni a szavát, mert csak úgy dünnyögött a szájába tömött félmarok dohány mögül. Néha pedig rumot ittunk és ilyenkor virágosra derült a hangulata.

— Au revoir! — búcsúzott, mikor már befejeztük a festegetést, odanyujtva a nehéz, dolgos kezét. Aztán

JEAN, A HALÁSZ

súlyos léptekkel lekopogott a műterem lépcsőjén:

— Hát akkor vasárnap eljössz, úgye? Tíz órára várunk. Gyere, mert különben megharagszik az asszony!

Vasárnap pedig lebaktattam a halásznegyed szűk, kövezett utcáira, a zsindelyestetejű, fehérre meszelt házak közé. Az ajtók tárva, nyitva és a félhomályos konyhából kicsillog az edények fényes rézoldala. Döngő léptű halászok köszöngettek rám, amikor befordultam a rue de Saint Anne-ra, ahol Jeannék laktak. A konyhának az utcára nyiló ablakából pirosvirágú növény kandikált ki a csipkefüggöny mögül. Lehet, muskátli volt. Jean ott ült az ajtó előtt egy szalmafonatú széken és a hálóját foltozgatta.

— Bon jour! Hogy vagy? — bólintott felém.

— Ça va! Megy! — feleltem.

— Ülj le, mon copain, pajtásom, — szólt Jean, ezúttal a pipáját szorítyogtatva. — Rögtön jön az asszony. Zöldséget vesz a levesbe. A hús már fő...

Aztán megjött a madame, fehér csipkefőkötő volt a fején és tubákkal kínált egy kis szelencéből, amit a kötője alól szedett elő. Soha nem tubákoztam, de azért megpróbálkoztam. Felszippantottam. A madame szintén, aztán kiöntötte a zöldségfélét az asztalra s nekilátott a főzéshez. Közben Jean rumot hozott és nekiült kávét darálni. Mikor a finom illatos ital már csészénkben párolgott, az öreg halász jól felöntötte rummal s halkan beszélgettünk, míg az ebédre vártunk.

A tűzhely mellett melegedő macska leugrott a székről, nyujtózkodott s a madamera nézett, mintha kérdezné, mikor ebédelünk már.

A madame éppen a húslevest merte a tányérba, mikor a 16 éves fiatal Jean betoppant. Szelesen ledobta a sapkáját és lihegve köszönt:

— Jó napot anyám, jó napot apám!

— Hol csavargosz ilyen soká. Már éppen enni akartunk, — korholta az anyja.

Az ötödik tányér Marietta-ra várt, Jean kis nyolcéves unokahúgára, aki rózsaszínű szoknyácskában és kékfehér matrózujjasban érkezett meg mosolyogva. Már a teasüteményt falatozgattuk, mikor a fiatal Jean megszólalt. Pénzt kért. Táncolni akart menni.

— Nincs! — morogta apja, az öreg Jean — miért nem kérted a mesteredtől? Annak dolgoztál egész héten és nem nekem.

A madame azonban szótlanul elővette a szekrényből fia ünneplőjét és pénzt is dugott a kezébe. Jean barátom dohogva állt fel az asztaltól, átment a hálószobába, az ágyra dobta magát s hanyattfekve nézte a mennyezetet. Még pipázni is elfelejtett mérgében.

Marietta annyira megszeppent a családi perpatvartól, hogy kiodalgott az ajtón, köténye zsebében azzal a félfrankkal, amit madame Jean és én adtam neki cukorra.

Az öreg halászmester szégyenkezve csoszogott vissza a szobába.

— Az éjszaka kimegyek a tengerre, azért feküdtem le! — mondotta gyerekes mentegetőzéssel. — Álmos voltam, ne haragudj. Hajnalban szálltam partra a bárkából.

Bólogattam, aztán búcsúzóul elszívtunk még egy cigarettát.

— Au revoir! — búcsúzott Jean. — Hát jövő vasárnap úgye megint látunk?! Antoinette — szólt hátra az asszonynak —, csomagolj be néhány halat a monsieurnak.

A madame letépett az ujságból egy lapot és a fénylő-pikkelyű halacskákat nagy gonddal belecsavarta.

Kezet fogtunk. A fekete macska hozzám dörgölődzött s a szemben lévő ház fehér fala előtt egy barna matrózruhás halász ballagott el, amikor átléptem a küszöböt. Künn ködös eső szemergélt és messziről az óceán morajlása hallatszott. Valahol pedig már dörgött az ágyú...

Gyap—Ko

A hercegprímás máriapócsi látogatása

Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás szombaton *Nyiregyházáról* a *máriapócsi* búcsújáróhelyre látogatott el. A község határában *Kálnay* Zoltán főszolgabíró, a templom kapujában a *Bazilita-rend* főnöke köszöntötte. A hercegprímás előbb szentségimádást végzett, azután a szentélyben *a hitegység jelképezésére latin ritusú csendesmisét mondott.* A kolostor megtekintése után visszatért *Nyiregyházára*, itt *Dudás* Miklós püspök adott ünnepi ebéddet, amelye a hatóságok is hivatalosak voltak.

Délután fogadta a hercegprímás az egyházközségek küldöttségeit, majd a latin szertartású plébániatemplomban litániát pontifikált és szentségi áldást adott. Ez alkalommal *Dudás* Miklós görögszertartású püspök is jelen volt az ájtatosságon. Vasárnap reggel utazik el a hercegprímás *Nyiregyházáról*, ezzel hivatalos utiprogramja lezárul s kíséretével *Budapesten* keresztül hétfőn reggel érkezik vissza *Esztergomba.*

Helyreállt a postaforgalom Franciaországgal

A postavezérigazgatóság közli, hogy *Franciaországnak* a német csapatok által megszállt területével való forgalomban ezentúl közönséges és ajánlott levelek, levelezőlapok, üzleti ügyekben küldött közönséges és ajánlott nyomtatványok, üzleti papírok, áruminták és egybecsomagolt küldemények küldhetők.

A *Franciaországba* küldött közönséges levélre 50 filléres bélyeget, levelezőlapra 30 filléres bélyeget kell tenni, az ajánlási díj külön 50 fillér.

— **Raffay Sándorné harctéri katonáink javára** ma, szombaton ½6-kor a Deák téri templomban hangversenyt rendez, amelyre ezúton is meghív minden jó magyar embert.

Lakásuzsorást ítélt el a rendőrség

A Dankó Pista-utca 22. számú házban *Toka* Erzsébet kifőzéstulajdonos az üzletét a helyiséggel együtt átadta *Boza* János vendéglősnek. Mikor a megállapodást megkötötték, — amint ezt a rendőrségnél tett feljelentésben elpanaszolták — közölték a megállapodást *Téglási* József házmesterrel, hogy *jelentse be a háztulajdonosnak.* Téglási kijelentette, hogy *az átírás és átadás nem mehet anélkül, hogy ő legalább 150 pengőt ne kapjon a közbenjárásért,* hogy a háztulajdonosnak bejelenti a változást.

A rendőrségen az ilyenkor bevált leleplező módszerhez folyamodtak. *Bozáék* színleg belementek az üzletbe, bár *Tégás* óvatos volt és nem mulasztotta el hangoztatni, hogy *csak tanuk nélkül fogadja el a pénzt.* A detektívek tanácsára az átadandó 100 és 50 pengőst megjelölték. *Toka* Erzsébet pedig az egyik detektívvel *az ablak félrehúzott függönye mögül leselt be.* A kellő pillanatban a detektívek a panaszosokkal együtt *előléptek és leleplezték Téglásit.* A VIII. kerületi kapitányságon dr. *Szigethy* Ferenc rendőrkapitány soronkívül tárgyalta a lakásuzsora ügyet és *Téglásit szegénységére való tekintettel csak 250 pengő bénzbírságra, vagy 10 napi elzárásra ítélte.*

Egyébként ez volt az utolsó ilyen lakásuzsora-tárgyalás, amely még a terület szerint illetékes rendőrkapitányság előtt folyt, mert a lakásuzsoraügyeket mostantól az V. kerületi rendőrkapitányság hatáskörébe utalták, itt tárgyalják és bírálják el.

RÁDIÓ

Szombat, november 22.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10 Melles Béla zenekar. — 12.40 Hirek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.30 Hanglemezek. — 14.30 Hirek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Arfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Cigányzene. — 16.10 Ifjúsági rádió. — 16.45 Időjelzés, hirek. — 17.00 Hirek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Hanglemez. — 17.30 Rádióposta. — 17.55 Székesfővárosi zenekar. — 19.00 Hirek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Hangképek. — 19.50 Rádiózenekar. — 20.35 Versek. — 21.00 Rádiózenekar. — 21.40 Hirek. — 22.10 Tánclemezek. — 23.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. — 23.25 Cigányzene. — 24.00 Hirek.

Vasárnap, november 23.

BUDAPEST I.: 8.00 Szózat, Fohász, hanglemezek. — 8.45 Hirek. — 10.00 Ref. istentisztelet. — 11.00 Róm. kat. istentisztelet. — 12.15 Levente-félóra. — 12.45 Beszkár zenekar. — 13.00 Rádiókrónika. — 13.45 Időjelzés, hirek, vízállásjelentés. — 14.00 Hanglemezek. — 15.00 Mezőgazdasági előadás. — 15.45 Szórakoztató zene. — 16.40 Előadás. — 17.00 Hirek magyar, szlovák és ruszin nyelven. — 17.20 Magyar nóták. — 18.20 Hangképek a vasárnap sportjáról. — 18.45 Hanglemez. — 19.00 Hirek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Kalmár tánczenekar. — 20.00 Sport- és lóverseny-eredmények. — 20.15 Operettrészletek. — 21.40 Hirek. — 22.10 Székesfővárosi zenekar. — 23.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. — 23.25 Cigányzene. — 24.00 Hirek.

KASSA: 8.00 Budapest I. — 9.00 Hanglemezek. — 9.30 Felolvasás. — 10.00 Róm. kat. istentisztelet. — 11.00 Hanglemezek. — 11.15 Hirek. — 11.35 Dalok. — 12.15 Budapest I.

A boldog ifjuság

életerejét, testi és szellemi gyarapodását fokozza az Ovomaltine rendszeres fogyasztása. Az

OVOMALTINE

természetes, erősítő, vitamindús tápszer, amely kis térfogatban, sűrítve nyujtja a serdülő szervezetnek a növekedéshez elengedhetetlenül fontos erőtöbbletet. Az erő és egészség fenntartásához nélkülözhetetlen.

vitaminokat

tartalmazó Ovomaltine minden szemecsője felszívódik, hússá, vérré válik. Gyermeke jövőjéről gondoskodik, ha reggelire-uzsonnára 1—2 csésze Ovomaltine-t ad, mert a jól táplált gyermek átviszi duzzadó energiáját a felnőtt korba.

Napi használata fillérekbe kerül.

LOSPORT

Bukmékertisztviselők az állástalanság előtt...

A bukmékerek ügye egyáltalán nem szívügyünk. A bukmékerüzem mindenütt a világon hozzátartozik a versenyüzemhez, tekintélyes pénzforgalma után tekintélyesen adózik az államnak, jövedelmez a versenyegyleteknek és kenyeret ad jó egy-kétszáz embernek. *Ez az utolsó pont az, amely most a kezünkbe adja a tollat.*

A bukmékerengedélyeket a maga területén autonóm és szuverén Lovaregylet esztendőről esztendőre adja ki. *Az engedélyek megadását vagy meg nem adását indokolni nem köteles.* Bár a tapasztalat szerint a *Lovaregylet* nemigen szokta az engedélyek *megújítását*, illetve *újbóli* megadását megtagadni azoktól a könyvesektől, akik az év folyamán semmi szabályelleneset nem követtek el, — azonban, amennyiben mégis úgy döntene, hogy X. vagy Y. helyett a jövő esztendőben más kap engedélyt, *ez ellen appelláta nincs.* Egyszóval a bukmékerek fejefölé minden esztendőben odaakasztják azt a bizonyos »*damokleszi kardot*«, amely bizony, ha lepottyan, remekül elvágja a nyakát az egész könyvesi karriernek.

Hogy kissé maliciózusak is legyünk: a bukmékerek nyaka sem aggaszt minket túlságosan. Azonban, ha véletlenül valamelyik bukméker nyakára ráesik a »*damokleszi kard*«, az nemcsak a bukméker nyakát vágja el, de automatikusan elvágja a bukméker valamennyi irodájában dolgozó tisztviselőnek a nyakát is. *Elveszik az engedély, megszűnik a bukmékeriroda és vele együtt megszűnik a tisztviselők kenyérkeresete.*

E pillanatban *hét* bukmékerengedélyes szerepel a magyar lóversenypályán. E hét engedélyesnek Budapesten és az ország különböző területein *jó egy-két tucat* irodája van s ha számbavesszük mindazokat, akik itt alkalmazva vannak, ha hozzávesszük, hogy nagyrészük *nős, családos ember*, akik ebből a keresetből tartják el hozzátartozóikat, tekintélyes számot hozhatunk ki. *Mind e tisztviselők (nőtlenek és családosak egyaránt) jelenleg 1942 január 1.-re felmondásban vannak...* Ha úgy alakul a helyzet, hogy gazdájuk nem kapja meg az új engedélyt, 1942 január 1.-én állás és kereset nélkül maradnak.

Esztendőről esztendőre ez a helyzet az úgynevezett buki-fronton, ilyenkor az év végefelé. *Az engedélyek kétessége miatt az összes tisztviselők a felmondólevéllel a zsebükben várják az új esztendőt s az új évvel együtt az újabb egyesztendős kenyeret.* Tekintve ugyanis, hogy az engedély megint csak egy évre szól, ennek az új évnek a végén *megint megkapják a felmondólevelet s megint csak hónapokon keresztül várhatják izgatottan az újabb egy esztendőre szóló állást.*

E sokszáz tisztviselő érdekében, azt hisszük, helyes lenne, ha a hivatásukat az év folyamán minden szempontból helyesen betöltő bukmékerek engedélyét automatikusan meghosszabbítaná a Lovaregylet, anélkül, hogy ezeknek azt újból meg kelljen pályázniok. Ha pedig új engedélyt adnának ki, ez ne történjék olymódon, hogy az új engedélyessel egy réginek a helyét töltsék be. Legfeljebb a hét könyves helyett lesz nyolc, vagy még több. A közönség nem fizetne rá erre a megoldásra s milyen megnyugtató lenne a sok-sok bukmékeralkalmazottnak, ha a karácsonyi ünnepeket azzal az érzéssel várhatnák, hogy a jövő esztendei kenyérért nem kell félniök...

Piday Jenő

Vasárnap: Oszi Nagy Hendikep

A kettős nap eseménye az *Őszi Nagy Hendikep*, amelyben kilenc induló vesz részt. A verseny előrefogadásos favoritja *Thymian*, amelyet *Wiltshire* hetek óta speciálisan erre a versenyre treniroz.

A szombati főversenyben, a *Villám*-díjban *Ficsur* kiemelkedő eséllyel indul. A vasárnapi *Nemzetközi Versenyben* már nehezebb a győztesre rámutatni. Ebben a versenyben *Kama Deva II., Dávid* és a 40 méterrel *(Kama Dewa* előtt 60-nal) induló *Tanoda* között erős küzdelemre van kilátás. *(Dávidot* egyébként valószínűleg *Maszár I.* fogja hajtani, tekintve, hogy *Raymer* trénert a munkában kisebb baleset érte. *Raymer* többi lovainak súlykyájában *Wiltshire* ül.)

Jelöltjeink az egyes versenyekre:

I. Indus—Csaeska—Ezresbankó, II. Ficsur II.—Figura—Gyöngyös, III. (Elmarad), IV. Bob—Csapláros, V. Ficsur—Csongor, VI. Bakkanesos MIR—Erdő szépe, VII. Fekete Barát—Frakno—Arion, VIII. Durcás—Tisza, VIII. (Második rész) Légy ott I.—Valódi, IX. Ballada—Őszi rózsa—IIa. — Vasárnap: I. Laska—Csalfa, II. Dévény—Veterán, III. Elemér-fogat—Nina-fogat, IV. Thymian—Muki—Ursus, V. Tanoda—Kama Deva II.—Dávid, VI. Éltes—Zsarnó, VII. Gala Peter—Aprópénz—Barones, VIII. Biztos— Andalgó, IX. Arany—Csakugyan—Mausi II., X. Fergeteg V.—H. Karesi, X. (Második rész) Bella—Harcos M.—Áram.

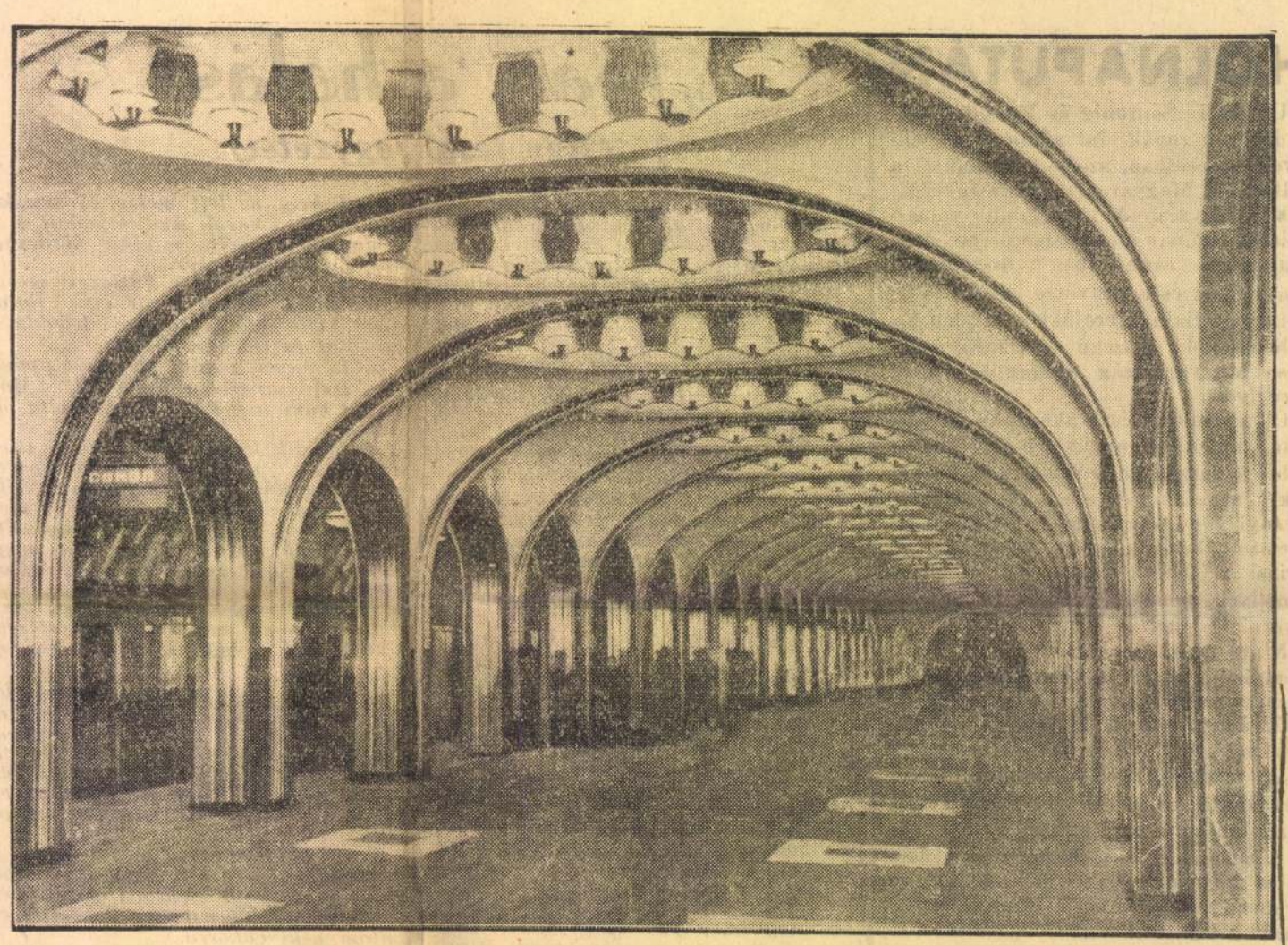

A LEROMBOLT TEMPLOMOK MÁRVÁNYÁBÓL ÉPÜLTEK A MOSZKVAI FÖLDALATTI AGYONDISZITETT ÁLLOMÁSAI

Látogatás a moszkvai vallásellenes múzeumban

Nem messze a Vörös-tértől az Ulica Gorkovo legforgalmasabb pontját szakítja meg a Puskin-tér. Az új Moszkva kőrengetegében felfedezünk itt egy művészi színes foltot, ahol a szem megpihenhet. Templom áll előttünk díszes, kupolás tornyokkal, oroszosan, régi oroszosan. Nem akarunk hinni a szemünknek. *A moszkvai templomok nagyobb részét ugyanis vandál módon lebontották.* Azokból a templomokból, amelyeknek megkegyelmeztek, előadótermeket, mozit és ami még szomorúbb, *vendéglőt* csináltak. Ezeket a barbárságokat minden Moszkvában járt idegen tapasztalhatta, így kétszeres meglepetésként hatott, hogy ezen a templomon még a keresztet is meghagyták. A kapu feletti tábla azonban mindent megmagyaráz. *Antireligiuzni Muzei. Vallásellenes múzeum.* Ez hát a híres istentelenek temploma. Azért kegyelmeztek meg ennek a templomnak, hogy kigúnyolhassák benne a vallást. Propagandát akartak csinálni Isten ellen. Moszkvában minden múzeumban fizetni kell, *csupán itt ingyenes a belépés.*

A folyosókon és magában a templom hajójában a vallás történeti fejlődése tárult elénk, hogy »végső eredményként« részeg papokkal nyerjen befejezést. Részeg a pap, részeg a kegyszerárus. Képek és levelek sorakoznak, melyek a papok romlottságáról beszélnek. Ime a multban felhívások és jutalmak csábították a lelkipásztort, hogy a sztrájkoló munkásokat terelje vissza a gyárba és beszélje le őket jogos követeléseikről.

Furcsán hatottak rám ezek a képek és levelek. Ami a sztrájkot illeti, inkább ne beszéljünk róla. Sehol a világon nem ismerik a fegyházszerű munkakényszert, csak Oroszországban. Itt az életével játszik, aki egy önfeledt pillanatban sztrájkot emleget.

Nézelődő csoport haladt el mellettem. Ifjúkommunisták voltak. Kopottak és rosszul tápláltak. Lázították őket és a szenvedély tüze piroslott arcukon. Szánalomraméltóak voltak. *Eleven propaganda a Szovjet ellen.* Vezetőnőjük, aki külsőre úgy nézett ki, mint egy alkoholista mosonő, halálos komolysággal állt meg két csontváz előtt és tanítási célzattal, enyhe gúnnyal jegyezte meg: — Az egyik szent volt, a másik gonosztevő. Ime, semmi különbség nincsen a kettő között.

Beláttam, igaza volt. A Pantheon kiválasztottjai és egy afrikai bushman néger teteme között hasonlóképpen »alig« van különbség.

Régi, gyönyörű ikonok tekintettek rám a falakról és láthatóan nem értették a cinikus istentelenséget. Lehet, hogy voltak hibák az orosz egyházakban. Nem tagadható, hogy a rasputinizmusban és a »bűnözünk, hogy megtérhessünk« elvben tobzódók a bűn rémuralmát teremtették meg egyes vidékeken, de mind ennek semmi köze az Alkotó személyéhez. A vallásellenes múzeum anyaga legfeljebb lelkiismeretlen papok elleni vádirat, de semmiképpen sem lehet Isten elleni érvelés. Ez a múzeum inkább magán viselte a rossz lelkiismeret, mint a sziklaszilárd meggyőződés képét. Istent sohasem tudjuk »letagadni« és megtagadni. Isten ellen hadakozni meddő háborúság.

Holló József

Árubőség és kínálat a hétvégi forgalomban

A vásártelepen a gazdák és kertészek ma olcsóbban kínálták a cukorsárgarépát, a petrezselymet és a káposztát .A hízott pujka árát 10—15 fillérrel mérsékelték, a kevert alma 10 fillérrel olcsóbbodott.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: nyári rózsaburgonya 14.10, Gülbaba 13.25, őszirózsa 12.80, Ella 12.—, étkezési Weltmann 11.—, étkezési Krüger 10.10 pengő métermázsánként. Vöröshagyma 25.44, fokhagyma 57—74, fejeskáposzta 10—14, kelkáposzta 18—28, vöröskáposzta 16—30, kalarábé 18—30, saláta 24—60, karfiol levélzettel mérve 26—50, tisztítva 60—80, főzőtök 36—55, sütőtök 18—30, sóska 90—140, tisztított paraj 60—100, levesbevaló sárgarépa 20—26, főzeléknek való 16—22, petrezselyemgyökér 24—36, kevertzöldség 22—32, zeller 40—55, csiperkegomba 340—480 fillér.

A *gyümölcspiacon* az alma 80—300, a körte 120—300, szőlő 70—250, hazai gesztenye 110—240, héjasdió 194.50—206.50, diónál 655—726, naspolya 90—140 fillér.

A *baromfipiacon* az árak nagyban így alakultak: *Előpiac:* tyúk 250—280, csirke rántani és sütnivaló 280—330, hízott ruca 320—340., hízott lúd 310—340, pulyka 230—260 fillér. *Vágottpiac:* tyúk 290—320, csirke 300—400, hízott ruca 335—380, hízott lúd 340—380, pulyka 180—260 fillér kg-ként.

A *tojáspiacon* az árak nem változtak.

FTC-pálya, IX., Üllői-út 129.

November 22-én, szombaton délután háromnegyed 3 órakor

Nagyváradi AC—Ujpest

I. o. Nemzeti Bajnoki mérkőzés

Mellbeszúrták a pécsi vágóhidon

Pécs, november 22. *(A Pest pécsi tud.)* A pécsi közvágóhidon munka közben parázs vita támadt *Soós* Alajos 50 éves, Miklós-utca 5. szám alatti hentes és *Weissenburger* Jenő 52 éves, major-utcai lakosok között, akik partiban dolgoztak. *Weissenburger* szidalmazni kezdte *Soós* feleségét és anyját, mire az feldühödve arcul ütötte. *Weissenburger* a pofon pillanatában vérbeborult szemmel meredt támadójára, majd kirántotta övében lógó hatalmas tisztogató kését és *Soós* szive felé *szúrt.* A kés a bordák között, a szív alatt mély sebet ejtett, amelyből sugárban ömlött a vér. *Weissenburger* látva, hogy vérző társa összeroskad, elmenekült. *Soóst* nyomban beszállították a pécsi egyetemi sebészetre, *Weissenburger* ellen pedig, akiről kiderült, hogy igen házsártos ember volt s hogy *Soóst* már többször megfenyegette, elfogató parancsot adtak ki.

Az EMKE három uj akciója

Kolozsvár, november 22. Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egylet mozgalmat indított, hogy a név- és születésnapi lakomákra, illetőleg virágküldésre szánt összegeket fordítsák nemesebb és hasznosabb célra. Az egyesület másik kezdeményezése nyomán karácsonyi szeretetcsomagokat állítanak össze és juttatnak el rászoruló kolozsmegyei családoknak.

Horvát sárkány vitézi rend

Zágráb, november 22. *(Magyar Távirati Iroda.)* Törvényerejű rendelettel megalapították a »Horvát sárkány vitézi rendjét«. Az új vitézi rend elnöke *Kvaternik* tábornagy és hadügyminiszter lett. A rendelet megszüntette azt a korábbi egyesületet, amely »Horvát sárkány-testvérek« névvel eddig Zágrábban működött. Az új vitézi rend átveszi a megszüntetett egyesület ingó és ingatlan vagyonát.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Két ember meghal Berck-Plageon

(Egy festő jegyzetei)

Amiens előtt kisebb városokon és falvakon robogtunk át, köztük Berck-Plageon is. Tragikus emlékek fűznek e helyhez. Egyszer, egy súlyos operációm után itt feküdtem szanatóriumban s itt vesztettem el két kedves ismerősömet, illetve ők hagytak el engem, egyszerre mind a ketten, minden búcsú nélkül. Soha többé nem látjuk egymást viszont.

A festői hely és környezet, ahol Lolával és Louis-val találkoztam ezelőtt, enyhít csupán a visszaemlékezés szomorúságán.

A nap negyvenötfokos szögben tűzött a fényárban hullámzó Óceán felől. A többkilométer hosszú homokpart előtt fekete bárkák himbálóztak. A tenger állandó morajában néha felharsant egy kürtjel, amit egy erőstüdejű halász adott le a fürdőzőknek, figyelmeztetésül, hogy a dagály közeledik. Erre vártak a dagadó vitorlákkal himbálózó bárkák, hogy elúszhassanak a megdagadó hullámok hátán.

VILÁGITÓTORONY A BERCK-PLAGEON

A matrózok gázolták a vizet s kiabálták:

— Le bateau va partir. Le bateau va partir... A hajó útra indul, a hajó útra indul... Une promenade cent sous... Egy utazás öt frank. Siessünk uraim és hölgyeim, rajta gyorsan...

Már harsogva közeledtek a kétméteres hullámok s egy-két hölgyet, akik későn határozták el magukat az útra, egy-egy halászlegény a nyakába kapott s úgy vitték őket derékig gázolva a sós habokban, a hajóra.

Az egyik matróz már a vasmacska felszedésével volt elfoglalva, s a bárka, mint egy vad csikó szökött a hullámokon át, majd nyílegyenesen nekivágott a smaragdzöld tengernek.

Lola, egy párisi revűszínház táncosnője a Montmartre-on, a hajó orrában ült Louis mellett, kötelek és szurkos hordók társaságában. Gondosan megkötötte lovagja nyaksálját, nehogy megártson neki a vad szél, mely sipolt és dúdolt a vitorlák kötélzete között. Lola a boulevard Saint Antoin-on lakott Párisban özvegy édesanyjával s keresetével egészítette ki anyja nyugdíját, hogy szerényen megéljenek.

Nem volt semmi baj, míg Lola egy reggel meg nem állt a boulevard des Italins-en, ahol Mr. Lefranc, az ismert bankember éppen kiszállt autójából. Ekkor két lövés dördült el s Mr. Lefranc vérző homlokkal bukott az aszfaltra. A tettest azonnal elfogták. Lola volt. Mikor a rendőr karon ragadta, ő is ájultan csuklott össze.

A bíróság Lolát elítélte, — (nem emlékszem, mennyi időre) — azonban ideiglenesen szabadlábra helyezte, mert bokáját valamiféle csontszú támadta meg, aminek a gyógykezelése az orvosszakértő megállapítása szerint legalább két év volt. Idejött Berck-Plage-ra s egy szanatóriumban várta a gyógyulást. Itt ismerkedett meg Louis-val, egy gazdag lillei ékszerkereskedő fiával, aki csakhamar Mr. Lefranc helyébe lépett. Louis-nak nagy baja volt. Halálosan beleszeretett Lolába. És Lola is szerelmes volt, nem is tudott szerelem nélkül élni. A nyár legnagyobb részét egymás társaságában töltötték.

— Cherie megfojtasz ezzel a szoros kötéssel a nyakamon, oldd lazábbra, lélegzeni sem tudok — dörmögte Louis.

A lány piros körmeit idegesen vágta bele a csomóba s kötötte meg újra.

Kint a nyílt tengeren, tükörsima vizen úszott a hajó, a szél elállt s egyesek a párkányról merész ugrással a tengerbe vetették magukat s úsztak a hajó után.

Lola szomorúan nézett maga elé. Lába fájt, menni sem igen tudott, nemhogy úszni. Louis észrevette a lány bánkódó tekintetét, megsimogatta a széltől zilált hajfürtöket. — Meggyógyulsz, — szólt — csak légy türelemmel.

— Igen, de — s nézett nagy szemével kérdően a fiúra Lola s nem folytatta tovább. A bíróság ítéletére gondolt; mit ér majd az egészség, ha szabadsága lesz az ára. Egyik szerencsétlenség a másik után! — mondta szomorúan.

Louis igyekezett a lányt megvigasztalni, ő volt talán az egyedüli, aki hatott rá. A lány multja nem volt előtte ismeretlen.

— Én nem tudnálak soha, soha elhagyni ma petite — fordult szembe a lánnyal, s ujjaikat szorosan egymásba fonták, mintha imádkoznának. Lent a bárka mellett, a smaragdzöld tenger csobogott, s lágyan, hízelkedőn hívta őket. Egymás szemébe néztek. Lolának hideg, acélkék, míg Louisnak meleg barna szeme volt. A lányon derékig kivágott fürdőtrikó volt, rózsaszínű szalaggal megkötve s kék tengerésznadrágot viselt, mint Louis.

Ott ültek a vitorla mellett, könnyű szél fujt s lassan úszott a hajó...

Körülöttük a világítótorony fénycsóvái cikáztak el, megvilágítva előttük az Óceánt, ami úgy feküdt a hajó elé, mint egy hű kutya, okosan, szeliden és szolgálatkészen. A parthoz simult hízelkedőn, mintha azt mormolta volna — nos, még most sem jöttök?

*

Egyszer egy este azután vörös színben úszott az ég. A nap narancssárga korongja leszaladt a tenger mögé, hideg, sötétkék felhők vonultak el s mögöttük kacagott az ég.

Ekkor alkonyatkor a dünák között elvezető mezei utak egyikén, ott, ahol már a homokba fut, — egy autót találtak. Louis sportkocsija volt. Rendőrök állták körül. Mellettük egy civilruhás úr. Előttük két holttest feküdt a puha fövenyen. Lola és Louis. A detektív egy revolvert emelt fel a homokból.

— Feltétlenül a nő lőtte le a férfit s azután önmagát — állapította meg közönyösen, aztán tárcájából szivart vett elő s rágyujtott.

Ennyi volt a gyászbeszéd Lola és Louis, a két megbomlott életű, halálba fordult francia fiatal felett. Másnap már senki sem beszélt róluk, csak előttem rémlik fel éjszakánként egymásra sütő, szomjasszemű arcuk. A barátaim voltak, egyszer ott, messze Berck-Plageon.

Gyapkó Béla

Egy béna francia nő csodálatos gyógyulása a lourdesi kegyhelyen

Páris, december 11. A francia lapok jelentése szerint *Lourdes világhírű búcsújáróhelyen újabb csoda történt.* Egy párisi nő, aki szerencsétlenség következtében *megmerevedett lábait nem volt képes mozgatni,* megfürdött a lourdesi vízben és *azonnal meggyógyult.* Az orvosok is azon a nézeten vannak, hogy csodálatos gyógyulásról van szó.

Halálra gázolt a vonat egy elmebeteget

Pécs, december 11. *(A Pest tudósítójától.)* A sellyei csendőrörs halálos kimenetelű öngyilkosságról tett jelentést a pécsi ügyészségnek. *Radanics* János 40 esztendős községi eltartott, aki huzamosabb ideje elmebeteg, a sellyei személyvonat elé ugrott, amely halálragázolta. Az ügyészség kiadta a a temetési engedélyt.

Értékes munkáról számol be a Futura közgyűlése

Szerdán tartotta idei közgyűlését a *Futura* és az a beszámoló, amelyben dr. vitéz *Darányi* Béla alelnök-vezérigazgató ismertette az intézet elmúlt esztendei tevékenységét, mutatja, hogy a *Futura* két évtizedet meghaladó munkásságához híven az 1940—41. gazdasági évben is szinte *felmérhetetlen szolgálatot tett az ország gazdaközönségének és egész nemzetgazdaságunknak.*

Az elvégzett közérdekű feladatok közül csak a malmi eladásokat, a közületek búza- és rozsellátását, a kalászosok igénybevételével összefüggő akciók lebonyolítását, valamint a vetőmagakciót említjük, de már ezek is mutatják, hogy mennyi szempontra kellett figyelemmel lenni. A kukoricatermés értékesítésének megkönnyítése érdekében 200 kukoricagórét építtetett a *Futura,* mozgatható és beépíthető kukoricaszárítóberendezéseket bocsátott a gazdák rendelkezésére. Változatlan körültekintéssel intézte az anyaországbeli és a visszacsatolt részek gyapjútermésének értékesítését, irányította a burgonya és a hagyma belföldi és külföldi forgalmát. Magosztálya nemcsak belföldön, hanem európai viszonylatban is figyelemreméltó munkát végzett. Eredményesen működött közre az intézet a ma egyenesen nélkülözhetetlen olajos magvak termelésének fokozása terén és figyelme kiterjedt a jövőre is, amennyiben az olajos növények vetőmagjának nemesítésére különös gondot fordított. Tovább folytatta a *Futura* a gazdaifjúság oktatását és megismertette velük azokat a tudnivalókat, amelyek a termésértékesítéshez szükségesek.

Egészen vázlatosan ezek azok a fontosabb munkák, amelyeket a *Futura* az elmult esztendőben is nagy körültekintéssel és eredményesen bonyolított le.

December 10.-én tartotta a *Futura* a *Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársasága* XXII. évi rendes közgyűlését *Térfi* Béla ny. miniszter elnöklésével.

A közgyűlés letárgyalta az igazgatóságnak 1940 július hó 1.-étől 1941 június hó 30.-ig terjedő üzleti évről szóló jelentését, amelyet dr. vitéz *Darányi* Béla alelnök-vezérigazgató ismertetett. Beszámolójában hangsúlyozta, hogy az elmult gazdasági évnek mind mennyiségileg, mind minőségileg rendkívül gyenge terméshozama az év folyamán a keleti és erdélyrészi területekkel örvendetesen gyarapodott ország lakosságának ellátását igen megnehezítette és mind a magyar közellátási hatóságokat, mind annak végrehajtó szervét, a *Futurát* is, egészen rendkívüli feladatok elé állította.

Az intézet a gazdaközönséggel, valamint a mezőgazdaság érdekképviseleteivel fennálló kapcsolatait még szorosabbra fűzte és már a multban megszervezett gazdaválasztmányainak továbbfejlesztése és kibővítése révén még közvetlenebbé tette az érintkezést a gazdaközönség széles rétegeivel.

Báró *Vay* László m. kir. titkos tanácsos az intézet részvényeseinek nevében elismeréssel vette tudomásul az igazgatóság jelentését és köszönetét tolmácsolta mind az intézet vezetőségének, mind a központi és vidéki tisztviselői karának és bizományosainak azért a hatalmas munkáért, amelyet főleg az elmult gazdasági év második felében végzett. Kérte, hogy a *Futura* változatlan hivatásérzettel folytassa megkezdett közéleti, úttörő munkáját a meg nem alkuvó keresztény és nemzeti szellemű gabonakereskedelem teljes térfoglalásáért.

A közgyűlés a mérleg szerint mutatkozó 437.060.04 pengő tiszta nyereségből — az előző évekhez hasonlóan — az 1940—41. üzleti évre is 3 százalék osztalékot állapított meg, az *Elismert Vállalati Nyugdíjpénztárnak* 60.000 pengőt és az *Ipolyi-Keller Gyula Tisztviselői Betegsegélyző Alapnak* 50.000 pengőt szavazott meg, míg az alapszabályszerű juttatásokon túl fenmaradó összeget a jövő év számlájára vitte át.

A *Futura* érdekeltségéhez tartozó »*Nostra*« *Általános Áruközraktárak és Kereskedelmi R.-T.*, úgyszintén az intézet irányítása alatt álló *Mezőgazdasági Termelők Egyesült Szövetkezete* és az *Olajosmag Értékesítő Szövetkezet* ugyancsak kedvező üzleti eredményt értek el.

A közgyűlés dr. vitéz *Ricsóy-Uhlarik* Béla földmívelésügyi miniszteri osztályfőnököt, vitéz gróf *Teleki* Mihály m. kir. titkos tanácsos, ny. földmívelésügyi minisztert és vitéz báró *Urbán* Gáspár földbirtokost, Szolnok vármegye főispánját az igazgatóság tagjává választotta.

Az elnök végül tájékoztatta a közgyűlést, hogy az igazgatóság dr. *Bogsch* Gyulát, dr. *Fadgyas* Rezsőt és *Wehner* Kornélt ügyvezető igazgatóvá, *Kreutzer* Ágostont igazgatóvá, *Németh* Györgyöt cégvezetővé nevezte ki, dr. *Dömötör* Jenő és dr. *Leyrer* Lőrinc Sebestyén helyettes igazgatóknak a főügyészi, *Pataki* Ödön cégvezetőnek pedig a helyettes főkönyvelői címet adományozta. Bejelentette végül, hogy ezenkívül még több tisztviselőt jutalmazott előléptetéssel.

Olcsóbb lett a leveszöldség, a paraj és a karfiol

A vásártelep mai forgalmában a kertészek és a gazdák a levesbevaló zöldséget 2, a parajt 10, a karfiolt 20 fillérrel olcsóbban adták.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: nyári rózsaburgonya 17.25, Gülbaba 16.20, őszi rózsa 15.15, Ella 14.10, étkezési Woltmann 12, étkezési Krüger 14.45 pengő métermázsánként. Vöröshagyma 25.44, fokhagyma 57.78—74.60, fejeskáposzta 13.16, kelkáposzta 20—36, vöröskáposzta 20—34, kalarábé 20—30, karfiol levélzettel mérve 20—60, tisztítva 70—120, saláta 12—50, főzőtök 50—70, sütőtök 16—32, tisztított paraj 60—120, sóska 120—150, sárgarépa 20—24, petrezselyemgyökér 30—32, zeller 40—50, csiperkegomba 320—460 fillér.

A gyümölcspiacon a nemesalma 160—310, közönséges alma 90—170, kötözött szőlő 180—260, sárgabélű narancs 160—220, mandarin 200—220, gesztenye 140—220, héjasdió 198.50—210.50, dióbél 655—726 fillér.

A baromfipiacon az árak nagyban így alakultak: *Élőpiac:* tyúk 250—260, csirke rántanivaló 300—320, sütnivaló 300—310, hízott ruca 300—310, hízott lúd 320—330, hízott pulyka 250—260 fillér. *Vágottpiac:* tyúk 230—300, csirke 280—410, hízott ruca 280—340, hízott lúd 300—360, pulyka 220—310 fillér kg-ként.

A tojáspiacon az árak nem változtak.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Varga József iparügyi miniszter adja át a kitüntetéseket a diósgyőri munkásoknak

Miskolc, december 11. Dr. *Varga* József iparügyi miniszter szerdán este 8 órakor dr. *Kádas* Károly államtitkár, vitéz *Vinárу* Ervin miniszteri osztályfőnök, *Bor* Jenő vezérkari ezredes és *Királdy* Ákos műszaki tanácsos, a miniszter személyi titkára kíséretében gépkocsin *Diósgyőrbe érkezett,* hogy csütörtökön *részt vegyen a vasgyárban tartandó munkásünnepségen, amelyen 187, hosszú idő óta dolgozó szorgalmas gyári munkásnak átadja az elismerő kitüntetéseket* és az ajándékokat. A minisztert és kíséretét a vasgyár vendégházának előcsarnokában vitéz *Borbély-Maczky* Emil főispán, *Ronkay* Ferenc országgyűlési képviselő, *Bornemisza* Béla, a MÁVAG vezérigazgatója és a vasgyár vezető tisztviselői fogadták. Az előkelő vendégek a vasgyár vendégházában szálltak meg. *(MTI)*

— **Gyászrovat.** Dr. *Schürger* Adolf ny. rendőrorvos tanácsos e hó 9.-én elhúnyt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz a kerepesiúti temetőben.

Göring és Ribbentrop táviratot küldött Bárdossy miniszterelnök születésnapja alkalmából

Bárdossy László miniszterelnöknek és külügyminiszternek e hó 10.-iki születésnapja alkalmával *Göring* Herman birodalmi marsall és *Ribbentrop* Joachim német birodalmi külügyminiszter meleg táviratokban fejezték ki szerencsekívánataikat. A miniszterelnök a szerencsekívánatokért táviratilag mondott köszönetet.

Három milliójába került eddig a Beszkárt-nak a jobbrahajtás

A főváros közigazgatási bizottsága hétfőn ülést tart, amelyen *Szendy* Károly polgármester november hónapról szóló jelentését tárgyalják. A bizottság legutóbbi ülésén *Lázár* Ferenc azt kérte, hogy *a háztartási alkalmazottak is kaphassák meg a testi munkásoknak járó kenyérpótjegyet.* A polgármester válaszában hangoztatja, hogy ennél a kérdésnél figyelemmel kell lenni a háztartási munkát egyedül végző háziasszonyokra, akik ugyanolyan fizikai munkát végeznek, mint a háztartási alkalmazottak.

Nem volna méltányos, hogy az alkalmazottat nem tartó háziasszonyok a háztartási alkalmazottaknál hátrányosabb helyzetbe kerüljenek. Sajnos, a jelenlegi viszonyok között nincs lehetőség mindkét kategória részére kenyérpótjegy engedélyezésére, a háztartásokban nehezebb munkát végző alkalmazottaknak, így *a mosónőknek azonban sikerült kenyérpótjegyet biztosítani.*

Lázár Ferenc szóvátette azt is, hogy *a Margithidat állandóan javítják.* A főváros ez ügyben felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, aki leiratban közölte, hogy a Margithídon lévő rendkívüli teherforgalom a fakockaburkolatot nagy mértékben veszi igénybe, más burkolóanyagot viszont nem lehet alkalmazni, mert a híd szerkezete súlyosabb burkolatot nem bír el. A jövőben is emiatt gyakran javítani kell a híd burkolatát és a helyzet csak akkor fog javulni, amikor a teherforgalom egy része átterelődik az új óbudai hídra.

Hüttl Károly azt kérte, hogy *a lófogatú fuvarozók részére megfelelő takarmánymennyiséget utaljanak ki.* A polgármester válasza szerint a zab kiutalását az év végéig biztosítani lehet.

Usetty Béla *a lófogatú bérkocsiknak forgalomba való beállítását* kérte s erre az a polgármester válasza, hogy lófogatú bérkocsik üzembeállítására a fővárosnál eddig nem terjesztettek elő kérést, de ha előterjesztenek, azt meg fogja vizsgálni s amennyiben a lófogatú bérkocsiipar gyakorlásának előfeltételei minden tekintetben biztosíthatók lesznek, az engedély kiadását elő fogja segíteni.

A polgármester jelentésében közli, hogy *a jobbrahajtás a Beszkárnak eddig 3 millió pengőjébe került,* a még hátralévő munkák elvégzésére előreláthatólag két év szükséges. A mult hónapban további három új motoros villamoskocsit és négy modernizált motoros villamoskocsit szállítottak le a gyárak a Beszkárnak. Novemberben *tíz halálos villamosbaleset. 71 súlyos és 151 könnyű villamosbaleset* történt, továbbá *a HÉV-nél 2 halálos, 8 súlyos és 8 könnyű, az Autobuszüzemnél 8 súlyos és 26 könnyű baleset.*

Losonczy István államtitkár Berlinben megbeszélést folytatott Darré birodalmi földművelésügyi miniszterrel

Berlin, december 11. *(Magyar Távirati Iroda.)* A közellátási kérdések tanulmányozására Berlinben tartózkodó *Losonczy István államtitkár és a társaságában levő gazdasági szakértők kedden hosszabb megbeszélést folytattak Darré birodalmi földmívelésügyi miniszterrel és Backe közélelmezési államtitkárral.* Délben *Sztójay* Döme m. kir. titkos tanácsos, berlini magyar követ *villásreggelit adott a magyar vendégek tiszteletére.*

Losonczy István államtitkár és kísérete kedden este visszautazott Berlinből a magyar fővárosba.

Kétmillió pengő költséggel mezőgazdasági főiskola létesül Szabadkán

Szabadka, december 11. *(A Pest szabadkai tudósítójától.) Szabadka,* Bácska legnagyobb határú kimondott mezőgazdasági városa már régóta hiányát érzi mezőgazdasági szakiskolának. A felszabadulás után nyomban lépések történtek mezőgazdasági főiskola létesítésére. A földmívelésügyi minisztérium most leiratban értesítette a városst, hogy amennyiben megfelelő támogatásban részesül, a maga részéről is komoly anyagi áldozatokkal siet felépíteni a mezőgazdasági akadémia mielőbbi felállítását. A minisztérium további kívánsága, hogy az iskola céljaira 300—350 hold homokos és 200—250 hold fekete földet bocsássanak rendelkezésre, hogy gyakorlati oktatásban is részesíthessék a tanulókat.

A város által rendelkezésre bocsátandó telken a földmívelésügyi minisztérium kétmillió pengő költséggel hajlandó felépíteni az iskola céljaira szükséges épületeket. A berendezést is az államkincstár szerezné be, *az állatállományról azonban a városnak kell gondoskodnia.* Azt is tervbe vették, hogy tisztviselői lakást is építenek az iskola mellé. A főépület és a konviktus építéséhez a városnak egymillió darab téglát kell ingyen rendelkezésre bocsátani, a tisztviselői lakások építésére pedig további ötszázezer darab tégla kell. A földmívelésügyi minisztérium az elől sem zárkózik el, hogy *háziasszonyképző iskolát is létesítsen Szabadkán.* Erre a célra húsz holdnyi területet kérnek *Palicson,* továbbá négyszázezer darab téglát.

Szabadka város vezetősége anyagi áldozatokat nem sajnálva igyekszik a földmívelési minisztérium kérését teljesíteni, mert tudatában van a mezőgazdasági főiskola nagy jelentőségének a város és a környék továbbképzése szempontjából.

PÁGER és SZÖRÉNYI
művészi filmje!
BEATA
ÉS AZ ORDÖG
Mától kizárólag
BROADWAY
Károly-körút 3. Telefon 422-722

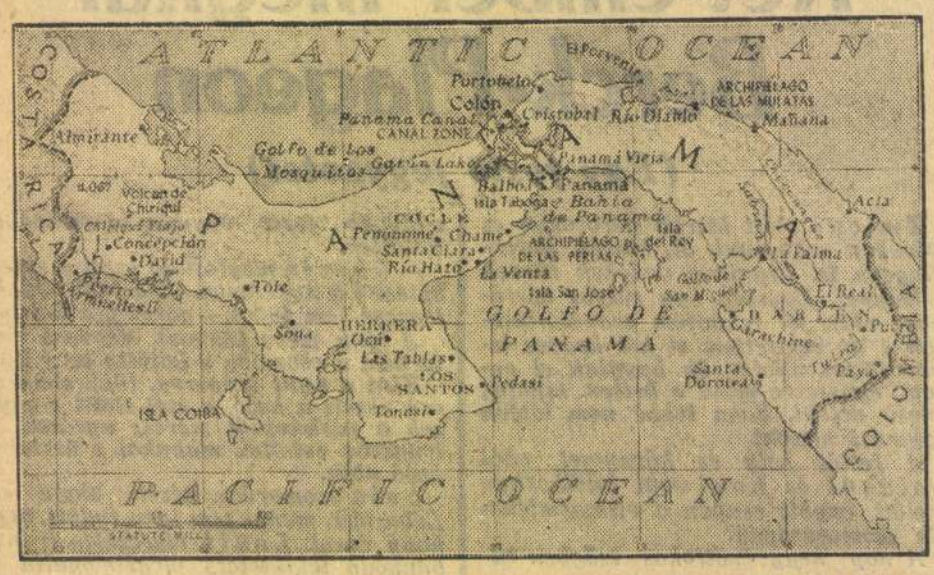

A PANAMA-CSATORNA, AMERIKA ÉLETFONTOSSÁGÚ PONTJA A TÁVOL-KELETI HÁBORÚBAN

A kúria megállapította, hogy Kodolányi „Földindulás" című darabja eredeti alkotás

Ismeretes, hogy *Erdős* László plágiumpert indított *Kodolányi* János, a »*Földindulás*« szerzője ellen, keresetében előadva, hogy *Kodolányi* a darabját az ő »Ha megkondul a harang« című darabjából írta.

A törvényszék *Erdős* László keresetét elutasította és megállapította, hogy *Kodolányi Földindulása* független az *Erdős*-féle darabtól.

A *tábla* ítéletében viszont megállapította, hogy a darab egyes részleteit *Kodolányi* a »Ha megkondul a harang« című darabból vette át, ezért *Kodolányit* a perköltségekben elmarasztalta és többezer pengős erkölcsi kártérítésre kötelezte.

Kodolányi fellebbezése folytán az üggyel ma foglalkozott a *kúria.* Megsemmisítette a *tábla* ítéletét és a törvényszék ítéletét emelte jogerőre. A *kúria* megállapította, hogy *Kodolányi Földindulás* című darabja eredeti alkotás. A perköltségekben Erdős László elmarasztalta.

Az utánpótlás is hősi harcokat tud vívni

Irta: Sz. Nyiry László, ny. vezérkari ezredes

Amikor a német vagy a magyar hadijelentések a harcoló csapatok hősi vállalkozásairól számolnak be, avagy az arcvonalak csendjéről emlékeznek meg, tekintetünk önkénteslenül is elsiklik az arcvonalak *mögötti* területrészek fölött, ahol eredetileg *nem harcra hivatott* csapatrészek az *utánpótlás* nehéz szolgálatát bonyolítják le.

Sokan azt hiszik, hogy a harcoló seregekhez vezető utakon, ahol az óriási tehergépkocsik százai és ezrei szállítják a legrosszabb utakon a *lőszert, élelmet* és mindazt, amire a harcoló csapatoknak szükségük van, csend, nyugalom és béke honol. Bizonyos mértékig igaz lehetett ez az első világháborúban, de ma nem az a helyzet! Mert, eltekintve az ellenség légitámadásaitól, amelyek nem ismernek arcvonalmögötti részeket, a Szovjet, mint tudjuk, előszeretettel vívja — éspedig nemzetközi jogellenes alakban — az úgynevezett »kis háborút« a szövetségesek utánszállítási vonalai ellen.

Tíz nappal ezelőtt egy ilyen utánszállítási lépcső menetelt az arcvonal felé. Már alkonyodott! Köröskörül égő falvak és égő erdők visszfénye világította csak meg azt az útvonalat, amelyen élelmet és lőszert kellett az utánszállítás katonáinak a fronthoz eljuttatniok. Csend honolt mindenfelé, legalább is azt hitték a tehergépkocsikon békésen pipáló katonák. Hirtelen az alkony félhomályában egy saját repülő tűnt fel, majd *egy kis füstszászlóba burkolt jelentő csomag csillant meg a katonák feje felett.* Az élen haladó gépkocsi vezetője hirtelen leugrott, fölemelte a saját repülő által ledobott jelentést és azt kibontva, elolvasta:

— *Bolseviki bandák megszakították az utánpótlási vonalakat.* A parancsnok pillanatok alatt elhatározta, hogy katonáit harchoz fejlődteti és minden áron, minden eszközzel eljuttatja az értékes rakományt harcoló bajtársaihoz. Még ki sem adta intézkedéseit, máris *fölbukkantak az égő erdőből a szovjet katonák földesbarna egyenruhái.* A gépkocsivezetőkből, az utánszállítás békés hivatalnokaiból és alkalmazottaiból *egyszerre katonák lettek.*

Mindegyikük percek alatt beigazolta, hogy nem hiába hordják a tábori egyenruhát, mert valódi értékű katonák is egy személyben. Heves tűzharc következett, amely azonban nem tartott soká. Az ellenséges tűzhatás, a gránáttölcsérek, a mocsaras, ingoványos talaj és a havaseső sem tudta megakadályozni az utánszállítás harcosait abban, hogy rövid félóra leforgása alatt és még idejekorán eljuttassák értékes rakományaikat rendeltetési helyükre, bajtársaikhoz.

Gondoljunk arra, hogy ha netán az arcvonalakon csend is honol, hátul, az arcvonal mögött, a frontkatonával egyenértékű harcosok küzdenek fegyverrel is kezükben azért, hogy *elől harcoló bajtársaiknak mindenük meglegyen a kellő időben.*

A fogak között lerakodó ételmaradék

nemcsak kellemetlen szájszagot okoz, hanem erjed is és a keletkező tejsav megtámadja a pótolhatatlan fogzománcot. Nagyon fontos az, hogy a foghézagokban lerakódott ételmaradékot a Chlorodont fogpaszta rendszeres és alapos használatával eltávolítsuk. A Chlorodont pompás borsmenta íze használat után még sokáig tisztán és üdén tartja száját! Mindig erre gondoljon:

felkelés után és lefekvés előtt

Chlorodont fogpaszta

Pest. 1942. jul. 6.

VÁROSLIGET 1942

(Egy festő jegyzetei)

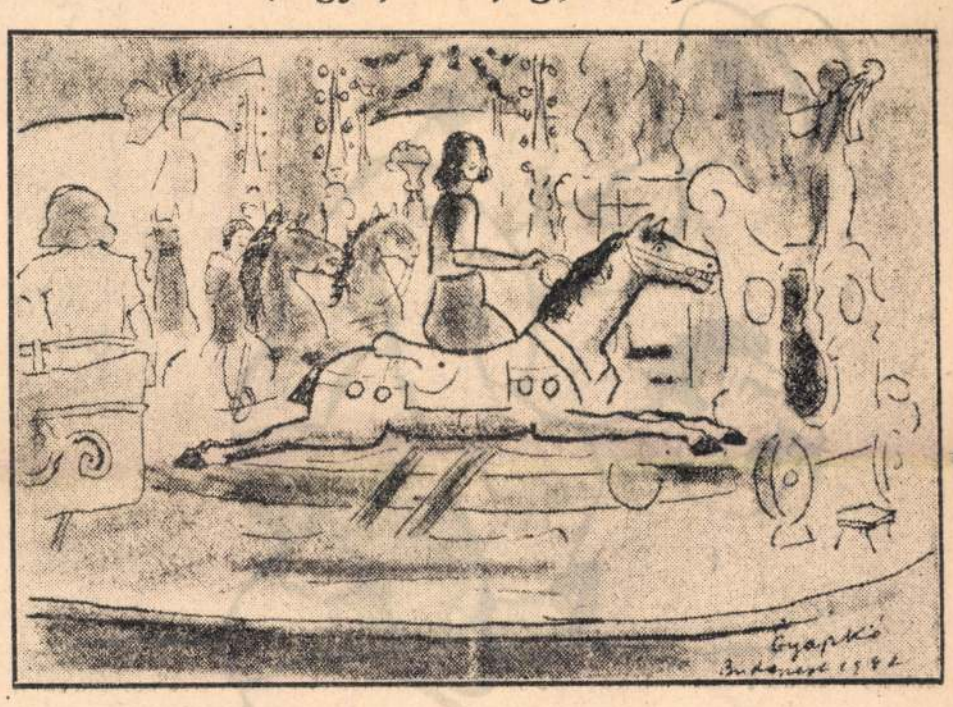

Vasárnap volt. Természetesen esett az eső. Ez már így szokott lenni, még júliusban is. Szomorúan álldogáltak a körúti fák s egy virágárus bolt tükör ablakán át integettek felém a tarka virágok. Az esőcseppek, mint könnyek csillogtak körülöttem s a finom, átlátszó kristálycseppekben tükröződött a mult, ahonnét egy rég elvesztett kedves ember mosolygott felém, az apám. Karonfogott s az Andrássy-út alatt a földalattin robogtunk a ligetbe, mint az előtt, régen... Ugyanis, mikor az öreg úr Pestre jött, a Városliget mindig programjában volt. A napmelegben törülgette homlokát s jártuk a vurstlit és az Angolparkot. Vidám, önfeledt élet zajlott s volt minden, amit szemünk, szánk megkívánt.

— Hogy élsz most — kérdezte apám, miközben a villamos tovasiklott velünk az ártatlan örömök ligete felé. Részvéttel nézett rám s úgy vettem ki tekintetéből, mintha azt mondta volna: — Hát bizony nehéz a művészélet. De szép — tette hozzá most is.

— Ugyan, — legyintettem — sablonos életté fajult. Ma mindenki művész és kevés a mecénás. Reggeltől estig dolgozunk. Többet mint azelőtt, ihlet nem számít, az magától jön, munkaközben. A művet sürgetik a megrendelők, megállás nincs. Minél előbb el kell készülni. Hatalmas siker, de a siker máris biztosítva van.

Anonymus hallgatott a lombok alatt

Világosodni kezdett s a sötét semmiből, ahol csak a villanykörték sárga fénye világította meg az utat előttünk, kibújt a városligeti tó. A tó hideg színben csillogott ott az üde zöld pázsiton s olyan volt, mint egy ezüst cigarettatárca az ékszerészbolt puha, bársonyos asztalán. Jobbról a milleniumi emlékmű oszlopai őrködtek a tündérkert bejárata előtt s a híd, a könnyű híd vezetett át a csilingelő környezetbe. A *Hunyadi-vár* komor épülete oldalán szomorúfüzek hosszú lombjai simogatták a tó tejfehér tükrét, csónakok csatangoltak ide-oda s evezőseik ideges mozdulatokkal kezelték az apró lapátokat. Az égen szürke felhők úsztak át s a kissé borongós hangulatban *Anonymus* hallgatott a lombok alatt, talán jegyzett is, írta a csodálatos kor érdekes krónikáját, akkor, mikor senki nem látja s nem zavarja az oroszlánnevelés, ami mostanában egyre gyakrabban hallatszik át az Állatkertből. Milyen jó sorsuk lehet a bejáratnál álldogáló kőbevésett elefántoknak...

Kisütött a nap s úgy éreztem, hogy a végállomásnál elbúcsúzott tőlem apám s visszautazott a semmibe. Nem érdekelte őt a mai liget, sok szép emléke volt már.

A nap tompa fényben és fáradtan tűzött a júliusi délután s az egyik úton, egy háromlábú padon a lombok mögött egy kislány fésülködött, bizonyára randevúra szépítette magát.

Az urak sok mindent kitalálnak

Az Állatkert kerítésén a *Fényes cirkusz* sárga plakátjai hirdették *Don José* Mário, a csodálatos gumiember, *Chiesa Roberto* zsonglőr és *Némó kapitány* kötéltáncos tigriseinek kitűnő számait. A fal mellett egy platánnak dőlve piroslott egy feldöntött önműködő mérleg. Oldalából kilátszott a szerkezet. Körülállták, mint valami régiséget.

— Bizonyára pénzt keresett benne valaki, — állapította meg az egyik ismeretlen.

— Vagy bosszúságában feldöntötte valaki, mert túlkönnyűnek találta magát — szólt a másik.

Amott egy peréces különös, nem sós perecreket árult.

— No milyen, Rózsi? — kérdezte lányát a falusi gazda, előszedvén zsebéből a 20 fillérest.

— Jaj! Edesapám, de jó. Finom, könnyű, mint a levegő.

— Hát bizony az urak itt Pesten sok mindent kitalálnak. Uri gyomornak való. — Szavait elnyelte a kőkockákkal kirakott úttesten zörgő, csörgő *Dreher* söröskocsi, ami úgy vánszorgott, rángatózott a kietlen úton, mint a magára hagyott rossz lelkiismeret, míg nem messze, a kerítésen túl, hűs lombok alatt állt nyugodtan (talán *Sziám*) az elefánt. Rendületlenül, mozdulatlanul állt ott mint egy tank.

Az emberek szeretnek sikoltozni

A cirkusz szomszédságában, a fotográfus mellett a ródlipálya piros korlátjai fokozták a környezet tarkaságát. Itt sikoltoznak. *Ez a sikolyok tere.* Érdekes, hogy az emberek mennyire szeretnek sikoltozni s a legalacsonyabbtól *a legmagasabb árat is megfizetik érte.* Ugyanis ezt sem adják ingyen s jegyre megy. A sikolyok itt 40 fillérért kelnek (ami aránylag olcsó az árakhoz képest, de ez is drágulni fog — ha valami közbe nem jön).

A sikolyok háza mellett van a »*Dobáló*«. Ennek van a legszebb magyar neve itt a környéken. Itt a kiárusítandó elemekre dobálnak olyan fából levő vaskarikafélével, ami, ha az illető tárgyon fennakad, kiközösítik e játékház társadalmából, átemelve azt a korláton, de a »Dobáló« tulajdonosa visszavásárolhatja a nyertes féltől, bizonyos számú karikáért. Ez esetben újra kezdődik a dobálózás.

A »Dobáló« mellett van a »*Céllövölde*«, ami már komoly dolog, de már sablonossá vált, megszokott szórakozás számba megy s a ligetnek bizonyos *harci zajt* ad. Olcsó, jelentéktelen semmiséggé fajult ez a lövöldözés. Egy lövés 10—20 fillér.

A legártatlanabb s legkedveltebb szórakozás a »*Körhinta*«, ami a »Két kis kacsa«, »Márikám« lágy akkordjai mellett visz kábulatba, mintha ennek az igazán olcsó kábulatnak hivatalos jellege volna, ott állt nem messze egy rendőr. (Pletyka mindenhol van, úgy itt is. Azt beszélik, hogy a lovakat kieserélik motorbiciklire.)

Az »*Óriáskerék*« lassan, méltósággal forgott a többi kis kerék között s fehérre festett páholyok csüngtek rajta. Utasai bizonyára nagyravágyók. Üres zene szólt s a bejárat előtt sárga törökmézbe harapott bele egy pántlikás magyar lány.

Az előadás megkezdődik

A »*Liliputi Falu*« előtt legsűrűbb a tömeg.

Ide úgylátszik a sok földi nagyság elől menekülnek az emberek s megnyugtatólag hat rájuk a sok apróság.

A »*Bábszínház*« dobogóján egy fehérre meszelt bohóc éles hangja túlharsogja a »Jaj de jó a habos sütemény« és a »Konga« sikamlós ütemeit s e szavakkal kiált rá a mellette levő társára, aki éktelen nagy fejet hord, ami oly nehéz, hogy minden mozdulatnál remeg tagjaiban:

— Ide vigyázzon! Most lefejezem. Hajoljon meg.

Az alak meghajol s feje felett a magasba emelkedik az alabárd.

— Egy-kettő-há...

Az alak felemeli a fejét.

— Na, mi az?

— Súgni akarok valamit.

— Na mit?

— Hogy kíméletesen fejezzen le.

— Kíméletesen fogom lefejezni.

Ismét meghajol s az alabárd újra felemelkedik.

— Egy-kettő-há...

— Na, mi az öregem?

— Valamit súgni akarok még?

— Mit?

— Mielőtt lefejez, szeretném megnézni a bábszínházat.

— Tessék! Nézze meg a Bábszínházat, Uraim és hölgyeim, tessék besétálni. A előadás megkezdődik.

A »*Tündérvasút*« sejtelmes, lilaszínű világba vezet. Itt tilos a dohányzás, tilos a lárma, tilos a lábakat kidugni.

A »*Hajókirándulásokon*« röpültek a szoknyák, míg a »Körrepülőkön« előkelően, csendben utaztak a magasabb szférákban a repülők, lenézvén a földi örömöket.

Esteledni kezdett s a hűs ligeti utak egyikén autó suhant el. Egy fehér kutyuska nézett ki az ablakon, úrnője ölében.

Szegény kutya, mennyi fa és uccasarok körül futkározhatott volna, az alatt, míg fásultan, unatkozva és jóllakottan egy puha ölben üldögélt.

Gyapkó Béla

Erdélyi példa

A milliárdos mezőgazdasági munkaterv egyik sarkalatos pontja: a földművelési igazgatás teljes átszervezése. Korszakos reform ez, melynek hatásai jóformán belát-hatatlanok. Megtörténik hát az első döntő lépés egész közigazgatásunk megreformálására: Bánffy miniszter olyan egészséges decentralizációt óhajt megvalósítani, amely a legeldugottabb falvak és tanyák népét is bevonja a nagy munkába: a magyar föld termésének gyarapításába, a hozam növelésébe.

A földművelési adminisztráció megújulásának jelei máris mutatkoznak, noha a milliárdos munka-

TEHERMENTESÍTÉS

Gyapkó Béla

— Churchill komám, már nem birlak
— Csak tovább, József! A kalapomat már levettem.

ÍGY INDULT MEG A MAGYAR CSAPATOK MOSTANI TÁMADÁSA A SZOVJET ELLEN

Valahol Oroszországban, július hó. *(A Pest kiküldött munkatársától.)* Felkészültünk minden eshetőségre. A sisakokat fejünkre illesztettük, *a puskákat, pisztolyokat csőretöltöttük.* Oszlopunk nesztelenül suhan a hatalmas szálfák között. *Az útszélen egy-két frissen hantolt katonasír.* A fakereszteken a hősök jelvénye, az acélsisak. Idegen földben alusszák álmukat; meghaltak a hazáért, de nemzetük, gyermekük tovább él függetlenül, szabadon.

Váratlanul nyári zápor szakad nyakunkba. *A homokos utakat pillanatok alatt elmossa az eső.*

A ragadós, csúszós sárban gépkocsisorunk minduntalan elakad. Toljuk, vontatjuk, biztatgatjuk egymást, de alig jutunk előbbre néhány méterrel.

Csak most értékeljük igazán utánpótló-oszlopaink emberfeletti teljesítményeit. Mi lehetett itt tavasszal, midőn az út, a mező, az erdő egyetlen hatalmas sártengerré folyt össze.

A zápor szerencsére hamarosan elvonult. Egy óra mulva, úgy, ahogy, felszáradt a talaj. Folytathatjuk útunkat. Teljesen kihalt falukon robogunk keresztül.

Polgárembert sehol nem lehet látni, csak az úttesten dübörög szakadatlanul a keresztes hadak beláthatatlan páncélosáradata.

Gyönyörű, langyos, nyári este borul a világra. A hold előbukkan a dombok mögül s szelíd fényével végigsimogatja a barázdákat. A csillagok élénk szemmel figyelik a földet, de *itt nem ragyognak olyan szépen, mint otthon.* Felderítő szovjet repülőgép száll el felettünk. Megszólalnak a légvédelmi ágyúk, mire a sötét árny gyorsan visszafordul.

Közvetlenül a front közelébe kerültünk.

Távolból tompa dörrenések, morajok hallatszanak. Légvédelmi ütegek, géppuskák, golyószórók, lángfolyammal árasztják el a gépmadarakat. Pokoli görögtűz. *Stukarajok húznak el fejünk felett több hullámban, félelmetes burrogással.* Nehéztüzérségünk szakadatlanul lövi az ellenség állásait. Füst- és lángtenger jelzi pontos találatukat.

Pattanásig feszült a légkör. Döntő események előtt állunk.

Bátor tekintetű magyar hősök: Kisjánosok, Nagypéterek készen állnak, hogy szövetségeseikkel együtt a végső csapást mérjék Európa halálos ellenségére. Reggel megtudjuk, hogy

honvédeink hajnalban több mint 50 kilométert nyomultak előre, s kiűzték az ellenséget az első megerősített állásaiból.

Az arcvonaltól néhány kilométerrel hátrább *megszólal a propagandaszázad hangszórója és a csárdás vidám ütemére örömében táncraperdül a magyar honvéd.*

Délután magyar-német labdarúgó mérkőzés volt. A küzdelem a magyar honvéd labdarúgó csapat 6:5-ös győzelmével végződött, holott *két csatárt és a középfedezetet közben elvitték orvlövész-vadászatra.*

Tompa István

Felszólították Csiangkaiseket, hagyjon fel a céltalan harccal

Tokió, július 6. *(Német TI)* **Öt befolyásos kínai a Burmában élő négyszázezer kínai polgári lakosság képviseletében vasárnap körlevelet intézett Csiangkaisek tábornagyhoz, valamint a kínai néphez. A körlevél sürgeti a céltalan harc minél sürgősebb abbahagyását és a japánokkal a fentartásnélküli együttműködés, hogy meg lehessen valósítani Nagy-Kelet-Ázsiában az új és igazságos rendet.** *(MTI)*

Olcsóbb kenyér

Ritkán hangzott el olyan nagyfontosságú miniszterelnöki beszéd, mint tegnap este, de ritkán is éltünk olyan időket, mint a mostaniak. A rendkívüli időkhöz illő rendkívüli beszéd volt Kállay Miklósé. Tartalmát, horderejét és jelentőségét ő maga húzta alá azzal a megállapításával, hogy ezeréves történelmének talán legnehezebb pillanatait éli a nemzet, amikor erőfeszítéseinket maximumra kell fokoznunk. A világégés végső fázisa felé közeledve, óriási problémákat kell megoldanunk, hallatlanul nagy feladatokat vállalnunk és ebben *egynek* kell lennie a nemzetnek. Kállay Miklós már eddig is többször figyelmeztetett a háborús idők kötelességeire, de talán még egyetlen alkalommal sem tárta fel a mindnyájunkra, a nemzet minden fiára nehezedő felelősségnek roppant méreteit ilyen nyílt és leplezetlen szavakkal, mint most. Igen, senki se ringassa magát hamis elképzelésekben és ne áltassa magát: nemcsak évtizedek, magyar esztendők sorsa dől el most, hanem maga *a nemzet léte* forog kockán. Ebben az óriási küzdelemben, amit magunkra vállaltunk, arról van szó, hogy megmaradunk-e, boldog, erős Magyarország leszünk-e, vagy pedig megsemmisülünk és eltűnünk a világtörténelem színpadáról.

Komoly figyelmeztetés volt a miniszterelnöki beszéd nemcsak a párthoz, hanem az egész nemzethez, méltóan a komoly időkhöz. Most, amikor minden erőnkkel neki kell feküdnünk a harcnak, a küzdelemnek és oda kell adnunk honvédségünknek mindent, amit csak adhatunk, — sokszoros örömként éri a lemondásokra kész ország közvéleményét a miniszterelnöki bejelentés: *leszállítják a kenyér árát.* Hogy ma és *éppen ma* meg lehet ezt tenni — ez a Kállay-kormány gazdaságpolitikájának példátlan rugalmasságát jelenti: ez a politika hallatlan biztossággal old meg nagy és nehéz kérdéseket. De jelent még valamit is; mély szociális érzést, a magyar nép millióinak napi gondjai és megélhetése iránt feltétlen megértést, melegszívű gondoskodást. Mindennapi kenyerünk olcsóbb lesz, az árszínvonal változatlan marad, csak a tej és az élősertés ára emelkedik. Egyéb termelői árak azonban mindenütt érintetlenek. Ez az árpolitika, amely egyrészt olcsó kenyeret ad a népnek, másrészt pedig a többet termelő, gondos és jó gazdákat segíti és támogatja — mindenképpen jellemzi Kállay Miklóst és kormányát.

Nehéz időkben az olcsóbb kenyér ajándékát kapja a kormánytól az ország népe, viszont a kormány és a nehéz idők egyet megkövetelnek cserébe: *a feltétlen munkát.* Az erők teljes megfeszítésére van szükség, a dolgos kezek serény munkájára, a teljesítmények maximumára mindenfelé. Jöjjön a munkakényszer és akár a statárium a dologtalanokkal és a rest munkakerülőkkel szemben! Kállay Miklósnak és kormányának tapsol az egész ország. Megértette szavát és keményen teljesíti kötelességét: minden erejét megfeszítve küzd a nemzet jövőjéért, a boldog, erős Magyarországért.

Az amerikai haditengerészet embervesztesége

Bern, július 15. *(Stefani.)* Washingtoni jelentés szerint a tengerészeti minisztérium közli, hogy *az Egyesült Államok haditengerészete eddig 11.000 embert veszített. (MTI)*

Két újabb frontáttörést hajtottak végre a németek Bogucsarnál és Voronyezsnél a Don mentén

Kelet felé elvágták a bolsevisták visszavonulási útját a doni harctéren

Timosenkót teljes vereség fenyegeti, komor hangulat, éhinség Moszkvában és Leningrádban

A háború legválságosabb szakasza elé néznek az egyesült nemzetek, mondja a londoni rádió hírmagyarázója

Amsterdam, július 15. *(Német Távirati Iroda)* **Az alsóház haditermelési vitájára az a tudat vetett árnyékot, hogy az egyesült nemzetek a háború legválságosabb szakasza elé néznek, — vezette be kedden este Robert Johnston a londoni rádióban a helyzet magyarázatát. Lyttelton haditermelési miniszter célkitűzésére, az iparnak a katonai szükségletekkel való szorosabb összekapcsolására célozva kijelentette Johnston, hogy ennek főcélja éppen a hajómegtakarítás, mert a szárazföldi és gyári csaták mögött ott áll a tengeri csata, azt pedig nem tudjuk, mi történik a tengeren, — tette hozzá — bizonyos tények azonban a kisemberek előtt is ismeretesekké váltak. E pillanatban az egyesült nemzetek nem nyertesei a tengeri csatának.**

— Mi csak reméljük, — folytatta Johnston, a brit rádió hírmagyarázója — hogy az egyesült nemzetek helytállnak, de lehetséges, hogy az egyesült nemzeteknek most ez sem sikerül. A hajóveszteségek most nagyobb problémát jelentenek a termelés számára. Az egyesült nemzeteknek e pillanatban nem azt a problémát kell megoldaniok, hogyan küzdjék ki a győzelmet ebben az évben vagy a jövő évben, hanem azt, hogy a mostani viharban hogyan menekülhetnek meg a süllyedéstől. *(MTI)*

Két újabb német áttörés

Ankara, július 15. *(NST)* **A szovjet hadsereg főparancsnokságának keddi második hadijelentése arról számol be, hogy a keddre virradó éjszaka német csapatok nagy erők összevonásával Voronyezs környékén áttörést hajtottak végre. Egy további áttörésre Bogucsartól délre került sor.**

A szovjet csapatok már nem képesek semmiféle támadó akcióra

Berlin, július 15. *(NST)* **Berlini katonai szakértők a keleti arcvonal helyzetével kapcsolatban megállapítják a német hadsereg és a német hadvezetőség kétségtelen fölényét. A szakértők rámutatnak arra, hogy a keleti arcvonal déli szakaszán megindult német offenzíva bizonyára nem volt meglepetés sem barát, sem ellenség számára, de annál nagyobbra kell értékelni e hatalmas támadó csata sikereit. A téli harcok súlyossága ellenére a keleti német hadsereg ma a világ legnagyobb szárazföldi hadserege, amely amellett még olyan anyagi fölénnyel rendelkezik, amilyen még soha egyetlen hadseregnek sem állott rendelkezésére.**

A német légierő is lényegesen erősebbé vált és ma keleten oly sok repülőgéppel és oly sokféle különféle célokra használható géptípusokkal rendelkezik, hogy a német légiuralom további kiterjesztése kétségen felül áll. A német és szövetséges csapatok hangulata viszont oly kitűnő, hogy elmondható: minden elgondolható háborús terhet kibír. Ez már bebizonyosodott a charkovi, kercsi és szebasztopoli nagy harcokban és most ismét megerősítést nyert a Don vidékén folyó üldöző csatában.

Ezzel szemben megállapítják berlini katonai körökben, hogy a szovjet csapatok már egyáltalán nem képesek semmiféle támadó akcióra. Bebizonyosodott, hogy a szovjet csapatok már olyan kisebb támadó hadműveletekkel szemben sem képesek ellenállni, mint amilyen a rzsevi és a volchovi szakaszon történt. A Don vidékén az üldöző csata úgy alakul, ahogyan még a német hadvezetőség sem képzelte. Katonai körökben ezzel kapcsolatban még mindig nem közölnek helyneveket, hanem arra mutatnak rá, hogy a hadműveletek oly nagy kiterjedésben és oly gyorsan haladnak előre, hogy helymegjelöléseknek nem volna értelme, mert ha helyneveket közölnének is, az események ezeket a közléseket régen túlhaladták.

Elvágták a szovjet csapatok visszavonulási útját

Berlin, július 15. *(Német Távirati Iroda.)* **A véderő főparancsnokságának közlése szerint német gyorscsapatok a keleti arcvonal déli szakaszán megelőzték a visszavonuló szovjet seregeket és mélyen benyomultak azok hátsó összeköttetéseibe. Mivel a bolsevikik visszavonulási útját kelet felé elvágták, több közlekedési csomóponton torlódások és szakadások keletkeztek annak következtében, hogy az északról dél felé és nyugatról kelet felé tervszerűtlenül és rendetlenül visszaözönlő ellenséges oszlopok találkoztak. Ez volt a hadsereg és a légi haderő támadásainak célja.**

A német harcirepülőgépek különösen az Észak-Donec és a Don közötti térségben támadtak eredményesen ellenséges tüzérségi és gyalogos menetoszlopokat s több mint kétszáz csapatokkal és hadianyaggal megrakott gépkocsit semmisítettek meg.

Az egyik német hadosztály légelhárító ágyúival és nehéz gyalogsági fegyverekkel súlyos veszteségeket okozott emberben és hadianyagban az ellenségnek, amikor egy kilométer hosszú szorosan felsorakozott bolseviki menetoszlopot támadott meg.

Ugyancsak veszteségei voltak az ellenségnek a Donec északi folyásánál is egy támadás során, amelyet a német harcirepülőgépek hajtottak végre összetorlódott menetoszlopok ellen. Telitalálatokkal 12 ágyút és 15 vontató-gépkocsit semmisítettek meg a német repülőgépek, amikor egy ellenséges tüzérségi különítmény áthaladt a folyón.

Az újonnan megszállt területeken a tisztogatási hadműveletek során a német csapatok több páncélkupolás kiserődöt pusztítottak el és többszáz hadifoglyot ejtettek.

A légi haderő támogatta a német előnyomuló csapatokat és hatásosan bombázta az ellenség tartózkodási helyeit, valamint ellenállási fészkeit. Német harci kötelékek merész és meglepetésszerű előretöréssel a bolsevikik által még megszállott harci terepen, Voronyezstől nyugatra egy ellenséges csoportot zártak körül, amely addig többízben eredménytelen tehermentesítő támadást kezdeményezett. A körülzárt bolsevikik a német bekerítés gyűrűjében a megsemmisítésnek néznek elébe.

A német légi haderő hevesen támadta az ellenség arcvonal mögötti vasúthálózatát. Bombatelitalálatokkal több vonatot, pályaudvart és útszakaszokat sikerült elpusztítani, úgyhogy tartós tüzek keletkeztek a bombák nyomán.

A német vadászok biztosították a légiteret a harctér felett és 35 ellenséges repülőgépet lőttek le, míg egy mélyrepüléssel végrehajtott támadás egy ellenséges repülőtéren 15 repülőgépet pusztított el. *(MTI)*

Teljes vereség fenyegeti Timosenkót

Genf, július 15. *(Német Távirati Iroda)* **Newyorkból jelentik: A »Washington Post« kijelenti, hogy semilyen tekintetben sem túlozható az a veszély, amelyben most a Szovjetunió forog. A fejlemények Timosenko hadseregét teljes vereséggel fenyegetik. Senkit sem lephet meg, hogy a Szovjetunió egyre nyomatékosabban követeli, hogy Európában azonnal szervezzenek második arcvonalat. Kézenfekvő, — jelenti ki a lap — hogy ha semmi sem történik a Szovjetunióra nehezedő hatalmas nyomás enyhítésére, a szövetséges nemzetek már a nyár vége előtt katasztrofális helyzetbe kerülnek.** *(MTI)*

A bolsevisták seholsem tudják tartani magukat

Berlin, július 15. Mint itteni katonai körökben kedden este kijelentették, német részről azt hitték, hogy a szovjetek a keleti arcvonal több szakaszán azért nem támadtak erősen, mert erőik nagyrészét a Kaukázus védelmére összpontosították. Ez az eset azonban nem áll fenn — állapítják meg Berlinben —, úgyhogy a bolsevisták egyetlen olyan helyen sem tudták magukat tartani, ahol a németek és a németekkel szövetséges csapatok újabban támadásba mentek át, akár helyijellegű, akár nagyobbszabású támadásról van szó. *(MTI)*

Az orosz éhinség réme

Amsterdam, július 15. *(Német Távirati Iroda.)* **Egy angol újságíró kedden este a londoni rádióban ismertette szovjetorosz országi benyomásait. A német támadás megindulása óta, — mondotta — amelyet a Szovjet nem várt ilyen széles arcvonalon, Szovjet-Oroszország helyzete »meglehetősen« súlyos. A Szovjet rendkívül nagy ag-**

godalommal hallja a németek előnyomulását a Donvidéken, mert tudja azt, hogy az ottani sík terep nagyon alkalmas páncélos támadásokra.

Az angol ujságíró további közlése szerint Leningrádban mult télen sok ember meghalt a kimerültség és éhség következményeképpen. Moszkvában az üzletek a szó betűszerinti értelmében üresek. Kétségtelen, — mondotta ezután — hogy az élelmezési helyzet Szovjet-Oroszországban igen súlyos. *(MTI)*

Német hegyivadászok az Ilmen-tó vidékén egy nap alatt száz kiserődöt semmisítettek meg

Berlin, július 15. *(Német Távirati Iroda)* Mint a véderő főparancsnoksága közli, német hegyivadászok néhány nappal ezelőtt az Ilmen-tótól délkeletre állásaik megjavítása céljából intézett helyi támadásuk során különleges eredményt értek el. A támadó zászlóalj egy nap alatt száz kiserődöt semmisített meg és sok foglyot ejtett, valamint több páncélelhárítóágyút, sok gránátvetőt és géppuskát, továbbá láng szórókat és sok más fegyvert zsákmányolt. *(MTI)*

Komor hangulat Szovjetoroszországban

Genf, július 15. *(Német Távirati Iroda.)* A londoni »Daily Sketch« a szovjet haderő mostani helyzetére nagyon jellemző helyzetképet közöl a Szovjetunió mai hangulatáról. A lap moszkvai híradása szerint a Szovjetunió el nem foglalt részei a németek legújabb donmenti katonai sikereinek hatása alatt állnak. A hangulat lassan drámaivá kezd válni. Mindenütt csak gondterhes arcokat lehet látni és az a benyomás uralkodik, hogy a Szovjetuniót a legnagyobb veszély fenyegeti. *(MTI)*

Külön kitüntetés Cholm védői számára

Berlin, július 15. *(Német Távirati Iroda)* A Führer a birodalmi törvénytárban megjelent rendelet útján Cholm több hónapon át folytatott hősies védelmének emlékére külön Cholm-emlékérmet alapított. Az érmet az egyenruha bal felső karján viselik. Az érmet mindazok kapják, akik Cholm bezárt terében a számbeli túlsúlyban levő ellenséggel szemben védelmi harcban dicsőségesen résztvettek. Az érmet a Führer nevében Scherer vezérőrnagy, Cholm védelmének parancsnoka nyujtja át. *(MTI)*

Második arcvonal?

London, július 15. *(NST)* A »Times« katonai szakértője, *Cyrill* őrnagy megállapítja, hogy *borzalmas kudarcba fulladna a második angol hadszintér, amennyiben megkísérelnék felállítását.* Becslése szerint a németeknek az orosz hadszintéren *még legalább 40 hadosztályuk van tartalékban.* Abban a pillanatban, ahogy az angolok Európában bárhol is partra szállnának, a *40 hadosztályt, vagy legalábbis annak egy tekintélyes részét minden kockázat nélkül az új hadszintérre dobhatnák.* Ez pedig *félelmetes vereséget jelentene az angoloknak.*

Az angliai USA-haderők új parancsnokai

Amsterdam, július 15. *(Német Távirati Iroda)* Észak-Amerika Angliában levő hadseregének főhadiszállása — mint a brit hírszolgálat jelenti — közölte, hogy az angliai USA szárazföldi hadsereg most M. W. Clark vezérőrnagy parancsnoksága alatt áll. Az amerikai légihaderő parancsnoka Spaatz vezérőrnagy. Az Angliában levő amerikai csapatok utánpótlásának szervezetét Lee vezérőrnagy vezeti. Russel F. Hartle vezérőrnagyra bízták az északirországi amerikai haderő vezetését, Charles H. Bonesteelre pedig az izlandi csapatokét. Ez az öt parancsnok az Angliában levőamerikaihaderő főparancsnokának van alárendelve és közvetlenül tőle kap parancsokat. *(MTI)*

Munkáshiány Szovjetoroszországban

Ankara, július 15. *(TP)* Ideérkezett jelentések szerint a moszkvai és leningrádi gyárakban a munkáshiány mind nagyobb mértet ölt, úgyhogy kénytelenek voltak a gyártást csökkenteni, sőt bizonyos gyárakban teljesen megszüntetni. Az utóbbi hónapokban így 28 posztógyárat zártak be a Szovjetunió különféle városaiban.

KUNYHÓKTÓL A PALOTÁKIG

(Egy festő jegyzetei)

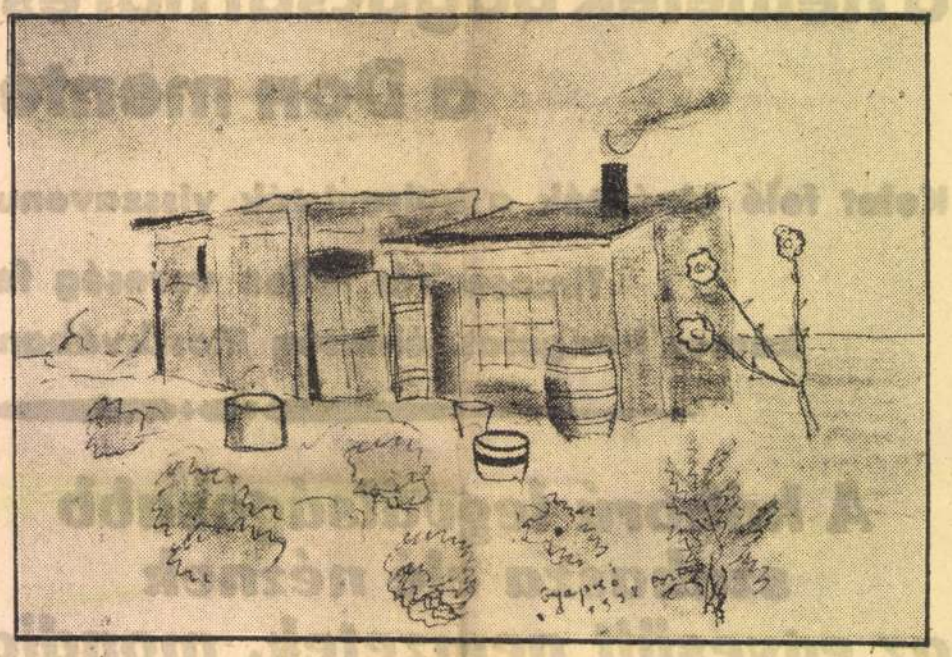

Sok kunyhót láttam széles e világban. Az első, amelyikkel találkoztam s ahova be is tértem, a Bakonyban volt, Csesznek vára közelében. Lombsátor volt. Ugy emlékszem vissza rá, mint a kunyhók ősére. Szénégető feküdt benne s lábai kilógtak ajtaján. Puritán, egyszerű lakás volt.

A második, ami utamba akadt, Belgiumban volt, Ostende, az előkelő és gazdag fürdőváros határában. Lakója nyugdíjat kapott az államtól, mert mint katona tette meg ő a kötelességét embertársai iránt. A harctéren puskatussal megverték s azóta bolond. A falu bolondja lett. A falu bolondja deszkákból, pléhlemezekből, hordóabroncsokból készítette kunyhóját. Két szobája volt. Az egyiket ő lakta, a másikat kecskéje, amit minden reggel kivezetett a rétre legelni, este pedig megfejte azt.

Mindkét kunyhóba a vihar üzött be, miként gazdájukat. Az én esetemben tombolt a fergeteg, esett, villámlott és dörgött az ég.

A belga házigazdámat a kegyetlen élet sodorta a kopár dünák közé és itt hasított magának egy-két négyzetméternyi helyet. Idemenekült.

A bakonyi házigazdám, a szénégető, bár lábai, mint mondom, házából kilógtak, életerős, független, önálló magyar volt. Úr. Birodalma a tölgyeserdő, ahonnét vékony füst szálldogált az ég felé, jelezvén munkálkodását és otthonát.

A harmadik kunyhó, ahova betértem, Genovában volt, a kikötőben, azon a hegyháton, ahonnét oly szép kilátás nyílik az öbölre s a délutáni napsütésben oly káprázatos színpompában fürödnek a narancssárga és karminpiros házoldalak. Itt festettem egy napon s az erős nap ellen menedéket keresve, a várromok között egy kunyhóra találtam. Ennek a kunyhónak terméskövekből voltak az oldalai, vaspántos, szúette tölgyfaajtaja volt s bent a tágas helyiségben a ház ura üldögélt. Megkínált hellyel és hűsítő itallal, ami a külvilág forrósága után jól esett.

Mindhárom kunyhó gazdájának szíves vendéglátásukért egy-egy rajzot adtam. Megelégedett mosollyal fogadták ajándékom.

— Óh! Ha módomban volna, teleaggatnám a falakat képekkel — mondta az első, második, harmadik. Hiszen annyi az üres fal.

*

A palota Cimiérben volt, Nizzában, pálmák és kaktuszok között. Ez a palota megtetszett nekem s éppen festettem azt, mikor e paradicsomkert korlátlan ura (egy holland nábob) észrevett.

— Hiszen ez az én házam — szólt. — Jó. Nekem nagyon tetszik.

— Vegye meg — válaszoltam —, eladom szívesen.

— Uram, nekem annyi képem van már, nem is tudnám hova tenni. Higyje el, még a padlásom is képpel van telve.

Hangjában annyi őszinteség volt, hogy feleslegesnek találtam a további szófűzést. Autója felé indult, a néger sofőr pedig, aki ott állt mellette, odasugott nekem valamit. Nem értettem meg hirtelen.

— Bizonyára azt mondja, — gondoltam — hogy a padláson még lenne férőhely.

Újra ismételte szavait:

— Én megveszem a képet, ha nem drága, várjon meg, majd visszajövök.

Meg is vette a képet. Elvégre ezer frank fixfizetése volt, lakás, teljes ellátás és... még volt hely a falakon.

Majd Budán festettem egy régi utcában.

— Kérem, mutassa fel az igazolványát — mondta kimért, nyugodt és szigorú hangon a rendőr.

Ecseteim szétszóródtak, palettám a földreesett, míg átkutattam az összes zsebeimet. Végül is előkerült a hivatalos irat.

— Tessék, — mutattam.

— Köszönöm. Igen. Önnek jogában áll festeni — szólt határozottan, majd így folytatta: — A festőművész úrnak szerencséje van. Ép ott jön szemben a kegyelmes asszony, akinek a háza szerepel itt a tájképen.

A rendőr mosolyogva távozott. Jött a kegyelmes asszony s a kép hosszas szemlélésébe merült mögöttem. Bizonyára érdekli — gondoltam jólesően. Nem is lenne rossz... Az igazolványra gondoltam, meg a rendőrre, aki ott állt távolabb tőlünk, a gyöngyszürke úttesten s hófehér glaszé kesztyűjét simogatta.

— Különösen érdekel ez a kép — szólalt meg végül is a kegyelmes asszony halkan, magának beszélve, kissé vontatottan, a szótagokat hangsúlyozva, mintha csak folytatni akarná gondolatmenetem. — De... — tette hozzá némi nyomatékkal s a fejét ingatta. — Annyi a kép már a lakásomban. Bátran kiírhatnék egy táblát:

»MEGTELT.«

— Szóval ez is...

Bólogattam én is s mögöttem a kegyelmes asszony távozó lépteinek kopogása megzavarta a hűvös budai utca csendjét.

Rágyujtottam utolsó szál cigarettámra s keserűen állapítottam meg, hogy kevés a palota és sok a... festő.

Gyapkó Béla

A kormányzóhelyettes hitvese Cegléden

Cegléd, július 15. A kormányzóhelyettes hitvese kedden gépkocsin Ceglédre érkezett és *résztvett a vöröskeresztes önkéntes ápolónők tanfolyamának vizsgáján.* A főméltóságú asszonyt a város határában *Sárkány* Gyula kormányfőtanácsos, polgármester, a tanfolyam vizsgájának színhelye, az iparoskultúrház előtt pedig vitéz *Endre* László alispán fogadta. A vizsgát, amelyen 25 hallgató vett részt, *Megyery* Károly polgári iskolai igazgató nyitotta meg nagyszámú közönség jelenlétében. A vizsga után a főméltóságú asszony megtekintette a város nevezetességeit, majd a ceglédiek lelkes éljenzése közben gépkocsijába szállt és visszautazott Budapestre.

Százmilliós kárt okozott a vihar Észak-Franciaországban

Lille, július 15. *(NST)* A súlyos viharok és forgószelek, amelyek Észak-Franciaország különböző vidékein pusztítottak, mint most mértékadó helyről közlik, körülbelül százmillió frank kárt okoztak. A legsúlyosabb csapás Roubaix, Tourcoing és Cambrai vidékét érte, ahol jégeső semmisítette meg a termést és az áradások is nagy károkat okoztak.

Mészbemártott lencse mint kristályszaharin

Pécs, július 15. *(A Pest tudósítójától.)* A pécsi rendőrségnek tudomására jutott, hogy Baranya területén nagyarányú szaharin- és tűzkőcsempészés folyik. Razziák és házkutatások eredményeként több fiatalkorút állítottak elő, akik a csempészárut továbbadták, ezenkívül *lefoglaltak egy raktárt is Gyugel* István malomutcai lakosnál. A fekete zsákmány átvizsgálásakor kiderült, hogy szaharinnal, tűzkővel és öngyujtóval egyformán üzérkedtek. Kiderült, hogy az eladásra szánt áru között *hamisított szaharin* is szerepel, amelyet keményítőből állítottak elő. Egy másik lefoglalt áruban *mészbe mártott lencsét és kavicsot akartak továbbítani kristályszaharin helyett.* Az eljárás folyik.

A szekérről lezuhanó apa halálra zúzta gyermekét

Pécs, július 15. *(A Pest tudósítójától.)* Az aratásnak, betakarításnak és cséplésnek minden esztendőben megvannak az áldozatai. *Az első ilyen baranyai tragédia* a bezedeki határban játszódott le és halállal végződött.

Juhász János bezedeki módos gazda két unokaöccsevel és 12 éves Ferenc nevű fiával eleséget rakott a szekérre. Amikor készen volt a rakodás, a szekér tetején álló apa elhelyezte a nyomórudat, a két izmos legény pedig kötéllel feszítette. Eközben történt, hogy *a nyomórúd nagyot reccsenve kettétörött és lerántotta Juhász Jánost. A magasból lezuhanó szerencsétlen ember éppen a lovak mellett álló kisfiának a nyakára esett.* A gyermek éleset sikoltott, majd eszméletlenül esett össze. Az apa is megütötte magát, azonban gyermeke tragédiáját látva, majdnem eszét vesztette és kezét tördelve segítségért kiabált. Mire a határban dolgozók összeszaladtak, *az egyik unokaöccs már bebiciklizett a faluba,* ahonnét a mentőket értesítették és az orvost. A gyereket hazavitték, ahova nyomban megérkezett az orvos, azonban már csak a halált konstatálhatta. *Juhász Ferenc gerinctörés következtében röviddel hazaszállítása után meghalt.*

A pécsi ügyészség, mellőzve a boncolási kérelmet, a temetési engedélyt kiadta, mivel az édesapát gondatlanságért felelősségre vonni nem lehet.

+

Sebestyén Lajosné született **Amberg Lujza** felesége úgy a maga, valamint szülei, testvérei, sógorai és a kiterjedt nagyszámú rokonság nevében is mély fájdalommal tudatják, hogy a felejthetetlen jó férj, fiú, testvér, vő, sógor és rokon

Sebestyén Lajos

vendéglős

életének 46-ik évében, rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének.

Drága halottunkat e hó 15-én délután ½5 órakor fogjuk a **Kerepesi temető halottasházából** a róm. kat. anyaszentegyház szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni.

Gyapkó Béla

Szépművészet
1943. 134. b.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gyapkó Béla

festő

l.

Szépnüvészet

1942. 180. l.

ɜem Werk eine weitere Veranschaulichung der Tiefe
im zweiten Weltkrieg vollzogenen Wandlung in
ʳopa.

s deutsche Schicksal im deutschen Schrifttum

75 Jahre Reclams „Universal-Bibliothek"

Als im Jahre 1867 Goethes „Faust I. und II. Teil"
Nummern 1 und 2 von Reclams Universal-Biblio-
k erschienen, wurde damit eine Einrichtung des
tschen kulturellen Lebens eingeleitet, die aus dem
ɔen jedes einzelnen Deutschen, die aus den Bezirken
ı Wissenschaft und Forschung, Musik und Kunst,
ɛater und Unterhaltung nicht mehr fortzudenken ist.
dem Erlöschen der bis 1867 wirksamen Schutzrechte
alle mehr als 30 Jahre verstorbenen Autoren be-
ınen Anton Philipp und Hans Heinrich Reclam mit
Entwicklung eines Verlagsunternehmens, das mit
ı bislang erreichten mehr als 7500 Nummern in über
Millionen Exemplaren nicht nur als größte Wissens-
ɛlle für den gesamten Erdball Bedeutung erlangt hat,
ıdern sich wahrhaftig als sozialistisches Werkzeug
der Verbreitung der Kultur als Gemeingut des Vol-
ɜ erwiesen hat.

Die diesjährige Jubiläumsserie bringt Werke Her-
ʳs und Goethes, Chr. Dietr. Grabbes, Friedrich Höl-
ʳlins, Jacob Grimms, E. G. Kolbenheyers, Mirko
ıusidis u. a. den Lesern erneut nahe und trägt da-
ɾch dazu bei, die Verbindung zwischen Front und
ɛimat lebendig zu erhalten. Die innere Wechselwir-
ıng zwischen der deutschen Einheit und der europäi-
ıen Ordnung wird deutlich in den Ausführungen von
ɛrbert Cysarz in dem Band „Das deutsche Schicksal
ı deutschen Schrifttum": „Unsere Einheit ist nicht nur
ı ihrer selbst willen erkämpft worden. Erst sie be-
ɦigt Deutschland auch, seine übervolkliche Sendung
erfüllen, die europäische Völkerordnung von morgen
schmieden. Um die Volks- und Völkerordnung in

SPORT

Tuss Miklós nyerte a Széchenyi-vándordíj második futamát

A gróf Széchenyi István vándordíjas vitorlásverseny mezőnye szerdán tette meg a *Keszthely—Balatonfüred* 65 km-es távot, mely a nagy összecsapás *második futama* volt. A keszthelyi indulás után a *Rabonbán* megsérült és emiatt visszaesett. A mezőny élén a *Kékmadár* és az *Addio II.* haladt egészen a tihanyi fokig, ahol szélcsendet kaptak a hajók és csak ügyes *lavirozással* tudtak előrehaladni. Ebben *Kabala* bizonyult a legjobbnak, az élre tört és pár perccel délután ½3 óra után megérkezett a balatonfüredi célba. Egy órán belül a teljes mezőny megérkezett Balatonfüredre, ahol nagy közönség nézte végig a befutást.

A győztes Kabala Tuss Miklós HYC vezetésével versenyzett, mögötte a másodiknak beérkezett *Kékmadár* kormányánál *Heinrich* Tibor HYC ült, a harmadik *Addio II.*-t *Köhler* Zoltán KMYC vezette, a negyediknek beérkezett *Mackó* vezetője *Dabasi-Halász* Ervin HYC volt, míg az ötödik *Csitt*-et *Ilovszky* János HYC vezette.

A csoporteredmények a következők voltak: *60 és 40-es cirkálóknál: 1. Nemere (Márkus Andor BYC),* 2. Glória (Späth Gyula MAC), 3. Daruvár (Reményi-Schneller Lajos KMYC), *50-es cirkálók csoportjában: 1. King-Kong (Ember Károly MAC),* 2. Álmos (Bodonyi László MAC, 3. Gamma Gecső Sándor KMYC), *a balatoni cirkálók közül 1. Tenida (Szolnoki András TYC),* 2. Csillag II. (Schrömer Ervin TYC), 3. Káma II. (Tóth Kálmán KMYC), *30-as cirkálóknál: 1. Kabala (Tuss Miklós HYC),* 2. Kékmadár (Heinrich Tibor HYC), 3. Addio II. (Köhler Zoltán KNYC), *a 22-es cirkálók csoportjában 1. Lucifer (Krayer Arnold HYC),* 2. Vihar (Dank István MAC), 3. Yinx (Bély Miklós KMYC), *a 25-ös túrayollléknál 1. Mackó (Dabasi-Halász Ervin HYC),* 2. Virradat (Riszner Ödön BSE), 3. Háry János (Schaltz-ger Keresztély KMYC).

A vándordíjban a második versenynap után is *a Hungária Yacht Club vezet 1010.13 ponttal,* a KMYC erősen visszaesett, mert csupán 890.39 pontja van, kissé felzárkózott a MAC, mely eddig 779.38 pontot szerzett, a negyedik a BYC 411.36 ponttal, az ötödik a TYC 314.86 ponttal, a hatodik a BSE 171.33 ponttal. A verseny *harmadik, egyben utolsó futamát csütörtökön* reggel kezdték meg és a *Balatonfüred—Balatonalmádi—Siófok—Balatonfüred* háromszög-pályán futják le.

Ma utaznak atlétáink és hölgytornászaink

A vasárnapi berlini nemzetközi versenyre hivatalos magyar atléták csoportja ma délután indul útnak *Tatár* István vezetésével *Berlin* felé, hogy résztvegyen a németek nagyszabású összecsapásán. Versenyzőink közül *Solymosi, Csányi, Pelsöci, Polgár, Vadas, Szabó, Iglói, Kiss, Farkas, a ket Németh, Szilágyi, Hidas, Kulitzy, Várszegi, Csányi, Zsuffka* és *Kovács* utazik Berlinbe, ahol a finn *Järvinen, Niklén* és *Lehtinen,* az olasz *Tito, Monti, Lanzi, Ferrasutti, Pederzoli, Vitale, Bertocchi, Beviacqua, Campagner, Pedersáni, Romeo, Conchi, Consoini, Taddia, Stagnetti* és *Profeti* lesznek a németeken kívül ellenfeleik.

Ma este viszont a válogatott hölgytornászcsapat indul útnak *Budai* Anna és *Herpich* Rudolfné vezetésével *Velence* felé. A lagunák városában *Huberné Csillik* Margit, *Fehér* Anna, *Novák* Matild, *Gulyásné Köteles* Erzsébet, *Nagy* Mária, *Galaczi* Katalin és *Horváth* Gizella összeállítású válogatott csapat mérkőzik a *német* és *olasz* hölgytornászokkal.

Fiók-derby az Üllői uton

Vasárnap a *Vöröskereszt javára* az Üllői-úton játszik a bajnok WMFC csapata az 1-es helyőrségi kórházzal, mely úgyszólván kizárólag Ferencváros-játékosokat szerepeltet az érdekes mérkőzésen. A *Csepel—Ferencváros* fiókderbyt 100 sebesült honvéd is végignézi.

Kerékpáros válogatás az olaszok ellen

Az augusztus 9-i római magyar-olasz kerékpáros pályaverseny résztvevőit az utolsó esti versenyen, *pénteken* válogatja ki a szövetség. A Millenáris-pályán eldöntésre kerülő mérkőzésen *Karaki, Nagy, Nótás, Moravecz, Varga, Pelvássy, Rajczy, Szalai, Hetlinger* és *Németh* közül kerül ki a négy válogatott.

ÓBUDAI REGE

(Egy festő jegyzetei)

A régi emlékekkel ékeskedő Óbuda apró, földszintes házai búcsúznak. Nagy, hatalmas munka zaját visszhangozzák az ódon falak. Kopácsolnak, fúrnak, faragnak. Épül a híd, ami e régi városrészt össze fogja kötni a pesti oldallal. Új világ születik most, új formák, vonalak, színek. S milyen más, idegesebb, rohanóbb emberek fognak sürögni forogni majd, a régi emlékek között.

Az óbudai templom harangozni fog azért, hajnalonként a reggeli imákra s 600 éves falai előtt keresztet vetnek s kalapot emelnek az emberek, mint azelőtt, régen. A Szent Lélek-tér kőszobrai a jövőben is álldogálni fognak, csupán csak egy-két régi, kopott, narancssárga földszintes házzal lesz kevesebb körülöttük.

Elköltöznek a lakók, a régi öregek is, a braunhaxlerok, akik *világéletükben még soha nem voltak át a Dunán s csak úgy hallomásból tudják, hogy arra felé van Pest.* Ők csak Aquincum romjait, a múzeumot, kősirokat bámulják még most is, vagy a küszöbön ülve merengenek el életük kedves, vagy szomorú emlékein.

Itt Óbudán, ahol a multat ássák ki, temetik a jelent s építik a jövőt, az egyik zsalugáteros, földszintes ház macskakövekkel kirakott szennyes szürke udvarára leszállt az est. Szomorúan bólogattak a leánderok és orgonafák, míg a sok cserép muskátli összenevetgélt. A falon petróleumlámpás függött. Már régen, nagyon régen kialudt.

Talán még az utolsó postakocsinak világította meg az udvart. Azóta sem ég. Hallgat. Hallgatja Ómamát, aki az ajtószögletben üldögél és sóhajtozik magában:

.... 17 éves koromban kerültem fel Budapestre az Alföldről. Megijedtem a nagy városról. Azt mondták ott a tanyán, hogy csontot kell a szájban hozni. Hoztam is. 32 fogamat.

Esett az eső. *A Lipót-körúton nyakig jártam a sárban.* Földszintes házak voltak itt, egyablakosak. Azt hittem, otthon vagyok. *Petróleumlámpák pislogtak, lóvonatok mentek.* Pénzem nem volt, éhes voltam, fáradt. Nem szoktam hozzá a hosszú gyalogláshoz. Nagykeserevesen átjöttem a Margithídon s eljutottam a Kiscell-utca 80. számba. Tíz óra felé járt az idő, a kapuk már csukva voltak. Bekopogtam az ablakon. Aludtak már. Sötét volt. Kértem:

— Rozi néni, engedjen be. Én vagyok a húga. Patajról jöttem.

Rozi néni örömmel fogadott, nyakamba borult és sírtunk mind a ketten. Persze már 18 éve nem tudtak egymásról anyám és nénikém. Megkínált vacsorával. Éhes is voltam, fáradt is. Elpanaszoltam ügyes-bajos dolgaimat. Biztatott, hogy ne félj, kedves hugám, majd találsz munkát. Itt leszel nálunk, úgy tartalak, mint saját gyermekemet. Férje, az öreg János bácsi is örömmel fogadott. Az öreg veterán, a *József főherceg Veterán Egylet* tagja volt. 12 évig volt katona, végigküzdötte a boszniai hadjáratot is.

— Jól van, hugám — szólt —, feküdj le Zsuzsika mellé.

A kislány felébredt, kinyitotta szemét, reám nézett s elkezdett sírni.

— Anyukám, nem bánt engem ez a néni?

— Dehogy bánt, kislányom, hisz ez az unokanővéred.

A kislány átölelt, megcsókolt, majd mind a ketten elaludtunk. Már 8 óra volt reggel, mikor felébredtünk. Nénikém azzal fogadott bennünket:

— Keljetek fel, gyermekeim. Mosakodjatok. Itt a friss tejeskávé. Egyetek.

A kis Jani is felébredt, bámult rám:

— Te vagy a pataji Hani néninek a lánya? — kérdezte.

Összebarátkoztunk. Reggel elkísértem őket az óvodába, majd segítettem nénikémnek a házidolgokban. Hónapokig náluk voltam, míg végre bejutottam a *Ganz*-gyárba munkásnőnek. Ekkor a Főutcán volt a *Ganz*-gyár. A kapun ki volt függesztve egy tábla:

»20 férfi és 12 nő felvétetik.«

Fel is vettek orvosi vizsgálat után s elkezdtem dolgozni. Az első keresetemet nem tudtam mire fordítsam. Ruhám csak az volt, ami rajtam volt. Cipőm is elszakadt. *Sokszor 2 krajcárért egy kiló szilvát vettem, meg 2 krajcárért kenyeret, amivel végigdolgoztam az egész napot.* Sokszor éjjeleket is.

A Dunaparton ebédeztünk, egy padon, a gyár hátamögött, egy földi nőmmel, akivel együtt dolgoztam. Itt a padon egyszer egy csomagot találtunk. Felbontottuk. Volt benne egy egész sült kacsa, cseresznyésrétes, puha kenyér, ugorka.

Összenéztünk, azt mondtam: — Te, Zsófikám, ezt az Isten küldte nekünk.

Mindennap itt ebédeltünk a Dunaparton. Egyik nap a Margithíd lábánál horgonyzott a *Wittelsbach* hajó, aminek fedélzetét matrózok mosták.

— Szervusz, Rózsika! — kiáltott reám egyik (a földim) — Te is itt vagy Pesten?

— Megismertem. Farkas Jancsi, a szomszédunk volt Patajról. Kezetfogtunk s bemutatta barátját, aki később a férjem lett.

Jövendőbelim este várt, mikor kijöttünk a gyárból.

— Mondja, Rózsika, — kérdezte egy nap — lenne a feleségem? Nem kérdezem, kicsoda, micsoda, honnét jött, csak azt, tudna-e szeretni. Három hétre most leutazom az Aldunára s ha visszajövök, megesküszünk.

A sok viszontagság után én is vágytam otthonra. Visszajött. Egy pénteki nap volt először lakásomon és vasárnap, augusztus 7.-én megesküdtünk.

Boldog házaséletünknek 15 év mulva szakadt vége, mikor férjemet elgázolta a vicinális az óbudai Dunaparton.

Ötvenhét évvel ezelőtt volt.

*

Ómama elhallgatott, az óbudai csendes udvaron. A hold karimája egyre halványabban világított s az udvar sötétjét megtörte a félhomály. Pirkadt a Duna felől...

Gyapkó Béla

MIT FŐZZEK?

Pénteken

Ebéd: *Halleves, barackgombóc.*

Vacsora. *Gombás zöldséges rizs, főtt kukorica.*

Tanács. A halleveshez egész apró, szálkás, olcsó halat is felhasználhatunk.

A gomba fejéről a bőrt sohase húzzuk le, szárát pedig ne kaparjuk le, mert abban vannak a zamatot adó illóolajok. Csupán a tönk alján levő homokos részt vágjuk le.

Recept. *Halleves zöldségesen.* A megtisztított halat sok zöldséggel sósvízben puhára főzzük. Amikor a hal már puha és nem akarjuk, hogy szálkásan kerüljön az asztalra, szitán átdörzsöljük, majd tejfeles liszttel behabarjuk. Tehetünk bele ízesítőül néhány csepp citromot vagy ecetet is.

Halleves paprikásan. Elég sok apróra vágott hagymát zsíron megfonnyasztunk és édes nemes paprikával bőven megszórjuk. A jól megtisztított és megmosott halat beletesszük és fedő alatt puhára pároljuk. Szintén át lehet szitán törni.

Barackgombóc. Ugyanúgy készül, mint a szilvásgombóc, csak szilva helyett sárgabarackot teszünk bele.

Gombás zöldséges rizs. Gombát és mindenféle apróra vágott zöldséget, sárgarépát, zöldborsót, kelkáposztát, kalarábét, zellert puhára párolunk. A rizs külön megpároljuk és a kettőt összekeverjük. Reszelt sajttal tálaljuk.

LÓSPORT

Pandora, Desperado, Számum a Nemzetközi katonatiszti akadályve senyben

Ma délután az *Úrlovasok Szövetkezete* nyolc futamból álló versenynapot rendez Megyeren. A program összeállítása minden elismerést megérdemel, a nevezések is jól sikerültek.

A nap főszáma a *Nemzetközi katonatiszti akadályverseny,* amelyben legalább öt indulóra lehet számítani. A honvédelmi miniszter által díjazott főversenyben *Pandora* képviseli az első esélyt. Vasárnap igen szép teljesítményt mutatott és a győztesnek sokáig erős ellenfele volt, míg lovasát cserben nem hagyta. *Desperado* és *Számum* lesznek az ellenfelei. Mindkettő klaszszist jelnt az akadályversenyekben.

A *Délvidéki gátversenyben True Wonder* könnyen győzhet, nagyon jó ugró. Érdekes ebben a versenyben a fiatalok bemutatkozása az akadályokon. *Honfiú, Fi-Fi, Basra* ez alkalommal vizsgáznak ugróképességükről.

A *Luczenbacher Miklós emlékversenyben* az *Issekutz-lovakat* várjuk elől. Ellenfelük *Dervish* és a fokozatosan javuló *Gajdas* lehet. A *Kísérleti eladóversenyben Munkás II.* könnyű feladat előtt áll és nyernie kellene. Komoly ellenfele lesz *Aratás,* ha birtokában van a pesti pályán mutatott formájának. *Forma* sem hagyható ki a számításokból.

A *Nyári hendikepben Corona Coronas* korrigálhatja a legutóbb startnál elkövetett hibáját és győztes lehet, annál is inkább, mert utolsó versenyében nagy bizalom kísérte. *Senorita* és *Hatos* még a komolyabb esélyek.

Jelöltjeink az egyes futamokra:

I. Samaritánus—Taifun—Mafalda II. II. Ingrid—Amante—Mókám. III. True Wonder—Honfiu—Ladányi. IV. Pandora—Számum—Desperado. V. Issekutz-lovak—Derwish—Gajdas. VI. Munkás II.—Aratás—Forma. VII. Corona Coronas—Senorita—Hatos. VIII. Tündérálom—Diadalittas—Pityi Palkó.

A Szent István Kupa nyitánya

A labdarúgósport hívei egyhónapos kényszerszünet után szombaton este a Latorca-utcában ismét kemény küzdelmekben gyönyörködhetnek. A Szent István Kupa idei küzdelmének első mérkőzése, a *Kispest* és *Gamma* összecsapása kerül ekkor sorra. Mindkét csapat balszerencséjével szerepelt tavaly, mert *az első fordulóban kiestek* a további küzdelmekből. Most mindkettő fogadkozik, hogy továbbjut. A mérkőzést Kőhalmi vezeti, a határbírák Takács és Mocsár lesznek.

Bombatámadások London és több angliai város ellen

London, július 30. *(OFI)* Csütörtökön hajnalban bombázták London környékét, Közép-Anglia egy nyugati fekvésű városa felett szintén elrepültek ellenséges repülőgépek. A környékre gyujtó-, majd nagy robbanóerejű rombolóbombákat dobtak le. Egy belsőangliai városra ugyancsak hullottak gyujtóbombák. Kelet- és Észak-Anglia felett is tevékenykedett a német légihaderő. *(MTI)*

Meg akart halni hét gyerekével egy szerencsétlen asszony

A Külső-Jászberényi-úton az egyik rendőrőrszemhez feldúltarcú asszony lépett oda az este:

— *Biztos úr, kérem, akadályozza meg öngyilkosságomat!*

A rendőr zavartan nézett a középkorú asszonyra, aki azonban *most már sirógörcsöt kapott* és úgy mondta el, hogy *kilátástalan a helyzete. Hét gyermeke van otthon és mielőtt eljött hazulról, már kinyitotta a gázcsapot.* Gyermekeivel együtt ő is meg akart halni, de *az utolsó pillanatban elriadt attól, hogy szerencsétlen gyermekeinek is halálát okozza.* Mikor elrohant, hogy rendőri segítséget kérjen, *el is zárta a gázcsapot.*

Nagy Ferencné 41 éves asszony volt az öngyilkosjelölt. Elvezette a rendőrt a Külső Jászberényi-út 4980. helyrajzi számú házba, ahol a rendőr síró gyermekeket talált, közöttük pedig a nyolchónapos Lajos és kétéves kis Erzsike a korábban kiömlött gáztól *eszméletlen állapotban volt.* A többieknek csak könnyebb émelygésük volt. A két kisgyermeket a mentők, akiket értesítettek, a Maradász-utcai gyermekkórházba vitték.

A főkapitányság életvédelmi osztálya vette gondjaiba a családot.

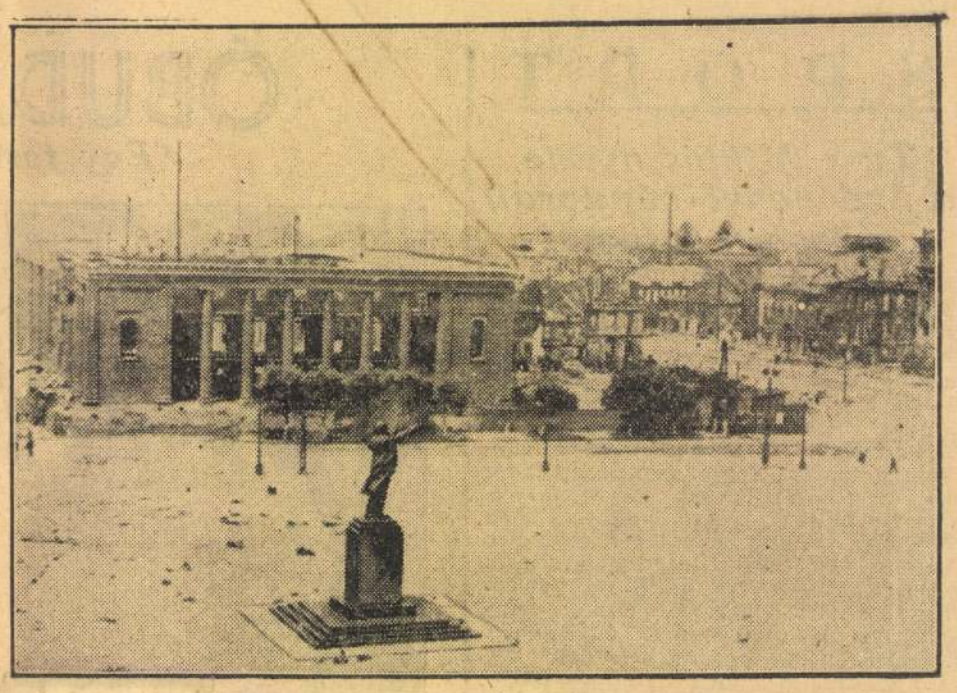

A VÁROS FŐTERE A LENIN-SZOBORRAL

HOLNAP KÉT ÜLÉST TART A HÁZ

A felsőház tegnap letárgyalta és részleteiben is elfogadta a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot. Az általános vita végén báró *Bánffy* Dániel földmüvelésügyi miniszter tartott nagyszabású beszédet, amelyben részletesen kifejtette a törvényjavaslat nagy jelentőségét, hangoztatva, hogy ez a javaslat valósággal új korszakot jelent a magyar föld életében és teljesen átszervezi a földmüvelési igazgatást.

A részletes vita során *Fischer* Béla, gróf *Jankovich-Bésán* József és báró *Prónay* György szólaltak fel, majd a felsőház bizonyos módosításokkal este kilenc órakor *részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot.*

A törvényjavaslat

ma került vissza a képviselőházba,

illetve a képviselőház elnöke bemutatta a Háznak a felsőház üzenetét. A törvényjavaslat a képviselőház illetékes bizottságai elé kerül letárgyalásra. A bizottságok jelentését a Ház legközelebbi ülésén terjesztik elő, azaz *holnap.* A házszabályok szerint a jelentést egy következő ülésnapon kell letárgyalni, illetve elfogadni. Igy a képviselőház tanácskozásai *a jövő hétre húzódnak át.*

Mezey Lajos kormánypárti képviselő indítványt nyujtott be a Ház elnökének és ebben javasolja, hogy a törvényjavaslat gyors letárgyalása érdekében *egy napon két ülést tartson a Ház. Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke

a mai ülésen bejelentette, hogy Mezey Lajos ilyen értelmű indítványt terjesztett elő.

A házszabályok szerint Mezey indítványáról *a holnapi ülésen határoz a Ház.*

Politikai körökben biztosra veszik, hogy *a Ház holnapi ülésén elfogadják Mezey indítványát.* Ilyenformán a képviselőház bizottságai ma letárgyalják a felsőház módosításait. A jelentést a holnapi ülésen terjesztik be. A Ház először kimondja, hogy »legközelebbi ülésén ezt a jelentést tárgyalja«, azután pedig *megszavazza Mezey Lajos indítványát.* Ilymódon holnap, valószínüleg kora délután

második ülésre ül össze a képviselőház

és azon végleg megszavazza a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot. Mindez annál valószínűbbnek látszik, mert hiszen a felsőházi módosítások nem olyan természetűek, amelyek akadályoznák a törvényjavaslat gyors törvényerőre emelkedését.

Háromperces ülés

Tasnády Nagy András elnök negyedtizenegy után nyitotta meg az ülést, amely mindössze *három percig tartott.* A képviselőház elhatározta, hogy a *holnap délben 12 órakor megtartandó alaki ülésen dönt Mezey Lajos indítványáról.*

A közönséghez fordul a rendőrség a havasutcai merénylet ügyében

A főkapitányság bűnügyi osztálya ma délelőtt a következő felhívást tette közzé a havasutcai merénylettel kapcsolatban: *Jelentkezzenek azok az esetleges szemtanuk,* akik szombaton este 8—9 óra között fiatalembert, esetleg több fiatalembert láttak a Havasutca 2. sz. ház kapuja körül.

Kétségtelenül megállapították ugyanis, hogy a merénylet este 8—9 óra között történt, illetve ebben az időpontban ment be *Meleg* Béla egy fiatalemberrel a földszint 6. számú lakásba. A találkozás a főkönyvelő és merénylője között a ház előtt történt. *Felkéri továbbá a rendőrség jelentkezésre, illetve bejelentésre azokat a hozzátartozókat, szülőket vagy rokonokat, akiknek július 25-én, tehát szombaton fiatal vagy fiatalkorú férfihozzátartozójuk tünt el.*

Sorra veszik ugyanis az utolsó napokban történt olyan eltünéseket, ahol fiatalemberek távoztak el hazulról. Valószínünek tartják ugyanis, hogy ezek között lesz *Meleg* Béla merénylője és rablója, aki az eset óta — tekintve a véres esemény titokzatos hátterét — *nem mer otthon jelentkezni.*

A kórházban egyébként valamit javult *Meleg* Béla főkönyvelő állapota, azonban *az ő állapota jobbrafordulásától a nyomozás nem remél semmi lényegeset.* Sérülése olyan természetű, hogy még hosszú ideig — amint az már egy esetben, a *Lieberné*-féle Lónyai-utcai rablótámadás esetében is bebizonyosodott — a beteg részint amnéziába esik, teljes pihenőre van szüksége, hogy azután így megnyugtatva őt, emlékezetét visszavezessék egész a cselekményig.

A rendőrség tehát most nagyrészben a nagyközönség bejelentéseire van utalva, tekintve, hogy a véres eset csak kedden került a nyilvánosság elé, miután az elhagyott lakásban két napig feküdt eszméletlenül, súlyos koponyasérülésével *Meleg* Béla s az esemény napfényrekerülésekor mindenki arra következtetett, hogy az hétfőn este történhetett. Hétfőn pedig senkit sem láttak már a havasutcai ház körül, akire gyanakodhattak volna.

PEST

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden hétköznap délben

Felelős szerkesztő:
BAKOS ÁKOS

Felelős kiadó:
VITÉZ HORVÁTH JÁNOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54

TELEFON: *222-630, *222-220, 222-688, 222-636

Előfizetési ár 1 hóra 2.50, 3 hóra 7.30 pengő

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést.
A legkisebb hirdetés ára 4 pengő. — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő.

Keresünk folyamkavics-zúzó gépet útépítéshez új vagy használt, de jó állapotban, 3—4 m³ órateljesítménnyel, benzin- vagy Diesel-motor meghajtással. Ajánlatok »Útépítés 6799« jeligére Blockner-hez, IV. Városház-u. 10.

Használt ruhákért csodálatos árakat fizet Fischbein, Dob-utca 25. Tel. 228-380

Szent Imre garázs Autóját legolcsóbban garazsirozza és legmegbizhatóbban kezelt. Szt. Imre herceg-útja 8. T.: 258-265.

Használt férfi és női **ruhákért** EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért cipőkért legtöbbet fizetek Freund, Dobozi-u. 27. T: **349-860** Hivásra jövök.

Olcsó teherszállítás! 200 kg terhelésig óránként 2.40 pengő. Telefonáljon CENTRUMNAK 137-745, 149-842.

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek Gerstl, István-út 28. Telefon 426-547

Tóth bérautó városba 2½ óra, vidékre, temetőbe kis- és nagyokosi **120-324** Tóth József Katona József-u 8

Bútorozott villa 5 szoba szuterénnal, autobusz és villamos közlekedés, Svábhegy alján, 3000 négyszögöles kertben, kiadó. »Igazi paradicsom« jelige alatt irjanak teljes cimmel érdeklődők a kiadóba.

Majdnem új CSEPEL százas motorkerékpár eladó Ujpest, Bocskai-utca 17. szám.

Kifogástalan oldalkocsis **MÉRAY-motorkerékpár** 950 pengőért és egy kisebb kétkaros prés eladó. Ujpest, Apponyi-u. 8. szám.

Cipőpaszta és vegyiüzem részére keresztény **ÜGYNÖKÖT** felveszek METRO vegyiüzem, Hungária-körút 130.

VÁLJON MEG használt ruháitól, mindenért Schmergel fizet legtöbbet. Rottenbiller-utca 37 Telefonálion 422-269. Hivásra jövök

Csak **Halász kabátot, ruhát** viselünk! Magas nívó! Olcsó szabott árak! **HALÁSZ DEZSŐ** női divatháza, VII. Rákóczi-út 54

Használt férfiruhákért egyenruhákért óriási árat fizetek. Spiegel, Teréz-krt 2, I. 9. T. 224-842

MACH **TAXIGÉPIRÓ** vállalat óránként P 1·50 223-338, 428-091

VISELT RUHÁIT legmagasabb áron megveszem Wertheimer Teréz-körút 29. T 426-727

Használt férfiruhákért egyenruhákért és zálogtárgyakért legmagasabb árat fizetek. Grün, Népszinház-u. 20. ruhaüzlet 342 957

ELVESZETT egy drótszörü FOX-TERRIER. Purpe névre hallgat, otthonapos. A megtaláló **hatvan pengő jutalmat** kap. Cim: VII., Dob-u. 71, V. 1. Suzi Martel.

Székek asztalok kertiszékek minden mennyiségben. Rosenfeld, Népszinház-u. 31.

Orvosi rendelőben kiválóan alkalmas, gyerekszobára **cca 5×4 méteres gumiszőnyeg** jó állapotban eladó. Megtekinthető Szemlőhegy-u. 10 sz. alatt d. e. 10—1 és d. u. 4—7 óráig. Arról felvilágositás d. e. 9—11 és d. u 2—5 óráig. Telefon: 115-861. sz. alatt.

Bélyeggyüjteményt bélyegeket legmagasabb napiáron veszek. Vidékről is. Levélbeli ajánlat »Bélyeg« jeligére a kiadóba. T: 126-146.

Őszibarack ½ kiló **68** fillér Párisi Nagyáruházban földszinti gyümölcsosztály.

FIGYELEM! Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizet Schulcz Népszinház-utca 21. Tel.: 140-667.

Munkaköpeny munkaruha jó és tartós. VESTIS KFT.-nél kapható VI. Andrássy-út 74. T: 116-333

Perzsabundát olcsón vehet Szemere szűcstől. Erzsébet-körút 26. **második emeleten**

Ebédlőbútor elsőrangú, komplett, haláleset miatt olcsón eladó. Andrássy-út kettő, negyedik egy.

Állást keres kiadóhivatali és hirdetési szakmában jártas nem őskeresztény tisztviselőnő. Ajánlatokat »Nagy gyakorlattal 607« jeligére a kiadóhivatalba.

Berkenye teleháló asztal, székek, használt konyhabútor. Népszinház-utca 31. II. 17.

1-szobás komfortos, 1-2-szobás félkomfortos lakás a város szivében azonnalra átadók, igen régi bérrel. Bőv.: Liliom-u. 2, II. 2. 8—1-ig és 4—8-ig.

Telefonáljon a leggyorsabb **taxigépirónőnek!** Telefon 226-136

Bölcsészdoktornő (London University diploma) német, angol és francia **nyelvtanitást** vállal. **Fordítások** Üllői-út 30 I. em 5. T: 134-907.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

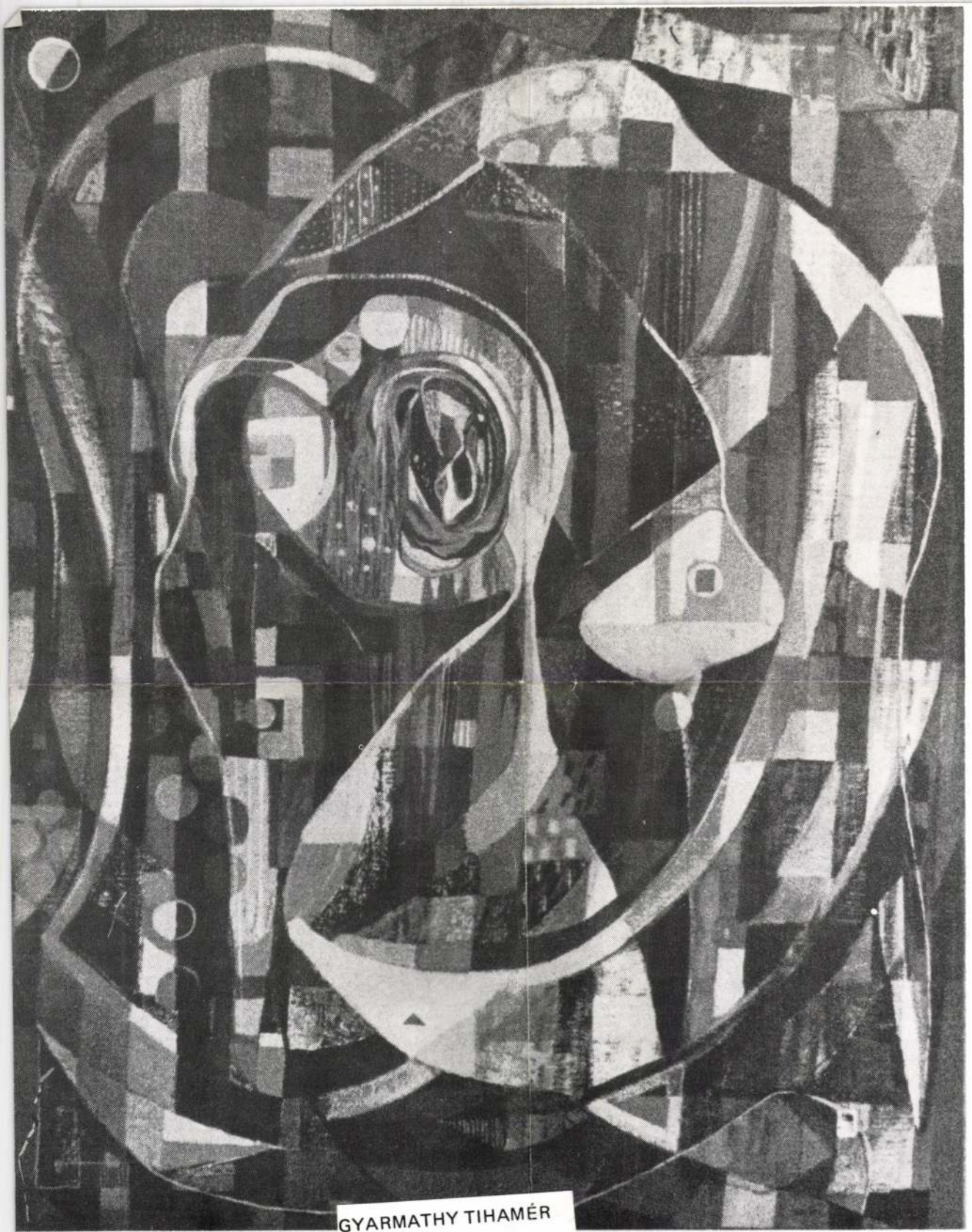

GYARMATHY TIHAMÉR
(1915–)
28. Kompozíció 1947.
o. v. 103x82,5 cm
MNG, ltsz: F. K. 8692.

28.

GYARMATHY TIHAMÉR
Magyar művészet 1945–49

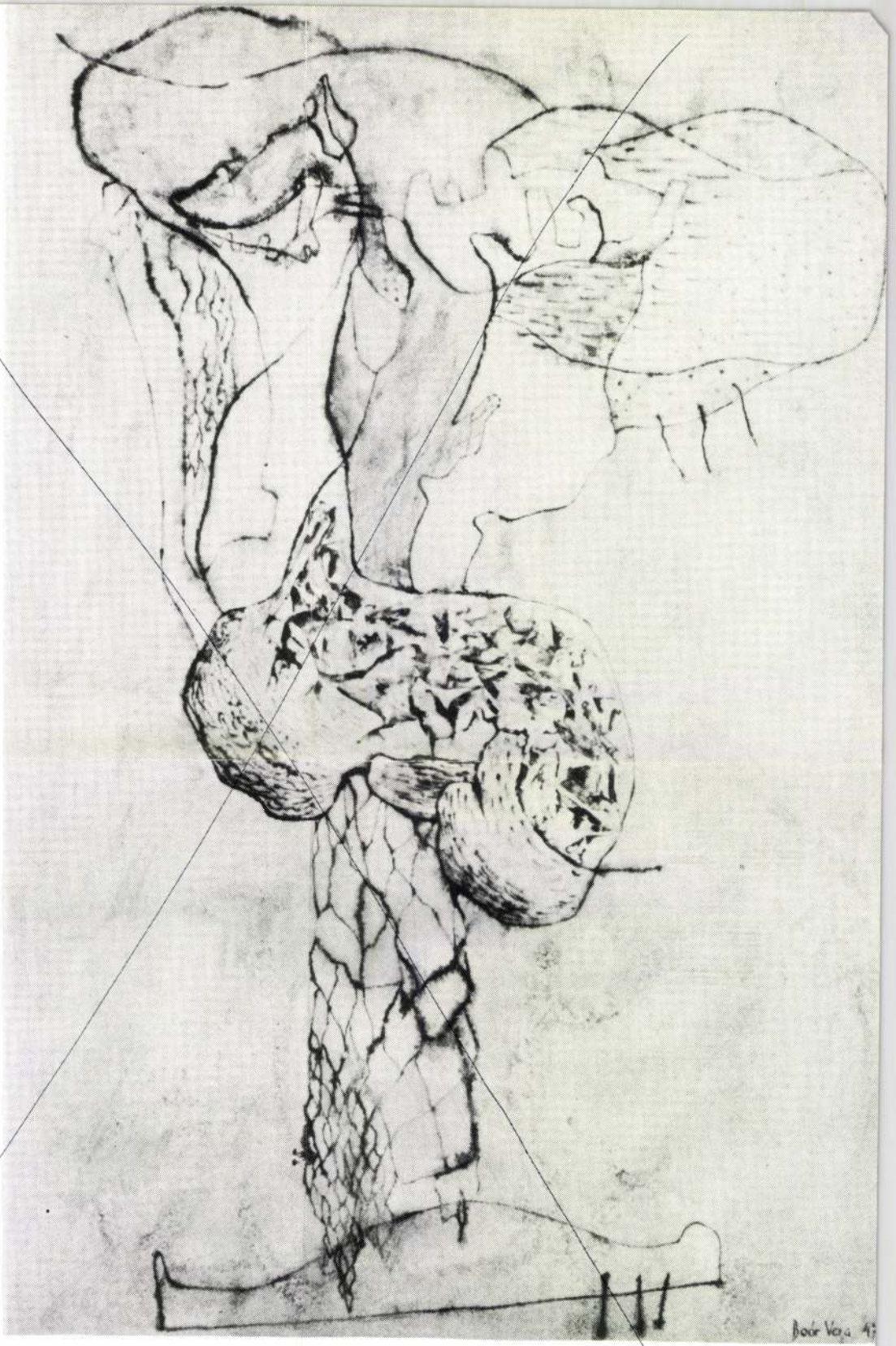

15.

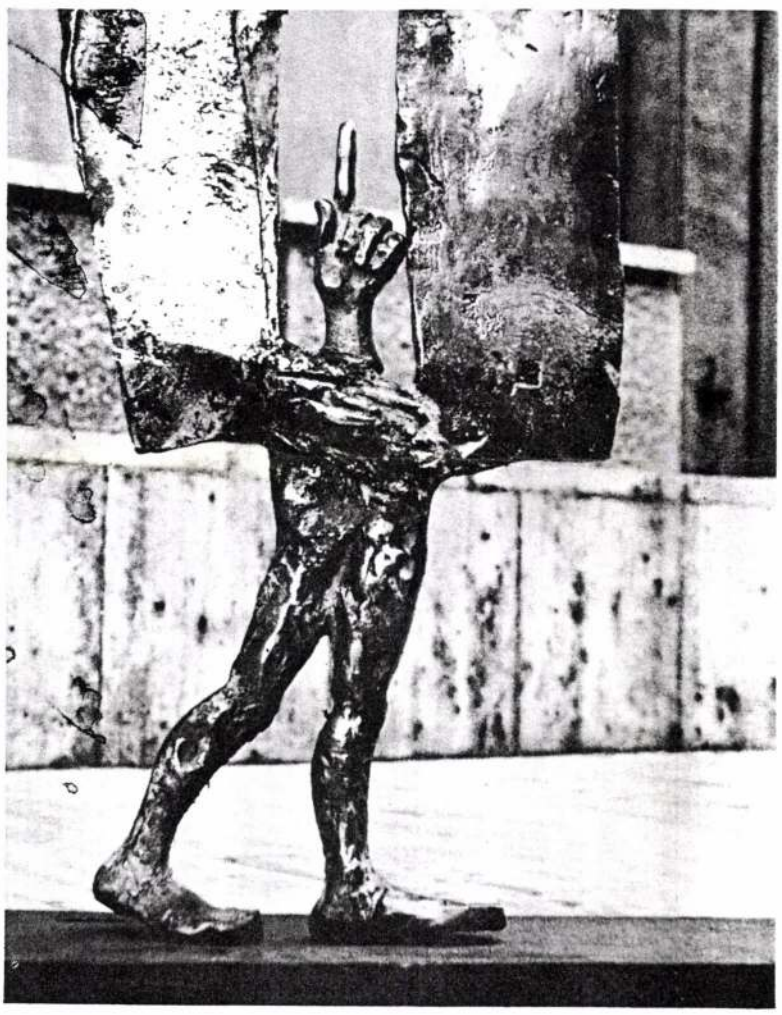

Gyarmathy János

1955. január 11-én született Nyárádszeredán (Maros megye). 1980-ban végezte a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolát. Munkái 1980-tól szerepeltek csoportkiállításokon. (Marosvásárhely, Bukarest, Kolozsvár, Sepsiszentgyörgy, Nagybánya, Brassó). 1990 tavaszán egyéni kiállítása volt Marosvásárhelyen.

Kiállított munkái:

1. ***A filozófus.*** *Bronz. 43×61×16,5 cm. A művész tulajdona.*
2. ***Vagy valaki.*** *Bronz. 43×21×38 cm. A művész tulajdona.*
3. ***Kompozíció.*** *Bronz. 61×67×22,5 cm. A művész tulajdona.*

GYARMATHY JÁNOS

Romániai magyar műv. kiáll.

1990. BTM

MDK

Gyárfás Antal, ép.
Szül. Alsószentgyörgy, 1881-ben

Oklevél kelte: 1905
" száma: 3342

A m.kir. József Műegyetemen okl.-t, absolut.- vagy okl honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig
II-III 17.1. 1931 jan. 15.

GYAPKÓ Béla festő

Rudnay Képm. Szabadakadémia, Baja, 1947

MÉNT 1995 255.

pálya elégtelen szélessége m
két angol mérföldre, négyker
Blaskovich Ernő nyerte Retsk
Vay József gróf győzedelmesk
A két győztes fogat döntője
soron Blaskovich Ernő győzöt
kettesével. Ezután rögtön eg
a napot /800 méter/, amelybe
azonban csak harmadik lett a

A Pesti Lovar Egylet /a
Versenyző Társaság 1842-ben
gyezte fel Blaskovich Ernőt.
golt először, ahol egy vadás
helyezetlenül végzett. De ug
lovával Törökszentmiklóson r

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW "PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

EXPRESS POZNAŃSKI
A
POZNAŃ UL GRUNWALDZKA 19

wydanie .....
Nr 65 z dn. 18.III.66

Wystawa scenografii węgierskiej aktorki

Swego czasu publikowaliśmy rozmowę z węgierskim artystą-malarzem **Gyarmatim**, którego wystawę urządzono w Galerii Związków Artystów Plastyków. Obecnie publiczność będzie miała okazję poznać talent plastyczny jego córki ~~Agnes Gyarmati~~ — **aktorki teatru dramatycznego w Budapeszcie, a równocześnie autorki interesujących projektów scenograficznych.** Dodajmy, że syn Gyarmatiego jest studentem I roku poznańskiej uczelni plastycznej.

Ekspozycję prac węgierskiej artystki Biuro Wystaw Artystycznych organizuje w hallu Teatru Polskiego: czynna będzie od najbliższej soboty. (r)

Brzeg Dolny wygrali 14:6. W pozostałych spotkaniach tej grupy uzyskali następujące wyniki: KKS Kluczbork — Górnik Kuźnica Świdnicka 7:13, Kleofas Katowice — ŁKS 16:4, TS Bytom — Zagłębie Dąbrowa 12:6.

---

ny pomocnicze. W roku 1905
Główna—Starołęka—Kobylepol
Polski Urząd Likwidacyjny
chartowskich w roku 1921 uc
którzy musieli przed terrorem
spodarstwa na Śląsku. Jedną z
fanty, członek Komisariatu Nac
rownik akcji plebiscytowej na Ś
Chartowo przyłączono do mi

KOTO

Wieś położona na wschód o
Kościan—Święciechowa—Głogó
klucza komornickiego. Władze

1021

WYCINKI PRASOWE
GLOB
RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

EXPRESS POZNAŃSKI
A
POZNAŃ, UL GRUNWALDZKA 19

wydanie Gyarmaty H. Gen

Nr 67 z dn. 21. III. 66

Ponadto polecamy wystawę projektów, kostiumów i scenografii teatralnej młodej artystki węgierskiej Agnes Gyarmathy (foyer Teatru Polskiego).

189

1021

WYCINKI PRASOWE GLOBUS RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

EXPRESS POZNAŃSKI
A
POZNAŃ UL GRUNWALDZKA 19

wydanie 65 18. III. 66

Nr z dn.

Wystawa scenografii węgierskiej aktorki

Swego czasu publikowaliśmy rozmowę z węgierskim artystą-malarzem Gyarmatim, którego wystawę urządzono w Galerii Związków Artystów Plastyków. Obecnie publiczność będzie miała okazję poznać talent plastyczny jego córki Agnes Gyarmati — aktorki teatru dramatycznego w Budapeszcie, a równocześnie autorki interesujących projektów scenograficznych. Dodajmy, że syn Gyarmatiego jest studentem I roku poznańskiej uczelni plastycznej.

Ekspozycję prac węgierskiej artystki Biuro Wystaw Artystycznych organizuje w hallu Teatru Polskiego: czynna będzie od najbliższej soboty. (r)

Brzeg Dolny wygrał 14:6. W pozostałych spotkaniach tej grupy uzyskali następujące wyniki: KKS Kluczbork — Górnik Knźnica Świdnicka 7:13, Kleofas Katowice — ŁKS 16:4, TS Bytom — Zagłębie Dąbrowa 12:6.

---

ny pomocnicze. W roku 190
Główna—Starołęka—Kobylepo
Polski Urząd Likwidacyjny
chartowskich w roku 1921 u
którzy musieli przed terrorem
spodarstwa na Śląsku. Jedną
fanty, członek Komisariatu Na
rownik akcji plebiscytowej na
Chartowo przyłączono do n

KOTC

Wieś położona na wschód
Kościan—Święciechowa—Głog
klucza komornickiego. Władz

Gyárfás Antal

építész

sz. 1881. Alsószentgyörgy

Bpesti műegy. okl. 1905

1927 Méru kamara tagja

Kismarty Lechner J.

közl.

1955. nov. 23

bérhár, villa, szárépület

(gr. karolyi szer-kenyőtisztai
Zalahut grófon)

1909 ~~[illegible]~~
Hatvani városhár átalak.

Gyárfás Antal építész Budapesten. 1909. a debreceni izr. templom tervpályázatán II., 1911. az aradi Viktoria-takarékpénztár rt. intézeti házának tervpályázatán szintén II. díjat nyert.

4

~~Galgócz h. n. V. 162.~~

Gyárfás Antal
épitész

Thurnia nyomda,
Csáky u.
5 emeletes ház

Épitő Ipar. 1913. 212. l.
(Magánépitkezési enge-
délyek.)

Gyárfás Antal

épített

a debreceni ir. templom

tervpályázatán II. díjat

nyert.

Magyar Építőművészet

1909. 4. f. 32. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gyárfás Antal

építész

Szül: Alsószentgyörgy 1881

Okleveletnyert 1905

Nér jegyzmüegyetem 1. l

13. Tulalék

14. Váltó

15. Automobil

16. Mosószappan gyártási

17. Papíros szappan gyártási

18. Fogkrém

19. Váltó diszkont.

20 Tüzelőanyag

21. Irodai berendezés

22 Elfogadóvány kamat

23. Keresk. költség

1933 évi eredmény

Gyárfás Antal

Budapesten

Gyűlés 1909. a

debreceni iz. templom terv pálya-
zatan II. díj. 1911. az
aradi Viktória takarékpenztár
intézeti hazának terv pálya
II. díj.

Művészet 1909

200

Gjörfas Antal

Lösd

=

Müveriet 1911

388

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Gyárfás Antal
építészi

Bérház a Sziget-utcá-
ban
Terverte jenti
Repr.
Tér és Forma
1933. 355. l.
képpel és alaprajzzal.

Tafel 7.

HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. Telefon 50—97.

MŰSZAKI VÁLLALAT: Vizmüvek, szivattyu telepek, központi fütés és szellőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. fürdőtelepek berendezésére

A gölnicbányai áll. fémipari szakiskola helyreállitása alkalmával végzendő bádogos, asztalos, szobafestő és kályhás munkát a lőcsei m. kir. államépitészeti hivatalban március 22-én tartott árlejtés alapján Bon Antal gölnicbányai kőmüvesmester nyerte el 2750 kor. 98 fillérért.

Kastély épités Cséhtelek községben. Báró Rothschild Károly Cséhtelek községben, a Wertheimstein-féle birtokon kastélyt épittet. Az épitkezés kivitelére Reisinger József nagyváradi mérnök kapott megbizást.

Vizvezeték és villamos világitás Sümegen. Sümeg nagyközség előljárósága vizvezetéket és villamos világitást létesittet oly módon, hogy a villanytelepet a befektetési tőke után fizetendő annuitásért, mint bérösszegért, bérbe adja az épitő vállalkozónak. A vizvezeték létesitésére pedig koncessziót ad egy, a helybeli érdekeltségből alakult részvénytársaságnak, melynek alapitója Eitner Zsigmond országgyülési képviselő. A vizvezeték épitéséhez szükséges részvénytőke már jegyezve van. A szükséges előmunkálatok megtételével Varga József budapesti magánmérnök bizatott meg.

A hatvani városház átalakitása ügyében március 18-án tartott közgyülés elhatározta, hogy az átalakitást 70.000 kor. költséggel akként eszközölteti, hogy a hivatalos helyiségek nagyobbára az emeleten nyernek elhelyezést, mig a földszinten 10 bolthelyiséget létesitenek. A részletes tervek és a költségvetés elkészitésével Gyárfás Antal budapesti épitészt bizták meg.

Vizimalom átalakitás Szepesolasziban. Szepesolaszi r. t. város tanácsa a Hernádon levő vizimalmát 2 hengerszékre és egy darakőre berendezni óhajtván, felhivatnak vállalkozni óhajtók, hogy ajánlataikat a polgármesteri hivatalhoz adják be. A feltételek a városi tanácsnál tudhatók meg.

A szabadkai gör. kel. szerb templom átalakitásánál teljesitendő épitőipari munkákra lapunk mai számában árlejtés van kitüzve. Az ajánlatok a szabadkai Szerb takarékpénztár.-t.-nál április 21-én déli 12 óráig adandók be. A munkálatok Harmincz M. Mihály budapesti müépitész tervei szerint kerülnek kivitelre.

Községház épités Győrszentmártonban Győrszentmárton község képviselőtestülete kimondotta, hogy uj községházat épittet.

Az egri Minorita-rendház kibővitését Mód Lajos budapesti épitőmester nyerte el 165.000 koronáért.

A pancsovai katonai lőtéren készitendő géppuska-lőpadok munkálataira a m. kir. szegedi II. honvédkerületi parancsnokságnál március 15-én tartott árlejtésen Schätz Nándor pancsovai épitőmester kapott megbizást 646 k. 80 fillérért.

Hajduszoboszló állomás bővitése. A kereskedelemügyi kormány Hajduszoboszló állomást kibővitteti és nyilt rakodót épittet.

Szálloda helyreállitás Nagymihályon. Gróf Sztáray Sándor nagymihályi „Kos" szállodáját, melynek jelenleg Füredi Manó vendéglős a bérlője, átalakittatja. A szálloda helyiségeit uj berendezéssel fogják ellátni.

Vizvezeték épitése Udvarhelyvármegye községeiben. A földmivelésügyi minister Oroszhegy község előljáróságának 9580 kor., Székelyszentkirály községnek 4100 kor., Atyhának 10.000 kor., Sükönek 8320 kor. és Bene községnek 15,900 korona segélyt engedélyezett vizvezeték létesitésére.

Laktanya épités Ujvidéken. Ujvidék város tanácsa a Duna pétervárad oldalán egy zászlóalj számára laktanyát épittet, melynek terveit a város költségére a katonai müszaki hivatal fogja elkésziteni. Ezenkivül mindkét hidfőnél egy-egy őrházat épittet a város 50—50 ember számára.

A margittai járásbirósági épület és fogház épitését Kallós és Koch budapesti épitőmesterek nyerték el 141.567 kor. 46 fillérért.

A sárvári járásbirósági épület és fogház épitését Kopfensteiner Dénes szombathelyi épitész nyerte el 109 062 koronáért.

Középitkezések Fiumében. Fiume város pénzügyi bizottsága legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy 150.000 kor. költséggel uj halcsarnokot, 200.000 kor. költséggel uj nyilvános fürdőt, 400.000 koronáért a rendőrségi épületet, 60.000 kor. költséggel pedig mentő-állomást. épittet. Elhatározták továbbá, hogy városi utépitésekre 730.000 koronát, a pulazzi és plassei vizvezetékekre 250.000 koronát, a központi villamos telep kibővitésére 880.000 koronát, a villamos vasut átalakitásánál szükséges kiadásokra 150.000 koronát forditanak. Az épitkezés összesen 3,020.000 koronába kerül, melyet a már régebben megszavazott 2,500.00 koronás függő kölcsönből és a tartalékalapok 520.000 koronás tartalékából fedeznek.

Fővárosi hirek.

Kinevezések. Ő felsége a király Antos János, Rank Rezső, Szokolay Emil és Péch Béla müszaki tanácsosokat ministeri osztálytanácsosokká kinevezte, továbbá Szilágyi Boldizsár és Ambrózy Béla müszaki tanácsosoknak a ministeri osztalytanácsosi cimet és jelleget dijmentesen adományozta.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság Jellinek Kálmán épitőmesternek (Budapest) a március 30-án letett szakvizsgálat alapján a képesitő bizonyitványt kiadta.

Kitüntetések. Ő felsége a király burgó szolgálataik elismeréseül, Vig Albert kir. tanácsos, cimzetes iparoktatási főigazgatónak a Ferenc József rend tiszti keresztjét, Hinsenkamp Bernát és Gaul Károly felső ipariskolai igazgatóknak pedig a kir. tanácsosi cimet dijmentesen adományozta.

Épitészeti ösztöndij pályázat. Az orsz. magyar izraelita közalap két 2000 koronás utazási ösztöndijra pályázatot hirdet müépitészek számára, kik életük 30-ik évét tul nem haladták, izr. vallásu magyar állampolgárok, müépitészeti oklevéllel birnak és az e szakba vágó tudomány és müvészet valamely ágában külföldi müegyetemeken, vagy müemlékek központi helyein tanulmányokat tenni szándékoznak. Felhivatnak, akik ezen utazási ösztöndijra pályázni kivánnak, hogy okmányaikkal felszerelt folyamodványaikat április 25-ig az orsz. magyar izr. közalap bizottsága elnökéhez (Budapest, VI, Laudon-utca 3.) nyujtsák be.

A Magyar Epitőmesterek Egyesülete április elsején tartotta XII. évi rendes közgyülését a Ferenciek bazárában levő helyiségében, Kunfalvi Nándor elnöklete alatt. Az elnök felsorolta azokat a fontos dolgokat, melyek az egyesület tevékenységét lefoglalják. Az épitésügyi szabályzat reviziója, a közszállitási szabályzat általános és részletes vállalati feltételei; az ipartörvény reviziójának kérdései ezek, melyeknél egyrészt az épitőiparosok összeségének érdekeit, másrészt a közérdeket szemmel tartva a müködése oda irányul, hogy az épitkezést megkönnyitse és olcsóbbá tegye. Az évi jelentés tudomásul vétele után a tagdijaknak 24 koronáról 36 koronára való felemelését határozták el. Végül a választásokat ejtették meg: Alelnökök lettek: Mann József és Schuszter József. Választmányi rendes tagok lettek: Áprily János, Bloch Leó, dr. Erős Sándor, Hável Lipót, Jakabffy Ferenc, Kudelka Jakab, Pucher István, Szuchy János, Walla József és Wirth F. Nándor. Választmányi póttagok lettek: Dávid Károly, Karvaly J. Gyula és Réti Benő. A közgyülés után értekezlet volt, amelyen az épitőmester képesitésének kérdése, a szőnyegen levő ipartörvény reviziója kapcsán képezte a szóbeszéd tárgyát, minek megvitatására folyó hó 7-ére értekezletet hivott össze az elnökség.

Szellőztető készülékek szállitása. A m. kir. postatakarékpénztár igazgatósága 10 db. szellőztető készülék szállitására adott megbizást Szalai és Deutsch budapesti cégnek, mely azokat 148 kor. egységáron 1480 koronáért szállitja.

Epitési anyagok szállitása. A máv. budapest-jobbparti üzletvezetősége a vonalain a folyó évben szükséges épitési anyagok szállitásával a következő cégeket bizta meg: Korláti bazaltbánya részvénytársaságot kockakő szállitásával 500 k. egységáron 12500 k. és 750 k. egységáron 6000 k., Mészárusitó részvénytársaságot (Budapest) oltatlan falimész szállitásával 2·40 k. egységáron 6000 k., gr. Esterházy Ferenc tatatóvárosi téglagyárát falitégla szállitásával 32 k. egységáron 7776 k, Bohn M. és tsa zsombolyai céget fali tégla szállitásával 25 k. egységáron 5000 k. és nyers falazáshoz szükséges tégla szállitásával 38 kor. egységáron 1900 kor., a Magyar keramiai gyár r. t. budapesti céget falitégla szállitásával 29·90 k. egységáron 3199 k. 30 fill, az Egyesült tégla- és cementgyárat (Budapest) falitégla szállitásával 28 k. egységáron 2800 k., a Tégla- és mücserépgyár r t. zsombolyai céget lapos tetőcserép szállitásával 24 kor. egységáron 1536 k., homoru fedélcserép szállitásával 300 k. egységáron 600 k., az Ujlaki tégla- és mészégető r. t. budapesti céget lapos fedélcserép szállitásával 36 k. egységáron 2016 k, homoru fedélcserép szállitásával 150 k. egységáron 75 k., gróf Esterházy Pál szerecsenyi téglagyárát (Szentkut) lapos fedélcserép szállitásával 34 k. egységáron 578 k., homoru fedélcserép szállitásával 150 k. egységáron 75 koronáért.

Ruha szállitás. A tanács nem hagyta jóvá a közlekedésügyi bizottságnak azon határozatát, melylyel Guttmann J. és tsa cégnek itélte oda a köztisztasági munkás személyzet részére a folyó évben szükséges ruha szállitást. A tanács a ruházat szállitásával a Budapesti szabóiparosok hitel és termelő szövetkezetét bizta meg.

Ládák szállitása. A m. kir. honvédelmi minister a honvédség számára szükséges 1138 db. főzőláda szállitásával 179 kor. egységáron 203.702 kor. és 4 db. főzőláda szállitásával 12 kor. egységáron 48 kor.-ért Neumann és tsa budapesti céget bizta meg.

Szerszámtáskák szállitása. A m. kir. posta- és távirda müszaki felügyelőség a vonalfelvigyázók részére szükséges szerszámtáskák szállitásával szükebb körü árlejtés alapján Meier Gyula budapesti céget bizta meg 7·50 k. egységáron 1600 koronáért.

Lópokrócok szállitása. A m. kir. honvédség részére szükséges 6459 db. közönséges fekete lópokróc szállitását a következő cégek megosztva nyerték el: Paulini Mesch és társa (Nagyvárad) 700 db.-ot 6·60 kor. egységáron 15.708 kor., Billes és Herbert (Nagyvárad) 700 db.-ot 6·60 kor. egységáron 15.708 kor., Klein János (Nagyvárad) 700 db.-ot 6·60 kor. egységáron 15.708 kor., Auspitz

HANTOS Testvérek festő, mázoló munkák modern kivitelére vállalkoznak. Budapest, VII., Rózsa-utca 34.
Nagyobbitott külön osztály ércfényezésben és kávéházi terasz festésre. Specialista kádzománcozók. TELEFON 16—34.

PERLMUTTER SAMU, épület és műlakatos.
Budapest, VII. Rózsa-utca 1. szám. (Dohány-utca sarok.)
Készit műkovács, vas és réz portálokat, csillárokat és minden e szakmába vágó vas és fémipari mütárgyakat. Tervek és költségvetések ingyen.

MACHÓ JÓZSEF építőmester és MOLNÁR SÁNDOR építész

TELEFON 159—08.

A szakvizsgák tantárgyait a közel jövőben összefoglaljuk, ami lehetővé teszi a részben való otthoni :: :: előkészülést. :: ::

Az őszi vizsgák érdekében az erre vonatkozó előjegyzéseket már most :: ajánlatos megtenni. ::

Építőmesteri-szakiskolája

Budapest, VII., Rákóczi-ut 78., II. em. 9.

Előkészit szakvizsgákra: kőmives-, ács- és építőmesteri-tanfolyammal.

Vilmos és tsa (Lugos) 1000 db.-ot 6 60 kor. egységáron 22.440 kor., Zsolnai posztógyár 1000 db.-ot 6·60 kor. egységáron 22.440 kor., Besztercebányai posztógyár 1000 db.-ot 6·60 kor. egységáron 22.440 kor., Gácsi posztógyár 1359 db.-ot 6.60 kor. egységáron 30.495 kor. 96 fillérért.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Műegyetem" átellenében. —
Specialis üzlet építészeti-, mérnöki-, műszaki- és vasutépítészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve.

Fratricsevits István
:: diszitő-festő ::
Budapest, VII., Hernád-utca 24. sz.
Vállalkozik: **épületek, templomok, kávéházak** és lépcsőházak festésére stylszerü kivitel, izlés munka, szolid árak mellett.
Specialista diszfestészetben.

Munkácsy Gyula
lakatosmester
Budapest, VI. ker. Király-utca 102. szám.
A jelenkor legjobb, legolcsóbb és legerősebb szerkezetü kémény és szellőztető tolóajtók készitője. (E számunkban foglalt hirdetésére e helyen is felhivjuk olvasóink figyelmét.)

Vasbetonszerkezetek elkészitését elvállalja
Gerstenberger Emil épitőmester
(Mészáros és Gerstenberger cég)
Budapesten, VII., Thököly-ut 77.
Vasbetonfödémek 15 m. fesztávolságig, szabadon felfekve; vastartók, vasoszlopok, falkapcsok fölöslegessé válnak. — Korlátlan hordképesség. Leggyakorlatibb térkihasználás. — Teljesen hangelszigetelő. Egész épületek elkészitése vasbetonból, közraktárak, áruházak, gyári épületek gabonatárházak, lépcsők, hidak csatornák, vizi-épitkezések, viztartányok, alapozások készitése. **Tetemesen olcsóbb és müszakilag tartósabb mint vastartók közötti boltozat.**
— TELEFON 56—81. —

Telefon 54—98. Telefon 54—98
PASCHKA és TARSA
Budapest, X., Füzér-utca 35.
Acéllemez,- fa- és vászonredőnyök, napellenző-ernyők, lépcsőkovácsolt vasból, felülvilágitó ablakzáró készülékek, szinházi függönyök és kovácsoltvas tömegáruk gyára.

MELOCCO L. BUDAPEST.
TELEFON 41—03. CEMENTGYÁR. TELEFON 41—03
Gyár és iroda : III. ker., Ürömi-utca 24—32. sz
AJÁNL: KITÜNŐ MINŐSÉGÜ LASSAN ÉS GYORSAN KÖTŐ ROMÁNCEMENTET ÉS MÜPORTLANDCEMENTET BÁRMELY VASUTVAGY HAJÓÁLLOMÁSRA SZÁLLITVA, IGEN JUTÁNYOS ÁRON és JÓTÁLLÁS MELLETT

ORTIS ANTAL
márvány-csiszoló és kőfaragó
BUDAPEST,
VIII. kerület, Tavaszmező-utca 14. szám.

ELSTER S.
LÉGSZESZGYÁRI SZÜKSÉGLETEK GYÁRA
Erzsébetfalva, Soroksári-ut 55.
Gyártási ágak:
Nedves és száraz légszeszmérők, többféle typus szabadalmazva; a legjobb anyagból, több évi jótállás. Gázautomaták, nedves és száraz szerkezettel, bármilyen légszeszára beállithatók. Gázszivógépek (Exhaustor) teljes felszereléssel. Állomási légszeszmérők, tetszés szerinti nagyságban. Tisztitó berendezések, Jäger-féle szabadalom szerint Városi nyomás szabályozók, suly és automatikus megterhelésre. Önműködő nyomásmérők, szivás és nyomásra, csinos kiállitásban, kézben vihetők. Különleges nyomásmérők (Manometer) állandó vizszinnel. Fényvizsgálati müszerek és kellékek. Gázfőző- és fütőkészülékek, vasalók, takaréktüzhelyek.

PIQUET K. és LAJOS
ÉPÜLET BÁDOGOS, LÉGSZESZ, VIZVEZETÉK, CSATORNÁZÁS, CLOSET, FÜRDŐK ÉS HÁZISÜRGÖNY BERENDEZÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST, VIII., FECSKE-U. 18.
TELEFON: 68—99.

HUSZÁR A. Budapest, V., Gresham-palota
(Mérleg-utcai oldal) Telefon szám 81—08.
a főváros legmegbizhatóbb irodája.
Lakások, butorozott szobák és bérhelyiségek azonnalra is.
Üzletek vétele és eladása
Állásközvetités ingyen, minden jutalék nélkül, a legbiztosabb, legmegbizhatóbb, reális hirdetési alapon. — Válaszbélyeg.

LIFT
Haverland Antal, Budapesten, VIII., Nap-utca 22. Telefon 29—66. — Gyárt: személy-, teher-, ételfelvonókat és vasszerkezeteket minden kivitelben.

Marady Vilmos
épület- és műlakatos
Budapest, V., Arany János-utca 20.
Elvállal gáz- és vizvezeték felszerelést, villanyvilágitás és villanycsengő felszerelését, jókarbantartását, valamint mindennemü lakatos munkákat és javitásokat a legolcsóbb árban.

Müller és Hahn
ÉPÜLET- ÉS DISZMÜ-BÁDOGOS, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-BERENDEZŐK.
Iroda és műhely: Budapest, Kis Diófa-utca 3/a.
Lakás: Damjanich-utca 36. sz.
Minden e szakba vágó javitások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Házak évi karbantartása jutányos áron elfogadtatik.
Telefon 85—43. **Költségvetések ingyen** Telefon 85—43.

HAZAI ASZFALT ÉS BETONÉPITÉSI VÁLLALAT
KÖVÉR KÁROLY
BUDAPEST, V., Klotild-u. 22. sz.
Aszfalt burkolások, elszigetelések **magyar bányában termelt természetes és valódi aszfaltból. Ugyanezen anyagból, négyszögletes, magas nyomással előállitott aszfaltlapok burkolása és szállitása. BETONÉPITÉSI MUNKÁK:** csatornák, vasbetonhidak, zsilipgátak stb. szakszerü kivitelben.

Molnár Andor
iparművészeti asztalos
Budapest, VI., Kis János-utca 6. szám.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Teljes lakberendezéseket, saját művészi tervei szerint a legmodernebb stylusban és legjobb kivitelben.
Művészi kivitelü képkeretezések.

Izzólampa raktár. **Valódi Auerégők kaphatók.**
Telefon: 69—91.

Schrettner Ede
elektrotechnikai vállalata
Baross-utca 5. (Calvin-tér közelében.)
Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugymint: **házicsengő-, telefon-, villamosvilágitás-, ivlámpák-, motorok- és dinamók** szakszerü és lelkiismeretes szerelését és javitását
Szerelési anyagok raktáron.
Szolid munka. — Házak jókarban tartása.

Schläffer Nándor
ácsiparos
Budapest, VII., Columbus-u. 12.

SZELLE K.
BUDAPEST, VII. ker., Sip-utca 22. sz.
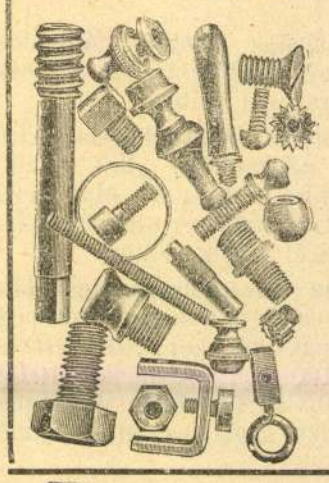
Mindennemü fémcsavarok, öntött, esztergált, préselt áruk és forrasztók.
Légszesz- és villanyvilágitási cikkek raktára nagyban és kicsinyben.
Lefelé égő modern égők és lámpák.

MAROMENT
magyar hézagmentes padló-iparvállalat
MARIK ÉS TÁRSA
Budapest, VII., Abonyi-utca 14. szám.
Maroment mintákkal s költségvetéssel szivesen szolgálunk. Asbest padló és falburkolat.
Maroment a jelenkor legszebb és egyuttal a legjobb hézagmentes padlója; lábmeleg, pormentes és tetszetős minden szinben.

Gyárfás Antal

Gyárfás Antal műépítész, VI.
Felsőerdősor 22. 221-744

Budapest, 1940. sept.

M.D.K.

Gárgás Antal, bpesti épitőn

második (400 K.) dijat nyert az aradi Viktória takarékpénztár bankpalotájának tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.
(Sept. 27 sz. 13. old.

MDK

Gyárfás Antal

a debreceni izr. templom tervpályázatán
400 koronás II. dijat nyert

Magyar Épitőművészet 1909. 4. sz. 32.l.

MDK

Gyárfás Antal okl.épitészmérnök, sz.1881

MMÉE Közl. 1927. dec.4. 3o3. l.

A Kormány ui tagjai. Hirdetés tagfelvételről.

MDK

Gyárfás Antal épitész

Debreceni izr.tpl. Vállalk. Közl. 1909.ápr.7. 4.c

MDK

Gyárfás Antal

építészmérnök

MMÉE Közl. 1928. jan. 8. 11. 1.

A Kamara uj tagjai.

MDK

Gyárfás Antal müépitész

Zalaszentgróti gr.Károlyi-féle szeszgyár
Riadó-utcai villa
Tátra és Sziget-u.sarok, ház

Modern épitőmüvészet. Pesti Hirlap nagy naptára.
1930. 99 l. és képek.

Gjárfás Antal, Lipesti építész

M.D.K.

Készítette a hatvani kőzséghára átalakítási terveit 74.747 K. elő-irányzati összeggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

ápr. 20 sz. 10. old.

Gárfás Antal. M.D.K.

Operti építész terve 400 K-ás második díjas nyert a debreceni zsidó templom pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

ápr. 7. sz. 15. old.

MDK

Gyárfás Antal bpesti épitész

II. dijat nyert az alábbi pályázaton

Az aradi Viktória takarékp. rt. intézeti házának tervpályázata. Müvészet 1911. 388.l.

MDK

Gyárfás Antal

A debreceni izr. templom tervpályázatán a 400 koronás II.dijat Gyárfás Antal terve nyerte el.

Művészet, 1909. 200.lap

M. D. V.

GYÁRFÁS Dezső festő

művért. 1955. 1. sz.

Végvári Lajos. Tíz év kiállításai 81. l.

Gyárfás Elemér /Jenő/ festő

MDK

Bencze László:Székely Bertalan Csillag,IX.évf.
1955.október 2045.1.

KATALOGUSA

Gyárfás Endre

10 cenzurarajz, és 1 miniatűrel fentitől, gyarapodott a képzőm. gyűjtemény

Évkönyve, Az Erdélyi Múzeum-Egyesület — az 1943. évre Kolozsvár 1944. 42. l.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1935. MÁRCIUS 30-TÓL ÁPRILIS 14-IG.

FERENCNEL
KERETEZTETI
Képeit.
BUDAPEST-IV.
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY-U.5

Gyárfás Gábor

Üvegszet, 1977. 6, 35. old.

Triennálé után, trien

I. ELKÖTELEZETTSÉG ÉS RE 7MUS – GONDOLATOK É

1021

Másodszor került megrendezésre 1976 májusában Szófiában... – kezdhetném beszámolómat a kiállítás-ismertetések megszokott modorában. Csakhogy nehéz lenne ugyanebben a modorban folytatni, illetve befejezni a mondatot. Ugyanis *másodszor* – szigorú értelemben véve – semmi sem került megrendezésre Szófiában.

Hogyan értsük ezt? Menjünk sorjában!

1973-ban „a szocialista országok első szófiai triennáléjáról" adott előzetes tájékoztatást L. Zsivkova, a bolgár Művészet és Kultúra Bizottságának akkori első elnökhelyettese (Művészet, 1973/5., 12. o.), és ez a seregszemle azután az „Elkötelezett realista festészet" címmel vonult be a nemzetközi képzőművészeti rendezvények történetébe. Három évvel később ugyancsak L. Zsivkova – most már mint kulturális miniszter – nyitotta meg a második szófiai triennálét. Itt azonban már nemcsak a szocialista országok művészeitől láthattunk reprezentatív alkotásokat, de szerepeltek művek a nyugat-európai országok néhány

Haladjunk tc

A 76-os kiá
teremben muta
válogatott mun
zuk őket, egyfa
rajzolódik arról,
muson a válla
kompetensebb
ve a díjazók. (
ben: Baba, C
linsky, Veslav
Carmelo Gonz
Oszorin – Mo
Csehszlovákia;
NDK; Ruszev,
Mihail – Szo
Magyarország
rongásaink, ar
próbálkozások
madhattak be
letes körbené
szófiai trienná
zése semmiké
nem vádolha

Gyárfás Gábor

Az „anyagtakarékosság" téma politikai plakát-pályázatok kiemelhedő tevo volt Gyárfás Gábor munkája.

Havas Valéria: Politikai plakát '76

Müvészet, 1977. junius - 35. old.al.

Gyárfás Gábor

Gyárfás Gábor politikai plakát-
jáu kevés vörös szín felhasná-
lásával a sikra komponált fe-
hérte motívumot fehér alapból
emeli ki.

Havas Valéria: Politikai plakát '76
Müvészet, 1977. junius - 35. oldal.

Gyárfás Gábor grafikus
(Bp. 1946-

Az Iparművészeti Főiskolán végzett, plakátgrafikával, prospektus-
tervezéssel foglalkozik; 1973 óta részt vett a lengyel,
a varsói és brnói plakátbiennálékon.

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé
Plakátkiállítás, Munkácsy Muzeum, 1978.IV.2-V.28.
-Katalógus a könyvtárban-

Gyárfás Gábor, grafikus

L: Papp Gábor

Rózsa Gy.: Csikós, jón oszlopfá bakon 13.

Nincszabadság, Bp. 1978. ápr. 16.

Gyárfás Gábor

6

LUCKY LADY

színes, szinkronizált amerikai film

6 Gyárfás Gábor: Lucky Lady, nyomat, 59x84 cm

FŐSZEREPLŐK:

LIZA MINNELLI

BURT REYNOLDS

GENE HACKMAN

rendezte: Stanley Donen

Gyártó és forgalmazó:

20-th CENTURY FOX

Újabb, karikaturisztikusan torzító, bár bravúros, de zavaros elemekből építkező rajzstílusától ezúttal sem szabadult meg.

Általában sok a rutinos munka, különösen a gyengén fizetett, de művészi szabadságot engedő filmplakátok között. Ebben a kategóriában számomra a legjobbnak *H. Müller Ilona Aliz már nem lakik itt* című munkája tűnt. Különös erénye a vacak kis csipkefüggöny szerepeltetése a valószínűtlenül szép ajtó kisablakán. Ez a piros ajtókép a nyomatot kiemeli a hirdetőoszlopok szín- és betűtengeréből. Igen jól sikerült a feliratoknak a kép hatását nem zavaró, mégis olvasható módon történt elhelyezése. Humorával és az ovális keretbe helyezett családi fényképet a cipőkarikatúrákkal egységes látványba vonó figyelemvezetésével válik ki a sorból *Koppány Simon*nak *A farmer felesége* című filmhez készített plakátja. Öröm az ilyen alkalmazott grafikát látni, amelytől nem sajnálta a művész a korrekt rajz fáradságát, sem azt az időt, ami a film megnézéséhez kellett. (Nem minden filmplakát szól ugyanis a hirdetett alkotásról, sok csak

Gyárfás Gábor

Lucky Lady

W.Somogyi Ágnes: Falragaszok egymás közt.
Művészet, 1978. július hó - 34.oldal.

LUCKY LADY

színes, szinkronizált
amerikai film

FŐSZEREPLŐK:

LIZA MINNELLI

BURT REYNOLDS

GENE HACKMAN

rendezte: Stanley Donen

Gyártó és forgalmazó:
20-th CENTURY FOX

Gyárfás Gábor

"Gondolatok" cimmel, öt külön kis képből álló, egybeillesztett rézkarcát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 4.
XVIII. évf. lo. lap. 18. sz.

Gyárfás Gábor, grafikusművész

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet becsülete. Szereday Ilona pályaképe.

A csabai művésztelepen 1983-ban újarcok jelennek meg és az eddigi – már említett – koncepció is átformálódik. (Darvas Árpád, Gyárfás Gábor és még többen) Magyarország új grafikai image-ének megfogalmazását tűzi ki céljául a csabai grafikusokkal együtt dolgozó műhely.

Művészet, 1989., 4., 46-old.

Gyárfás Gábor
grafikája

Ország-Világ 1973/26 cimlap.

Gyárfás Gábor
grafikája

Ország-Világ 1973/22 címoldal.

Gyárfás Gálor

Gyárfás Gálor készítette a
Lucky Lady plakátot.

W. Somogyi Ágnes: Fabrikaszok egymás közt.
Művészet, 1978. július – 30. lap.

Gyárfás Gábor

1. Prológ I a „Gondolatok" című sorozathoz
rézkarc 19×10

2. – " – II. rézkarc 19,5×13

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Gyárfás Gábor: Bartók
(1881—1981)

Mépművelési

A „TV HÍRADÓ" m

Kik készítik a tévéműsorok közben föltűnő felirat
grafikusok, netán *inzertőrök*? (Tisztelt Utókor! Az én
— *tévéműsorban közvetített, azt tartalmilag kiegészítő*
És kik ellenőrzik: munkatársak, felelős szerkesztők,
Akárkik, jobban ügyelhetnének a helyesírásra meg a
kis izelítő néhány este bosszúságaiból.

Itt van mindjárt a címbeli idézőjeles összetett szó, m
te vagy tízszer hibásan olvashatnak akár milliók: TV
Így kell írni: TV-HÍRADÓ
Nem *„tv híradó"*, *„tv antenna"*, *„tv játék"*, *„tv közvet*
híradó, tv-antenna, tv-játék, tv-közvetítés, tv-riport. Ha
tőjel nélküli egybeírás a járható út: *tévéhíradó, tévéa*
tévériport.
És persze nem így: *„tv reklám"*, hanem így: *tv-reklám*,
egyik *alárendelő*, közelebbről *birtokos jelzős* vagy *tula*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 MÁJ – 4
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyárfás Gábor 102

Gyárfás Gábor rézkarca: Gondolatok

...egpofozta, majd falhoz állító...
... Ezután következett a másodi...
...gás: az étterem három pincé...
... a mellékhelyiségbe cipelte a...
...gy szál férfit, leoltották a vil...
...nyt, hogy senki ne zavarj...
...ket, és közös erővel véresr...
...erték a kedves vendéget. Mi...
...or így megklopfolták, közöltél...
...gy egy üveg — ám most má...
...em bor, hanem — sör árát mé...
...evasalják rajta. A kedves vendé...
...édülten átnyújtott egy 500 forin...
...st, amelyből 130 forintot szá...
...ítva egy üveg sörért (tehát a...
... emberek 370 forintot vissza...
...ltak), kijelentették: — A szám...
... rendezve. Ezután a portás az...

hirtelen észreveszi, ő a bifsztek.

-gy

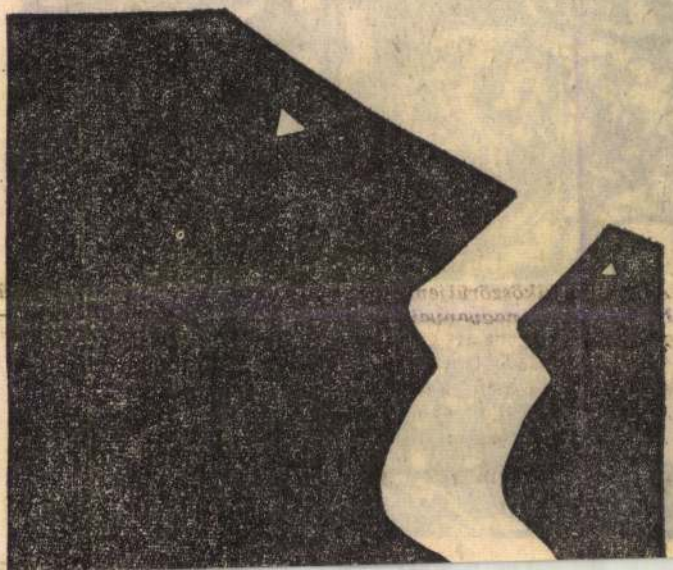

Réber László rajza

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1974 JAN 19

Gyárfás Gábor

1021

Gyárfás Gábor rézkarca

1974. JANUÁR 19.

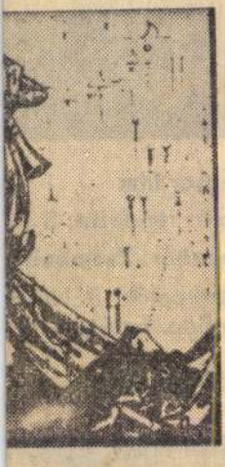

Gyárfás Gábor

Prológ I a „Gondolatok" c.
fametszet sorozathoz

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Gyárfás Gábor

Az ezeréves Esztergom.

Ország-Világ 1973/17 minoldal.

Gyárfás Gábor

Három képből álló rézkarcát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 19.
XVIII. évf. 3. sz. 7. lap.

Gyárfás Gábor

grafikája

Ország-Világ 1973/15 minoldal.

Gyárfás Endre, grafikus

Plakátja:

Rep.

—: Három évtized plakátjai M. I.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 30.

Gyérfás[illegible]

Gyérfásban és Thorma festészetében ütközött ki a legtrafikusabban a magyar vidékiesség és az európai szemlélet konfliktusa

Dési Huber István:Művészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975 116.o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 SEP

Napjaink

Gyárfás Gábor

1021

PROLÓG

GYÁRFÁS GÁBOR GRAFIKÁJA

Portrék a tokaji írótáborból

TURGONYI JÓ

A tokaji írótábor tanácskozásána jegyzőkönyvéből

(Folytatás a 4. oldalról)

Köszöntöm a megjelenteket a Pamutfonóipari Vállalat nevében. Elmondom, hogy a gyári munkásasszony szemével hogyan látom a tanulmányban felvetetteket. A tanulmányt elolvastuk alaposan és sokat vitatkoztunk rajta. Túl sokat nem beszélek róla itt. Hozzászólásában Oravec János elvtárs kiegészítéseket tett; erre reagálok.

asszonyok jel
köréből, de
amit a két c
nem a tudat

Felmerül a
írótalálkozón
az a dolguk,
sák. Közvetle
életet a maga

Gyárfás Gábor

Részvétel a kiállításon

Jubileumi Plakátkiállítás
Bp. Szépművészeti Múz. 1975.

Gyárfás Gábor
grafikus

Gyárfás Gábor Botticelli Primaverá-
jának részleteiből komponált ál-
konceptes plakátja bonyolult.

Láncz Sándor: A plakátmüvészet nemzetközi.....
Müvészet, 1974.december - 33.oldal.

A Budapest Kongresszusi Központ
és a Magyar Plakátért Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

GYÁRFÁS GÁBOR

grafikus-tervezőművész

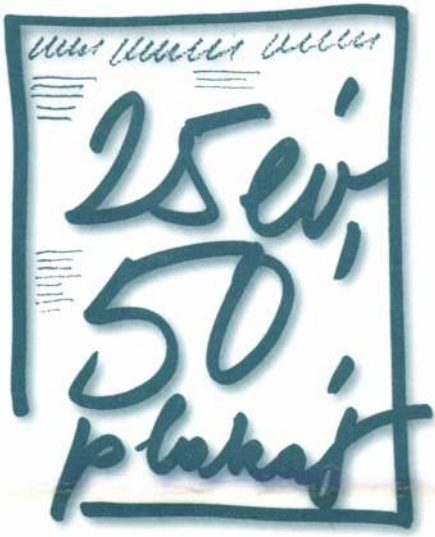

c. kiállításának megnyitására

1996. november 26-án 17 órakor
(Budapest Kongresszusi Központ
XII., Jagelló út 1-3. II. bejárat,
földszinti aula)

Megnyitja:
KASS JÁNOS

A kiállítás megtekinthető:
1996. nov. 26-tól dec. 14-ig

BUDAPEST KONGRESSZUSI KÖZPONT

PRÍM-ART

MAGYAR PLAKÁTÉRT ALAPÍTVÁNY

Gyárfás Gábor

GYÁRFÁS Gábor (1946)
85. Elszabadult indulatok, 1988
Extremities (film)
offset, 84x59 cm
j.k.l. Gyárfás Gábor '88 – Offset és Játékkártya Nyomda Budapest
ltsz.: xy 90.426

A változás jelei : Plakátok 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin Bp., MNG, 1990 18.

86. K, 1988
K (film)
offset, 94x68 cm
j.k.l. Gyárfás '88 – ny.n.
ltsz.: xy 90.427

88. Requiem az iskolákért, 1988
A requiem for the schools
offset, 100x70 cm
j.n. – Kner Nyomda Békéscsaba
ltsz.: xy 90.425

87. Stop! A természet nevében, 1988
Stop! In the name of Nature!
offset, 100x70 cm
j.k.l. Gyárfás 88 – DIVSZ Nyomda
ltsz.: xy 90.424

M.D.K.

Gyárfás Győző, mérnök

tervei alapján ref. templom épül az udvarhely-megyei Fülén.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

ápr. 22. sz. 4. old.

M.D.K.

Párfás Győző, kir. főmérnök

tervei szerint uj elemi
iskola épül Sepsi-Szent-
Györgyön.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.
dec. 20. sz. 7. old.

Gyárfás Gyula

műszaki főtanácsos a Kereskedelmi minisztériumban. † 1912 tájén.

Gyárfás Jenő unokatestvére.

Igen ügyes rajzoló volt.

Gyárfás Jenő édestestvére szintén ügyes festő.

A család közlése

t esztendőben összesen 257 művel gya-
lásánál tekintetbe kell venni rendki-
avadalmunkat, a beszerzés nehézségeit
állott magyarányu drágulást. 185 mű-
tt az intézet, míg ajándékozás vagy
művet szerzett. A vásárolt művek közül
gl. Aloís „Spätrömische Kunstindust-
Österreich-Ungarn" c. alapvető mur-
régóta keresett a amelynek mindkét
.9237 teljesen kifogástalan állapot-
Jelentős vételek: Courboin „Histoire
a bécsi Albertina-rajzainak facsi-
Bayerisches Rokoko", Lugt „Mit
Brinkmann „Barock-Bozzetti", a
enden Künste rajzkiadványai stb.
rmészetesen a meglévő sorozatos ki-
k folytatásainak megszerzésére.

L. Gyárfás Győző

müszaki tanácsos
rajzoló

1853 – 1912

belyés életi-

lásd

Erdély 1912

9. szám

arcképpel.

Miről mintázzák meg Gábor Áron szobrát?

Hatvan évvel ezelőtt rakta össze „emlékmozaikból" az ágyúöntő hős arcmását Gyárfás Győző mérnök

A székely havasok tetején fehérlenek a hófoltok, de a völgyekben már nyári világ járja. Zöldek a fák, sarjad a fű... Langyos szelek fújnak Bereck utcáin is...

A vidék gyönyörű. A község közelében levő *Lévay*-vár és *Bentének*, Mátyás király híres vendéglátójának vára romok már... A mohos kövek a múlt emlékeit tükrözik vissza a reggeli napsütésben.

De maga Bereck is híres község. *Itt született Gábor Áron, a szabadságharc legendáshírű ágyúöntője.* Hányszor vetődött fel már a gondolat, itt a Székelyföldön, hogy a szabadságharc ágyúiért, ércbe kellene önteni Gábor Áron szobrát, de a szándék csak szándék maradt. *Most, hogy a trianoni bilincseket lerázta a székely nép, újból felvetődött Gábor Áron emlékének megörökítése...* Mozgalom indult meg, hogy minél előbb felállítsák Gábor Áron szobrát. A tervező művészhek azonban nehéz dolga van. *Az ágyúöntő hősről életében ugyanis sem fénykép, sem festmény, de még csak vázlat sem készült.* S ma már ugyan ki emlékezhetne vissza Gábor Áron arcára?

Egy mérnök, aki már erre gondolt...

Akadt azonban hatvan évvel ezelőtt egy mérnök, *Gyárfás* Győző, aki már ekkor gondolt arra, hogy valamiképpen össze kellene rakni *„emlékmozaikokból"* Gábor Áron arcát, nehogy külsejének emlékét örökre ködbeborítsa az idő, ha majd egyszer sor kerül arra, hogy szobrot emel neki a hálás utókor.

Gyárfás Győző mérnök 1881 és 1883 között az ojtozi szorosban készült műút munkálatait irányította s az építésvezetői iroda *Bereck* községben volt. *Ott, ahol Gábor Áron született...*

És Gyárfás mérnök kutatni kezdett a legendás ágyúöntő multja után. Annál is inkább, mert tudta, hogy atyai nagyapja, *Szilágyi* Sámuel honvédalezredes 1849. július 2-án együtt volt Gábor Áronnal a kökösi csatában, ahol *Szilágyi az egyik hídfőt védte* az orosz támadás ellen, míg a másik oldalon az ágyúöntő állott ágyúival.

Gyárfás mérnök a kutatások során megismerkedett Gábor Áron testvéröccsével, *Gábor* Imrével, aki akkor Bereck város polgármestere volt. Tőle tudta meg aztán, hogy az ágyúöntőről semmiféle fénykép nem maradt. *Arca csak az emlékezetében él...*

Egy arc „emlékmozaikból"

A fiatal mérnöknek ekkor támadt az a gondolata, hogy *valamiképpen vissza kellene idézni a multból Gábor Áron arcmását,* nehogy örök homály boruljon reá. Az ágyúöntő élete és halála között akkor még nem volt olyan nagy idő, hogy *a testvérek és a rokonok ne emlékeztek volna rá vissza.* Aztán a vérségi kapcsolatok révén is fel kellett fedeznie valami hasonlatosságot Gábor Áron és testvére között.

Gyárfás mérnök ebből a gondolatból indulva ki, látott hozzá a kép megrajzolásához. *Az ágyúöntő testvére, Imre, amúgy is feltűnően hasonlított Áronra. Családi vonás volt náluk a mély nézésű szem, az erős állcsont, s a fürtös haj.* Hozzávetette még ezekhez Gyárfás mérnök a családtagok ismétlődő, közös vonásait, s visszaemlékezésüket a legendás hős arcára és elkészítette a képet. Az *„emlékmozaikokból"* összerakott kép kitűnően sikerült...

A hasonlatosságot megerősítették azok a 48-as katonatársak is, akik vele együtt szolgáltak. Aztán megállapította a képről *Fejér* Sándor berecki birtokos és *Fejér* Károly kézdivásárhelyi törvényszéki bíró is, akik a szabadságharc idején *12 éves fiúk* voltak, hogy az *„szakasztott mása Áron bácsinak"*. Ők abban az időben sokat látták Gábor Áront az ágyúöntő műhelyben és Bereckben is. Ilyenformán élethűnek kell elfogadnunk Gyárfás mérnök Gábor Áron arcképét...

Az arckép ma özvegy Gyárfás Győzőné tulajdona. Ő készséggel odaadja az arckép fényképmásolatát a szobrot készítő művésznek, míg az eredeti rajzot a Gábor Áron múzeum részére szánta.

Ha tehát most mégis csak felállítják majd a Székelyföldön Gábor Áronnak a szobrát, visszaemlékezhetünk majd Gyárfás Győző mérnökre is.

Ő idézte vissza a túlvilágból, s rakta össze *„emlékmozaikokból"* a legendás ágyúöntő arcát.

(csvm)

Rosenberg rendelkezése a magántulajdonról

Berlin, juns 3.

A megszállt keleti területek birodalmi minisztere a bolsevista rendszer megszüntetésére és uj rend bevezetésére irányuló rendelkezései során kiáltványt bocsátott ki a megszállt ukrajnai fehérorosz és orosz területeken bevezetendő tulajdonjogról. A rendelkezés vezérlő gondolata az, hogy a német birodalmi kormány elismeri, támogatja és előmozditja a magántulajdon szerzését. Azt a földet, amelyet az uj agrárrend keretében állandó használatra kiutaltak a megszállt területek lakosságának, mától fogva megmüvelője magántulajdonául ismeri el. A földek kiosztását és átruházását továbbfolytatják. Földjuttatsra mindenkinek joga van, aki képes a földet megmüvelni és még abban az esetben is kaphat földet, ha jelenleg nem azon a helyen lakik, ahol magánbirtokhoz juttatják. (MTI)

KICSODA DAVIES, aki Roosevelt „póstásaként" Sztalinnál járt?

„Daviesnek már a békében a háborút kellett előkészitenie"

1936-ban egy februári estén *Palm Beach* elegáns szállójában feudális társaság jött össze. A véletlen úgy hozta, hogy az est folyamán egy Mr. *Davies* nevü gentlemant, Newyork *leggazdagabb ir családból származó ügyvédjét* bemutatták Amerika leggazdagabb, de nem legfiatalabb hölgyének. Ha az ember hihet az amerikai sajtónak, *ez a pillanat sorsszerüvé vált mindkét fél részére.* Néhány hónap múlva az amerikai bulvárlapok csodálatos anyagot szállitottak olvasóiknak: *Mr. Hutton* felmérhetetlen millióival együtt *Davies* felesége lett.

Az amerikai mentalitásra különösen jellemző, hogy *Mr. Hutton legujabb férjét csupán ezzel a megtisztelő kifejezéssel jellezték: Mr. Hutton legujabb férje.* Mellesleg ő volt a legbefolyásosabb és leggazdagabb ügyvédje az Egyesült Államoknak. A tengerentúli viszonyoknak megfelelően nagy része van abban, hogy Wilsont és Rooseveltet elnökké választották. *Nem egyszer politika megbizatást is kapott és választás sokkor döntőbiróként is szerepelt.* Annak ellenére neve a nagy nyilvánosság előtt nem volt tulságosan ismert.

Roosevelt és Wilson kapcsolata

Házassága igen súlyos problémák elé állitotta *Mr. Daviest:* mit adjon ő a feleségének? Mrs. Huttonnak megvolt mindene, amiről egy nő álmodott. *Roosevelt* Bullit utódjaként Mr. Daviest nevezte ki a moszkvai követségre. Mit tett erre a mi ügyvédünk: feleségének nászajándékul „követasszony" cimet adományozott *Davies* két évig tevékenykedett Moszkvában. Utána kiadta a „Moszkvai küldetés" cimü könyvét, *amely nem más, mint szerencsétlen és felszines leirása moszkvai tartózkodásának.* A könyv — ez megint jellemző az amerikai mentalitásra — óriási business lett. Megjelenése után hamarosan megfilmesitették.

Davies pályafutása során semmi sem mutatott arra, hogy *ő a bolsevizmus hirverője óhajtott volna lenni.* Ellenkezőleg, minden arról tanuskodott, hogy Davies kapitalista beállitottságának *megfelelően a kommunizmus ellenségévé vált.*

1876 november 29-én született a Wisconsin állambeli Watertownban Anyja kora ifjúságában *költészettel foglalkozott és többször értékes dijakat nyert el.* Költői munkássága mellett még volt ideje arra, hogy *az egyik vallásos szektában, mint prédikátor müködjék.* Ebben a minőségében oly nagy sikereket ért el, hogy Amerikába küldték. Amikor a szószéken állott, meglátta őt egy fiatal kézműves, *aki nyomban beleszeretett és feleségül vette.*

Az egyszerü, jámbor szülők igencsak elcsodálkoztak; *hogyha nekik valaki azt jósolta volna, hogy fiuk Joseph nem sokkal később az istentelenek mozgalmának vezetője lesz.*

Davies 20 éves korában jogász lett és arról volt megismerhető, hogy *mindenhez értett, csak a joghoz nem.* Karrierjét azzal kezdte, hogy *jómódú fakereskedő leányát feleségül vette.* Felesége ugyan nem hozott megfelelő hozományt, de apja irodájában ügyvédi gyakorlatot adott férjének. *Hamarosan mindenütt respektust szerzett magának, aminek a következménye az lett, hogy politikával kezdett foglalkozni. Két barátja volt: Roosevelt és Wilson.*

Együttműködés Crippssel

Politikai karrierje úgy kezdődött, hogy kibukott a szenátusból. *Minthogy 1919-ben az északamerikai békedelegációban, mint gazdasági szakértő csak igen mellékes szerepet játszott, Davies elhatározta, hogy megmarad egyszerü ügyvédnek.*

1929-ben úgy meggazdagodott, hogy még amerikai viszonyok szerint is gazdag ember volt. *1932-ben azonban a gazdasági válság következtében Roosevelt kabinett meghivását is visszautasitotta,* minthogy szerinte a politikához pénz kell. Ugyanis 1929 után pénze meglehetősen elfogyott. Mikor Rooseveltet másodszor választották elnökké, már ő volt, *aki hatalmas összegekkel járult a választási költségekhez.*

A hála nem maradt el, moszkvai nagykövet lett. *Kapitalista felfogását oly nyiltan hangoztatta, hogy a bolsevisták benne legelkeseredettebb ellenségüket látták.* Az orosz határon mrs. Davies nem kevesebb, mint 20 böröndöt és kalapdobozt vitt, amelyeket elfelejtettek a diplomata szóval megjelölni. *Amikor az amerikai követházaspár megérkezett Moszkvába, kibérelték a Spaso-házat, amelyért az északamerikai kormány körülbelül 180 ezer pengőt fizetett évente. Davies* asszony *New-Yorkból* külön tervezőt hozatott, aki a házat saját izlése szerint átalakitotta. A Davies család hatalmas estélyeket adott, *amelyek igen tetszettek a bolsevista vraknak.*

Eközben azonban Mr. Davies nem felejtkezett meg arról, hogy *neki háborút kell előkészitenie.* Feladatának pontosan eleget is tett, mert kollegájával, *Crippssel* együtt kiváló munkát végzett, *amelynek eredményeit Moszkvában és az egész Szovjet birodalomban jelenleg is élvezik.*

„Nem törekszünk területi hódításra" és nem avatkozunk mások belügyeibe..."

Mi az igazság a szovjet állitás és a valóság körül?

Egy éve, hogy Londonban létrejött az *angol-szovjet* szerződés, amelyben különböző szép igéretek foglaltattak a két hatalom szövetségi hűségéről, együttműködéséről és Európa elrendezéséről. A szerződés ötödik pontja a többi között ezt mondja: *„A magas szerződő felek megállapodnak abban, hogy nem törekednek a maguk számára területi nyereségekre és nem avatkoznak bele más államok belügyeibe."* Igy szólt a szerződés hivatalos szövege.

Még *egy* év sem tel el, s a Szovjet máris megszegte a megállapodást, amikor a *lengyel* kormánnyal annak magatartása miatt összezördült, és megszakitotta vele a diplomáciai kapcsolatokat. Európa népei joggal kérdhetik, hogyan biztosan Moszkvában *és az angol-szovjet megállapodás hatóerejében,* ha a bolsevisták már akkor durva kézzel beleavatkoznak *más* államok belügyeibe, és idegen területeket kivánnak, amikor ezek az államok —, mint például Sikorszkiék Lengyelországa is, — *még mea sincsenek* és területük megszállás alatt áll.

Sztalin végez Litvániával

De a Szovjet a multra vonatkozólag sem dicsekedhetett túlságosan nagy szerénységgel. Noha diplomáciája mindig finnyásan vigyázott arra, hogy ne róhassanak semmiféle *nemzetközi jogba* ütköző cselekedetet a bolsevisták szemére, *Sztalint már 1940-ben elkapta a féktelen területszerzés mohó vágya.* Finnországgal ugyan nem sikerült elbánnia de a balti államokat sorra bekebelezte, majd elhatározta, hogy végez *Litvániával és Romániával is.* Litvániai „hideg akciójának" most lesz kéteszendős évfordulója. Nem árt, ha az évforduló alkalmából felelevenitjük az *akkor* történteket, különösen azok számára, akik meglehetősen gyorsan felejtenek.

Pontosan jún. 15-én, tehát éppen akkor, amikor Németország Nyugaton volt elfoglalva és csapatai Páris megszállása után mind mélyebben nyomultak be Franciaország belsejébe, Sztalin úgy vélte, hogy szabadon „tevékenykedhet" Európa keletén. Ezen a napon a Litván Távirati Iroda különkiadásban a következőket közölte:

—*Az éjszaka 23 órakor Molotov külügyi népbiztos, a már korábban Moszkvába hivott Urbsus litván külügyminiszternek ultimátumot adott át, amely szerint julius 15-én, délelőtt 10 óráig három követelést kell teljesiteni:*

1. Skucas belügyminiszter és Povelitis állambiztonsági főnök azonnal átadandó a törvénynek.

2. Litvániában azonnal olyan kormány alakitandó, amely képes és hajlandó kezességet vállalni azért, hogy a Szovjetunió és Litvánia között létrejött kölcsönös segélynyujtási egyezmény megvalósuljon, és határozottan úr legyen e szerződés ellenzőivel szemben. (!)

3. A szovjet csapatoknak a fontosabb helyek felé szabad átvonulást kell biztositani, olymértékben, hogy ezáltal a szerződés megvalósitása és a szovjet csapatok ellen irányuló bármely kihivó cselekedet megakadályozása biztositva legyen.

4. A szovjet kormány e követeléseknek megvalósitását elemi feltételnek tekinti. A szovjet kormány a litván kormány válaszát junius 15-én 10 óráig várja el. Ha eddig az időpontig válasz nem érkezik, ezt a szovjet követelésének visszautasitásának tekintik.

A szovjet jegyzéket, ha olvassa az ember, nyomban szemébe ötlik, milyen jelentőséget lehet tulajdonitani a londoni szerződés szépenhangzó frázisainak. Londonban ünnepélyesen arra kötelezte magát a Szovjet, hogy *nem törekszik területi hódításra,* s ime ultimátumában követeli Litvánia csatlakozását. Hogy formaszerint ultimátumában nincs szó *területi* követelésekről, az nem sokat számit, mert a szovjet csapatok bevonulása voltaképpen Litvánia meghódítását és bekebelezését jelentette. Londonban azt igérte Moszkva, hogy nem avatkozik bele sohasem más államok belügyeibe s ime, a Litvániához intézett ultimátumnak *első szava az volt,* hogy kergessék el a litván állambiztonság és a belügyek legfőbb vezetőit mert a bolsevista kormánynak nem tetszik.

De ez sem volt elég. Azt is megkövetelték, hogy Moszkvának tetsző kormány alakuljon, és *pedig azonnal, nyomban!* A szegény litván kormány erre tüstént össze is ült és mit volt mi tennie, *elfogadta a szovjet kormány összes követeléseit.* A litván kormány nyomban lemondott és megkezdődött az új kormány megalakitására vonatkozó tárgyalások. A beavatkozás azonban ezzel még nem ért véget.

„Molotov — folytatta a hivatalos litván közlemény — *a hir vétele után ismét magához hivatta a litván külügyminisztert és kijelentette neki, hogy a dezignált miniszterelnök a Szovjet előtt nem kedves* (igy') *és szükséges, hogy az új miniszterelnök és a többi miniszter ügyében a szovjet kormánnyal tanácskozásokat folytassanak."*

Moszkva ujabb ultimátuma

Moszkva tehát nem volt megelégedve a litván államfő- által alkotmányosan kijelölt miniszterelnökkel, hanem arra kötelezte a litván külügyminisztert, és rajta keresztül az államfőt, hogy vele tanácskozza meg, értsd alatta: tőle tudakolja meg, *kit tart Molotov alkalmasnak a miniszterelnöki tisztségre.* Sőt nemcsak arra, hanem a kormány többi tgjának posztjára is. Ez a hallatlan *beavatkozás* teljességgel meglepte a litván kormányférfiakat.

De nem sok idejük volt a meglepődésre, mert Moszkvából még aznap délután 2 órakor, tehát, amikor már régen elküldték az ultimátumra az *igenlő* választ, a következő ukáz érkezett:

1. *A szovjethadsereg délután 3 órakor a következő helyeken lépi át a litván határt.* (Következik a helyek felsorolása.)

2. *A szovjet csapatok a következő városokat szálljuk meg.* (Következik öt nagyobb város felsorolása.)

3. *A többi helységről Pavlov szovjet tábornok és Vitkauskas litván főparancsnok tárgyalásokat folytat. A tárgyalások még aznap este 8 órakor kezdődnek Gudagojo állomásán.*

Vérfürdő és terror

Ugyanekkor külön repülőgépen megérkezett *Dekanozov* helyettes külügyi népbiztos, hogy litván körökkel megtárgyalja a bolsevistáknak *„kedves"* litván kormány megalakitását, vagy még helyesebben közölje, hogy a szovjet kormány milyen embereket talál alkalmasnak az új kormányban való részvételre.

Még jól emlékszünk arra, mi következett be ezután Litvániában: öldöklés, *vérfürdő, szörnyű terror,* amely egyforma dühhel fordult a középosztály és a kisemberek ellen s a csőcseléket segitette uralomra. Ennek a rémuralomnak csak két év mulva következett felszabadulás vetett véget.

Cs. B.

Déli Magyar Szó

SZERKESZTŐSÉG VIII. GYULAI PÁL-UTCA 14. SZÁM. TELEFONSZÁMOK: 146—245, 144—848, 146—246. | Főszerkesztő: Bornemisza Gábor | KIADÓHIVATAL VIII. GYULAI PÁL-UTCA 14. SZÁM. TELEFONSZÁMOK: 144—422, 146—243.

Hatalmas csapás az angolszász hajózásra

Májusban félmillió tonna hajóteret süllyesztettek el a háromhatalmi egyezmény államainak harcierői

Berlin, június 3.

A Német Távirati Iroda értesülése szerint a május havában elsülyedt 750.000 amerikai tonna hajótér a háromhatalmi egyezmény harcitevékenységének eredménye több mint egy félmillió brt. veszteséget jelent az amerikai hajótérben. Január elseje óta összesen 3.4 millió brt, azaz több mint 5 milió amerikai tonna esett áldozatul a német, japán és olasz búvárhajók torpedóinak vagy a harci repülők bombáinak. Ezek az adatok az aknára futott vagy különben megrongált hajókat még nem is tartalmazzák. Az idén elsüllyesztett 3.4 millió brt. nagyon komoly veszteség, hiszen minden egyes elsüllyesztett hajó legalább 2—3 utat hajtott végre az évben, a békében pedig egyenesen 7—8 esetben is átkelt az Atlanti Oceánon. Az idei veszteség tehát több mint 10 millió tonna évi rakodótér elvesztését jelenti. (MTI)

A bányász-sztrájk sulyosan kihat a newyorki tőzsde forgalmára

Lisszabon, VI. 3. A newyorki tőzsde szerdán a bányász-sztrájk következtében előállott tüzelőanyaghiány hatása alatt volt. A tőzsde forgalma teljesen bizonytalannak látszott és az árfolyam hullámzás nélkülözött minden rendszerességet. (B. É.)

Addig nem tárgyalnak a sztrájkoló amerikai bányászokkal, amig nem állnak ismét munkába

Amsterdam, június 4. Mint a brit hírszolgálat Washingtonból jelenti, a bányász sztrájk elsimitására irányuló tárgyalásokat mindaddig szüneteltetik, amíg a bányászok nem térnek vissza munkahelyükre. A munkaügyi hivatal Lewishez és a bányatulajdonosokhoz intézett táviratában kijelentette, hogy a sztrájkkal felelőtlenül megszegték a bányászok azt az ígéretüket, hogy nem élnek a sztrájk fegyverével s egyúttal közölte, hogy a hivatal nem hagyta jóvá a kényszer útján létrejött megállapodásokat. A táviratokból kitűnik még, hogy a hadi munkaügyi hivatal az ügyet Roosevelt elnökhöz továbbitotta, hogy erről a részről megtegyék a szükségesnek mutatkozó rendszabályokat.

Nincs megegyezés az amerikai bányász-sztrájk ügyében

Stockholm, június 3. Mint Washingtonból jelentik az amerikai bányatulajdonosok elutasitották Ickes belügyminiszternek a vitás bérkérdés megoldására vonatkozó közvetítő javaslatát, mert nem hajlandók április elsejei hatállyal felemelni a bányászok fizetését. A bányatulajdonosok meg akarják várni a hadimunka-tanács döntését. Hírszerint az egyesült bányamunkás szakszervezet a maga részéről elfogadta Ickes belügyminiszter közvetítő javaslatát.

XII. Pius pápa éles beszéde az embertelen hadviselési módszerek ellen

„A világ kimondhatatlan szerencsétlenség örvényének szélén áll"

Róma, június 4.

(TP.) XII. Pius pápa névnapjának ünnepén a nála tisztelgésen megjelent bíborosi testület előtt hosszabb beszédet mondott, amelyet Rómában a *pápának eddig talán a legélesebb, alapvető politikai nyilatkozatának minősítenek.* Ezt a felfogást elsősorban a politikai aktualitással indokolják meg, amely a pápa beszédét bizonyos vonatkozásban a *szenzáció erejével ruházza fel.* Indokolják azonban azzal a szokatlan elhatározottsággal is, amellyel a pápa Európa jelenlegi helyzetének éppen *legkényesebb kérdéseiben állást foglalt.*

XII. Pius pápa kijelentette, hogy elődeinknek szellemi örökségét meg akarja menteni és *ezért ki kell mutatni azokat a hibákat, amelyek annyi bajnak okozói.* A hadvezetés módszerének progresszív kibővülése az egyházat mind nagyobb nehézségek elé állítja, — mondotta a pápa. *Amikor rámutat a fenyegető veszedelemre, ezzel nem emel vádat, csupán az embereket az igazsághoz és a meneküléshez akarja vezetni.* „És sokan, akik kezdetben a fegyverek szavát előnyösebbnek és becsületesebbnek tartották, mint a megértést és az engedmények alapján való együttműködést, most sokkal könnyebben hajolnak az új gondolatokhoz és nagyon különböző *érzelmekhez"*, — mondotta a pápa.

Mindenek előtt részvétével a kis népek felé fordul, amelyek a *nagyhatalmak közti földrajzi helyzetük következtében hadszíntérré váltak, vagy pedig azzá vállhatnak.* Hozzáfűzte, hogy minden szót, amit ezeknek a kis nemzeteknek érdekében mond, a *legpontosabban le kell mérni, hogy elkerülhessék, hogy helyzetük akaratuk nélkül megrosszabbodják.* Ebben a háborúban az igazságtalan és embertelen akciókra vonatkozólag a nyilvános ítélet attól függ, hogy melyik hadviselő fél teszi, — mondotta a pápa. A háborús ismeretek tökéletesítése és *olyan harcieszközöknek egyre fokozódó alkalmazása, amelyek az úgynevezett katonai és nem katonai célok megkülönböztetését kizárják, elmosta a háborús akciók és megtorlások közti különbségeket.*

A Pápa újból rámutatott *„mindenki érdekében"*, amint azt kifejezetten hangoztatta, a légi háború borzalmaira. „Olyan pillanatban, amelyben a még borzalmasabb megsemmisítő eszközökre való kilátás az emberek értelmét kezdi megzavarni, nem felesleges figyelmessé tenni a világot arra, hogy *kimondhatatlan szerencsétlenség örvényének szélén áll!"* — mondotta a Pápa szószerint. „És ebben az összefüggésben felvetődik a kérdés, hogy miként születhetik meg a mostan alkalmazott harci eszközökkel viselt *háborúból az igazságosságnak, a megértésnek, az emberiségnek és a testvériségnek békéje?"*

Fokozódik a zsidógyülölet Amerikában

Washingtoni megállapitás: Az amerikai antiszemitizmus kritikusabb, mint Németországban volt

Lisszabon, június 4.

(TP.) A „P. M." amerikai lap közli Bryae *Oliver* rádió-hírmagyarázó cikkét, amely rámutat *az Egyesült Államokban egyre növekvő antiszemitizmusra.* Oliver közli, hogy egy zsidó szervezet ebben az ügyben körkérdést rendezett, amelynek eredménye azonban úgy alakult, hogy a *rendezők nem merték nyilvánosságra hozni.* Erre a kérdésre ugyanis: hiszi-e ön, hogy a zsidóknak az Egyesült Államokban túlsok hatalmuk van?, *a válaszok 61%-a igennel válaszolt.* A cikkíró arra a következtetésre jut, hogy

az antiszemitizmus az Egyesült Államokban most olyan fokra jutott, hogy éppenúgy kritikus, ha talán még nem kritikusabb, mint aminő Németországban volt, amikor ott megkezdették a zsidók elleni rendszabályok alkalmazását.

Ugyanezzel a kérdéssel foglalkozik *Kiplinger* amerikai ujságíró is egy éppen most megjelent könyvében, amely a washingtoni életről számol be. Kiplinger rámutat arra, hogy a washingtoni központi kormányzat elzsidósodása nagymértékben azon alapszik, hogy az amerikai magánvállalatok egyre fokozódó mértékben zárták el ajtóikat a zsidók elől, s így a *zsidókat a kormányzati helyekre szorították, amelyeken* most aránylag igen magas százalékszámmal vannak képviselve. Roosevelt ezt a fejlődést idáig elősegítette, tekintettel azonban arra, hogy szeretné újból való megválasztását elérni, politikáját most megváltoztatta. Igy abból a célból, hogy a zsidókat az ipar területére terelje, elrendelte, hogy

fegyverkezési megbizást csak azok a cégek kaphatnak, amelyekben semmiféle antiszemita irányzat nem érvényesül.

Aki azonban az Egyesült Államok belső helyzetét ismeri, előre megmondhatja, hogy Rooseveltnek ezzel a rendelkezéssel nem nagy sikere lesz, — véli Kiplinger.

Gróf Széchenyi Bertalan meghalt

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Gróf Széchenyi Bertalan, a Felsőház elnöke csütörtökön hajnalban elhunyt.

A Kormányzó távirata gróf Széchenyi Bertalan özvegyéhez

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Ur a következő táviratot intézte gróf Széchenyi Bertalan özvegyéhez:

„Nagy sajnálattal ertesüitem Férje Őnagyméltóságának elhunytáról. A megboldogult remes egyénisége nemzetségének ősi hagyományaihoz híven mindenkor önzetlenül vette ki részét a közügyek szolgálatában s az országgyűlés felsőházának élén példás odaadással és áldozatkészséggel látta el e magas közjogi méltóságával járó feladatokat. Elköltözésével az egész magyar társadalmat ért súlyos veszteség alkalmával bensőséges részvétemet fejezem ki.

Horthy."

Részvéttáviratok gróf Széchenyi Bertalan elhunyta alkalmából

Kállay Miklós miniszterelnök gróf Széchenyi Bertalan halála alkalmából részvéttáviratot intézett báró Perényi Zsigmondhoz, a felsőház alelnökéhez.

Nagyméltóságú Perényi Zsigmond úrnak, titkos tanácsos, koronaőr, felsőház alelnöke, Budapest.

„A magyar királyi kormány mély megrendüléssel és megilletődéssel értesült gróf Széchenyi Bertalan belső titkos tanácsos, a magyar országgyűlés felsőháza elnökének elhunytáról. A megboldogult, mint a régi főrendiház, majd az 1927-ben megalakult felsőháznak előbb alelnöke, majd elnöke, magas közjogi méltóságaiban mindenkor hitet tett törhetetlen magyar szelleméről és hazáját a nagy Széchenyi nemzetség nemes hagyományai szerint adaadó hűséggel és államférfiúi bölcsességgel szolgálta. Kérem Nagyméltóságodat, hogy a magyar királyi kormány bensőséges részvétét fogadni és azt a felsőház előtt tolmácsolni méltóztassék. Nemes emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni."

Kállay Miklós, magyar királyi miniszterelnök.

*

Magyarország miniszterelnöke részvéttáviratot intézett gróf Széchenyi Bertalan özvegyéhez is.

Ilniczki Sándor a munkácsi görög katholikus egyházmegye generális vikáriusa

Sztojka Sándor megyéspüspök eltemetése után szerdán délután összeült a székeskáptalan és a kánoni előírásoknak megfelelően titkos szavazással generális vikáriust választott. A választás eredményeképpen Ilniczky Sándor nagyprépost lett a munkácsi görög katolikus egyházmegye generális vikáriusa. Ilniczky Sándor nagyprépost nyomban le is tette az esküt, majd fogadta a székeskáptalan tisztelgését. (MTI).

Speer miniszter a Führer főhadiszállásán

Berlin, június 4.

Albert Speer, birodalmi fegyverkezési és lőszerügyi miniszter szükebb törzskarával és legbensőbb munkatársaival kihallgatáson jelent meg a Führernél a főhadiszálláson és jelentést tett az elmult évben elért eredményekről. A miniszter jelentésében örömmel mutatott rá arra, hogy az előre megállapitott termelési eredményeket kivétel nélkül minden vonalon messze túlszárnyalták és olyan eredményeket értek el, amelyek minden várakozást felülmulnak.

A Führer szivélyes köszönetét és legteljesebb elismerését fejezte ki a német fegyverkezési ipar valamennyi munkásának és különösen dicsérő szavakkal emlékezett meg Speer birodalmi miniszter működéséről. Beszéde végén a Führer Speer birodalmi miniszternek a német technika terén elért eredményei elismeréséül átnyujtotta a Todt-gyűrűt, valamint egy az elhúnyt dr. Todt dombormüvű képmásával diszitett ezüst kazettát. (MTI.)

Dr. Vladimir Kosak az uj budapesti horvát követ

Zágráb, június 4.

A poglavnik dr. Vladimir Kosak pénzügyminiszter állásától felmentette és egyidejüleg rendkivüli követté és meghatalmazott miniszterré Budapestre nevezte ki.

Ivo Gaj eddigi budapesti követet visszahivták a külügyminisztériumba. Kosak utódja a pénzügyminiszteri székben dr. Filipancsics pénzügyi államtitkár lett. Filipancsics a volt pénzügyminiszter legközelebbi munkatársaihoz tartozott. Pénzügyminiszterré kinevezése a poglavnik kifejezett kivánságára történt, aki ezáltal óhajtja a pénzügyek vezetésének folytonosságát biztositani. Filipancsics az alsó-stájerországi Cilliben született és 56 éves. Zágrábi egyetemi tanulmányainak befejezése után pénzügyi szakkérdéseknek szentelte magát és e területen szakembernek számit. (MTI.)

Elutaztak Bulgáriába a magyar ujságíró-csoport tagjai

A *bolgár* kormány meghivására a vezető magyar lapok főszerkesztőiből alakult ujságírócsoport szerdán este hatnapos tanulmányutra Bulgáriába utazott. A magyar sajtó vezető személyiségeiből álló csoport vitéz dr. Thuránszky László miniszterelnökségi osztályfőnök vezeti. A bulgáriai látogatásban résztvesz: *Darvas* János, a Magyarország szerkesztője, az *Országos Magyar Sajtókamara ujságírói főosztályának titkára, Dessewffy* Gyula gróf, a Kis Ujság főszerkesztője, *Goldschmidt* György dr., a Deutshe Zeitung főszerkesztője, *Holly* Jenő, a Pester Lloyd szerkesztője, vitéz *Kolosváry-Borcsa* Mihály, a Függetlenség főszerkesztője, a Sajtókamara elnöke, *Lovik* Károly, a Pest szerkesztője, *Ráttkay* R. Kálmán, a Magyarság felelős szerkesztője, *Szerelemhegyi* Ervin, a Pesti Hirlap szerkesztője, *Tóth* László, a Nemzeti Ujság főszerkesztője, a Katholikus Ujságírók Egyesületének elnöke, *Törs* Tibor, a képviselőház alelnöke, *Zathureczky* Gyula, a kolozsvári Ellenzék főszerkesztője, *Zilahi-Sebes* Jenő, a külügyminisztérium kulturális osztályának vezetője, *Zimmer* Ferenc, a Magyar Távirati Iroda főszerkesztője, a Magyar Országos Sajtókamara ujságírói főosztályának elnöke.

A küldöttséggel utazik *Popov* István, a budapesti bolgár követség sajtóattaséja és a külügyminisztérium részéről *Gondi* Ferenc utimarsall.

Az ujságírói küldöttség búcsúztatására a Keleti-pályaudvaron megjelent Tosev Dimitrij, Bulgária budapesti követe és a követség több tagja, valamint a külügyminisztérium néhány személyisége.

A magyar sajtó képviselői pénteken érkeznek a bolgár fővárosba, amelynek *pályaudvarán ünnepélyes fogadtatásban lesz részük.* A rendkívül gazdag bulgáriai program keretében ellátogatnak Bojanába, a rilai kolostorhoz, *Várnába* és *Sumenbe.* *(MTI).*

Világtörténelem fillérekért:

HITLER legutóbbi beszéde az elesett hősök ünnepén **10 fillér**

GÖBBELS beszéde a német totális háboruról **10 fillér**

Hitler Göring Ribbentrop beszédei a IV. háborus tél előtt **30 fillér**

Küldje meg nekünk az árát — akár bélyegben — bérmentve megküldjük a füzeteket!

Centrum Kiadóvállalat Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.

MAGYAR SZÓ
politikai napilap
Felelős szerkesztő és kiadó:
BORNEMISZA GÁBOR
főszerkesztő.

Laptulajdonos: Magyar Szó Lapkiadó kft. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Gyulai Pál-utca 14. szám. Szerkesztőségi telefonok: 146—245, 146—246, 144—848. — Kiadóhivatal telefonja: 146—243, 144—422. Előfizetés: Egy hónapra 2.50 P; negyedévre 7.— pengő. Postatakarékpénztári csekkszámla szám 8991. — Az országos utcai terjesztés 537330/1942. sz. alatt engedélyezve.

Nyomatott a Centrum Kiadóvállalat Rt. körforgógépein, Budapest, VIII. Gyulai Pál-utca 14. szám. Felelős: Czollner László

GYÁRFÁS Győző királyi mérnök

BERÉNYI Zsuzsanna Ágnes: Gábor Áron síremlékének felállítása. = Magyar Múzeum, I.évf.1/4.sz.1991 211 - 213.p.

1892-ben ő tervezte az emlékművet

alálkozhat üzleti partnereivel, ha nem
t mintha Ön lenne a házigazda! Tárgyalási
indig lesz Budapesten egy bázis, ahonnan
képviseletet biztosítanak az Ön számára!

AZ ÖN VÁLLALKOZÁSÁNAK
JE!

zésére, az alábbi címen és telefonszámokon,
tel:

Merker Viktor
igazgató

enter Kft.
ila út 79.
Budapest, Pf. 770.
Fax: 175-3211

487.

488.

489.

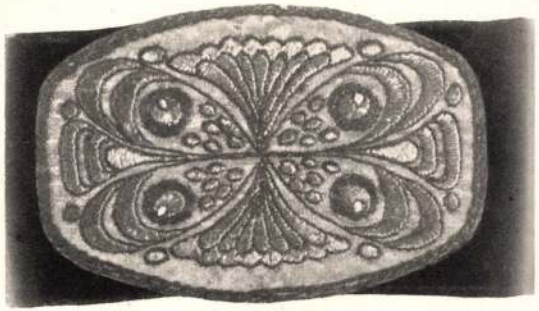

490.

491.

Műkedvelők kiállítása. — Selyemmel hímzett mellcsatok: 485. Holzmann Valéria. 486. Bader Margit. 487., 488., 489., 491. Dalmát Piroska. 490. Ferenc Kornélia.

Exposition d'amateurs, groupe hongrois. — 485—491. Broches brodées en soie.

493.

Műkedvelők kiállítása. — 492. Zsolnay Miklósné: Hímzett párna. 493. Gyárfás Ilona: Bőrdoboz batikozott rézszögekkel.

Exposition d'amateurs, groupe hongrois. — 492—493. Broderie et coffret en cuir.

Magyar Iparművészet
1913. 424. l.
K

Nadler Róbertné

Gyarfás Ilona, léc-

falvi, l.

Nádler Róbertné

lett.

L. az N-ben is.

Budapest, 1938. junius 8.

Előfizetőnk !

ára hozzuk, hogy a Pesti Napló be-
estvérlapunkat, a Magyarországot

nak, az Ön címére való eljuttatása
használása sulyos helyzetünknek és

élére állítom, s ezzel a páratlan láncfonalakat emelem. A páros és páratlan fonalak közötti közön átveszem a vetülékfonalat. Most kihuzom az első fonalrendezőt és a másodikat állítom élére. Ekkor a páros fonalak kerülnek felül s a keletkezett résen visszaviszem a vetülékfonalat. Hogy ezután ismét a páratlan fonalakat emelhessem, szükségem van az első fonalrendezőre. Ezt azonnal visszatehetem a helyére, ha a nyüstökbe befűzött páratlan fonalakat a nyüstléccel megemelem s a keletkezett résen a fonalrendezőt betolom a helyére. A 2. oldalon az alsó rajz — az áttekinthetőség kedvéért csak néhány fonállal — ezt a műveletet mutatja be.

Lássuk már most az egyes szövési technikákat. A gobelinnal kezdjük, mert ennél legegyszerűbb a szövőkeret felszerelése. A nyüstléc egyáltalában felesleges, a fonalvezetőlécek pedig szintén nélkülözhetők. A gobelint mindig a visszáján dolgozzuk úgy, hogy az egyes láncfonalakra sorra ráhurkoljuk a fonalat s először 2—3 sor egyszínü gobelinsort csinálunk, csak aztán látunk hozzá a mintához. A kezdet mindig egyszerü hurokkötés. A munka további menetét a mellékelt rajz mutatja. Mindig soronkint haladunk előre a munkában s ha két szín találkozik egymással, a fonalakat egymással hurkolással úgy kötjük össze, amint azt a torontáli- és csángószövés rajzán látható. Jól dolgozott gobelinen
dásnál a kötésre emlékeztető balfelé dülő vonalsor
ditva, mig a gobelin színén a láncfonalat födő sz
szintesek. Mihelyt egy 8-10 cmnyi magas sávval el
kikötjük, azaz két szélét erősen kifeszitve spárgáva
fonállal a keret oldalléceihez kötjük. Ha ezt el
munka túlságosan összehúzódnék.

A rajzot, mely után dolgozunk, a láncfonalak
Könnyebb áttekinthetőség céljából azonfölül az egye
tárvonalait tussal felrajzoljuk a láncfonalakra.

Ha munkánkban annyira haladtunk, hogy a föde
túlrövid és igy nehezen hozzáférhető, akkor óvatosa
láncot, a kész munkadarabot az alsó lécre fölcsavarju
felelő hosszuságot a felső lécről lecsavarunk, s a mu
rakjuk a keretre. A befejezést ismét 2-3 sornyi egy
csomóval csináljuk. Ha a kész munkát nem akarjuk
applikálni, akkor a felbomlás ellen a következő móc
juk: A láncfonalakra párosával bogot kötünk s a
tóljuk a szövésig, amivel azt a felbomlás ellen bizt
keletkezett rojtot tetszésszerinti hosszúságban megh

A torontáli szövést szintén visszájáról dolgozzuk
el, hogy először 2-3 ujjnyi szélességben egyszerü fo
bele a láncba. A vetülékfonalaknál általában arra ü
lazán feküdjenek, s nagy ivben haladjanak át az e
másikra. Az ivben átvitt fonálnak először a közepe
után a két kidomborodó résznek közepét, úgy, hog
fonalak között végigtekeredzik anélkül, hogy meg
szövött sávot egyenesre leverjük villával s aztán h

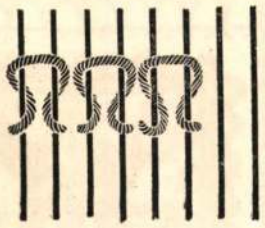

A SZÖVÉS.
A csomó bekötése a láncfonalba.

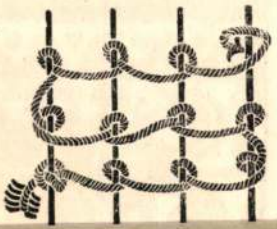

A szmirna-szövés módja.

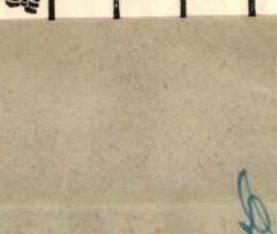

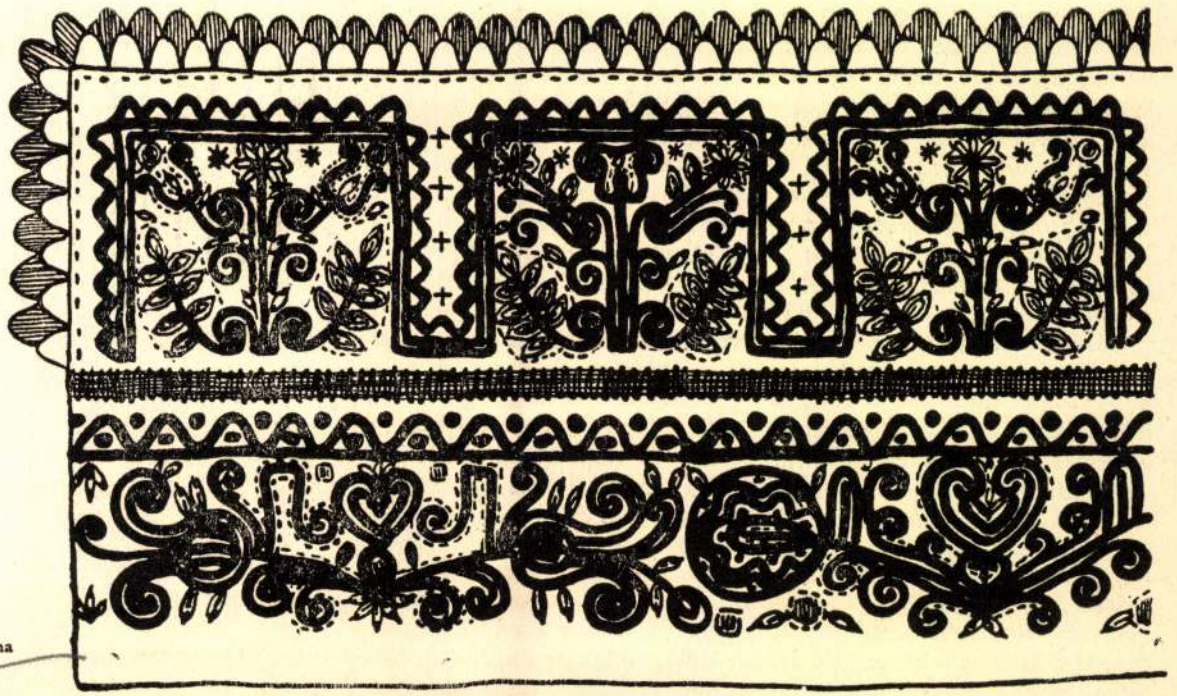

L. Gyárfás Ilona
rajza.

tulajdonképpeni mintához, amelynek mindenkor nagyobb szögletes formákat kell mutatnia, különben nem alkalmas a torontáli munkára.

Az egyes színes területeket úgy töltjük ki, hogy a fonalat az illető színen belül vetülékfonál módjára a láncon oda-vissza visszük. Természetes, hogy ilymódon az egyes színek között üres közök maradnak, ami jellegzetes tulajdonsága a torontálinak. De hogy ezek ne gyöngítsék túlságosan a szövetet, legföljebb 1-1 cmnyi távolságon kötjük a szomszédos fonalakat úgy, hogy a találkozás helyén először keresztezzük a két szomszédos fonalat s csak azután visszük mindegyiket vissza a maga színébe. (Itt nem is kell okvetlenül soronként dolgozni, hanem egy-egy színt különállóan vihetünk fel a kötésig s a másikat okvetlenül aztán dolgozzuk utána.) A fonalat mindig lazán kell átvetni, nehogy megfeszülve összehúzza a láncfonalat. 10-12 cmnyire kikötést alkalmazunk, mint a gobelinnél, befejezésül pedig egyszínű szövést, mint a kezdésnél. A munka levétele után a két véget a gobelinnál leírt módon rojtozzuk.

A csángószövés mindenben azonos a torontálival, csupán az a különbség van közöttük, hogy a csángószövésnél két szomszédos szint minden egyes fordulónál kötünk, függőleges rések tehát egyáltalán nincsenek a szövetben s végigfutó sávok is gyakoriak.

A szmirnamunkánál a párosszámu láncfonál két fonalrendezővel és egy nyüstléccel van felszerelve. Először 2-3 ujjnyi széles egyszínü sávot szövünk s aztán kezdjük a csomózást. A csomókhoz felhasználandó fonalat 5-5½ cm. hosszu darabokra vágva dolgozzuk fel. (Legcélszerübb egy nagyobb mennyiségü fonalat egy 2½ cm. széles nemezpapirra feltekerni s aztán az egészet hosszában felvágni.) Az egyes csomókat a mellékelt ábra szerint csináljuk. A balkéz középujjával felemelünk két láncfonalat, mutató- és hüvelykujjunkkal odaszoritjuk a fonaldarab közepét a két láncfonálhoz, jobbkézzel a két fonalvéget körülvisszük egy-egy láncfonálon s mindkettőt a két lánc között lehúzzuk és az alul levő két szövethez nyomjuk. A sor befejezte után jutéval bevetünk egy szálat oda-vissza s az egész sort villával jól és egyenletesen leverjük. Igy

Diszitő Művészet
1915. II. évf. 1. sz.

Gyárfás Ilona K

1908/9 – 1913/14

Ferkèpzomfoiskèvk

18. l

Mintegy hatvan műve [illegible] (pl. IV. Henrik, Medici Mária stb.). D. nyitja meg Franciaországban a médailleur-művészet fénykorát.

DUQUESNOY (ejtsd: *dükénoá*), flamand szobrászcsalád. Tagjai: 1. Id. D. *Jerôme* (1570 kör.—1641), akinek brüsszeli műhelyéből került ki az 1794-ben elpusztult és másolattal pótolt népszerű Manneken-Pis szobra.

D., 2. *François*, * Brüsszel 1594, † Livorno 1643, az előbbi fia. Apjának volt tanítványa, de 1619. Rómába került, ahol eleinte kisplasztikával foglalkozott. Csakhamar nagy hírnévre tett szert Rubens hatása alatt álló híres gyermekábrázolásaival (pl. Angyalok hangversenye, Nápoly, SS. Apostoli templom). Tőle való András apostol nagy szobra a római Szt. Péter-templom egyik főpillérének fülkéjében. Mozgalmassága, kifejező volta mellett is Berninihez képest formai szigorúságot árul el, talán barátja, Poussin befolyása alatt. Csodált remekműve Szt. Zsuzsánna nemes egyszerűségű szobra a Sta Maria di Loreto-templomban (1630). Olaszországban Francesco Fiammingo-nak nevezték.

D., 3. Ifj. *Jerôme* (1602—54), az előbbi öccse, eleinte Rómában bátyjával dolgozott, Spanyolországban is járt, majd visszatért Brüsszelbe. Művein Rubens erős befolyása érezhető. Legnagyobb alkotásai Triest püspök gazdag, de nem éppen önálló síremléke, (Gent, St. Bavo-templom), a püspök szobra a brüsszeli székesegyházban.

DURAN, *Carolus*, francia festő, * Lille 1837, † 1917. Párizsban és Rómában tanult, döntő befolyású volt azonban fejlődésére madridi tartózkodása, amikor is sokat másolt Velazquez után. Hatalmas sikert aratott 1866. A meggyilkolt c. képével (lillei múzeum), amely a régi mestereken fejlesztett pompás festői kultúráról tett

MDK

Gyárfás Ilona

1908/9 - 1913/14

Ferképzomfoiskévk 88.l.

MDK

Gyárfás Ilona

Rajzának repr.-ja a 4.old.-on.

Diszitő Művészet 1915. II.évf. 1.sz.

MDK

Gyárfás Ilona

Bőrdoboz batikozott rézszögekkel. Kép a 424.old.

Magyar Iparművészet 1913. 424.l.

MDK

L. Gyárfás Ilona

Ormányságí fejkötő részlete, repr.

Diszitő Müvészet 1915. II. évf. 1. sz. 5.1.

Gyárfás Imre MDK

kisebb műveci szerepelnek a kiállitáson.

Csánky Dénes: Száz év magyar festészete ~~/Győr sz. k. v. kiállitásai/~~ (Kiáll. kat.) Győr 1943. 10. old.

Gyárfás Imre MDK

szül. Sepsiszentgyörgy 1857 ápr. 6., megh. u. o. 1925 dec. 13. Bpen Székelyúel, Münchenben Wagnerúal, Diezúel és Gabriel Maxnál tanult. 1880-ig Münchenből küldte budapestre és máshova kiállitásokra képeit. „Tetemre hivás"-t 1881-ben festette. Olasz tanulmány ut után visszavonult Erdélybe, ott főleg arcképeket festett.

Csánky Dénes: Száz év magyar festénete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 27. l.

M.D.K.

Gyárfás Imre festő

Sepsiszentgyörgy 1857 ápr. 6 – w.o. 1925 dec. 13. Bpesten kéhely Bertalannál, majd Münchenben tanult. Főműve a „Tetemre-hivás". Erdélyben élt, ahol archéfsfestéhettel foglalkozott.

„Ferfifej" – olaj, vászon 38 + 42 cm!

Csánky Dénes: Kép év magyar festészete. Győr 1983 10, 24–25,

Gyárfás Imre

festőművész

Karácsonyi kiállitás és árverés - az Árverési Csarnokban - képével szerepel. Tetemrehivás

Pesti Hirlap
1935.XII.1.

Gyárfás Imre. MDK.

Győrött 1943-ban, képmův, Muzeum által kiállitott képe:

„Férfifej": Olaj vászonra.

38 x 42 cm. Vétel 1916. Ltsz. 5003.

Csánky Dénes: Száz év magyar festénete.

(Kiáll. kat.) Győr 1943. 25. l.

Gyárfás Imre MDK.

Erdélyben könyvillusztrációkat és diszokleveleket is tervezett. Mint Pál Erdélyben nutetett és benne is tépelődő lélek lakott. Művén egyéniségének jellemzése.

Hánky Dénes: Száz év magyar festenéte. Győr 1943 (Kiáll. kat.) 24-25. l.

Gyárfás István
művészeti ír.

Árverési Csarnok 30. könyankén
Eat. 1943

GYÁRFÁS ISTVÁN, Öskeresztény müemléki tanulmányok. Bpest,1887.
Fve

3.-

rában — a megbízást adó fél javára a sóbban meg. A vételi megbízás végrehajtásának eredményé- megbízó értesítést kap.

Vételi megbízást az Árverési Csarnok kiállítási kon a kiállítási idő tartama alatt, árverési napokon ; d. e. 9—1 óráig, és d. u. 3·30 órától az árverés g, illetve a kiválasztott tárgy árveréséig vesz fel. Vételi megbízás az előleg egyidejű beküldése mellett i úton is adható.

A vételár kifizetése.

A vásárlónak a vételárat készpénzben azonnal ki gyenlítenie. A megvett tárgy a teljes vételár kifizetése nem szolgáltatható ki.

Fegyverek árverése.

Fegyvereket csakis fegyvervásárlási enged egyének vásárolhatnak.

Büntető rendelkezések.

Aki összebeszélés vagy nyereségben való vagy más jutalom vagy előny igérete által a árverés eredményének meghiusítására, vagy csö működik, úgyszintén, aki ily célból nyereségrész vagy előnyt elfogad: két hónapig terjedhető és 400 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel b (1879. évi XL. t.-c. 128. §-a.)

Kiadja a M. kir. postatakarékpénztár.

Gyárfás István Tihamér

Kruck. I. 427. l

Gyárfás, Stephan Tihamér, Archäologe, kathol. Kirchenschriftsteller, geb. 14. Dez. 1863 in Léva, erhielt, nach Absolvierung der theolog. und philosoph. Studien, das Doktordiplom und die Priesterweihe und wirkt seit 1886 als Obergymnasialprofessor anfangs in Nagyszombat, jetzt

in Brassó, wo er sich vorwiegend mit archäolog. und Kunststudien befasst. Selbständige Werke: *Őskeresztény műemléki tanulmányok* (Studien über urchristl. Kunstobjekte, 1887), *Pannonia őskeresztény emlékei* (Die urchristl. Monumente Pannoniens, 1889), *Az iskolai szinjátékokról* (Über die Schuldramen, 1896), *Régi brassai ötvösművek* (Alte Brassóer Goldschmiedearbeiten, 1909), *Faludi Ferenc élete* (Das Leben Franz Faludi's, 1911), A *brassói ötvösség története* (Geschichte der Brassóer Goldschmiedekunst, 1912).

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gyárfás Iván

épitész

szül. 1912. Bpest

márc 3

bpesti műegyetem

318-236

Szabó Ernő jegyzéke

Bp. műegyet.

Gyárfás J.
építén

l.

Építőmunka
1933. 110. l.

Gyárfás Iván

építész

a Weiss Manfréd-
gyár Motor II. épü-
letének rajzterme
terverte fenti
repr.

Új Építészet

1948. 364. l.

s hó 27-én 595. szám alatt a csik-
ben kelt felterjesztésére értesitem
felterjesztésében foglaltakat tudo-
ágot, hogy azokról, egyelőre, György
megfelelően értesitse.-
1914. szeptember hó 14.
szter rendeletéből:

Gyárfás Iván igazgató M.Népköztársaság Érdemérem MDK
arany fokozat

Párt és tömegszervezeti ... építőmunkásokat ... tüntetett ki a Népköztársaság Elnöki Tanácsa. Szabad Nép, 1950. dec. 10. 6 l.

M. Sz. K.

GYÁRFÁS Iván építész

Részt vett az új moszkvai városnegyed

Tervezésében

Magyar Nemzet, 1960 (XVI.) 147. sz. 3. l.

Gy. I. magyar építészek is részt vesznek

az új moszkvai városnegyed tervezésében.

Gyárfás Iván MDK

Tagja a Városépítő Tervező Iroda 14 tagu kollektívájának, melynek pályamüvét - Genf kantonjának tervpályázatán a "Nemzetek tere" problémájának megoldására - a beérkezett 123 pályamü közül az első tíz közé rangsorolták.

Repr.

Müszaki Élet. 1957. jun. 27.

M. D. K.

GYÁRFÁS Iván építész

Lásd: Csavlek A – Gyárfás – Mikes – Perczel

Részvétel a pályázaton III. díj (Repr.)

Preisich Gábor: A Marx téri terv pályázat

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. sz. 77. l.

Gyárfás Iván MDK

épitész

Kaesz Gyula : Kereskedelmi és Pénzügyi Dolgozók Szakszervezete székházának átépitése. Bp. Jókai u.6.
Épitész - Épitészet 1950. 6.sz. 370-380.o.

GYÁRFÁS IVÁN

5ZOC 16.0.

~~Hans KNOLL~~
GYALAI ISTVAN

MEGHÍVÓ

a

WHITE FLAGS

katalógus bemutatására és pódiumvitára
1998 december 15-én 18 órakor az Osztrák Kulturális Intézetben
1068 Budapest, Benczúr utca 16.

Nagy Márta, Páldi Lívia, Sugár János, Sturcz János
Hans Knoll, Lioba Reddeker, Gyalai István

EINLADUNG

WHITE FLAGS

Podiumsdiskussion und Präsentation des Kataloges
15. 12. 1998, 18 Uhr, im Österreichischen Kulturinstitut
1068 Budapest, Benczúr utca 16.

Gyalai Béla, festő-grafikusművész (Kiszakécske).

Kilencedik alkalommal nyílt meg a Bács-Kiskun m.-i grafikai tárlat, Kecskeméten. — Gyalai Béla művei szerepelnek a tárlaton: „Ballada" és „Mutatvány" groteszk grafikái.

(említve).

Halász Ferenc: Grafikák a nap alatt.
Petőfi Népe, 1984. márc. 25.

Gyalai Béla, festő-grafikusművész, rajztanár.

Ez a nyolcadik nyár, amikor képzőművészek táboroznak a kécskei Tisza-parton. Az elmúlt esztendőkhöz hasonlóan az ország más tájain élő alkotók is meghívást kaptak az idén a művésztelepre, sőt ketten Romániából érkeztek a tábornyitásra. Tíz festő: Batári László, Bozsó János, Bagó Bertalan, Gyalai Béla, Vádár F. Tibor, Pap G. Gábor, Rausz Szilveszter, Séres János, Szurcsik János és Vati József – két grafikus: Bardócz Lajos és Würtz Ádám, a szép alkotómunkára inspiráló környezetben egy hónapot tölt együtt. Közülük most kettőt közelebbről is bemutatunk: Szurcsik János és Bardócz Lajos művészeket.

Koloh Elek: Alkotók a Tiszánál.
Petőfi Néke, 1984. aug. 15.

Gallai Béla

Artner Tivadar: Fiatok a Tisza partján

Népszabadság, 1984. VIII. 24.

Gy.Sándor festő

Magyar Müvészet 1925.232-233 .o.
Müvészetünk a külföldön.

/1021

MŰVELŐDÉS · IRODALOM ·

Variációk a Tiszára

Nincs festőibb látvány a fényeket magukba szívó és visszatükröztető, a színeiben, hangulatában folytonosan változó folyóknál. Életet visznek a tájba, kultúrákat teremtenek, felüdítik a pihenni vágyókat és örökös ihletői a költőknek, gondolkodóknak és képzőművészeknek. A Tisza játszsza a főszerepet azon a kiállításon is, amelyet a tiszakécskei nyári művésztelep alkotásaiból rendeztek, a község művelődési központjában.

A tárlat anyaga már csak azért is figyelemre méltó, mert érzékelteti, hogy a tiszakécskei községi tanács vendégszeretetét élvező művészek nem töltötték az idejüket hiába. Nyertek ők is. Új élményekkel telítődtek és a Tiszatáj titkait együttesen feltárva egyéni kifejezésmódjukat is gazdagították. De nyertek a házigazdák is, mivel a művésztelep minden alkotójának egy-egy műve a község tulajdonában marad. Beleépül a falu kultúrájába, formálja a közízlést, mindenki számára láthatóvá, hozzáférhetővé teszi az alföldi táj kimeríthetetlen szépségét.

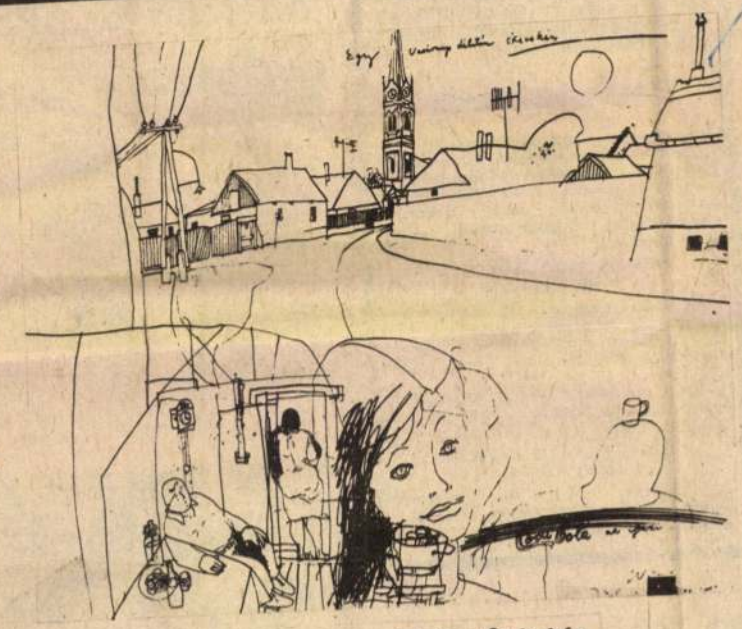

● Würtz Ádám: Egy vasárnap délután Ókécskén.

Kilenc alkotóművész — kilenc változata, megjelenítése a nagyjából egyazon témának. A festői látás sokfélesége főként a Tisza ábrázolásában jut kifejezésre. *Batári László* Tisza-parti tája a színek fénylő elevenségével ragad meg. *B. Séday Mária* bensőségesen, lírai közvetlenséggel fogalmazza látványnyá a folyó megejtő hangulatváltozásait. A kécskei születésű *Jánosi Sándor* megajándékoz a nagykanyar mai képének derűjével, a szintén helyi származású *Bagó Bertalan* keményen, markánsan ábrázol. *Bozsó János* Tisza-parti akonya romantikus hevülettel illeszkedik a képi kifejezés sokszólamúságába. *Gyalai Béla* kevés színből is a színek szimfóniáját alkotja meg. Az újbögi iskola fiatal rajztanára minden elismerést megérdemel, mivel kezdő létére, az elismert, tehetségükkel már hírnevet szerzett képzőművészek között is sikerült megmutatnia, hogy tud újat, eredetit közölni a bennünket körülvevő dolgokról.

● Gyalai Béla: Találkozás.

Örömmel láttuk a kiállításon *Szurcsik János* képeit. Visszahívta a hazai táj — Hercegszántón született, Baján, a Rudnay szabad iskolában kezdett festeni —, és a találkozás eredményes volt. Kezé alatt kiteljesedett a vászon. Ahogy Gyalai Csendje vulkánikus erejű, úgy Szurcsik a falusi életképek monumentális nyugalmával nyűgöz le.

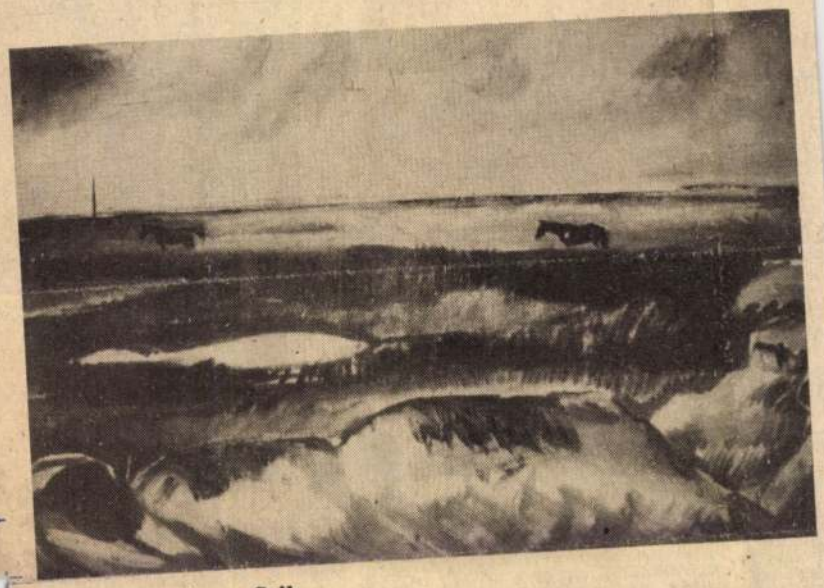

● Szurcsik János: Szik.

A játékosságot, a filozófikus töltetű iróniát *Würtz Ádám* képviseli, akinek grafikái az egész világon ismertek. Egyik rajzában a nyári művésztelepnek állított kedves emléket. „1979. július 25-én, délelőtt 10 órakor egy kis tanyánál, a kecskeméti határban — írta a lap jobb felső sarkába. — Bozsó János mindjárt befejez egy képet, Jánosi Sanyi elkezdett egyet, na próbáljunk meg rajzolni valamit." Így született meg a variációk egy tanyára, melynek rajzos ábráit szellemes megjegyzések fűszerezik. Látható a tanyán élő idős házaspár, és olvasható a kérdésük: „Ugye nem azért jöttek, hogy felszántsák a gyöpöt a tanya körül?"

Ilyen a tanya a maga teljes valóságában — rajzol hajszálpontosan a grafikusművész, és

Gyászhír

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy édesapánk

FORMÁDI JÓZSEF

életének 63. évében, rövid szenvedés után elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatásáról később intézkedünk. Gyászoló család. 3947

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, a Röntgen és Tüdőszűrő Állomás vezetőinek és dolgozóinak, a Petőfi Nyomda kötészetének, akik szeretett édesanyánk, nagymamánk, dédnagymamánk

ÖZV. SZABÓ JÁNOSNÉ
Tóth Erzsébet

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, s ezzel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család. 3892

* * *

Ezúton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, akik édesanyánk, nagymamánk

DR. TASNÁDI ELEKNÉ
Harkay Gabriella

hamvasztás előtti búcsúztatásán megjelentek, részvétüket nyilvánították. Gyászoló család. 3945

SPORT • SPORT •

ERŐ ÉS SZÉPSÉG

(Straszer András felvételei.)

HUMOR

A bíró bosszúsan mondja:

„Csak nem akarja elhitetni velem, hogy a levéltárca, amelyet megtalált, az öné?"

„A levéltárca nem, a bankjegyek azonban az enyémeknek tűnnek."

*

Három zsebtolvaj kilép az ékszerboltból.

— A fenséges kétkarátos gyűrűt szívesen vittem volna magammal — mondta az első lelkendezve.

— Nálam van! — jelenti ki diadalmasan a második.

Péterke elesett, és úgy káromkodik, mint egy kocsis.

„Egy fiatalember hogyan káromkodhat ilyen rettenetesen?" — kérdezi egy járókelő.

„Ne beszéljen semmiféle zagy-

Horst tökrészegen hazajön. Mivel nem találja a villanykapcsolót, így jajveszékel asszonyához:

— Kezdj már végre szidni, csak így találom meg az ágyat!

*

PETŐFI NEPE
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-126

E K

vétel

gya. Kecs-
Garai u.
3876

szobabútor
thető 17
félegyháza,
. 2. (Boro-
3055

csemege-
ök pero-
Zalagyön-
negrendel-
Csongrád,
2. 4256

vészkészle-
keresek
Leveleket:
048" jel-
ti Magyar
4526

redőnyök,
deszka,
anyagok.
4. (Arany-
lyén).
4548

der sürgő-
nyegyháza,
113. sz.
17 óra
vasárnap
4534

yő-cseme-
Kecskemét,
3853

-as beépí-
továbbá 1
rusító he-
lel. Árak:
t a hely-
l lehet:
ály út 15.
akcsoport.
1376

yiségű is-
Kecske-
s Sándor-
3883

RÉSZES dinnyeföld-területet vállalnék 18—20 hektáron, 25 éves gyakorlattal. Horváth László 3015 Csány, Budai Nagy Antal u. 24. 1466

KÜLÖN bejáratú bútorozott szoba kiadó egyedülálló igényes nőnek. Cím: Kecskemét, Akadémia krt. 30. II. 7. Érdeklődni: hétköznap 16 óra után. 3830

HENGERFÚRÁST, dugattyúkészítést, csapágyazást, személygépkocsikhoz, RS-traktorokhoz vállal Tóth. Kiskőrös, Lenin u. 17. 2237

SZAKKÉPZETT ápolónő idős betegek ápolását vállalja. Leveleket „Eltartási szerződést is kötne" jeligére a kiadóba kér. 3819

MATEMATIKUS, angol tanárt keres. Jelentkezni munkaidőben 12-850/117-es telefonon. 3814

ELVESZETT egy 1,5 éves, sárga, német dog kan kutya. Kérem a becsületes megtalálót, adja le a kecskeméti Állatkórházba, 1000 Ft jutalom ellenében. 3929

KECSKEMÉT belterületén elvesztettem pénztárcámat. Kérem a megtalálót az igazolványokat küldje el címemre, a pénzt tartsa meg. 3935

KERTÉSZEK, primőrtermelők számára négyfészkes tápkockakészítők utánvéttel is kaphatók. 1173 Budapest, Szárny u. 19. 3796

KÖNYVKÖTŐ szakmunkás állást változtatna Kecskeméten. Leveleket „Szak-

1021

ELHÁRÍTÓ KÉZMOZDULAT SEJLIK ELŐ

Gyalai Béla festményeiről

Gyalai Bélát Tiszakécskén, ahol él, rajzpedagógusként ismerik, kevesen tudják róla, hogy ez a fiatal tanár igen tehetséges festőművész is. Pár éve, ismeretségünk kezdetén buzdítani próbáltam, mondván; rendezzen önálló kiállítást munkáiból, de ő akkor a maga jellegzetesen szerény — talán túlzottan is szerény — módján azt válaszolta, hogy munkáit egyelőre nem érzi elég érettnek ehhez. E beszélgetésünk óta eltelt vagy négy év, s én közben nem sokat tudhattam meg a nagyon visszavonultan, csendben dolgozó Gyalai Béla további útjáról. Így örömmel értesültem róla, hogy az idén ősszel kiállításra készül a kecskeméti Erdei Ferenc Művelődési Központban.

Elérte tehát azt a mércét, amit saját maga elé állított— gondoltam, s tárlata valóban igazolta ezt. A kiállított huszonegynéhány kisméretű olajfestmény egységes szemlélete sajátos atmoszférát teremtett a művelődési központ kistermében.

● Falak.

Talán legjellemzőbb munkájának — önarcképnek? — tartom azt a festményt, melynek mély barnáiból csak egy elhárító kézmozdulat sejlik elő, elmosódott ismeretlenségben tartva a mögötte megbúvó arcot. Félelem? A megmutatkozástól való viszolygás? Én inkább azt hiszem, ez a gesztus azt mondja: „Ne az arcomat nézzétek, mert ez elvonja figyelmeteket a mögötte rejlő lényegtől!"

Gyalai Bélát — sok kortársával ellentétben — nem a látványos külsőségek, az egyértelmű effektusok, a sziporkázó ötletek vonzzák, hanem a magányos, csak számára megmutatkozó nehéz utakra indul. Belső utakra, melyek veszélyesen kiismerhetetlenek, sokszor félelmetesek. Képeinek barlangsötétsége, a mindent elborító barnák is erre a belső világra utalnak, melybe valahonnan, a távoli külvilágból sárgás, vagy vöröses visszfények érkeznek. A lenyugvó nap, vagy óriási tűzvészek fényei? Ebben a sajátos, drámai közegben bukkannak elő váratlanul a csak Gyalai Béla világára jellemző furcsa figurák, a groteszk mimikájú, kortalanul is vén arcok, a meghatározhatatlan eseményekre reagáló heves gesztusok. Figurái szinte torzak, mégis helytelen lenne alkotójukban csupán a gúnyt látnunk. Szánalmas alakjai a betegségnek, az öregedésnek, a lelkiszellemi elnyomorodottságnak kitett mindenkori ember kiszolgáltatottságáról beszélnek, s talán, ami a legfontosabb: ennek az embernek a szeretetéről. Az összeszorított foggal kimondott „mégis!"-ről, amit a XX. század végén élő művésznek egyre nehezebb kimondania, de amit ki kell mondania.

Szemadám György
festőművész

● Nyár '81.

Gyalai Bélának a napokban nyílt meg a második kiállítása Tiszakécskén, az Arany János Művelődési Központban.

MUNKAALKALOM

GÖNGYÖLEGELLÁTÓ Vállalat, Kecskemét, Rákócziváros 3. sz. fűrészgépkezelőket, leszedőket és anyagmozgatókat állandó munkára felvesz. 43187

GÉPKOCSIVEZETŐT és autó-motorszerelőt felvesz a KOHUSZ Kirendeltség. Kecskemét, Szolnoki út 35. 43189

GÖNGYÖLEGELLÁT
kemét, Kiskőrösi ú
zőket állandó mun

A BÁCS-KISKUN
Vállalat, Kecskem
25. felvesz gyakor
kezni a személy

APRÓHIRDE

Ingatlan

ELADÓ Kecskemét, Cimbalmos utca 20. szám alatti régi ház, nagy udvarral, beköltözhető, fürdőszobás lakással. Felújítható. Érdeklődni lehet Kecskemét, Vacsi utca 20. alatt. 36492

ORGOVÁNYON a Mező Imre utcában 900 négyszögöl jó állapotban lévő szőlő egyben vagy részletekben eladó. Érdeklődni lehet a helyszínen özv. Berente Imrénénél. 6592

ELADÓ Kecskemét, Kupa u. 14. szám alatt 2 szoba, konyha, előszoba, belsőportás ház Érdeklődni: Damjanich u. 1. III. 9. délután 16—18 óráig. Telefon: 24-572. 36191

ELADÓ Bócsán, kövesúthoz közel tanya sok melléképülettel, 6 hold szántóval, 6 hold legelővel. Jószágtartásra alkalmas. Érdeklődni: Szűcs József, Bócsa, IV. ker. 114. 36405

HÁROM szoba, összkomfortos családi ház, 800 négyszögöl telekkel eladó. Cím: Sükösd, Árpádvezér 48. sz. 1672

BALLÓSZÖG 285. számú Konfár-féle ház eladó. (Beretvás-telep mellett). Érdeklődni: szombat, vasárnap. 6636

ÚJ, kertes, központi fűtéses ház pincével, garázzsal, mellékhelyiséggel, szőlőskerttel eladó. Kecskemét, Fehér u. 6. 6642

CSALÁDI ház beköltözhetően eladó. Tiszaalpár, Dobó u. 4. Bodor. Érdeklődni: szombat—vasárnap. 43101

ELADÓ 380 négyszögöl telek Hetényegyháza, Mészöly Gyula utcában, üzlethúzhoz 2 perc járásra. Érdeklődni: Szabó Sándor, Fülöpháza, Petőfi u. 53., minden este. 43109

ELADÓ tanya 1 hold földdel. Városföld, I. ker., 56. szám alatt. Gémesiék. 43110

KÉTSZOBÁS, kertes családi ház több mellékhelyiséggel, gazdasági épülettel, 727 négyszögöl területtel, állattartásra berendezve, eladó. Cím: Kecskemét, Alsószéktó 42. szám. Alföld benzinkúttal szemben levő közben 200 méterre. 43111

KERTES családi ház eladó, vagy elcserélem OTP-s lakásra, I. emeletig. Garázs szükséges. Érdeklődni: Kecskemét, Róna u. 16. sz. szombaton 16 órától, vasárnap egész nap. 43091

HÁZ eladó. Baja-Szentistván, Dózsa Gy. u. 250. Érdeklődni: Hámán K. u. 34. 1699

ELADÓ 1 1/2 szoba, fürdőszobás, külön bejáratú (bekerített) udvari házrész. Baja, Honvéd u. 13. Érd.: de. 8—11-ig, du. 3—7-ig. 1683

KISKŐRÖS, Ady E. u. 3. szám alatti ház eladó. Érdeklődni: Hámán Kató u. 12. 43163

KECSKEMÉT, Úrihegy 206.

ELADÓ 3 szobás 2 szint kertes szövetkezeti lak melléképülettel. Készp plusz OTP-hitelátvállalással, vagy kalocsai hasonlóra cserélném. Izsák, Kodály Zoltán u. 26/c. Érdeklődni a helyszínen egész nap. 43140

1 PLUSZ 2 félszobás lakás készpénz plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Pákozdi csata u. 10. II. em. 19. Széchenyiváros. 43148

BUDAPESTI másfél szobás komfortos tanácsi lakásomat a Kp.-udvarnál bajai tanácsi komfortos lakásra cserélném. Érd.: Baja, Dózsa Gy. u. 52. 1727

KÉTSZOBÁS I. emeleti OTP-s lakás beköltözhetően eladó. Érdeklődni: minden nap 17—20 óráig. Baja, Vásárhelyi P. u. 7. I. em. 30. 1730

KÉTSZOBÁS, második emeleti lakás plusz garázs eladó. Kecskemét, Borostyán u. 1. II. em. 4. 43161

KECSKEMÉT, Március 15. u. 90. V. em. 59. számú OTP-s, egy szoba, összkomfortos lakás eladó. Érdeklődni: szombaton délelőtt 10—12 óráig. 43160

ELADÓ készpénz plusz OTP-hitelátvállalással II. emeleti 1,5 szobás 47 négyzetméteres lakás 1983. decemberi költözéssel. Érdeklődni: Kecskemét, Lánchíd u. 1 b. II. em. 5. Tel.: 26-675. 43124

KECSKEMÉT, Széchenyivárosban ötemeletes házban egyszobás összkomfortos lakás eladó, készpénz plusz OTP-hitelátvállalással. Leveleket „Azonnal költözöm 43121" jeligére a kiadóba kérek. 43121

ELADNÁM I. emeleti, 74 négyzetméteres öröklakásom (plusz, garázs, pince). Kecskemét, Szabó Lőrinc u. 7. (Árvaház mellett.) Érdeklődni: 17 órától. 6699

Gépek és alkatrészek

NDK fejőgép újszerű állapotban eladó. Érdeklődni lehet: 6344 Hajós, Kőrösi u. 30. sz. alatt. 292

UZ rendszámú 1200 típusú, piros színű, jól ápolt Zsiguli eladó. Érdeklődni: 5 óra után, Baja, Temesvár u. 26. sz. 1667

ELADÓ 601-es Trabant. Érdeklődni a Jófalat vendéglőben, Kecskemét, Dózsa Gy. út 13. 36486

50-ES Szuper Zetor jó állapotban két pótkocsival, az egyik billenős, eladó. Érdeklődni: mindennap, Muhari Zoltán. 6008. Kecskemét, Méntelek 187. 43058

IC rendszámú Zastava 750-es eladó. Érdeklődni: Felsőlajos, Iskola u. 46. Rostás. 43074

5000-ES Gergely-féle keltetőgép eladó. Görbe József, Kerekegyháza, Széchenyi

PETŐFI NÉPE
1981 OKT 28
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
HIRSZOLGÁLATI SZAKOSZTÁLY

ELADÓ
részerelhető 600-as
fűrésszel, utánfutós 600-as,
700-as új szalagfűrészek.
Vennék három éves, vizsgáztatott, megkímélt Wartburgot. Németh János oérfűrészes, Csengőd, MÁV-állomás 2. 36401

ELADÓ IG forgrsz.-u Wartburg. Baja, Magyar u. 7. Érd.: 17 óra után. 1718

ÖSSZKERÉK-meghajtású diesel-motoros vizsgázott munkagép eladó. Kerekegyháza, Akácfa u. 57. Gebura István. 6671

PF-ES 126-os Polski Fiat eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Tinódi u. 12/A. II. em. 6. vagy 25-677-es telefonon 17 óra után. 6677

3 ÉVES Lada, garázsban tartott eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Széchenyi tér 1—3. I. 12. 43126

ZB-S Wartburg de Luxe 353-as 1984. decemberig érvényes műszakival és 600-as Trabant Combi rendszám nélkül eladó. Érdeklődni: du. Kecskemét, Kisfái 182. Hevér. 6678

CN rendszámú Trabant májusig érvényes vizsgával eladó. Dobos Gábor, Kecskemét, Szarkás 236/a. 6679

Egyéb adásvétel

NUTRIÁK eladók. 6528 Bátmonostor, Mátyás király u. 43. sz. 1716

45 DB félidős vemhes tokjuh és 3 kos eladó. Cím: Szőke István, Baja, Bacsó B. u. 51. 1695

ÖT db használt 175x11-es Pirelli gumi komplett tárcsával együtt, és egytengelyes utánfutó 30 mázsa teherbírású eladó. Bácsalmás, Bajcsy-Zs. u. 46. 1709

SZŐLŐOLTVÁNYOK, lugasgyűjtemények termelői áron. Árjegyzéket díjmentesen küldök. Valiskó szőlész, Gyöngyös. 37 316

BONTÁSBÓL eladók gerendák, horogfák, deszka, léc, méretre fűrészelve is, ajtók, ablakok, nagykapu, tégla házhoz szállítva is. Kecskemét, Nyíl utca 23. 5413

EGYÉVES bernáthegyi szuka kutya eladó. Imrehegy, Kossuth L. u. 35. 2392

ELADÓ 3 ajtós szekrény, pillangó heverő és dohányzóasztal. Baja, Erdész u. 25. sz. 1682

ELADÓ Fender zongora, Weltmeister orgona, Hohner clavinet zongora. Érdeklődni: Kiskőrös, Szarvas étterem, Szekeres Mihály. 36463

2 DARAB 4 hónapos vemhes üsző eladó. Jelenek Tibor, Hetényegyháza, Kossuth L. u. 103. sz. 43078

HŐTÁROLÓS 6 kW-os villanykályha eladó. Kecskemét, Kullai köz 20. 43060

ELADÓ
eladó. Kecskemét, Hargita u. 9. Érdeklődni: 18 órától. 43154

KÜLFÖLDI vagy magyar bélyeggyűjteményt 30 000-ig vennék. Ajánlatot „Gyűjtő" jeligére a MAHIR Magyar Hirdető bajai kirendeltségébe kérem. 1719

OTR-kazán és masszázs libatömőgép eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Budaihegy 216. 43151

OLCSÓN eladó költözés miatt vitrinrészes konyhabutor, szennyesláda, háromajtós ruhásszekrény. Megtekinthető: 14—16 óráig. Kecskemét, Klapka u. 11. 43120

Vegyes

KÜLÖNÁLLÓ melléképület, 40 négyzetméter, üresen, fiatal házaspárnak kiadó. Érdeklődni: hétköznap 17 óra után, szombaton egész nap. Helvécia, Rákóczi út 62. 43094

EGYSZOBÁS, összkomfortos lakást bérelnék november hónapra Kecskeméten a belvárosban. Leveleket „Kímélet" jeligére a kiadóba kérek. 43073

A MEZŐGAZDASÁGI Szakmunkásképző Intézet, Kecskemét, Hegedüs-köz 9—13. felnőtt szakmunkásképzést indít dísznövénytermesztő, szőlő-, gyümölcstermesztő, zöldségtermesztő szakmában. Az oktatás önköltséges. Jelentkezés: november 4-ig. 6650

KÉT fiatalember különálló, összkomfortos lakást bérelne Kecskeméten, sürgősen. Leveleket „Igényes" jeligére a kiadóba kérünk. 43086

PARTNER- és társkereső szolgálat! Szabadidős programok szervezése. Garantált titoktartás. Levélcím: Kapcsolatteremtő Társaság. 5601 Békéscsaba, Pf. 34. 2205

MUSTFOKOLÓ malligandtáblázattal, cefrefokoló, borfokoló egybeépítve 150, „Wagner" borfokoló 115, tejfokoló 125, szeszfokoló 135, csak mustot mérő fokoló 100, urinmérő cukorbetegeknek 115,— Ft. Megrendelésre utánvéttel szállítok. Márkus látszerész, Kecskemét, Katona tér 12. 6000. 37 454

BÁRMILYEN szolgáltatásra vállalkozókat keresünk ár-határidő és garanciaajánlattal. Szerződéskötésre felkeressük. 1001 Szolgáltatás Szervező GM. Kiskunhalas, Pf. 127. 2380

MEGNYÍLT a CSINI divatáru és népművészeti üzlet Tompán, a Dózsa u. 1. sz. alatt. Divatos ruhák, blúzok, szoknyák, kosztümök

Ø Gyagyovszky Aurél

Szül. Bártfán 1867

1887/88 I vendéglát-

1887/88 II " "

1888/89 I " "

Torontál - Ozora h. n. T

Gyagyovszky Aurél

1887/88

Ferkèpzomfoiskòvk

87 l.

Gyalai Béla festőművész, rajztanár.

Kecskeméten nemrégiben nyílt meg a téli tárlat, melyen a művész tájszemléletében is kifejező erejű festménye szerepel.

Varga Mihály: Sorok a téli tárlatról.
Petőfi Népe, 1980. jan. 6.

MDK

Gyajjas Lajos épitész

A párkányi községi nagyvendéglő tervpályázatán...
Vállalkozók Közl. 1909. márc. 24. 5 l.

Gyabrovszky János, [grafikus:] MDk

A szakszerv.-i képzőműv. körök tárlatán szerepel színes mon otipiáival.
(Óbudai Hajógyárból.)

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 23.

Gy. . . . .

Karácsonyi és ujévi lapok

Kisgrafika 1944. 1-2.sz. 5 l.

Gy.Sándor festő

Magyar Művészet 1925.284.o.
Művészetiink a külföldön.

Jenő bátyja

Gyárfás Ferenc.

a képz. főiskola kisegítő tanára

sepsiszentgyörgy 1875 – 1877.

sz. 1855. + 1877. Bp. 22 éves

építészet és iparmüveszet

1875. Mintarajzisk. tanszéde

Évkképzfőisk. 1931–32. 79. l.

Erdélyi Nemz. Miáll. 1941

(Kolozsvár)

Brigasszony (várlat) of

Fő képt. 1951. A m. fest. haladó hagyányai

Női arckép

1899 (?)

10448.

a fésült hajjal, nyakán kettős
aderékban.

ér. a rl. 14:8.8 cm.

33-901
-901-6.

Gyárfás Ferenc

1871/72 – 1879/75

Ferképzomfoiskèvk

88. l.

DULFER. *Martin*, német építész. * Boroszló 1859, drezdai műegyetemi ta-

Gyárfás Ferenc

1875. [illegible] + 1877 ápr 5

a, [illegible]. építésztő is

iparm. nagy szabadal.

[illegible]

Ferkèpzomfoiskòvk

1939-41. 15 l.

I. a 127.68

Beszerzé

Elhelyez

Háromszázhetven pengőt

II. a 127.6

Kiküldé

pengőt.

Budapes

A m

dr

mi

A hivatalos másolat h

miniszteri s. hiv. igaz

Gyarfás Ferenc

festő

d.

Rabhaladó

199. l.

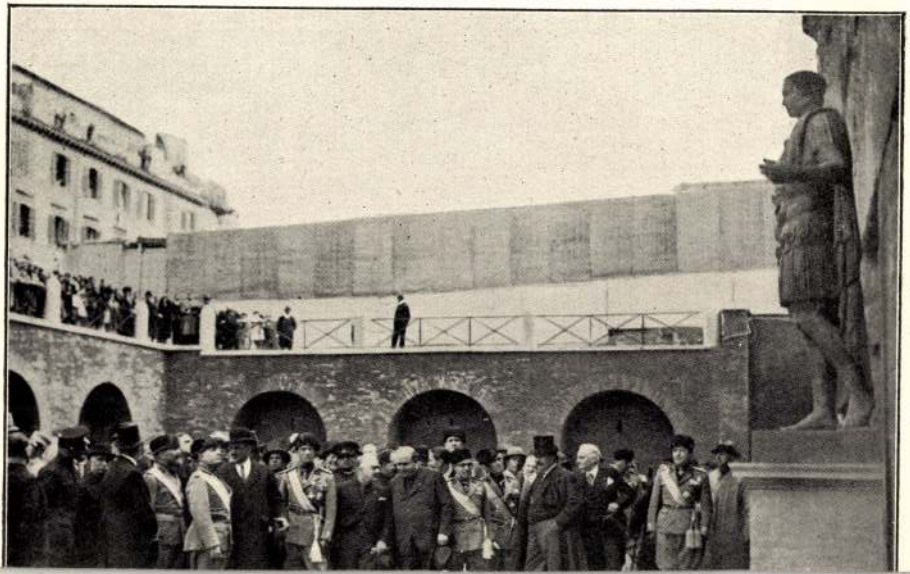

Gyárfás Ferenc

Vas. Lpk. 1875. 684. l.

— **Az országos mintarajztanoda és rajztanárképezdéhez** Gyárfás Ferencz mintarajztanodai s rajztanárképezdei végzett növendéket a közoktatási miniszter tanársegéddé nevezte ki.

Hiv
Dii

MDK

Gyárfás Ferenc

Női arckép

M.festészet haladó hagyományai. Pőv.képtár 1951.

Gyárfás Ferenc

MDK

1877.ápr.5. meghalt

A Képzőm.Főisk.Évk.1921-22-22-23-23-24-24-25.
Bp. 1926

MDK

Gyárfás Ferenc
az épitészeti és iparmüvészeti rajzszak tanársegéde, 1875.

A Képzőm.Főisk.Évk.1921-22-22-23-23-24-24-25.
Bp. 1926

Gyárfás Ferenc

festő, tanár

Vasárnapi Ujság

1877. 221, 237. l.

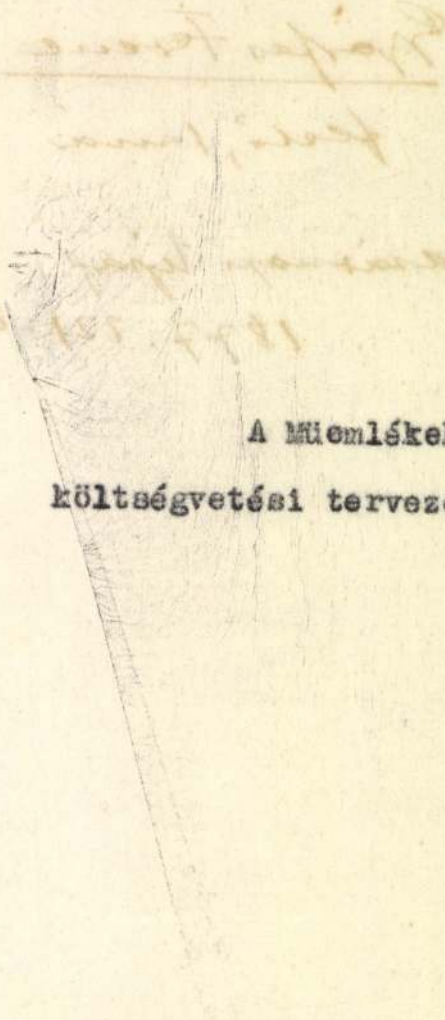

A Műemlékek Ország

költségvetési tervezete az 1

GYÁRFÁS Endre

M.D.K.

1925-ban Nagybanyán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybanya.. 33[illegible].1.

GYÁRFÁS Endre

M.D.A.

1921-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp.1954.335.l.

Gyárfás Erzsébet, MDK

Réti István tanár növendéke.

Fekvő aktok. Szénrajz.

Az OMKK Főisk. Növ.Munk.kiáll. 1923 márc. 18-25.
Ernst Múz. **Kat. 18.1.**

Gyárfás Ferenc festő

Öregasszony /Olajfestmény/

Erdélyi Müv.Kiáll. 1941. Kolozsvár

Gyárfás-Ferenc, 4-ed éves MDK

az ékitmény ésiparmüvészeti rajz szakából
állitott ki.

Egyház és Iskola. Az országos mintarajztanoda és rajztanárképezde kiállitása. Vasárnapi Ujság. 33.sz. 1875.aug.15. 524.l.

Gyárfás Gábor

Magyarip...
...
1/4.e.

Gyárfás Jenő
festő

A most megnyílt Gyárfás Jenő emlék
házba Sepsiszentgyörgyön lakott és
alkotott a művész 1880-tól 45 évén át
egészen 1925 dec. 13 án bekövetkezett halá-
láig.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december -21.oldal.

A Gyárfás Jenő által megfestett TETEMREHIVÁS lélektani elemzése egy színpadi beállításnak (a teatralitás pszichoanalízise). Az akademizmus velejárója a leíró jelleg. Minden arc lenyűgözően élethű, minden részlet anyagszerű.

Egy évszázad után, természetesen, változik az anyaghasználat, más rend alakítja a képet.

Talán a Tetemrehivás interpretálása ma fontos visszatekintés elődeinkre, s egyben eszköztárunk szabad színárnyaltatása bizonyít egy különbözőségeiben erős képzőművészcsapatot. Bizzunk abban, hogy e földrajzi fekvésnek nem természetes velejárója a provincializmus.

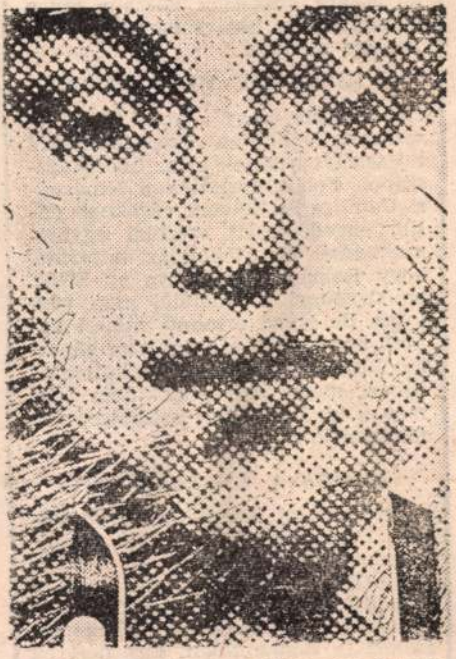

ÜTŐ GUSZTAV

A témaelemző kiállítás megnyitója ma 18 órakor a Gyárfás Jenő-emlékházban.

Gyárfás Jenő
HAROMSZÉK
92. VII. 16.

zatai szerint az NMDF kaparintotta meg a minisztériumok vezetésének többségét. Az NMF-nek csak három

Gyárfás Jenő

festő (1857-1925) monográfiája Kirimi Irén munkája megjelent a Corvina Kiadó „A képzőművészet kiskönyvtára" sorozatában.

D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1971/10 717 old.

Gyárfás

MDK

Magyar Müvészet 1925. 488-490.o. L.K: Gyárfás Jenő.

GYÁRFÁS JENŐ

Almási Tibor - Károlyi S. Mihály:
Gyárfás Jenő 1857-1925.
Bukarest, 1979. /Litera/
97 old., 10 t., bibl. 93-96.old.

Gyárfás Jenő

festő

~ről: Lázár Béla könyve / Bp. 1921 /

Lyka Károly / Magyar Műv. 1925. 488-490 /

Pogány Ö. Gábor / Kiáll. katalógus

Bp. 1950 /

A magyarországi műv. tört. I. 441.

Corvina 1970.

MDK

Gyárfás Jenő

Női arckép, festm.

Szépm.Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1928. jun.
2. l.

M. D. K.

GYÁRFÁS Jenő festő

(1867 – 1925)

Portrék és a Tetemrehívás (a nagy Nemzeti Galériában is van) egy válta-za Sepsiszentgyörgyön a Tartományi múzeumban

1881. „Tetemrehívás"

Müvészettörténeti Á B C Bp. 1961. 405, 521, 549 l.

MDK

Gyárfás Jenö, festöm.

ö is meindent festö/mint Vágó Pál/ de keveset fest. De mindig sokat mond.
Tetemre hivás. Heroikus tárgyu képe.
Disznóror. Tonusokban gazdag genre kép.
Lent jelzett könyvben bemutatásra került egy történlmi képe.
Nemes egyszerüségü rajz, a tonusok finom egyeztetései jellemzik.

Ger Len Mod fest./?/ 46 .l. /nincs évsz.,stb./

M.D.K.

Gyárfás Jenő

A Károlyi-palotában megnyitott "Rózsa Miklós Szalon" kiállitásán szerepelnek a régebbi müvek között az ujabb alkotások is. Itt kapott helyet a müvész egyik alkotása, melynek cimét a beszámoló nem közli.

Pogány Ö. Gábor: Egy uj nemzedék jelenik meg kulturánkban.
Szinház és Mozi Bp. 1948. aug. 25. I. évf. 2. sz. 25. l.

Gyárfás Jenő MDK

Önarckép. repr.

Magyar Művészet 1926. 455-456.o.

Gyárfás Jenő MDK

Édesanyám. repr.

Kopp Jenő: Édesanyám. Tükör 1942. 2o2.o.

Gyárfás Jenő

MDK

festő

Vas. Ujs. 1883. 685.o.

Gyárfás Jenő MDK

V. László esküje. repr.

Modern magyar festőművészek. 12.o.

Gyárfás Jenő

Képe szerepelt a Fővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállításán.

PH 1939. I. 21.

Gyárfás Jenő

Az Árverési Csarnok aukció-kiállításán "Katonák" c. olajfestményével szerepelt.

PH. 930. XII. 7.

Gyarfás Jenő

„Gyakállas fi" o.v. 42 x 31,5

J. l. j. Gyarfás. 2. ár: 4000 ft.

BÁV 4o.Képaukció katalógus Kp.1976 szeptember

Gyarfás Jenő (1857-1925)

„Kocsiút" o. v. 27,5 x 37,5

J. l. f. Gyarfás Ár: 5000 Ft.

BÁV 4o.Képaukció katalógus Bp.1976 szeptember

Gyárfás Jenő

Gyárfás Jenő hajdanában Harom-
széken élt, budapesti, müncheni,
brüsszeli tanulmányai, kiállí-
tásai révén.

Beke György: Festőművész egy erdélyi faluban.
Új Tükör, 1979. május 13 - 10. lap.

Gyárfás Zenő

„Zongorázó fiú"

– festmény

A Hét. 1976. jan. 9.

Gyárfás Jenő

A mester műve megtalálható a
kecskeméti Bozsó gyüjteményben.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek.....
Művészet, 1975. június - 7 oldal.

Gyarfás Jenő

„Marsaras táj" O. fa. 28,5 x 44,5 cm

S. l. j.: Gyarfás J.

Kiállítási ár: 8000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Gyarfás Jenő (1857-1928)

„Erdei meglepetés". o.fa. 28 x 44,5

J. l. j.: Gyarfás J.

Becsült ár: 8000 Ft

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Gyárfás Jenő

Olló sign.-val "Képtári kaleidoszkop" A tavaszi tárlaton cimmel ir a kritika a résztvevő müvészek ről: Basch Árpád, Benczur Gyula, Bruck Miksa, Edvi Aladár, Gyárfás Jenő, Hauszmann, L. Hoffmann Ilona, Jászai, Jendrassik Jenő, Karlovszky Bertalan, Karvaly Mór, Kézdi Kovács László, Konek Ida, Koroknyai Ottó, Koszkol Jenő, László Fülöp, Ligeti Miklós, Márk Lajos, Mendlik Oszkár, Mesterházy Kálmán, Olgyai Ferenc, Peske Géza, Spányi Béla, Stark Teréz, Szlányi Lajos, Telepy Károly, Ujvári Ignác, Zemplényi Tivadar.

Gyárfás Jenő „Pax" c. müvéről irja a kritika: allegoriának zavaros, festménynek hideg, viszont nagy tehetségről tanuskodik "Tetemrehivás" c. alkotása. Élet, Bp. 1895. május 5. V. évf. 32. sz. 9-10. lap.

Gyárfás Jenő

Méltálás

Nagy Loltán: Balladás jelenség Szervátius . . .
Művészet, 1978. augusztus – 16. lap.

Szépítés Szeló festő

A szépirodalmi irodalom régi és nagy ünnepét ünnepli ünnepélyes ünnepélyes ünnepélyes

Gyarfás Jenő (1857 - 1925)

„Női hátakt" Olaj, vászon

50x40 Jelesve lent, jobbra: Gyarfás Jenő

Védett, tiziáltári ár: 15000 ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Gyárfás Jenő

„A "Tetemrehivás" oly korán letört nagyszerü mestere" -ként emliti Tövis: "A Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményei" c. irásában. "Most itt van két pompás studiuma és egy mesteri portréja. Szomoruan beszédes okmányai annak, hogy mit vesztett a magyar müvészet Gyárfás Jenőben, – még életében.

A HÉT, Bp. 1917. május 27.
XXVIII. évf. 21. sz. 354-355. lap.

Gyárfás Jenő

Neve említve.

A Hét, 1971. febr. 19. 2. cf. 8. sz. 9. o.

Gyárfás Jenő

Művei közül a Tetemrehívás, a Disznóölés, az V. László esküje, a Gábor Áron halála, a Császár Bálint és a Gödri Ferenczné arcképek említve.

A Hét, 1971. jún. 4. 2. elf. 23 m. 9 p.

Gyárfás Jenő

Tetemrehívás (fotó)

A Hét, 1971. jún. 4. 2. elf. 23 m. 9 p.

Gyárfás Jenő

1971-ben Sepsiszentgyöngyön átadták a Gyárfás-emlékházat.

A Hét, 1971. jún. 4. • 2. elf. 23 m. 9 p.

Gyárfás Jenő

Gazda József ít sóla monográfiát, mely magyarul is megjelent.

Koszmk, 1972. szept. 31. ewf. 9 sz. 1420 p.

Gyárfás Jenő

Pályája a századforduló előtt indult. Sepsiszent-györgyön műletett, 1880-90 körül ide tér vissza.

Korunk, 1972. szept. 31. évf. 9 sz. 1420 p.

Gyárfás Jenő

1925 - ben halt meg külőnárosában, Sepsiszentgyörgyön.

Kosunk, 1972. szept. 31. elg. 9 sz. 1420 p.

Gyárfás Jenő

Nagy képei. 1880 Karlovszky Bertalan arcképe i
1881. Tetemrehívás.

Korunk, 1972. szept. 31. évf. 9 sz. 1420 p.

Gyárfás Jenő

A müncheni iskola neveltje.

Kosunk, 1972. szept. 31. elf. 9 sz. 1420 p.

Gyárfás Jenő

Barai Julianna arcképe, o.v. 61×48

30. Művészeti Képeslakás
1973.

Gyárfás Jenő

"Pax" allegorája nem emlékeztet arra a tehetségre, mely egykor oly sokat igért,- irja Bojtorján: Tavaszi Kiállitás c. kritikájában, mely a Müvészet c. rovatban, a tárlaton szereplő müveket méltatja.

A HÉT, Bp. 1895. ápr. 21.
VI. évf. 16. sz. 257-258. lap.

Gyárfás Jenő
Festőművész

„Ölegasszony"

Korunk

1976-I.

67 oldal

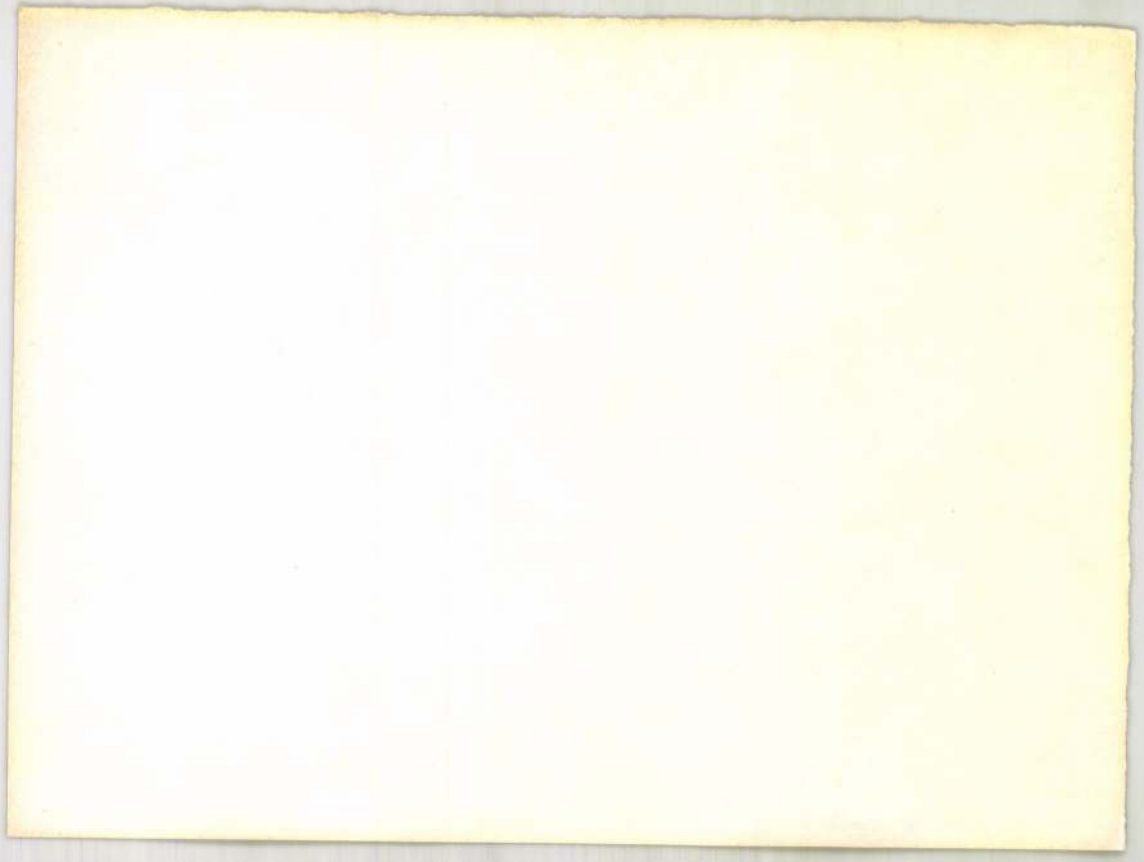

Gyárfás

Korának kimagasló festője

Kmetty János - Festő voltam és vagyok

74 oldal

1883-ban a Tél örömei c. képével próbált ösztön-
dijat nyerni,de mem seikerül.

Rajztanitás 1976-1-28-
Kiss Pál: Emlékezés Gyárfás Jenőre halálának
5o. évfordulóján

Gyárfás Jenő 1

1957-ben volt kiállitása Budapesten.

S epsiszentgyörgyön született 1857-ben és
tanára
1925-ben halt meg.Székely Bertalan ~~xxxxxxxxxx~~ volt.Kiemelkedő alkotásai a Tetemrehivás,
Gábor Áron haláláról, mindkettő muzeumban
van.Néhány müve Brüsszelben,München ben, Sep-
siszentgyörgyön található.

Rajztanitás 1976-1-28

Kiss Pál: Emlékezés Gyárfád Jenőre halála 5o.
évfordulóján

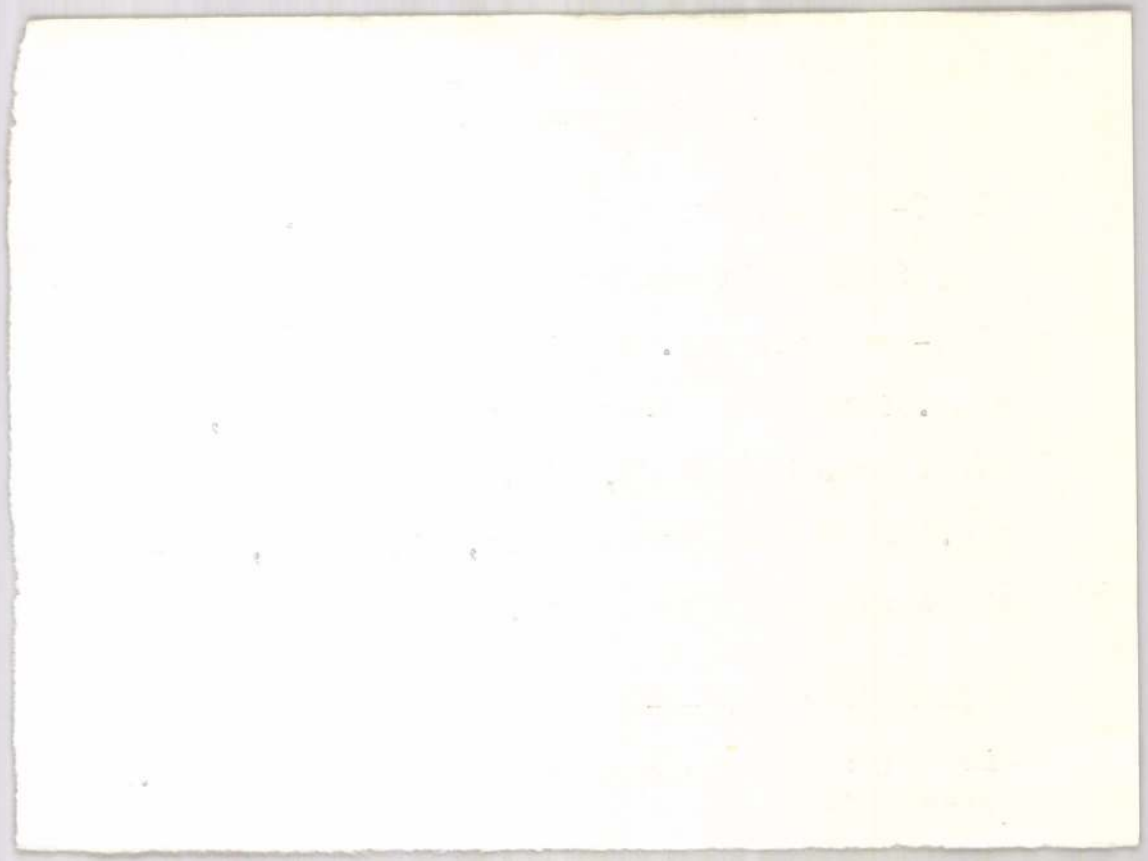

Tanára volt Kelety Gusztáv.Tetemrehivás
cimü alkotása a Képzőmüvészeti Társulat, akkor
alapitott, nagydiját elnyerte.1881-ben a Mücsar-
nokban került kiállitásra.Ezen a pályázaton
részt vettek még Lotz Károly, Székely Bertalan,
Mészöly Géza.

Rajztanntás 1976-1-28
Kiss Pál :Emlékezés Gyárfás Jenőre halálának
5o évfordulóján

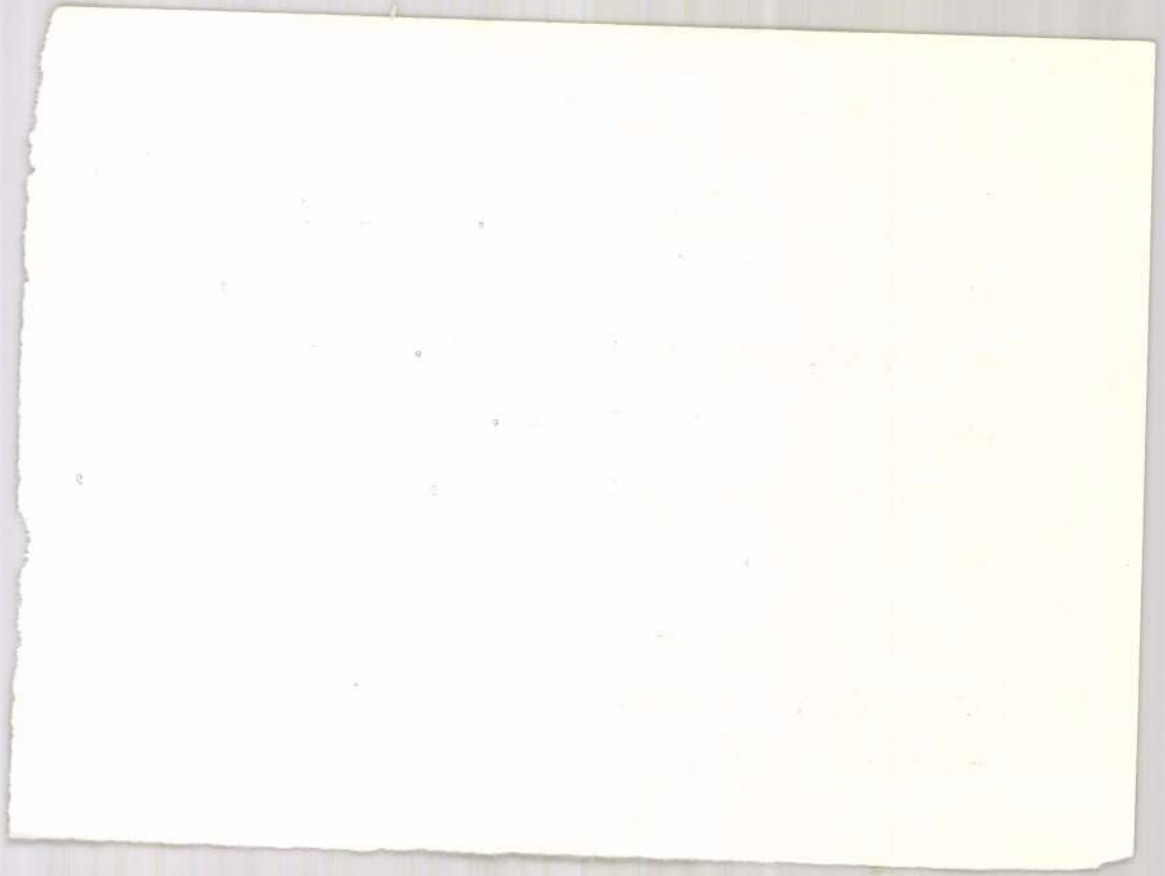

Gyárfás Jenő

Lázár Béla író és műtörténész – aki ~~ezer~~ évvel ezelőtt ~~született~~ – úttörő jelentőségű monográfiát írt a művészről, melyet részben idegen nyelveken is kiadott.

Napló (Veszprém), 1969. febr. 8.

Gyárfás Jenő

A száz évvel ezelőtt született Lázár Béla író és műtörténész részben idegen nyelven is kiadott, úttörő jelentőségű monográfiát írt a művészről.

Csongrádmegyei Hírlap, 1969, febr. 8.

Gyárfás Jenő

Lázár Béla, – a száz éve született író és műtörténész részben idegen nyelveken is kiadott, úttörő jelentőségű monográfiákat írt a művész életmű-véről.

Szolnok Megyei Hírlap, 1969. febr. 8.

Gyárfás Jenő

Lázár Béla író és műtörténész – aki 100 évvel ezelőtt született – áttörő jelentőségű monográfiát írt a művész életműséről.

Békésmegyei Népújság, 1969. febr. 8.

Gyárfás Jenő

„V. László király esküje a Hunyadi-háznak" c. müve a jobb kompoziciók közé tartozik, „de a főalakok közül egyik sem megkapó, inkább jelmezes tabló, mint festett historia" -irja Masque: "Az ezredik év Szalonja" c. kritikájában, mely a kiállitásra beküldött alkotásokról szól.

A HÉT, Bp. 1896. május 31.
VII. évf. 22. sz. 364-366. lap

Gyárfás Jenő

Kund Abigél képén (!) a hősnő teátrális mozdulata hatkatott Jankó János Lakodalmi drámájára.

Székely András: Jankó János, Műgyűjtő 1972/4. sz. 42. l.

Gyárfás Jenő (1857–1925) festőművész.

Az akadémiskus szabályokhoz, romantikus érzelmi világot elegyített.

„Tetemrehívás" (MNG.) (említve)

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet története.

Népszava, 1972. jún. 24.

Gyárfás Jenő

Barai Juliánna arcképe, olaj, 61×48
VÉDETT , 8000 Ft

30. Művészeti Reprodukció, 1973.

Gyarfás Jenő (1857-1925)

„Képlet a művész kutjából"
o. fa. 25,5 x 34 s. l. J. Gyarfás s.
kiziáltási ár: 25000 ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Gyárfás Jenő festő

- Gazda József Irja, a róla megjelent monográfiában az ajánlást
- a székelyföld legnagyobb koloristája

Említve Incze János, Szervátiusz Jenő, Vida Géza, Szolnay Sándor, Nagy Imre, Nagy István, Nagy Albert, Tihanyi, Berényi, Kmetty, Czigány, Fülöp Antal Andor, Mohi Sándor, Kós András, Balázs Péter, Bortnyik, Vasareli Victor, Moholy-Nagy, Kassák, Dési Huber István, Kemény Zoltán, Thorma János, Mattis Teutsch János Klein József

Zakabovits Miklós: Művészeti monográfiákról és a képzőművészeti köznevelésről

Komur 1978/7

Gyárfás Jenő festő

1021

BIURO WYCINKÓW CLOB PRASOWYCH

Prasowe
Wydawnictwo
Dokumentacyjne
RSW „P-K-R"

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

EXPRESS WIECZORNY
CB Gyarfás Jenő, festő, grafikus
02-017 Warszawa
Al. Jerozolimskie Nr 125/127

wydanie .....
6. 5 29.-03-84

KRÓTKO o wszystkim

▲ W Węgierskim Instytucie Kultury (Marszałkowska 80) — 29 bm otwarcie wystawy prac artysty malarza Jeno Lörinczy Gyarfasa

▲ W Klubie - MPiK „Przyjaźń" (Marszałkowska 115) — 29 bm. godz 18 wieczór wspomnień twórców, organizatorów i uczestników Konkursu Piosenki Radzieckiej oraz wieczór poezji C. K. Norwida pt. „I była w tym Polska" w wyk. Jerzego Zelnika.

▲ 29 bm. godz. 18 w Domu Kultury (Łowicka 21) — prelekcja M. Burskiego pt. „Kosmonologia, nowe ujęcie astrologii".

strzostw
ale niewy

GYÁRFÁS JENÖ

A.T.:
Láttam. /Gyárfás Jenő: Önarckép./

Uj Élet, XXV.évf.1982. 15./569./sz.
17.old., képpel.

GYÁRFÁS JENŐ

Mezei József:
Gyárfás Jenő balladája.
Müvelődés, XXXV. évf. 1982. ápr. 4.sz.
45-46.old., képpel.

Gyárfás Jenő

Gyárfás Jenő 1881-ben festette a „Tetemrehívás" című képét.

Kovács Dezső: A művészetek pártfogása és ... Művészet, 1980. május — 46 lap.

Gyárfás Jenő

MARIAY Ödön: Művészeti szemle. = Napkelet. VII. köt. 1926 173–178. p.

- Gyárfás Jenő nekrológ
- Ernst M. XXXV. Csoportkiáll.
- Nemzeti Szalon, Spirituális Művészek Szövetsége 2. csoportkiáll (dec.)
- Nemzeti Szalon, Darvassy István, Miskolczy Ferenc, Wallershausen Zsigmond, Palmerové Sawyer Éva, Szende Dersö csoportkiállítása

hónapokat időzött külföldön és kreatívan végigutánozta a sóvárgott egyebek mellett az általa hető károk érték az érdekelteket.

tenciális megsemmisí
re tántorgás és a b
muda-háromszögét e

Azért van katarzi
is, de nem pontosan
teles panaszok találh
nác — a kötet legjo
szerette „azt a renc
volt, népi kollégista
lett volna festőművé
litikai kampány, eg
megszórt tehetségku
„emeli ki". Kapott a
elején egy hatalma
bízást Oroszlányban
ja, horribilis összeg
markát, a mellékdíje
szélve. De nem csit
ideológiai okokból,
resszív művészélet
miatt. Nem ellenál
sértődésből. Egyszer
miatt. Az a válság
ami egy esztétikail
lan — bár keggyel
bízás teljesítésének
ső visszautasítása k
lyebbről és beljeb
amit a külső hatás
érhet a leakasztga
a betiltogatott kiáll
féle nevesíthetetlen
gyűjtésével, a beis
listájával, a Kok
szeknél az ideiglen
lenség okainak felt
nál viszont a mű
rajzával ez a tárla
lógus is adós mar
könnyebb hétszer e
elvtárs vagy Arac
beavatkozásaiból s
valódi károkat, mi
benézni a lényegg
képtelen hatalmi
ürült reprezentáció
„negyven év"-nél
szebbre nyúló ma
művészetszemlélet,
tályelvű, az antic
gyc-mányok nem
szerspecifikus min
jelenlétével.

A megszűnt NL
jolóbb ideológiai
n sok évszázados

MDK

Gyárfás Jenő festőm. 1857-1925.

Tetemrehivás, of.

Első fog

Tréfás fenyegetés

Első bál

Varga N.L: Gy.J. Szépmüv. 1941. 5.sz. 116-120.l.

Gyárfás Jenő MDK

"Tetemrehivás" c. alkotását Sárdy Brutusz reataurátor felujitotta.

Esti Hirlap 233 sz. 1957. okt.5 8 old.

MDK

Gyárfás Jenő, sz. 1857

Tanulm. a Tetemrehiváshoz

Szépm. Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1921. jun. 7. l.

Gyárfás Jenő

Alkotása, a főváros képzőművészeti gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.16.

Ouvrage donné

Gyárfás Jenő

Műcsarnok kiállításain: "A magyar művészet 1850-től — 1932-ig" képeivel szerepelt.

NM.932.II.21.

Gyárfás Jenő

Műcsarnok reprezentatív kiállításán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

MDK

Gyárfás Jenő

A történelmi diszmenet. Vas. Ujs. 1895. 431.l.

GYÁRFÁS JENŐ /1857-1926/

Női képmás. Vászon 115x8o.

Ernst Muzeum aukciói XXXIV. 44.oldal

M.D.K.

Gyárfás Jenő

"Tetemrehivás" c. művét bemutatja a lap Kunsági Elek: Aukciókiállitás az Árverési csarnokban c. beszámolójának illusztrációjaként.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1935. május 12-18. XXV. évf. 2o. sz. 96. lap.

.D.K.

MDK

Gyárfás Jenő

Kopp Jenő: Édesanyám. Tükör. 1942. 2o3.1.

Gyárfás Jenő festőművész

Tanulmányfej

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

MDK

Gyárfás Jenö, festöm.

"Arany "Tetemrehivás" -ából meritett nagyobb s szép képen dolgozik."

A Münchenben élö fiatal magyar festökről...
Vas. Ujs. 1880. 456.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Gulyás K.: Bolyai Farkas egyetlen müvészi arcképtanulmánya. Pásztortüz 1924. dec. 25. 284-287.l.

MDK

Gyárfás Jenő

300 forint festészeti ösztöndijat kapott

Vasárnapi Ujság 1878. 655.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Árverési Közlöny 1935. 2. rk. sz. 8.l.

Gyárfás Jenő MDK

V. László király esküje a Hunyadi-háznak, repr.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Gyárfás Ilona
festő

Sepsiszentgyörgyön rendezték
Gyárfás Ilona emlékkiállítását

Gazeta József: A román képzőmű. Folyóirat
Kormuk, Kolozsvár 1957 XVI. 1750.

M.D.K.

Gyárfás Jenő

Eisenhut Ferenc festőművésszel, Vágó Pállal és Stróbl Alajos szobrászművésszel együtt tervezték a milleniumi díszmenetet, -adja hirül "A HÉT TÜKRE" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. okt. 6.
17. évf. 41. sz. 655. lap

Gyárfás

A Nemzeti galériában lévő egyik
műtét képeslapon reprodukálták

Magyar Nemzet 1969 VIII. 12

Gyárfás Jenő
festő

Kis önarcképe látható a kolozsvári ~~[illegible]~~ Múzeumban.
(Műrészeti)

Márkos András: A Műr. Múz. rendezése
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. XII. sz. 1662.

M.D.K.

Gyárfás Jenő

"Pax allegoriájá"-t dicséri kritikájában Rippl Rónai János: "Tavaszi Kiállitás" cimmel.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 5. 17. évf. 19. sz. 303. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gyárfás Jenő MDK

V. László király esküje a Hunyadiháznak, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Róma. Gyárfás Jenő

Budapesti Hirlap. 1882. aug. 29.2.

Gyárfás Jenő. festőművész...

Háromszék! Gyárfás

Budapesti Hirlap. 1882. aug. 29. 2.

Gyárfás Jenei fejtörnivész...

Sepsiszentgyörgy. Gyárfás

Pesti Hirlap. 1924. jun. 5. 8

a hatvanéves Gyárfás Jenő nagyméretű

bőrtenelmi festményen dolgozik

MDK

Gyárfás Jenő

Férfi fél-aktja a kiállitáson.

Gerő Ödön: Az akt kiállitás.

Magy. Művészet, 1925. 376.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Önarckép. Szén

Szépmüv. Muzeum graf. oszt. 76. kiáll. /1940/.
Erdélyi müvészek, erdélyi tájak. 12.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Pax

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Kásás Ernő. RátStr. 67o.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Tetemrehivás, repr.

Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

MDK

Gyárfás Jenő

Karlovszky Bertalan arcképe

Tetemrehivás

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.1.

Gyárfás Jenő

Karlovszky Bertalan arcképe

Tetemrehívás

MDK

Gyárfás Jenő

Budapest szfőv. ujabb szerzeményeinek kiáll.
Képzőművészet 1932. 52. sz. 152.l.

Gyárfás Jenő MDK

Tanulmányfej a Tetemrehivás-hoz

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MBK

Gyárfás Jenö, festöm. graf.

két igensikerült rajza a 13. füzetben a csángó népélet köréből.

Az ostr.-magy.monarchia irásban és képben. - Vas, Ujs. 19ol ~ 33.sz.48 évf. 536.l.

M.D.K.

Márffy Jenő, festő (1857-1925)

művészete arról tanúskodik, hogy sok keserűséget, mert annyi más festőtársával egyetemben, ő is a magyar művészet számára megtalálni az emberi képességeket emberi és művészi problémáinak megoldását.

G.Ö.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium, Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 154.

MDK

Gyárfás Jenő festő

Hirek a mütermekből. Képzőmüv. Szle 1879.szept.9.

115. l.

MDK

Horovitz Lipót festőm.

Képzőművészeti Szle. 1879. szept. 9.sz. lox
110-111. I./Nagy István cikke: H.L/

Gyárfás Jenő MDK

Tanulmány I–V. tusrajz

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1916. nov.

M.D.K.

Gyárfás Jenő portréja.

Mélynyomás, fénykép után.

Panoráma. Bécs. 1922.jan.8. 2.sz. 25.p.

M.D.K.

Gyárfás Jenő: Tetemrehivás.

Mélynyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1922.jan.8. 2.sz. 25.p.

u.D.L.

GYÁRFÁS Jenő "festő"

(1857-1925)

Erdélyi származású

Székely Bertalan osztályából került

Münchenbe

Karlovszky Bertalan erkezik (1880)

/.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.

p. 1958, 216, 218, 219, 248, 261.l.

-2- M.D.K

GYÁRFÁS Jenő festő

Szülővarosában Sessiszentgyörgyön festette főművét, a „Tetemrehívást" rezz. (1881)

Szeavezőtlen elbiralásban részesüls.

v. László eskűje"

„Gábor Áron halála" ./.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945 p. 1958. 216, 217, 219,

- 3 -

Gy. D. K.

GYARFÁS Jenő festő

Kossuth Lajos arcképe

Gnethon-Németh-Ségvári-Zádor: Magyar művészet 1800-19

Bp. 1958. 218. l.

MŰK

Gyárfás Jenő

Csak nevét említi a XIX. sz. végén a "legkiválóbbak" között.

Mikovi Myskovszky Ernő: A magyar képszőművészet története. Bp. 1906.

80l.

MDK

Gyárfás Jenő

Elek Artur: Az ujabb magyar müvészet a Szépm. muzeumban. Nyugat. 1920. aug. 819 l.

MDK

Gyárfás Jenő /1857 - 1925/

Tetemrehivás /vázlat/ of.

Magyar mestermüvek kiáll. N.Szal. 1936. jun.

Gyárfás Jenő
festő

A sepsiszentgyörgyi emlékházban Kossalh Sándor egyik legkiválóbb portréja, kiilönböző kompozíciók, amelyeknek központi alakja Mátyás király látható.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december -21.oldal.

Gyárfás Jenő
festő

A sepsiszentgyörgyi emlékházban Gábor Áron képe, önarcképek, a művész édesapja Gyárfás Sámuel tanító, valamint édesanyja Csaszai Juliánna portréja lát-hatók.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december -21.oldal.

Gyárfás Jenő festő

A sepsiszentgyörgyi emlékházban látható Csinár Domokos, Bogdán András, Posse József és az öreg doktor portréja, valamint a „Tetemrehívás" második változata.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december - 21.oldal.

Gyárfás Jenő
festő-

A „Tetemrehívás" első változata a Nemzeti Galeriában van. A sepsi-szent györgyi Gyárfás Jenő emlékházban látható a „Téli őrömök" c. mű.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Müvészet, 1971.december - 21.oldal.

Gyárfás Jenő
festő

A sepsiszentgyörgyi Gyárfás Jenő-emlékháza van, a míg ifjú művész München-ben készült o árlatai, valamint Budapestről, Münchenből, Romából, Firenzéből Sepsiszentgyörgyre küldött levelei.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Müvészet, 1971.december - 21.oldal.

Gyárfás Jenő
festő

A sepsiszentgyörgyi emlékházban különös kegyelettel őrzik Gyárfás Jenő festő-állványát, megkezdett művét, amelyen élete utolsó órájában dolgozott 1925-ben.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december - 21.oldal.

Gyárfás Jenő
festő

Az emlékházban látható a sepsiszent-
györgyi „Székely Nép" azon száma, amely
első oldalban közli Gyárfás Jenő nekrolog-
ját és ravatalának fényképet.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december - 21.oldal.

Gyárfás Jenő
festő.

„Női tanulmányok"
(repro)

Dunajcsi László: Gyárfás Jenő emlékkiállítása Romániában.
Művészet, 1971. december – 21 oldal.

Gyárfás Jenő festő

"Női tanulmányfej tájképpel"

(1970)

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Gyárfás Lenő

festő

Tetemrehívás, 1881

Repr.

Magyar műv. tört. 7. 38.k.
Képzőműv. Kiadó 1971.

Gyárfás Jenő
festő

Münchenben festette Tetemrehívás
c. képét. Székelyföldön telepedett
le. / Gábor tíron halála c. képe /

Magyar műv. tört. 7. 42.
Képzőmű v. kiad. 1971.

Gyárfás Jenő

"Pax", olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

MDK

Gyárfás Jenö, festöm.
1857-1925

Tetemrehivás. Olf. Jelz.

Árv. Csarh. 1937. okt. 83. sz./Árv. Közl. rk. sz./ 22.l.

MDK

Gyárfás Jenő festő

Müncheni Képzőművészeti Akadémia által kitüntetve

Képzőművészeti Szemle 1879. 2. sz. 32 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

MDK

Gyárfás Jenő

Firenze, ott-tartózkodása

Magyar művészek külföldön. Budapesti Hirlap
1882. V.4. 122. sz. 2 l. Mell.

Gyárfás Jenő MDK

Férfiakt

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Gyérfi Jenő MDK

Périkelet

Műcsarnok 1925–26 Akt–Kétalakos

MDK

Gyárfás Jenő festő

Képzőművészeti Szemle, 1879.9.sz. 114 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 Kö

F.L. 1965.

Diesértessék a

Mindörökké. Ám

Tisztelettel f

hamos pásztorjátékok g

látni és befogadni az

pedig a székely pászto

Befogadjuk.

Köszönöm szépe

/Kopogás/ Tess

Diesértessék K

Ki kegyelmetek

MDK

Gyárfás Jenő

Tetemre hivás,repr.,Társulati dij

SzmKT. 50-155.l.

-1- M.D.U

GYÁRFÁS Jenő festő
(1857-1925)

Székely Bertalan osztályából került
münchenbe
Karlovszky Bertalan arcképe (1880)
Külőfőhajón Sessiszentgyörgyön (Sft.
Georgie) festette fő művét a „Tetemrehívást"./

Genthon- Németh-Végvári-Záder: Magy ar müvészet 1800-194
p. 1962. 214, 216. 217, 247, 259.

ee.D.K.

GYARFÁS Jenő festő

„V. László eskűje"

„Gábor Áron halála"

Kossuth Lajos arcképe

Genthon-Németh-Ágvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1962. 214.

MDK

Gyárfás Jenő

Fiatalság-öregség

Zongorázó nő

Női fej

M.festészet haladó hagyományai. Pőv.Képtár 1951.

Gyárfás Jenő

Alkotása, a szfőv. műgyűjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Ayerbe Jerc

Gyárfás Jenő

A Képzőművészeti Múzeum XIX. századi magyar gyűjteményében szerepel.

N. m. 1942. VI. 14.

MDK

Gyárfás Jenő

Kertben, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.

1927. jan.

MDK

Gyárfás Jenő

Ima, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

50

MDK

Gyárfás Jenő

Férfi akt

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Gyárfás Jenő

Kepr.:

Fiatalság--öregség

M.festészet haladó hagyományai. Főv. Képtár
1951.

Gyárfás Jenő MDK

Női arckép

Műcsarnok 1941 Arcképtanulmány

Gyárfás Jenő

szerepelt a Képművészeti Múzeum Erdélyi

művészek... c. grafikai kiállításán.

Ujság 1940. sept. 23.

Gyárfás Jenő

Karlóvszky Bertalanról készitett képmása, a magy. művészképmások kiállitásán a Szépmüv.Múz.-ban.

P.H.931.V.6.

Gyárfás Jenő

Önarcképe a magy. művészképmások kiállitásán
a Szépmüv. Múz. -ban.

B.H.931.V.6.

Gyárfás Jenő

Rajza, a magyar művészképmások kiáll.-án.

Szépmüv.Múzeum.

Az Est.

Gyárfás Jenő.

Karlovszky Bertalanról festett képmása, a magy. művészképmások kiállitásán.

Ujság, 931. V. 6.

Gyárfás Jenő festi

„Tetemre hívás" c. műve

emlitve

Magyar Nemzet 1971 február 3.

8. old.

Gyárfás Jenő (1857-1925) 1)

Ez évben Sepsiszentgyörgyön megnyelt a művész emlékháza, egykori műtermében. A művész ebben a kisvárosban született, haláláig itt dolgozott. A „Tetemrehívás" c. műve 1881. évi őrzi tárlaton a Műcsarnokban nagydíjat nyert. (említve)

Nyárády Gábor: Székely Múzeum.

Magyarország, 1971. nov. 21.

Gyárfás Jenő 2). Folytatás

A régi kis emlékházában megláthatjuk a „Tetemrehúrás" c. mű előtanulmányát, Kossuth egészalakos képmását, az ugyanesak díjat nyert „Disznóölés" c. mű és a befejezetlenül maradt „Gábor Áron halála" c. műve (1915.) (említve)

Nyárády Gábor: Székely Múzeum.

Magyarország, 1971. nov. 21.

Gyárfás Jenő

36. sz. színes reprodukció, egész táblán:

„Toborzás", 1881. Olaj, vászon,

192.5 × 283.5 cm.

Pogány Ö. Gyula: Magyar festészet a

XIX. században, Budapest, 1970.

Gyárfás Jenő

(1857 - 1925) képességeit nem vették igénybe a hatalmon levők.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

Gyárfás Jenő

Tetemre hívás (vázlat)

repr.

(M. N. G.)

Járási Művelődési Központ
kiállítása, Mezőkövesd 1971

Gyárfás Jenő

Tetemrehívás o. v. 109 x 158 cm
(vázlat)

(M. N. G.)
Tájak, Művelődési Központ
kiállítása, Mezőkövesd, 1971

Gyárfás Jenő
festő

Méltatás

Bánner Zoltán: Mohi Sándor, Kolozsvár
Művészet, 1972. junius – 31 oldal.

Gyárfás Jenő
házi

Sepsiszentgyörgyön a Gyárfás Jenő út 47
szám alatt Gyárfás Jenő emlékház nyílt.
Ebben a házban volt a művész lakása és
műterme. 1880-ban.

Dunajecz László: Gyárfás Jenő emlékháza Romániában.
Művészet, 1971.december -21.oldal.

Gyárfás Jenő

„Tetemrehúvás" vázlata szerepel a „Munkácsy és köre" c. kiállításon a Mezőkövesdi Művelődési Központban

Napjaink 1971 julius

4.old.

Gyárfás Jenő, festő

Kisdéginé Kirimi Irén ismertetője
a Művészet kiskönyvtárában jelent meg.

— : o Gyermekművészet

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 16.

MDK

Gyárfás Jenö, festöm.
1857-1925

Tetemrehivás. Olf. Jelz.

Árv. Közl.1937.4.rk.sz. 23.1.

Gyárfás Jenő MDK

Ima, olf.

Műcsarnok 1925-26, Aktkiállitás

MDK

Gyárfás Jenő

V.László király esküje a Hunyadi háznak

SzmKT. 155.1.

MDK

Gyárfás Jenő

Tetemrehivás vázlata I.

Ernst Muzeum kiáll. 47. sz. Magyar remekmüvek. 1921. máj. 13.1.

Gyárfás Jenő festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

N ő fejkendővel

M.Á.: Muzeumi jegyzetek
Képzőmüvészeti kiállitás nyilt a Déri Muzeumban

Hajdubihermegyei Népujság 1965. jan. 29.

M.O.K.

Márffás Ferenc, festő

Н.Б.К.

MDK

Gyárfás Jenő

Nagy Zoltán: Varga Nándor Lajos. Szépmüvészet 1941. 90.l.

Gyárfás Jenő MDK

Tanulmányfej

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

MDK

Gyárfás Jenő

Jairus lányának feltámasztása

A naini ifju feltámasztása, toll

Feltámadás. Toll

Szépmüv. Muzeum graf. oszt. 76. kiáll. /1940/.
Erdélyi müvészek, erdélyi tájak. 12.1.

Gyárfás Jenő
festő

Gyárfás Jenő sepsiszentgyörgyi mű-
helyében olajfestést tanult Varga
Nándor Lajos

Bauer Jenő: Varga Nándor Lajos
Művészet, 1970 julius - 40 lap

Gyárfás Jenő, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művés: Gyárfás egy művel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Gyárfás Jenő

„esztendők óta vár, hogy egy kis füzetecske megjelenjék róla."

Pogány Ö. Gábor: A magyar müvészettörténetirás 25 éve. - Müvtört.Ért. 1970. 2.sz. 119-123. l.
122. l.

Gyárfás Jenő MDK

szobrának felállitását a palotaxmaki erkélyeinek mellvédjére javasolja Pogány Ö. Gábor.

Gárdonyi Jenő: 45 millió a budavári palota képzőművészeti alkotásaira.

MAGYAR NEMZET 1964 máj. 10.

Gyárfás Ilenő

Festiatt képe nezéjel a
húsárnok akt kiállításán

Magyarság 1925 XII. 6.

Gyár fás Jenő

„Ima" c. művét a hűnarnot a kt. kiállítosán Basta Károly megvette a Szépművészeti Muzeum számára (emlitve)

Magyarság 1925 XII-16

IGAZSÁG - KOLOZSVÁR

1957 ÁPR 10

146

GYÁRFÁS JENŐ EMLÉKÜNNEPÉLYT ÉS EMLÉKKIÁLLITÁST

rendezett április 6-án a sepsiszentgyörgyi tartományi muzeum igazgatósága és a rajoni néptanács végrehajtó bizottsága. Az emlékünnepélyen Piskolti Gábor marosvásárhelyi festőművész ismertette a nagy székely festő életét és munkásságát. Piskolti Gábor és Székely Zoltán, — akik az emlékkiállitást nyitották meg — rámutattak arra, hogy Gyárfás Jenő, — akit jóllehet még a mai napig sem mért fel igazi érdeme szerint a hazai művészettörténet — kora legnagyobb festői közé tartozik.

Az emlékkiállitás 24 képe tulnyomórészt Gyárfás Jenő sepsiszentgyörgyi visszavonultságának éveiben készült. Ez alkalommal állitottak ki egy művészi szempontból igen értékes kis tusrajzot (önarcképet), amelyet közvetlenül halála előtt készitett. Az önarcképen fellelhetők mindazok a művészi kiválóságok, melyek Gyárfás javakorabeli alkotásait jellemzik: a biztos technikai tudás és mély lélekábrázolás.

Sepsiszentgyörgy városa azzal is kifejezte háláját nagy szülöttje iránt, hogy emléktáblát helyezett el arra a házra, ahol Gyárfás élt és dolgozott.

P. K.

Jókai-ny. 4760

Szabolcs-Szatmári
Néplap, Nyíregyháza

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

nyok... 14.10: Részletek Gilbert operettjeiből. 15.00: Népi zenekar játszik. 16.45: Brazil dalok és táncszámok. 17.10: Sziv küldi... 18.15: József Attila és a zene. 20.00: Feladó: Eszter... 20.30: Szórakoztató zene. *21.25: Tánczene.* 21.50: Munkás hétköznapok. *22.35: A Rádió szimfónikus zenekara játszik.*

Hire
dala
A
Brah
(Art
rek,
Éji

M
Hegedüverseny (David Ojsztrah). 22.35: Szovjet operettekből. 23.05: Szimfónikus müvek. *Moszkva II.: 16.55: Sosztákovics: VI. szimfónia.* 17.30: Külföldi operettekből.

Budapest, Kossuth-rádió: 9.10: Mindig jókedvvel! 9.40: Népi zenekar játszik. 10.05: Schumann müveiből. 11.40: Gordonkamüsor. 12.20: Népi táncok és hangszerszólók. *13.10: Operarészletek.* 14.15: Népek zenéje. 14.55: Könnyü melódiák. 15.40: Magyar kórusmüvek. 17.10: Népi zenekar játszik. *18.10: Heti hangversenykalauz.* 19.10: Munka után, estefelé... 20.00: Ibsen: Kisértetek. Dráma 3 felvonásban. 23.40: Kamarazene. 0.40: Tánczene.

Petőfi-rádió: 15.20: Fuvószene. 15.40: Balettrészletek operákból. *16.20: Tánczene.* 16.55: Filmzene. 18.25: Operettrészletek. 19.30: Kórusok. 20.15: Magyar nóták és

Gyárfás Jenő

E.K. 931.V.30.
M.U. 931.V.30.
P.H. 931.V.30.

E K Szombat, 1931 május 30.

MŰVÉSZET

A Szépmüvészeti Muzeum uj grafikai szerzeményei

Néhány nappal ezelőtt került közszemlére a Szépmüvészeti Muzeum nyolcesztendős gyüjtésének, vásárlásainak és egyéb uton történt szerzeményeinek eredményéből a kép- és szoboranyag, amelyet *Petrovics* Elek főigazgató rendezett kiállitássá. Ennek a nyolcesztendős munkának grafikai anyagát *Hoffmann* Edith dr. muzeumi őr, a grafikai osztály vezetője rendezte össze, ő szerkesztette meg az anyag kitünő leiró katalógusát, amelynek segélyével a nem nagy, de annál sulyosabb jelentőségü grafikai gyüjtemény megtekintése tanulságos s egyben élvezetes is.

Mindenekelőtt kiemelendő *Ferenczy* Károly, *Gyárfás* Jenő, *Ligeti* Antal, báró *Mednyánszky* László, *Szinyei Merse* Pál és *Munkácsy* Mihály vázlatkönyveiből álló gyüjtemény. Meglepetés a husznál több Munkácsy-vázlat, néhány ismeretlen *Zichy* Mihály-rajz, számos *Szinyei Merse*-tanulmány, jelentékeny sorozata alig ismert, vagy csak most felfedezett magyar, vagy Magyarországon müködő rajzmüvészeknek. Az uj szerzemények gerince mindenesetre

a magyar anyag, amely éppen azon a réven bir jelentőséggel is, hogy az imént említett fel- fedezésszámba menő művésznevek munkái is szerepelnek. Az idegen anyagból *Tiepolo:* Ta- nulmány Szent Jakab fejéhez, *Liss* (1590) váz- lata a Szépmüvészeti Muzeumunkban levő Pa- rasztlakodalom cimü képéhez, az ujabbak kö- zül *Puvis de Chavannes, Manet, Pissaro* mun- kái keltenek különös figyelmet. A kiállitás hol- nap nyilik meg. (b. m.)

M.D.K.

Gyártós Ferenc. [illegible]

M.D.K.

Gyárfás Jenő /1875-1925/

"1941 husvétja: a Kiállitások hete" cimmel Füsi József számol be a Fővárosi Képtár uj szerzeményeiről és ezek kiállitásáról, amelyek között szerepel a müvész "Zongorázó nő" c. "franciás képe"- mint a beszámoló irja.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941 ápr. 18-24
IV. évf. 16. sz.

MDK

Gyárfás Jenő

Lázár Wolfner gyüjt. 74.1.

MDK

Gyárfás Jenő

E.G. I. 531.1.

Gyárfás Jenő.

Portréja az Ernst-múzeum arckép-kiállításán szerepelt. (Emlitve.)

Kis Újság, 1952. Júl. 13.

Gyárfás Jenő

Szabó Júlia: A XIX. sz. festészete Mo-n.
Bp. 1985,

47 – 48, 50, 286 – 289 (285 – 288 → kép)

GYÁRFÁS Jenő

JÁNÓ Mihály: Gyárfás Jenő diákkori rajzairól.= Pavilon, 7, 1992 63 - 65. ill. E

Szászsebes, székesegyház
Körmöcbánya, várt mplom, alsó vár kapubástya
Besztercebánya, keresztelőmedence, főegyházba
Segesvár, hegyi templom

Gyárfás Győző mérnök

BERÉNYI Zsuzsanna Ágnes: Gábor Áron síremlékének felállítása. = Magyar Múzeum, I.évf.1/4.sz.1991 211 - 213.p.

Eresztevény (Háromszék m.) 1892
Gyárfás Győz királyi mérnök tervezte

megbízó a kikiáltási árat vagy
kétszeresét meghaladja - a megh
előlegként fizetni. Erről elism
kelt tárgyakat az árverést köve
összeg teljes kiegyenlítése utá
gű ajánlat miatt a vétel nem si
vető 8 napon belül a megbízó cí
tárolt tételekért 5% tárolási d

7. A leütési árért a cég semminemű
8. Az aukció vezetőjénél kérni leh
árverezését.

PLESS ÉS FO

GYÁRFÁS Győző építész

Sepsiszentgyörgyi: 1902-ben a
közepajtai ref. templom újjáépítését
tervezte

Tudós 1995 142.

I. A felkészülés ideje. 184

Schickedanz Albert keletr
származott. Az egyelőre nem lá
Georgstor 1534-es évszámú halá
említett Hanz Schickedanz kő-
kapcsolatban állt volna a XIX.
Schickedanzokkal, noha Schicke
származásáról írva, előszerete

A rendelkezésünkre álló
kezdve követi nyomon a leszárm
születési és halálozási helyek
leggyakrabban posztókészítőt (
Albert dédapja és nagyapja is
előbbi Görlitzben született és
született és Bialán halt meg.[2]
Schickedanz Ferdinánd (1821-18

MDK

Gyárfás Jenő 1857-1925

Karlovszky Bertalan

Kocsmárosné

A M.Nemzeti festészet kialakulása. N.Szal. 1949. febr.

M.D.V

Gyárfás Jenő
festő

„Tetemre hívás" és a „Kőhöso csata" alkotója.

László Gyula: Madarász Viktor emlékezete
Művészet, 1967. május - Slap

Gyárfás Jenő

A Nemzeti Galéria rajzkiállitásán bemutatott történeti képvázlata /tus - akvarell/ eltér akadémikus képei stilusától.

Körner Éva: Magyar rajz és akvarellkiállitás XIX - XX. század

Rajztanitás 1960. I.sz. 26.l.

MDK

Gyárfás Jenő, Jestő

Tárlatvezetésen ismertetik.
(Nemzeti Galéria.)

–: A hét végi kulturális programból

9.

Népszabadság, Bp. 1970 aug. 29.

Gyárfás Jenő

Női képmása dr. Raisz László gyűjteményében.

D. I.: A Raisz-gyűjtemény Balatonfüreden; Mű gyűjtő, 1971. 1. sz. 10. l.

Gyökfás J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1877

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Gyárfás Jenő, festő

MDK

Gyárfás Jenő – kötet jelenik meg a Mův. Kiskönyvtárában.

(bé): Corvina a Külföldi piacon 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 16.

M.D.K.

Gárfás Jenő, festő

„akitől ma csak a Tetemrehívást ismerik, ... három arcképével ... főként a fiatal Karlovszky Bertalanról készült portréjával ... fölényes diadallal állja a nüvészi reviziót" -- a Szépmüvészeti Muzeum ujabb szerzeménysinek kiállitásán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 459.

/a cikk megj.: „Világ" 1917. máj. 26. /

Gyárfás Tenő
festő

A millenneumkor „Gábor Áron" c. művével a szabadságharc gondolatát ébresztette fel.

A magyarországi műv. tört. I. 438.
Corvina 1970.

Gyárfás fenő:
festő

Karlovszky Bertalan arcképe. 1880.
o.v. 113 x 88 cm Budapest. MNG. Repr.
Tetemszkiváz. 1881. o.v. 192,5 x 283,5 cm
Budapest MNG. Repr.

ok magyarországi mův. tört. II. Kép n. 640, 642
Cornina 1970

Gyárfás Jenő

A Benczur Társaság tagja megalakulásától.
1923-ban a Nemzeti Szalonban volt első kiállitásuk.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán. Bp 1965.
310.1

Gyártás Jenő

Szerepel a Bencsus Társaság
Szálvításán a Nemzeti Szalonban

Pest Napló
~~Lipsag~~ 1936 X. 17

Gyástás fenő (meghalt)

A „Tetemrehívás" - hoz készült két tanulmánya szerepel a Benczur Társaság kiállításán a Nemzeti Szalonban

Lyság 1936 X. 17

Gyárfás Jenő

festőművész

Az Írverési Csarnok tavaszi kiállitása - Postatakarékpénztár termeiben - képével szerepel.

Tetemrehivás

Nemzeti Ujság
1933.V.9.

MDK

Gyárfás Jenő, Pest

Tárlatvezetésen ismertetik.
(Nemzeti Galéria.)

— : A mai kulturális programból 13.

Népszabadság, Bp. 1968. március 31.

MDK

Gyárfás Jenő

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

Gyárfás Jenő festő

M.N.K.

Műve a kiállításon

Bényi László: XIX. századi magyar festészet kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában 184.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

Gyárfás Jenő festő M.D.K.

Művét restaurálták

Tetemrehivás

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 199.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 196.

Gyárfás Jenő (1857-1925)

Női tanulmányfej, tájképpel.
Olj f. 16.2x13.3 karton. Ltsz: 5140. Sign.

Pósta főispán arcképe.
Olj f. 125.5x155 vászon. Ltsz: 3795. Sign. 888.

Tetemrehivás.
Olj f. 161x68.5 vászon. Ltsz: 4026. Sign. 1879.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Gyárfás Jenő

Szerepel a Bencsus Társaság

Kiállításán

Nemzeti Ujság 1936 X. 17

Gyárfás Jenő

Székely Bertalan tanítványa volt.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és ber.: Maksay Ferenc.) Bp. 1962. Képzőmüv. Alap. Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201. l.

Gyárfás Jenő (1857-1925)

, aki Benczurhoz hasonlóan münchenben sajátította el a festészet ismeretét, a neves mesternél bátrabb volt az új utak keresésében. Gyárfás a müncheni történelmi festészet nagylélegzetű felfogását a lélekés típus-rajzot adó élethép eredményeivel frissítette fel. Ilyen művei a Tetemrehívás (1881 MNG), Gábor Áron halála (Sepsiszentgyörgy M.)

Végvári Lajos: Munkácsy és kora, Bp. 1962.
TIT József A szabadegyetemének előadásai 51.

Gyárfás Jenő

Tanulmány a Disznóölés c.képhez.1883.M.N.G./repr/

Végvári Lajos:Munkácsy és kora
Bp.1962.55l./A TIT Szabadegyetemének előad.51/

Pásfás

Szinnyeivel Kapcs. emlékét nevét.
(Pátzay 1941-ben ist ci Ne. Szinnyei
Messe Pál")

Pátzay Pál, Alkotás és szemlélet,
Bp., 1967.

126 l.

MDK

Gyárfás Jenő

Női tanulmányfej tájképpel, o.

Pósta főispán arcképe, o.

Tetemrehivás, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Gyártás Jenő, [ ] MDK

Gyártás Jenőről szóló kötet is megjelenik.

— : „A művészet kiskönyvtára" 1968-ban 13

Népszabadság, Bp. 1967. nov. 12 [Vidéki]

Gyárfás

Nevét megemlíti az 1 körött adott – nép életét mutatja is eg.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Gp. 1957.

77 l.

M.D.K.

Gyárfás Jenő, festő. 1857-1925

Székely Bertalannál, majd Münchenben tanult. Vidékre visszavonúlva fejlődése megszakadt. A romantikus akademizmusból a közvetlen realizus felé vezető útja megszeakadt./ Tetemrehivás, Karlovszky Bertalan arcképe, stb. Nemz. Galéria/ .513.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Márffy [Ferenc] festő

M.D.K.

Márffy számos művét, Munkácsy magaslépzetű művészetével összehasonlítva, kisszerűnek minősíti az előadó.

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizáddójának problémái"-ról
Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz.
4. old.

M.D.K.

Gyárfás Jenő, festő (1857-1925)

rendkívüli tehetséggel indult, Székely Bertalantól és a münchenni akadémián tanult. Megmaradt képei (Telemrehívás, Karlovszky-arcképe) igazolják, hogy idővel kivlat találhatott volna a romantikus akadémizmusból a természethű realizmus felé, ha elhedvetlenedve és csalódottan vissza nem vonul vidéki magányába.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 290. old.

„A telemrehívás" c. képe (1881) a 285. "

Gyártás tenő

Szerepel a Benczúr Társaság
Kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Hirlap 1936 X. 18

Gyárfás Jenő
festőművész

Petrovics Elek kutatóx munkája nem egy régi művészünknek ujraértékelésére vezetett. Gyárfás Jenő Karlowszky-arcképének megszerzésével milyen érdekesen módositotta azt a képet, amely a Tetemrehivás festőjéről bennünk kialakult.

U j s á g
1935. VI. 25.

Gyárfás

Műve nevepel

az Ernst - museum

lapásonyi ámleiójáu.

M. 934. XII. 2.

Gyárfás Jenő MDK

Kertben, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállítás

MDK

Gyárfás Jenő

Mátyás király bevonulása Budára /?/.

Jelenet Erdély multjából /?/

Félelem, toll
Tantalus

Szépmüv. Muzeum graf. oszt. 76. kiáll. /1940/.
Erdélyi művészek, erdélyi tájak. 12.1.

MDK

Gyárfás Jenő

Tetemrehivás vázlata II.

Tanulmányfej

Ernst Muzeum kiáll. 47. sz. Magyar remekművek.
1921. máj. 15.1.

MDK

Gyárfás Jenő

Róma pusztulása, tollrajz

Erdélyi müvészek, erdélyi tájak. Szépmüv. Muzeum graf. oszt. 76. kiáll. /1940/. 11.l.

1881. Gyárfás Jenö, festöm. MDK 4
szül. 1857.

Tetemre hivás. Olf.

A társ. 2oo db-ú frtes aranyból álló müvészi nagy díját nyerte el.

Az Orsz.Magy.Képzöm.Társ. müvészi dijai.
SzmKT. 5o-126.l.

MDK

Gyárfás Jenő

"Edesanyja arcképe", "Nevető nő kalappal" c. művei a Képtárm kiallitásan.

Cikk: Kiállitások

Magyar Kulturszemle 1941. 7.sz. 168.l.

MDK

Gyárfás Jenő

Ernst Muz. 85. kiáll. 1926. okt. 2.1.

Gyárfás Jenő (1857 - 1925)

Mályás kintasilja a pápa Tövetéit. tus, tok és lavizorás. 215×510 mm. Ltn.: 1925 - 1129.

Mályás kintasilja a pápa Követéit. tus, tok és agu. 213×614 mm. Ltn.: 1925 - 1129.

Napor rajz és akvarell, a XIX és a XX nád a kat. ben Delmacher Anna. Bp. 1959

M.D.K.

Gyárfás Jenő .

"V. László" c. művét említi Hevesi Sándor: "Képek, szobrok, rajzok" c. beszámolójában, az 1896-os ezredéves kiállításról.

Magyar Salon, Bp. 1896. junius hó. 25. kötet 546-568. lap

M.D.K.

Gyárfás Jenő

"Pax" c. művét birálja N. Istvánffy Gyula Festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap

Gyárfás Jenő festő,
(Sepsiszentgyörgy).

Kr. V. 223/1898.
1898. márc. 4.

MDK

Gyárfás Jenő, festő

Gyárfás Jenő képei is károsodtak.

V. A.: Klimaberendezéssel szabályozott képhőmérséklet a Magyar Nemzeti Galériában

9.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 25.

M.D.K.

Gyárfás Jenő fes ő

1857-1925

Karlovszky Bertalan arcképe, repr.

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 260.kép

259.1.

Gyárfás Jenő festő

M.D.K.

Méltatás.

Balázsha László: Egy ökösművén Sepsi neutgyörgyön
Művészet, 1968. október – 34 lap.

Gyárfás

Az irodalmiság egyaránt jellemző a romantikus festészetre és zenére. (A későn ébredő XIX. századi képrőművészetünkből csak az egyenesen irodalmi ihletésű „Toldi a farkasokkal" című Fadrusz-szobrot, a „Tetemrehívás" című Gyárfás-képet említeném.) Az irodalom festőisége és zeneisége ismert. A képrőművészetben az irodalmiság mellett a zeneiség követelése a zenei témák képrőművészeti megragadása.

Frideczky Frigyes: A zene és a képrőművészet (II.)

Új Irás VI. évf. 1966. febr., 2. sz. 106. l.

M.D.K.

Gyárfás Jenő

A "Tetemrehivás" c. mü ifju festője Florencbe utazott egyévi tanulmány utra, -közli az "Irodalom és Müvészet" c. rovat.
Egyik korábbi példányban a lap bemutatja a kép repr.-ját sign. nélkül, igy nem került cédulázásra.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881.nov. 27.
4. évf. 9. sz. 143. lap

Gyárfás Jenő

Lotz Károly-mutatós klasszicizáló képei mellett, Gyárfás Jenőhöz hasonlóan – a lírai népéletkép megteremtéséért tett határozott lépéseket.

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 16. l.
Budapest 1965

MDK

Gyárfás Jenő, festő

Varga Nándor Lajos festő- és grafikusművén professora volt.

Kucska Péter: Varga Nándor Lajos Könyvei 30-32. l.

A KÖNYV, Bp. 1965. január V/1.

Gyárfás Jenö festö

M.D.K.

/ 1857- 1925 /

Arcképek, életképek

Disznótor,

Az elsö fog

Lyka: A müvészetek története, 3p. 1965. 219.1.

Gyárfás Jenő festő

M.D.K.

Müve Petrovics igazgató vásárlásaként kerül a Szépművészeti Muzeumba

Karlovszky Bertalan arcképe

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 174.l.

MDK

Gyárfás

Dr.Lázár B.: Ismeretlen Zichy-rajzok az Ernst-Muzeumban. Pesti Hirlap 1928. ápr. 21. 4.l.

Gyárfás M.D.K.

Müködésében sok a ziláltság, üzöttség , keserüség

gyötrelem

Pogány Ö. Gábor: Az alföldi festők ör ksége 24.l.

Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhely 1960

Mdk.

Gyárfás

u. n. „szenzációs képeket festett

Huszella bőrön. A remek mű halála
Kolozsvár 1937.

70. l

Gyászjás

Művének reprója képeslapon
jelent meg

Esti Hírlap 1969 VIII. 12.

Gyárfás

Művének sepréja képeslapon jelent meg

Magyar Hírlap 1969 VIII. 12

Gyárfás Jenő, Pestő

Kismonográfia jelent meg
művénetéről kodályban.

Kósa László: A hagyományhereséz
útján

934 - 942.

JELENKOR, Pécs, 1974. október

XVII
10.

M.D.K.

Márfás Jenő, festő

„Tetemrehívás" c. festménynek hevésbé ismert várlatán illusztrálja a szerző a művész első, személyes félelemérzésének közvetlen szuggesztióját, mely festői eszközökkel adja vissza az aranyjánosi ballada atmosférájának sűrűségét, míg a végleges kivitel az akademikus előadásmódhoz közelít s inkább a vers fonalának elbeszélésére fordítja a hangsúlyt."

B.Supka Magdolna: A drámai groteszk szerepe festészetünkben a művészetpszichológia szemszögéből. Művészettörténeti Értesitő, Bp.1964. XIII.évf.

(1 fk. a 149. old-on) 2. sz. 153. old.

M.D.K.

Gyárfás Jenő

A müvész az Ipolyi-féle történelmi dijra pályázik, mint az "Irodalom és Müvészet" c. rovat közli "A festészeti pályadijak" cimmel.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. aug. 2o.
4. évf. 47. sz. 749. lap

M.D.K.

Gyárfás

"Disznóölés" c. képével pályázik a Munkácsy-féle 6.000.- frankos ösztöndijra, -adja hirül az Irodalom és Müvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. nov. 19.
8. sz. 127. lap

Gyárfás MDK

Magyar müvészek külföldön. /München/ Pesti Hirlap 1879 jan. 16. 3.

MDK

Gyárfás festő

Képzőművészeti Szemle 1880 9.sz. 135 l.
Külföldön élő művészeink.

lye :----------

MDK

Gyárfás

Felvinczi Takács Zoltán: Hollósy Simonról.
SzM évk. I.köt. Bp. 1918. 151-177 l.

Gyárfás
festő

M.D.K

Méltatás.

B. Supka Magdolna: Festészetünk körútja Auszviáton
Művészet, 1962. január — 39 l.

Gyárfás.

Kongomásoló és Kongo-
festő.

1404

Csontosi 1897.

orának kelvezötlen volta ellenére, ami a müvészetet illeti, megtettük az első lépést a nemzeti festészet felé.

De ö is megérzi az akkori magyar társadalom lankasztó hatását

Jeszenszky Sándor: A magyar festészet és közönsége. Magy.Müvészet.1937. 191.l.

Gyárfás

Egy arcképpel vett részt a főváros művészeti szerzeményeinek kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.932.VI.16.

Cyfarfa

Gyárfás

a régebbi nemzedéket képviseli.

Aukciós Kiállitás Ernstnél.

Est, 930. XI.

Copenhagen

a people museum of Denmark

Burgeon's Collection Denmark

Vol. 1936 XI

Gyárfás festő MDh

+

Tetemrehívásának alsó részéből egy nagy darab vászon hiányzott. Állítólag maga a mester rúgott bele a képbe, amikor hírét vette a kortársak lebecsülő kritikájának.

Gyöngyösi Nándor: Felszabadulásunk 15. évfordulójára kiállítás nyílik múzeumainkban restaurált remekmüveiből

Népszabadság Bp. 1960. febr. 10. 9. l

MDK

Gyárfás

Tanulmány a Tetemrehiváshoz, festm. repr.

Magy.remekművek. Ernst-Muz.47.kiáll. 1921. máj.

2. tábla

Gyárfás (?)

festő

Művészet, 1936. I. évf. 2. sz. 60. l.

A Berecsur Társaság reprezentatív kiállí-

tása.

Gyárfás Jenő
festő

Lyka Károly tanulmányt ír a festőről

Dérényi Iván: Képzőművészeti évfordulók
Jelenkor, Pécs 1969 XII. 1099.

Gyárfás Jenő MDK

festő

A Mücsarnok.
Vas. Ujs. 1879. 774.o.

Gyarmathy Tihamér Jelenlét 1987/5

sú, és háromszögletű arcán elbűvölően világított széles állású, óriás kék szeme, korall színű, fűzfalevélvonal szája. Szelíd őzike nézése valósággal elbűvölt, s megvallom, az első pillantástól fogva nem voltam közömbös iránta, ami azt jelentette, hogy álmaimnak, félálom-fantáziálásaimnak fő heroinája lett. Ekkor kezdtem leírni álmaimat versben, automatikus írással. Az első ilyen a *Mondd, ki vagy?* című, amely egy margitszigeti esti csatangolás emlékhangulata, a közepében egy látomással, amelyben a lány áttűnik Rembrandt Száz forintos lapjának Krisztus-imagójává. Ennek a versnek zenei előképe is van, míg fogalmaztam, a *Hammerklavier* lassú tétele szólt lemezről, Wilhelm Kempff-fel. Csatangolásaink fő színtere a Margitsziget mellett a budai Vár volt, akkor még szörnyűségesen romos, kaotikus, elvadult. Arról beszélgettünk, hányan maradtak a bombázások nyomán holtan a romok között, szóba került a Regent-ház esete, ahol az óvóhelyre rázuhant a sokemeletes ház törmeléke, úgyhogy a bent szorultakat már nem tudták élve kimenteni, mert az óvóhely nem omlott össze, levegő, élelem és víz fogytán lassú halállal múltak ki.

KL: – Ha jól tudom, ott halt meg Gulácsy Irén, az írónő is.

JI: – Erről emlékezik egyik versem, a *Séta a romok között.* Nagyon szeretem ezt a versemet, mert itt a két mélyen rokon téma, szerelem és halál teljesen zenévé oldódott. Ez már Schumann muzsikája, a *Csellóverseny.* Közben törvényes férj és feleség lettünk, pedig összeköltözésre anyagiak híján vajmi kevés volt a remény. Éva a Sarolta nevű lánykollégiumban lakott, éppen most készült a pedagógiai vizsgájára. Én, hogy közel lehessek hozzá, meg hogy mégis találkozhassunk valahol, a Pusztaszeri úton vettem ki albérletbe egy padlás-szakaszt. Megyeri Barna ajánlotta, ő lakott a szomszéd részlegben, Wagner Ferdinánddal együtt. Másik szomszédom egy zeneszerző, Patasich Iván. A családjával együtt lakott ott. Szobám manzárd ablakán sárga zsírpapír. De ez csak szimbólum volt, mert a tetőcserepeket a becsapódó aknák ugyancsak szétzilálták, számtalan résen kandikáltak be a csillagok, amelyek félelmes erősen szikráztak a 15–20 fokos hidegben. Beesett a hó, úgyhogy reggelre a télikabátom, amit a takaróm hegyibe magamra terítettem, itt-ott egész fehér lett. Mondanom sem kell, éjszakára mégjobban felöltöztem, mint nappal. Nappali ruhámra ráhúztam egy tréningruhát, szvettert, a fejemet kendővel vastagon bebugyoláltam, csak az orrom maradt kint, mégis reggelre sokáig nem bírtam feltápászkodni, úgy meggémberedtek a tagjaim. Ennek a korszaknak verstöredékeiből állítottam össze egy montázst *Apró padlásszobánk* címmel.

A Magyar Rádióban 1987. március 6-án elhangzott beszélgetés átdolgozott változata. Szerkesztő: Dénes István.

NÉMETH LAJOS

GYARMATHY TIHAMÉR KÖSZÖNTÉSE*

Tisztelt Megnyitó Közönség!

Jó, hogy a Budapest Galéria a kortárs művészet, vagy pontosabban, a napjainkban készült művek bemutatása mellett vállalkozik a közelmúlt progresszív tendenciáinak felelevenítésére, mint példázta ezt az ugyancsak e termekben megrendezett *Európai Iskola* tárlat. Persze, tegyük hozzá, lényegében az is kortárs művészeti bemutatás volt, hiszen a művészettörténeti egyidejűség nem mérhető néhány évtized naptári, fizikai időmértékével. Most is valami ilyent láthatunk itt, egyszerre megelevenedik a múlt és szemlélhetünk valami nagyon is kortárs művészetet, amely a tényeket tekintve ugyan több, mint három évtizede koncipiálódott, de nemcsak annyiban kortárs, hogy ma is időszerű, ma is hat, hanem valójában most válik a szó szoros értelemben is kortárssá. Hiszen a kortárs-lét feltétele a nyilvánosság elé kerülés. Mindaddig, míg az nem történik meg, a művek csak propozíciók, hiszen csupán a társadalmi nyilvánosság előtt nyerhetik el végső legitimációjukat, kaphatják meg a műként elfogadás pecsétjét.

Mert Gyarmathy Tihamér most bemutatott fehér-feketéi, e nagyerejű fotogrammok születésük éveiben az akkori kulturális szituációban nem kaphatták meg a nyilvánosságot, ténylegesen csak most foglalhatják el a magyar művészetben nekik dukáló helyet, visszamenőleg is igazolván megszületésüket és némiképp átrendezvén az akkori művészeti struktúrát, hiszen egy kor művészete nem csupán a hivatalos legitimált művekből szerveződik, hanem összetevője a „rejtett művészet" is, amely ugyan születésekor nem kapott fórumot, de létrejött és várta a társadalmi legitimációt, amely immár Gyarmathy fotogrammjai számára is elérkezett.

Előbb az *Európai Iskola* tárlatát említettem. Azt a kiállítást némi bírálat érte, hogy összemosta az *Európai Iskola* és a *Galéria a 4 világtájhoz* művészetét. Most valóban a *Galéria a 4 világtájhoz* szelleme éled újjá – csak monumentális méretekben s jó, hogy így történt, mert e fotogrammok igazából ilyen dimenzióban tudják kifejteni hatásukat.

Kevés mű prezentálja jobban, hogy mit is értett Kállai Ernő „A természet rejtett arca" címen, mint e fehér–fekete sorozat. Emlékezzünk a kis könyvecskére – szerepelt benne egy sematikus ábra: Az eszterlánc porzóinak rendje. E furcsa-szép geometriai tökélyű hálózatot választotta Kállai könyve címlapképének is. Mintha valami hasonló ábrázatok, textúrák, erővonalak jelennének meg itt is – bonyolult kollázsokká, megvilágított és sötétben hagyott részek ütközésévé, transzparenciákká, egyszerre szigorú és szétfoszló szerkezetekké szervezve és poetizálva. Mert egyszerre tevékenykedett itt a szerkesztő logika és a sejtelmes térélmény intuitív rögzítése. Levélerezetek, sejtcellák rendje – és kozmikus örvénylés, imaginárius révület. Kétségkívül Gyarmathy Tihamér művészetének legnagyobb erényei találkoznak e fotogrammokon. Ezért is fogadhatjuk oly örömmel feltámadásukat, és mondok köszönetet Gyarmathy Tihamérnak e művek bemutatásáért.

*Elhangzott 1987. február 3-án a Budapesti Kiállítóteremben.

PÁLINKÁS GYÖRGY

Csöndjeink tréfálkoznak velünk

– *Mammatusz!* – biztatta magát ily örömre, kedves Hermina, az a felismerés, amikor a felhők leíró könyvét a párás fűre tette, az angyaloktól nedves, mégis létező földi dolgok alig-nőtt-sírján-ki aljnövényzete tetejére.

– Emlő alakú felhő, mondta, s a gyermekét türelmetlenül vezetgető anya rózsás kezét erőszakolta lépegető tekintetére, mintegy vétkezéseit a türelemnek.

Megváltoztathatatlan pillogása ez szemünknek, s belenyugszik a felismerésbe, mint az elfojtott szándék. Ezért is hívogatnánk az ablakunk alatt elmenőt, de tudjuk, hogy hiába, mert neki célja van most és éppen amarra.

És úgy nyilvánvalóan lóg ez a felhő és nem fél a fenti huzatoktól, melyek ernyedten tartják hímbáló kedvét, s ha rákérdeznénk a bordáktól elszakadt lötyögésre, azt mondaná: „eljöttem, kérdésed bátorít tökéletlenségem elviselésére."

Nem állhatott szándékában annak a tájnak figyelme, amely oldalvást rátelepedett arra a délutánra az időjárástól függetlenül. A bőrén át érezte, hogy a lemenő nap tört fénye a felhőkön csöndre intő madárdal, mi elnémul, ha kérdezzük. Mint ahogy hallgatag marad a szép nő és a kijáratot elálló aliggyermek a kerek szemével, ha megszólítják.

Elindult hát akkor, mint mondta, kedves Hermina, látnivaló után, mert felejteni kell, mielőtt belep az este, ahol idejét méri az emlék, ellenkezőleg a napvilágon foghatókhoz, ahol csak a reggeli árnyak hordozzák még az éjszaka pillanatokban mérhető rátalálásait.

Mindig tévedek, mint a hazudozó gyermek, aki azt akarja, hogy igaza legyen, csak hát külső zajok is keveredtek ehhez a padra ültetett, torkomigér-föl erőszakol-távollétemhez, mint egy nagypapa befelé nyelt sírása az elmúlás fölött, – gondolta így, Hermina.

– Erre építettem az életem, mondta, s leült akkor egy padra, mint a völgybe ereszkedők próbája, vagy az apjával karonfogva menő kamaszodó lány, csak ő tudja, miféle örökkévalóság birtokában.

– Azt akarom, hogy barátok maradjunk, mondta akkor, s vetkőzni szeretett volna, de tudta, hogy a másiknak erre már nincs füle. Mégis időtlenné vált hite, s mint egy elköltözött rémület, meztelenre vetkőzött abban a lakásban és szépségének tudatában, meg úgy is, mint akit a kapu előtt várnak egyetlenségének hiányában, hogy szeressék. Virágcsokor, mitől szabadulni szeretnénk, de nélküle nem találnánk másra.

– Nem valódi, de az ujjbegyes szerelmeskedés után föl kellene állnom, hisz én kezdtem, de úgy, hogy ne sértsem meg a másikat, mivel mégiscsak meghallgatott. Otthonos utcasarkok jutnak el emlékeimig, majd lemegyek be-